

Holy Bible

Aionian **Edition®**

Muqeddes Kalam (latin yéziq)

Uyghur Bible (latin script)

New Testament

Holy Bible Aionian Edition ®

Muqeddes Kalam (latin yéziq)

Uyghur Bible (latin script)

New Testament

CC Attribution ShareAlike 4.0, 2018-2024

Source text: eBible.org

Source version: 7/13/2024

Source copyright: CC Attribution ShareAlike 4.0

Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee, 2010

Formatted by Speedata Publisher 4.19.18 (Pro) on 7/19/2024

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

AionianBible.org

Published by Nainoia Inc

<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Uyghur tili at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

History

Uyghur tili at AionianBible.org/History

04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 135 languages.
05/01/24 - 371 translations now available in 151 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Matta	1
Markus	37
Luqa	60
Yuhanna	99
Rosullarning paaliyetliri	128
Rimliqlargha	167
Korintliqlargha 1	184
Korintliqlargha 2	200
Galatiyaliqlargha	211
Efesusluqlargha	217
Filippiliqlargha	223
Kolossiliklerge	227
Tésalonikaliqlargha 1	231
Tésalonikaliqlargha 2	235
Timotiygha 1	237
Timotiygha 2	242
Titusqa	246
Filémongha	248
Ibraniylargha	249
Yaqup	262
Pétrus 1	266
Pétrus 2	271
Yuhanna 1	274
Yuhanna 2	279
Yuhanna 3	280
Yehuda	281
Wehiy	283

APPENDIX

Reader's Guide

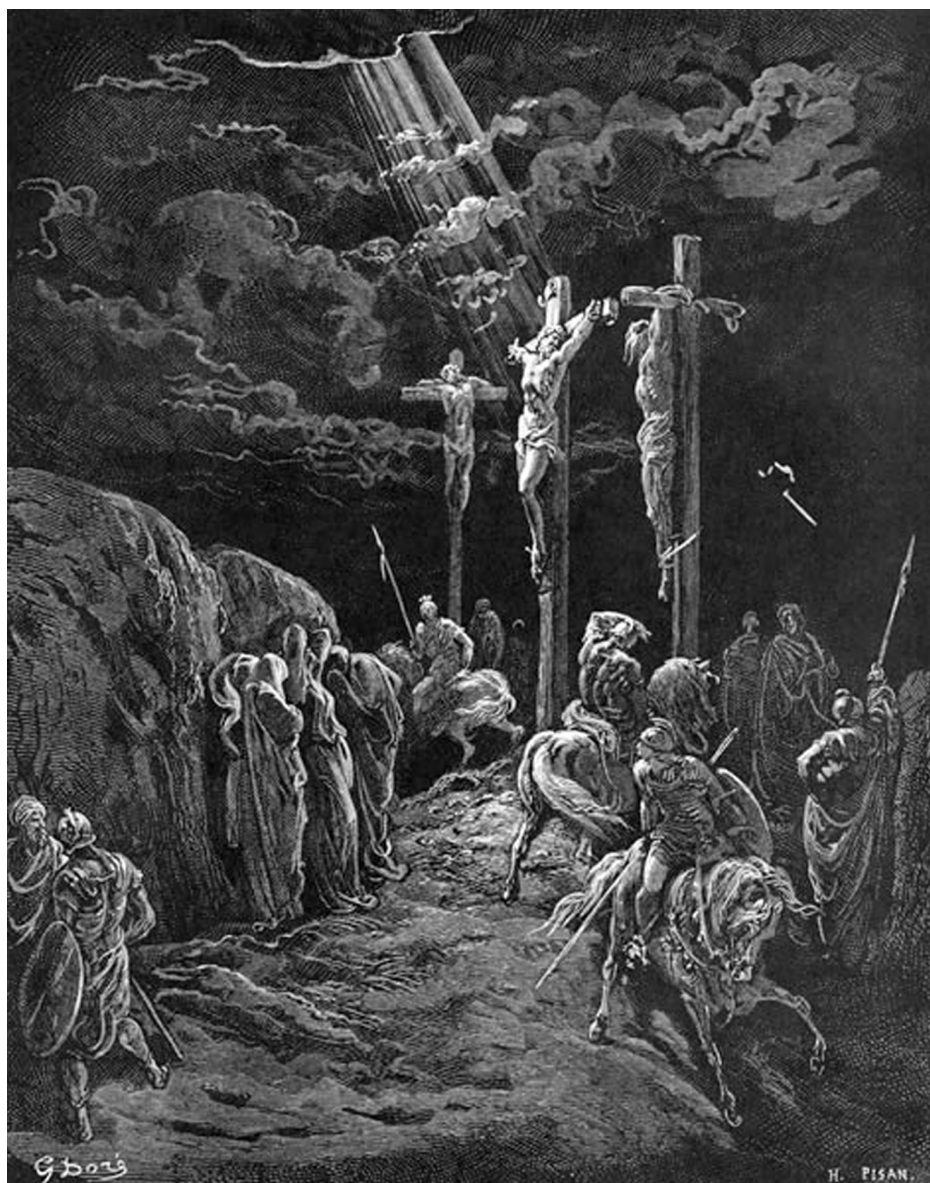
Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

Eysa: — I Ata, ularni kechürgin, chünki ular özining néme qiliwatqanliqini bilmeydu, — dédi.

[Leshkerler] chek tashlap, uning kiyimlirini bölüşüwaldi.

Luqa 23:34

Matta

1 Bu Ibrahinning oghli we Dawutning oghli bolghan Eysa Mesihning nesebname kitabidur: — **2** Ibrahimdin Ishaq töreldi, Ishaqtin Yaqup töreldi, Yaqup Yehuda we uning aka-ukilirining atisi boldi; **3** Yehudadin Tamar arqiliq Perez we Zerah töreldi; Perezdin Hezron töreldi, Hezrondin Ram töreldi, **4** Ramdin Amminadab töreldi, Amminadabdin Nahshon töreldi, Nahshondin Salmon töreldi, **5** Salmondin Rahab arqiliq Boaz töreldi, Boazdin Rut arqiliq Obed töreldi, Obedtin Yesse töreldi, **6** Yessedin Dawut padishah töreldi. Dawuttin Uriyaning ayali arqiliq Sulayman töreldi, **7** Sulaymandin Rehoboam töreldi, Rehoboamdin Abiya töreldi, Abiyadin Asa töreldi, **8** Asadin Yehoshafat töreldi, Yehoshafattin Yehoram töreldi, Yehoramdin Uzziya töreldi, **9** Uzziyadin Yotam töreldi, Yotamdin Ahaz töreldi, Ahazdin Hezekiya töreldi, **10** Hezekiyadin Manasseh töreldi, Manassehdin Amon töreldi, Amondin Yoshiya töreldi; **11** Babilgha sürgün qilin'ghanda Yoshiyadin Yekoniyah we uning aka-ukiliri töreldi. **12** Babilgha sürgün bolghandin kéyin, Yekoniyahdin Shéaltiel töreldi, Shéaltieldin Zerubbabel töreldi, **13** Zerubbabeldin Abihud töreldi, Abihuddin Éliaqim töreldi, Éliaqimdin Azor töreldi, **14** Azordin Zadok töreldi, Zadoktin Aqim töreldi, Aqimdin Elihud töreldi, **15** Elihudtin Eliazar töreldi, Eliazardin Mattan töreldi, Mattandin Yaqup töreldi, **16** Yaquptin Meryemning éri bolghan Yüsüp töreldi; Meryem arqiliq Mesih atalghan Eysa tughuldi. **17** Shundaq bolup, Ibrahimdin Dawutqiche bolghan ariliqta jemi on töt ewlad bolghan; Dawuttin Babilgha sürgün qilin'ghiche jemi on töt ewlad bolghan; we Babilgha sürgün qilinishtin Mesih kelgüche jemi on töt ewlad bolghan. **18** Eysa Mesihning dunyagha kélishi mundaq boldi: — Uning anisi Meryem Yüsüpke yatliq bolushqa wede qilin'ghanidi; lékin téxi nikah qilinmayla, uning Muqeddes Rohtin hamilidar bolghanliqi melum boldi. **19** Lékin uning [bolghusi] éri Yüsüp, durus kishi bolup, uni jemi yet aldida xijaletke qaldurushni xalimay,

uningdin astirtin ajriship kétishni niyet qildi. **20** Emma u mushu ishlarni oylap yüriginide, mana Perwerdigarning bir perishtisi uning chüshide körünüp uninggha: — Ey Dawutning oghli Yüsüp, ayalning Meryemni öz emringge élishtin qorqma; chünki uningda bolghan hamile Muqeddes Rohtin kelgen. **21** U bir oghul tughidu, sen uning ismini Eysa dep qoyghin; chünki u öz xelqini gunahlaridin qutquzidu» — dédi. **22** Mana bularning hemmisi Perwerdigarning peyghember arqiliq dégenlirining emelge ashurulush üçün bolghan, démek: — **23** «Pak qiz hamilidar bolup bir oghul tughidu; ular uning ismini Immanuél (menisi «Xuda biz bilen bille») dep ataydu». **24** Yüsüp oyghinip, Perwerdigarning shu perishtisining déginini boyiche qilip, Meryemni emrige aldi. **25** Lékin Meryem boshan'ghuche u uninggha yéqinlashmide. Bu Meryemning tunjisi idi; Yüsüp uninggha Eysa dep isim qoydi.

2 Eysa Hérod padishah höküm sürgen künlerde Yehudiye ölkisining Beyt-Lehem yézisida dunyagha kelgendin kéyin, mana bezi danishmenler meshriqtin Yérusalémgha yétip kélip, puqralardin: **2** Yehudiylarning [yéngidin] tughulghan padishahi qeyerde? Chünki biz uning yultuzining kötürülgenlikini kördüq. Shunga, uninggha sejde qilghili keldüq, — déyishti. **3** Buni anglihan Hérod padishah, shuningdek pütkül Yérusalém xelqimu alaqqadilikke chüshiti. **4** U pütkül bash kahinlar we xelqning Tewrat ustazlarini chaqirip, ular din «Mesih qeyerde tughulushi kérek?» — dep soridi. **5** Ular: «Yehudiyediki Beyt-Lehem yézisida bolushi kérek, — chünki peyghember arqiliq shundaq pütülgen: — **6** «I Yehudiye zéminidiki Beyt-Lehem, Xelqing Yehudiye yétekchilirining arisida eng kichiki bolmaydu; Chünki sendin bir yétekchi chiqidu, U xelqim Israillarning baqquchisi bolidu» — déyishti. **7** Buning bilen, Hérod danishmelerni mexpiy chaqirtip, yultuzning qachan peyda bolghanliqini sürüshdürüp biliwaldi. **8** Andin: «Bérip balini sürüshte qilip tépinglar. Tapqan haman qaytip manga xewer qilinglar, menmu uning aldigha bérip sejde qilip kéley» —

dep, ularni Beyt-Lehemge yolgha saldi. 9 Danishmenler padishahning sözini anglop yolgha chiqti; we mana, ular sherqte körge héliqi yultuz ularning aldida yol boshlap mangdi we bala turghan yerge kélip toxtidi. 10 Ular héliqi yultuzni körginidin intayin qattiq shadlinishti 11 hem öyge kirip, balini anisi Meryem bilen körüp, yerge yiqilip uninggha sejde qilishti. Andin, xezinilirini échip, altun, mestiki, murmekki qatarliq sowghatlarni sunushti. 12 Ulargha chüshide Hérodning yénigha barmasliq toghrisidiki wehiy kelgenlikini üçün, ular bashqa yol bilen öz yurtigha qaytishti. 13 Ular yolgha ketkendin kéyin, Perwerdigarning bir perishtisi Yüsüpning chüshide körünüp: Ornungdin tur! Bala we anisi ikkisini élip Misirgha qach. Men sanga uqturghuche u yerde turghin. Chünki Hérod balini yoqitishqa izdep kélidu — dédi. 14 Shuning bilen u ornidin turup, shu kéchila bala we anisi ikkisini élip Misirgha qarap yolgha chiqti. 15 U Hérod ölgüche shu yerde turdi. Shundaq boldiki, Perwerdigarning peyghember arqiliq aldin éytqan: «Oghlumni Misirdin Men chaqirdim» dégen sözi emelge ashuruldi. 16 Hérod bolsa danishmenlerdin aldan'ghanliqini bilip, qattiq ghezeplendi. U danishmenlerdin éniqlighan waqitqa asasen, adamlarni ewetip Beyt-Lehem yézisi we etrapidiki ikki yash we uningdin töwen yashtiki oghul balilarning hemmisini öltürguzdi. 17 Shu chaghda Yeremiya peyghember arqiliq éytilghan munu söz emelge ashuruldi: — 18 «Ramah shehiride bir sada, Achchiq yig hazarning pighani anglinar, Bu Rahilening baliliri üçün kötürge ah-zarliri; Balilirining yoq qiliwétilgini tüpeylidin, Tesellini qobul qilmay pighan kötüridu». 19 Emdi Hérod ölgendin kéyin, Xudaning bir perishtisi Misirda turghan Yüsüpning chüshide körünüp uninggha: — 20 Ornungdin tur! Bala we anisini élip Israil zéminigha qayt! Chünki balining jénini almaqchi bolghanlar öldi, — dédi. 21 Buning bilen Yüsüp ornidin turup bala we anisini élip Israil zéminigha qaytti. 22 U Arxélausning atisi Hérod padishahning ornigha textke olturup Yehudiye ölkisige hökümraniq qiliwatqinidin xewer

tépip, u yerge qaytishtin qorqti; we chüshide uninggha bir wehiy kélip, Galiliye zéminigha bérp, 23 Nasaret dep atilidighan bir yézida olturaqlashti. Shuning bilen peyghemberler arqiliq: «U Nasaretlik dep atilidu» déyilgini emelge ashuruldi.

3 Shu chaghlarda, chömüldürgüchi Yehya Yehudiyediki chöl-bayawan'gha kélip 2 kishilerge: — Towa qilinglar! Chünki ersh padishaliqi yéqinlaship qaldi! — dep jakarlashqa bashlidi. 3 Chünki [chömüldürgüchi Yehya] bolsa ilgiri Yeshaya peyghember bésharitime körsetken kishining del özi bolup: — «Bayawanda towlaydighan bir kishining: Rebning yolini teyyarlanglar, Uning chighir yollirini tüptüz qilinglar! — dégen awazi anglinidu». 4 Yehya [peyghember] töge yungidin qilin'ghan kiyim kiygen, bélige kön tasma baghlighanidi. Yeydighini bolsa chéketkiler bilen yawa here hesili idi. 5 Emdi Yérusalém shehiri, pütün Yehudiye ölkisi we pütkül Iordan derya wadisining etrapidiki kishiler uning aldigha kélishep, 6 gunahlarini iqrar qilishti we uning özlirini Iordan deryasida chömüldürüshini qobul qilishti. 7 Lékin Perisiy we Saduqi mezhipidikilerdin köplirining uning chömüldürüshini qobul qilghili kelgenlikini körginide u ulargha: — Ey yılanlarning baliliri! Kim silerni [Xudaning] chüshüsh aldida turghan ghezpidin qéchinglar dep agahlandurdi?! 8 Emdi towigha layiq méwini keltürünglar! 9 We öz ichinglarda: «Bizning atimiz bolsa Ibrahimdur!» dep xiyal qilip yürmenglar; chünki Men shuni silerge éytip qoyayki, Xuda Ibrahimgha mushu tashlardanmu perzentlerni apiride qilalaydu. 10 Palta alliqachan derexlarning yiltizigha tenglep qoyuldi; yaxshi méwe bermeydighan herqaysi derexler késilip otqa tashlinidu. 11 Men derweqe silerni towa qilishinglar üçün sugha chömüldürimen. Lékin mendin kéyin kelgüchi zat mendin qudretliktur. Men hetta uning keshini kötürüshkimu layiq emesmen; u silerni Muqeddes Rohqa hem otqa chömüldüridu. 12 Uning sorughuchi küriki qolida turidu; u öz xaminini [topa-samandin] teltöküs tazilaydu,

sap bughdayni ambargha yighidu, emma topa-samanni öchmes otta köydürüwétidu, — dédi. **13** Shu waqitta, Eysa Yehyadin chömlüdürlüşni qobul qilish üçün Galiliye ölkisidin Iordan deryasi boyigha, uning yénigha keldi. **14** Biraq Yehya chömlüdürlüşke unimay uni tosup: — Esli chömlüdürlüşni men sendin qobul qilishim kérek idi, biraq sen méning aldimgha kepsen'ghu? — dédi. **15** Lékin Eysa uninggha jawaben: — Hazirche shuninggha yol qoyghin; chünki heqqaniyliqning barliq [teleplirini] emelge ashurush üçün, shundaq qilishimizgha toghra kélidu, — dédi. Shuning bilen, Yehya uninggha yol qoydi. **16** We Eysa chömlüdürlüş bolupla, sudin chiqti; u sudin chiqishi bilen mana, ershler uninggha échilip, Xudaning Rohi kepter qiyapitide ershtin chüshüp, üstige qonuwatqanliqini kördi. **17** We mana, ershtin bir awaz: — «Bu Méning söyümlük oghlum, Men uningdin toluq xursenmen!» — dep anglandi.

4 Andin Eysa Rohning yétekchilikide Iblisning sinaq-azdurushlirigha yüzlinish üçün chöl-bayawan'gha élip bérildi. **2** U qiriq kéche-kündüz roza tutqandin kéyin, uning qorsiqi échip ketkenidi. **3** Emdi azdurghuchi uning yénigha kélip uninggha: — Eger sen rasttinla Xudaning Oghli bolsang, mushu tashlarni nan'gha aylinishqa buyrughin! — dédi. **4** Lékin u jawaben: — [Tewratta]: «Insan peqet nan bilenla emes, belki Xudaning aghzidin chiqqan herbir söz bilenmu yashaydu» dep pütülgen, — dédi. **5** Andin Iblis uni muqeddes sheherge élip bérıp, ibadetxanining eng égiz jayigha turghuzup uninggha: **6** — Xudaning Oghli bolsang, özüngni peske tashlap baqqin! Chünki [Tewratta]: «[Xuda] Öz perishtilirige séning heqqingde emr qilidu»; we «putungning tashqa urulup ketmesliki üçün, ular séni qollarida kötürüp yüridu» dep pütülgen — dédi. **7** Eysa uninggha: «Tewratta yene, «Perwerdigar Xudayingni sinighuchi bolma!» depmu pütülgen — dédi. **8** Andin, Iblis uni nahayiti égiz bir taghqa chiqirip, uninggha dunyadiki barliq padishahliqlarni sherepliri bilen körsitip: **9** Yerge yiqilip manga ibadet qilsang, bularning hemmisini sanga bériwétimen, — dédi. **10**

Andin Eysa uninggha: — Yoqal, Sheytan! Chünki [Tewratta]: «Perwerdigar Xudayingghila ibadet qil, peqet Uningla ibadet-xizmitide bol!» dep pütülgen, — dédi. **11** Buning bilen Iblis uni tashlap kétip qaldi, we mana, perishtiler kélip uning xizmitide boldi. **12** Emdi [Eysa] Yehyaning tutqun qilin'ghanliqini anglap, Galiliyege yol aldi. **13** U Nasaret yézisini tashlap, Zebulun we Naftali rayonidiki [Galiliye] déngizi boyidiki Kepernahum shehirige kélip orunlashti. **14** Shundaq qilip, Yeshaya peyghember arqiliq éytilghan shu bésharet emelge ashuruldi, démek: — **15** «Zebulun zémini we Naftali zémini, Iordan deryasining nériqi teripidiki «déngiz yoli» boyida, «Yat ellerning makani» bolghan Galiliyede, **16** Qarangghuluqta yashighan xelq parlaq bir nurni kördi; Yeni ölüm kölenggisining yurtida olturghuchilargha, Del ularning üstige nur chüshiti». **17** Shu waqittin bashlap, Eysa: «Towa qilinglar! Chünki ersh padishahliqi yéqinliship qaldi!» — dep jar qilishqa bashlidi. **18** [Bir küni], u Galiliye déngizi boyida kétéwétip, ikki aka-uka, yeni Pétrus depmu atilghan Simon isimlik bir kishini we uning inisi Andiriyasni kördi. Ular béliqchi bolup, déngizgha tor tashlawatatti; **19** u ulargha: — Méning keynimdin ménginglar — Men silerni adem tutquchi béliqchi qilimen! — dédi. **20** Ular shuan béliq torlirini tashlap, uninggha egiship mangdi. **21** U shu yerdin ötüp, ikkinchi bir aka-ukini, yeni Zebediyning oghulliri Yaqup we inisi Yuhannani kördi. Bu ikkisi kémide atisi Zebediy bilen torlirini ongshawatatti. U ularnimu chaqirdi. **22** Ular derhal kémini atisi bilen qaldurup uninggha egiship mangdi. **23** We Eysa Galiliyening hemme yérini kézip, ularning sinagoglirida telim bérıp, Xudaning padishahliqining xush xewirini jakarlaytti, xelq arisida herxil késellerni we ajiz-méyiplarni saqaytti. **24** U toghruluq xewer pütkül Suriye ölkisige tarqaldi; u yerdiki xalayıq herxil bimarlarni, yeni hertürlük késeller we aghriq-silaqlarni hemde jin chaplashqanlarni, tutqaqliq we palech késilige griptar bolghanlarni uning aldigha élip kélishti; we u ularni saqaytti. **25** Galiliye, «on sheher» rayoni, Yérusalém,

Yehudiye we Iordan deryasining u qétidin kelgen top-top ademler uninggha egiship mangdi.

5 Mushu top-top adamlarni körüp u bir taghqa chiqti; u u yerde olturghinida, muxlisiliri uning yénigha keldi. **2** U aghzini échip ulargha telim bérishke bashlidi: — **3** Mubarek, rohta namrat bolghanlar! Chünki ersh padishahliqi ulargha tewedur. **4** Mubarek, pighan chekkenler! Chünki ular teselli tapidu. **5** Mubarek, yawash-möminler! Chünki ular yer yüzige mirasxordur. **6** Mubarek, heqqaniyliqqa ach we teshnalar! Chünki ular toluq toyunidu. **7** Mubarek, rehimdillar! Chünki ular rehim köridü. **8** Mubarek, qelbi pak bolghanlar! Chünki ular Xudani köridü. **9** Mubarek, tinchliq terepdarliri! Chünki ular Xudaning perzentliri dep atilidu. **10** Mubarek, heqqaniyliq yolida ziyankeshlikke uchrihanlar! Chünki ersh padishahliqi ulargha tewedur. **11** Mubarek, men üçün bashqilarning haqaret, ziyankeshlik we hertürlük töhmitige uchrisanglar; **12** shad-xuram bolup yayranglar! Chünki ershlerde katta in'am siler üçün saqlanmaqta; chünki silerdin iliriki peyghemberlergimu ular mushundaq ziyankeshliklerni qilghan. **13** Siler yer yüzidiki tuzdursiler. Halbuki, eger tuz öz temini yoqatsa, uninggha qaytidin tuz temini qandaqmu kirgüzgili bolidu? U chaghda, u héchnémige yarimas bolup, tashlinip kishilerning ayighi astida dessilishtin bashqa héch ishqa yarimaydu. **14** Siler dunyaning nuridursiler. Tagh üstige sélin'ghan sheher yoshurunalmaydu. **15** Héchkim chiraghni yéqip qoyup, üstige séwetni kömtürüp qoymas, belki chiraghdanning üstige qoyidu; buning bilen, u öy ichidiki hemme ademlerge yoruqluq béridu. **16** Shu teriqide, siler nurunglarni insanlar aldida shundaq chaqninglarki, ular yaxshi emelliringlarni körüp, ershtiki atanglarni ulughlisun. **17** Méni Tewrat qanunini yaki peyghemberlerning yazghanlirini bikar qilghili keldi, dep oylap qalmanglar. Men ularni bikar qilghili emes, belki emelge ashurghili keldim. **18** Chünki men silerge shuni berheq éytip qoyayki, asman-zémin yoqimighuche,

uningda pütülgenler emelge ashurulmighuche Tewrattiki «yod» bir herp, hetta birer chékitmu bikar qilinmaydu. **19** Shu sewebtin, Tewrat qanunining eqidilirige, hetta uning eng kichikliridin birini bikar qilip, we bashqilargha shundaq qilishni ögitidighan herkim ersh padishahliqida eng kichik hésablinidu. Emma eksiche, Tewrat qanuni eqidilirige emel qilghanlar we bashqilargha shundaq qilishni ögetküchiler bolsa ersh padishahliqida ulugh hésablinidu. **20** Chünki men silerge shuni éytip qoyayki, heqqaniyiliqlar Tewrat ustazliri we Perisiylerningkidin ashmisa, ersh padishahliqigha héchqachan kirelmeysiler. **21** Burunqilargha «Qatilliq qilma, qatilliq qilghan herqandaq adem soraqqa tartilidu» dep buyrulghanliqini anglighansiler. **22** Biraq men özüm shuni silerge éytip qoyayki, öz qérindishigha bikardin-bikar achchiqlan'ghanlarning herbirimu soraqqa tartilidu. Öz qérindishini «exmeq» dep tillighan herkim aliy kéngeshmide soraqqa tartilidu; emma qérindashlirini «telwe» dep haqaretligen herkim dozaxning otigha layiq bolidu. **(Geenna g1067)** **23** Shuning üçün, sen qurban'gah aldigha kélip [Xudagha] hediye atimaqchi bolghiningda, qérindishining séningdin aghrin'ghan yéri barliqi yadinggha kelse, **24** hediengni qurban'gah aldigha qoyup turup, awwal qérindishining bilen yarishiwal, andin kélip hediengni ata. **25** Eger üstüngdin dewa qilmaqchi bolghan birsi bolsa, uning bilen birge yolda bolghiningda uning bilen tézdin yariship, dost bolghin. Bolmisa, u séni soraqchigha, soraqchi bolsa gundipaygha tapshuridu, sen zindan'gha solitiwétilisen. **26** Men sanga shuni berheq éytip qoyayki, [qerzingning] eng axirqi bir tiyininimu qoymay tölimigüche, shu yerdin chiqalmaysen. **27** Siler «Zina qilmanglar» dep buyrulghanliqini anglighansiler. **28** Biraq men özüm shuni silerge éytip qoyayki, birer ayalgha shehwaniy niyet bilen qarighan kishi könglide u ayal bilen alliqachan zina qilghan bolidu. **29** Eger emdi ong közüng séni gunahqa azdursa, uni oyup tashliwet. Chünki pütün bediningning dozaxqa tashlan'ghininidin köre, bediningdiki bir

ezaying yoq qilin'ghini köp ewzel. (Geenna g1067)

30 Eger ong qolung séni gunahqa azdursa, uni késip tashliwet. Chünki pütün bediningning dozaxqa tashlan'ghinidin köre, bediningdiki bir ezaying yoq qilin'ghini köp ewzel. (Geenna g1067)

31 Yene: — «Kimdikim ayalini talaq qilsa, uninggha talaq xétini bersun» depmu buyrulghan. **32** Biraq men özüm shuni silerge éytip qoyayki, kimdikim öz ayalining buzuqluq qilmishidin bashqa [herqandaq ishni bahane qilip] uni talaq qilsa, emdi uni zinagha tutup bergen bolidu; talaq qilin'ghan ayalni emrige alghan kishimu zina qilghan bolidu. **33** Siler yene burunqilargha «Qesimingdin yanma, Perwerdigargha qilghan qesimingge emel qil» dep buyrulghanliqini anglighansiler. **34** Biraq men özüm shuni silerge éytip qoyayki, qet'iy qesem qilmanglar; ershni tilgha élip qesem qilmanglar, chünki ersh Xudaning textidur; **35** yaki yerni tilgha élip qesem qilmanglar, chünki yer yüzi Xudaning textiperidur. Yérusalémni tilgha élipmu qesem qilmanglar, chünki u yer ulugh padishahning shehiridur. **36** Hetta öz béshinglarni tilgha élipmu qesem qilmanglar, chünki silerning chéchinglarning bir télinimu aq yaki qara rengge özgertish qolunglardin kelmeydu. **37** Peqet déginginglar «Bolidu», «bolidu», yaki «Yaq, yaq, bolmaydu» bolsun. Buningdin ziyadisi rezil bolghuchidin kélidu. **38** Siler «Közge köz, chishqa chish» dep buyrulghinini anglighansiler. **39** Biraq men özüm shuni silerge éytip qoyayki, eski bilen teng bolmanglar. Kimdekim ong mengzingge ursa, sol mengzingnimu tutup ber; **40** we birsi üstüngdin dewa qilip, könglikingni almaqchi bolsa, chapiningnimu ber. **41** Birsi sanga [yük-taqini yüdküzüp] ming qedem yol yürüşke zorlisa, uning bilen ikki ming qedem mang. **42** Birsi sendin tilise, uninggha ber. Birsi sendin örne-yérim qilmaqchi bolsa, uninggha boynungni tolghima. **43** Siler «Qoshnangni söygin, dushmaningge nepretlen» dep éytilghanni anglighan. **44** Biraq men özüm shuni silerge éytip qoyayki, silerge dushmanlik bolghanlarga méhir-muhebbet körsitinglar, silerdin nepretlen'genlerge yaxshiliq qilinglar,

silerge ziyankeshlik qilghanlarga dua qilinglar. **45** Shundaq qilghanda, ershtiki Atanglarning perzentliridin bolisiler. Chünki U quyashining nurini yaxshilarghimu we yamanlarghimu chüshüridu, yamghurnimu heqqaniylarghimu, heqqaniyetsizlergimu yaghduridu. **46** Eger siler özünglarga muhebbet körsetkenlergila méhir-muhebbet körsetsenglar, buning qandaqmu in'amgha érishküchiligi bolsun? Hetta bajgirlarmu shundaq qiliwatmamdu? **47** Eger siler peqet qérindashliringlar bilenla salam-sehet qilishsanglar, buning néme peziliti bar? Hetta yat elliklermu shundaq qilidighu! **48** Shunga, ershtiki Atanglar mukemmel bolghinidek, silermu mukemmel bolunglar.

6 Hézi bolunglarki, xeyr-saxawetlik ishliringlarni bashqilarning aldida köz-köz qilmanglar. Bundaq qilsanglar, ershtiki Atanglarning in'amigha érishelmeysiler. **2** Shunga xeyr-saxawet qilghiningda, dawrang salma. Saxtipezlerla sinagoglarda we kochilarda ademlerning maxtishigha érishish üçün shundaq qilidu. Men silerge shuni berheq éytip qoyayki, ular közligen in'amigha érishken bolidu. **3** Lékin sen, xeyr-saxawet qilghiningda ong qolungning néme qiliwatqinini sol qolung bilmisun. **4** Shuning bilen xeyr-saxawiting yoshurun bolidu we yoshurun ishlarni körgüchi Atang sanga buni qayturidu. **5** Dua qilghan waqtingda, saxtipezlerdek bolma; chünki ular bashqilargha köz-köz qilish üçün sinagoglar yaki töt kocha éghizida turuwélip dua qilishqa amraqtur. Men silerge shuni berheq éytip qoyayki, ular közligen in'amigha érishken bolidu. **6** Lékin sen bolsang, dua qilghan waqtingda, ichkiri öyge kirip, ishikni yépip, yoshurun turghuchi Atanggha dua qilinglar; we yoshurun körgüchi Atang buni sanga qayturidu. **7** Dua-tilawet qilghanda, [butperes] yat elliklerdikidek quruq geplerni tekrarlawermenglar. Chünki ular dégenlirimiz köp bolsa [Xuda] tiliginimizni choqum ijabet qilidu, dep oylaydu. **8** Shunga, siler ularni dorimanglar. Chünki Atanglar silerning éhtiyajinglarni siler tilimestin burunla bilidu. **9** Shuning üçün, mundaq dua qilinglar:

— «I asmanlarda turghuchi Atimiz, Séning éytip qoyayki, hayatinglarga kéreklik yémek-naming muqeddes dep ulughlan'ghay. 10 ichmek yaki uchanglarga kiyidighan kiyim-Padishahliq kelgey, Iradeng ershte ada kéchekning ghémini qilmanglar. Hayatliq qilin'ghandek yer yüzidimu ada qilin'ghay. 11 ozuqtin, ten kiyim-kéchehtin eziz emesmu? Bügünki nénimizni бүгүн bizge bergeysen. 12 26 Asmandiki uchar-qanatlarğa qaranglar! Bizge qerzdar bolghanlarni kechürginimizdek, Ular térimaydu, ormaydu, ambarlarga Senmu qerzirimizni kechürgeysen. 13 Bizni yighmaydu, lékin ershtiki Atanglar ularnimu azduruslarga uchratquzmighaysen, Belki ozuqlanduridu. Siler ashu qushlardan köp bizni rezil bolghuchidin qutuldurghaysen». 14 eziz emesmu? 27 Aranglarda qaysinglar Chünki siler bashqilarning gunah-sewenliklerini ghem-qayghu bilen ömrünlarni birer saet kechürsenglar, ershtiki Atanglarmu silerni uzartalsiler? 28 Silerning kiyim-kéchekning kechüridu. 15 Biraq bashqilarning gunah-sewenliklerini kechürmisenglar, ershtiki ghémini qilishinglarning néme hajiti?! Daladiki Atanglarmu gunah-sewenlikliringlarni néuperlarning qandaq ösidighanliqigha qarap kechürmeydu. 16 Roza tutqan waqtinglarda, béqinglar! Ular emgekmu qilmaydu, chaq égirmeydu; 29 lékin silerge shuni éyтайki, hetta Sulayman toluq shan-sherepte turghandimu uning kiyinishi niluperlarning bir gülchilikmu kiriwalmanglar. Ular roza tutqinini köz-köz yoq idi. 30 Emdi Xuda daladiki бүгүн échilsa, qilish üçün chiraylirini solghun qiyapette etisi qurup ochaqqa sélinidighan ashu gül-körsitidu. Men silerge shuni berheq éytip giyahlarni shunche bézigen yerde, silerni qoyayki, ular közligen in'amigha érishken bolidu. 17 Emdi sen, roza tutqiningda, téximu kiyindürmesmu, ey ishenchi ajizlar! 31 chachliringni maylap, yüzügni yuyup yür. 18 Shunga «néme yeymiz», «néme ichimiz», «néme Shu chaghda, roza tutqining insanlarga emes, kiyimiz?» dep ghem qilmanglar. 32 Chünki yat belki peqet yoshurun turghuchi Atangghila eldikiler mana shundaq hemme nersige intilidu, körünüdu; we yoshurun körgüchi Atang uni emma ershtiki Atanglar silerning bu hemme sanga qayturidu. 19 Yer yüzide özünglarga nersilerge mohtajliqlinglarni bilidu; 33 shundaq bayliqlarni toplimanglar. Chünki bu yerde ya iken, hemmidin awwal Xudaning padishahliqi küye yep kétidu, ya dat basidu yaki oghrilar we heqqaniyliqigha intilinglar. U chaghda, tam téship oghrilap kétidu. 20 Eksiche, ershte bularning hemmisi silerge qoshulup nésip özünglarga bayliqlar toplanglar. U yerde bolidu. 34 Shuning üçün, etining ghémini küye yémeydu, dat basmaydu, oghrimu tam qilmanglar. Etining ghémi etige qalsun. Her téship oghrilamaydu. 21 Chünki bayliqning künning derdi shu kün'ge tushluq bolidu. qeyerde bolsa, qelbingmu shu yerde bolidu. 7 Bashqilarning üstidin höküm qilip 22 Tenning chirighi közdur. Shunga eger yürmenglar. Shundaqta [Xudaning] hökümige uchrimsiler. 2 Chünki siler közüng sap bolsa, pütün wujudung yorutulidu. bashqilar üstidin qandaq baha bilen höküm 23 Lékin eger közüng yaman bolsa pütün qilsanglar, [Xudamu] silerning üstünlardin wujudung qarangghu bolidu. Eger wujudungdiki shundaq baha bilen höküm chiqiridu. «yoruqluq» emeliyette qarangghuluq bolsa, Siler bashqilarni qandaq ölchem bilen u qarangghuluq némidégen qorqunchluq-he! ölchisenglar, [Xudamu] silerni shundaq 24 Héchkim [birla waqitta] ikki xojayinning ölchem bilen ölcheydu. 3 Emdi néme üçün qulluqida bolmaydu. Chünki u yaki buni yaman buradiringning közidiki qilni körüp, öz körüp, uni yaxshi köridü; yaki buninggha közüngdiki limni bayqiyalmaysen?! 4 Sen baghlinip, uninggha étibarsiz qaraydu. qandaqmu buradiringgha: «Qéni, közüngdiki [shuninggha oxshash], silerning hem Xudaning, qilni éliwétey!» déyeleysen? Chünki mana, hem mal-dunyaning qulluqida bolushunglar özüngning közide lim turidu!? 5 Ey saxtipez!

Awwal özüngning közidiki limni éliwet, andin éniq körüp, buradiringning közidiki qilni éliwételeysen. **6** Muqeddes nersini itlarcha bermenglar, yaki ünche-merwayitlirlinglarni tongguzlarning aldigha tashlap qoymanglar. Bolmisa, ular bularni putlirida dessep, andin burulup silerni talaydu. **7** Tilenglar, silerge ata qiliniyu; izdenglar, tapisiler; ishikni chékinglar, échilidu. **8** Chünki herbir tiligüchi tiliginige érishidu; izdigüchi izdiginini tapidu; ishikni chekküchilerge ishik échilidu. **9** Aranglarda öz oghli nan telep qilsa, uninggha tash bérédighanlar barmu?! **10** Yaki béliq telep qilsa, yilan bérédighanlar barmu? **11** Emdi siler rezil turupmu öz perzentlirlinglarcha yaxshi iltipatlarni bérishni bilgen yerde, ershtiki Atanglar Özidin tiligenlerge yaxshi nersilerni téximu iltipat qilmasmu? **12** Shunga her ishta bashqılarning özünglarcha qandaq muamile qilishini ümid qilsanglar, silermu ularcha shundaq muamile qilinglar; chünki Tewrat qanuni we peyghemberlerning telimatlıri mana shudur. **13** Tar derwazidin kiringlar. Chünki kishini halaketke élip baridighan derwaza keng bolup, yoli kengtasha we daghdamdur, we uningdin kiridighanlar köptur. **14** Biraq hayatlıqqa élip baridighan derwaza tar, yoli qıstang bolup, uni tapalaydighanlarmu az. **15** Aldinglarcha qoy térisige oriniwélip kelgen, ichi yirtquch chilbörıdek bolghan saxta peyghemberlerdin hoshyar bolunglar. **16** Siler ularni méwılıridin tonuwalalaysiler. Tikendin üzümler, qamghaqtin enjırler alghili bolamdu? **17** Shuninggha oxshash, her yaxshi derex yaxshi méwe bérıdu, por derex nachar méwe bérıdu. **18** Yaxshi derex nachar méwe bermeydu, por derex yaxshi méwe bermeydu. **19** Yaxshi méwe bermeydighan herbir derex késilip otqa tashlinidu. **20** Shuningdek, mushundaq kishılerni méwılıridin tonuwalalaysiler. **21** Manga «Rebbim, Rebbim» dégenlerning hemmisila ersh padishahlıqıgha kirelmeydu, belki ershte turghuchi Atamning iradisini ada qilghanlarla kireleydu. **22** Shu künide nurghun kishiler manga: «Rebbim, Rebbim, biz séning naming bilen wehiy-bésharetlerni yetküzduq,

séning naming bilen jinlarni qoghlıduq we naming bilen nurghun möjızılerni körsettuq» deydu. **23** Halbuki, u chaghda men ularcha: «Silerni ezeldin tonumaymen. Közümdin yoqilinglar, ey itaetsizler!» dep élan qilimen. **24** Emdi herbiri bu sözlirimni anglap emel qilghan bolsa, u öz öyini qoram tash üstige salghan pem-parasetlik kishige oxshaydu. **25** Yamghur yighip, kelkün kélip, boran chiqip soqsimu, u öy örülmıdi; chünki uning uli qoram tashning üstige sélin'ghan. **26** Biraq sözlirimni anglap turup, emel qılmaydighan herbiri öyini qumning üstige qurghan exmeqke oxshaydu. **27** Yamghur yaghqanda, kelkün kelgende, boran chiqqanda shu öy örülüp ketti; uning örülüshi intayin dehshetlik boldı! **28** We shundaq boldiki, Eysa bu sözlirini axirlashturghandin kéyin, bu top-top xalayıq uning telimlırige heyranuhes bolushti. **29** Chünki uning telimlırı Tewrat ustazlıriningkige oxshımaytti, belki tolimu nopuzluq idi.

8 U taghdin chüshkende, top-top kishiler uninggha egiship mangdı. **2** We mana, maxaw késili bar bolghan bir kishi uning aldigha kélip, béshini yerge urup tızlinip: — Teqsir, eger xalısingiz, méni késilımdin pak qilalaysız! — dédı. **3** Eysa uninggha qolını tegküzüp turup: — Xalaymen, pak bolghin! — déwıdı, bu ademning maxaw késili shuan pak bolup saqaydı. **4** Eysa uninggha: — Hazir bu ishni héchkimge éytma, belki udul bérıp kahin'gha özüngni kórsitip, ularda bir guwahlıq bolush üçün, Musa bu ishta emr qilghan hediye-qurbanlıqni sun'ghin, — dédı. **5** U Kepernahum shehirige barghanda, [rimlıq] bir yüzbéshi uning aldigha kélip, uningdin yélinip: **6** — Teqsir, chakirim palech bolup qélip, bek azablinip öyde yatıdu, — dédı. **7** Men bérıp uni saqaytıp qoyay, — dédı Eysa. **8** Yüzbéshi jawaben: — Teqsir, torusumning astıgha kirishingizge layıq emesmen. Peqet bir éghızla söz qılıp qoysingiz, chakirim saqiyp kétıdu. **9** Chünki menmu bashqa birsining hoquqı astıdiki adammen, méning qol astımda leshkerlırim bar. Birige bar désem barıdu, birige kel désem, kélıdu. Qulumgha bu ishni qil désem, u shu ishni qılıdu, — dédı. **10** Eysa bu geplerni

anglap, heyran boldi. Ōzi bille kelgenlerge: ajizlar! — dēdi u we ornidin turup, boran — Men silerge shuni berheq ēytip qoyayki, chapqun'gha we dēngizgha tenbih bēriwidi, bundaq ishenchni hetta Israillar arisidimu hemmisi birdinla tinchidi. 27 Muxlislar intayin tapalmighanidim. 11 Silerge shuni ēytayki, nurghun kishiler künchiqish we künpētishtin kēlip, ersh padishahliqida Ibrahim, Ishaq we Yaquplar bilen bir dastixanda olturidu. 12 Eysa dēngizning u qētidiki Gadaraliqlarning Lékin bu padishahliqning ōz perzentliri bolsa, yurtigha barghinida, jin chaplashqan ikki kishi sirtta qarangghuluqqa tashlinip, u yerde yig hazarlar kōtūridu, chishlirini ghuchurlitidu, — dēdi. 13 Andin, Eysa yūzbēshigha: — Ōyūngge qayt, ishen'giningdek sen ūchūn shundaq qiliniḍu, dēdi. Hēliqi chakarning kēsili shu peytte saqaytildi. 14 Eysa Pétrusning ōyige barghanda, Pétrusning qéyanisining qizip orun tutup yētip qalghinini kōrdi. 15 U uning qolini tutiwidi, uning qizitmisi yandi. [Ayal] derhal ornidin turup, Eysani kūtūshke bashlidi. 16 Kech kirgende, kishiler jin chaplashqan nurghun ademlerni uning aldigha ēlip kēlishti. U bir ēghiz sōz bilenla jinlarni heydiwetti we barliq kēsellerni saqaytti. 17 Buning bilen, Yeshaya peyghember arqiliq yetküzūlgen: «U ōzi aghriq-silaqlirimizni kōtūrdi, kēsellirimizni ūstige aldi» dēgen sōz emelge ashuruldi. 18 Eysa ōzini oriwalghan top-top kishilerni kōrūp, [muxlisirigha] dēngizning u qētigha ōtūp kētishni emr qildi. 19 Shu chaghda, Tewrat ustazliridin biri kēlip, uninggha: — Ustaz, sen qeyerge barsang, menmu sanga egiship shu yerge barimen, — dēdi. 20 Eysa uninggha: — Tūlkilerning ōngkürliri, asmandiki qushlarning uwiliri bar; biraq Insan'oghlining bēshini qoyghudek yérimu yoq, — dēdi. 21 Muxlisiridin yene biri uninggha: — Reb, méning awwal bērip atamni yerlikke qoyushumgha ijazet bergeysen, — dēdi. 22 Biraq Eysa uninggha: — Manga egeshkin, we ōlükler ōz ōlüklirini yerlikke qoysun, — dēdi. 23 U kémige chūshti, muxlisirimu chūshūp bille mangdi. 24 We mana, dēngiz ūstide qattiq boran chiqip ketti; shuning bilen dolqunlar kémidin halqip kémini gherq qiliwētey dep qaldi. Lékin u uxlawatatti. 25 Muxlislar kēlip uni oyghitip: — I ustaz, bizni qutuldurghaysen! Biz halaket aldida turimiz — dēdi. 26 — Némishqa qorqisiler, i ishenchi

ajizlar! — dēdi u we ornidin turup, boran — Men silerge shuni berheq ēytip qoyayki, chapqun'gha we dēngizgha tenbih bēriwidi, bundaq ishenchni hetta Israillar arisidimu hemmisi birdinla tinchidi. 27 Muxlislar intayin tapalmighanidim. 11 Silerge shuni ēytayki, nurghun kishiler künchiqish we künpētishtin kēlip, ersh padishahliqida Ibrahim, Ishaq we Yaquplar bilen bir dastixanda olturidu. 12 Eysa dēngizning u qētidiki Gadaraliqlarning Lékin bu padishahliqning ōz perzentliri bolsa, yurtigha barghinida, jin chaplashqan ikki kishi görüriridin chiqip uninggha aldigha keldi. Ular shunche wehshiy idiki, héchkim bu yerdin ōtūshke jūr'et qilalmaytti. 29 Uni kōrgende ular: — I Xudaning Oghli, séning biz bilen néme karing! Sen waqit-saiti kelmeyla bizni qiynighili keldingmu? — dep towlidi. 30 Shu yerdin xēli yiraqta chong bir top tongguz padisi otlap yūretti. 31 Jinlar emdi uninggha: — Eger sen bizni qoghliwetmekchi bolsang, bizni tongguz padisi ichige kirgüzüwetkeysen, — dep yalwurushti. 32 U ulargha: — Chiqinglar! — dēwidi, jinlar chiqip, tongguzlarning ténige kiriwalḍi. Mana, pütkül tongguz padisi tik yardin étip chūshūp, sularda gherq boldi. 33 Lékin tongguz baqquchilar beder qēchip, sheherge kirip, bu ishning bash-axirini, jūmlidin jin chaplashqan kishilerning kechürmishlirini xalayiqqa ēytip bērishti. 34 We mana, pütün sheherdikiler Eysa bilen kōrūshkili chiqti. Ular uni kōrgende, uning ōzlrining shu rayonidin ayrilip kētishini ōtūndi.

9 Shuning bilen u kémige chūshūp dēngizdin ōtūp, ōzi turghan sheherge qaytip keldi. 2 We mana, kishiler zembilge yatquzulghan bir palechni uning aldigha ēlip keldi. Eysa ularning ishenchini kōrūp hēliqi palechke: — Oghlum, yūreklik bol, gunahliring kechürüm qilindi, — dēdi. 3 Andin mana, Tewrat ustazliridin beziliri kōnglide: «Bu adem kupurluq qiliwatidu!» dep oyliḍi. 4 Ularning kōnglide néme oylawatqanliqini bilgen Eysa ulargha: — Néme ūchūn kōnglūnglarda rezil oylarda bolisiler? 5 «Gunahliring kechürüm qilindi» déyish asanmu yaki «Ornungdin tur, mangl!» déyishmu? — dēdi we yene ulargha: — 6 Emma hazir silerning Insan'oghlining yer yüzide gunahlarni kechürüm qilish hoquqigha ige ikenlikini bilishinglar ūchūn, — u palech

késelge: — Ornungdin tur, orun-körpengni Méning qizim hazirla ölüp ketti; emma siz yighishturup öyüngge qayt, — dédi. 7 Héliqi bérıp uninggha qolingizni tegküzüp qoyingiz, adem ornidin turup öyige qaytti. 8 Buni u tirilidu, dédi. 19 Eysa ornidin turup, muxlisleri bilen billes uning keynidin mangdi. 20 We mana, yolda xun tewresh késilige gırıptar bolghinigha on ikki yıl bolghan bir ayal Eysaning arqisidin kélip, uning tonining péshini silidi. 21 Chünki u ichide «Uning tonini silisamla, choqum saqiyip kétémen» dep oylishanidi. 22 Emma Eysa keynige burulup, uni körüp: — Qizim, yüreklik bol, ishenching séni saqaytti! dédi. Shuning bilen u ayal shu saette saqaydi. 23 Emd Eysa héliqi hökümdarning öyige kirgende, ney chéliwatqan we haza tutup waysawatqan kishiler topini körüp, 24 ulargha: — Chiqip kétinglar, bu qiz ölmidi, belki uxlawatidu, dédi. [Shuni anglap] köpchilik uni mesxire qildi. 25 Kishiler chiqiriwétilgendin kéyin, u qizning yénigha kirip, uning qolini tutiwidi, qiz ornidin turdi. 26 Bu toghrisidiki xewer pütün yurtta pur ketti. 27 Eysa u yerdin chiqqanda, ikki qarighu uning keynidin kélip: — I Dawutning oghli, bizge rehım qilghaysiz! — dep nida qilishti. 28 U öyge kirgendin kéyin, shu ikki qarighu uning aldigha keldi. Eysa ulardin: — Silér méning bu ishqa qadir ikenlikimge ishinemsiler? — dep soridi. — I Rebbim, ishinimiz, — dep jawab berdi ular. 29 U qolini ularning közlerige tegküzüp turup: — Ishenchinglar boyiche bolsun! déwidi, 30 Ularning közleri échildi. Eysa ulargha: Bu ishni héchkimge éytmanlar! dep qattiq tapilidi. 31 Lékin ular u yerdin chiqipla, uning nam-shöhritini pütkül yurtqa yéyiwetti. 32 Ular chiqip kéliwatqanda, kishiler Undaq qilsa, yéngi yamaq [kiriship], kiyimni jin chaplashqan bir gachini uning aldigha tartip yirtiwétidu. Netijide, yirtiq téximu yoghinap kétidu. 17 Shuningdek, héchkim yéngi sharabni kona tulumlarga qachilimaydu. Eger undaq qilsa, [sharabning échishi bilen] tulumlar yérilip kétidu-de, sharabmu tökülüp kétidu hem tulumlarmu kardin chiqidu. Shuning üçün kishiler yéngi sharabni yéngi tulumlarga qachilaydu; shundaq qilghanda, her ikkilisi saqlinip qalidu. 18 U [Yehyaning muxlisirigha] bu sözlerni qiliwatqan waqtida, mana bir hökümdar kélip, uning aldigha bash urup: —

chünki ular xarlinip padichisiz qoy padiliridek panahsiz idi. **37** Shuning bilen u muxlisirigha: — Hosul derweqe köp iken, biraq [hosul élish üçün] ishleydighanlar az iken. **38** Shunga hosulning Igisidin, Öz hosulningni yighiwélshqa ishlemchilerni jiddiy ewetkeysen, dep tilenglar, — dédi.

10 U on ikki muxlisini yénigha chaqirip, ulargha napak rohlarni qoghlash we herbir késellikni hem herbir méyip-ajizni saqaytish hoquqini berdi. **2** On ikki rosulning isimliri töwendikiche: Awwal Pétrus depmu atilidighan Simon we uning inisi Andiriyas, andin Zebediyning oghli Yaqup we uning inisi Yuhanna, **3** Filip we Bartolomay, Tomas we bajgir Matta, Alfayning oghli Yaqup we Lebbaus depmu atilidighan Taday, **4** milletperwer dep atalghan Simon we kéyin Eysagha satqunluq qilghan Yehuda Ishqariyot. **5** Eysa bu on ikkisini [xelqning arisigha] mundaq tapilap ewetti: — Yat elliklarning yollirigha chiqmanglar, yaki Samariyeliklarning sheherlirigimu kirmenglar, **6** belki ténigen qoy padiliri bolghan Israil jemetidikiler arisigha béringlar. **7** Barghan yéringlarda: «Ersh padishahliqi yéqinliship qaldil!» dep jakarlanglar. **8** Aghriq-silaqlarni saqaytinglar, ölüklerni tirildürünglar, maxaw késellirini saqaytinglar, jinlarni heydiwétinglar. Silerge shapaet xalis bérilgendur, silermu xalis iltipat qilinglar. **9** Belwéghinglarga altun, kümüş we mis pullarni baghlap élip yürmenglar. **10** Seper üçün birla yektektin bashqa ne xurjun, ne kesh, ne hasa éliwalmanglar. Chünki xizmetkar öz ish heqqini élishqa heqliqtur. **11** Herqaysi sheher yaki yézigha barghan waqtinglarda, aldi bilen shu yerde kimning hörmetke layiq mötiwer ikenlikini soranglar; shundaq kishini tapqanda, u yerdin ketküche uning öyidila turunglar. **12** Bire öyge kirgininglarda, ulargha salam béringlar. **13** Eger u ailidikiler [hörmetke] layiq mötiwer kishiler bolsa, tiligen amanliqinglar ulargha ijabet bolsun; eger ular layiq bolmisa, tiligen amanliqinglar özünglarga qaytsun. **14** Silerni qobul qilmighan, sözliringlarni anglimighan

kimdekim bolsa, ularning öyidin yaki shu sheherdin ketkininglarda, ayighinglardiki topini qéqiwétinglar. **15** Men silerge shuni berheq éytip qoyayki, qiyamet künide Sodom we Gomorra zéminidikilerning hali shu sheherdikilerningkidin yénik bolidu. **16** Mana, men silerni qoylarni bōrilerning arisigha ewetkendek ewetimen. Shunga, yilandek sezgür, paxtektek sap dilliq bolunglar. **17** Insanlardin pexes bolunglar; chünki ular silerni tutuwélip sot mehkimilirige tapshurup béridu, sinagoglirida qamchilaydu. **18** Ular we shundaqla yat ellikler üçün bir guwahliq bolushqa, siler méning sewebimdin emirler we padishahlar aldigha élip bérilip soraqqa tartilisiler. **19** Lékin ular silerni soraqqa tartqan waqtida, qandaq jawab bérish yaki néme jawab bérishtin ensirep ketmenglar. Chünki shu waqti-saitide éytish tégishlik sözler silerge teminlinidu. **20** Chünki sözligüchi özünglar emes, belki Atanglarning rohi siler arqiliq sözleydu. **21** Qérindash qérindishigha, ata balisigha xainliq qilip, ölümge tutup béridu. Balilarmu ata-anisigha qarshi chiqip, ularni ölümge mehkum qilduridu. **22** Shundaqla siler méning namim tüpeylidin hemme ademning nepritige uchraysiler. Lékin axirghiche berdashliq bergenler bolsa qutquzulidu. **23** Ular silerge bu sheherde ziyankeshlik qilsa, yene bir sheherge qéchip béringlar. Chünki men silerge shuni berheq éytip qoyayki, Insan'oghli qaytip kelgüche siler Israilning barliq sheherlirini arilash [wezipinglar] tügimeydu. **24** Muxlis ustazidin, qul xojayinidin üstün turmaydu. **25** Muxlis ustazigha oxshash bolsa, qul xojayinigha oxshash bolsa razi bolsun. Ular öyning igisini «Beelzibul» dep tillighan yerde, uning öyidikilirini téximu qattiq haqaretlimemdu? **26** Shunga ulardin qorqmanglar; chünki héchqandaq yépiq qoyulghan ish ashkarilanmay qalmaydu, we héchqandaq mexpiy ish ayan bolmay qalmaydu. **27** Méning silerge qarangghuda éytidighanlirimni yoruqta éytiwéringlar. Quliqinglarga pichirlap éytilghanlarni ögzilerde jakarlanglar. **28** Tenni öltürsimu, lékin ademning jan-rohini

öltürelmeydighanlardin qorqmanglar; eksiche, ten we jan-rohni dozaxta halak qilishqa qadir bolghuchidin qorqunglar. (Geenna g1067)

29 Ikki qushqachni bir tiyin'ge sétiwalghili bolidughu? Lékin ulardin birimu Atanglarsiz yerge chüshmeydu. 30 Emma siler bolsanglar, hetta herbir tal chéchinglarmu sanalghandur. 31 Shunga, qorqmanglar. Siler nurghunlighan qushqachtinmu qimmatliktursiler! 32 Shunga, méni insanlarning aldida étirap qilganlarning herbirini menmu ershtiki Atamning aldida étirap qilimen; 33 Biraq insanlarning aldida mendin tan'ghanlarning herbiridin menmu ershtiki Atam aldida tanimen. 34 Méning dunyagha kélishimni tinchliq élip kélish üçündür, dep oylap qalmanglar. Men tinchliq emes, belki qilichni yürürüşke keldim. 35 Chünki méning kélishim «Oghulni atisigha, qizni anisigha, kélinni qéyanisigha qarshi chiqirish» üçün bolidu. 36 Shuning bilen «Ademning düşmenliri öz ailisidiki kishiler bolidu». 37 Ata-anisini mendinmu eziz körüdighanlar manga munasip emestur. Öz oghul-qizini mendinmu eziz körüdighanlarmu manga munasip emes. 38 Özining kréstini kötürüp, manga egeshmigenlermu manga munasip emes. 39 Öz hayatini ayaydighan kishi uningdin mehrum bolidu; men üçün öz hayatidin mehrum bolghan kishi uninggha érishidu. 40 Silerni qobul qilghanlar ménimu qobul qilghan bolidu; méni qobul qilghanlar bolsa méni ewetküchinimu qobul qilghan bolidu. 41 Bir peyghemberni peyghemberlik salahiyitide qobul qilghan kishi peyghemberge xas bolghan in'amgha érishidu. Heqqaniy ademni u heqqaniy iken dep bilip qobul qilghanlar heqqaniy ademge xas bolghan in'amgha érishidu. 42 Men silerge shuni berheq éytip qoyayki, méning bu shakichiklirimdin eng kichiki birini méning muxlisim dep bilip uninggha hetta peqet birer chine soghuq su bergen kishimu jezman öziye layiq in'amin mehrum bolmaydu.

11 Eysa on ikki muxlisigha bu ishlarni tapilap bolghandin kéyin, özimu shu yerdiki herqaysi sheherlerde telim bérish

we [Xudaning kalamini] jakarlash üçün u yerdin ketti. 2 Zindan'gha solan'ghan Yehya [peyghember] Mesihning qilghan emellirini anglap, muxlisirini ewetip, ular arqiliq Eysadin: 3 «Kélishi muqerrer zat özüngmu, yaki bashqa birsini kütüshimiz kérekmu?» — dep soridi. 4 Eysa ulargha jawab bérip mundaq dédi: — Yehyaning yénigha qaytip bérip, öz anglawatqanliringlarni we körüwatqanliringlarni bayan qilip — 5 Korlar köreleydighan we tokurlar mangalaydighan boldi, maxaw késili bolghanlar saqaytildi, gaslar angliyalaydighan boldi, ölgenlermu tirildürüldi we kembeghellerge xush xewer jakarlandi» — dep éytinglar 6 we [uninggha yene]: «Mendin gumanlanmay putliship ketmigen kishi bolsa bextliktur!» dep qoyunglar, — dédi. 7 Ular ketkende, Eysa top-top ademlerge Yehya toghruluq sözleshke bashlidi: — «Siler esli [Yehyani izdep] chölge barghininglarda, zadi némini körgili bardinglar? Shamalda yelpünüp turghan qomushnimu? 8 Yaki ésil kiyin'gen bir erbabnimu? Mana, ésil kiyimlerni kiygenler xan ordiliridin tépildughu! 9 Emdi siler néme körgili bardinglar? Bir peyghembernimu? Durus, emma men shuni silerge éytip qoyayki, [bu bolsa] peyghemberdinmu üstün bir bolghuchidur. 10 Chünki [muqeddes yazmildiki]: — «Mana, yüz aldinggha elchimni ewetimen; U séning aldingda yolungni teyyarlaydu» — dep pütülgen söz del uning toghrisida pütülgendur. 11 Men silerge shuni berheq éytip qoyayki, ayallardin tughulghanlar arisida chömüldürgüchi Yehyadinmu ulughi turghuzulghini yoq; emma ersh padishahliqidiki eng kichik bolghinimu uningdin ulugh turidu. 12 Emma chömüldürgüchi Yehya otturigha chiqqan künlerdin бүгүнкү күн'giche, ersh padishahliqigha kirish yoli shiddet bilen échildi we kishiler uni shiddet bilen tutuwalidu. 13 Chünki barliq peyghemberlarning bésharet bérish xizmiti, shundaqla Tewrattiki yazmilar arqiliq bésharet yetküzülish xizmiti Yehya bilen axirlashidu. 14 We eger shu sözni qobul qilalisanglar, «[qaytip] kélishi muqerrer bolghan Ilyas [peyghember]» bolsa, [Yehyaning]

özidir. **15** Anglithubdek quliqi barlar buni anglisun! **16** Lékin bu dewrdiki kishilerni zadi kimlerge oxshitay? Ular xuddi reste-bazarlarda olturwélip, bir-birige: **17** «Biz silerge sunay chélip bersekmu, ussul oynimidinglar», «Matem pedisige chélip bersekmu, yigha-zar qilmidinglar» dep [qaqshaydighan tuturuqsiz] balilargha oxshaydu. **18** Chünki Yehya kélip ziyapette olturmaytti, [sharab] ichmeytti. Shuning bilen, ular: «Uninggha jin chaplishiptu» déyishidu. **19** Insan'oghli bolsa kélip hem yeydu hem ichidu we mana, ular: «Taza bir toymas we bir meyxor iken. U bajgirilar we gunahkarlarning dosti» déyishidu. Lékin danaliq bolsa öz perzentliri arqiliq durus dep tonulidu». **20** Andin u özi köp möjizilerni körsetken sheherlerde turuwatqanlarni towa qilmighanliqi üçün eyiblep, mundaq dédi: — **21** Halinglarga way, ey Qorazinliqlar! Halinglarga way, ey Beyt-Saidaliqlar! Chünki silerde körsitilgen möjiziler Tur we Zidon sheherliride körsitilgen bolsa, u yerlerdikiler xéli burunla böz kiyimige yöginip, külge milinip towa qilghan bolatti. **22** Men silerge shuni éytip qoyayki, qiyamet künide Tur we Zidondikilerning köridighini silerningkidin yénik bolidu. **23** Ey ershke kötürülgen Kepernahumluqlar! Silers tehtisaragha chüshürülsiler. Chünki aranglarda yaritilghan möjiziler Sodomda yaritilghan bolsa, u sheher bugün'giche halak bolmighan bolatti. **(Hadës 986)** **24** Emma men silerge shuni éytip qoyayki, qiyamet künide Sodom zéminidikilerning köridighini silerningkidinmu yénik bolidu. **25** Shu waqitlarda, Eysa bu ishlargha qarap mundaq dédi: — Asman-zémin Igisi i Ata! Sen bu [heqiqetlerni] danishmen we eqilliqlardan yoshurup, sebiy balilargha ashkarilighanliqing üçün Sanga medhiyiler oquymen! **26** Berheq, i Ata, neziringde bundaq qilish rawa idi. **27** Hemme manga Atamdin teqdim qilindi; Oghulni Atidin bashqa héchkim tonumaydu, we Atinimu Oghul we Oghul ashkarilashni layiq körgen kishilerdin bashqa héchkim tonumaydu. **28** Ey japakeshler we éghir yük yüklen'gen hemminglar! Méning yénimgha kélinglar, men silerge aramliq bérey. **29** Méning

boyunturuqumni kiyip, mendin ögininglar; chünki men mömin we kemtermen; shundaq qilghanda, könglünglar aram tapidu. **30** Chünki méning boyunturuqumda bolush asan, méning artidighan yüküm yéniktur.

12 Shu chaghlarda bir shabat küni, Eysa bughdayliqlardin ötüp kétiwatatti. Qorsiqi échip ketken muxlisleri bashaqlarni üzüp, yéyishke bashlidi. **2** Lékin buni körgen Perisiyler uninggha: — Qara, muxlisliring shabat küni Tewratta cheklen'gen ishni qiliwatidu, déyishti. **3** Biraq u ulargha: — Dawut we uning hemrahlirining ach qalghanda néme qilghanliqini [muqeddes yazmilardin] oqumighanmusiler? **4** U Xudaning öyige kirip, [Xudagha] atalghan, shundaqla özi we hemrahlirigha nisbeten Tewrat qanuni boyiche yéyishke bolmaydighan «teqdim nanlar»ni [sorap élip], ularni [hemrahliri] bilen bille yégen. Eslide bu nanlarni peqet kahinlarning yéyishigila bolatti. **5** Siler Tewrattin shuni oqup baqmighansilerki, ibadetxanida ishleydighan kahinlar shabat künliri ishlep shabat tertipini buzsimu, gunahqa buyrulmaydu. **6** Biraq men shuni silerge éytip qoyayki, bu yerde ibadetxanidinmu ulugh birsı bar. **7** Emdilikte eger siler [Xudaning] «[muqeddes yazmilarda]: «Izdeydighinim qurbanliqlar emes, belki rehim-shepqet» déyilgen shu sözining menisini bilgen bolsanglar, bigunah kishilerni gunahkar dep békitmeyttinglar. **8** Chünki Insan'oghli shabat küningin Igisidir. **9** U u yerdin ayrilip, ularning sinagogigha kirdi. **10** We mana, u yerde bir qoli yégilep qalghan bir adem bar idi. Ular uning üstidin erz qilishqa seweb tapmaqchi bolup uningdin: — Shabat küni késel saqaytish Tewrat qanunigha uyghunmu? — dep soridi. **11** Lékin u ulargha mundaq jawab berdi: — Birersinglarning qoyi shabat küni origha chüshüp ketse, uni derhal tartip chiqiriwalmaydighan adem barmidu? **12** Insan bolsa qoydin shunche etibarliqtur! Shunga, shabat küni yaxshiliq qilish Tewrat qanunigha uyghundur. **13** Andin u héliqi késelge: — Qolungni uzat, — dédi. U qolini uzitishi bilenla qoli ikkinchi qoligha oxshash eslige keltürüldi.

14 Biraq Perisiyler tashqirigha chiqip, uni qandaq yoqitish heqqide meslihet qilishti. 15 Emma Eysa buni biliwélip u yerdin ayrildi. Men terepke [adamlarni] yighmighuchilar Top-top kishiler uninggha egiship mangdi. U ularning hemmisini saqaytti; 16 andin ulargha özining salahiyitini ashkarilimasliqni qattiq tapilidi. 17 Buning bilen Yeshaya peyghember arqiliq yetküzilgen munu sözler emelge ashuruldi: 18 — «Qaranglar, mana Men tallighan Öz qulum! Méning söyümlükim, dilimning söyün'gini! Men Öz Rohimni uning wujudigha qondurimen, Shuning bilen u ellerge hökümler-heqiqetni jakarlaydu. 19 U ne talash-tartish qilmaydu ne chuqan kötürmeydu, Kochilarda uning kötürgen awazini héch anglighuchi bolmaydu. 20 Taki u ghelibe bilen toghra hökümlerni chiqarghuche, Yanjilghan qomushni sundurmaydu, Tütep öchey dep qalghan pilikni öchürmeydu; 21 We eller uning namigha ümid baghlaydu». 22 Shu chaghda, uning aldigha jin chaplishiwalghan kor we gacha biri élip kélindi. U uni saqaytti, kor gachini sözliyeleydighan we köreleydighan qildi. 23 Barliq xalayıq heyran bolushup: — Ejeba, bu Dawutning oghlimidu? — déyishti. 24 Lékin Perisiyler bu sözni anglap: — U peqet jinlarning emiri bolghan Beelzibubqa tayinip jinlarni qoghliwétidiken, déyishti. 25 Lékin u ularning néme oylawatqanliqini bilip ulargha mundaq dédi: — Öz ichidin bölünüp özara soqushqan herqandaq padishahliq weyran bolidu; herqandaq sheher yaki aile öz ichidin bölünüp özara soqushsa zawallıqqa yüz tutidu. 26 Eger Sheytan Sheytanni qoghlixa, u öz-özige qarshi chiqqan bolidu. Undaqta, uning padishahliqi qandaqmu put tirep turalisun? 27 Eger men jinlarni Beelzibulgha tayinip qoghlixa, silerning perzentliringlar kimge tayinip jinlarni qoghlaydu?! Shunga ular siler toghruluq hökümler chiqarsun! 28 Lékin men Xudaning Rohigha tayinip jinlarni qoghligghan bolsam, undaqta Xudaning padishahliqi derweqe üstünlargha chüshüp namayan boldi. 29 Bir kishi küchtünggür birsining öyige kirip, uning mal-mülkini qandaq bulap kételisun? Peqet u shu küchtünggürni awwal baghliyalisa, andin öyini bulang-talang qilalaydu. 30 Men terepte turmighanlar manga qarshi turghuchidur. bolsa tozutuwetküchidur. 31 Shuning üçün men silerge shuni éytip qoyayki, insanlarning ötküzgen hertürlük gunahliri we qilghan kupurluqlirining hemmisini kechürüşke bolidu. Biraq Muqeddes Rohqa kupurluq qilish héch kechürülmeydu. 32 Insan'oghligha qarshi söz qilghan kimdekim bolsa kechürümge érisheleydu; lékin Muqeddes Rohqa qarshi gep qilghanlar bolsa bu dunyadimu, u dunyadimu kechürümge érishelmeydu. (aiön q165) 33 Derex yaxshi bolsa, méwisimu yaxshi bolidu — yaki derex por bolsa, méwisimu nachar bolidu; chünki herqandaq derex öz méwisidin bilinidu. 34 Ey yılanlarning perzentliri! Siler rezil tursanglar, aghzinglardin qandaqmu yaxshi söz chiqsun? Chünki ademning qelbide néme tolup tashqan bolsa éghizdin shu chiqidu. 35 Yaxshi adem öz yaxshi xezinisidin yaxshi nersilerni chiqiridu. Yaman adem yaman xezinisidin yaman nersilerni chiqiridu. 36 Men silerge shuni éytip qoyayki, insanlar qilghan herbir éghiz quruq sözi üçün soraq küni hésab béridu. 37 Chünki öz sözliring bilen ya heqqaniy ispatlinisen, ya sözliringlar bilen gunahkar dep békitilisen. 38 Shu chaghda bezi Tewrat ustazliri we Perisiyler uninggha jawaben: Ustaz, sendin bir möjizilik alamet körgümüz bar, — dédi. 39 Lékin u ulargha mundaq jawab berdi: — Rezil hem zinaxor bu dewr bir «alamet»ning köristilishini istep yüridu. Biraq bu dewrdikilerge «Yunus peyghemberde körülgen möjizilik alamet»tin bashqa héchqandaq möjirilik alamet körsitilmeydu. 40 Chünki Yunus peyghember yoghan béliqning qorsiqida üç kéche-kündüz yatqandek, Insan'oghlimu oxshashla üç kéche-kündüz yerning baghrida yatidu. 41 Soraq küni Ninewe shehiridikiler bu dewrdikiler bilen teng qopup, bu dewrdikilerning gunahlirini békitidu. Chünki ular Yunus [peyghember] jakarlighan xewerni anglap, [yamanliqidin] towa qilghan; we mana, mushu yerde Yunus [peyghember]dinmu ulugh birsı turidu! 42

Soraq kuni «Jenubtiki ayal padishah»mu bu dewrdikiler bilan teng tirilip, ularning gunahlarini bekítidu. Chünki u Sulaymanning dana sözlirini anglash üçün yer yüzining chétidin kelgen; we mana, hazir mushu yerde Sulaymandinmu ulugh birsí turidu. **43** Napak roh birawning ténidin chiqiriwétilgendin kéyin, u qurghaq dalalarni chörgilep yürüp, birer aramgahní izdeydu, biraq tapalmaydu **44** we: «Men chiqqan makanimga qaytay» deydu. Shuning bilen qaytip kélip, shu makanining yenila bosh turghanliqini, shundaqla pakiz tazilan'ghanliqini we retlen'genlikini bayqaydu-de, **45** béríp özidinmu better yette jinni bashlap kélidu; ular kirip bille turidu. Buning bilen héliqi ademning kéyinki hali burunqidinmu téximu yaman bolidu. Bu rezil dewrdikilerning halimu mana shundaq bolidu. **46** U toplashqan xalayiqqa dawamliq sözlewatqanda, mana, anisi bilen iniliri kélip, uning bilen sözleshmekchi bolup tashqirida turushti. **47** Shuning bilen bireylen uninggha: — Aningiz we iniliringiz siz bilen sözlishimiz dep tashqirida turidu, — dédi. **48** Lékin u jawaben shu xewerni yetküzgen kishidin: «Kim méning anam, kim méning inilirim?» — dep soridi. **49** Andin u qolini sozup muxlisirini körsitip: — Mana méning anam, mana méning inilirim! **50** Chünki kim ershtiki Atamning iradisini ada qilsa, shu méning akanim, acha-singlim we anamdur, — dédi.

13 Shu kuni Eysa öydin chiqip, déngiz boyida olturatti. **2** Etrapigha top-top ademler olishiwalghachqa, u bir kémige chiqip olturdi. Pütkül xalayiq bolsa déngiz boyida turushatti. **3** U ulargha temsiller bilen nurghun hékmetlerni éytip birip, mundaq dédi: — Mana, uruq chachquchi uruq chachqili [étizgha] chiqiptu. **4** Uruq chachqanda uruqlardin beziliri chighir yol üstige chüshüptu, qushlar kélip ularni yep kétiptu. **5** Beziliri téshi köp, topisi az yerlerge chüshüptu. Tupriqi chongqur bolmighachqa, tézla ünüp chiqiptu, **6** lékin kün chiqishi bilenla aptapta köyüp, yiltizi bolmighachqa qurup kétiptu. **7** Beziliri tikenlerning arisigha chüshüptu, tikenler ösüp maysilarni boghuwaptu. **8** Beziliri bolsa yaxshi

tupraqqa chüshüptu. Ularning beziliri yüz hesse, beziliri atmish hesse, yene beziliri ottuz hesse hosul bériptu. **9** Quliqi barlar buni anglisun! **10** Muxlisiri kélip, uningdin: — Sen néme üçün ulargha temsiller arqiliq telim bérisen? — dep soridi. **11** U ulargha mundaq jawab berdi: — Siler ersh padishahliqining sirlirini bilishke muyesser qilindinglar, lékin ulargha nésip qilinmidi. **12** Chünki kimde bar bolsa, uninggha téximu köp bérilidu, uningda molchiliq bolidu; emma kimde yoq bolsa, hetta uningda bar bolghanlirimu uningdin mehrum qilinidu. **13** Ulargha temsil bilen sözlishimning sewebi shuki, ular qarisimu körmeydu, anglisimu tingshimaydu hem heqiqiy chüshenmeydu. **14** Buning bilen Yeshaya peyghember éytqan bésharettiki munu sözler emelge ashuruldi: — «Siler anglashni anglaysiler, biraq chüshenmeysiler; Qarashni qaraysiler, biraq körmeysiler. **15** Chünki mushu xelqning yürükini may qaplap ketken, Ular közlirini uxlighandek yumuwalghan; Undaq bolmisidi, ular közliri bilen körüp, Quliqi bilen anglap, Köngli bilen chüshinip, Öz yolidin yandurulushi bilen, Men ularni saqaytqan bolattim. **16** Lékin, közliringlar bextliktur! Chünki ular köridu; quliqinglar bextliktur! Chünki ular anglaydu. **17** Men silerge shuni berheq éytip qoyayki, burunqi nurghun peyghemberler we heqqaniy ademler silerning körgininglarni körüshke intizar bolghan bolsimu ularni körmigen; silerning anglighininglarni anglashqa intizar bolghan bolsimu ularni anglimighan. **18** Emdi uruq chachquchi toghrisidiki temsilning menisini anglanglar: **19** Eger biri [ersh] padishahliqining söz-kalamini anglap turup chüshenmise, Sheytan kélip uning könglige chéчилghan sözni élip kétidu. Bu del chighir yol üstige chéчилghan uruqlardur. **20** Tashliq yerlerge chéчилghan uruqlar bolsa, ular söz-kalamni anglap, xushalliq bilen derhal qobul qilghanlarni körsitidu. **21** Halbuki, qelbide héch yiltiz bolmighachqa, peqet waqitliq mewjut bolup turidu; söz-kalamning wejedin qiyinchiliq yaki ziyankeshlikke uchrighanda, ular shuan

yoldin chetnep kétidu. **22** Tikenlarning arisigha chéchilghini shundaq ademlerni körsetkenki, ular söz-kalamni anglighini bilen, lékin bu dunyaning endishiliri we bayliqning éziqturushi [qelbidiki] söz-kalamni boghuwétidu-de, ular hosulsiz qalidu. (aiōn g165) **23** Lékin yaxshi yerge chéchilghan uruqlar bolsa — söz-kalamni anglap chüshen'gen ademlerni körsitidu. Bundaq ademler hosul béridu, birsi yüz hesse, birsi atmish hesse, yene birsi ottuz hesse hosul béridu. **24** U ularning aldida yene bir temsilni bayan qildi: — Ersh padishahliqi xuddi étizigha yaxshi uruqni chachqan bir ademge oxshaydu. **25** Emma kishiler uyqugha chömgen chaghda, düshmini kélip bughday arisigha kürmek uruqlirini chéchiwétip, kétiptu. **26** Emdi maysilar ösüp, bashaq chiqarghanda, kürmekmu ashkarlinishqa bashlaptu. **27** Xojayinning chakarliri kélip uninggha: — «Ependi, siz étizingizgha yaxshi uruq chachqan emesmidingiz? Kürmekler nedin kélip qaldi?» — deptu. **28** Xojayin: «Buni bir düshmen qilghan» — deptu. Chakarlar uningdin: «Siz bizni bérup ularni otiwétinqlar démekchimu?» — dep soraptu. **29** «Yaq, » — deptu xojayin, «undaq qilghanda kürmeklerni yulghanda, bughdaylarnimu yuluwétishinqlar mumkin. **30** Bu ikkisi orma waqtighiche bille össun, orma waqtida, men ormichilargha: — Aldi bilen kürmeklerni ayrip yighip, baghlap köydürüşke qoyunglar, andin bughdaylarni yighip ambiringha ekiringlar, deymen» — deptu xojayin. **31** U ulargha yene bir temsilni éytti: — Ersh padishahliqi xuddi bir adem qoligha élip étizigha chachqan qicha uruqigha oxshaydu. **32** Qicha uruqi derweqe barliq uruqlarning ichide eng kichik bolsimu, u herqandaq ziraettin égiz ösüp, derex bolidu, hetta asmandiki qushlarmu kélip uning shaxlirida uwulaydu. **33** U ulargha yene bir temsilni éytti: — Ersh padishahliqi xuddi bir ayal qoligha élip üç jawur unning arisigha yoshurup, taki pütün xémir bolghuche saqlighan échitqugha oxshaydu. **34** Eysa bu ishlarning hemmisini temsiller bilen köpchilikke bayan qildi. U temsilsiz héchqandaq telim bermeytti. **35**

Buning bilen peyghember arqiliq aldin'ala éytilghan munu sözler emelge ashuruldi: — «Aghzimni temsil sözlesh bilen achimen, Alem apiride bolghandin béri yoshurunup kelgen ishlarni élan qilimen». **36** Shuningdin kéyin, u köpchilikni yolgha séliwétip öyge kirdi. Muxlisleri yénigha kélip uningdin: — Étizliqtiki kürmek toghrisidiki temsilni bizge sherhlep berseng, — dep ötüindi. **37** U emdi ulargha jawab bérup mundaq dédi: — Yaxshi uruqni chachqan kishi Insan'oghliudur. **38** Étizliq bolsa — dunya. Yaxshi uruq bolsa [ersh] padishahliqining perzentliridur, lékin kürmek rezil bolghuchining perzentliridur. **39** Kürmek chachqan düshmen — Iblistur. Orma orush waqti — zaman axiridur. Ormichilar — perishtilerdur. (aiōn g165) **40** Kürmekler yulunup, otta köydürüwétilginidek, zaman axiridimu ene shundaq bolidu. (aiōn g165) **41** Insan'oghli perishtilirini ewetip, ular insanlarni gunahqa azdurguchilarning hemmisini, shundaqla barliq itaetsizlik qilghuchilarni öz padishahliqidin shallap chiqip, **42** xumdanning lawuldap turghan otigha tashlaydu. U yerde yigha-zarlar kötürülidu, chishlirini ghuchurlitidu. **43** U chaghda heqqaniylar Atisining padishahliqida xuddi quyashtek julalinidu. Anglighudek quliqu barlar buni anglisun! **44** — Ersh padishahliqi xuddi étizda yoshurulghan bir xezinige oxshaydu. Uni tépiwalghuchi xezinini qaytidin yoshurup, xezininining shad-xuramliqi ichide bar-yoqini sétiwétip, shu étizni sétiwalidu. **45** Yene kélip, ersh padishahliqi ésil ünche-merwayitlarni izdigen sodigerge oxshaydu. **46** Sodiger nahayiti qimmet bahaliq bir merwayitni tapqanda, qaytip bérup bar-yoqini sétiwétip, u merwayitni sétiwalidu. **47** — Yene kélip, ersh padishahliqi déngizgha tashlinip herxil béliqlarni tutidighan torgha oxshaydu. **48** Tor toshqanda, [béliqchilar] uni qirghaqqa tartip chiqiridu. Andin olturup, yaxshi béliqlarni ilghiwélip, qachilargha qachilap, erzimeslerni tashliwétidu. **49** Zaman axirida shundaq bolidu. Perishtiler chiqip, rezil kishilerni heqqaniy kishiler arisidin ayriydu (aiōn g165) **50** we xumdanning lawuldap turghan otigha

tashlaydu. U yerde yig'ha-zarlar k  t  r  l  du, chishlrini ghuchurlitidu. **51** Eysa ulardin: — Bu ishlarning hemmisini ch  shendinglarmu? dep soridi. Ch  shenduq, — dep jawab berdi ular. **52** Andin u ularg'ha: — Shunga, ersh padishahliqining telimige muyesser bolup muxlis bolghan herbir Tewrat ustazi xuddi xezinisidin y  ngi hem kona nersilerni   lip chiqip tarqatquchi   y xojayinigha oxshaydu, — düşdi. **53** Eysa bu temsillerni sözlep bolghandin k  yin, shundaq boldiki, u yerdin ayrilip, **54**   z yurtigha ketti we   z yurtidiki sinagogta xelq   telim b  rishke kirishti. Buni anglihan xalayi  q intayin heyran bolushup: — Bu ademning bunchiwala danaliqu we möjize-karametliri nedin kelgendu? **55** U peqet h  liqi yaghachchining oghli emesmu? Uning anisining ismi Meryem, Yaqup, Y  s  p, Simon we Yehudalar uning iniliri emesmu? **56** Uning singillirining hemmisi bizning arimizdighu? Shundaq iken, uningdiki bu ishlarning hemmisi zadi nedin kelgendu? — d  yishetti. **57** Shuning bilen ular uninggha heset-bizar bilen qaridi. Shunga Eysa ularg'ha mundaq düşdi: — Herqandaq peyghember bashqa yerlerde h  rmetsiz qalmaydu, peqet   z yurti we   z   yide hörmetke sazawer bolmaydu. **58** Ularning iman-ishenchsizlikidin u u yerde k  p möjize k  rsetmidi.

14 U chaghlarda, H  rod hakim Eysaning nam-sh  hritidin xewer t  pip, 2 xizmetkarlirige: — Bu adem chömüldürgüchi Yehya bolidu, u ölümdin tirilgen bolsa kürek. Shuning   ch  n mushu alahide qudr  tler uningda k  chini k  rsetmekte, — düşdi. **3** H  rodning bundaq d  yishining sewebi, u [  gey] akisi Filipning ayali H  rodiyening wejidin Yehyani tutqun qilip, zindan'gha tashlighanidi. **4** Chünki Yehya H  rodqa [tenbih b  rip]: «Bu ayalni tartiw  lishing Tewrat qanunigha xilaptur» dep kelgenidi. **5** H  rod [shu sewebtin] Yehyani   lt  rmekchi bolghan bolsimu, biraq xalayiqtin qorqqanidi, chünki ular Yehyani peyghember, dep biletti. **6** Emma H  rodning tughulghan küni tebriklen'gende, ayali H  rodiyening qizi otturigha chiqip ussul oynap berdi. Bu H  rodqa bek yaqti; **7** shuning   ch  n u uninggha: —

Hern  me tiliseng shuni sanga b  rey, dep qesem qildi. **8** L  kin qiz anisining k  shk  rt  shi bilen: — Chömüldürgüchi Yehyaning kallisini   lip, bir texsige qoyup ekelsile, — düşdi. **9** Padishah buninggha hesret chekken bolsimu, qesemliri tüpeylidin we dastixanda olturghanlar wejidin, [kallisini]   lip k  linglar, dep buyrudi. **10** U adem ewetip, zindanda Yehyaning kallisini aldurdi. **11** Shuning bilen kallisi bir texsige qoyulup, qizning aldigha   lip k  lindi. Qiz buni anisining aldigha apardi. **12** [Yehyaning] muxlisleri bolsa b  rip, jesetni   lip depne qildi; andin b  rip Eysag'ha bu ishlarni xewer qildi. **13** Eysa bu xewerni anglap,   zi yalghuz pinhan bir jaygha k  tey dep bir k  mige olturup u yerdin ayrildi. Xalayi  q buning xewirini tapqanda, etrapniki sheherlerdin k  liship, uning keynidin piyade mangdi. **14** U [qirghaqq  ] chiqip ketkinide, zor bir top ademlerni k  r  widi, ularg'ha ich aghritip, ularning aghriqlirini saqaytti. **15** Kech kirgende, muxlisleri uning y  nigha k  lip: — Bu ch  l bir jay iken, waqitmu bir yerge b  rip qaldi. Xalayi  qni yolgha s  liwetken bolsang, andin ular kentlerge b  rip   zlrige ozuq s  tiwalsun, — düşdi. **16** L  kin Eysa ularg'ha: — Ularning k  tishining hajiti yoq,   z  nglar ularg'ha ozuq b  ringlar, — düşdi. **17** L  kin muxlislar: — Bizde besh nan bilen ikki dane b  liqtin bashqa h  ch nerse yoq, — d  yishti. **18** U: — Ularni manga   lip k  linglar, düşdi. **19** U xalayi  qni ch  pl  kning üstide olturushqa buyrug'handin k  yin, besh nan bilen ikki b  li  ni qoligha   lip, asman'gha qarap [Xudag'ha] teshekk  r   ytti. Andin nanlarni oshtup muxlislerigha berdi, muxlisleri xalayi  qqa   lesht  r  p berdi. **20** Hemmeylen yep toyundi. [Muxlislar]   ship qalghan parchilarni liq on ikki séwetke tériwaldi. **21** Ozuqlan'ghanlarning sani ayallar we balilardin bashqa texminen besh ming kishi idi. **22** Arqidila, u muxlislerigha:   z  m bu xalayi  qni yolgha s  liw  timen, angghuche siler k  mige olturup, d  ngizning qarshi qirghiqigha ötüp turunglar, dep buyrudi. **23** Xalayi  qni yolgha s  liwetkendin k  yin, u dua qilish   ch  n   zi xilwet tag'ha chiqti. Kech kirgendimu u yerde yalghuz qaldi. **24** Bu chag'gha, küme qirghaqtin

xéli köp chaqirim yürgenidi, lékin shamal qarshi yönlishtin chiqiwatqachqa, kéme dolqunlar ichide chayqilip turatti. **25** Kéche tötinche jéseq waqtida, u déngizning üstide méngip, muxlisiri terepke keldi. **26** Muxlislar uning déngizning üstide méngip kéliwatqanliqini körüp, alaqqade bolup: — Alwasti iken! — dep qorqup chuqan sélishti. **27** Lékin Eysa derhal ulargha: — Yüreklik bolunglar, bu men, qorqmanglar! — dédi. **28** Pétrus buninggha jawaben: — I Reb, bu sen bolsang, su üstide méngip yéninggha bérishimgha emr qilghaysen, — dédi. **29** Kel, — dédi u. Pétrus kémidin chüshüp, su üstide méngip, Eysagha qarap kétiwatatti; **30** lékin boranning qattiq chiqiwatqanliqini körüp qorqup, sugha chöküshke bashlidi: — Reb, méni qutquzuwalghaysen! — dep warqiridi. **31** Eysa derhal qolini uzitip, uni tutuwaldi we uninggha: — Ey ishenchi ajiz bende, némishqa guman qilding? — dédi. **32** Ular kémige chiqqanda, shamal toxtidi. **33** Kémide olturghanlar uning aldigha kélip sejde qilip: — Berheq, sen Xudaning Oghli ikensen, — déyishti. **34** Ular déngizning qarshi teripige ötkende, Ginnisaret yurtida [quruqluqqa] chiqti. **35** U yerdiki ademler uni tonup qélip, etrapniki barliq jaylarga xewer ewetti; shuning bilen kishiler barliq bimarlarni uning aldigha élip keldi; **36** ular uningdin bimarlarning héchbolmighanda uning tonining péshige bolsimu qolini tegküzüwélishigha yol qoyushini ötündi. Uninggha qolini tegküzgenlarning hemmisi sellimaza saqaydi.

15 Bu chaghda, Tewrat ustazliridin we Perisiylerdin beziliri Yérusalémdin kélip Eysaning aldigha béríp: **2** — Muxlisliring némishqa ata-bowilirimizning en'enilirige xilapliq qilidu? Chünki ular qollarini yumay tamaq yeydiken'ghu, — dédi. **3** Lékin u ulargha mundaq jawab berdi: — Silerchu, siler némishqa en'animizni saqlaymiz dep Xudaning emrige xilapliq qilisiler? **4** Chünki Xuda: «Ata-anangni hörmét qil» we «Atisi yaki anisini haqaretligenler ölümge mehkum qilinsun» dep emr qilghan. **5** Lékin siler: — Herqandaq kishi «Atisi yaki anisigha: — Men silerge yadrem

bergüdek nersilerni alliqachan [Xudagha] atiwettim — désila, **6** uning ata-anisigha hörmét-wapadarliq qilish mejburiyiti qalmaydu, — deysiler. Buning bilen en'en'englarni dep, Xudaning emrini yoqqa chiqiriwettinglar. **7** Ey saxtipezler! Yeshaya peyghember bergen mushu bésharet toptoghra siler toghruluq iken: — **8** «Mushu xelq aghzida méni hörmétligini bilen, Biraq qelbi mendin yiraq. **9** Ular manga bihude ibadet qilidu. Ularning ögetken telimliri peqet insanlardin chiqqan petiwalarla, xalas». **10** Andin u xalayıqni yénigha chaqirip, ulargha: — Qulaq sélinglar hem shuni chüshininglarki, **11** Insanni napak qilidighini aghzidin kiridighini emes, belki aghzidin chiqidighinidur, — dédi. **12** Kéyin muxlisiri uning aldigha kélip: — Séning bu sözüngni Perisiyler anglap, uningdin bizar bolup renjigenlikini bildingmu? — dédi. **13** Lékin u mundaq jawab qayturdy: — Ershtiki Atam tikmigen herqandaq ösümlük yiltizidin yulunup tashlinidu. **14** Siler ulargha pisent qilmanglar; ular korlarga yol bashlaydighan korlardur. Eger kor korga yol bashlisa, her ikkisi origha chüshüp kétidu. **15** Lékin Pétrus uninggha: — Baya éytqan temsilni bizge chüshendürüp bergeysen, — dédi. **16** Lékin u: — Silermu téxiche chüshenchige érishimidinglar?! — dédi. **17** Éghizgha kirgen barliq nersilerning ashqazan arqiliq teret bolup chiqip kétidighanliqini téxi chüshenmemsiler? **18** Lékin éghizdin chiqidighini qelbtin chiqidu, insanni napak qilidighinimu shudur. **19** Chünki yaman oylar, qatilliq, zinaxorluq, buzuqchiliq, oghriliq, yalghan guwahliq we töhmet qatarliqlar qelbtin chiqidu. **20** Insanni napak qilidighanlar mana shulardur; yuyulmighan qollar bilen tamaq yéyish insanni napak qilmaydu. **21** Eysa u yerdin chiqip, Tur we Zidon sheherlirining etrapidiki yurtlarga bardi. **22** Mana, u chet yerlerdin kelgen qananiy bir ayal uning aldigha kélip: — I Reb! Dawutning oghli, halimgha rehim qilghaysiz! Qizimgha jin chaplishiwalghaniken, qiynilip kétiwatidu! — dep uninggha nida qilip zarlidi. **23** Lékin u u ayalgha bir éghizmu jawab bermidi. Muxlisiri uning yénigha kélip: — Bu ayalni yolgha salsang! Chünki u keynimizdin

egiship yalwurup nida qiliwatidu, — dédi. **24** Emdi u jawab béríp: — Men peqet yoldin ténigen qoy padiliri bolghan Israil jemetidikilergé ewetilgenmen, — dédi. **25** Emma héliqi ayal uning aldigha kélíp sejde qilíp: — Reb, manga yardem qilghaysen! — dep yalwurdi. **26** U uninggha: — Balilarning nénini kichik itlarga tashlap bérish yaxshi emes, — dédi. **27** Lékin héliqi ayal: — Durus, i Reb, biraq hetta itlarmu xojayinining dastixinidin chüshken uwaqlarni yeydighu, — dédi. **28** Shuning bilen Eysa uninggha: — Ey xanim, ishenching küchlük iken! Tiliginingdek bolsun! — dédi. U ayalning qizi shuan saqiyip ketti. **29** Eysa u yerdin chiqip, Galiliye déngizining boyidin ötüp, taghqa chiqip olturdi. **30** Uning aldigha top-top xalayıq yighildi. Ular tokur, qarighu, gacha, cholaq we nurghun bashqa xil késellernimu élip kélíp, uning ayighi aldigha qoyushti; u ularni saqaytti. **31** Shuning bilen xalayıq gachilarning sözliyeleydighan bolghanliqini, cholaqlarning saqayghinini, tokurlarning mangghanliqini we qarighularning köridighan bolghanliqini körüp, heyran boldi we Israilning Xudasini ulughlidi. **32** Andin Eysa muxlislrini yénigha chaqirip: — Bu xalayıqqa ichim aghriydu; chünki ular üç kündin béri yénimda boldi, yégüdek bir nersisimu qalmidi. Ular ni öylirige ach qayturushni xalimaymen, yolda halidin kétishi mumkin, — dédi. **33** Muxlislar uninggha: — Bu chölde bunchiwala ademni toyghuzghudek köp nanni nedin tapimiz? — déyishti. **34** Eysa ulardin: Qanche néninglar bar? — dep soridi. — Yette nan bilen birnechche tal kichik béliq bar, — déyishti ular. **35** Buning bilen u xalayıqni yerde olturushqa buyrudi. **36** Andin, yette nan bilen béliqlarni qoligha élip [Xudagha] teshekkür éytip, ularni oshtup muxlislrigha berdi, muxlislar xalayıqqa üleshtürdi. **37** Hemmeylen toyghuche yédi; andin [muxlislar] éship qalghan parchilarni yighip yette chong séwetni toshquzdi. **38** Tamaq yégenlerning sani balilar we ayallardin bashqa töt ming kishi idi. **39** U xalayıqni yolgha salghandin kéyin, kémige chüshüp, Magadan yurtining chet yerlirige bardı.

16 Emdi perisiyler bilen Saduqiylar uni sinash meqsitide yénigha kélíp, uningdin bizge asmandin möjizilik bir alamet körsetseng, dep telep qilishti. **2** Biraq Eysa ulargha mundaq dédi: — Kechqurun siler qizil shepeqni körgininglarda, «Hawa ete ochuq bolidu» deysiler **3** we etigende: «Bügün boran chiqidu, chünki asmannıng renggi qizil hem tutuq», deysiler. Asman renggi-royini perq ételeysiler-yu, lékin bu zamanda yüz bériwatqan alametlerni perq ételmeysiler! **4** Rezil hem zinaxor bu dewr «möjizilik bir alamet»ning köristilishini istep yürüdu. Biraq bu [dewrdikilergé] «Yunus peyghemberde körülgen möjizilik alamet»din bashqa héchqandaq möjizilik alamet körsitilmeydu. Andin u ularni tashlap chiqip ketti. **5** Muxlisleri [déngizning] u qétigha ötkinide, nan éliwélishti untughanidi. **6** Eysa ulargha: — Hoshyar bolunglar, Perisiyler bilen Saduqiylarning échtıqsudin éhtiyat qilinglar, — dédi. **7** [Muxlislar] özara mulahiziliship: — Nan ekelmigenlikimiz üçün buni dewatsa kérek, — déyishti. **8** Eysa ularning néme [déyishiwatqanliqini] bilip mundaq dédi: — Ey ishenchi ajizlar! Néme üçün nan ekelmigenlikinglar toghrisida mulahize qilisiler? **9** Téxiche chüshenmidinglarmu? Besh nan bilen besh ming kishining [toyghuzulghanliqi], qanche séwet ozuq yighiwalghanliqinglar ésinglardin chiqtimu? **10** Yette nan bilen töt ming kishining [toyghuzulghanliqi], yene qanche chong séwet ozuq yighiwalghanliqinglarmu ésinglardin chiqtimu? **11** Silér qandaqmu méning silerge: «Perisiyler bilen Saduqiylarning échtıqsudin éhtiyat qilinglar» déginimning nan toghruluq emeslikini chüshenmeysiler? **12** Muxlislar shundila uning nandiki échtıqudin emes, belki Perisiyler bilen Saduqiylarning telimidin éhtiyat qilishni éytqanliqini chüshinip yetti. **13** Eysa Qeyseriye-Filippi rayonigha kelginide, u muxlislrinin: Kishiler men Insan'oghlini kim dep bilidiken? — dep soridi. **14** Muxlisleri: — Beziler séni chömüldürgüchi Yehya, beziler Ilyas [peyghember] we yene beziler Yeremiya

yaki bashqa peyghemberlerdin biri dep bilidiken, — dep jawab berdi. **15** U ular din: — Emdi silerchu? Siler méni kim dep bilisiler? — dep soridi. **16** Simon Pétrus: — Sen Mesih, menggülük hayat Xudaning Oghli ikensen, — dep jawab berdi. **17** Eysa uninggha: — Bextliksen, i Yunus oghli Simon! Buni sanga ayan qilghuchi héch et-qan igisi emes, belki ershtiki Atamdur. **18** Men sanga shuni éytayki, sen bolsang Pétrusdursen. Men jamaitimni bu uyultash üstige qurimen. Uning üstidin tehtisaraning derwazilirimu ghalib kélelmeydu. (Hadēs q86) **19** Ersh padishahliqining achquchilirini sanga tapshurimen; sen yer yüzide némini baghliasang ershtimu baghlan'ghan bolidu, sen yer yüzide némini qoyup berseng, ershtimu qoyup bérilgen bolidu, — dédi. **20** Bu sözlerni éytip bolup, u muxlisirigha özining Mesih ikenlikini héchkimge tinmasliqni tapilidi. **21** Shu waqittin boshlap, Eysa muxlisirigha özining Yérusalémgha kétishi, aqsqaqallar, bash kahinlar we Tewrat ustazliri teripidin köp azab-oqubet tartishi, öltürülüşhi muqerrer bolghanliqini, shundaqla üçinchi küni tirildürüldighanliqini ayan qilishqa bashlidi. **22** Shuning bilen Pétrus uni bir chetke tartip, uni eyiblep: — Ya Reb, sanga rehim qilin'ghay! Béshinggha bundaq ishlar qet'iy chüshmeydu! — dédi. **23** Lékin u burulup Pétrusqa qarap: — Arqamgha öt, Sheytan! Sen manga putlikashangsen, séning oylighanliring Xudaning ishliri emes, insanning ishli ridur, — dédi. **24** Andin Eysa muxlisirigha mundaq dédi: Kimdekim manga egishishni xalisa, özidin waz kéchip, özining kréstini kötürüp manga egeshsun! **25** Chünki öz jénini qutquzmaqchi bolghan kishi choqum jénidin mehrum bolidu, lékin men üçün öz jénidin mehrum bolghan kishi uninggha érishidu. **26** Chünki bir adem pütün dunyagha ige bolup jénidin mehrum qalsa, buning néme paydisi bolsun?! U némisini jénigha téghishsun?! **27** Chünki Insan'oghli Atisining shan-sheripi ichide perishtiliri bilen kélish aldida turidu; we u hemme ademning öz emellirige tushluq jawab qayturidu. **28** Men silerge shuni berheq éytip qoyayki, bu yerde turghanlarning

arisidin ölümning temini tétishtin burun jezmen Insan'oghlining öz padishahliqi bilen kelgenlikini köridighanlar bardur.

17 We alte kündin kéyin, Eysa Pétrus, Yaqup we Yaqupning inisi Yuhannani ayrip élip, égiz bir taghqa chiqti. **2** U yerde uning siyaqi ularning köz aldidila özgirip, yüzi quyashtek parlidi, kiyimliri nurdek ap'aq bolup chaqnidi. **3** We mana, [muxlisarlgha] Musa we Ilyas [peyghemberler] uning bilen sözlisiwatqan halda köründi. **4** Shuning bilen Pétrus Eysagha: — I Reb, bu yerde bolghinimiz némidégen yaxshi! Xalisang, birini sanga, birini Musagha, yene birini Ilyasqa atap bu yerge üç kepe yasayli! — dédi. **5** Uning gépi tügimeyla, mana nurluq bir bulut ularni qapliwaldi. Mana, buluttin: «Bu Méning söyümlük Oghlumdur, Men uningdin xursenmen. Uninggha qulaq sélinglar!» dégen awaz anglandi. **6** Muxlisar buni anglap özlirini yerge tashlap düm yétip wehimige chüshti. **7** Biraq Eysa kélip, ulargha qolini tegküzüp: Qopunglar, qorqmanglar, — dédi. **8** Ular béshini kötürüp qariwidi, Eysadin bashqa héchkimni körmidi. **9** Taghdin chüshüwétip, Eysa ulargha: — Insan'oghli ölüm din tirildürülmigüche, bu alamet körünüşni héchkimge éyt manglar, — dep tapilidi. **10** Andin muxlisiri uningdin: — Tewrat ustazliri néme üçün: «Ilyas [peyghember Mesih kélishtin] awwal qaytip kélishi kérek» déyishidu? — dep sorashti. **11** U ulargha jawaben: — Ilyas [peyghember] derweqe [Mesihtin] awwal kélidu, hemme ishni ornigha keltüridu. **12** Emma men silerge shuni éytip qoyayki, ilyas alliqachan keldi, lékin kishiler uni tonumidi, belki uninggha xalighanche muamile qildi. Shuninggha oxshash, Insan'oghlimu ularning qollarida azab chékish aldida turidu, — dédi. **13** Shu chaghda muxlisar uning chömlüdürgüchi Yehya toghrisida sözlewatqanliqini chüshendi. **14** Ular xalayıqning yénigha barghinida, bir kishi uning aldigha kélip, tizlinip: **15** Reb, oghlumgha ichingni aghritqaysen! Chünki uning tutqaqliq késili bar bolghachqa, zor azab chékiwatidu; chünki u daim otning

yaki suning ichige chüshüp kétidu. **16** Uni muxlisiringgha élip kelgenidim, saqaytalmidi, — dédi. **17** Eysa jawaben: — Ey étiqadsiz we tetür dewr, siler bilen qachan'ghiche turay?! Men silerge yene qachan'ghiche sewr qilay? — Balini aldingha élip kélinglar — dédi. **18** Shuning bilen Eysa [jin'gha] tenbih bériwidi, jin balidin chiqip ketti, balimu shuan saqaydi. **19** Kéyin, Eysa ayrim qalghanda, muxlislar uning yénigha kélip: — Biz néme üçün jinni qoghliwételmiduq? — dep sorashti. **20** U ulargha: — Ishenchinglar bolmighanliqi üçün. Men silerge shuni berheq éytip qoyayki, silerde qicha uruqidek zerriche ishench bolsila, siler awu taghqa: «Bu yerdin u yerge köch» désenglar, köchidu; shundaqla silerge mumkin bolmaydighan héch ish bolmaydu. **21** Biraq, bundaq jinlarni dua qilish we roza tutush bilen bolmisa heydigili bolmaydu — dédi. **22** Ular Galiliye ölkiside aylinip yüriginide, Eysa ulargha: — Insan'oghli [satqunluqtin] insanlarning qoligha tapshurulidu; **23** ular uni öltüridu, lékin üçinchi küni u tirilidu, — dédi. Buni anglap muxlislar éghir ghem-qayghugha chömüp ketti. **24** Andin ular Kepernahum shehirige kelginide, [ibadetxana] «ikki draqma» [béjini] yighquchilar Pétrusning yénigha kélip: — Ustazinglar «ikki draqma»ni tölemdu? — dep soridi. **25** Töleydu, — dédi Pétrus. Lékin u öyge kirgishigila, téxi bir néme démostila Eysa uningdin: — Simon, séningche bu dunyadiki padishahlar kimlerdin baj alidu? Öz perzentliridinmu, yaki yatlaridinmu, — dep soridi. **26** Pétrus uninggha: Yatlaridin, — déwidi, Eysa uninggha: — Undaqta, perzentler [bajdin] xaliy bolidu. **27** Biraq [baj yighquchilargha] putlikashang bolmasliqimiz üçün, déngizgha béríp qarmaqni tashla. Tutqan birinchi béliqni élip, aghzini achsang, töt draqmiliq bir tengge pul chiqidu. Uni élip men we sen ikkimizning [béji] üçün ulargha ber, — dédi.

18 Bu chaghda, muxlislar Eysaning yénigha kélip: Ersh padishahliqida kim eng ulugh? — dep soridi. **2** Eysa yénigha kichik bir balini chaqirip, uni otturida turghuzup, mundaq dédi: **3** — Men silerge shuni berheq éytip

qoyayki, öz yolunglardin yénip, kichik balilardek sebiy bolmisanglar, ersh padishahliqigha hergiz kirelmeysiler. **4** Emdi kim özini bu kichik balidek kichik péil tutsa, u ersh padishahliqida eng ulugh bolidu. **5** Bundaq kichik bir balini méning namimda qobul qilsa, u méni qobul qilghan bolidu. **6** Lékin manga étiqad qilghan bundaq kichiklerdin birini [gunahqa] putlashturghan herqandaq ademni, u boynigha yoghan tügmen téshi ésilghan halda déngizning tégige chöktürüwétilgini ewzel bolatti. **7** Insanni gunahqa putlashturidighan ishlar tüpeylidin bu dunyadikilerning haligha way! Putlashturidighan ishlar muqerrer bolidu; lékin shu putlashturghuchi ademning haligha way! **8** Eger emdi qolung yaki putung séni gunahqa putlashtursa, uni késip tashliwet. Chünki ikki qolung yaki ikki putung bar halda dozaxniki otqa tashlan'ghiningdin köre, cholaq yaki tokur halda hayatliqqa kirgining ewzeldur. (aiōnios g166) **9** Eger közüng séni gunahqa putlashtursa, uni oyup özüngdin néri tashliwet. Ikki közüng bar halda dozaxniki otqa tashlan'ghiningdin köre, birla közüng bilen bolsimu hayatliqqa kirgining ewzeldur. (Geenna g1067) **10** — Bu sebiy kichiklarning héchbirigimu sel qarastin hézi bolunglar. Chünki shuni silerge éytayki, ularning ershtiki perishtiliri ershtiki Atamning jamalini herdaim körüp turidu. **11** Chünki Insan'oghli halaketke azghanlarni qutquzghili keldi. **12** Qandaq qaraysiler? Birawning yüz tuyaq qoyi bolup, uningdin biri ézip toptin chüshüp qalsa, u toqsan toqquz qoyni taghlargha qoyup qoyup, héliqi azghan qoyini izdeydighu? **13** We eger uni tépiwalsa, men silerge shuni berheq éytip qoyayki, u qoy üçün bolghan xushalliqi azmighan toqsan toqquziningkidin zor bolidu. **14** Shuninggha oxshash, bu sebiy kichiklarning herqandiqining halaketke ézip qélishi ershtiki Atanglarning iradisi emestur. **15** — Emdi eger qérindishing sanga ziyar sélip gunah qilsa, uning yénigha béríp ikkinglar xaliy chaghda sewenlikini körsitip qoy. Qérindishing sözüngni anglisa, uni [ézishtin] qayturuwalghan bolisen. **16** Lékin anglimisa, yene bir-ikki [guwahchini] élip, uning yénigha barghin. Shundaq qilip,

hemme ish ikki-üch guwahchining sözi bilen qilinsun. **17** Lékin eger [qérindishing] ularning sözigimu qulaq salmisa, ehwalni jamaetke yetküziüp éytqin. Eger u jamaettikilerge qulaq salmisa, uni yat ellik yaki bajgir qatarida körünglar. **18** Men silerge shuni berheq éytip qoyayki, siler yer yüzide némini baghlisanglar, ershtimu shu baghlan'ghan bolidu we siler yer yüzide némini qoyup bersenglar, ershtimu qoyup bérilgen bolidu. **19** Men yene shuni silerge berheq éytip qoyayki, yer yüzide aranglardin ikkisi özliri tiligen bir ish toghruluq qelbi bir bolup herqandaq nersini tilep dua qilsa, ershtiki Atam ularning tilikini ijabet qilidu. **20** Chünki ikki yaki üçeylen méning namim bilen qeyerde yighilghan bolsa, men shu yerde ularning arisida bolimen. **21** Andin Pétrus uning aldigha kélip: — I Reb, qérindishimning manga ziyar sélip ötküzgen qanche qétimlik gunahini kechürishüm kérek? Yette qétimmu? — dédi. **22** Eysa uninggha mundaq dédi: — Men sanga shuni éytip qoyayki, yette qétim emes, yetmish hesse yette qétim! **23** Ersh padishahliq chakarliri bilen hésab-kitab qilmaqchi bolghan bir padishahqa oxshaydu. **24** Hésab-kitabni bashlighinida, uninggha on ming talant pul qerzdar bolghan bir chakar keltürülüptu. **25** Chakarning töligüdek héchnersisi bolmighachqa, xojisi chakarning özini, xotun bala-chaqisi we bar-yoqini sétip, qerzini töleshini buyruptu. **26** Shunga chakar uning aldida yerge yiqilip bash urup: «Xojam, manga kengchilik qilghayla, men pütün qerzimni choqum töleymen» dep yalwuruptu. **27** Chakarning xojisi uninggha ich aghritip, uni qoyup bérp, qerzini kechürüm qiliptu. **28** Lékin chakar u yerdin chiqip, özige yüz dinar qerzdar bolghan yene bir chakar buradirini uchritiptu. Uni tutuwélip, boynini boghup turup: «Qerzni töle!» deptu. **29** Buning bilen bu chakar buradiri yerge yiqilip uningdin: «Manga kengchilik qil, qerzni choqum qayturimen» dep yalwuruptu. **30** Lékin u unimaptu we: «Pütün qerzni tölimigüche zindanda yatisen» dep uni zindan'gha tashlitiptu. **31** Bundaq ishning yüz bergenlikini körgen bashqa chakarlal intayin azablinip xojisining aldigha bérp,

ehwalni bashtin-axir sözlep bériptu. **32** Buning bilen xojisi héliqi chakarni chaqirtip: «Ey rezil chakar! Manga yélin'ghanliqing üçün shunche köp qerzingning hemmisini kechürdüm. **33** Men sanga ich aghritqinimdek, senmu chakar buradiringge ich aghritishinggha toghra kelmemdu?!» deptu. **34** Buning bilen xojisi ghezeplinip uni pütün qerzini tölep bolghuche adem qiyn'ghuchi gundipaylarning qolida turushqa tapshurup bériptu. **35** Shuninggha oxshash, eger herbiringlar öz qérindashliringlarni chin dilinglardin kechürmisenglar, ershtiki Atammu silerge oxshash muamile qilidu.

19 Shundaq boldiki, Eysa bu sözlerni éytip bolghandin kéyin, Galiliye ölkisidin ayrilip, Yehudiye ölkisining chet yerlirige, yeni Iordan deryasining u qétidiki yurtlarga bardu. **2** Top-top ademler uninggha egiship kelgen bolup, u ularni shu yerdila saqaytti. **3** Emdi bezi Perisiyler uning yénigha kélip uni qiltaqqa chüshürüsh meqsitide uningdin: — Bir ademning herqandaq sewebtin ayalini qoyuwétishi Tewrat qanunigha uyghunmu? — dep soridu. **4** Shuning bilen u jawaben mundaq dédi: — [Tewratin] shuni oqumidinglarmu, muqeddemde insanlarni Yaratquchi ularni «Er we ayal qilip yaratti» we **5** «Shu sewebtin er kishi ata-anisidin ayrilidu, ayali bilen birliship ikkisi bir ten bolidu». **6** Shundaq iken, er-ayal emdi ikki ten emes, belki bir ten bolidu. Shuning üçün, Xuda qoshqanni insan ayrimisun. **7** Perisiyler uningdin yene: — Undaqta, Musa [peyghember] néme üçün [Tewrat qanunida] er kishi öz ayaligha talaq xétini bersila andin uni qoyuwétishke bolidu, dep buyrughan? — dep sorashti. **8** U ulargha: — Tash yüreklikinglardin Musa [peyghember] ayalliringlarni talaq qilishqa ruxset qilghan; lékin alemning bashlimida bundaq emes idi. **9** Emdi shuni silerge éytip qoyayki, ayalini buzuqluqtin bashqa birer seweb bilen talaq qilip, bashqa birini emrige alghan herqandaq kishi zina qilghan bolidu. **10** Muxlislar uninggha: — Eger er bilen ayali otturisiidiki ehwal shundaq bolsa, undaqta öylenmeslik yaxshi iken, — dédi. **11** U ulargha: — Bu sözni hemmila adem emes,

peqet nésip qilin'ghanlarla qobul qilalaydu. **12** Chünki anisining baliyatqusidin tughma bezi aghwatlar bar; we insan teripidin axta qilin'ghan bezi aghwatlar mu bar; we ersh padishahliqi üçün özi aghwat qilghanlarmu bar. Bu sözni qobul qilalaydighanlar qobul qilsun! — dédi. **13** Qolungni tegküziip dua qilghaysen dep, beziler kichik balilirini uning aldigha élip keldi. Biraq muxlislar élip kelgenlerni eyibledi. **14** Emma Eysa: — Balilar méning aldimgha keltürölsun, ularni tosmanglar. Chünki ersh padishahliqi del mushundaqlargha tewedur, — dédi. **15** We qollirini ulargha tegküzgendin kéyin, u u yerdin ayrildi. **16** Mana, bir küni birsi uning aldigha kélip: — Ustaz, men qandaq yaxshi ishni qilsam, menggülik hayatqa érishimen? — dep soridi. (*aiōnios g166*) **17** U uninggha: — Némishqa mendin yaxshiliq toghrisida soraysen? «Yaxshi bolghuchilar» bolsa peqet birila bar. Emma hayatliqqa kirimen déseng, emrlerge emel qil, — dédi. **18** Qaysi emrlerge deysen? — dep soridi u. Eysa uninggha: — «Qatilliq qilma, zina qilma, oghriliq qilma, yalghan guwahliq berme, **19** ata-ananggha hōrmet qil we qoshnangni özüngni söygendek söy» — dédi. **20** Yash yigit uninggha: — Bularning hemmisige emel qilip kéliwatimen. Emdi manga yene néme kem? — dédi. **21** Eysa uninggha: — Eger mukemmel bolushni xalisang, béríp bar-yoqungni sétip, pulini kembeghellerge bergin. Shuning bilen ershte xezineng bolidu. Andin kélip manga egeshkin, — dédi. **22** Yigit mushu sözni anglap, qayghugha chömüp u yerdin kétip qaldi. Chünki uning mal-mülki nahayiti köp idi. **23** Eysa muxlisirigha: — Men silerge shuni berheq éytíp qoyayki, baylarning ersh padishahliqigha kirishi tesliktila bolidu. **24** We yene shuni silerge éytayki, tögining yingnining közidin ötüshi bay ademning Xudaning padishahliqigha kirishidin asandur! — dédi. **25** Muxlislar buni anglap intayin bek heyran bolushup: — Undaqa, kim nijatqa érisheleydu? — dep sorashti. **26** Emma Eysa ulargha qarap: — Bu ish insan bilen wujudqa chiqishi mumkin emes, lékin Xudagha nisbeten hemme ish mumkin bolidu, — dédi. **27** Buning bilen Pétrus uninggha: — Mana, biz

hemmidin waz kéchip sanga egeshtuq! Biz buning üçün némige érishimiz? — dep soridi. **28** Eysa ulargha mundaq dédi: — Men silerge shuni berheq éytíp qoyayki, alemdeki hemme qaytidin yéngilan'ghinida, Insan'oghli shanliq textide olturghan waqtida, manga egeshken siler on ikki textte olturup, Israillarning on ikki qebilisige höküm chiqirisiler. **29** Méning namim dep öyler, aka-uka, acha-singil qérindashliri, ata-anisi, ayali, baliliri yaki yer-zéminlardin waz kechkenlarning hemmisi ulargha yüz hesse artuq érishidu we menggülik hayatqa miras bolidu. (*aiōnios g166*) **30** Lékin shu chaghda nurghun aldida turghanlar arqigha ötidu, nurghun arqida turghanlar aldigha ötidu.

20 — Chünki ersh padishahliqi bir yer igisige oxshaydu. Igisi üzümarliqida ishleshke ademlerni yallash üçün tang seherde sirtqa chiqiptu. **2** U ishlemchiler bilen künlüki üçün bir kümüş dinardin bérishke kélishop, ularni üzümarliqigha ewetiptu. **3** Saet toqquzlarda u yene sirtqa chiqip, bazarda bikar turghan bashqa kishilerni körüptu. **4** Ulargha: «Siler mu üzümarliqimgha béringlar, heqqinglarga tégishlikini bérimen» — deptu. **5** Ular üzümarliqqa bériptu. Chüshte we saet üçtimu u yene chiqip yene shundaq qiliptu. **6** Lékin [kechqurun] saet beshlerde chiqqanda u yerde turghan yene bashqilarni körüp, ulardin: «Néme üçün bu yerde kün boyi bikar turisiler?» dep soraptu. **7** Ular: «Bizni héchkim yallimidi» dep jawab qayturuptu. U ulargha: «Undaqa, siler mu üzümarliqimgha béríp ishlenglar» — deptu. **8** Kech bolghanda, üzümarliq igisi ghoidarigha: «Ishlemchilerni chaqirip, eng axirida kelgenlerdin bashlap eng awwal kelgenlergiche hemmisining ish heqqini ber» deptu. **9** Awwal kechqurun saet beshte ishqa kelgenler kélip, herbiri bir kümüş dinardin éliptu. **10** Eng awwal yallap kélín'genlarning nöwiti kelgende, ular: Téximu köp ish heqqi alimizghu, dep oylishiptu; biraq ular mu bir kümüş dinardin éliptu. **11** Ular ish heqqini alghini bilen yer igisidin aghrinip: **12** «Bu axirda kelgenler peqet bir saetla ishlidi, biraq siz ularni kün boyi japaliq we qattiq issiqni

chekken bizler bilen barawer hésablidingizghu, dep ghudurishti. **13** Lékin [yer igisi] ularning birige jawab qayturup: «Burader, sanga naheqliq qilghinim yoq! Sen bilen bir kümüş dinargha kélishmigenmiduq? **14** Heqqingni élip qaytip ketkin. Bu axirda kelgen'gimu sanga oxshash bergüm bar. **15** Özümningkini özüm bilgenche ishlitish hoququm yoqmu? Séxiy bolghanliqimgha közüng qiziriwatamdu? **16** Shundaq qilip «Aldida turghanlar arqigha ötidu, arqida turghanlar aldigha ötidu»; chunki chaqirilghanlar köp, emma tallan'ghanlar az bolidu. **17** Eysa Yérusalémgha chiqiwétip, yolda on ikki muxlisini bir chetke tartip, ulargha mundaq dédi: **18** — Mana biz hazir Yérusalémgha chiqip kétiwatimiz. Insan'oghli bash kahinlar we Tewrat ustazlirigha tapshurulidu. Ular uni ölümge mehkum qilidu **19** andin uni mesxire qilip, qamchilap we kréstleshke yat elliklerge tapshuridu. Lékin u üçinchi küni qayta tirilidu. **20** Shu chaghda, Zebediyning oghullirining anisi ikki oghlini élip, Eysaning aldigha kélip uningdin bir ishni telep qilmaqchi bolup sejde qildi. **21** Néme teliping bar? — dep soridi u. Ayal uninggha: — Shuni emr qilghaysenki, séning padishahliqingda bu ikki oghlumdin biri ong yéningda, biri sol yéningda oltursun, — dédi. **22** Eysa ulargha jawaben: — Siler néme telep qiliwatqinlarni bilmeywatisiler. Men ichishke temshelgen qedehni ichelemsiler? Icheyleymiz, — déyishti ular. **23** U ulargha: — Siler heqiqetenmu méning qedehimdin ortaq ichisiler. Biraq ong yaki sol yénimda olturush nésiwisi méning ixtiyarimda emes, belki Atam kimlerge teyyarlighan bolsa, shulargha nésip bolidu. **24** [Qalghan] on muxlis buningdin xewer tapqanda, ikki qérindishidin xapa boldi. **25** Lékin Eysa ularni yénigha chaqirip, mundaq dédi: — Silerge melumki, ellerdiki hökümrانlar qol astidikidikiler üstidin buyruqwazliq qilip hakimiyet yürgüzidu, we ularning hoquqdarliri ularni xojayinlarche idare qilidu. **26** Biraq silerning aranglarda shundaq bolmisun; belki silerdin kim üstün bolushni xalisa, silerning xizmitinglarda bolsun; **27** we kim aranglardikilerning aldinqisi

bolushni xalisa, silerning qulunglar bolsun. **28** Insan'oghlimu derweqe shu yolda köpchilik xizmitimde bolsun démey, belki köpchilikning xizmitide bolay we jénimni pida qilish bedilige nurghun ademlerni hörlükke érishtürey dep keldi. **29** Ular Yérixo shehiridin chiqqanda, zor bir top ademler uninggha egiship mangdi. **30** We mana, yol boyida olturghan ikki ema Eysaning u yerdin ötüp kétiwatqinini anglap: — I Reb, Dawutning oghli, bizge rehim qilghaysen, — dep towlidi. **31** Köpchilik ularni «Ün chiqarmanglar!» dep eyibldi. Lékin, ular: — Ya Reb, i Dawutning oghli, bizge rehim qilghaysen! — dep téximu qattiq towlidi. **32** Eysa qedimini toxtitip, ularni chaqirip: — Siler üçün néme ish qilip bérishimni xalisiler? — dep soridi. **33** Ya Reb, közlimiz échilsun! — déyishti ular. **34** Eysa ulargha ich aghritip, qolini ularning közlige tegküziwidi, közliri shuan eslige kélip köridighan boldi; ular derhal uninggha egiship mangdi.

21 Ular Yérusalémgha yéqinlaship, Zeytun téghining étikidiki Beyt-Fagi yézisigha kelginide, Eysa ikki muxlisigha munularni tapilap aldin ewetti: **2** — Siler udulunglardiki yézigha béringlar. Barsanglarla, baghlaqliq bir éshek we uning yénidiki bir texeyni körisiler. Ular yéship aldimgha yétilep kélinglar. **3** Eger birsi silerge bir néme dése, «Rebning bulargha hajiti chüshti» denglar, u derhal ularni qoyup béridu. **4** Bu pütün weqe peyghember arqiliq éytilghan munu sözlerni emelge ashurush üçün boldi: — **5** «Zion qizigha éytinglar: — Mana, Padishahing kéliwatidu, Kemter-mömin bolup, minip bir éshekke, Boyunturuqluq éshekning texiyige, Kéliwatidu yéninggha séning». **6** Emdi héliqi ikki muxlis bérup Eysaning tapilighinidek qildi. **7** Éshek bilen texeyni yétilep kélip, üstige yépincha-chapanlirini saldi we u üstige mindi. **8** Emdi top-top kishiler yépincha-chapanlirini yolgha payandaz qilip saldi; yene bir qismi derek shaxlirini késip yolgha yayatti. **9** Aldida mangghan we keynidin egeshken top-top xalayiq: — «Dawutning oghligha hosanna bolghay! Perwerdigarning namida kelgüchige mubarek bolsun! Ershielada teshekkür-

hosannalar oqulsun!» — dep warqirishatti. **10** U hoylilirigha kirgendin kéyin, kishilerge telim Yérusalémgha kirgende, pütkül sheher lerzige bériwatqanda, bash kahinlar we aqsaqallar keldi. Kishiler: — Bu zadi kimdu? — déyishetti. **11** Xalayıq: — Bu Galiliye ölkisidiki Nasaretlik qaysi hoquqqa tayinip qiliwatisen? Sanga bu hoquqni kim bergen? — dep sorashti. **24** Eysa ulargha jawab bérıp: — Men awwal silerge bir soal qoyay. Eger siler jawab bersenglar, menmu bu ishlarni qaysi hoquqqa tayinip qiliwatqanliqimni éytimen. **25** Yehya yürğüzgen chömüldürüş nedin kelgen? Ershtinmu, yaki insanlardinmu? — dep soridi. Ular özara mulahize qiliship: — Eger «Ershtin kelgen» dések, u bizge: «Undaqa, siler néme üçün uninggha ishenmidinglar?» deydu. **26** Eger: «Insanlardin kelgen» dések, xelqtin qorqimiz, chünki ular hemmisi Yehyani peyghember dep bilidu — déyishti. **27** Buning bilen, ular Eysagha: Bilmeymiz, — dep jawab bérishiti. — Undaqa, menmu bu ishlarni qaysi hoquqqa tayinip qiliwatqanliqimni éytmaymen, — dédi u ulargha. **28** Emdi bu ishqa qandaq qaraysiler? Bir ademning ikki oghli bar iken. U birinchi oghlining yénigha kélip: «Oghlum, бүгүн üzümzarliqimgha bérıp ishligin» deptu. **29** «Barmaymen» deptu u, lékin kéyin pushayman qilip yenila bériptu. **30** U ikkinchi oghlining yénigha kélip uningghimu shundaq deptu. U: «Xop endim, baray» deptu-yu, lékin barmaptu. **31** Bu ikkiylenning qaysisi atisining iradisini ada qilghan bolidu? — Birinchi oghli, — dep jawab berdi ular. Eysa ulargha mundaq dédi: — Men silerge shuni berheq éytip qoyayki, bajgirlar bilen pahishiler Xudaning padishahliqigha silerdin burun kirmekte. **32** Chünki gerche Yehya [peyghember] silerge heqqaniyet yolini ayan qilghili kelgen bolsimu, siler uninggha ishenmidinglar; lékin bajgirlar bilen pahishiler uninggha ishendi. Siler buni körüp turup, hetta kéyinki waqitlarda yolunglardin pushayman qilmay uninggha ishenmidinglar. **33** Yene bir temsilni anglanglar: Bir yer igisi bir üzümzarliq berpa qilip, etrapini chitlaptu. U uningda bir sharab kölchiki qéziptu we bir közet munari yasaptu. Andin u üzümzarliqni baghwenlerge ijarige bérıp, özi yaqa yurtqa kéliptu. **34** Üzü

pesli yéqinlashqanda, özige tégishlik hosulni éliwélish üçün qullirini baghwenlarning yénigha ewetiptu. **35** Lékin baghwenler qullirini tutup, birini dumbalaptu, birini öltürüwétiptu, yene birini chalma-késeke qiliptu. **36** U yene bir qétim aldinqidinmu köp qullirini ewetiptu, biraq baghwenler ularghimu oxshash muamile qiliptu. **37** Axirda, u «Oghlumnighu hörmét qilar» dep, oghlini ewetiptu. **38** Lékin baghwenler oghulni körüp, özara: «Bu bolsa mirasxor; kélinglar, uni öltürüwétip mirasini igiliwalayli» déyishiptu. **39** Shuning bilen ular uni tutup üzümarliqning sirtigha tashlap öltürüwétiptu. **40** Emdi üzümarliqning igisi kelgende, shu baghwenlerni qandaq qilar? **41** Ular uninggha: — Bu rezil ademlerni wehshiylik bilen yoqitidu. Üzümarliqni bolsa méwilirini öz waqtida özige tapshuridighan bashqa baghwenlerge ijarige béridu, — dep jawab bérishiti. **42** Eysa ulardin soridi: — Muqeddes yazmilardiki munu sözlerni oqup baqmighanmusiler?: — «Tamchilar tashliwetken tash bolsa, Burjek téshi bolup tiklendi. Bu ish Perwerdigardindur, Bu közimiz aldida karamet bir ishtur». **43** Shu sewebtin silerge shuni éytip qoyayki, Xudaning padishahliqi silerdin tartiwélinip, uninggha muwapiq méwilerni béridighan bashqa bir elge ata qilinidu. **44** Bu «tash»qa yiqilghan kishi pare-pare bolup kétidu; lékin bu tash herkimning üstige chüshse, uni kukum-talqan qiliwétidu. **45** Bash kahinlar we Perisiyler uning éytqan temsillirini anglap, ularni özlirige qaritip éytqanliqini chüshendi. **46** Uni tutush yolini izdigen bolsimu, lékin xalayıq uni peyghember dep qarighachqa, ulardin qorqushti.

22 Eysa ulargha yene temsiller bilen mundaq dédi: **2** Ersh padishahliqi xuddi öz oghli üçün toy ziyapitini teyyarligan bir padishahqa oxshaydu. **3** U chakarlinirini toy ziyapitige tekliptu qilin'ghanlarni chaqirishqa ewetiptu, lékin ular kélishke unimaptu. **4** U yene bashqa chakarlinirini ewetip, ulargha tapilap: «Chaqirilghanlarga: — Mana, men ziyapitimni teyyar qildim; méning torpaqlirim, bordaq mallirim soyuldi, hemme nerse teyyar.

Ziyapetke merhemet qilghay, deydu, dep éytinglar, — deptu. **5** Biraq ular tekliptu étibargha almay, birsi étizliqigha ketse, yene biri sodisigha kétéptu. **6** Qalghanliri bolsa [padishahning] chakarlinirini tutuwélip, xorlap öltürüwétiptu. **7** Padishah buni anglap qattiq ghezeplinip, eskerlirini chiqirip, u qatillarni yoqitip, ularning shehirige ot qoyuwétiptu. **8** Andin u chakarlirigha: «Toy ziyapiti teyyar boldi, lékin chaqirilghanlar [méhmanliqqa] munasip kelmidi. **9** Emdi siler acha yollargha bérıp, udul kelgen ademlerning hemmisini toy ziyapitige tekliptu qilinglar» deptu. **10** Buning bilen chakarlar yollargha chiqip, yaxshi bolsun, yaman bolsun, udul kelgenliki ademlerning hemmisini yighip ekeptu. Toy soruni méhmanlar bilen liq toluptu. **11** Padishah méhmanlar bilen körüşkili kirgende, u yerde ziyapet kiyimi kiyimigen bir kishini körüptu. **12** Padishah uningdin: «Burader, ziyapet kiyimi kiymey, bu yerge qandaq kirding?» dep soraptu, biraq u kishi jawab bérilmey qaptu. **13** Padishah chakarlirigha: «Uni put-qolliridin baghlap, téshidiki qaranggghuluqqa achıqıptu tashlanglar! U yerde yigha-zarlar kótürülıdu, chishlirini ghuchurlitidu» deptu. **14** Chünki chaqirilghanlar köp, lékin tallan'ghanlar azdur. **15** Buning bilen Perisiyler u yerdin chiqip, qandaq qilip uni öz sözi bilen tuzaqqa chüshürüş heqqide meslihetleshti. **16** Ular muxlislirini Hérodning terepdarliri bilen bille uning yénigha ewetip: — Ustaz, silini semimiy adem, kishilerge Xudaning yolini sadıqlıq bilen ögitip kéliwatidu we ademlerge qet'iy yüz-xatire qilmay héchkimge yan basmaydu, dep bilimiz. **17** Qéni, qandaq oylayla? [Rim impératori] Qeyserge baj-séliq tapshurush Tewrat qanunigha uyghunmu-yoq? — déyishti. **18** Lékin Eysa ularning rezil niyitini bilip: — Ey saxtıpezler, méni némishqa sinimaqchisiler? **19** Qéni, bajgha tapshurulidighan bir tengge manga kórsitinglar, — dédi. Ular bir dinar pulini ekeldi. **20** U ulardin: — Buning üstidiki süret we nam-isim kimning? — dep soridi. **21** Qeyserning, — dep jawab berdi ular. U ulargha: — Undaq bolsa, Qeyserning heqqini Qeyserge, Xudaning heqqini

Xudagha tapshurunglar, — dédi. **22** Ular bu sözni anglap, heyran bolup qélishi-de, uning yénidin kétép qaldi. **23** Shu küni, «Ölgenler tirilmeydu» deydighan Saduqiylar uning aldigha kélip qistap soal qoydi: **24** — Ustaz, Musa [peyghember Tewrat]: «Bir kishi perzentsiz ölüp ketse, uning aka yaki inisi tul yenggisini emrige élip, qérindishi üçün nesil qaldurushi lazim» dep tapilighan. **25** Burun arimizda yette aka-uka bar idi. Chongi öylen'gendin kéyin ölüp ketti. Perzent körmigenliktin, ayalini ikkinchi qérindishining emrige qaldurdi. **26** Biraq ikkinchisidiki ehwalmu uningkige oxshash boldi, andin bu ish üçinchiside taki yettinchi qérindashqiche oxshash dawamlashti. **27** Axirda, u ayalmu ölüp ketti. **28** Emdi tirilish künide bu ayal yette aka-ukining qaysisining ayali bolidu? Chünki uni hemmisi emrige alghan-de! **29** Eysa ulargha mundaq jawab berdi: — Siler ne muqeddes yazmilarni ne Xudaning qudrisini bilmigenliklar üçün azghansiler. **30** Chünki ölümdin tirilgende insanlar öylenmeydu, erge tegmeydu, belki Xudaning ershtiki perishtilirige oxshash bolidu. **31** Emdi ölümdin tirilish mesilisi heqqide Xudaning silerge éytqan: **32** «Men Ibrahim, Ishaq we Yaquplarning Xudasidurmen!» dégen shu sözini oqumidigharmu? Xuda ölüklerning emes, belki tiriklarning Xudasidur!». **33** Bu sözni anglihan xelq uning telimidin heyranuhes qélishi. **34** Perisiyler uning Saduqiylarning aghzini tuwaqlighanliqini anglap, bir yerge jem bolushti. **35** Ularning arisidiki bir Tewrat-qanun ustazi uni sinash meqsitide uningdin: **36** — Ustaz, Tewrat qanunidiki eng muhim emr qaysi? — dep qistap soridi. **37** U uninggha mundaq dédi: — «Perwerdigar Xudayingni pütün qelbing, pütün jéning, pütün zéhnning bilen söygin» **38** — eng ulugh, birinchi orunda turidighan emr mana shu. **39** Uninggha oxshaydighan ikkinchi emr bolsa «Qoshnangni özüngni söygendeك söy». **40** Pütün Tewrat qanuni we peyghemberlerning sözliri bu ikki emrge ésilghan halda mangidu. **41** Perisiyler jem bolup turghan waqitta, Eysa ulardin: **42** — Mesih toghrisida qandaq oylawatisiler? U

kimning ogli? — dep soridi. Dawutning ogli, — déyishti ular. **43** U ulargha mundaq dédi: Undaqta, néme üçün [Zeburda] Dawut uni Rohta «Rebbim» dep atap, — **44** «Perwerdigar méning Rebbimge éyttiki: — «Men séning dühmenliringni ayighing astida dessetküche, Ong yénimda olturghin!» — deydu? **45** Dawut [Mesihni] shundaq «Rebbim» dep atighan tursa, emdi u qandaqmu Dawutning ogli bolidu? **46** We héchkim uninggha jawaben bir éghizmu söz qayturalmidi; shu kündin étibaren, héchkim uningdin soal sorashqimu pétinalmidi.

23 Bu sözlerdin kéyin, Eysa top-top xalayiqqa we muxlisilirigha mundaq dédi: **2** — Tewrat ustazliri we Perisiyler Musa peyghemberning [höküм chiqirish] ornida olturghan bolidu. **3** Shunga, ularning silerge éytqan hemme sözlirige köngül qoyup, dégenlirini qilinglar. Lékin ularning qilghanliridek qilmanglar; chünki ular özlirining déginige özliri emel qilmaydu, **4** Belki ular kötürelmigüdek éghir yüklerni baghlap ademlerning zimmissige artip qoyidu. Emma özliri bu yüklerni kötürüshke birmu barmiqini midirlitishni xushyaqmaydu. **5** Ular hemme emellirini insanlarga köz-köz qilish üçünla qilidu; chünki ular «ayet qapliri»ni keng qilip chigiwélip, tonlirining chuchilirini uzun sanggilitip qoyidu; **6** ular ziyapetlerde törde, sinagoglarda aldinqi orunlarda olturushqa, **7** bazarlarda kishilerning ulargha bolghan [uzun] salamlirigha we özlirini «Ustaz, ustaz» dep atashlirigha amraq kélidu. **8** Biraq siler bolsanglar «Ustaz» dep atilishni qobul qilmanglar; chünki silerning yalghuz birla ustazinglar bar we hemminglar qérindashtursiler. **9** Yer yüzide héchqandaq kishini «Atam» démenglar, chünki peqet birla Atanglar, yeni ershte Turghuchi bardur. **10** Siler «muellim» dep atilishnimu qobul qilmanglar, chünki peqet birla muellim, yeni Mesihning özi bardur; **11** belki aranglarda eng mertiwilik bolghan kishi silerning xizmitinglarda bolidu. **12** Özini yuqiri tutmaqchi bolghini töwen qilinidu, özini töwen tutqini yuqiri qilinidu. **13** Biraq halinglarga way, ey Tewrat ustazliri we Perisiyler, saxtipezler! Siler

ersh padishahliqining ishini insanlarga kérek. 24 Ey qarighu yobashchilar! Siler taqap kéliwatisiler! Ya özünglar kirmeyisiler, [chinenglerdiki] pashini süzüp éliwétisiler, ya kirishni istigennerning kirishige yol lékin birer tögini pütün péti yutuwétisiler! qoymaysiler. 14 Halinglarga way, ey Tewrat ustazliri we Perisiyler, saxtipezler! Siler tul ayallarning mal-dunyasini yewatisiler, shundaqtimu bashqilar aldida teqwadar körünsek dep, uzundin-uzun dua qilisiler. Shunga, siler téximu éghir jazagha tartilisiler. 15 Halinglarga way, ey Tewrat ustazliri we Perisiyler, saxtipezler! Siler birla ademni étiqadlirlarga kirgüzüş üçün, déngiz we quruqluqni kézip chiqisiler. Biraq u kishi kirgüzülgendin kéyin, siler uni özliringlardin ikki hesse better bolghan dozaxning perzenti qilip yétishtürüp chiqisiler. (Geenna g1067) 16 Halinglarga way, ey qarighu yobashchilar! Siler: «Herqandaq kishi ibadetxana bilen qesem qilsa, héchnémisi yoq, biraq ibadetxanidiki altunni tilgha élip qesem qilghanlar qesimide turushqa qerzdar bolidu» deysiler. 17 Ey exmeqler, korlar! Altun ulughmu yaki altunni muqeddes qilghan ibadetxanimu? 18 Siler yene: «Herkim qurban'gah bilen qesem qilsa, héchnémisi yoq, biraq qurban'gah üstidiki hediye tilgha élip qesem qilghanlar qesimide turushqa qerzdar bolidu» deysiler. 19 Ey korlar! Hediye ulughmu yaki hediye muqeddes qilghan qurban'gahmu? 20 Shunga, qurban'gahni tilgha élip qesem qilghuchi bolsa hem qurban'gah bilen hem uning üstidiki barliq nersiler bilen qesem qilghan bolidu. 21 Ibadetxanini tilgha élip qesem qilghuchimu hem ibadetxanini, hem «ibadetxanida Turghuchi»ni tilgha élip qesem qilghan bolidu. 22 Ershni tilgha élip qesem qilghuchi Xudaning texti we textte olturghuchining nami bilen qesem qilghan bolidu. 23 Halinglarga way, ey Tewrat ustazliri we Perisiyler, saxtipezler! Chünki siler hetta yalpuz, arpibediyan we zirilerning ondin bir ülüshini öshre qilip Xudagha ataysiler-yu, biraq Tewrat qanunining téximu wezinlik terepliri bolghan adalet, rehimdillik we sadiqliqni étibargha héch almaysiler. Awwal mushu ishlarni orundishinglar kérek, andin shu ishlarnimu ada qilmay qoymasliqlinglar kérek. 24 Ey qarighu yobashchilar! Siler [chinenglerdiki] pashini süzüp éliwétisiler, lékin birer tögini pütün péti yutuwétisiler! 25 Halinglarga way, ey Tewrat ustazliri we Perisiyler, saxtipezler! Siler chine-qachilarning téshinila yuyup pakizlighininglar bilen ularning ichi hertürlük hérislik we ishretpereslikke tolghan. 26 Ey qarighu Perisiy! Awwal chine-qachining ichini pakla, shundaqta téshimu pak bolidu! 27 Halinglarga way, ey Tewrat ustazliri we Perisiyler, saxtipezler! Siler aqartip qoyulghan, sirti chirayliq körünidighan lékin ichi ölüklerning ustixanliri we herxil napak nersilerge tolghan qebrilerge oxshaysiler. 28 Shuningdek téshinglardin insanlarning aldida heqqaniy ademlerdek körünisiler, lékin ichinglar saxtipezlik we itaetsizlik bilen tolghan. 29 Halinglarga way, ey Tewrat ustazliri we Perisiyler, saxtipezler! Chünki siler peyghemberlerning qebrilirini yasap kéliwatisiler, heqqaniylarning mazarlirini bézep kéliwatisiler 30 we siler: «Ata-bowilirimizning zamanida yashighan bolsaq iduq, ularning peyghemberlerning qénini töküshlirige shérik bolmayttuq» — deysiler. 31 Shunga siler öz sözünglar bilen özünglarning peyghemberlerni öltürgenlerning ewladliri ikenliklirlarga guwahliq berdinglar. 32 Undaqta, ata-bowiliringlar bashlighan qilmishlirini toluqlanglar! 33 Ey yılanlar! Zeherlik yılanlarning nesilliri! Dozax jazasidin qandaqmu qutulalsiler? (Geenna g1067) 34 Shunga mana, silerge peyghemberler, danishmenler we alimlarni ewetip turimen. Siler ularning bezilirini kréstlep öltürisiler, bezilirini sinagoglirlinglarda derrige basisiler, sheherdin sheherge qoghlaysiler. 35 Shundaq qilip, heqqaniy Habilning qan qerzidin tartip taki siler ibadetxanidiki muqeddes jay bilen qurban'gahning ariliqida öltürgen Berekiyaning oggli Zekerianing qan qerzigiche, heqqaniylarning yer yüzide éqitilghan barliq qan qerzliri bu dewrning béshigha chüshürüldü. 36 Men silerge berheq shuni éytip qoyayki, shu qilmishlarning jazasining hemmisi mushu dewrning béshigha chüshidu.

37 Ey Yérusalém, Yérusalém! Peyghemberlarni oltiridighan, özige ewetilgen elchilarni chalmakéseq qilidighan sheher! Mékiyan chüjilirini qanat astigha yigheqandek perzentlirini qanche qétim qoynumgha almaqchi boldum, lékin siler unimidinglar! 38 Mana, emdi öyünglar silerge xarabe bolup qalidu! 39 Chünki men shuni silerge éytip qoyayki, siler: «Perwerdigarning namida kelgüchige mubarek bolsun!» démigüche, siler méni qaytidin héch körelmeysiler.

24 Eysa ibadetxanidin chiqip, aldigha kétiwatqanda, muxlisilari yénigha kélip uning diqitini ibadetxana binalirigha tartmaqchi boldi. 2 U ulargha: — Mana bularning hemmisini körüwatamsiler? Men silerge berheq shuni éytip qoyayki, bu yerde bir tal tashmu tash üstide qalmaydu, hemmisi qaldurulmay gumran qiliniu, — dédi. 3 U Zeytun téghida olturghanda, muxlisilari astighina uning yénigha kélip: — Bizge éytinginchi, bu dégenliring qachan yüz béridu? Séning [qaytip] kélishing we zamanning axirini körsitidighan qandaq alamet bolidu? — dep sorashti. (aiñon g165) 4 Eysa ulargha jawaben mundaq dédi: — Hézi bolunglarki, héchkim silerni azdurup ketmisun. 5 Chünki nurghun kishiler méning namimda kélip: «Mesih men bolimen» dep, köp adamlarni azduridu. 6 Siler urush xewerliri we urush shepilirini anglaysiler, bulardin alaqzade bolup ketmenglar; chünki bu ishlarning yüz bérishi muqerrer. Lékin bular axiret emes. 7 Chünki bir millet yene bir millet bilen urushqa chiqidu, bir padishahliq yene bir padishahliq bilen urushqa chiqidu. Jay-jaylarda acharchiliq, wabalar we yer tewreshler yüz béridu. 8 Lékin bu ishlarning yüz bérishi «tughutning tolghiqining bashlinishi» bolidu, xalas. 9 Andin kishiler silerni tutup azab-oqubetke sélip, oltiridu, méning namim wejedin pütkül eller silerdin nepretlinidu. 10 Shuning bilen nurghunlar étiqadidin tanidu, bir-birini tutup béridu we bir-birige öchmenlik qilidu. 11 Nurghun saxta peyghemberler meydan'gha chiqip, nurghun kishilarni azduridu. 12 Itaetsizlik-rezilliklarning köpiyishi tüpeylidin,

nurghun kishilerdiki méhir-muhebbet sowup kétidu. 13 Lékin axirghiche berdashliq bergenler qutquzulidu. 14 Barliq ellerge agah-guwahliq bolsun üçün, [Xudaning] padishahliqi heqqidiki bu xush xewer pütkül dunyagha jakarlinidu; andin zaman axiri bolidu. 15 Daniyal peyghember qeyt qilghan «weyran qilghuchi yirginchlik nomussizliq»ning muqeddes jayda turghinini körgininglarda (kitabxan bu sözning menisini chüshen'gey), 16 Yehudiye ölkiside turuwatqanlar taghlargha qachsun; 17 ögzide turghan kishi öyidiki nerse-kéreklerini alghili chüshmeyla [qachsun]. 18 Étizliqta turghan kishimu chapinini alghili öyige yanmisun. 19 U künlerde hamilidar ayallar we bala émitiwatqanlarning haligha way! 20 Qachidighan waqtinglarning qish yaki shabat küni toghra kélip qalmasliqi üçün dua qilinglar. 21 Chünki u chaghda dunya apiride bolghandin mushu chaghqiche körülüp baqmighan hem kelgüsidi körülmeydighan dehshetlik azab-oqubet bolidu. 22 U künler azaytilmisa, héchqandaq et igisi qutulmaytti; lékin [Xudaning] Öz tallighanliri üçün u künler azaytilidu. 23 Eger u chaghda birsi silerge: «Qaranglar, bu yerde Mesih bar!» yaki «[Mesih] ene u yerde!» dése, ishenmenglar. 24 Chünki saxta mesihler we saxta peyghemberler meydan'gha chiqidu, qaltis möjizilik alametler we karametlerni körsitidu; shuning bilen eger mumkin bolidighan bolsa, hetta [Xuda] tallighanlarnimu azduratti. 25 Mana, men bu ishlar yüz bérishtin burun silerge uqturup qoydum. 26 Shuning üçün, birsi silerge: «Qaranglar, u chöl-bayawanda!» dése, u yerge barmanglar. «Qaranglar, u ichkiridiki öyerde!» dése, ishenmenglar. 27 Chünki chaqmaq sherqtin gherbke yalt-yult qilip qandaq chaqqan bolsa, Insan'oghlining kélishi shundaq bolidu. 28 Chünki jeset qaysi yerde bolsa, u yerdimu quzghunlar toplashidu! 29 U künlerdiki azab-oqubetler ötüp ketken haman, quyash qariyidu, ay yoruqluqini bermeydu, yultuzlar asmandin tökülüp chüshidu, asmandiki küchler lerzige kélidu. 30 Andin Insan'oghlining alamiti asmandin körünüdu; yer yüzidiki pütkül qebililer

yigha-zar kötürishidu. Ular Insan'oghlining küch-qudret we ulugh shan-sherep ichide asmandiki bulutlar üstide kéliwatqanliqini köridü. **31** U perishtilirini zor jarangliq bir kanay sadasi bilen ewetidu, ular uning tallighanlirini dunyaning töt bulungidin, asmanning bir chétidin yene bir chétigiche heryerdin yighip bir yerge jem qilidu. **32** Enjür derixidin mundaq temsilni biliwélinglar: — Uning shaxliri kökirip yopurmaq chiqarghanda, yazning yéqinlap qalghanliqini bilisiler. **33** Xuddi shuningdek, [men baya dégenlirimning] hemmisini körgininglarda, uning yéqinlap qalghanliqini, hetta ishik aldida turuwatqanliqini biliwélinglar. **34** Men silerge berheq shuni éytip qoyayki, bu alametlerning hemmisi emelge ashurulmay turup, bu dewr ötmeydu. **35** Asman-zémin yoqilidu, biraq méning sözlirim hergiz yoqalmaydu. **36** Lékin shu küni we waqit-saitining xewirini bolsa, héchkim bilmeydu — hetta ershtiki perishtilermu bilmeydu, uni peqet Atamla bilidu. **37** Emdi Nuh peyghemberning künliride qandaq bolghan bolsa, Insan'oghli [qaytip] kelgendimu shundaq bolidu. **38** Chünki topan kélishidin ilgiriki künlerde, Nuh kémige kirip olturghan kün'giche, [shu zamandiki] kishiler yep-ichip, öylinip we yatliq bolup kelgenidi. **39** Topan tuyuqsiz kélip hemmisini gherq qilghuche, kishiler bu ishning uningdin xewersiz bolup turghan'gha oxshash, Insan'oghlining qaytip kélishimu shundaq bolidu. **40** U küni, étizda ikki kishi turghan bolidu; ulardin biri élip kétilidu, yene biri qaldurulidu; **41** ikki ayal tügmen béshida turup un tartiwatqan bolidu; ulardin biri élip kétilidu, yene biri qaldurulidu. **42** Shuning üçün, hoshyar bolunglar, chünki Rebbinglarning qaytip kélidighan waqti-saitini bilmeysiler. **43** Lékin shuni bilinglarki, eger öy igisi oghrining kéchisi qaysi jésekte kélidighanliqini bilgen bolsa, segek turup oghrining öyni téship kirishige hergiz yol qoymaytti. **44** Shuninggha oxshash, silermu teyyar turunglar. Chünki Insan'oghli siler oylimighan waqit-saette qaytip kélidu! **45** Xojayini öz öyidikilerge mes'ul qilip, ulargha ozuq-tülükini waqti-

waqtida teqsim qilip bérishke teyinligen ishenchlik we pemlik chakar kim bolidu? **46** Xojayin [öyige] qaytqanda, chakirining shundaq qiliwatqanining üstige kelse, bu chakarning bextidur! **47** Men silerge berheq shuni éytip qoyayki, xojayin uni pütün igilikini bashqurushqa qoyidu. **48** Lékin mubada shu chakar rezil bolup könglide: «Xojayinim hayal bolup qalidu» dep oylap, **49** bashqa chakar buraderlirini bozek qilishqa we haraqkeshlerge hemrah bolup yep-ichishke bashlisa, **50** shu chakarning xojayini kütülmigen bir küni, oylimighan bir waqitta qaytip kélidu **51** we uni késip ikki parche qilip, uning nésiwisini saxtipezler bilen oxshash teqdirde békitidu. Shu yerde yigha-zarlar kötürüldü, chishlirini ghuchurlitidu.

25 U waqitta, ersh padishahliqi xuddi qollirigha chiraghlarni élip toyi bolghan yigitni qarshi élishqa chiqqan on qiz qoldashqa oxshaydu. **2** Bu qizlarning beshi pemlik, beshi bolsa pemsiz. **3** Pemsiz qizlar chiraghlirini alghan bolsimu, yénigha may éliwalmaptu. **4** Pemlik qizlar bolsa chiraghliri bilen bille qachilirida maymu éliwaptu. **5** Yigit kéchikip kelgechke, ularning hemmisini uyqu bésip uxlap qaptu. **6** Yérim kéchide: «Mana, yigit keldi, qarshi élishqa chiqinglar!» dégen awaz angliniptu. **7** Buning bilen bu qizlarning hemmisi ornidin turup chiraghlirini perleptu. **8** Pemsiz qizlar pemlik qizlarga: «Chiraghlirimiz öchüp qalghiliwatidu, méyinglardin béringlarchu» deptu. **9** Biraq pemlik qizlar: «Yaq. bolmaydu! Bersek, bizgimu hem silergimu yetmesliki mumkin. Yaxshisi, özünglar [may] satquchilarning yénigha béríp sétiwélinglar!» deptu. **10** Lékin ular may sétiwalgibili kéliwatqanda, yigit kélip qaptu, teyyar bolup bolghan qizlar uning bilen birlikte toy ziyapitige kiriptu. Ishik taqiliptu. **11** Kéyin qalghan qizlar qaytip kélip: «Ghojam, ghojam, ishikni échiwetkeyla!» deptu. **12** Biraq u: «Silerge berheq éytayki, men silerni tonumaymen» dep jawab bériptu. **13** Shuning üçün segek bolunglar, chünki ne Insan'oghlining

kélidighan künini ne saitini bilmeydiler. 14 [Ersh padishahliqi] xuddi yaqa yurtqa chiqmaqchi bolup, öz chakarlirini chaqirip dunyasini ulargha tapshurghan ademge oxshaydu. 15 U adem herbir chakarning qabiliyitige qarap, birsige besh talant, birisige ikki talant, yene birsige bir talant kümüş tengge béríp, yaqa yurtqa yol aptu. 16 Besh talant tengge alghan chakar béríp oqet qilip, yene besh talant tengge payda tépiptu. 17 Shu yolda ikki talant tengge alghinimu yene ikki talant tengge payda aptu. 18 Lékin bir talant tengge alghini bolsa béríp yerni kolap, xojayini bergen pulni kömüp yoshurup qoyuptu. 19 Emdi uzun waqit ötkendin kéyin, bu chakarlarning ghojisí qaytip kélip, ular bilen hésablashiptu. 20 Besh talant tengge alghini yene besh talant tenggini qoshup élip kélip: «Ghojam, sili manga besh talant tengge tapshurghandila. Qarsila, yene besh talant tengge payda aldim» deptu. 21 Xojayini uninggha: Obdan boptu! Yaxshi we ishenchlik chakar ikensen! Men sanga hawale qilghan kichikkine ishta ishenchlik bolup chiqting, séni köp ishlargha qoyimen. Kel, xojayiningning xushalliqigha ortaq bol!» deptu. 22 Ikki talant tengge alghinimu kélip: «Ghojam, sili manga ikki talant tengge tapshurghandila. Qarsila, yene ikki talant tengge payda aldim» deptu. 23 Xojayini uninggha: «Obdan boptu! Yaxshi we ishenchlik chakar ikensen! Men sanga hawale qilghan kichikkine ishta ishenchlik bolup chiqting, séni köp ishlargha qoyimen. Kel, xojayiningning xushalliqigha ortaq bol!» deptu. 24 Andin, bir talant tengge alghinimu kélip: «Ghojam, silining ching adem ikenlikirini bilettim, chünki özliri térimighan yerdin hosulni oruwalalayla, hemde uruq chachmighan yerdinmu xaman alila. 25 Shunga qorqup, silining bergen bir talant tenggilirini yerge kömüp yoshurup qoyghanidim. Mana pullirini alsila» deptu. 26 Ghojisí uninggha: «Ey, rezil, hurun chakar! Sen méni térimighan yerdin oruwalidighan, uruq chachmighan yerdin xaman alidighan adem dep bilip, 27 héch bolmighanda pulumni jazanixorlargha amanet qoyushung kérek idighu! Shundaq qilghan bolsang men qaytip kelgende pulumni ösümi bilen alghan bolmamtim?! 28 Shunga, uning qolidiki talant tenggini élip, on talant tengge bar bolghan'gha béringlar! 29 Chünki kimde bar bolsa, uninggha téximu köp bérilidu, uningda molchiliq bolidu; emma kimde yoq bolsa, hetta uningda bar bolghanlirimu uningdin mehrum qilinidu. 30 Bu yaramsiz chakarni téshidiki qarangghuluqqa achiqip tashlanglar! U yerde yigha-zarlar kötürülidu, chishlirini ghuchurlitidu» deptu. 31 Insan'oghli öz shan-sheripi ichide barliq perishtiliri bilen bille kelginide, shereplik textide olturidu. 32 Barliq eller uning aldigha yighilidu. Padichi qoylarni öchkilerdin ayrighinidek u ularni ayriydu; 33 u qoylarni ong yénigha, öchkilerni sol yénigha ayriydu. 34 Andin Padishah ong yénidikilerge: «Ey Atam bext ata qilghanlar, kélinglar! Alem apiride bolghandin béri siler üçün teyyarlan'ghan padishahliqqa waris bolup ige bolunglar! 35 Chünki ach qalghinimda siler manga yémeklik berdinglar, ussuz qalghinimda ussuluq berdinglar, musapir bolup yürginimde öz öyünglerge aldinglar, 36 yalingach qalghinimda kiydürdünglar, késel bolup qalghinimda halimdin xewer aldinglar, zindanda yatqinimda yoqlap turdünglar» — deydu. 37 U chaghda, heqqaniy ademler uninggha: «I Reb, biz séni qachan ach körüp ozuq berduq yaki ussuz körüp ussuluq berduq? 38 Séni qachan musapir körüp öyümüzge alduq yaki yalingach körüp kiygüzduq? 39 Séning qachan késel bolghiningni yaki zindanda yatqiningni körüp yoqlap barduq?» dep soraydu. 40 We Padishah ulargha: «Men silerge berheq shuni éytayki, mushu qérindashlirimdin eng kichikidin birersige shularni qilghininglarmu, del manga qilghan boldunglar» dep jawab béridu. 41 Andin u sol yénidikilerge: «Ey lenitiler, közümdin yoqilinglar! Sheytan bilen uning perishtilirige hazirlan'ghan menggü öchmes otqa kiringlar! (aiónios g166) 42 Chünki ach qalghinimda manga ozuq bermidinglar, ussuz qalghinimda ussuluq bermidinglar; 43 musapir bolup yürginimde öz öyünglerge almidinglar, yalingach qalghinimda kiydürmidinglar, késel bolghinimda we

zindanda yatqinimda yoqlimidinglar» deydu. **44** U chaghdada, ular: «I Reb, séni qachan ach, ussuz, musapir, yalingach, késel yaki zindanda körüp turup xizmitingde bolmiduq?» deydu. **45** Andin padishah ulargha: «Men silerge berheq shuni éytayki, mushulardin eng kichikidin birersige shundaq qilmighininglar mangimu qilmighan boldunglar» dep jawab béridu. **46** Buning bilen ular menggülük jazagha kirip kétidu, lékin heqqaniylar bolsa menggülük hayatqa kiridu.

(aiōnios gl66)

26 Eysa bu sözlerni qilip bolghandin kéyin, muxlisirigha: **2** — Silerge melumki, ikki kündin kéyin «ötüp kétish héyti» bolidu, shu chaghdada Insan'oghli kréstlinish üçün tutup bérilidu, — dédi. **3** Bash kahinlar we aqsqaqallar Qayafa isimlik bash kahinning sariyida jem bolushti. **4** Ular Eysani qandaq qilip hiyle-neyreng bilen tutup öltürüş toghrisida meslihet qilishdi. **5** Biraq ular: — Bu ish héyt-ayem künliri qilinmisun. Bolmisa, xelq arisida malimanchiliq chiqishi mumkin, — déyishti. **6** Emdi Eysa Beyt-Aniya yézisida, «Simon maxaw»ning öyide bolghinida, **7** bir ayal uning yénigha kirdi. U aq qashtéshi shéshide nahayiti qimmatlik etirni élip kelgen bolup, Eysa dastixanda olturghanda, etirni uning béshigha quydi. **8** Lékin muxlislar buni körüp xapa bolushup: — Zadi némishqa bundaq israpchiliq qiliniidu? **9** Chünki bu etirni köp pulgha sétip, pulini kembeghellerge sediqe qilsa bolattighu! — déyishti. **10** Lékin Eysa ularning könglidikini bilip ulargha: — Bu ayalning könglini néme dep aghritisiler? Chünki u men üçün yaxshi bir ishni qildi. **11** Chünki kembegheller daim silerning aranglarda bolidu, lékin méning aranglarda bolushum silerge daim nésip boliwermeydu! **12** Bu ayalning bu etirni bedinimge quyushi méning depne qilinishimgha teyyar bolushum üçün boldi. **13** Men silerge berheq shuni éytip qoyayki, bu xush xewer pütkül dunyaning qeyéride jakarlansa, bu ayal eslinip, uning qilghan bu ishi teripliniidu, — dédi. **14** Bu ishtin kéyin, on ikkiylendin Yehuda Ishqariyot isimlik biri bash kahinlarning aldigha béríp: **15** — Uni tutup

bersem, manga néme bérísiler? — dédi. Ular uning aldigha ottuz kümüş tengge qoydi. **16** Yehuda shuningdin étibaren uni tutup bérishke muwapiq purset izdeshke bashlidi. **17** Pétir nan héytining birinchi küni, muxlislar Eysaning yénigha kélip: — Ötüp kétish héytining tamiqini yéyishing üçün qeyerde teyyarlashimizni xalaysen? — dep soridi. **18** U ulargha: — Sheherge kirip palanchining öyige béríp uninggha: «Ustaz: — Waqit-saitim yéqinlaship qaldi, ötüp kétish héytini muxlisirim bilen birlikte séning öyüngde ötküzey — deydu» dep éytinglar, — dédi. **19** Muxlislar Eysaning tapilighinidek ötüp kétish héytining tamiqini shu yerde teyyarlidi. **20** Kechqurun, u on ikkiylen bilen dastixanda olturdi. **21** Ular ghizaliniwatqanda u: — Men silerge berheq shuni éytip qoyayki, aranglardiki bireylen manga satqunluq qilidu, — dédi. **22** [Buni anglap] ular intayin qayghugha chömüp, bir-birlep uningdin: — Ya Reb, men emestimen? — dep sorashqa bashlidi. **23** U jawaben: — Qolidiki nanni men bilen teng tawaqqa tögürgen kishi, manga satqunluq qilghuchi shu bolidu. **24** Insan'oghli derweqe [muqeddes yazmilarda] özi toghrisida pütülginidek [ölümge] kétidu; biraq Insan'oghlining tutup bérilishige wasitichi bolghan ademning haligha way! U adem tughulmighan bolsa yaxshi bolatti! — dédi. **25** Uninggha satqunluq qilidighan Yehuda: — Ustaz, men emestimen? — dep soridi. U uninggha: — Özüng déding jumu, — dédi. **26** Ular ghizaliniwatqanda, Eysa bir nanni qoligha élip [Xudagha] teshekkür-hemdusana éytdandin kéyin, uni oshtup, muxlisirigha üleshtürüp berdi we: —Élinglar, yenglar, bu méning ténim, — dédi. **27** Andin, qoligha jamni élip [Xudagha] teshekkür-hemdusana éytip, uni muxlisirigha tutup: — Hemmeylen buningdin ichinglar. **28** Bu méning nurghun ademlerning gunahlirining kechürüm qilinishi üçün tökülidighan, yéngi ehдини түзидighan qénimdur. **29** Lékin men shuni silerge éytayki, Atamning padishahliqida siler bilen birlikte yéngidin sharabtin ichmigüche, üzüm télining sherbitini hergiz ichmeymen, — dédi. **30** Ular medhiye küyini éytdandin kéyin talagha chiqip, Zeytun téghigha qarap

kétishti. 31 Andin Eysa ulargha: — Bügün gunahkarlarning qoligha tapshurulidu. 46 kéche siler hemminglar méning tüpeylimdin Qopunglar, kéteyli; mana, manga satqunluq tandurulup putlishisiler, chünki [muqeddes qilidighan kishi yéqin keldi! — dédi. 47 Uning yazmilarida]: — «Men padichini uruwétimen, Padidiki qoylar patiparaq bolup tarqitiwétildu» Yehuda keldi; uning yénida bash kahinlar we dep pütülgen. 32 Lékin men tirilgendin kéyin xelq aqsaqalliri teripidin ewetilgen, qilich-Galiliyege silerdin burun barimen, — dédi. 33 toqmaqlarni kötürgen zor bir top adem bar Pétrus uninggha jawaben: — Hemmeylen séning idi. 48 Uninggha satqunluq qilghuchi ular tüpeylindin tandurulup putlashsimu, men bilen alliburun isharetni békitip: «Men kimni hergiz putlashmaymen, dédi. 34 Eysa uninggha: söysem, u del shudur. Siler uni tutunglar» — Men sanga berheq shuni éytip qoyayki, bügün dep kélishkenidi. 49 U udul Eysaning aldigha kéche xoraz chillashtin burun, sen mendin üç béríp: — Salam, ustaz! — dep uni söyüp qétim tanisen, — dédi. 35 Pétrus uninggha: — Sen ketti. 50 Eysa uninggha: — Aghinem, néme bilen bille ölüshüm kérek bolsimu, sendin hergiz dep kelding? — dédi. Shuning bilen, héliqi tanmaymen, — dédi. Qalghan muxlislarning ademler yopurulup kélip, Eysagha qol sélip, hemmisimu shundaq déyishti. 36 Andin Eysa uni tutqun qildi. 51 We mana, Eysaning ular bilen bille Gétsimane dégen yerge keldi. U yénidikilerdin bireylen qilichini sughurup, bash muxlislargha: «Men u yaqqa béríp dua-tilawet kahinning chakirigha uruwidi, uning quliqini qilip kelgüche, mushu jayda olturup turunglar» shilip chüshürüwetti. 52 Eysa uninggha: — dédi. 37 U Pétrusni, shundaqla Zebediyning Qilichingni qinigha sal, qilich kötürgenler qilich ikki oghlini birge élip mangdi we qattiq astida halak bolidu. 53 Yaki méni Atisigha nida azablinip, köngli tolimu perishan bolushqa qilalmaydighan boldi, dep oylap qaldingmu?! Shundaq qilsamla U manga shuan on ikki bekmu azablanmaqta. Silér bu yerde qélip, men qisimdin artuq perishte mangdurmamdu? 54 bilen birlikte oyghaq turunglar, — déwidu, 39 Biraq men undaq qilsam, muqeddes yazmildiki We sel nérirag béríp, özini yerge étip düm bu ishlar muqerrer bolidu dégen bésharetler yétip dua qilip: — I Atam, mumkin bolsa, bu qandaqmu emelge ashurulsun? — dédi. 55 Shu qedeh mendin ötüp ketsun! Lékin bu ish men peytte Eysa toplashqan ademlerge qarap: — Bir xalighandek emes, sen xalighandek bolsun, qaraqchini tutidighandek qilich-toqmaqlarni — dédi. 40 U muxlislarning yénigha qaytip kötürüp méni tutqili kepsilerghu? Men her kelginide, ularning uxlap qalghanliqini körüp, küni ibadetxana hoylilirida siler bilen bille Pétrusqa: — Men bilen bille birer saetmu oyghaq olturup telim bérettim, lékin siler u chaghda turalmidinglarmu?! 41 Éziqturulushtin saqlinish ishlarining yüz bérishi peyghemberlarning üçün, oyghaq turup dua qilinglar. Roh pidakar muqeddes yazmilirida aldin éytqanlirining bolsimu, lékin kishining etliri ajizdur, — dédi. 42 U emelge ashurulushi üçün boldi, — dédi. Bu 42 U ikkinchi qétim béríp, yene dua qilip: — I chaghda, muxlislarning hemmisi uni tashlap Atam, eger men bu qedehni ichmisem u mendin qéchip kétishti. 57 Emdi Eysani tutqun ketmise, undaqta séning iradeng ada qilinsun, — qilghanlar uni bash kahin Qayafaning aldigha dédi. 43 U ularning yénigha [qaytip] kelginide, élip bérishti. Tewrat ustazliri bilen aqsaqallarmu yene uxlap qalghanliqini kördi, chünki ularning u yerde jem bolushqanidi. 58 Pétrus uninggha közliri uyqugha ilin'ghanidi. 44 Shuning bilen u taki bash kahinning sariyining [hoylisighiche] ulardin ayrilip üçinchi qétim béríp, yene shu yiraqtin egiship kélip, ishning aqiwétini körüsh sözler bilen dua qildi. 45 Andin u muxlislarning üçün ichkirige kirip, qarawullarning arisida yénigha kélip ulargha: — Silér téxiche olturdi. 59 Bash kahinlar, aqsaqallar we uxlawatamsiler, téxiche dem éliwatamsiler? pütün aliy kéngeshme ezaliri Eysani ölüm Mana, waqit-saiti yéqinlashti; Insan'oghli

jazasigha mehkum qilish üçün, yalghan guwah-ispāt izdeytti. **60** Nurghun yalghan guwahchilar otturigha chiqqan bolsimu, ular bulardin héchqandaq ispatqa érishelmidi. Axirda, ikki yalghan guwahchi otturigha chiqip: **61** — Bu adem: «Men Xudaning ibadetxanisini buzup tashlap, üç kün ichide qayta qurup chiqalaymen» dégen, dédi. **62** Bash kahin ornidin turup, uninggha: — Qéni, jawab bermensen? Bular séning üstüngdin zadi qandaq guwahliqlarni bériwatidu? — dédi. **63** Lékin Eysa süküť qilip turiwerdi. Bash kahin uninggha: — [Menggü] hayat bolghuchi Xuda bilen séning qesem qilishingni buyruymenki, bizge éyt, Xudaning Ogħli Mesih senmu?» — dédi. **64** Eysa mundaq jawab qayturdi: — Shundaq, séning dégingindek. Lékin shunimu silerge éytayki, buningdin kéyin siler Insan'oghlining Qadir Bolghuchining ong yénida olturidighinini we köktiki bulutlar üstide kélidighinini kórisiler. **65** Shuning bilen bash kahin tonlirini yirtip tashlap: — U kupurluq qildi! Emdi bashqa herqandaq guwahchining néme hajiti? Mana, özünglar bu kupurluqni anglidinglar! **66** Buninggha néme deysiler? — dédi. — U ölüm jazasigha layiqtur! — dep jawab qayturushti ular. **67** Buning bilen ular uning yüzige tükürüp, uninggha musht atqili turdi. Beziliri uni kachatlap: **68** — Ey Mesih, peyghemberchilik qilmamsen, éytip baqqina, séni kim urdi? — déyishti. **69** Emdi Pétrus sarayning tashqiriqi hoylisida olturatti. Bir dédek uning yénigha kélip: — Sen Galiliyelik Eysa bilen birge idingghu, — dédi. **70** Lékin u hemmeylenning aldida inkar qilip: — Séning néme dewatqanliqingni chüshenmidim! — dédi. **71** Andin u dalan'gha chiqqanda, uni körgen yene bir dédek u yerde turghanlarga: — Bu ademmu Nasaretlik Eysa bilen birge idi, — dédi. **72** U yene inkar qilip: — Men u ademni tonumaymen! — dep qesem ichti. **73** Bir'azdin kéyin, u yerde turghanlar Pétrusning yénigha kélip uninggha: — Shühhisizki, sen ularning biri ikensen, chünki teleppuzung séni pash qilidu, — déyishti. **74** [Pétrus] qattiq qarghashlar bilen qesem qilip: — U ademni zadi tonumaymen! —

déyishigila xoraz chillidi. **75** Pétrus Eysaning: «Xoraz chillashtin burun, sen mendin üç qétim tanisen!» dégen sözini ésiqe aldi. U tashqirigha chiqip, qattiq yigha-zar kötürdi.

27 Tang atqandila, pütün bash kahinlar bilen xelq aqsaqalliri Eysani ölümge mehkum qildurush üçün meslihetleshti. **2** Ular uni baghlap apirip, waliy Pontius Pilatusqa tapshurup berdi. **3** Uninggha satqunluq qilghan Yehuda uning ölümge höküť qilin'ghanliqini körüp, bu ishlargha pushayman qildi we bash kahinlar bilen aqsaqallargha ottuz kümüş tenggini qayturup béríp: **4** — Men bigunah bir janning qéni tökülüşke satqunluq qilip gunah ötküzdüm, — dédi. Buninggha bizning néme karimiz? Öz ishingni bill! — déyishti ular. **5** Yehuda kömüş tenggilerni ibadetxanining ichige chöriwetti we u yerdin kétip, talagha chiqip, ésilip ölüwaldi. **6** Bash kahinlar kömüş tenggilerni yighiwélip: — Bu xun tölümi bolghan [tenggilerdur], ularni ibadetxanining xezinisige qoyush haram, — déyishti. **7** Ular özara meslihetliship, bu pullar bilen yaqa yurtluqlargha yerlik bolsun dep, sapalchining bir parche étizliqini sétiwaldi. **8** Shunga bu yer hazirghiche «qanliq étiz» dep atilip kelmekte. **9** Shu ish bilen Yeremiya peyghember teripidin burun étylghan munu bésharet emelge ashuruldi: — «Israil xelqi uning üçün bahalap bekitten bahasini, Yeni ottuz kümüş tenggini ular élishti, **10** We Perwerdigar manga körsetkendek, Sapalchining étizini sétiwélishqa xejleshti». **11** Emdi Eysa waliyning aldigha turghuzuldi. Waliy uningdin: — Sen Yehudiylarning padishahimu? — dep soridi. Éytqiningdek, — dédi Eysa. **12** Lékin bash kahinlar we aqsaqallar uning üstidin erzshikayet qilghanda, u bir éghizmu jawab bermidi. **13** Buning bilen Pilatus uninggha: — Ularning séning üstüngdin qilghan shunche köp shikayetlirini anglimaywatamsen? — dédi. **14** Biraq u [Pilatusqa] jawaben [shikayetlerning] birsigimu jawab bermidi. Waliy buninggha intayin heyran qaldi. **15** Her qétimliq [ötüp kétish] héytida, waliyning xalayiq telep qilghan bir mehbusni ulargha qoyup bérish aditi

bar idi. 16 Eyni waqitta, [rimliqlarning] kéyin, tonni saldurup, uchisigha öz kiyimlirini Barabbas isimlik atiqi chiqqan bir mehbusi kiydürdi we kréstlesh üçün élip méngishti. 32 [zindanda] idi. 17 Xalayıq jem bolghanda, Pilatus Ular tashqirigha chiqqinida, Kurini shehirilik ulardin: — Kimni silerge qoyup bérishimni Simon isimlik bir kishini uchritip, uni tutup kélip Eysaning kréstini uninggha mejburiy kütürgüzdi. 33 Ular Golgota, yeni «Bash söngek» dégen yerge kelgende, 34 [Eysagha] ichish üçün tüpeylidin uni tutup bergenlikini biletti. 19 Pilatus «soraq texti»de olturghanda, ayali uninggha adem ewetip: — U heqqaniy kishining ishigha arilashmighin. Chünki tünügün kéche uning sewebidin chüshümde köp azab chektim, — dep xewer yetküzdi. 20 Lékin bash kahinlar we aqsaqallar bolsa xalayıqni maqul qilip, Barabbasni qoyup bérishni we Eysani yoqitishni telep qildurdi. 21 Waliy jawaben ulardin yene: — Silerge bu ikkisinin qaysisini qoyup bérishimni xalaysiler? — dep soridi. Barabbasni, — déyishti ular. 22 Pilatus emdi: — Undaq bolsa, Mesih dep atalghan Eysani qandaq bir terep qilay? — dédi. Hemmeylen: — U kréstlensun! — déyishti. 23 Pilatus: — Némishqa? U zadi néme yamanliq ötküzüptu? — dep soridi. Biraq ular téximu qattiq warqiriship: U kréstlensun! — dep turuwélishti. 24 Pilatus sözliwérishning bihude ikenlikini, belki buning ornigha malimanchiliq chiqidighanliqini körüp, su élip, köpchilikning aldida qolini yughach: — Bu heqqaniy ademning qénigha men jawabkar emesmen, buninggha özünglar mes'ul bolunglar! — dédi. 25 Pütün xelq jawaben: — Uning qéni bizning üstimizge we balilirimizning üstige chüshsun! — déyishti. 26 Buning bilen Pilatus Barabbasni ulargha chiqirip berdi. Eysani bolsa qattiq qamchilatqandin kéyin, kréstleshke [leshkerlirige] tapshurdi. 27 Andin waliyning leshkerliri Eysani uning ordisigha élip kirip, pütün leshkerler topini bu yerge uning etrapigha yighdi. 28 Ular Eysani yalingachlap, uchisigha pereng renglik ton kiydürüshti. 29 Tikenlik shaxchilarni örüp bir taj yasap, béshigha kiydürdi we ong qoligha bir qomushni tutquzdi. Andin uning aldigha tizlinip: «Yashighayla, Yehudiylarning padishahi!» dep mazaq qilishti. 30 Uninggha tükürüshti, qomushni élip uning béshigha urushti. 31 Uni shundaq mazaq qilghandin Biraq bashqilar: — Toxta! Qarap baqayli, Ilyas

[peyghember] kélip uni qutquzup qalarmikin? — déyishti. **50** Eysa yuqiri awaz bilen yene bir warqiridi-de, rohini qoyuwetti. **51** We mana, shu deqiqide ibadetxanining [ichkiri] perdisi yuqiridin töwen'ge ikki parche bölüp yirtildi. Yer-zémin tewrinip, tashlar yérilip, **52** Qebriler échildi (U tirilgendin kéyin, [ölümde] uxlawatqan nurghun muqeddes bendilerning tenlirimu tirildi; ular qebrilerdin chiqti we muqeddes sheherge kirip, u yerde nurghun kishilerge köründi). **54** Emdi Eysani közet qiliwatqan yüzbéshi hem yénidiki leshkerler yerning tewrishini we bashqa yüz bergen hadisilerni körüp, intayin qorqushup: — U heqiqeten Xudaning Oghli iken! — déyishti. **55** U yerde yene bu ishlargha yiraqtin qarap turghan nurghun ayallarmu bar idi. Ular eslide Eysaning xizmitide bolup, Galiliyedin uninggha egiship kelgenidi. **56** Ularning arisida Magdalliq Meryem, Yaqup bilen Yüsüpning anisi Meryem, Zebediyning oghullirining anisimu bar idi. **57** Kechqurun, Arimatiyalik Yüsüp isimlik bir bay keldi. Umu Eysaning muxlisiridin idi. **58** U Pilatusning aldigha béríp, Eysaning jesitini telep qildi. Pilatus jesetni uninggha tapshurushqa emr qildi. **59** Yüsüp jesetni élip, pakiz kanap rext bilen orap képenlidi **60** we uni özi üçün qiyada oydurghan yéngi qebrisige qoydi. Andin qebrining aghzigha yoghan bir tashni domilitip qoyup, kétip qaldi **61** (shu chaghda Magdalliq Meryem bilen yene bir Meryemmu u yerde, qebrining udulida olturatti). **62** Emdi etisi, yeni «Teyyarlash küni» ötkendin kéyin, bash kahinlar bilen Perisiyler jem bolushup Pilatusning aldigha kélip: **63** — Janabliri, héliqi aldamchining hayat waqtida: «Men ölüp üçinchi küni tirilimen» dégini ésimizde bar. **64** Shuning üçün, qebri üçinchi künigiche mehkem qoghdilishi üçün emr bergeysiz. Undaq qilinmisa, muxlisliri kélip jesetni oghrilap kétip, andin xelqge: «U ölümün tirildi» déyishi mumkin. Bundaq aldamchiliq aldingisidinmu better bolidu, — déyishti. **65** Pilatus ulargha: — Bir guruppa közetchi leshkerni silerge tapshurdum. Qebrini qurbinglarning yétishiche mehkem qoghdanglar, — dédi. **66** Shuning bilen

ular [közetchi leshkerler] bilen bille béríp, tashni péchetlep, qebrini muhapizet astigha qoydi.

28 Shabat küni ötüp, heptining birinchi küni tang atay dégende, Magdalliq Meryem bilen yene bir Meryem qebrini körüşke keldi. **2** We mana, yerler tuyuqsiz qattiq tewrep ketti; chünki Perwerdigarning bir perishtisi asmandin chüshüp, [qebri]ge béríp, tashni bir chetke domilitip, üstide olturghanidi. **3** Perishtining qiyapiti chaqmaqtek, kiyimliri qardek ap'aq idi. **4** Közetchiler uningdin shunche qorqushtiki, titriship, ölüktek qétipla qaldi. **5** Perishte ayallargha qarap: — Qorqmanglar! Silerning kréstlen'gen Eysani izdewatqininglarni bilimen. **6** U bu yerde emes; u özi éytqandek tirildürildi. Kélinglar, Reb yatqan jayni körünglar; **7** andin derhal béríp uning muxlisirigha: «U ölümün tirilip tu. We mana, u silerdin awwal Galiliyege baridiken, uni shu yerde köridikensiler» denglar. Mana men bularni silerge éytip berdim, — dédi. **8** Shunga ayallar hem qorqunch hem zor xushalliq ichide qebriyin derhal ayrilip, uning muxlisirigha xewer bérishke yügürüshti. **9** Ular muxlisirini xewerlendürüşke mangghanda, mana Eysa ularning aldigha chiqip: — Salam silerge! — dédi. Ularmu aldigha béríp, uning putigha ésilip, uninggha sejde qildi. **10** Andin Eysa ulargha: — Qorqmanglar! Béríp qérindashlirimgha: Galiliyege béringlar, dep uqturunglar, ular méni shu yerde köridu, — dédi. **11** Ayallar téxi yolda kétiwatqanda, mana közetchilerning beziliri sheherge kirip, bolghan weqelerning hemmisi toghrisida bash kahinlarga xewer qildi. **12** [Bash kahinlar] aqsaqallar bilen bir yerge yighilip meslihetleshkendin kéyin, leshkerlerge bek köp pul béríp: **13** — Siler: «Uning muxlisiliri kéchisi kélip, biz uxlawatqanda uning jesitini oghrilap ekétiptu» — denglar. **14** Eger bu xewer waliyning quligha yétip qalsa, biz uni qayil qilip silerni awarichiliktin saqlaymiz — dédi. **15** Shundaq qilip, leshkerler pulni aldi we özlirige tapılan'ghandek qildi. Shuning bilen bu gep бүгүн'giche Yehudiylar arisida tarqilip kelmekte. **16** On bir muxlis Galiliyege béríp, Eysa

ulargha béqitken taghqa chiqishti. **17** Ular uni körginide uninggha sejde qilishti; lékin beziliri gumanlinip qaldi. **18** Eysa ularning yénigha kélip, mundaq dédi: — Ershte we yer yüzide barliq hoquq manga bérildi. **19** Shuning üçün, bérip pütkül ellerni [özümgé] muxlis qilip yétishtürünglar, shundaqla ularni Ata, Oghul we Muqeddes Rohning namigha tewe qilip chömlüdürüp, **20** ulargha men silerge tapilighan barliq emrlerge emel qilishni ögitinglar. We mana, men zaman axirighiche her küni siler bilen bille bolimen. (aiōn g165)

Markus

1 Xudaning oghli Eysa Mesihning xush xewirining bashlinishi: **2** Yeshaya peyghemberning yazmisida xatirilen'gendek: — «Mana, aldingda elchimni ewetimen. U séning yolungni aldin'ala teyyarlaydu. **3** Anglanglar, dalada birsining towlighan awazin! U: «Perwerdigarning yolini teyyarlanglar, Uning üçhün chighir yollarini tüptüz qilinglar!» — deydu». **4** Kishilerni chömüldürüş élip baridighan Yehya [peyghember] chöl-bayawanda peyda bolup, gunahlargha kechürüm élip kélidighan, towa qilishni bildüridighan [sugha] «chömüldürüş»ni jakarlashqa bashlidi. **5** Pütün Yehudiye ölkisidikiler we pütkül Yérusalém shehiridikiler uning aldigha chiqip, gunahlarini iqrar qilishi bilen uning teripidin Iordan deryasida chömüldürüldi. **6** Yehya bolsa töge yungidin qilin'ghan kiyim kiygen, bélige kön tasma baghlighanidi; yémeklik chéketke bilen yawa here hesili idi. **7** U mundaq dep jakarlaytti: — Mendin qudretlik bolghan biri mendin kéyin kélidu. Men hetta éngiship keshlirining boghquchini yéshishkimu layiq emesmen! **8** Men silerni sughila chömüldürimen, lékin u silerni Muqeddes Rohqa chömüldüridu. **9** Shu künlerde shundaq boldiki, Eysa Galiliye ölkisining Nasaret shehiridin kélip, Yehya teripidin Iordan deryasida chömüldürüldi. **10** U sudin chiqqandila, asmanlarning yérilip, Rohning kepter qiyapitide chüshüp, öz üstige qonuwatqanliqini kördi. **11** Shuning bilen asmanlardin: «Sen Méning söyümlük Oghlum, Men sendin toluq xursenmen!» dégen bir awaz anglandi. **12** We Roh derhal uni chöl-bayawan'gha süylep chiqardi. **13** U chölde qiriq kün turup, Sheytan teripidin sinilip turatti. U shu yerde yawayi haywanlar bilen bille idi; shu künlerde perishtiler uning xizmitini qildi. **14** Emdi Yehya solan'ghandin kéyin, Eysa Galiliye ölkisige béríp: «Waqit-saiti toshti, Xudaning padishahliqi yéqinlashti! Towa qilinglar, xush xewerge ishininglar!» dep Xudaning padishahliqining xush xewirini

jakarlashqa bashlidi. **16** [Shu künlerde] u Galiliye déngizi boyida kétiwétip, Simon bilen inisi Andriyasni kördi. Ular béliqchi bolup, déngizgha tor tashlawatatti. **17** Eysa ulargha: — Méning keynimdin ménginglar, men silerni adem tutquchi béliqchi qilimen! — dédi. **18** Ular shuan torlirini tashlap, uninggha egiship mangdi. **19** U shu yerdin bir'az ötüp Zebediyning oghli Yaqupni inisi Yuhanna bilen kördi. Bu ikkisi kémide turup torlirini ongshawatatti. **20** U shuan ularnimu chaqirdi. Ular atisi Zebediyni medikarlar bilen bille kémide qaldurup, özliri uning bilen mangdi. **21** Ular KeperNahum shehirige kirdi. Shabat küni u udul sinagogqa kirip, telim bérishke bashlidi. **22** Xalayıq uning telimige heyranuhes bolushti. Chünki uning telimliri Tewrat ustazliriningkige oxshimaytti, belki tolimu nopuzluq idi. **23** Sinagogta napak roh chaplashqan bir adem bar idi. U: **24** — I Nasaretlik Eysa, biz bilen karing bolmisun! Sen bizni yoqatqili keldingmu? Men séning kimlikingni bilimen, sen Xudaning Muqeddes bolghuchisisen! — dep towlaytti. **25** Lékin Eysa [jin'gha] tenbih béríp: — Aghzingni yum, bu ademdin chiq! — dédi. **26** Napak roh héliqi ademning ténini tartishturup, qattiq warqirighiniche uningdin chiqip ketti. **27** Xalayıq hemmisi buningdin intayin heyran bolup, özara ghulghula qiliship: — Bu qandaq ish? Yéngi bir telimghu! Chünki u hoquq bilen hetta napak rohlarghimu buyruq qilalaydiken, ularmu uning sözige boysunidiken, — déyishti. **28** Buningdin uning shöhriti shu haman pütün Galiliye ölkisining etrapigha pur ketti. **29** Ular sinagogdin chiqipla, Yaqup we Yuhanna bilen Simon we Andriyasning öyige bardı. **30** Emma Simonning qéynanisi qizitma ichide yétip qalghanidi. Ular derhal uning ehwalini [Eysagha] éytti. **31** U ayalning qéshigha béríp, qolidin tutup, yölep öre turghuzdi. Uning qizitmisı derhal yandi we u ularni kütüşke kirishti. **32** Kechqurun kün patqanda, kishiler barlıq aghriqlarnı we jin chaplashqanlarnı uning aldigha élip kélishti. **33** Pütün sheherdikiler ishik aldigha toplashqanidi. **34** Shuning bilen u her türlik késellerge

giriptar bolghan nurghun kishilerni saqaytti we nurghun jinlarni kishilerdin heydiwetti. — Lékin u jinlarning gep qilishqa yol qoymidi, chünki ular uning kim ikenlikini bilishetti. **35** Etisi etigen tang téxi atmastinla, u ornidin turup, [sheherdin] chiqip, xilwet bir jaygha béríp dua-tilawet qildi. **36** Simon bilen uning hemrahliri uni izdep chiqti. **37** Uni tapqanda: — Hemme adem séni izdishiwatidu! — déyishti. **38** U ulargha: — Bashqa yerlerge, etrapniki yézilarghimu söz-kalamni jakarlishim üçün barayli. Chünki men del mushu ish üçün kélisim, — dédi. **39** Shundaq qilip, u pütkül Galiliye ölkisini aylinip, sinagoglirida söz-kalamni jakarlaytti hemde jinlarni kishilerdin heydiwétetti. **40** Maxaw késili bar bir kishi uning aldigha kélip yélinip, tizlinip turup: — Eger xalisingiz, méni késilimdin pak qilalaysiz! — dep ötündi. **41** Eysa ichi aghrighach qolini sozup uninggha tegküzip turup: — Xalaymen, pak qilin'ghin! — déwidi, **42** shu söz bilenla maxaw késili derhal bimardin kétip, u pak qilindi. **43** U uninggha: — Hazir bu ishni héchkimge éytma, belki udul béríp [mes'ul] kahin'gha özüngni körsitip, kahinlarda guwahliq bolush üçün, Musa bu késeldin paklan'ghanlargha emr qilghan [qurbanliqlarni] sun'ghin, — dep uni qattiq agahlandurup yolgha saldi. **45** Biraq u adem chiqip, bu ishni köp yerlerde jar sélip, keng yéyiwetti. Shuning bilen Eysa héchqandaq sheherge ochuq-ashkara kirelmey, belki sheherler sirtidiki xilwet jaylarda turushqa mejbur boldi; xalayıq her tereptin uning yénigha toplishatti.

2 Birnechche kündin kéyin u qaytidin Kepernahumgha kirdi. U öydiken, dégen xewer tarqiliwidi, **2** shunche köp adem u yerge yighildiki, hetta ishik aldidimu put dessigüdek yer qalmighanidi. U ulargha söz-kalam yetküziwatatti. **3** Mana shu esnada, birnechche adem uning aldigha bir palechni élip keldi; uni ulardin töti kötürüp ekelgenidi. **4** Ademning köplükidin uninggha yéqinlashmay, ular uning üstidin ögzini téship, töshük achqandin kéyin palechni zembil bilen [Eysaning aldigha] chüshürdi. **5** Emdi

Eysa ularning ishenchini körüp palechke: — Balam, gunahliring kechürüm qilindi, — dédi. **6** Lékin u yerde olturghan bezi Tewrat ustazliri könglide gumanıy soallarni qoyup: **7** «Bu adem néme üçün mundaq deydu? U kupurluq qiliwatidighu! Xudadin bashqa kimmu gunahlarni kechürüm qilalisun?» déyishti. **8** Eysa shuan rohida ularning köngülliride shundaq gumanıy soallarni qoyuwatqanliqini bilip yétip, ulargha mundaq dédi: — Siler köngülde némishqa shundaq soallarni qoyisiler? **9** Mushu palechke: «Gunahliring kechürüm qilindi!» déyish asanmu, yaki «Ornungdin tur, zembil-körpengni yighishturup mang!» déyish asanmu? **10** Emma hazir silerning Insan'oghlining yer yüzide gunahlarni kechürüm qilish hoquqigha ige ikenlikini bilishinglar üçün, — U palech késelge: **11** — Sanga éytayki, ornungdin tur, zembil-körpengni yighishturup öyüngge qayt! — dédi. **12** U derhal ornidin des turup, zembil-körpisini yighishturdi we hemmeylenning köz aldida [öydin] chiqip ketti. Hemmeylen qattiq heyran qélip Xudani ulughliship: — Mushundaq ishni ezeldin körüp baqmighaniduq, — déyishti. **13** U yene déngiz boyigha qarap mangdi. Kishiler topi uning etrapigha olishiwaldi. U ulargha telim berdi. **14** U yoldin ötüp kétiwatqanda, baj alidighan orunda olturghan Alfayning oggli Lawiyni körüp, uninggha: — Manga egeshkin, — dédi. U ornidin turup, uninggha egeshti. **15** We shundaq boldiki, u [Lawiyning] öyide dastixanda olturghanda, nurghun bajgirlar we gunahkarlar Eysa we uning muxlisliri bilen hemdastixan boldi. Bundaq kishiler xéli köp idi, ularmu uninggha egeshenidi. **16** Emdi Tewrat ustazliri we Perisiyler uning gunahkarlar we bajgirlar bilen bir dastixanda olturghanliqini körüp, muxlislirigha: — U némishqa bajgir we gunahkarlar bilen bir dastixanda yepichip olturidu?! — déyishti. **17** Buni anglighan Eysa ulargha: — Saghlam adem emes, belki bimarlar téwipqa mohtajdur. Men heqqaniylarni emes, belki gunahkarlarni chaqirghili keldim, — dédi. **18** Emdi Yehyaning muxlisliri bilen Perisiyler roza tutuwatatti. Beziler uning

aldigha kélip: — Némishqa Yehyaning muxlisiri roza tutidu, dep Perisiylarning muxlisiri roza tutidu, dep sorashti. **19** Eysa jawaben mundaq dédi: — Toyi boluwatqan yigit téxi toyda hemdastixan olturghan chaghda, méhmanliri roza tutup oltursa qandaq bolidu? Toyi boluwatqan yigit toyda bolsila, ular héchqandaq roza tutalmaydu. **20** Emma shu künler kéliduki, yigit ulardin élip kétilidu, ular shu künde roza tutidu. **21** Héchkim kona könglekke yéngi rexttin yamaq salmaydu. Undaq qilsa, yéngi yamaq [kiriship], kona kiyimni tartishturup yirtiwétidu. Netijide, yirtiq téximu yoghinap kétidu. **22** Héchkim yéngi sharabni kona tulumlarga qachilimaydu. Eger undaq qilsa, sharabning [échishi bilen] tulumlar yérilip kétidu-de, sharabmu tökülüp kétidu hem tulumlarmu kardin chiqidu. Shuning üçün yéngi sharab yéngi tulumlarga qachilinishi kérek. **23** Bir shabat küni shundaq boldiki, u bughdayliqlardin ötüp kétiwatatti. Uning muxlisiri yolda méngiwatqanda bashaqlarni üzüshke bashlidi. **24** Perisiyler uninggha: — Qara, ular némishqa shabat küni [Tewratta] cheklen'gen ishni qilidu? — déyishti. **25** U ulargha: — [Padishah] Dawutning özi we hemrahliri hajetmen bolghanda, yeni ach qalghanda néme qilghanliqini [muqeddes yazmildardin] oqumighanmusiler? **26** — Démek, Abiyatar bash kahin bolghan waqtida, u Xudaning öyige kirip, Xudagha atalghan, Tewratta peqet kahninlarning yéyishigila bolidighan nanlarni [sorap] yégen, shundaqla hemrahliirighimu bergen? — dédi. **27** U ulargha yene: — Insan shabat küni üçün emes, shabat küni insan üçün yaritildi. **28** Shuning üçün, Insan'oghli shabat küningimu Igsidur, — dédi.

3 U yene sinagogqa kirdi. Shu yerde bir qoli yigilep ketken bir adem bar idi. **2** [Perisiyler] Eysaning üstidin erz qilayli dep shabat künide késel saqaytidighan-saqaytmaydighanliqini paylap yüretti. **3** Eysa qoli yigilep ketken adembe: — Ornungdin turup, otturigha chiqqin! — dédi. **4** Andin, sinagodikilerdin: — Tewrat qanunigha uyghun bolghini shabat küni yaxshiliq qilishmu, yaki yamanliq qilishmu?

Janni qutquzushmu yaki halak qilishmu? — dep soridi. Lékin ular zuwan sürüşmide. **5** U ghezep bilen etrapigha nezer sélip ulargha köz yügürtüp, ularning tash yüreklikidin qayghurdi. Andin u késelge: — Qolungni uzat, — dédi. U qolini uzitiwidi, qoli eslige keltürüldi. **6** Emdi Perisiyler derhal sirtqa chiqip, uni qandaq yoqitish toghrisida Hérod [padishahning] terepdarliri bilen meslihet qilishqa bashlidi. **7** Andin Eysa muxlisiri bilen bille u yerdin ayrilip déngiz boyigha ketti; Galiliye ölkisidin chong bir top ademler uninggha egiship bard; shundaqla uning qilghan emellirini anglihan hamam, pütün Yehudiye ölkisidin, Yérusalém shehiridin, Idumiya ölkisidin, Iordan deryasining qarshi teripidin, Tur we Zidon sheherlirining etrapidiki jaylardin zor bir top ademlermu uning yénigha kélishti. **9** U ademlerning köplikidin özini qistap qoymisun dep muxlisirigha kichik bir kémining uninggha yéqin turushini tapildi. **10** Chünki u nurghun bimarlarni saqaytqini tüpeylidin herqandaq waba-késelliklerge giriptar bolghanlarning hemmisi uninggha [qolumni] bir tegküzüwalsam dep qistiship kéliskenidi. **11** Napak rohlar [chaplisiwalghanlar] qachanla uni körse, uning aldigha yiqilip: «Sen Xudaning Oghlisen!» dep warqirishatti. **12** Lékin u [napak rohlargha] özining kim ikenlikini ashkarilimasliqqa qattiq tenbih bérıp agahlanduratti. **13** U taghqa chiqip, özi xalighan kishilerni yénigha chaqirdi; ular uning yénigha kélishti. **14** U ulardin on ikkisini özi bilen bille bolushqa, söz-kalamni jakarlashqa, **15** késellerni saqaytish we jinlarni heydesh hoquqigha ige bolushqa tallap békitti. **16** U [békikten on ikki kishi]: Simon (u uninggha Pétrus dep isim qoyghan), **17** Zebediyning oghli Yaqup we uning inisi Yuhanna, (u ularni «Binni-Regaz», yeni «Güldürmama oghulliri» depmu atighan), **18** Andriyas, Filip, Bartolomay, Matta, Tomas, Alfayning oghli Yaqup, Taday, milletperwer dep atalghan Simon **19** we uninggha satqunluq qilghan Yehuda Ishqariyotlardin ibaret. **20** U öyge qaytip kelgendin kéyin, u yerge yene shunche nurghun ademler toplandiki, ularning

hetta ghizalan'ghudekmu waqti chiqmidi. **21** [Eysaning] ailisidikiler buni anglap, uni tutup kélishke bérishdi. Chünki ular uni «Eqlini yoqitiptu» dégenidi. **22** Yérusalémdin chüshken Tewrat ustazliri bolsa: «Uningda Beelzibub bar», we «U peqet jinlarning emirige tayinip jinlarni qoghliwétidiken», déyishetti. **23** Shuning üçün u [Tewrat ustazlirini] yénigha chaqirip, ulargha temsillerni ishlitip mundaq dédi: — Sheytan Sheytanni qandaqmu qoghლისun? **24** Eger padishahliq öz ichidin bölünüp özara soqushqan bolsa shu padishahliq put tirep turalmaydu; **25** shuningdek eger bir aile öz ichidin bölünüp özara soqushsa shu aile put tirep turalmaydu. **26** Eger Sheytan öz-özige qarshi chiqip bölünse, u put tirep turalmay, yoqalmay qalmaydu. **27** Héchkim küchtünggür birsining öyige kirip, uning mal-mülkini bulap kételmeydu — peqet u shu küchtünggürni awwal baghliyalisa andin öyini bulang-talang qilalaydu. **28** Shuni silerge berheq éytip qoyayki, insan baliliri ötküzgen türlük gunahlrining hemmisini, shundaqla ular qilghan kupurluqlirining hemmisini kechürüshke bolidu. **29** Biraq kimdikim Muqeddes Rohqa kupurluq qilsa, ebedil'ebedgiche héch kechürülmeydu, belki menggülik bir gunahning hökümi astida turidu. **(aiōn g165, aiōnios g166)** **30** [Eysaning bu sözi] ularning «uninggha napak roh chaplishiptu» dégini üçün [éytilghanidi]. **31** Shu waqitta uning anisi bilen iniliri keldi. Ular sirtida turup, uni chaqirishqa adem kirgüzdi. **32** Bir top xalayıq uning etrapida olturatti. Ular: — Mana, aningiz, iniliringiz sizni izdep sirtta turidu, — déyishti. **33** Eysa ulargha jawaben: — Kim méning anam, kim méning inilirim? — dédi. **34** Andin, u öpchüriside olturghanlarga qarap mundaq dédi: Mana bular méning anam we inilirim! **35** Chünki kimki Xudaning iradisini ada qilsa, shu méning aka-inim, acha-singlim we anamdur.

4 U yene déngiz boyida [xelq] telim bérishke bashlidi. Uning etrapigha zor bir top ademler olishiwalgachqa, u bir kémige chiqip déngizda olturdi; pütkül xalayıq bolsa déngiz qirghiqida turushatti. **2** U ulargha temsil bilen nurghun ishlarni ögetti. U telim bérıp mundaq dédi:

3 — Qulaq sélinglar! Uruq chachquchi uruq chachqili [étizgha] chiqiptu. **4** Uruq chachqanda uruqlardin beziliri chighir yol boyigha chüshüptu, qushlar kélip ularni yep kétiptu. **5** Beziliri tupriqi az tashliq yerge chüshüptu. Topisi chongqur bolmighanliqtin, tézla ünüp chiqiptu, **6** lékin kün chiqish bilenla aptapta köyüp, yiltizi bolmighachqa qurup kétiptu. **7** Beziliri tikenlarning arisigha chüshüptu, tikenler ösüp maysilarni boghuwélip, ular héch hosul bermeptu. **8** Beziliri bolsa, yaxshi tupraqqa chüshüptu. Ular ösüp awup chong bolghanda hosul bériptu. Ularning beziliri ottuz hesse, beziliri atmish hesse, yene beziliri yüz hesse hosul bériptu. **9** — Anglighudek qulıqi barlar buni anglisun! — dédi u. **10** U uning etrapidikiler hem on ikkiylen bilen yalghez qalghanda, ular uningdin temsiller toghruluq sorashti. **11** U ulargha mundaq dédi: — Xudaning padishahliqining sirini bilishke siler nésip boldunglar. Lékin sirttikilerge hemme ish temsiller bilen uqturulidu; **12** buning bilen: «Ular qarashni qaraydu, biraq körmeydu; Anglashni anglaydu, biraq chüshenmeydu; Shundaq bolmisidi, ular yolidin yandurulushi bilen, Kechürüm qilinatti» [dégen söz emelge ashurulidu]. **13** Andin u ulargha: — Siler mushu temsilnimu chüshenmidinglarmu? Undaqta, qandaqmu bashqa herxil temsillerni chüshineleysiler? — dédi. **14** Uruq chachquchi söz-kalam chachidu. **15** Üstige söz-kalam chéchilghan chighir yol boyi shundaq ademlerni körsetkenki, ular söz-kalamni anglighan haman Sheytan derhal kélip ularning qelbiga chéchilghan söz-kalamni élip kétidu. **16** Buninggha oxshash, tashliq yerlerge chéchilghan uruqlar bolsa, söz-kalamni anglighan haman xushallıq bilen qobul qilghanlarni körsitidu. **17** Halbuki, qelbide héch yiltiz bolmighachqa, peqet waqitliq turidu; söz-kalamning wejedin qiyinchiliq yaki ziyankeshlikke uchrighanda, ular shuan yoldin chetnep kétidu. **18** Tikenlarning arisigha chéchilghini shundaq bezi ademlerni körsetkenki, bu ademler söz-kalamni anglighini bilen, **19** lékin könglige bu dunyaning endishiliri,

bayliqlarning éziqturushi we bashqa nersilerge bolghan hewesler kiriwélip, söz-kalamni boghuwétidu-de, u héch hosul chiqarmaydu. (aiñ q165) 20 Lékin yaxshi tupraqqa chéchilghan uruqlar bolsa — söz-kalamni anglishi bilen uni qobul qilghan ademlerni körsitidu. Bundaq adamlar hosul béridu, birsi ottuz hesse, birsi atmish hesse, yene birsi yüz hesse hosul béridu. 21 U ulargha yene mundaq dédi: — Chiragh séwet yaki kariwat astigha qoyulush üçün keltürülemdu? U chiraghdanning üstige qoyulush üçün keltürülmemdu? 22 Chünki yoshurulghan héchqandaq ish ashkarilanmay qalmaydu, shuningdek herqandaq mexpiy ish yüz bergendin kéyin ayan bolmay qalmaydu. 23 Anglighudek quliqi barlar buni anglisun! 24 Anglighanliringlarga köngül bölümlar! Chünki siler [bashqilargha] qandaq ölchem bilen ölchisenglar, silergimu shundaq ölchem bilen ölchep bérilidu, hetta uningdinmu köp qoshup bérilidu. 25 Chünki kimde bar bolsa, uninggha téximu köp bérilidu; emma kimde yoq bolsa, hetta uningda bar bolghanlirimu uningdin mehrum qilinidu. 26 U yene mundaq dédi: — Xudaning padishahliqi yene birsining tupraqqa uruq chachqinigha oxshaydu: 27 u uxlaydu, orundin turidu, kéche-kündüzler ötüwérip, uruq bix urup ösidu. Lékin chachquchi qandaq yol bilen ösidighanliqini bilmeydu. 28 Tupraq özlükidin hosul béridu; uruq awwal bix uridu, kéyin bash chiqiridu, axirda bashaqlar toluq dan tutidu. 29 Dan pishqanda, [chachquchi] derhal orghaq salidu, chünki hosul waqti kelgen bolidu. 30 U yene mundaq dédi: — Xudaning padishahliqini némige oxshitimiz? Yaki qandaq bir temsil bilen süretlep béreleymiz? 31 U goya bir tal qicha uruqigha oxshaydu. U yerge térilghanda, gerche yer yüzidiki barliq uruqlarning ichide eng kichiki bolsimu, 32 térilghandin kéyin, herqandaq ziraettin égiz ösüp shundaq chong shaxlayduki, asmandiki qushlarmu uning sayisige qonidu. 33 U shuninggha oxshash xalayıq anglap chüshineligüdek nurghun temsiller bilen söz-kalamni yetküzdü. 34 Lékin temsil keltürmey turup ulargha héchqandaq söz qilmaytti. Lékin

öz muxlisiri bilen yalghuz qalghinida, ulargha hemmini chüshendürüp bérretti. 35 Shu küni kech kirgende, u ulargha: — Déngizning u qétigha öteyli, — dédi. 36 Ular xalayıqni yolgha séliwetkendin kéyin, uni kémide olturghan péti élip yürüp kétishti. Ular bilen bille mangghan bashqa kémilermu bar idi. 37 We mana, esheddiy qara quyun chiqip ketti; shuning bilen dolqunlar kémini urup, su halqip kirip, kémige toshay dep qalghanidi. 38 Lékin u kémining ayagh teripide yastuqqa bash qoyup uyqugha ketkenidi. Ular uni oyghitip: — I ustaz, halak boluwatqinimizgha karing yoqmu? — dédi. 39 U ornidin turup, boran'gha tenbih bérıp, déngizgha: «Tinchlan! Jim boll!» déwidi, boran toxtap, chongqur bir jimjitliq höküm sürdi. 40 — Némishqa shunche qorqisiler? Silerde qandaqsige téxiche ishench bolmaydu? — dédi u ulargha. 41 Ularni intayin zor bir qorqunch basti, ular bir-birige: — Bu adem zadi kimdu? Hetta shamal we déngizmu uninggha itaet qilidiken-he! — dep kétishti.

5 Ular déngizning u qétigha, Gadaraliqlarning yurtigha yétip bardı. 2 U kémidin chüshüshi bilenla, napak roh chaplashqan bir adem gör öngkürliridin chiqip, uning aldigha keldi. 3 U adem öngkürlerni makan qilghan bolup, uni héchkim hetta zenjirler bilenmu baghliyalmaytti. 4 Chünki köp qétim put-qolliri kishen-zenjirler bilen baghlan'ghan bolsimu, u zenjirlerni üzüwétip, kishenlerni chéqiwetkenidi; héchkim uni boysunduralmighanidi. 5 U kéche-kündüz mazarliqta we taghlar arisida toxtawsız warqirap-jarqirap yüretti, öz-özini tashlar bilen késip yarilanduratti. 6 Lékin u Eysani yiraqtin körüp, uning aldigha yügürüp bérıp, sejde qildi 7 we qattiq awazda warqirap: — Hemmidin aliy Xudaning Oghli Eysa, séning méning bilen néme karing! Xuda heqqi, sendin ötünüp qalay, méni qiynima! — dédi 8 (chünki Eysa uninggha: «Hey napak roh, uningdin chiq!» dégenidi). 9 U uningdin: — Isming néme? — dep soridi. — Ismim «qoshun» — chünki sanimiz köp, — dep jawab berdi u. 10 We u Eysadin ularni bu yurttin heydiwetmigeysen, dep köp ötünüp yalwurdı. 11 Tagh baghrida chong bir top tongguz padisi

otlap yūretti. 12 Jinlar uninggha: — Bizni mushu téximu éghirliship ketkenidi. 27 Bu ayal tongguzlarga ewetkin, ularning ichige kirip Eysa heqqidiki geplerni anglap, xalayıqning kétishke yol qoyghaysen, — dep yalwurushti. otturisdin qistilip kélip, arqa tereptin uning 13 Eysa derhal yol qoydi. Shuning bilen napak tonini silidi. 28 Chünki u könglide: «Uning rohlar chiqip, tongguzlarning ténige kirishi tonini silisamla saqaymay qalmaymen» dep bilenla, tongguzlar tik yardin étilip chūshüp, oylighanidi. 29 Xun shuan toxtap, ayal késel déngizgha gherq boldi. Ular ikki minggha yéqin azabidin saqaytilghanliqini öz ténide sezdi. 30 idi. 14 Tongguz baqquchilar bolsa u yerdin Eysa derhal wujudidin qudretning chiqqanliqini qéchip, sheher-yézilarda bu ishlarni pur qildi. sézip, xalayıqning ichide keynige burulup: — Shu yerdikiler néme ish yüz bergenlikini körgili Kiyimimni silighan kim? — dep soridi. 31 chiqishti. 15 Ular Eysaning yénigha keldi we Muxlisleri uninggha: — Xalayıqning özüngni ilgiri jinlar chaplishiwalghan héliqi ademning qistap méngiwatqanliqini körüp turuqluq, yene: kiyimlarni kiyip, es-hoshi jayida olturghinini «Méni silighan kim?» dep soraysen'ghu? — — yeni «qoshun jinlar» chaplashqan shu déyishti. 32 Biraq Eysa özini silighuchini tépish ademni körüp, qorqup kétishti. 33 Özide üchün téxiche etrapigha qarawatatti. 34 Özide néme ishning yüz bergenlikini sezgen ayal qorqup-titrigen halda kélip uning aldigha yiqildi we uninggha heqiqiy ehwalni pütünley éytti. 34 U uninggha: — Qizim, ishenching séni saqaytti! Tinch-xatirjemlikte qayt! Késilingning azabidin saqayghin, — dédi. 35 U bu sözni qiliwatqanda, sinagogning chongining öyidin beziler kélip uninggha: Qizingiz öldi. Emdi ustazni némishqa yene aware qilisiz?! — dep yalwurushqa bashlidi. 18 U kémige déyishti. 36 Lékin Eysa bu sözlerni anglap chiqiwatqanda, ilgiri jinlar chaplashqan héliqi derhal sinagogning chongigha: Qorqmighin! adem uningdin: Menmu sen bilen bille baray, Peqet ishenchte boll! — dédi. 37 U peqet Pétrus, dep ötündi. 19 Lékin u buninggha unimay: Yaqup we Yaqupning inisi Yuhanna bilen yolgha — Öz öydikiliring we yurtdashliringning chiqti; bashqa héchkimning özi bilen bille yénigha bérıp, ulargha Perwerdigarning sanga bérishigha yol qoymidi. 38 U sinagogning shunchilik ulugh ishlarni qilip bergenlikini chongining öyi aldigha kelgende, qiyqas- Uning sanga rehim-shepqet körsetkenlikini chuqanni, xalayıqning qattiq nale-peryad we xewerlendürgin, — dédi. 20 U qaytip ah-zar kötürgenlikini körüp, 39 öyge kirip bérıp, Eysaning özige qandaq ulugh ishlarni ulargha: — Némishqa qiyqas-chuqan we ah- zar kötürisiler? Bala ölmeptu, uxlap qaptu, qilghanliqini «On sheher rayoni»da jar qilishqa — dédi. 40 Ular uni mesxire qilishti; lékin u bashlidi. Buni anglighanlarning hemmisi tolimu hemmeylenni tashqirigha chiqiriwétip, balinging qiyqas-heyran qélishti. 21 Eysa qaytidin kéme bilen ata-anisini we öz hemrahlirini élip, bala yatqan déngizning u qétigha ötkende, zor bir top öyge kirdi. 41 U balinging qolini tutup, uninggha: xalayıq uning yénigha yighildi; u déngiz boyida qoydingiz, u saqiyip yashighay! — dep qattiq yélinidi. 24 Eysa uning bilen bille bardı. Zor «Talita kumi» dédi. Bu sözning menisi «Qizim, bir top xalayıqmu oliship qistashqan halda sanga éytimenki, ornungdin tur» dégenlik idi. keynidin méngishti. 25 Xun tewresh késilige 42 Qiz derhal ornidin turup mangdi (u on giriptar bolghinigha on ikki yil bolghan bir ikki yashta idi). Ular bu ishqa mutleq heyran ayal bar bolup, 26 u nurghun téwiplarning qélishti. 43 U ulargha bu ishni héchkimge qolida köp azab tartip, bar-yoqini xejlep éytmasliqni qattiq tapilidi, shundaqla qizgha tügetken bolsimu, héchqandaq ünümi bolmay, yégüdek birnéme bérishni éytti.

Markus

Bu ishni anglighan Yehyaning muxlisiri kélip, jesetni élip kétip bir qebrige qoydi. **30** Qaytip kelgen rosullar Eysaning yénigha yighildi, néme qilghanliri hem néme telim bergenlirini uninggha melum qilishti. **31** Kélip-kétiwatqanlar nahayiti köplikidin ulargha tamaqlinishqimu waqit chiqmide. Shunga u ulargha: — Yürünglar, men bilen xilwet bir jaygha béríp, birdem aram élinglar, — dédi. **32** Buning bilen ular kémige chüshüp, xilwet bir chöl yerge qarap mangdi. **33** Biraq nurghun kishiler ularning kétiwatqanliqini bayqap, ularni tonuwéliwidi, etraptiki barliq sheherlerdin piyade yolgha chiqip, yügürüp, ulardin burun u yerge béríp yighilishti. **34** Eysa kémidin chüshüp, zor bir top ademni körüp, ularning padichisiz qoy padisidek bolghanliqigha ich aghritti. Shunga u ulargha köp ishlarni ögitishke bashlidi. **35** Kech kirip qalghanda, muxlisiri uning yénigha kélip: — Bu chöl bir jay iken, kech kirip ketti. **36** Xalayıqni yolgha séliwetken bolsang, ular etraptiki kent-qishlaqlargha béríp, özlirige nan sétiwalsun; chünki ularda yégüdek nerse yoq, — dédi. **37** Lékin u ulargha jawaben: — Ulargha özünglar ozuq béringlar, — dédi. Muxlislar uningdin: — Ikki yüz kümüş dinargha ulargha nan ekélip ularni ozuqlanduramduq? — dep soridi. **38** Eysa ulargha: — Qanche néninglar bar? Béríp qarap béqinglar, — dédi. Ular qarap baqqandin kéyin: — Beshi bar iken, yene ikki béliqimu bar iken, — déyishti. **39** U ulargha kishilerni top-top qilip yéshil chimende olturghuzushni buyrudi. **40** Xalayıq yüzdin, elliktin sep-sep bolup olturushti. **41** U besh nan bilen ikki béliqni qoligha élip, asman'gha qarap [Xudagha] teshekkür-medhiye éytti, andin nanlarni oshtup, köpchilikke tutup bérish üçün muxlisirigha béríp turatti; ikki béliqnimu hemmeylen'ge tarqitip berdi. **42** Hemmeylen yep toyundi. **43** [Muxlislar] éship qalghan nan we béliq parchilirini liq on ikki séwetke tériwaldi. **44** Nanlarni yégen erlerning sanila besh mingche idi. **45** Bu ishtin kéyinla, u muxlisirigha özüm bu xalayıqni yolgha séliwétimen, angghiche siler kémige olturup, déngizning qarshi qirghiqidiki Beyt-Saida

yézisigha ötüp turunglar, dep buyrudi. **46** Ularni yolgha séliwetkendin kéyin, u dua-tilawet qilish üçün taghqa chiqti. **47** Kech kirgende, kéme déngizning otturisigha yetkenidi, u özi yalghuz quruqluqta idi. **48** U muxlisirining palaqni küchep uruwatqanliqini kördi; chünki shamal tetür yönilishte chiqqanidi. Kéche tötinchi jések waqtida, u déngizning üstide méngip, muxlisiri terepke keldi we ularning yénidin ötüp kétidighandek qilatti. **49** Lékin ular uning déngizning üstide méngip kéliwatqanliqini körüp, uni alwasti oxshaydu, dep oylap chuqan sélishti. **50** Chünki ularning hemmisi uni körüp sarasimige chüshti. Lékin u derhal ulargha: — Yüreklik bolunglar, bu men, qorqmanglar! — dédi. **51** U kémige, ularning yénigha chiqqandila, shamal toxtidi. Ular buningdin hoshidin ketküdek derijide qattiq heyran qélisip, némini oylashni bilmeytti; **52** chünki ular nan bérish [möjizisini] téxiche chüshenmigenidi, ularning qelbi bixud halette turatti. **53** Ular déngizning qarshi teripige ötüp, Ginnisaret dégen yurttı [quruqluqqa] chiqip, kémini baghlap qoydi. **54** Ular kémidin chüshüshi bilenla, [xalayıq] uni derhal tonuwélip, **55** etraptiki hemme jaylarga yügürüshüp bardı we «U palanchi yerge chüshüptu» dep anglishi bilenla, bimarlarni zembilge sélip, shu yerge [uning aldigha] élip bérishiti. **56** U meyli yéza, meyli sheher yaki qishlaqlargha barsun, xelq aghriqlarni bazarlargha élip chiqip yatquzatti; ular uningdin aghriqlar héch bolmighanda séning yépinchangning péshige bolsimu qolini tegküzüwalsaq dep ötündi. Uninggha qolini tegküzenlerning hemmisi saqaydı.

7 Bu chaghda, Perisiyler we Tewrat ustazliridin beziliri Yérusalémdin kélip uning aldigha yighildi; **2** shu Perisiyler we Tewrat ustazliri uning muxlisiridin bezilirining tamaqni qolini yumay, yeni «napak» halda yewatqanliqini körüp, uningdin: — Muxlisiring némishqa ata-bowilirimizning en'enilirige riaye qilmay, belki yuyulmighan qolliri bilen tamaq yeydu? — dep sorashti (chünki Perisiyler we pütün Yehudiylar ata-bowiliri teripidin qaldurulghan en'enini ching tutqachqa, awwal qollirini

estayidilliq bilen yumisa, tamaq yémeydu. yetmeywatmamsiler? 19 [Sirttin kirgen nerse] Shuningdek bazardin qaytip kelgendimu, insanning qelbiga emes, ashqazinigga kiridu, ular qol yumay birnerse yémeydu. Uningdin andin u yerdin teret bolup tashlinidu, — dédi (u bashqa, piyale-qedeh, das-chögün we mis bu gepni déyish bilen, hemme yémekliklarni qachilar we diwanlarni yuyush toghrisida halal qiliwetti). 20 U yene söz qilip mundaq tapshurulghan nurghunlighan en'enilerdimu dédi: — Insanning ichidin chiqidighinila, ching turidu). 6 U ulargha jawab béríp mundaq insanni napak qilidu. 21 Chünki shular — dédi: — Yeshaya peyghember siler saxtipezler yaman niyetler, zinaxorluq, jinsiy buzuqluqlar, toghrangelarda aldin'ala toptoghra bésharet qatilliq, oghriliq, achközlük, rezillikler, bergen! [uning] yazmisida pütülgende: — aldamchiliq, shehwaniylik, hesetxorluq, «Mushu xelq aghzida Méni hörmetligini bilen, til-ahanet, tekebburluq we hamaqetlikler Biraq qelbi Mendin yiraq; 7 Ular Manga bihude insanning ichidin, yeni uning qelbidin chiqidu ibadet qilidu. Ularning ögetken telimliri peqet 23 — bu rezil ishlarning hemmisi insanning ichidin chiqip, özini napak qilidu. 24 U ornidin turup u yerdin ayrilip, Tur we Zidon etrapidiki insanlarning en'enisini ching tutiwalidikensiler rayonlarga bardi we bir öyge kirdi. Gerche u — das-chögün, piyale-qedehlarni yuyush we buni héchkim bilmisun dégen bolsimu, lékin shuninggha oxshap kétidighan nurghan bashqa yoshurup qalalmidi. 25 Derweqe, napak roh ishlarni en'ene qilip yürisiler. 9 U ulargha yene chaplashqan kichik bir qizning anisi uning mundaq dédi: — Siler özliringlarning en'enisini toghrisidiki xewerni anglighan haman yétip ching tutimiz dep Xudaning emrini epchillik kélip, uning ayighigha yiqildi 26 (ayal Yunanliq bilen bir chetke qayrip qoydunglar! 10 Chünki bolup, Suriye ölkisidiki Fenikiy millitidin idi). U Musa [peyghember]: «Ata-anangni hörmet uningdin qizidin jinni heydiwétishni ötündi. qil» we «Atisi yaki anisini haqaretligenler 27 Lékin Eysa uninggha: — Aldi bilen balilar ölümge mehkum qilinsun» dep emr qilghan. 11 qorsiqini toyghuzsun; chünki balilarning nénini Lékin siler: — Birsi «Atisi yaki anisigha: — Men kichik itlarga tashlap bérish toghra emes, — silerge yarem bergüdek nersilerni alliqachan dédi. 28 Lékin u buninggha jawaben: — Durus, «qurban qilip» Xudagha atiwettim — désila, i Reb, biraq hetta itlarmu üstel astida turup 12 shu kishining ata-anisining halidin xewer balilardin chüshken nan uwaqlirini yeydighu, — élishgha bolmaydu, dep ögitisiler. 13 Shundaq dédi. 29 Eysa uninggha: — Séning mushu sözüng qilip, siler [ewladliringlarga] tapshurghan tüpeylidin yolunggha qayt, jin qizingdin chiqip en'en'englarni dep Xudaning emrini yoqqa ketti, — dédi. 30 Ayal öyige qaytip kelgende, chiqiriwettinglar, we shuninggha oxshash mana qiz kariwatta yatatti, jin uningdin köp ishlarni qilisiler. 14 Andin xalayiqli yene chiqip ketkenidi. 31 Eysa yene Tur we Zidon yénigha chaqirip, ulargha: — Hemminglar shehirining etrapidiki rayonlardin chiqip, «On manga qulaq sélinglar we shuni chüshininglarki, sheher» rayoni otturisdin ötüp, yene Galiliye 15 insanning sirtidin ichige kiridighan déngizigha keldi. 32 Xalayiq uning aldigha tili nersilerning héchqandiqi uni napak qilmaydu, éghir, gas bir ademni élip kélip, uning uchisigha belki öz ichidin chiqidighan nersiler bolsa, ular qolungni tegküzüp qoysang, dep ötünüshti. 33 ular insanni napak qilidu. 16 Anglighudek quliqu U u ademni xalayıqtin ayrip bir chetke tartip, barlar buni anglisun! — dédi. 17 U xalayıqtin barmaqlirini uning qulaqlirigha tiqti, tükürüp, ayrilip öyge kirgende, muxlisiliri uningdin [barmiqini] uning tiligha tegküzdi. 34 Andin u asman'gha qarap uh tartip xorsin'ghandin kényin, u ademge: «Effata» (menisi «éçil») dédi. 35 U ademning qulaqliri derhal éçilip, tilimu éçilip rawan gep qilishqa bashlidi. 36 Eysa

ulargha buni héchkimgé éytmasliqni tapilidi. Lékin ulargha herqanche tapilighan bolsimu, bu xewerni yenila shunche keng tarqitiwetti. 37 Xalayıq [bu ishqa] mutleq heyran qélışıp: — U hemme ishlarni qaltis qilidiken! Hetta gaslarni anglaydighan, gachilarni sözleydighan qilidiken, — déyishti.

8 Shu künlerde, yene zor bir top xalayıq yighilghanidi. Ularning yéğüdek héchnémisi bolmighachqa, u muxlisirini yénigha chaqirıp: 2 — Bu xalayıqqa ichim aghriydu. Chünki ular méning yénimda turghili üch kün boldi, ularda yéğüdek héchnersimu qalmidi. 3 Ularni öylirige ach qorsaq qaytursam, yolda halidin kétishi mumkin. Chünki beziliri yiraqtin kelgeniken, — dédi. 4 Muxlisiri buninggha jawaben: — Bundaq xilwet bir jayda bu kishilerni toydurghudek nanni nedin tapqili bolsun? — déyishti. 5 — Qanche néninglar bar? — dep soridi u. Yette, — déyishti ular. 6 Buning bilen u xelqni yerde olturushqa buyrudi. Andin yette nanni qoligha aldi we [Xudagha] teshekkür-medhiye éytip oshtup, köpchilikke tutushqa muxlisirigha berdi. Ular xalayıqqa üleshtürüp berdi. 7 [Muxlislar]da yene birqanche kichik béliqmu bar idi. U Xudagha teshekkür éytip ularni beriketlep, muxlisirigha üleshtürüp bérishni éytti. 8 Xalayıq toyghuche yédi; ular éship qalghan parchilarni yette séwetke tériwaldi. 9 Yégenler töt mingche kishi idi. U ularni yolgha saldi, 10 andin muxlisiri bilen bille derhal kémige chüshüp, Dalmanuta tereplirige bardi. 11 Perisiyler chiqip, uni sinash meqsitide uningdin bizge asmandin bir möjizilik alamet körsetseng, dep telep qiliship, uning bilen munazirileshkili turdi. 12 U ichide bir ulugh-kichik tinip: — Bu dewr némishqa bir «möjizilik alamet»ni istep yüridu? Shuni silerge berheq éytip qoyayki, bu dewrge héchqandaq möjizilik alamet körsitilmeydu, — dédi. 13 Andin ulardin ayrilip, yene kémige chiqip, déngizning u chétige ötüp ketti. 14 Muxlislar nan élip kélishni untughan bolup, kémide bir tal nandin bashqa yeydighini yoq idi. 15 U ularni agahlandurup: — Éhtiyat qilinglar, Perisiylerning échitqusi we Hérodning échitqusidin hézi bolunglar,

— dédi. 16 Muxlislar özara mulahiziliship: — Uning bundaq déyishi nan ekelmigenlikimizdin bolsa kérek, — déyishti. 17 Eysa ularning néme [déyishiwatqanliqini] bilip: — Némishqa nan yoqluqi toghrisida mulahize qilisiler? Siler téxiche pem-paraset yaki chüshenchige ige bolmidinglarmu? Qelbliringlar téximu bixudliship kétiwatamdu? 18 Közünglar turup körmeywatamsiler? Quliqinglar turup anglimaywatamsiler? Ésinglarda yoqmu? 19 Besh ming kishige besh nanni oshtughinimda, parchilargha liq tolghan qanche kichik séwetni yighiwaldinglar? — dédi. — On ikkini, — jawab berdi ular. 20 — Yette nanni töt ming kishige oshtughinimda, parchilargha liq tolghan qanche séwetni yighiwaldinglar? — dédi u. — Yettini, — Jawab berdi ular. 21 U ulargha: — Undaqa, qandaqsige siler téxi chüshenmeysiler? — dédi. 22 Ular Beyt-Saida yézisigha keldi; xalayıq bir kor ademni uning aldigha élip kélip, uninggha qolungni tegküzüp qoysang, dep ötündi. 23 U kor ademning qolidin tutup yézining sirtigha yétilep bardi; uning közlirige tükürüp, üstige qollirini tegküzüp: — Birer nerse körüwatamsen? — dep soridi. 24 U beshini kötürüp: — Kishilerni körüwatimen; ular xuddi méngip yürüwatqan dereklerdek körünüwatidu, — dédi. 25 Andin u qaytidin qollirini u ademning közlirige tegküzdi. U közlirini échiwidi, közliri eslige kélip, hemme nersini éniq kördi. 26 Eysa uni öyige qayturup: — Yézighimu kirme, yaki yézidiki héchkimgé bu ishni uqturma, — dep tapilidi. 27 Eysa muxlisiri bilen chiqip Qeyseriye-Filippi rayonigha qarashliq kent-yézilargha bardi. Yolda u muxlisiridin: — Kishiler méni kim deydu? — dep soridi. 28 Ular uninggha: — Beziler séni Chömüldürgüchi Yehya, beziler Ilyas [peyghember] we yene beziler ilgiriki peyghemberlerdin biri dep qaraydiken, — dep jawab bérishiti. 29 U ulardin: — Emdi silerchu, siler méni kim dep bilisiler? — dep soridi. Pétrus jawaben: — Sen Mesihdursen, — dédi. 30 U ulargha özi toghruluq héchkimgé tinmasliqni jiddiy tapilidi. 31 Shuning bilen u Insan'oghlining nurghun azab-oqubet tartishi, aqsqaqallar, bash kahinlar

we Tewrat ustazliri teripidin chetke qéqilishi, qulaq sélinglar!» dégen awaz anglandi. 8 óltürülüşü we üç künden kéyin tirildürülüşü muqerrer ikenlikini [muxlisirigha] ögitishke bashlidi. 32 U bu ishni ochuq-ashkara sözlep berdi. Buning bilen Pétrus uni bir chetke tartip, uni eyibleshke bashlidi. 33 Lékin u burulup muxlisirigha qarap, Pétrusni eyiblep: — Arqamgha öt, Sheytan! Séning oylighanliring Xudaning ishliri emes, insanning ishliridir, — dédi. 34 Andin muxlisiri bilen xalayıqınımu chaqirip mundaq dédi: — Kimdekim manga egishishni niyet qilsa, özidin kéchip, özining kréstini kótürüp manga egeshsun! 35 Chünki kimdekim öz jénini qutquzay dése, choqum uningdin mehrum bolidu; lékin kimdekim men üçün we xush xewer üçün öz jénidin mehrum bolsa, uni qutquzidu. 36 Chünki bir adem pütkül dunyagha ige bolup, jénidin mehrum qalsa, buning néme paydisi bolsun?! 37 U némisini jénigha tégishsun?! 38 Chünki kimdekim zinaxor we gunahkar bu dewr aldida mendin we méning sözlirimdin nomus qilsa, Insan'oghlimu atisining shan-sheripi ichide muqeddes perishtiler bilen bille kelginide, uningdin nomus qilidu.

9 U ulargha yene: — Men silerge shuni berheq éytip qoyayki, bu yerde turghanlarning arisidin ölümning temini tétishtin burun jezmen Xudaning padishahliqining küch-qudret bilen kelgenlikini köridighanlar bardur. 2 We alte künden kéyin, Eysa Pétrus, Yaqup we Yuhannani ayrip élip, égez bir taghqa chiqti. U yerde uning siyaqi ularning kóz aldidila ózgirip, 3 kiyimliri yer yüzidiki héchbir aqartquchimu aqartalmighudek derijide parqirap qardek ap'aq boldi. 4 Ularining kóz aldida Musa we Ilyas [peyghemberler] tuyuqsız köründi; ular Eysa bilen sözlshiwatqanidi. 5 Pétrus bu ishqa jawaben Eysagha: — Ustaz, bu yerde bolghinimiz intayin yaxshi boldi! Birini sanga, birini Musagha, yene birini Ilyasqa atap bu yerge üç kepe yasayli! — dédi 6 (chünki Pétrus néme déyishini bilmey qalghanidi, chünki ular qorqunchqa chömüp ketkenidi). 7 Tuyuqsız bir parche bulut ularni qapliwaldi we buluttin: «Bu Méning söyümlük Oghlumdur; uninggha

atisidin: — Bu ish bëshigha kelginige qanche
 uzun boldi? — dep soridi. U: — Kichikidin
 tartip shundaq, 22 jin uni halak qilish üçhün
 köp qétim otqa we sugha tashlidi. Emdi bir
 amal qilalisang, bizge ich aghritip shapaet
 qilghaysen! — dédi. 23 Eysa uninggha: —
 «Qilalisang!» deysen'ghu! Ishenchte bolghan
 ademge hemme ish mumkindur! — dédi.
 24 Balining atisi derhal: — Men ishinimen;
 ishenchsizlikimge medet qilghaysen! — dédi
 yighlap nida qilip. 25 Emdi Eysa köpchilikning
 yügürüshüp kelgenlikini körüp, héliqi napak
 rohqa tenbih béríp: — Ey ademni gas we gacha
 qilghuchi roh! Buyruq qilimenki, uningdin
 chiq, ikkinchi kirgüchi bolma! — dédi. 26 Shu
 haman jin bir chirqiridi-de, balini dehshetlik
 tartishturup, uningdin chiqip ketti. Bala ölüktek
 yétip qaldi, xalayıqning köpinchisi «U öldi!»
 déyishti. 27 Lékin Eysa balini qolidin tutup
 yöldi, bala ornidin turdi. 28 Eysa öyge
 kirgending kéyin, muxlisleri uning bilen yalghuz
 qalghanda uningdin: — Biz néme üçhün
 jinni heydiwételmiduq? — dep sorashti. 29
 U ulargha: — Bu xil [jin] dua we rozidin
 bashqa yol bilen chiqirilmaz, — dédi. 30
 Ular shu yerdin ayrilip, Galiliyedin ötüp
 kétiwatatti. Biraq u buni héchkimning bilishini
 xalimaytti. 31 Chünki u muxlisirigha: —
 Insan'oghli insanlarning qoligha tapshurulup,
 ular uni öltüridu. Öltürülüp üç kündin
 kéyin u tirilidu, — dégen telimni bériwatatti.
 32 Lékin [muxlislar] bu sözni chüshenmidi
 hemde uningdin sorashqimu pétinalmidi.
 33 U KeperNahum shehirige keldi. Öyge
 kirgende u ulardin: — Yolda néme toghrisida
 mulahizileshtinglar? — dep soridi. 34 Lékin
 ular shük turdi, chünki ular yolda qaysimiz eng
 ulugh dep bir-biri bilen mulahizileshtenidi.
 35 U olturup, on ikkeylenni yénigha chaqirip,
 ulargha: — Kim birinchi bolushni istigen
 bolsa, shu hemmeylenning eng axirqisi we
 hemmeylenning xizmetkari bolsun, — dédi. 36
 Andin u kichik bir balini otturida turghuzdi we
 uni quchiqigha élip turup, ulargha mundaq dédi:
 37 — Kim méning namimda mushundaq kichik
 balini qobul qilsa, méni qobul qilghan bolidu.
 Kim méni qobul qilsa, u méni emes, belki méni
 ewetküchini qobul qilghan bolidu. 38 Yuhanna
 uninggha: — Ustaz, séning naming bilen jinlarni
 heydewatqan birsini körduq. Lékin u biz bilen
 birge sanga egeshkenlerdin bolmighachqa, uni
 tostuuq, — dédi. 39 Lékin Eysa: — Uni tosmanglar.
 Chünki méning namim bilen bir möjize
 yaratqan birsı arqidinla méning üstümdin
 yaman gep qilishi mumkin emes. 40 Chünki
 bizge qarshi turmighanlar bizni qollighanlardur.
 41 Chünki men silerge shuni berheq éytip
 qoyayki, Mesihke mensup bolghanliqinglar
 üçhün, méning namimda silerge hetta birer
 piyale su bergen kishimu öz in'amigha
 érishmey qalmaydu. 42 Lékin manga étiqad
 qilghan bundaq kichiklerdin birini gunahqa
 putlashturghan herqandaq ademni, u boynigha
 yoghan tügmen téshi ésilghan halda déngizgha
 tashliwétilgini ewzel bolatti. 43 Eger emdi
 qolung séni gunahqa putlashtursa, uni késip
 tashliwet. Chünki ikki qolung bar halda dozaxqa,
 yeni öchürülmes otqa kirginingdin köre, cholaq
 halda hayatliqqa kirgining ewzeldur. (Geenna
 g1067) 44 Chünki dozaxta shularni [yeydighan]
 qurt-qongghuzlar ölmeydu, yalqunluq ot
 öchmeydu. 45 Eger emdi putung séni [gunahqa]
 putlashtursa, uni késip tashliwet. Chünki ikki
 putung bar halda dozaxqa, yeni öchürülmes
 otqa tashlan'ghiningdin köre, tokur halda
 hayatliqqa kirgining ewzel. (Geenna g1067) 46
 Chünki dozaxta shularni [yeydighan] qurt-
 qongghuzlar ölmeydu, yalqunluq ot öchmeydu.
 47 Eger közüng séni [gunahqa] putlashtursa,
 uni oyup tashliwet. Ikki közüng bar halda
 otluq dozaxqa tashlan'ghiningdin köre, singar
 közlük bolup Xudaning padishahliqigha
 kirgining ewzel. (Geenna g1067) 48 Chünki
 dozaxta shularni [yeydighan] qurt-qongghuzlar
 ölmeydu, yalqunluq ot öchmeydu. 49 Hemme
 adem ot bilen tuzlinidu we herbir qurbanliq
 tuz bilen tuzlinidu. 50 Tuz yaxshi nersidur.
 Halbuki, eger tuz öz tuzluqini yoqatsa, uninggha
 qaytidin tuz temini qandaqmu kirgüzgili bolidu?
 Özünglarda tuz tépilsun we bir-biringlar bilen
 inaqliqta ötünglar.

10 U u yerdin qozghilip, Yehudiye ölkisi terepliridin ötüp, Iordan deryasining u qétidiki rayonlarchimu bardi. Top-top ademler yene uning etrapigha olishiwalghanidi. U aditi boyiche ulargha telim bérishke bashlidi. **2** Bezi Perisiyler uning yénigha kélip uni qiltaqqa chüshürüsh meqsitide uningdin: — Bir ademning ayalini talaq qilishi Tewrat qanunigha uyghunmu? — dep soridi. **3** Lékin u jawaben: — Musa [peyghember] silerge néme dep buyrughan? — dédi. **4** Ular: — Musa [peyghember] kishining ayalini bir parche talaq xéti yézipla talaq qilishigha ruxset qilghan, — déyishti. **5** Eysa ulargha: — Tash yürekliqlinglardin u silerge bu emrni pütken; **6** lékin Xuda alem apiride bolghinida [insanlarni] «Er we ayal qilip yaratti». **7** «Shu sewebtin er kishi ata-anisidin ayrilidu, ayali bilen birliship **8** ikkilisi bir ten bolidu». Shundaq iken, er-ayal emdi ikki ten emes, belki bir ten bolidu. **9** Shuning üçün, Xuda qoshqanni insan ayrimisun, — dédi. **10** Ular öyge qaytip kélip kirgende, muxlisiri uningdin bu heqte soridi. **11** U ulargha: — Ayalini talaq qilip, bashqa birini emrige alghan kishi ayaligha gunah qilip zina qilghan bolidu. **12** Érini qoyuwétip, bashqa erge tegken ayalmu zina qilghan bolidu, — dédi. **13** Qolungni tegküzgeysen dep, kishiler kichik balilirini uning aldigha élip kéliwatatti. Biraq muxlislar élip kelgenlerni eyibledi. **14** Buni körgen Eysa achchiqlinip, muxlisirigha: Balilar aldimgha kelsun, ularni tosmanglar. Chünki Xudaning padishahliqi del mushundaqlargha tewedur. **15** Men silerge shuni berheq éytip qoyayki, Xudaning padishahliqini sebiy balidek qobul qilmisa, uninggha hergiz kirelmeydu, — dédi. **16** Shuning bilen u balilarni quchiqigha élip, ulargha qollarini tegküzüp bext tilidi. **17** U yolgha chiqqanda, birsi uning aldigha yügürüp kélip, uning aldida tizlinip uningdin: — I yaxshi ustaz, men qandaq qilsam menggülük hayatqa mirasliq qilimen? — dep soridi. (aiōnios g166) **18** Lékin Eysa uninggha: — Méni némishqa yaxshi deysen? Peqet biridin, yeni Xudadin bashqa héchkim yaxshi emestur. **19** Sen Tewrattiki «Zina qilma, arqida turghanlar aldigha ötidu. **32** Ular qatilliq qilma, oghriliq qilma, yalghan guwahliq berme, xiyamet qilma, ata-anangni hörmet qil» dégen perhiz-perzlerni bilisen, — dédi. **20** U adem jawaben: — Ustaz, bularning hemmisige kichikimdin tartip emel qilip kéliwatimen, — dédi. **21** Eysaning uninggha qarap muhebbiti qozghaldi we uninggha: — Sende yene bir ish kem. Bérip pütün mal-mülkingni sétip, pulini yoqsullargha bergin we shundaq qilsang, ershte xezineng bolidu; andin kélip kréstni kötürüp manga egeshkin! — dédi. **22** Lékin mushu sözni anglap, uning chirayi tutulup, qayghugha chömüp u yerdin ketti. Chünki uning mal-dunyasi nahayiti köp idi. **23** Andin Eysa chörisige sepsélip qarap, muxlisirigha: — Mal-dunyasi köplerning Xudaning padishahliqigha kirishi némidégen teslikte bolidu-he! — dédi. **24** Muxlislar uning sözlirige intayin heyran bolushti, lékin Eysa ulargha yene jawaben: — Balilirim, mal-mülükke tayan'ghanlar üçün Xudaning padishahliqigha kirish némidégen tes-he! **25** Tögingning yingnining közidin ötüshi bay ademning Xudaning padishahliqigha kirishidin asandur! — dédi. **26** Ular buni anglap intayin bek heyran bolushup, bir-biridin: Undaқта, kim nijatqa érisheleydu? — dep sorashti. **27** Eysa ulargha qarap: — Bu ish insan bilen wujudqa chiqishi mumkin emes, lékin Xuda üçün mumkin emes bolmaydu; chünki Xudagha nisbeten hemme ish mumkin bolidu, — dédi. **28** Buning bilen Pétrus uninggha: — Mana, biz bolsaq, hemmini tashlap sanga egeshtuq!? — dégili turdi. **29** Eysa uninggha jawaben mundaq dédi: — Men silerge berheq shuni éytip qoyayki, men üçün we xush xewer üçün öyi, aka-ukiliri, acha-singilliri, atisi, anisi, ayali, baliliri yaki yer-zéminliridin waz kechkenlerning hemmisi **30** bu zamanda bularning yüz hessisige, yeni öy, aka-uka, acha-singil, ana, balilar we yer-zéminlarcha (ziyankeshlikler qoshulghan halda) muyesser bolmay qalmaydu we kélidighan zamandimu menggülük hayatqa érishmey qalmaydu. (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Lékin shu chaghda nurghun aldida turghanlar arqigha ötidu, nurghun aldida turghanlar aldigha ötidu. **32** Ular

Yérusalémgha chiqidighan yolda idi, Eysa hemmining aldida kétiwatatti. [Muxlisiri] bek heyran idi hemde uninggha egeshkenlermu qorqunch ichide kétiwatatti. Eysa on ikkeylenni yene öz yénigha tartip, ulargha öz béshigha chüshidighanlirini uqturushqa bashlap: **33** — Mana biz hazir Yérusalémgha chiqip kétiwatimiz. Insan'oghli bash kahinlar we Tewrat ustazlirigha tapshurulidu. Ular uni ölümge mehkum qilidu we yat elliklerge tapshuridu. **34** Ular bolsa uni mesxire qilip, qamchilap, uning üstige töküridu we uni öltüridu. Lékin üç kündin kéyin u qayta tirilidu, — dédi. **35** Zebediyning oghulliri Yaqup bilen Yuhanna uning aldigha kélip: — Ustaz, sendin néme tilisek orundap berseng, dep ötünimiz, — déyishti. **36** U ulargha: — Silerge néme qilip bérishimni xalaysiler? — dédi. **37** — Sen shan-sheripingde bolghiningda, birimizni ong yéningda, birimizni sol yéningda olturghuzghaysen, — déyishti ular. **38** Eysa ulargha jawaben: — Néme telep qilghanliqlarni bilmeywatisiler. Men ichidighan qedehni ichelemsiler? Men qobul qilidighan chömüldürüşni silermu qobul qilalamsiler? **39** — Qilalaymiz, — déyishti ular. Eysa ulargha: — Derweqe, men ichidighan qedehimni silermu ichisiler we men qobul qilidighan chömüldürülüş bilen chömüldürülsiler. **40** Biraq ong yaki sol yénimda olturushqa nésip bolush méning ilikimde emes; belki kimlerge teyyarlan'ghan bolsa, shulargha bérilidu, — dédi. **41** Buningdin xewer tapqan [qalghan] on [muxlis] Yaqup bilen Yuhannadin xapa bolushqa bashlidi. **42** Lékin Eysa ularni yénigha chaqirip, mundaq dédi: — Silerge melumki, yat eller üstidiki hökümran dep hésablan'ghanlar qol astidiki xelq üstidin buyruqdarliq qilip hakimiyet yürgüzidu, we hoquqdarliri ularni xojayinlarche idare qilidu. **43** Biraq silerning aranglarda bundaq ish bolmaydu; belki silerdin kim mertiwilik bolushni xalisa, u silerning xizmitinglarda bolsun; **44** we kim aranglarda birinchi bolushni istise, u hemme adamning quli bolsun. **45** Chünki Insan'oghlimu derweqe shu yolda

köpchilik méning xizmitimde bolsun démey, belki köpchilikning xizmitide bolay we jénimni pida qilish bedilige nurghun adamlarni hörlükke chiqiray dep keldi. **46** Ular Yérixo shehirige keldi. [Eysa] muxlisiri we zor bir top adamlar bilen bille Yérixodin chiqqan waqitta, Timayning Bartimay isimlik qarighu oghli yol boyida olturup, tilemchilik qiliwatatti. **47** U «Nasaretlik Eysa»ning u yerde ikenlikini anglap: — I Dawutning oghli Eysa, manga rehim qilghaysen! — dep tovlashqa bashlidi. **48** Nurghun adamlar uni «Ün chiqarma» dep eyiblidi. Lékin u: — I Dawutning oghli, manga rehim qilghaysen, — dep téximu ünlük tovlidi. **49** Eysa toxtap: Uni chaqiringlar, — dédi. Shuning bilen ular qarighuni chaqirip uninggha: — Yüreklik bol! Ornungdin tur, u senni chaqiriwatidu! — déyishti. **50** U adem chapinini sélip tashlap, ornidin des turup Eysaning aldigha keldi. **51** Eysa jawaben uningdin: — Sen méni néme qil deysen? — dep soridi. Qarighu: — I igem, qayta köridighan bolsam'idi! — dédi. **52** Eysa uninggha: — Yolunggha qaytsang bolidu, étiquading senni saqaytti, — déwidi, u shuan köreleydighan boldi we yol boyi Eysagha egiship mandgi.

11 Ular Yérusalémgha yéqinliship, Zeytun téghining étikidiki Beyt-Fagi we Beyt-Aniya yézilirigha yéqin kelginide, u ikki muxlisigha aldin mangdurup ulargha: — Siler udulunglardiki yézigha beringlar. Yézigha kiripla, adem balisi minip baqmighan, baghlaqliq bir texeyni körisiler. Uni yéship bu yerge yétilep kélinglar. **3** Eger birsi silerdin: «Némishqa bundaq qilisiler?» dep sorap qalsa, «Rebning buninggha hajiti chüshti we u hélila uni bu yerge ewetip béridu» — denglar, — dep tapilidi. **4** Ular kétép acha yol üstidiki öyning derwazisi sirtida baghlaghliq turghan bir texeyni kördi. Ular tanini yeshti. **5** U yerde turghanlardin beziler: — Texeyni yéship néme qilisiler? — déyishti. **6** Muxlislar Eysaning buyrughinidek jawab berdi, héliqi kishiler ulargha yol qoydi. **7** Muxlislar texeyni Eysaning aldigha yétilep kélip, üstige öz yépinchachapanlirini tashlidi; u üstige mindi. **8** Emdi nurghun kishiler yépinchachapanlirini yolgha

payandaz qilib saldi; bashqiliri derexlerdin shax-shumbilarni késip yolgha yaydi. 9 Aldida mangghan we keynidin egeshkenler: «Hosanna! Perwerdigarning namida kelgüchige mubarek bolsun! 10 Atimiz Dawutning kélidighan padishahliqigha mubarek bolsun! Ershielada teshekkür-hosannalar oqulsun!» — dep warqirishatti. 11 U Yérusalémgha béríp ibadetxana hoylilirigha kirdi; we etrapidiki hemmini közdin kechürgendin kéyin, waqit bir yerge béríp qalghachqa, on ikkeylen bilen bille yene Beyt-Aniyagha chiqti. 12 Etisi, ular Beyt-Aniyadin chiqqanda, uning qorsiqi échip ketkenidi. 13 Yiraqtiki yopurmaqliq bir tüp enjür derixini bayqap, uningdin birer méwe tapalarmenmikini dep yénigha bardi; lékin tüwige kelgende yopurmaqtin bashqa héch nerse tapalmidi. Chünki bu enjür pishidighan pesil emes idi. 14 U derexke söz qilip: — Buningdin kéyin menggü héchkim sendin méwe yémigey! — dédi. Muxlisirimu buni anglidi. (aiǝn g165) 15 Ular Yérusalémgha keldi; u ibadetxana hoylilirigha kirip, u yerde élim-sétim qiliwatqanlarni heydeshke bashlidi we pul tégishküchilerning shirelirini, paxtek-kepter satquchilarning orundüqlirini örüwetti; 16 we héchkimning héchqandaq mal-buyumlarni ibadetxana hoyliliridin kötürüp ötüshige yol qoymidi. 17 U xelqge: — Muqeddes yazmilarda: «Méning öyüm barliq eller üçün dua-tilawetxana dep atilidu» dep pütülgen emesmu? Lékin siler uni bulangchilarning uwisigha aylanduruwettinglar! — dep telim bashlidi. 18 Bash kahinlar we Tewrat ustazliri buni anglap, uni yoqitishning charisini izdeshke bashlidi; pütkül xalayıq uning telimige teejjuplinip qalghachqa, ular uningdin qorqatti. 19 Kechqurun, u [muxlisiliri] [bilen] sheherning sirtigha chiqip ketti. 20 Etisi seherde, ular enjür derixining yénidin ötüp kétéwétip, derexning yiltizidin qurup ketkenlikini bayqashti. 21 [Derexni halitini] ésige keltürgen Pétrus: — Ustaz, qara, sen qarghighan enjür derixi qurup kétiptu! — dédi. 22 Eysa ulargha jawaben mundaq dédi: — Xudaning ishenchide bolunglar. 23 Men silerge shuni berheq éytip qoyayki,

kimdekim bu taghqa: Bu yerdin kötürülüp déngizgha tashlan!» dése we shundaqla qelbide héch guman qilmay, belki éytqinining emelge éshishigha ishench bar bolsa, u éytqan ish uning üçün emelge ashidu. 24 Shu sewebtin men silerge shuni éytimeyki, dua bilen tiligen herbir nerse bolsa, shuninggha érishtim, dep ishininglar. Shunda, tiligininglar emelge ashidu. 25 We ornunglardin turup dua qilghininglarda, birersige ghuminglar bolsa, uni kechürünglar. Shuning bilen ershtiki Atanglarmu silerning gunahliringlarni kechürüm qilidu. 26 Lékin siler bashqilarni kechürüm qilmisanglar, ershtiki Atanglarmu silerning gunahliringlarni kechürüm qilmaydu. 27 Ular Yérusalémgha qaytidin kirdi. U ibadetxana hoylilirida aylinip yürgende, bash kahinlar, Tewrat ustazliri we aqsqaqallar uning yénigha kélip: 28 — Sen qiliwatqan bu ishlarni qaysi hoquqqa tayinip qiliwatisen? Sanga bu ishlarni qilish hoquqini kim bergen? — dep soridi. 29 Eysa ulargha jawaben: — Menmu silerdin bir soal soray. Silerninggha jawab bersenglar, menmu bu ishlarni qaysi hoquqqa tayinip qiliwatqanliqimni éytip bérimen: 30 — Yehya yürüzgen chömüldürüş bolsa, ershtinmu, yaki insanlardinmu? Manga jawab bersenglarchu! 31 Ular özara mulahize qiliship: — Eger «Ershtin kelgen» dések, u bizge: «Undaqa, siler néme üçün Yehyagha ishenmidinglar?» deydu. 32 Eger: «Insanlardin kelgen» dések, ... bolmaydu! — déyishti (chünki barliq xelq Yehyani peyghember dep qarighachqa, ular xelqtin qorqatti). 33 Buning bilen, ular Eysagha: — Bilmeymiz, — dep jawab bérishiti. — Undaqa, menmu bu ishlarni qaysi hoquqqa tayinip qiliwatqanliqimni éytmaymen, — dédi u ulargha.

12 Andin, u ulargha temsiller bilen sözleshke bashlidi: — Bir kishi bir üzümzarliq berpa qilip, etrapini chitlaptu; u bir sharab kölchiki qéziptu we bir közet munarini yasaptu. Andin u üzümzarliqni baghwenlerge ijarige béríp, özi yaqa yurtqa kétiptu. 2 Üzüim pesli kelgende, baghwenlerdin üzümzarliqtiki méwilerdin [téghishlikini] ekélish üçün bir qulini ularning yénigha ewetiptu. 3 Lékin ular

uni tutuwélip dumbalap, quruq qol qayturuptu. 4 Xojayin yene bir qulni ularning yénigha ewetiptu. Uni bolsa ular chalma-késeq qilip, bash-közini yérip, haqaretlep qayturuptu. 5 Xojayin yene birsini ewetiptu. Lékin uni ular öltürüptu. U yene tola qullarni ewetiptu, lékin ular bezilirini dumbalap, bezilirini öltürüptu. 6 Xojayinning yénida peqet uning söyümlük bir oghlila qalghachqa, ular oghlumnighu hörmét qilar dep, u uni eng axiri bolup baghwenlarning yénigha ewetiptu. 7 Lékin shu baghwenler özara: «Bu bolsa mirasxor; kélinglar, uni öltürüwéteyli, shuning bilen mirasi bizningki bolidu!» déyishti. 8 Shunga ular uni tutup öltürüp, üzümzarliqning sirtigha tashliwétiptu. 9 Emdi üzümzarliqning xojayini qandaq qilidu? U özi kélip baghwenlerni öltüridu we üzümzarliqni bashqilargha béridu. 10 Emdi siler muqeddes yazmilardin munu ayetni oqup baqmighanmusiler? — «Tamchilar tashliwetken tash bolsa, Burjek téshi bolup tiklendi. 11 Bu ish Perwerdigardindur, Közimiz aldida karamet bir ishtur» 12 Ular uning bu temsilni özlirige qaritip éytqanliqini chüshendi; shunga ular uni tutush yolini izdeshti; halbuki, xalayıqtin qorqushup, uni tashlap kétip qaldi. 13 Shuningdin kéyin, ular birnechche Perisiy we Hérodning terepdarlrini uni öz sözi bilen qiltaqqa chüshürüş meqsitide uning aldigha ewetti. 14 Ular kélip uninggha: — Ustaz, silini semimiy adem, ademlerge qet'iy yüz-xatire qilmaydu, héchkimge yan basmaydu, belki kishilerge Xudaning yolini sadiqliq bilen ögitip kéliwatidu, dep bilimiz. [Siliche], [Rim impératori] Qeyserge baj-séliq tapshurush Tewrat qanunigha uyghunmu-yoq? 15 Zadi baj tapshuramduq-tapshurmamduq? — déyishti. Lékin u ularning saxtipezlikini bilip ulargha: — Némishqa méni sinimaqchisiler? Manga bir «dinar» pulni ekélinglar, men körüp baqay, — dédi. 16 Ular pulni élip keldi, u ulardin: — Buning üstidiki süret we nam-isim kimning? — dep soridi. — Qeyserning, — déyishti ular. 17 Eysa ulargha jawaben: — [Undaq bolsa], Qeyserning heqqini Qeyserge, Xudaning heqqini Xudagha tapshurunglar, — dédi. Shuning bilen ular uninggha intayin heyran qélishiti. 18 Andin «Ölgenler tirilmeydu» deydighan Saduqiylar uning aldigha kélip qistap soal qoydi: 19 — Ustaz, Musa [peyghember] Tewratta bizge: «Bir kishi ölüp kétip, ayali tul qélip, perzent körmigen bolsa, uning aka yaki inisi tul qalghan yenggisini emrige élip, qérindishi üçün nesil qaldurushi لازم» dep yazghan. 20 Burun yette aka-uka bar idi. Chongi öylinip perzent qaldurmayla öldi. 21 Ikkinchi qérindishi yenggisini emrige élip, umu perzent körmey öldi. Üchinchisining ehwalimu uningkiye oxshash boldi. 22 Shu teriqide yettisi oxshashla uni élip perzent körmey ketti. Axirda, u ayalmu alemdin ötti. 23 Emdi tirilish künide ular tirilgende, bu ayal qaysisining ayali bolidu? Chünki yettisining hemmisi uni xotunluqqa alghan-de! — déyishti. 24 Eysa ulargha mundaq jawab berdi: — Siler ne muqeddes yazmilarni ne Xudaning qudrisini bilmigenlikinglar sewebidin mushundaq azghan emesmusiler? 25 Chünki ölümdin tirilgende insanlar öylenmeydu, erge tegmeydu, belki ershtiki perishtilerge oxshash bolidu. 26 Emdi ölgenlarning tirilishi mesilisi heqqide [Tewratta], yeni Musagha chüshürülgen kitabtiki «tikenlik» weqeside, Xudaning uninggha qandaq éytqinini, yeni: «Men Ibrahimning Xudasi, Ishaqning Xudasi we Yaqupning Xudasidurmen!» déginini oqumidinglarmu? 27 U ölüklarning Xudasi emes, belki tiriklarning Xudasidur! Shunga siler qattiq ézip ketkensiler! 28 Ulargha yéqin kelgen, munazirileshkenlrini anglighan we Eysaning ulargha yaxshi jawab bergenlikini körgen bir Tewrat ustazi uningdin: — Pütün emrlarning ichide eng muhimi qaysi? — dep soridi. 29 Eysa mundaq jawab berdi: — Eng muhim emr shuki, «Anglighin, ey Israil! Perwerdigar Xudayimiz bolghan Reb birdur. 30 Perwerdigar Xudayingni pütün qelbing, pütün jéning, pütün zéhning we pütün küchüng bilen söygin». Mana bu eng muhim emr. 31 Uninggha oxshaydighan ikkinchi emr bolsa: — «Qoshnangni özüngni söygendekey söy». Xéhqandaq emr bulardin üstün turmaydu. 32 Tewrat ustazi uninggha: — Toghra éytingiz, ustaz, heqiqet boyiche sözlidingiz; chünki U birdur, Uningdin bashqisi

yoqtur; **33** insanning Uni pütün qelbi, pütün eqli, pütün jéni we pütün küchi bilen söyüshi hem qoshnisinimu özini söygendek söyüshi barliq köydürme qurbanliqlar hem bashqa qurbanliq-hediyelerdinmu artuqtur. **34** Eysa uning aqilanilik bilen jawab berginini körip: — Sen Xudaning padishahligidin yiraq emessen, — dédi. Shuningdin kéyin, héchkim uningdin soal sorashqa pétinalmidi. **35** Ibadetxana hoylilirida telim bergende, Eysa bulargha jawaben mundaq soalni otturigha qoydi: Tewrat ustazlirining Mesihni «Dawutning oghli» déginini qandaq chüshinisiler? **36** Chünki Dawut özi Muqeddes Rohta mundaq dégen'ghu: — «Perwerdigar méning Rebbimge éyttiki: — «Men séning dushmanliringni textipering qilghuche, Méning ong yénimda olturghin!». **37** Dawut [Mesihni] shundaq «Rebbim» dep atighan tursa, emdi [Mesih] qandaqmu [Dawutning] oghli bolidu? U yerdiki top-top xelq uning sözini xursenlik bilen anglaytti. **38** U ulargha telim berginide mundaq dédi: — Tewrat ustazliridin hoshyar bolunglar. Ular uzun tonlarni kiyiwalghan halda kérilip yürüşke, bazarlarda kishilerning ulargha bolghan [uzun] salamlirigha, **39** sinagoglarda aldinqi orunlarda, ziyapetlerde törde olturushqa amraq kélidu. **40** Ular tul ayallarning barliq öy-bésatlirini yewalidu we köz-köz qilip yalghandin uzundin-uzun dualar qilidu. Ularning tartidighan jazasi téximu éghir bolidu! **41** U ibadetxanidiki sediqe sanduqining udulida olturup, uninggha pullirini tashlawatqan xalayiqqa qarap turatti. Nurghun baylar uninggha xéli köp pul tashlashti. **42** Namrat bir tul ayalmu kélip, tiyinning töttin biri qimmitidiki ikki leptonni tashlidi. **43** U muxlisirini yénigha chaqirip, ulargha mundaq dédi: — Men silerge berheq shuni éytip qoyayki, bu namrat tul ayalning iane sanduqigha tashlighini bashqilarning hemmisining tashlighanliridin köptur. **44** Chünki bashqilar özlirining éship tashqanliridin sediqe qildi; lékin bu ayal namrat turupmu, özining bar-yoqini — tirikchilik qilidighinining hemmisini sediqe qilip tashlidi.

13 U ibadetxanidin chiqiwatqanda, muxlisiridin biri uninggha: — Ustav, qara, bu némidégen heywetlik tashlar we imaretler-he! — dédi. **2** Eysa uninggha jawaben: — Sen bu heywetlik imaretlerni kördüngmu? Bir tal tashmu tash üstide qalmaydu, hemmisi qaldurulmay gumran qilinidu, — dédi. **3** U Zeytun téghida, yeni ibadetxanining udulida olturghanda, Pétrus, Yaqup, Yuhanna we Andriyaslar uningdin astighina: **4** — Bizge éytqinchu, bu ishlar qachan yüz béridu? Bu barliq weqelerning yüz béridighanliqini körsitidighan néme alamet bolidu? — dep sorashti. **5** Eysa ulargha jawaben söz bashlap mundaq dédi: — Hézi bolunglarki, héchkim silerni azdurup ketmisun. **6** Chünki nurghun kishiler méning namimda kélip: «Mana özüm shudurmen!» dep, köp ademlerni azduridu. **7** Siler urush xewerliri we urush shepilirini anglighininglarda, bulardin alaqqade bolup ketmenglar; chünki bu ishlarning yüz bérishi muqerrer. Lékin bu zaman axiri yétip kelgenliki emes. **8** Chünki bir millet yene bir millet bilen urushqa chiqidu, bir padishahliq yene bir padishahliq bilen urushqa chiqidu. Jay-jaylarda yer tewreshler yüz béridu, acharchiliqlar we qalaymiqanchiliqlar bolidu. Mana bu ishlarning yüz bérishi «tughutning tolghiqining bashlinishi» bolidu, xalas. **9** Siler bolsanglar, özünglarga pexes bolunglar; chünki kishiler silerni tutqun qilip sot mehkimilirige tapshurup béridu, sinagoglarda qamchilinisiler. Siler méning sewebimdin emirler we padishahlar aldigha élip bérilip, ular üçün bir guwahliq bolsun dep soraqqa tartilisiler. **10** Lékin bulardin awwal xush xewer pütkül ellerge jakarlinishi kérek. **11** Emdi ular silerni apirip [soraqqa] tapshurghanda, néme déyish heqqide ne endishe ne mulahize qilmanglar, belki shu waqit-saitide silerge qaysi gep bérilse, shuni éytinglar; chünki sözligüchi siler emes, Muqeddes Rohtur. **12** Qérindash qérindishigha, ata balisigha xainliq qilip ölümge tutup béridu. Balilarmu ata-anisi bilen zitliship, ularni ölümge mehkum qilduridu. **13** Shundaqla siler méning namim tüpeylidin hemme ademning

nepritige uchraysiler, lékin axirghiche berdashliq bergenler qutquzulidu. **14** «Weyran qilghuchi yirginchlik nomussizliq»ning özi turushqa tégishlik bolmighan yerde turghinini körgininglarda, (kitabxan bu sözning menisini chüshen'gey) Yehudiye ölkiside turuwatqanlar taghlargha qachsun. **15** Ögzide turghan kishi öyige chüshmey yaki öyidiki birer némini alghili ichige kirmey [qachsun]. **16** Étizlarda turuwatqan kishi bolsa chapinini alghili öyige yanmisun. **17** U künlerde hamilidar ayallar we bala émitiwatqanlarning haligha way! **18** [Qachidighan] waqtinglarning qishqa toghra kélip qalmasliqi üçün dua qilinglar. **19** Chünki u chaghda Xuda yaratqan dunyaning apiride qilin'ghandin buyan mushu chaghqiche körülüp baqmighan hem kelgüsidi körülmeydighan zor azab-oqubet bolidu. **20** Eger Perwerdigar u künlerni azaytmisa, héchqandaq et igisi qutulalmaydu. Lékin U Öz tallighanliri üçün u künlerni azaytidu. **21** Eger u chaghda birsi silerge: «Qaranglar, bu yerde Mesih bar!» yaki «Qaranglar, u ene u yerde!» dése, ishenmenglar. **22** Chünki saxta mesihler we saxta peyghemberler meydan'gha chiqidu, möjizilik alametler we karametlerni körsitidu; shuning bilen eger mumkin bolidighan bolsa, ular hetta [Xuda] tallighanlarni hem azduridu. **23** Shuning üçün, siler hoshyar bolunglar. Mana, men bu ishlarning hemmisini silerge aldin'ala uqturup qoydum. **24** Emdi shu künlerde, shu azab-oqubet ötüp ketken haman, quyash qariyidu, ay yoruqluqini bermeydu, **25** yultuzlar asmandin tökülüp chüshidu, asmandiki küchler lerzige kélidu. **26** Andin kishiler Insan'oghlining ulugh küch-qudret we shan-sherep bilen bulutlar ichide kéliwatqanliqini köridu. **27** U öz perishtilirini ewetidu, ular uning tallighanlirini dunyaning töt teripidin, zéminning chetliridin asmaning chetlirigiche yighip jem qilidu. **28** — Enjür derixidin mundaq temsilni biliwélinglar: — Uning shaxliri kökirip yopurmaq chiqarghanda, yazning yéqinlap qalghanliqini bilisiler. **29** Xuddi shuningdek, [men baya dégenlirimning] yüz bériwatqanliqini körgininglarda, uning

yéqinlap qalghanliqini, hetta ishik aldida turuwatqanliqini biliwélinglar. **30** Men silerge berheq shuni éytip qoyayki, bu alametlarning hemmisi emelge ashurulmay turup, bu dewr ötmeydu. **31** Asman-zémin yoqilidu, biraq méning sözlirim hergiz yoqalmaydu. **32** Lékin shu küni yaki waqit-saiti toghruluq xewerni héchkim bilmeydu — hetta ne ershtiki perishtilermu bilmeydu, ne oghul bilmeydu, uni peqet Atila bilidu. **33** Hoshyar bolunglar, segek bolup dua qilinglar, chünki u waqit-saetning qachan kélidighanliqini bilmeysiler. **34** Bu xuddi yaqa yurtqa chiqmaqchi bolghan ademning ehwaligha oxshaydu. Yolgha chiqidighan chaghda, u qullirigha öz hoquqini béqitip, herbirige öz wezipisini tapshuridu we derwaziwenningmu segek bolushini tapilaydu. **35** Shuningdek, silermu segek bolunglar; chünki öyning igisining [qaytip] kélidighan waqtining — kechqurunmu, tün yérimimu, xoraz chillighan waqitmu yaki seher waqtimu — uni bilelmeysiler; **36** u tuyuqsiz kelgende, silerning uxlawatqininglarning üstige chüshmisun! **37** Silerge éytqinimni men hemmeylen'ge éytimen: Segek turunglar!

14 «Ötüp kétish» héyti we «pétir nan héyti»gha ikki kün qalghanidi. Bash kahinlar we Tewrat ustazliri uni hiyle-neyreng bilen tutup öltürüshning charisini izdeytti. **2** Chünki ular: — Bu ish héyt-ayem künliri qilinmisun. Bolmisa, xelq arisida malimanchiliq chiqishi mumkin, — déyishetti. **3** Emdi u Beyt-Aniya yézisida, «Simon maxaw»ning öyide dastixanda olturghanda, aq qashtéshi shishide nahayiti qimmatlik sap sumbul etirni kötürüp kelgen bir ayal uning yénigha kirdi. Ayal aq qashtéshi shéshini chéqip, etirni Eysaning béshigha quydi. **4** Lékin beziler buninggha xapa bolushup, bir-birige: — Bu etir néme dep shundaq israp qilinidu? **5** Chünki bu etirni üç yüz dinardin artuq pulgha satqili bolatti, puli kembeghellerge sediqe qilinsa bolmamti! — déyishti. Ular ayalgha shundaq tapa-tene qilghili turdi. **6** Lékin Eysa ulargha: — Uning ixtiyarigha qoyunglar, néme dep uning könglini aghritisiler? U méning üstümge

yaxshi ish qildi. 7 Chünki kembegheller daim aranglarda bolidu, xalighan waqitinglarda ulargha xeyr-saxawet körsiteleysiler; lékin méning aranglarda bolushum silerge daim nésip boliwermeydu! 8 Ayal chamining yétishiche qildi; u méning bedininming depne qilinishigha aldin'ala teyyarliq qilip, uninggha etir-may quyup qoydi. 9 Men silerge berheq shuni éytip qoyayki, bu xush xewer pütkül dunyaning qeyéride jakarlansa, bu ayal eslinip, uning qilghan bu ishi teriplinidu, — dédi. 10 Shu waqitta, on ikkiylendin biri bolghan Yehuda Ishqariyot uni ulargha tutup bérish meqsitide bash kahinlarning aldigha bardi. 11 Ular buni anglap xushal bolup ketti we uninggha pul bérishke wede qilishti. Yehuda uni tutup bérishke muwapiq purset izdep yüretti. 12 Pétir nan héytining birinchi küni, yeni ötüp kétish héytining qurbanliq [qozisi] soyulidighan küni, muxlislar uningdin: — Ötüp kétish héytining [tamiqini] yéyishing üçün bizning qeyerge béríp teyyarlishimizni xalaysen? — dep soridi. 13 U muxlisleridin ikkiylenni aldin mangghuzup ulargha: — Sheherge kiringlar, u yerde kozida su kötürüwalghan bir er kishi silerge uchraydu. Uning keynidin ménginglar. 14 U adem nege kirse shu öyning igisige: «Ustaz: Muxlisirim bilen ötüp kétish héytining tamiqini yeydighan méhmanxana qeyerde?— dep sorawatidu» — denglar. 15 U silerni bashlap üstünki qewettiki retlen'gen seremjanlashturulghan chong bir éghiz öyni körsitidu. Mana shu yerde bizge teyyarliq qilip turunglar, — dédi. 16 Muxlislar yolgha chiqip sheherge kirip, yoluqqan ishlarning hemmisi u éyqtandek boldi. Shu yerde ular ötüp kétish héytining tamiqini teyyarlashti. 17 Kech kirgende, u on ikkeylen bilen öyge keldi. 18 Ular dastixanda olturup ghizalan'ghanda Eysa: — Men silerge berheq shuni éytip qoyayki, aranglardiki bireylen, men bilen bille ghizaliniwatqan birsi manga satqunluq qilidu, — dédi. 19 Ular [bu sözdin] qayghugha chömüp, bir-birlep uningdin: — Men emestimen? — dep soridi. Yene birsi: — Men emestimen? — dédi. 20 Lékin u ulargha: — [Shu kishi] on ikkeylenning biri, yeni qolidiki nanni men bilen teng tawaqqa tögürgüchi bolidu. 21 Insan'oghli derweqe özi toghrisida [muqeddes yazmilarda] pütülgendek alemdin kétidu; biraq Insan'oghlining tutup bérilishige wasitichi bolghan ademning haligha way! U adem tughulmighan bolsa uninggha yaxsi bolatti! — dédi. 22 Ular ghizaliniwatqanda, Eysa bir nanni qoligha élip teshekkür éyqtandin kéyin, uni oshtup, muxlislerigha üleshtürüp berdi we: — Élinglar, bu méning ténim, — dédi. 23 Andin u qoligha jamni élip [Xudagha] teshekkür éyqtandin kéyin, uni muxlislerigha sundi. Ularning hemmisi uningdin ichishti. 24 U ulargha: — Bu méning qénim, nurghun ademler üçün tökülidighan, yéngi ehdini tüzidighan qénimdur. 25 Men silerge berheq shuni éytip qoyayki, Xudaning padishahliqida yéngidin sharabtin ichidighan kün'giche, üzüm télining sherbitini hergiz ichmeymen, — dédi. 26 Ular bir medhiye küyini éyqtandin kéyin talagha chiqip, Zeytun téghigha qarap kétishti. 27 Andin Eysa ulargha: Siler hemminglar tandurulup putlishisiler, chünki [muqeddes yazmilarda]: «Men padichini uruwétimen, Qoylar patiparaq bolup tarqitiwétilidu» dep pütülgen. 28 Lékin men tirilgendin kéyin Galiliyege silerdin burun barimen, — dédi. 29 Lékin Pétrus uninggha: — Hemmeylen tandurulup putlashsimu, men hergiz putlashmaymen, dédi. 30 Eysa uninggha: — Men sanga berheq shuni éytip qoyayki, бүгүн, yeni бүгүн kéche xoraz ikki qétim chillighuche, sen mendin üç qétim tanisen, — dédi. 31 Lékin Pétrus téximu qet'iylik bilen uninggha: — Sen bilen bille ölidighan ish kérek bolsimu, sendin hergiz tanmaymen, — dédi. Qalghan hemmisimu shundaq déyishti. 32 Andin ular Gétsimane dégen bir jaygha keldi. U muxlislarga: — Men dua-tilawet qilip kelgüche, mushu yerde olturup turunglar, dédi. 33 U Pétrus, Yaqup we Yuhannani birge élip mangdi we sür bésip, roh-qelbide tolimu perishan bolushqa bashlidi. 34 U ulargha: — Jénim ölidighandek bekmu azablanmaqta. Siler bu yerde qélip, oyghaq turunglar, — dédi. 35 U sel nérirap béríp, özini yerge étip düm yatti we mumkin bolsa, u deqiqining öz béshigha chüshmey ötüp kétishi

üçhün dua qilip: **36** — I Abba Ata, Sanga Peqet uchisigha kanap rext yépinchaqliwalghan hemme ish mumkindur; bu qadehni mendin bir yigit uning keynidin egiship mangdi. Yash ötküzüwetkeysen! Lékin bu ish men xalighandek eskerler uni tutuwéliwidi, **52** lékin u kanap emes, sen xalighandek bolsun, — dédi. **37** rexttin boshinip, yalingach péti ulardin qéchip U [ücheylenning] yénigha qaytip kelginide, ketti. **53** Emdi ular Eysani bash kahinning ularning uxlap qalghanliqini körüp, Pétrusqa: aldigha élip bérishiti. Bash kahinlar, barliq — Ey Simon, uxlawatamsen?! Bir saetmu aqsqaqallar bilen Tewrat ustazlirimu u yerge oyghaq turalmidingmu?! **38** Éziqturulushitin uning yénigha yighildi. **54** Pétrus uninggha taki saqlinish üçhün, oyghaq turup dua qilinglar. bash kahinning sarayidiki hoylining ichigiche Roh pidakar bolsimu, lékin kishining etliri yiraqtin egiship keldi; u qarawullar bilen ajizdur, — dédi. **39** Andin u yene béríp, bille otning nurida otsinip olturdi. **55** Bash oxshash sözler bilen qaytidin dua qildi. **40** U kahinlar we pütün aliy kéngeshme ezaliri Eysani ularning yénigha qaytip kelginide, ularning ölümge mehkum qilish üçhün, guwah-ispát yene uxlap qalghanliqini kördi, chünki ularning izdidi, emma tapalmidi. **56** Chünki nurghun közliri uyqugha ilin'ghanidi. Ular uninggha kishiler uni erz qilip yalghan guwahchiliq néme déyishini bilmey qaldi. **41** U üçinchi bergén bolsimu, ularning guwahliqliri bir-qétim ularning yénigha qaytip ulargha: — birige udul kelmeytti. **57** Bezi ademler ornidin Siler téxiche uxlawatamsiler, téxiche dem turup, uning üstidin erz qilip yalghan guwahliq éliwatamsiler? Emdi boldi bes! Waqit-saiti keldi; yasalghan bu ibadetxanini buzup tashlap, mana, Insan'oghli gunahkarlarning qoligha insan qoli bilen yasalmighan bashqa bir tapshuruldi! **42** Qopunglar, kéteyli; mana, manga ibadetxanini üç kün ichide yasap chiqimen» satqunluq qilidighan kishi yéqin keldi! — dédi. dégenlikini angliduq, — dédi. **59** Hetta ularning **43** We shu deqiqide, uning sözi téxi tügimeyla, bu heqtiki guwahliqlirimu bir-birige mas keldi; uning yénida bash kahinlar, Tewrat kelmidi. **60** Andin bash kahin hemmeylenning ustazliri we aqsqaqallar teripidin ewetilgen aldida ornidin turup, Eysadin: — Qéni, jawab qilich-toqmaqlarni kótürgen zor bir top adem bermemsen? Bular séning üstüngdin zadi bar idi. qandaq guwahliqlarni bériwatidu? — dep soridi. **61** Lékin Eysa shük turup, héchqandaq jawab Uninggha satqunluq qilghuchi bermidi. Bash kahin uni qistap yene uningdin: — ular bilen alliburun isharetni békitip: «Men kimni söysem, u del shudur. Siler uni tutup, Sen Mubarek Bolghuchining Ogli Mesihmusen? yalap élip kétinglar» dep kélishkenidi. **45** U kélip udul [Eysaning] aldigha béríp: — dep soridi. **62** Shundaq, men özüm, — Ustaz, ustaz! — dep uni söyüp ketti. **46** dédi Eysa, — we siler kéyin Insan'oghlining Ular uninggha qol sélip, uni tutqun qildi. Qudret Igisining ong yénida olturidighanliqini **47** We uning yénida turghanlardin bireylen we asmandiki bulutlar bilen kélidighanliqini qilichini sughurup, bash kahinning chakirigha kórisiler. **63** Shuning bilen bash kahin tonlirini uruwidi, uning quliqini shilip chüshürüwetti. yirtip tashlap: — Emdi bashqa herqandaq **48** Eysa jawaben ulargha: — Bir qaraqchini guwahchining néme hajiti? **64** Özünglar bu tudidighandek qilich-toqmaqlarni kótürüp méni kupurluqni anglidinglar! Emdi buninggha néme tutqili kepsilerghu? deysiler? — dédi. Ularining hemmisi u ölüm **49** Men her küni ibadetxana hoylilirida siler bilen bille bolup telim bérettim, jazasigha buyrulsun, dep höküm chiqirishti. **65** lékin siler u chaghda méni tutmidinglar. Andin beziliri uninggha tükürüşke bashlidi, yene uning közlirini téngip, mushtlap: «Qéni, yazmilarda aldın pütülgenlerning emelge [peyghemberchilik] [qilip] bésharet bére!» ashurulushi üçhün boldi, — dédi. **50** Bu chaghda, déyishti. Qarawullarmu uni shapilaq bilen hemmeylen uni tashlap qéchip kétishti. **51** kachatlidi. **66** Pétrus sarayning töwenki hoylisida

turghanda, bash kahinning dédekliridin biri kélip, **67** issinip olturghan Pétrusni körüp, uninggha tikilip qarap: — Senmu Nasaretlik Eysa bilen bille idingghu, — dédi. **68** Lékin u ténip: — Séning néme dewatqanliqningni bilmidim hem chüshenmidim, — dédi-de, tashqirigha, derwazining aywanigha chiqip turdi. Shu esnada xoraz bir chillidi. **69** Uni yene körgen héliqi dédek yene u yerde turghanlarga: — Bu ulardin biri, — dégili turdi. **70** [Pétrus] yene inkar qildi. Bir'azdin kéyin, u yerde turghanlar Pétrusqa yene: — Berheq, sen ularning birisen. Chünki senmu Galiliyelik ikensen'ghu?! — déyishti. **71** Lékin u qattiq qarghashlar bilen qesem qilip: — Siler dewatqan héliqi ademni tonumaymen! — dédi. **72** Del shu chaghda xoraz ikkinchi qétim chillidi. Pétrus Eysaning özi: «Xoraz ikki qétim chillighuche, sen mendin üç qétim tanisen» dégen sözini ésige aldi; we bularni oylap yiglap ketti.

15 Etisi tang étishi bilenla, bash kahinlar aqsqaallar, Tewrat ustazliri we pütkül aliy kéngeshmidikiler bilen meslihetliship, Eysani baghlap apirip, [waliy] Pilatusqa tapshurup berdi. **2** Pilatus uningdin: — Sen Yehudiylarning padishahimu? — dep soridi. U jawaben: — Éytqiningdek, — dédi. **3** Bash kahinlar uning üstidin qayta-qaytidin erz-shikayetlerni qilishti. **4** Pilatus uningdin yene: — Jawab bermensen? Qara, ular üstüngdin shunchiwala shikayet qiliwatidu! — dep soridi. **5** Biraq Eysa yenila héch jawab bermidi; Pilatus buninggha intayin heyran qaldi. **6** Her qétimlik [ötüp kétish] héytida, xalayıq qaysibir mehbusti telep qilsa, waliy uni qoyup béretti. **7** Eyni waqitta, zindanda Barabbas isimlik bir mehbust bar idi. U özi bilen bille topilang kötürgen hemde topilangda qatilliq qilghan nechcheylen bilen teng solan'ghanidi. **8** Xalayıq chuqan-süren sélip waliydin burun hemishe ulargha qilghinidek yene shundaq qilishini tileshti. **9** Pilatus ulargha: — Siler Yehudiylarning padishahini qoyup bérishimni xalamsiler? — dédi **10** (chünki u bash kahinlarning hesetxorluqi tüpeylidin uni tutup bergenlikini biletti). **11** Lékin bash kahinlar xalayıqni: «Buning ornigha, Barabbasni qoyup

ber» dep telep qilishqa küshkürtti. **12** Pilatus jawaben ulardin yene: — Undaq bolsa, siler «Yehudiylarning padishahi» dep atighan kishini qandaq bir terep qil dewatisiler? — dédi. **13** — Ular yene awazini kötürüp: — Uni kréstligin! — dep warqirishatti. **14** Pilatus ulargha: — Némishqa? U néme rezillik ötküzüptü? — dédi. Biraq ular téximu ghaljirliship: — Uni kréstligin! — dep warqirashtti. **15** Shunga Pilatus, xalayıqni razı qılmaqchi bolup, Barabbasni ulargha chiqirip berdi. Eysani bolsa qamchilatqandin kéyin, kréstlesh üçün [leshkerlirige] tapshurdi. **16** Andin leshkerler Eysani waliy ordisidiki seynagha élip kirip, pütün leshkerler topini bu yerge jem bolushqa chaqirdi. **17** Ular uning uchisigha sösün renglik ton kiydürüshti, andin ular tikenlik shaxchilardin toqughan bir tajni béshigha kiygüzdi. **18** Andin uni mubareklep: «Yashighayla, i Yehudiylarning padishahi!» déyishti. **19** Andin béshigha qomush bilen hedep urup, uninggha qarap tükürüshti we uning aldida tiz püküp, sejde qilishti. **20** Ular uni shundaq mazaq qilghandin kéyin, uningdin sösün tonni salduruwétip, uchisigha öz kiyimlirini kiydürdi; andin ular uni kréstlesh üçün élip chiqishti. **21** Kurini shehiridin bolghan, Simon isimlik bir kishi yézidin kélip, u yerdin ötüp kétiwatatti (bu kishi Iskender bilen Rufusning atisi idi). [Leshkerler] uni tutup kélip, [Eysaning] kréstini uninggha mejburiy kötürgüzdi. **22** Ular Eysani Golgota (terjimisi, «bash sönge») dégen yerge élip keldi; **23** andin ular uninggha ichish üçün murmekki arilashturulghan achchiq sharab berdi; lékin u uni qobul qilmidi. **24** Ular uni kréstligendin kéyin, kiyimlirini özara bölüşüwélishe üçün, herqaysisining ülüşini békítishke herbir kiyimning üstige chek tashlidi. **25** Uni kréstligen waqit küning üçinchi saiti idi. **26** Uni eyibligen shikayetnamide «Yehudiylarning padishahi» dep pütülgenidi. **27** Ular uning bilen teng ikki qaraqchinimu kréstlidi, biri ong teripide, yene biri sol teripide idi. **28** Shundaq qilip, muqeddes yazmildiki: «U jinayetchilerning qatarida sanaldi» dégen söz emelge ashuruldi. **29** U yerdin ötkenler bashlirini chayqiship,

uni haqaretlep: — Uhuy, sen ibadetxanini buzup tashlap, üch kün ichide qaytidin yasap chiqidighan adem, **30** emdi özüngni qutquzup kréttin chüshüp baqqina! — déyishti. **31** Bash kahinlar bilen Tewrat ustazlirimu özara shundaq mesxire qilip: — U bashqilarni qutquzuptiken, özini qutquzalmaydu. **32** Israilning padishahi bolghan Mesih emdi kréttin chüshüp baqsunchu, shuni körsekle uninggha étiqad qilimiz! — déyishti. Uning bilen teng kréstlen'genlermu uni shundaq haqaretleshti. **33** Emdi [künning] altinchi saiti kelgende, pütkül zéminni qaranggghuluq qaplidi we toqquzinchi saitigiche dawam qildi. **34** Toqquzinchi saette Eysa yuqiri awaz bilen: «Éloi, Éloi, lama shawaqtani?», menisi: — «Xudayim, Xudayim, méni némishqa tashliwetting?» dep qattiq nida qildi. **35** U yerde turuwatqanlarning beziliri buni anglap: — Mana, u Ilyas peyghemberge nida qiliwatidu, — déyishti. **36** Ulardin bireylen yügürüp béríp, bir parche bulutni achchiq sharabqa chilap, qomushning uchigha sélip uninggha ichküzüp: — Toxtap turunglar! Qarap baqayli, ilyas [peyghember] uni chüshürgili kélermikin? — dédi. **37** Eysa qattiq warqiridi-de, rohini qoyuwetti. **38** We [shu esnada] ibadetxanining ichkiri perdisi yuqiridin töwen'ge ikki parche bölüp yirtildi. **39** Emdi uning udulida turghan yüzbéshi uning qandaq nida qilip rohini qoyuwetkenlikini körüp: — Bu adem heqiqeten Xudaning oghli iken! — dédi. **40** U yerde yene bu ishlargha yiraqtin qarap turuwatqan birnechche ayallarmu bar idi. Ularning arisida Magdalliq Meryem, kichik Yaqup bilen Yosening anisi Meryem we Salomilar bar idi. **41** Ular eslide Eysa Galiliye ölkiside turghan waqitta uninggha egiship, uning xizmitide bolghanlar idi; bulardin bashqa uning bilen Yérusalémgha birge kelgen yene nurghun ayallarmu [uning ehwaligha] qarap turatti. **42** Kechqurun kirip qalghanda («teyyarlash küni», yeni shabat künining aldinqi küni bolghachqa), **43** aliy kéngeshmining tolimu mötiwer ezasi, Arimatiyaliq Yüsüp bar idi. Umu Xudaning padishahliqini kütüwatqan bolup, jür'et qilip [waliy] Pilatusning aldigha

kirip, uningdin Eysaning jesitini bérishni telep qildi. **44** Pilatus Eysaning alliqachan ölgenlikige heyran boldi; u yüzbéshini chaqirip, uningdin Eysaning ölginige xéli waqit boldimu, dep soridi. **45** Yüz béshidin ehwalni uqqandin kéyin, Yüsüpke jesetni berdi. **46** Yüsüp ésil kanap rext sétiwélip, jesetni [krésttin] chüshürüp kanap rextte képenlidi we uni qiyada oyulghan bir qebrige qoydi; andin qebrining aghzigha bir tashni domilitip qoydi. **47** We Magdalliq Meryem bilen Yosening anisi Meryem uning qoyulghan yérini körüwaldi.

16 Shabat küni ötüshi bilenla, Magdalliq Meryem, Yaqupning anisi Meryem we Salomilar béríp Eysaning jesitige sürüsh üçün xushpuraqliq buyumlarni sétiwaldi. **2** Heptining birinchi küni ular bek baldur, tang seherde ornidin turup, kün chiqishi bilen qebrige bardi. **3** Ular özara: «Bizge qebrining aghzidiki tashni kim domilitiship bérer?» déyishti. **4** Lékin ular bashlirini kötürüp qariwidi, tashning bir yan'gha domilitiwétilginini kördi — eslide u tash nahayiti yoghan idi. **5** Ular qebrige kirgende, ong terepte olturghan, aq ton kiygen, yash bir ademni kördi, we qattiq dekke-dükkige chüshti. **6** Lékin u ulargha: — Dekke-dükkige chüshmenglar. Siler kréstlen'güchi Nasaretlik Eysani izdewatisiler. U tirildi, u bu yerde emes. Mana ular uni qoyghan jay! **7** Lékin beringlar, uning muxlisirigha we Pétrusqa: «U Galiliyege silerdin awwal baridiken; u silerge éytqinidek, siler uni shu yerde köridikensiler» denglar, — dédi. **8** Ular qebridin chiqipla beder qachti. Ularni titrek bésip hoshini yoqitay dégenidi; bek qorqup ketkechke, héchkimge héchnémini éytmidi. **9** (note: **The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.**) Eysa heptining birinchi küni tang seherde tirilgendin kéyin, awwal Magdalliq Meryemge köründi. U eslide uningdin yette jinni heydiwetkenidi. **10** Meryem chiqip, matem tutup yighliship turghan, burun uning bilen bille bolghanlarga xewer berdi. **11** Uning tirik ikenlikini we Meryemge körün'genlikini anglighanda, ular ishenmidi. **12** Bu ishlardin kéyin, u ularning ichidiki yézigha kétiwatqan ikkiylen'ge bashqa

siyaqta köründi. **13** Bularmu qalghanlarning yénigha qaytip, ulargha xewer qilghan bolsimu, lékin ular bularghimu ishenmidi. **14** Andin on bireylen dastixanda olturup ghizaliniwatqanda, u ulargha köründi we ularning étiqadsizliqi we tash yürekliki üçün ularni tenbih béríp eyblidi; chünki ular özining tirilginini körgenlerge ishenmigenidi. **15** U ulargha mundaq dédi: — Pütkül jahan'gha béríp, yaritilghuchilarning herbirige xush xewerni jakarlanglar. **16** Étiqad qilip, chömüldürüşni qobul qilghanlar qutquzulidu. Étiqad qilmighanlar bolsa gunahqa békitilidu. **17** Étiqad qilghanlarning izlirigha mushundaq möjizilik alametler egiship hemrah bolidu: — ular Méning namim bilen jinlarni heydiwétidu; ular yéngi tillarda sözleydu, **18** ular yılanlarni qollirida tutidu, herqandaq zeherlik nersini ichsimu, ulargha zerer yetküzmeydu; qollirini bimarlargha tegküzüp qoysa, késelliri saqiyip kétidu. **19** Shunga Reb ulargha bu sözlerni qilip bolghandin kéyin, asman'gha kôtürüldi, Xudaning ong yénida olturdi. **20** Muxlislar chiqip, her yerge béríp xush xewerni jakarlap yürdi. Reb ular bilen teng ishlep, söz-kalamigha hemrah bolup egeshken möjizilik alametler bilen uninggha ispat berdi.

Luqa

1 Gerche nurghun ademler arimizda mutleq ishenchlik dep qaralghan ishlarni toplan yézishqa kirishken bolsimu, **2** (xuddi söz-kalamgha bashtin-axir öz közi bilen guwahchi bolghanlar, shundaqla uni saqlap yetküzgüchilerning bizge amanet qilghan bayanliridek), **3** menmu barliq ishlarni bashtin tepsiliy tekshürüp éniqlighandin kéyin, i hörmetlik Téofilus janabliri, silige bu ishlarni tertipi boyiche yézishni layiq taptim. **4** Buningdin meqset, sili qobul qilghan telimlarning mutleq heqiqet ikenlikige jezm qilishliri üçündür. **5** Yehudiye ölkisige padishah bolghan Hérod seltenet qilghan künliride, «Abiya» kahinliq nöwitidin bir kahin bar bolup, ismi Zekeriya idi. Uning ayalimu Harunning ewladidin bolup, ismi Élizabit idi. **6** Ular ikkisi Xudaning alidida heqqaniy kishiler bolup, Perwerdigarning pütün emr-belgilimiliri boyiche eyibsiz mangatti. **7** Emma Élizabit tughmas bolghachqa, ular perzent körmigenidi. Uning üstige ular ikkisi xélila yashinip qalghanidi. **8** U öz türkümidiki kahinlar arisida [ibadetxanida] nöwetchilik wezipisini Xuda aldida ada qiliwatqanda, **9** [shu chaghdiki] kahinliq aditi boyiche, ular Perwerdigarning «muqeddes jay»igha kirip xushbuy sélishqa muyesser bolushqa chek tashlighanda shundaq boldiki, chek uninggha chiqti. **10** Emdi u xushbuy séliwatqan waqtida, jamaet tashqirida turup dua qilishiwatatti. **11** Tuyuqsiz Perwerdigarning bir perishtisi uninggha xushbuygahning ong teripide köründi. **12** Uni körgen Zekeriya hoduqup qorqunchqa chömüp ketti. **13** Biraq perishte uninggha: — Ey Zekeriya, qorqmighin! Chünki tiliking ijabet qilindi, ayaling Élizabit sanga bir oghul tughup béridu, sen uning ismini Yehya qoyghin. **14** U sanga shad-xuramliq élip kélidu, uning dunyagha kélishi bilen nurghun kishiler shadlinidu. **15** Chünki u Perwerdigarning neziride ulugh bolidu. U héchqandaq haraq-sharab ichmesliki kérek; hetta anisinin qorsiqidiki waqtidin tartipmu Muqeddes Rohqa toldurulghan bolidu.

16 U Israillardin nurghunlirini Perwerdigar Xudasining yénigha qayturidu. **17** U [Rebning] aldida Iliyas peyghemberge xas bolghan roh we küch-qudrette bolup, atilarning qelblirini balilargha mayil qilip, itaetsizlerni heqqaniylarning aqilanilikige kirgüzüp, Reb üçün teyyarlan'ghan bir xelqni hazir qilish üçün uning aldida mangidu, — dédi. **18** Zekeriya bolsa perishtidin: Menmu qéríp qalghan, ayalimmu xéli yashinip qalghan tursa, bu ishni qandaq jezm qilalaymen? — dep soridi. **19** Perishte jawaben: — Men Xudaning huzurida turghuchi Jebraïlmen. Sanga söz qilishqa, bu xush xewerni sanga yetküzüshke men ewetildim. **20** Waqit-saiti kelgende choqum emelge ashurulidighan bu sözlirimge ishenmigenlikning tüpeylidin, bu ishlar emelge ashurulghan künigiche mana sen tiling tutulup, zuwan'gha kélelmeysen, — dédi. **21** Emdi jamaet Zekeriyanı kütüp turatti; ular u muqeddes jayda néme üçün bunchiwala hayal boldi, dep heyran qalghili turdi. **22** U chiqqanda ulargha gep qilalmidi; uning ulargha qol isharetlirini qilishidin, shundaqla zuwan sürelmigenlikidin ular uning muqeddes jayda birer alamet körünüşni körgenlikini chüshinip yetti. **23** Shundaq boldiki, uning [ibadetxanidiki] xizmet mudditi toshushi bilenla, u öyige qaytti. **24** Derweqe, birnechche künden kéyin uning ayali Élizabit hamilidar boldi; u besh ayghiche tala-tüzge chiqmay: **25** «Emdi Perwerdigar méning halimgha nezirini chüshürüp, méni xalayıq arisida nomusqa qélishtin xalas qilip, manga bu künlerde shunchilik shapaet körsetti» — dédi. **26** [Élizabit hamilidar bolup] alte ay bolghanda, perishte Jebraïl Xuda teripidin Galiliye ölkisidiki Nasaret dégen bir sheherge, pak bir qizning qéshigha ewetildi. Qiz bolsa Dawut [padishahning] jemetidin bolghan Yüsüp isimlik bir kishige déyiship qoyulghanidi; qizning ismi bolsa Meryem idi. **28** Jebraïl uning aldigha kirip uninggha: — Salam sanga, ey shepqetke muyesser bolghan qiz! Perwerdigar sanga yardur! — dédi. **29** U perishtini körgende, uning sözidin bek hoduqup ketti, könglide bundaq salam sözi zadi némini körsitidighandu,

dep oylap qaldi. **30** Perishte uninggha: — Ey Meryem, qorqmighin. Sen Xuda aldida shepquet tapqansen. **31** Mana, sen hamilidar bolup bir oghul tughsen, sen uning ismini Eysa dep qoyisen. **32** U ulugh bolidu, Hemmidin Aliy Bolghuchining oghli dep atilidu; we Perwerdigar Xuda uninggha atisi Dawutning textini ata qilidu. **33** U Yaqupning jemeti üstige menggü seltenet qilidu, uning padishahliqi tügimestur, — dédi. (aiŋn q165) **34** Meryem emdi perishtidin: — Men téxi er kishige tegmigen tursam, bu ish qandaqmu mumkin bolsun? — dep soridi. **35** Perishte uninggha jawaben: — Muqeddes Roh séning wujudunggha chüshidu we Hemmidin Aliy Bolghuchining küch-qudriti sanga saye bolup yéqinlishidu. Shunga, sendin tughulidighan muqeddes [perzent] Xudaning Oghli dep atilidu. **36** We mana, tughqining Élizabitmü yashinip qalghan bolsimu, oghulgha hamilidar boldi; tughmas déyilgüchining qorsaq kötürginige hazir alte ay bolup qaldi. **37** Chünki Xuda bilen héchqandaq ish mumkin bolmay qalmaydu, — dédi. **38** Meryem: — Mana Perwerdigarning dédikimen; manga sözüng boyiche bolsun, — dédi. Shuning bilen perishte uning yénidin ketti. **39** Meryem shu künlerde ornidin qopup aldirap Yehudiye taghliq rayonidiki bir sheherge bardı. **40** U Zekerianing öyige kirip, Élizabitqa salam berdi. **41** We shundaq boldiki, Élizabit Meryemning salimini anglighandila, qorsiqidiki bowaq oynaqlap ketti. Élizabit bolsa Muqeddes Rohqa toldurulup, yuqiri awaz bilen tentene qilip mundaq dédi: — Qiz-ayallar ichide bextliktursen, qorsiqingdiki méwimu bextliktur! **43** Manga shundaq [sherep] nedin keldikin, Rebbimning anisi bolghuchi méni yoqlap keldi! **44** Chünki mana, saliming quliqimgha kirgendila, qorsiqimdiki bowaq söyünüp oynaqlap ketti. **45** Ishen'gen qiz neqeder bextliktur; chünki uninggha Perwerdigar teripidin éytilghan söz jezmen emelge ashurulidu! **46** Meryemmu xush bolup mundaq dédi: — «Jénim Rebni ulughlaydu, **47** rohim Qutquzghuchim Xudadin shadlandi, **48** Chünki U dédikining miskin haligha nezer saldi; Chünki mana, shundin bashlap barliq dewrler méni bextlik dep ataydu; **49** Chünki Qadir Bolghuchi men üçün ulugh ishlarni emelge ashurdi; Muqeddestur Uning nami. **50** Uning rehim-shepqiti dewrdin-dewrgiche Özidin qorqidighanlarning üstidur, **51** U biliki bilen küch-qudritini namayan qildi, U tekebburlarni könglidiki niyet-xiyalliri ichidila tarmar qildi. **52** U küchlük hökümdarlarni textidin chüshürdi, Péqirlarni égiz kötürdi. **53** U achlarni nazi-németler bilen toyundurdi, Lékin baylarni quruq qol qayturdi. **55** U ata-bowilirimizgha éytqinidek, Yeni Ibrahim hem uning neslige menggü wede qilghinidek, U Öz rehim-shepqitini éside tutup, Quli Israilgha yardemge keldi». (aiŋn q165) **56** Meryem Élizabitning yénida üç ayché turup, öz öyige qaytti. **57** Élizabitning tughutining ay-küni toshup, bir oghul tughdi. **58** Emdı uning qolum-qoshniliri we uruq-tughqanliri Perwerdigarning uninggha körsetken méhir-shepqitini shunche ulghaytqanliqini anglap, uning bilen teng shadlandi. **59** We shundaq boldiki, bowaq tughulup sekkiz kün bolghanda, xalayıq balining xetnisini qilghili keldi. Ular uninggha Zekeriya dep atisining ismini qoymaqchi bolushti. **60** Lékin anisi jawaben: — Yaq! Ismi Yehya atalsun — dédi. **61** Ular uninggha: — Biraq uruq-jemetingiz ichide bundaq isimdikiler yoqqul — déyishti. **62** Shuning bilen ular balining atisidin perzentingizge néme isim qoyushni xalaysiz, dep isharet bilen sorashti. **63** U bir parche [mom] taxtayni ekilishni telep qilip: «Uning ismi Yehyadur» dep yazdı. Hemmeylen intayin heyran qélishti. **64** Shuan uning aghzi échildi, uning tili yéshilip, zuwan'gha keldi we shuning bilen Xudagha teshekkür-medhiye éytti. **65** Ularning öpchürisidikilerning hemmisini qorqunch basti; Yehudiye taghliq rayonlirida bu ishlarning hemmisi el aghzida pur ketti. **66** Bu ishlardin xewer tapquchilarning hemmisi ularni könglige püküp: «Bu bala zadi qandaq adem bolar?» déyishti. Chünki Perwerdigarning qoli derweqe uninggha yar idi. **67** Shu chaghda balining atisi Zekeriya Muqeddes Rohqa toldurulup, wehiy-bésharetni yetküzüp, mundaq dédi: — **68** «Israilning

Xudasi Perwerdigargha teshekkür-medhiye oqulsun! Chünki U Öz xelqini yoqlap, ulardin xewer élip, bedel tölep ularni hör qildi. **70** U qedimdin béri muqeddes peyghemberlirining aghzi arqiliq wede qilghinidek, Quli bolghan Dawutning jemeti ichidin biz üçün bir nijat münggüzini östürüp turghuzdi; Bu zat bizni dushmanlirimizdin we bizni öch köridighanlarning qolidin qutquzghuchi nijattur. (aiön g165) **72** U shu yol bilen ata-bowilirimizgha iltipat eylep, Muqeddes ehdisini emelge ashurush üçün, Yeni atimiz Ibrahimgha bolghan qesimini éside tutup, Bizni dushmanlirining qolidin azad qilip, Barliq künlirimizde héchkimdin qorqmay, Öz aldida ixlasmelik we heqqaniylik bilen, Xizmet-ibaditide bolidighan qildi. **76** Emdi sen, i balam, Hemmidin Aliy Bolghuchining peyghembiri dep atilisen; Chünki sen Rebning yollirini teyyarlash üçün Uning aldida mangisen. **77** Wezipeng uning xelqige gunahlirining kechürüm qilinishi arqiliq bolidighan nijatning xewirini bildürüshdür; **78** Chünki Xudayimizning ichi-baghrudin urghup chiqqan shepqtler wejedin, Qarangghuluq we ölüm kölengisi ichide olturghanlarni yorutush üçün, Putlirimizni amaniq yoligha bashlash üçün, Ershtin tang shepiqi üstimizge chüshüp yoqlidi. **80** Bala bolsa ösüp, rohta küchlendürüldi. U Israil jamaitining aldida namayan qilin'ghuche chöllerde yashap keldi.

2 Emdi shu künlerde, [Rim impératori] Qeyser Awghustustin barliq xelqtin baj élish üçün ularning royxéti tizimlansun dep perman chüshsti. **2** Tunji qétimlik bu nopus tizimlash Kiriniyus Suriye ölkisini idare qilip turghan waqtida élip bérilghanidi. **3** Shuning bilen hemme adem nopusqa tizimlinish üçün öz yurtlirigha qaytish kérek boldi. **4** Yüsüpmu Dawut [padishahning] jemetidin bolghachqa, shundaqla uning biwasite ewladi bolghachqa, Galiliye ölkisidiki Nasaret shehiridin ayrilip, Yehudiye ölkisidiki, Dawutning yurti Beyt-Lehem dégen sheherge ketti. **5** Nopusqa tizimlinish üçün layiqi, bolghusi ayali Meryemmu bille bardi. Meryem hamilidar

bolup, qorsiqi xélila yoghinap qalghanidi. **6** We shundaq boldiki, ular Beyt-Lehemde turghan waqtida Meryemning tughutining ay-küni toshup qaldi. **7** Biraq sarayda ulargha orun bolmighachqa, Meryem shu yerde tunji oghlini tughqanda uni zakilap, éghildiki oqurgha yatquzdi. **8** Shu yerning etrapidiki bezi padichilar dalada turatti; ular kéchiche tünep, padisigha qaraytti. **9** We mana, Perwerdigarning bir perishtisi ularning aldida turatti; Perwerdigarning parlaq sheripi ularning etrapini yorutuwetti. Ular intayin bek qorqup ketti. **10** Biraq perishte ulargha: — Qorqmanglar! Chünki mana, pütün xelqge xushalliq bolidighan bir xush xewerni silerge élan qilimen. **11** Chünki бүгүн Dawutning shehiride siler üçün bir Qutquzghuchi tughuldi. U — Reb Mesihdur! **12** [Uni] tépishinglar [üchün] shu alamet boliduki, bowaqni zakilan'ghan halda bir oqurda yatqan pétide tapisiler, — dédi. **13** Birdinla, perishtining etrapida zor bir top samawi qoshundikiler peyda bolup, Xudani medhiyilep: **14** «Ershielada Xudagha shan-sherepler bolghay! Yer yüzide bolsa u söyünidighan bendilirige aram-xatirjemlik bolsun!» déyishti. **15** Perishtiler ulardin ayrilip asman'gha chiqip kétiwidi, padichilar bir-birige: — Beyt-Lehemge yol élip, Perwerdigar bizge uqturghan, emelge ashurghan bu ishni körüp kéleyli, — déyishti. **16** Shuning bilen ular aldirap sheherge bérp, Meryem bilen Yüsüpni we oqurda yatqan bowaqni izdep tapti. **17** Padichilar [bowaqni] körgendin kéyin, özlirige uning heqqide éytilghan sözlerni keng tarqitiwetti. **18** Buni anglighanlarning hemmisi padichilarning dégenlirige intayin heyran qélishsti. **19** Meryem bolsa bu ishlarning hemmisini könglige püküp, chongqur oylinip yüretti. **20** Padichilar körgen we anglighanlirining hemmisi üçün Xudani ulughlap, medhiye oqushqan pétii qaytishti; barliq ishlar del ulargha xewerlendürülgendek bolup chiqqanidi. **21** Bowaqni xetne qilish waqti, yeni sekkizinchi küni toshqanda, uninggha Eysa dep isim qoyuldi. Perishte bu isimni u téxi anisining baliyatqusida apiride bolmayla qoyghanidi. **22** Emdi Musa

[peyghemberge] chüshürülgen qanun boyiche Yüsüp bilen Meryemning paklinish waqti toshqanda ular balini Perwerdigargha atap tapshurush üçün Yérusalémgha élip bardi **23** (Perwerdigarning Tewrat qanunida: «Barliq tunji oghul Perwerdigargha muqeddes mensup atilishi kérek» dep yézilghinidek) **24** we shundaqla Perwerdigarning Tewrat qanunida déyilgini boyiche, bir jüp paxtek yaki ikki kepter bachkisini qurbanliqqa sunush kérek idi. **25** We mana shu chaghlarda, Yérusalémda Siméon isimlik bir kishi turatti. U hem heqqaniy we ixlasmén adem bolup, «Israilgha Teselli Bergüchi»ni intizarliq bilen kütkenidi. Muqeddes Roh uning wujudigha yar idi. **26** U Muqeddes Rohtin kelgen wehiydin özining Perwerdigarning Mesihini körmigüche ölüm körmeydighanliqini bilgenidi. **27** U Muqeddes Rohning bashlishi bilen ibadetxanining [hoylilirigha] kirdi; ata-anisi Tewratta békitilgen adetni béjirish üçün bowaq Eysani kötürüp kirgende, **28** Siméon bowaqni quchiqigha élip, Xudagha teshekkür-medhiye oqup mundaq dédi: — **29** «Emdi, i Igem, hazir sözüng boyiche qulungning bu alemdin xatirjemlik bilen kétishige yol qoyghaysen; **30** Chünki öz közüim Séning nijatingni kördi, **31** Uni barliq xelqler aldida hazirlighansen; **32** U ellerge wehiy bolidighan nur, We xelqing Israilning shan-sheripidur!» **33** Balining ata-anisi bala heqqide éytilghanlirigha intayin heyran qélishti. **34** Siméon ulargha bext tilep, apisi Meryemge mundaq dédi: — Mana! Bu bala Israildiki nurghun kishilerning yiqilishi we nurghun kishilerning kötürülüshi üçün teyinlendi, shundaqla kishiler qarshi chiqip haqaretleydighan, [Xudaning] bésharetlik alamiti bolidu. **35** Shuning bilen nurghun kishilerning könglidiki gherezliri ashkarilididu — we bir qilichmu séning könglünge sanjilididu! **36** Shu yerde Ashir qebilisidin bolghan Fanuılning qizi Anna isimlik xéli yashan'ghan bir ayal peyghembermu bar idi. U qiz waqtida erge tegkendin kéyin uning bilen yette yil bille yashap, **37** andin seksen töt yil tul turghan idi. U ibadetxana hoyliliridin

chiqmay, kéche-kündüz roza tutushlar we dualar bilen Xudagha ibadet qilatti. **38** U del shu peyitte yétip kélip Perwerdigargha teshekkür éytti, hemde Yérusalémda nijat-hörlükni kütüwatqan barliq xalayıqqa bala toghrisida söz qildi. **39** [Yüsüp] bilen [Meryem] Tewratta békitilgen barliq ishlarni ada qilghandin kéyin, Galiliyege, öz shehiri Nasaretke qaytti. **40** Bala bolsa ösüp, dana-aqilanilik bilen tolup, rohta küchlendürüldi, Xudaning méhir-shepquitimu uning üstide idi. **41** Uning ata-anisi her yili «ötüp kétish héyti»da Yérusalémgha baratti. **42** Eysa on ikki yashqa kirgen yili, ular uni élip, héytning aditi boyiche yene chiqip bardi. **43** Héyt künlirini ötküzgendin kéyin, ular öyige qarap kétiwatqanda, bala Eysa Yérusalémda qaldi. Ata-anisining bu ishtin xewiri yoq idi, **44** belki uni seperdash-hemrahliri bilen bille kéliwatidu, dep oylap, bir kün yol yürdi. Andin ular uni uruq-tughqanlari we dost-buraderliri arisidin izdeshke bashlidi; **45** izdep tapalmay, ular keynige yénip Yérusalémgha bérıp yene izdidi. **46** We shundaq boldiki, üçinchi küni ular uni ibadetxana hoylisida Tewrat ustazlirining arisida olturup, ularning telimlirini anglawatqan hem ulardin soal sorawatqanning üstide tapti. **47** Uning sözlirini anglighanlarning hemmisi uning chüshenchisige we bergen jawablirigha intayin heyran qélishti. **48** Ata-anisi uni körüp nahayiti heyranuhs bolushti, uning anisi uninggha: — Way balam! Némishqa bizge shundaq muamile qilding? Atang ikkimiz parakende bolup séni izdep kelduq! — dédi. **49** U ulargha: — Némishqa méni izdidinglar? Ejeba, méning Atamning ishlerida bolushum kéreklikimni bilmemtinglar? — dédi. **50** Lékin ular uning ulargha éytqinini chüshenmidi. **51** Andin u ular bilen Nasaretke qaytti we ularning gépige izchil boysunatti. Lékin anisi bu ishlarning hemmisini könglige püküp qoydi. **52** Shundaq qilip, Eysa aqilanilik-danaliqta we qamette yétilip, Xuda we kishiler aldida barghanséri söyülmekte idi.

3 Rim impératori Tibérius Qeyserning seltenitining on beshinchi yili, Pontius Pilatus Yehudiye ölkisining waliysi, Hérode

xan Galiliye ölkisining hakimi, Hérod xanning inisi Filip xan Ituriye we Traxonitis ölkisining hakimi, Lisanyas xan Abiliniy ölkisining hakimi bolghanda, 2 Hannas hem Qayafa bash kahinliq qiliwatqanda, Xudaning söz-kalami chölde yashawatqan Zekerianing oghli Yehyagha keldi. 3 U Iordan deryasi wadisidiki barliq rayonlarni kézip, kishilerge gunahlargha kechürüm élip kélidighan, towa qilishni bildüridighan [sugha] «chömüldürüş»ni jakarlashni bashlidi. 4 Xuddi Tewrattiki Yeshaya peyghemberning sözliri xatirilen'gen qisimda pütülgende: «Bayawanda towlighuchi bir kishining: Rebning yolini teyyarlanglar, Uning yollarini tüz qilinglar! — dégen awazi anglandi. 5 Barliq jilghilar toldurulidu, Barliq taghdöngler peslitilidu; Egri-toqay joylar tüzlinidu, Ongghul-dongghul yerler tekshi yollar qilinidu. 6 Shundaq qilip, barliq et igiliri Xudaning nijatini köreleydighan bolidu! — dep towlaydu». 7 Yehya emdi aldigha chömüldürüşni qobul qilishqa chiqqan top-top xalayiqqa: — Ey zeherlik yılan baliliri! Kim silerni [Xudaning] chüshüsh aldida turghan ghezipidin qéchinglar dep agahlandurdi?! 8 Emdi towigha layiq méwilerni keltürünglar! We öz ichinglarda: «Bizning atimiz bolsa Ibrahimdur!» dep xiyal eylimenglar; chünki men shuni silerge éytip qoyayki, Xuda Ibrahimgha mushu tashlardinmu perzentlerni yaritip béreleydu. 9 Palta alliqachan derexlerning yiltizigha tenglep qoyuldi; yaxshi méwe bermeydighan herqandaq derexler késip otqa tashlinidu!» — dédi. 10 [Uning etrapigha] toplashqan kishiler emdi uningdin: — Undaqt, biz qandaq qilishimiz kérek? — dep soridi. 11 U jawaben: — Ikki qur chapini bar kishi birini yoq kishige bersun, yeydighini bar kishimu shundaq qilsun, — dédi. 12 Bezi bajgirlarmu chömüldürüşni qobul qilghili uning aldigha kélip: — Ustaz, biz qandaq qilimiz? — dep soridi. 13 U ulargha: — Belgilen'gendin artuq baj almanglar, — dédi. 14 Andin bezi leshkerlermu uningdin: — Bizchu, qandaq qilishimiz kérek? — dep sorashti. U ulargha: — Bashqilarning pulini zorawanliq bilen éliwalmanglar, héchkimge yalghandin shikayet qilmanglar we ish heqqinglarga razi bolunglar, — dédi. 15 Emdi xelq teqezzaliqta bolup hemmeylen könglide Yehya toghruluq «Mesih mushu kishimidu?» dep oylashti. 16 Yehya hemmeylen'ge jawaben: — Men silerni derweqe sugha chömüldürimen. Lékin mendin qudretlik bolghan birsi kélidu; men hetta keshlirining boghquchini yéshishkimu layiq emesmen! U silerni Muqeddes Rohqa hem otqa chömüldüridu. 17 Uning sorughuchi küriki qolida turidu; u öz xaminini topa-samandin teltöküs tazilaydu, sap bughdayni ambargha yighidu, emma topa-samanni öchmes otta köydürüwétidu, — dédi. 18 Emdi shundaq köp bashqa nesihetler bilen Yehya xush xewerni xelqge yetküzdü. 19 [Kéyin], hakim Hérod [ögey] akisining ayali Hérodiyeni [tartiwalghanliq] tüpeylidin we shuningdek uning barliq bashqa rezil qilmishliri üçün Yehya teripidin eyiblen'gen, 20 Hérod bu barliq rezillikining üstige yene shuni qildiki, Yehyani zindan'gha tashlidi. 21 Shundaq boldiki, hemme xelq Yehyadin chömüldürüşni qobul qilghanda, Eysamu chömüldürüşni qobul qildi. U dua qiliwatqanda, asmanlar yérilip, 22 Muqeddes Roh kepter siyaqida chüshüp uning üstige qondi. Shuning bilen asmandin: «Sen Méning söyümlük Oghlum, Men sendin toluq xursenmen!» dégen bir awaz anglandi. 23 Eysa öz [xizmitini] bashlighanda, ottuzgha kirip qalghanidi. U (xeqning neziride) Yüsüpning oghli idi; Yüsüp Xéliyning oghli, 24 Xéliy Mattatning oghli, Mattat Lawiyning oghli, Lawiy Melkiyning oghli, Melkiy Yannayning oghli, Yannay Yüsüpning oghli, 25 Yüsüp Mattatiyaning oghli, Mattatiya Amosning oghli, Amos Nahumning oghli, Nahum Héslining oghli, Hésli Naggayning oghli, 26 Naggay Mahatning oghli, Mahat Mattatiyaning oghli, Mattatiya Sémeyning oghli, Sémey Yüsüpning oghli, Yüsüp Yudaning oghli, 27 Yuda Yoananning oghli, Yoanan Résaning oghli, Résa Zerubabelning oghli, Zerubabel Salatiyelning oghli, Salatiyel Nériyning oghli, 28 Nériy Melkiyning oghli, Melkiy Addining oghli, Addi Qosamning oghli, Qosam Élmadamning oghli,

Élmadam Érning oghli, **29** Ér Yosening oghli, Yose Eliézerning oghli, Eliézer Yorimning oghli, Yorim Mattatning oghli, Mattat Lawiyning oghli, **30** Lawiy Siméonning oghli, Siméon Yehudaning oghli, Yehuda Yüsüpning oghli, Yüsüp Yonanning oghli, Yonan Eliaqimning oghli, **31** Eliaqim Méléahning oghli, Méléah Mennaning oghli, Menna Mattataning oghli, Mattata Natanning oghli, Natan Dawutning oghli, **32** Dawut Yessening oghli, Yesse Obedning oghli, Obed Boazning oghli, Boaz Salmonning oghli, Salmon Nahshonning oghli, Nahshon Amminadabning oghli, **33** Amminadab Aramning oghli, Aram Hézronning oghli, Hézron Perezning oghli, Perez Yehudaning oghli, **34** Yehuda Yaqupning oghli, Yaqup Ishaqning oghli, Ishaq Ibrahimning oghli, Ibrahim Terahning oghli, Terah Nahorning oghli, **35** Nahor Sérugning oghli, Sérug Raghuning oghli, Raghu Pelegning oghli, Peleg Éberning oghli, Éber Shélahning oghli, **36** Shélah Qainanning oghli, Qainan Arpaxshadning oghli, Arpaxshad Shemning oghli, Shem Nuhning oghli, Nuh Lemexning oghli, **37** Lemex Metushelahning oghli, Metushelah Hanoxning oghli, Hanox Yaredning oghli, Yared Mahalalilning oghli, Mahalalil Qénanning oghli, **38** Qénan Énoshning oghli, Énosh Sétning oghli, Sét Adem'atining oghli, Adem'ata bolsa, Xudaning oghli idi.

4 Andin Eysa Muqeddes Rohqa tolup, Iordan deryasidin qaytip kélip, Roh teripidin chöl-bayawan'gha élip bérildi. **2** U u yerde qiriq kün Iblis teripidin sinaldi. U bu künlerde héchnerse yémidi. Künler ayaghlashqanda, uning qorsiqi taza achqanidi. **3** Emdi Iblis uninggha: — Sen eger Xudaning Oghli bolsang, mushu tashqa: «Nan'gha aylan!» dep buyrughin — dédi. **4** Eysa uninggha jawaben: — [Tewratta]: «Insan peqet nan bilenla emes, belki Xudaning herbir sözi bilenmu yashaydu» dep yézilghan, — dédi. **5** Iblis yene uni égiz bir taghqa bashlap chiqip, bir deqiqe ichide dunyadiiki barliq döletlerni uninggha körsetti. **6** Iblis uninggha: — Men bu hakimiyetning hemmisini we uninggha tewe barliq shanushewketlerni sanga teqdim

qilimen; chünki bular manga tapshurulghan, men uni kimge bérishni xalisam, shuninggha bérimen. **7** Eger bash qoyup manga sejde qilsang, bularning hemmisi séningki bolidu, — dédi. **8** Eysa uninggha jawab bérrip: — [Tewratta]: «Perwerdigar Xudayingghila ibadet qil, peqet Uningla qulluqida bol!» dep yézilghan, — dédi. **9** Andin Iblis uni Yérusalémgha élip bardi we uni ibadetxanining eng égiz jayigha turghuzup: — Xudaning Oghli bolsang, özüngni peske tashlap baqqin! **10** Chünki [Tewratta]: «[Xuda] Öz perishtilirige séni qoghdash heqqide emr qilidu»; **11** we, «Putungning tashqa urulup ketmesliki üçün, ular séni qollirida kötürüp yüridu» dep yézilghan, — dédi. **12** Eysa uninggha: — «[Tewratta]: «Perwerdigar Xudayingni sinighuchi bolma!» depmu yézilghan, — dédi. **13** Iblis barliq sinashlarni ishlitip chiqqandin kéyin, uni waqtinche tashlap kétip qaldi. **14** Eysa Rohning küch-qudriti ichide Galiliye ölkisige qaytip keldi. Shuning bilen uning xewer-shöhriti etraptiki herbir yurtlarga tarqaldi. **15** U ularning sinagoglirida telim bérigili turdi we ularning ulughlashlirigha sazawer boldi. **16** U özi béqip chong qilin'ghan yurti Nasaretke kélip, shabat küni adettikidek sinagogqa kirdi we shundaqla [muqeddes yazmilarni] oqushqa öre turdi **17** we Tewrattiki «Yeshaya» dégen qisim uninggha tapshuruldi. U oram yazmini échip, munu sözler yézilghan yerni tépip oqudi: **18** — «Perwerdigarning Rohi méning wujudumda, Chünki U méni yoqsullargha xush xewerler yetküzüshke mesih qildi. Tutqunlarga azadliqni, We korlarga körüş shipasini jakarlashqa, Ézilgenlerni xalas qilishqa, Perwerdigarning shapaet körsitidighan yilini jakarlashqa méni ewetti». **20** U yazmini türüwétip, sinagog xizmetchisige qayturup bérrip, olturdi. Sinagoga olturghanlarning hemmisining közliri uninggha tikilip turatti. **21** U köpchilikke: — Mana bu ayet бүгүн quliqinglarga anglan'ghinida emelge ashurulmaqta, — dédi. **22** Hemmisi uning yaxshi gépini qiliship, uning aghzidin chiqiwatqan shapaetlik sözlirige heyran qéliship: — Bu Yüsüpning oghli emesmu? — déyishti. **23**

U ulargha: — Shübhisizki, siler manga «Ey téwip, awwal özüngni saqayt!» dégen temsilni keltürüp, «Xewer tapqinimizdek, Kepernahum shehiride néme ishlar yüz bergen bolsa, mushu yerdimu, öz yurtungdimu shularni körsetmemsen?» dewatisiler, — dédi. **24** — Biraq shuni silerge berheq éytip qoyayki, héchqandaq peyghember öz yurti teripidin qobul qilin'ghan emes. **25** Men silerge shu heqiqetni eslitimenki, Ilyas [peyghember]ning waqtida, asman uda üç yil alte ay étilip, dehshetlik bir qehetchilik barliq zéminni basqanda, Israilda nurghun tul ayallar bar idi; **26** biraq Ilyas ularning héchqaysisining qéshigha emes, belki Zidonning Zarefat shehiridiki bir tul ayalning qéshighila ewetilgen. **27** We [shuninggha oxshash], Élisha peyghemberning waqtida, Israilda maxaw késilige griptar bolghanlar nurghun bolsimu, lékin Suriyelik Naamandin bashqa, héchqaysisi saqaytilghan emes! — dédi. **28** Sinagodikiler bu sözlerni anglap, hemmisi qattiq ghezeplendi; **29** ornidin turushup, uni sheherdin heydep chiqirip, shu sheher jaylashqan taghning léwige echiqip, tik yardin tashliwetmekchi bolushti. **30** Lékin u ularning arisidin bimalal ötüp, öz yoligha chiqip ketti. **31** U Galiliye ölkisining Kepernahum dégen bir shehirige chüshti, u yerde shabat künliride xelqqa telim béretti. **32** Ular uning telimige heyran qélishti, chünki uning sözi tolimu nopuzluq idi. **33** Emdi sinagogta napak jinning rohi chaplashqan bir kishi bolup, [uningdiki jin] qattiq awazda: **34** — Ey Nasaretlik Eysa, séning biz bilen néme karing?! Bizni yoqatqili keldingmu? Men séning kimlikingni bilimen, Xudaning Muqeddes Bolghuchisisen! — dep towlap ketti. **35** Lékin Eysa jin'gha tenbih bérip: — Aghzingni yum! Uningdin chiq! — déwidi, jin héliqi ademni xalayıq otturısında yiqitiwétip, uningdin chiqip ketti. Lékin uninggha héch zerer yetküzmidi. **36** Hemmeylen buningdin qattiq heyran bolushup, bir-birige: — Bu zadi qandaq ish! U derweqe hoquq we qudret bilen napak rohlargha emr qilsila, ular chiqip kétidiken, — déyishti. **37** Shuning bilen uning xewer-shöhriti etraptiki herbir yurtlarga tarqaldi. **38** Eysa sinagogtin

chiqip, Simonning öyige kirdi. Lékin Simonning qéyanisi éghir tep késili bolup qalghanidi; ular Eysadin uning hajitidin chiqishini ötündi. **39** U ayalning béshida turup, tepke tenbih bériwidi, tep shuan uningdin ketti. U derhal ornidin turup, ularni küttishke bashlidi. **40** Kün pétishi bilenla, kishiler herxil késellerge griptar bolghan yéqinliri bolsila, ularni uning aldigha élip kélishti. U ulargha bir-birlep qolini tegküzüp, ularni saqaytti. **41** Kishilerge chaplashqan nurghun jinlar ulardin chiqip: «Sen Xudaning Oghli!» dep towlap kétetti. Lékin u ulargha tenbih bérip, söz qilishigha yol qoymidi; chünki ular uning Mesih ikenlikini biletti. **42** Kün chiqishi bilen, u sheherdin chiqip, pinhan bir jaygha ketti. Biraq top-top xalayıq uni izdep yüretti; ular uni tapqanda aldigha kélip, uni arimizda qalsun dep kétishidin tosmaqchi bolushti. **43** Lékin u ulargha: — Xudaning padishahliqining xush xewirini bashqa sheher-yézilarghimu yetküzüshüm kérek; chünki men del bu ishqa ewetilgenmen, — dédi. **44** Shuning bilen u Galiliyediki sinagoglarda telim bérip yüriwerdi.

5 Shundaq boldiki, u Ginnisaret kölining boyida turghanda, xalayıq Xudaning söz-kalamini anglash üçün uning etrapigha oliship qistiliship turatti. **2** U köl boyida turghan ikki kémini kördi. Béliqchilar bolsa kémidin chüshüp, [qirghaқта] torlirini yuyushuwatatti. **3** U kémilerdin birige, yeni Simonningkige chiqip, uningdin kémini qirghaqtin sel yiraqlitishni iltimas qildi. Andin u kémide olturup top-top xalayıqqa telim berdi. **4** Sözi tügigendin kéyin, u Simon'gha: — Kémini chongqurraq yerge heydep bérip, béliqlarni tutushqa torliringlarni sélinglar, — dédi. **5** Simon uninggha jawaben: — Ustaz, biz pütün kéchiche japa tartip héch nerse tutalmiduuq. Biraq séning sözüng bilen torni salsam salay, dédi. **6** Ular shundaq qiliwidi, nurghun béliqlar torgha chüshti; tor sökülüşke bashlidi. **7** Shuning bilen ular bashqa kémidiki shérikilirini yademege kélishke isharet qilishti. Ular kélip, [béliqlarni] ikki kémige liq qachiliwidi, kémiler chöküp kétéy dep qaldi. **8** Simon Pétrus bu ishni

körüp, Eysaning tizliri aldida yiqilip: — qilindi! — dédi. **21** Tewrat ustazliri bilen Mendin yiraqlashqaysen, i Reb! Chünki men gunahkarmen! — dédi. **9** Chünki bunche sözligen bu adem kimdur?! Xudadin bashqa köp béliq tutulghanliqidin u we uninggha gunahlarni kechüreleydighan kim bar? — dep hemrah bolghanlirini heyranliq basqanidi. **10** We Simonning shérikliiri — Zebediyning oghulliri eyib izdeshlirini bilip yétip, jawaben: — Siler Yaqup bilen Yuhannamu hem shundaq heyran könglünglarda némishqa eyib izdeysiler? **23** qaldi. Emdi Eysa Simon'gha: — Qorqmighin, «Gunahliring kechürüm qilindi!» déyish asanmu buningdin kéyin sen adem tutquchi bolisen yaki «Ornungdin tur, mang!» déyishmu? **24** — dédi. **11** Ular kémilerni qirghaqa chiqirip, Emma hazir silerning Insan'oghlining yer hemme nersini tashlap qoyup, uninggha yüzide gunahlarni kechürüm qilish hoquqigha egiship mangdi. **12** Shundaq boldiki, u sheher-yézilarning biride bolghanda, mana shu yerde, pütün bedinini maxaw bésip ketken bir adem bar idi; u Eysani körüpla uning ayighigha özini étip uningdin: — Teqsir, eger sen xalisang, méni saqaytip pak qilalaysen! — dep yalwurdi. **13** Eysa qolini sozup uninggha tegküzüp turup: — Xalaymen, paklan'ghin! — déwidi, bu ademning maxaw késili derhal uningdin ketti. **14** Eysa uninggha: — Hazir bu ishni héchkimge éytma, belki udul bérp kahin'gha özüngni körsitip, ularda bir guwahliq bolush üçün, Musa bu ishta emr qilghandek özüngning saqaytilghining üçün bir [qurbanliqni] sun'ghin, — dédi. **15** Lékin u toghrisidiki xewer téximu tarqilip pur ketti; shuning bilen top-top xelq uning sözini anglash we öz aghriq-késellirini saqaytishi üçün uning aldigha yighilip kéletti. **16** Halbuki, u pat-pat ulardin chékinip chöllük yerlerge bérp dua qilatti. **17** Shu künlarning biride shundaq boldiki, u telim bériwatqanda, yénida Perisiyler we Tewrat ehliliri olturatti. Ular Galiliye, Yehudiye ölkilirining herqaysi yéza-qishlaqliri we Yérusalémdin kelgenidi. Perwerdigarning késellerni saqaytish küch-qudriti uninggha yar boldi. **18** Shu peyette, mana birqanche kishi zembilge yatquzulghan bir palechni kötürüp keldi. Ular uni uning aldigha ekirishke intilishti. **19** Biraq ademlerning tolililiqidin késelni ekirishke amal tapalmay, ular ögzige élip chiqip, ögzidiki kahishlarni échip, késelni öyning ichige zembilde yatqan halda xalayiqling otturisigha, Eysaning aldigha chüshürdi. **20** U ularning ishenchini körüp [palechke]: — Burader, gunahliring kechürüm qilindi! — dédi. **21** Tewrat ustazliri bilen Perisiyler köngülliride: — Bundaq kupurluq sözligen bu adem kimdur?! Xudadin bashqa gunahlarni kechüreleydighan kim bar? — dep oylashti. **22** Biraq Eysa ularning könglide eyib izdeshlirini bilip yétip, jawaben: — Siler könglünglarda némishqa eyib izdeysiler? **23** «Gunahliring kechürüm qilindi!» déyish asanmu yaki «Ornungdin tur, mang!» déyishmu? **24** Emma hazir silerning Insan'oghlining yer yüzide gunahlarni kechürüm qilish hoquqigha ige ikenlikini bilishinglar üçün, — U palech késelge: — Sanga éytayki, ornungdin tur, ornungni yighishturup öyüngge qayt! — dep buyrudi. **25** Héliqi adem derhal ularning aldida ornidin des turup, özi yatqan zembilni élip, Xudani ulughlighiniche öyige qaytti. **26** Hemmeylenni dehshetlik heyranliq basti; ular Xudani ulughliship, qorqunchqa chömgen halda: — Biz бүгүн tilsimat ishlarni kördüq! — déyishti. **27** Bu ishlardin kéyin, u yolgha chiqip, Lawiy isimlik bir bajgirni kördi. U baj yighidighan orunda olturatti. U uninggha: — Manga egeshkin! — dédi. **28** U ornidin turup, hemmini tashlap, uninggha egeshti. **29** Lawiy öyide uninggha katta bir ziyapet berdi. Ular bilen zor bir top bajgirlar we bashqilarmu shu yerde hemdastixan bolghanidi. **30** Biraq Perisiyler we ularning éqimidiki Tewrat ustazliri ghudungshup uning muxlislirigha: — Siler némishqa bajgir we gunahkarlar bilen bir dastixanda yep-ichip olturisiler?! — dep aghrinishti. **31** Eysa ulargha jawaben: — Saghlam ademler emes, belki késel ademler téwipqa mohtajdur. **32** Men heqqaniylarni emes, belki gunahkarlarni towigha chaqirghili keldim, — dédi. **33** Andin ular uningdin: — Némishqa Yehyaning muxlisliri daim roza tutup dualawet qilidu, Perisiylerning muxlislirimu shundaq qilidu, lékin séning muxlisliring yep-ichiyla yüridighu! — dep sorashti. **34** U ulargha: — Toyi boluwatqan yigit toyda toy méhmanliri bilen hemdastixan olturghan chaghda ularni roza tutquzalamsiler? **35** Emma shu künler kéliduki, yigit ulardin élip kétilidu, ular shu künlerde roza tutidu. **36** U ulargha bir temsilmu

keltürdi: — Héchkim yéngi könglektin yirtip, uni kona könglekke yamaq qilmaydu. Undaq qilsa, yéngi köngleknimu yirtqan bolidu, shundaqla yéngidin alghan yamaqmu kona könglekke mas kelmeydu. 37 Shuningdek, héchkim yéngi sharabni kona tulumlarga qachilimaydu. Undaq qilsa, yéngi sharabning [köpüshi bilen] tulumlar yérilidu-de, sharabmu tökülüp kétidu; tulumlarmu kardin chiqidu. 38 Shunga yéngi sharab yéngi tulumlarga qachilinish kérek, shundaqta ikkilisi saqlinip qalidu. 39 Uning üstige, héchkim kona sharabtin kéyin yéngisini ichishni xalimaydu, chunki u: «Boldi, konisi yaxshi!» deydu.

6 Ikkinchi «muhim shabat küni», u bughdayliqlardin ötüp kétiwatatti. Uning muxlisleri bashaqlarni üzüwélip, alqinida uwulap yewatatatti. 2 Lékin buni körge bezi Perisiyler ulargha: — Siler némishqa shabat küni Tewratqa cheklen'gen ishni qilisiler? — déyishti. 3 Eysa ulargha jawaben: — Siler hetta Dawut [peyghember] we uning hemrahlirining ach qalghanda néme qilghanliqini [muqeddes yazmildin] oqumighanmusiler? 4 Démek, u Xudaning öyige kirip, [Xudagha] atalghan, [Tewratqa] kahinlardin bashqa herqandaq ademning yéyeshi cheklen'gen «teqdim nanlar»ni [sorap] élip yégen we hemrahlirighimu bergen — dep jawab berdi. 5 Axirida u ulargha: — Insan'oghli shabat küniningmu Igisidur, — dédi. 6 Yene bir shabat küni shundaq boldiki, u sinagogqa kirip telim bériwatatti. Sinagogta ong qoli yigilep ketken bir adem bar idi. 7 Emdi Tewrat ustazliri bilen Perisiyler uning üstidin erz qilghudek birer ishni izdep tapayli dep, uning shabat künimu késel saqaytidighan-saqaytmaydighanliqini paylap yürüshetti. 8 Biraq Eysa ularning könglidikini bilip, qoli yigilep ketken ademge: — Ornungdin tur, otturigha chiqqin! — déwidi, héliqi adem ornidin qopup shu yerde turdi. 9 Andin Eysa ulargha: — Silerdin sorap baqaychu, Tewratqa uyghun bolghini shabat küni yaxshiliq qilishmu, yaki yamanliq qilishmu? Janni qutquzushmu yaki jan'gha zamin bolushmu? — dep soridi. 10

Etrapidikilerning hemmisige nezer salghandin kéyin, u héliqi ademge: — Qolungni uzat, — dédi. U shundaq qilishi bilenla qoli eslige keltürülüp ikkinchi qoligha oxshash boldi. 11 Lékin ular ghezeptin hoshini yoqitip, Eysagha qandaq taqabil turush toghrisida meslihetlishishke bashlidi. 12 Shu künlerde shundaq boldiki, u dua qilishqa taghqa chiqti we u yerde Xudagha kéchiche dua qildi. 13 Tang atqanda, muxlisirini aldigha chaqirip, ularning ichidin on ikkiylenni tallap, ularni rosul dep atidi. 14 Ular: Simon (Eysa uni Pétrus depmu atighan) we uning inisi Andiriyas; Yaqup we Yuhanna, Filip we Bartolomay, 15 Matta we Tomas, Alfayning ogli Yaqup we milletperwer dep atalghan Simon, 16 Yaqupning ogli Yehuda we kéyin uninggha satqunluq qilghan Yehuda Ishqariyotlar idi. 17 Eysa [rosulliri] bilen taghdin chüshüp, bir tüzlenglikte turatti. Shu yerde nurghun muxlisleri hemde pütkül Yehudiye ölkisidin we Yérusalémdin, Tur we Zidon sheherlirige qaraydighan déngiz boyidiki yurtlardin top-top kishiler yighilishti. Ular uning telimlerini anglash we késellirige shipaliq izdesh üçün kelgenidi. 18 Napak rohlardin azablan'ghanlarmu shipaliq tépishiti. 19 Bu top-top ademlarning hemmisi qollirini uninggha tegküzüwélishqa intiletti; chunki küch-qudret uning wujudidin chiqip ularning hemmisige shipaliq bériwatatti. 20 Shuning bilen u beshini kötürüp muxlisirigha qarap mundaq dédi: — «Mubarek, ey yoqsullar! Chunki Xudaning padishahliqi silerningkidur. 21 Mubarek, ey hazir ach qalghanlar! Chunki siler toluq toyunisiler. Mubarek, ey yighlawatqanlar! Chunki külidighan bolisiler. 22 Kishiler Insan'oghlining wejidin silerdin nepretlense, silerni özliridin chetke qaqs, silerge töhmet-haqaret qilsa, naminglarni rezil dep qarghisa, silerge mubarek! 23 Shu küni shadlinip tentene qilip sekrenglar. Chunki mana, ershte bolghan in'aminglar zordur. Chunki ularning ata-bowiliri [burunqi] peyghemberlergimu oxshash ishlarni qilghan. 24 — Lékin halinglarga way, ey baylar! Chunki siler alliqachan rahet-paraghitnglarga ige boldunglar! 25 Halinglarga way, ey qarni

toyun'ghanlar! Chünki siler ach qalisiler. békitilmeysiler. Bashqilarni kechüringlar we Halinglarga way, ey küliwatqanlar! Chünki silermu kechürüm qilinisiler. 38 Béringlar we haza tutup yighlaysiler. 26 Hemmeylen silerni yaxshi dégende, halinglarga way! Chünki ularning ata-bowilirimu [burunqi] chüshkidek derijide qoynunglarga töküp saxta peyghemberlerge shundaq qilghan». 27 — Biraq manga qulaq salghan silerge shuni éytip qoyayki, dushmanliringlarga méhir-muhebbet körsitinglar; silerge och bolghanlarga yaxshiliq qilinglar. 28 Silerni qarighanlarga bext tilenglar; silerge yaman muamilide bolghanlarchimu dua qilinglar. 29 Birs mengzingge ursa, ikkinchi mengzingnimu tutup ber; birsi chapiningni éliwalimen dése, könglikingnimu ayimay bergin. 30 Birs sendin birnéme tilise, uninggha bergin. Birs séning birer nersengni élip ketse, uni qayturup bérishni sorima. 31 Bashqilarning özünglarga qandaq muamile qilishini ümid qilsanglar, silermu ularga shundaq muamile qilinglar. 32 Eger siler özünglarni yaxshi körgenlergila méhir-muhebbet körsetsenglar, undaqda silerde néme shapaet bolsun? Chünki hetta gunahkarlarmu özini yaxshi körgenlerge méhir-muhebbet körsitidighu. 33 Eger siler özünglarga yaxshiliq qilghanlarchila yaxshiliq qilsanglar, undaqda silerde néme shapaet bolsun? Chünki hetta gunahkarlarmu shundaq qilidighu! 34 Eger siler qerzni «choqum qayturup béridu» dep oylihanlarga bersenglar, undaqda silerde néme shapaet bolsun? Chünki hetta gunahkarlarmu eynen qayturup alimiz dep bashqa gunahkarlarga qerz béridighu! 35 Lékin siler bolsanglar, dushmaninglarchimu méhir-muhebbet körsitinglar, yaxshiliq qilinglar, bashqilarga örne béringlar we «Ular bizge bérnéme qayturidu» dep oylimanglar. Shu chaghda, in'aminglar zor bolidu we siler Hemmidin Aliy Bolghuchining perzentliri bolisiler. Chünki u tuzkorlarga we rezillergimu méhribanliq qilidu. 36 Atanglar méhriban bolghinidek silermu méhriban bolunglar. 37 — Bashqilarning üstidin höküm qilip yürmenglar. Bolmisa, siler [Xudaning] hökümige uchraysiler. Bashqilarni gunahqa békitmenglar we silermu gunahqa

békitilmeysiler. Bashqilarni kechüringlar we silermu kechürüm qilinisiler. 38 Béringlar we silergimu bérilidu — hetta chong ölchigüchke liq chingdap, silkip toldurulup üstidin téship chüshkidek derijide qoynunglarga töküp bérilidu. Siler bashqilarga qandaq ölchem bilen ölchep bersenglar, silergimu shundaq ölchem bilen ölchep bérilidu. 39 Andin u ularga temsil éytip mundaq dédi: — Qarighu qarighuni yétilep mangalamdu? Undaq qilsa, her ikkisi orekke chüshüp ketmemdu? 40 Muxlis ustazidin üstün turmaydu; lékin takamullashturulghini ustazigha oxshash bolidu. 41 Emdi néme üçün buradiringning közidiki qilni körüp, öz közüngdiki limni bayqiyalmaysen?! 42 Sen qandaqmu öz közüngde turghan limni körmey turup buradiringgha: «Qéni, közüngdiki qilni éliwétey!» déyeleysen?! Ey saxtipez! Awwal özüngning közidiki limni éliwet, andin éniq körüp, buradiringning közidiki qilni éliwételeysen. 43 Chünki héchqandaq yaxshi derex yaman méwe bermeydu, héchqandaq yaman derexmu yaxshi méwe bermeydu. 44 Herqandaq derexni bergen méwisidin perq etkili bolidu. Chünki tikendin enjürni üzgili bolmas, yantaqtin üzüm üzgili bolmas. 45 Yaxshi adem qelbidiki yaxshiliq xezinisidin yaxshiliq chiqiridu; rezil adem qelbidiki rezillik xezinisidin rezillikni chiqiridu. Chünki qelb némige toldurulghan bolsa, éghizdin shu chiqidu. 46 — Siler némishqa méni «Reb! Reb!» deysiler-yu, biraq silerge éytqanlirimgha emel qilmaysiler? 47 Emise, méning aldimgha kélip, sözlirimni anglap emel qilghan herkimning kimgé oxshighanliqini silerge körsitip bérey. 48 U xuddi chongqur kolap, ulini qoram tashning üstige sélip öy salghan kishige oxshaydu. Kelkün kelgende, su éqimi u öyning üstige zerb bilen urulghini bilen, uni midir-sidir qilalmidi, chünki u puxta sélin'ghan. 49 Lékin sözlirimni anglap turup, emel qilmaydighan kishi bolsa, quruq yerning üstige ulsiz öy salghan kishige oxshaydu. [Kelkün] éqimi shu öyning üstige urulushi bilen u örölüp ketti; uning örölüshi intayin dehshetlik boldi!

7 Eysa köpchilikke bu sözlarning hemmisini qilib bolghandin kéyin, Kepernahum shehirige [qayta] kirdi. **2** U yerde melum bir yüzbéshining etiwariq quli éghir késel bolup, sekratta yatatti. **3** Yüzbéshi Eysaning xewirini anglap, birnechche Yehudiy aqsaqalni uning yénigha béríp, uning kélíp qulini qutquzushi üçün ötünüşke ewetti. **4** Ular Eysaning aldigha kelgende uninggha: — Bu ishni tiligüchi bolsa, tilikini ijabet qilishingizgha heqiqeten erziydighan adem. **5** Chünki u bizning [Yehudiy] elimizni yaxshi köridü we hetta biz üçün bir sinagogmu sélíp berdi, — dep jiddiy qiyapette ötünüşti. **6** Eysa ular bilen bille bardı. Biraq öyige az qalghanda, yüzbéshi Eysaning aldigha birnechche dostini ewetip uninggha mundaq déğüzdi: — «Teqsir, özlirini aware qilmisila, özlirining torusumning astigha kélishlirige erzimeymen. **7** Shunga özümnimu silining aldilirigha bérishqa layiq hésablimidim. Sili peqet bir éghiz söz qilip qoysila, qulum saqiyip kétidu. **8** Chünki menmu bashqa birsining hoquqi astidiki adammen, qol astimdimu leshkerlirim bar. Birige bar désem baridu, birige kel désem, kélidu; qulumgha bu ishni qil désem, u shu ishni qilidu». **9** Eysa bu gepni anglap [yüzbéshigha] teejjüblendi. U burulup keynige egeshken xalayıqqa: Derweqe, hetta Israildimu bundaq zor ishenchni tapalmighanidim! — dédi. **10** Yüzbéshi ewetken kishiler qaytip barghanda, késel bolghan qulning sellimaza saqayghanliqini kördi. **11** Bu ishtin kéyin u Nain dégen bir sheherge bardı. Uning muxlisleri we yene top-top kishiler uninggha egiship mangdı. **12** U sheher qowuqigha yéqinlashqanda, mana kishiler jinaza kötürüp chiqiwatqanidi. Ölgüchi anisining yekke-yégane oghli idi, uning üstige anisi tul ayal idi. Sheherdin chong bir top adem ayalgha hemrah bolup chiqqanidi. **13** Reb uni körüp, uninggha ichini aghritip: — Yighlimighin, — dédi. **14** Shuning bilen u ötüp, tawutqa qolini tegküziwidi, tawut kötürgenler toxtidi. U: — Yigit, sanga éytimen, oyghan! — dédi. **15** Ölgüchi bolsa ruslinip tik olturdi we gep qilishqa bashlıdı. [Eysa] uni anisigha tapshurup berdi. **16** Hemmeylenni qorqunch bésip, ular Xudani ulughlap: — «Arimizda ulugh bir peyghember turghuzuldi!» we «Xuda Öz xelqini yoqlap keldi!» — déyishti. **17** Uning toghrisidiki bu xewer pütün Yehudiye zémini we etraptiki rayonlarga tarqilip ketti. **18** Yehyaning muxlisleri emdi bu barliq ishlarning xewirini uninggha yetküzdı. Yehya muxlisiridin ikiye lenni öziye chaqirip, **19** Ularni Eysaning aldigha ewetip: «Kélishi muqerrer zat özüngmu, yaki bashqa birsini kütüshimiz kérekmu?» dep sorap kélishke ewetti. **20** Ular Eysaning aldigha béríp: — Chö müldürgüchi Yehya bizni sendin: «Kélishi muqerrer zat özüngmu, yaki bashqa birsini kütüshimiz kérekmu?» dep sorap kélishke yéninggha ewetti — dédi. **21** Del shu waqıtta [Eysa] aghriq-silaq we késel-waba basqan we yaman rohlar chaplashqan nurghun kishilerni saqaytti we nurghun qarighularni köridighan qildi. **22** Shuning bilen u [Yehyaning muxlisirigha]: — Siler qaytip béríp, Yehyagha öz anglighan we körgenliringlar toghruluq xewer yetküzüp — «Korlar köreleydighan we tokurlar mangalaydighan boldı, maxaw késili bolghanlar saqaytıldı, gaslar angliyalaydighan boldı, ölgenlermu tirildürüldı we kembeghellerge xush xewer jakarlandı» — dep éytinglar. **23** [Uninggha yene]: «Mendin gumanlanmay putliship ketmigen kishi bolsa bextliktur!» dep qoyunglar, — dédi. **24** Yehyaning elchiliri ketkendin kéyin, u top-top ademlerge Yehya toghruluq söz échip: — «Siler [burun Yehyani izdep] chölge barghininglarda, zadi némini körgili bardinglar? Shamalda yelpünüp turghan qomushnimu? **25** Yaki ésil kiyim kiygen bir erbabnimu? Mana, ésil kiyimlerni kiygen, eysh- ishret ichide yashaydighanlar padishahlarning ordiliridin tépiledughu! **26** Emdı siler néme körgili bardinglar? Bir peyghembernimu? Durus, emma men shuni silerge éytıp qoyayki, [bu bolsa] peyghemberdinmu üstün bir bolghuchidur. **27** Chünki [muqeddes yazmılardiki]: — «Mana, yüz aldinggha elchimni ewetimen; U séning aldingda yolungni teyyarlaydu» — dep yézilghan söz mana del uning toghrisida yézilghandur. **28** Chünki men silerge shuni éytıp qoyayki, ayallardin

tughulghanlar arisida Yehyadinmu ulughi yoq; emma Xudaning padishahliqidiki eng kichik bolghinimu uningdin ulugh turidu **29** (emdi [Yehyani] anglihan puqralar, hetta bajgirlarmu Xudaning yolini toghra dep Yehyaning chömlüdüriishi bilen chömlüdürlgenidi. **30** Lékin Perisiyler we Tewratshunaslar Yehyaning chömlüdüriishini qobul qilmay, Xudaning özlirige bolghan meqset-iradisini chetke qaqqanidi). **31** Lékin bu zamanning kishilirini zadi kimlerge oxshitay? Ular kimlerge oxshaydu? **32** Ular xuddi reste-bazarlarda olturuwélip, bir-birige: «Biz silerge sunay chélip bersekmu, ussul oynimidinglar», «Matem pedisige chélip bersekmu, yigha-zar qilmidinglar» dep [qaqshaydighan tuturuqsiz] balilargha oxshaydu. **33** Chünki Chömlüdürgüchi Yehya kélip ziyapette olturmaytti, [sharab] ichmeytti. Shuning bilen siler: «Uninggha jin chaplishiptu» déyishisiler. **34** Insan'oghli bolsa kélip hem yeydu hem ichidu we mana siler: «Taza bir toymas we meyxor iken. U bajgirlar we gunahkarlarning dostidur» déyishisiler. **35** Lékin danaliq bolsa özining barliq perzentliri arqiliq durus dep tonulidu». **36** Perisiylerdin biri uningdin öyümde méhman bolsingiz dep ötündi. Emdi u Perisiyning öyige kirip dastixanda olturdi. **37** We mana, u sheherde buzuq dep tonulghan bir ayal Eysaning bu Perisiyning öyide dastixanda olturghanliqini anglap, aq qashtéshidin yasalghan bir qutida murmekki élip keldi. **38** U yighlighan péti uning keynide, putigha yéqin turup, köz yashliri qilip, putlirini hól qiliwetti; andin chachliri bilen uning putlirini értip qurutti hem putlirini toxtimay söyüp, üstige etir sürdi. **39** Emdi uni chaqirghan Perisiy bu ishni körüp, ichide: «Bu adem rast peyghember bolghan bolsa, özige tégiwatqan bu ayalning kim we qandaq ikenlikini biletti. Chünki u bir buzuq!» dep oyliidi. **40** Shuning bilen Eysa uninggha jawaben: — Simon, sanga deydighan bir gépim bar, — dédi. — Éyting, ustaz, — dédi Simon. **41** — Ikki adem melum bir qerz igisige qerzdar iken. Biri besh yüz kümüsh dinargha, yene biri bolsa ellik kümüsh dinargha qerzdar iken. **42** Lékin her ikkisining qerzni qayturghili héchnersisi bolmighachqa, qerz igisi méhribanliq qilip her ikkisining qerzini kechürüm qiptu. Séningche, ularning qaysisi uni bekrek söyidu? — dep soridi Eysa. **43** Simon jawaben: — Méningche, [qerzi] köprek kechürüm qilin'ghan kishi, — dédi. — Toghra höküm qilding, — dédi Eysa. **44** Andin héliqi ayalgha burulup, Simon'gha: — Bu ayalni kördüngmu? Men öyüngge kirginim bilen, sen putlirimni yuyushqa su bermigeniding; lékin u köz yéshi bilen putlirimni yudi we chéchi bilen értip qurutti. **45** Sen méni salam bérip söymiding; lékin u men kirgendin tartip putlirimni söyüshtin toxtimidi. **46** Sen béshimghimu may sürkimigeniding; biraq u méning putlirimgha murmekkini sürkep qoydi. **47** Shunga shuni sanga éytip qoyayki, uning nurghun gunahliri kechürüm qilindi. Chünki mana, uning körsetken méhir-muhebbiti chongqur emesmu? Emma kechürümi az bolghanlarning méhir-muhebbetni körsitishimu az bolidu, — dédi. **48** Andin u ayalgha: — Gunahliring kechürüm qilindi, — dédi. **49** Ular bilen hemdastixan olturghanlar könglide: «Kishilerning gunahlininimu kechürüm qilghuchi bu adem zadi kimdu?» déyishti. **50** Eysa héliqi ayalgha: — Étiqading séni qutquzdi; aman-xatirjemlik bilen qaytqin! — dédi.

8 Kéyin, [Eysa] shu yurtlarni kézip, shehermu-sheher, yézimu-yéza Xudaning padishahliqining xush xewirini élan qilip jakarlidi; on ikkiylenmu uning bilen birge bard. **2** Uning bilen bille barghanlardin yene yaman rohlardin we aghriq-silaqlardin saqaytilghan bezi ayallarmu bar idi; ularning arisida özidin yette jin heydep chiqirilghan Meryem (Magdalliq dep atalghan), **3** Hérod [xan]ning saray ghojidari Xuzaning ayali Yoanna, Suzanna we bashqa nurghun ayallarmu bar idi. Bular öz mal-mülükliri bilen u [we uning muxlislrining] hajetliridin chiqatti. **4** Chong bir top ademler yighilghanda, shundaqla herqaysi sheherlerdin kishiler uning yénigha kelgende, u ulargha bir temsil sözlep berdi: **5** — «Uruq chachquchi uruq chachqili [étizgha]

chiqiptu. Uruq chachqanda, uruqlardin beziliri bolmay, yoruqluqqa chiqmay qalmaydu. **18** chighir yol üstige chüshüp, dessilip kétiptu Shuning üçün, anglishinglarning qandaq we asmandiki uchar-qanatlar kélip ularni ikenlikige köngül qoyunglar! Chünki kimde bar yep kétiptu. **6** Bashqa beziliri tashliq yerge bolsa, uninggha téximu köp bérilidu; emma chüshüptu. Yerde nemlik bolmighachqa, kimde yoq bolsa, hetta bar dep hasablighinimu ünüp chiqqini bilen qurup kétiptu. **7** Bashqa uningdin mehrum qilnidu. **19** Emdi uning beziliri tikenlarning arisigha chüshüptu, anisi we iniliri uning bilen körtüshkili keldi. tikenler maysilar bilen teng ösüp maysilarni Lékin adem nurghun bolghachqa, yénigha boghuwaptu. **8** Bashqa beziliri bolsa yaxshi kélelmigenidi. **20** Shuning bilen birsi uninggha: tupraqqa chüshüptu. Ün'gendin kéyin, yüz — Aningiz we iniliringiz siz bilen körüshimiz hesse hosul bériptu». Bularni dégendin kéyin dep, sirtta turidu, — dédi. **21** Lékin u jawaben: u yuqiri awaz bilen: — Anglighudek quliqi — Méning anam we aka-uka qérindashlirim barlar buni anglisun! dep towlidi. **9** Kéyin uning bolsa Xudaning sözini anglap, uninggha emel muxlisliri uningdin: — Bu temsilning menisi qilghuchilardur, dédi. **22** We shundaq boldiki, néme? — dep soridi. **10** U ulargha mundaq shu künlerdin biri, u muxlisliri bilen bir kémige dédi: — Xudaning padishahliqining sirlirini chüshüp, ulargha: — Kölning u qétigha barayli, bilish silerge nésip qilindi. Biraq bu ishlar — dédi. Shuning bilen ular yolgha chiqti. **23** qalghan bashqilargha temsiller bilenla étylidu. Kéme kétiwatqanda u uyqugha ketkenidi. Kölge Meqsiti shuki, «Ular qarisimu körmeydu, tuyusiz qara boran kélip, kémige su toshup anglisimu chüshenmeydu». **11** Emdi temsilning kétép, ular xewpte qaldi. **24** Muxlislar kélip uni menisi mundaq: — Uruq bolsa, Xudaning söz oyghitip: — Ustaz, ustaz, tügishidighan bolduq! kalamidur. **12** Chighir yol boyidikiler bolsa — dédi. Lékin u ornidin turup, boran'gha we mushular: Ular söz-kalamni anglaydu; lékin dawalghughan dolqunlarga tenbih berdi; Iblis kélip, ularning ishinip qutquzulushining hemmisi toxtap, tinch boldi. **25** U muxlisirigha aldini élishi üçün ularning qelbidiki sözni élip qarap: — Ishenchinglar nege ketti? — dédi. kétidu. **13** Tashliq yerge chüshken uruqlar söz Ular hem qorqushup, hem bekmu heyran kalamni anglighan hamam xushalliq bilen qobul bolup, bir-birige: — Bu adem zadi kimdu, qilghanlarga temsil qilin'ghan. Ularda yiltiz buyruq qilsa, hetta shamallar we dolqunlarmu bolmighachqa, peqet bir mehel ishinip, andin uninggha boysunidiken-he! — dep kétishti. **26** Shuning bilen ular Galiliyening udulidiki sinaq-müshküllük waqti kelgende, [étiqadtin] Gérasaliqlarning yurtigha yétip bardu. **27** téyilip kétidu. **14** Tikenlikke chüshken uruqlar U qirghaqqa chiqishi bilenla, uzundin béri bolsa shundaq ademlerni körsetkenki, sözni jinlar chaplashqan, sheherdin kelgen melum bu panij hayattiki endishiler, bayliqlar we adem uning aldigha keldi. Bu adem kiyim halawetlarning éziqturushliri bilen boghulup, kiymey, héch öyde turmay, görler arisida uruq pishmay hosul bermeydu. **15** Lékin yaxshi yashaytti. **28** Lékin u Eysani körüpla warqirap, tupraqqa chéchiqlighan uruqlar bolsa — söz uning ayighigha yiqilip qattiq awaz bilen: — kalamni anglap, semimiy we yaxshi qelbi bilen Hemmidin Aliy Xudaning Oghli Eysa, séning uni tutidighanlarni körsitidu; bundaq ademler men bilen néme karing! Sendin ötünimenki, sewrchanliq bilen hosul béridu. **16** Héchkim méni qiynima! — dep towap ketti. **29** Chünki chiraghni yéqip qoyup üstige idishni kömtürüp Eysa napak rohning uningdin chiqishini qoymas yaki kariwat astigha turghuzmas, belki buyruwatatti (chünki jin nurghun qétim uni chiraghdanning üstige qoyidu; buning bilen tutuwalghanidi; u chaghlarda kishiler uning öyge kirgenler yoruqluqni köridu. **17** Chünki put-qollirini kishen-zenjirler bilen baghlap yoshurulghan héchqandaq ish ashkarilanmay uni qamap qoyghan bolsimu, u zenjirlarni qalmaydu, we héchqandaq mexpiy ish ayan üzüp qéchip chiqqan we jin teripidin chöl-

bayawanlarga heydiwétilgenidi). 30 Eysa bu ademdin: — Isming néme? — dep soriwidi, u: — Ismim «Qoshun», — dédi. Chünki nurghun jinlar uning ichige kirip chaplishiwalghanidi. 31 Emdi ular Eysadin özlirini tégi yoq hanggha ketküzmeslikni ötünüp yalwurdi. (Abyssos g12) 32 Shu yerde tagh baghrida chong bir top tongguz padisi ozuqliniwatatti. Jinlar Eysagha yalwurup, tongguzlarning ténige kirishke ijazet bérishini ötündi. U ulargha ijazet berdi. 33 Jinlar shu ademdin chiqip, tongguzlarning ténige kiriwaldi; shuning bilen pütkül tongguz padisi tik yardin étilip chüshüp, kölje gherq boldi. 34 Tongguzlarni baqquchilarmu bu weqeni körüp u yerdin qéchip, sheher-yézilarda bu xewerni tarqatti. 35 Xalayıq zadi néme ish bolghanliqini körgili chiqti; Eysaning aldigha kelgende, shu yerde özidin jinlar chiqqan héliqi ademning kiyim-kéçekni kiyip, es-hoshi jayida halda Eysaning ayighi aldida olturghinini kördi; ular qorqup kétishti. 36 Bu weqeni körgenlermu jinlar chaplashqan ademning qandaq saqaytilghinini köpchilikke teswirlep berdi. 37 Andin Gérasaliqlarning yurtidikiler we etrapidiki barliq kishiler uning ularning arisidin kétishini ötünüshti. Chünki dehshetlik qorqunch ularni basqanidi. Shunga u kémige chüshüp, qaytishqa yol aldi. 38 Emma jinlar özidin chiqip ketken héliqi adem uninggha, Men sen bilen bille kétey, — dep yalwurdi. Lékin u uni yolgha sélip: 39 — Öyüngge qaytip bérıp, Xudaning sanga shunche chong ishlarni qilip bergenlikini yetküzgin, — dédi. U adem qaytip bérıp, pütkül sheherni arilap, Eysaning özige shunche chong ishlarni qilip bergenlikini élan qildi. 40 Eysa qaytip kelginide, shundaq boldiki, xalayıq uni xushallıq bilen qarshi élishti; chünki hemmeylen uning qaytip kélishini küttüp turatti. 41 We mana, bir kishi, sinagogning chongi bolghan Yairus isimlik kishimu Eysaning aldigha kélip ayighigha özini étip, uning öyige bérishini ötündi. 42 Chünki uning on ikki yashlıq yalghuz qizi sekratta idi. Eysa u yerge barghinida, top-top kishiler uning etrapigha zich oliship uni qistishatti. 43 Arisida xun tewresh késilige

griptar bolghinigha on ikki yil bolghan bir ayal bar idi; u bar-yoqini téwiplargha xejlep tügetken bolsimu, héchqaysisidin shipa tapmighaniken. 44 U [Eysaning] arqisidin kélip, uning tonining péshini siliwidi, shuan xun toxtidi. 45 Eysa: — Manga qol tegküzgen kim? — dep soridi. Hemmeylen inkar qilghanda, Pétrusmu we uning bilen bolghanlarmu: — Ustaz, xalayıq top-top bolup töt etrapingni oliship, séni qistishiwaqtan yerde, sen «Manga tegken kim?», dep soraysen'ghu? — dédi. 46 Lékin Eysa: — Yaq! Birsı manga tegdi; chünki wujudumdin qudretning chiqip kétéwatqinini sezdim, — dédi. 47 Héliqi ayal özining yoshurup qalalmaydighanliqini bilip, titrigen halda uning aldigha yiqildi we köpchilik aldida özining néme sewebtin Eysagha qol tegküzgenlikini, shundaqla shuan qandaq saqayghanlikini éytti. 48 Eysa uninggha: — Yüreklik bol, qizim, ishenching séni saqaytti! Aman-xatirjemlik bilen mangghin! — dédi. 49 U söz qiliwaqtanda, sinagog chongining öyidin chiqqan bireylen kélip sinagog chongigha: — Qizıngız jan üzdi. Emdi ustazni kayitmighin, — dédi. 50 Lékin Eysa buni anglap uninggha: — Qorqmighin! Peqet ishenchte bol, u saqiyp kétidu, — dédi. 51 U öyge barghanda Pétrus, Yuhanna, Yaqup we qizning ata-anisidin bashqa héchkimning özi bilen bille öyge kirishige ruxset qilmidi. 52 U yerdikiler xemmisi qizgha matem tutup yigha-zar kötürüwatatti. Lékin u: — Boldi, yighlimanglar! Chünki qiz ölmidi, peqet uxlap qaptu! — dédi. 53 Ular bolsa qizning alliqachan jan üzdi dep bilgechke, uni mesxire qildi. 54 Lékin u ularni chiqiriwétip, qizning qolidin tartip: — Balam, ornungdin tur, — dep chaqirdi. 55 [Qizning] rohi qaytip kélip, u derhal ornidin turdi. U qizgha yégüdek birnéme bérishni éytti. 56 Qizning ata-anisi intayin heyran qélishti. Lékin u ulargha bu ishni héchkimge éytmasliqni tapilidi.

9 Eysa on ikkiylenni chaqirip, ulargha barliq jinlarni heydiwétish we késellerni saqaytishqa qudret we hoquq berdi. 2 Andin ularni Xudaning padishahliqini jar qilish we késellerni saqaytishqa ewetti. 3 U ulargha: —

Siler seper üçhün héch nerse almanglar, ne hasa, shulardin éship qalghan parchilirini on ikki ne xurjun, ne nan, ne pul éliwalmanglar; birer artuq yektekmu éliwalmanglar. **4** We qaysi öyge [qobul qilini] kirsenglar, u yurttin ketküche shu öyde turunglar. **5** Emdi qaysi yerdiki kishiler silerni qobul qilmisa, u sheherdin chiqqininglarda ulargha agah-guwah bolsun üçhün ayighinglardiki topinimu qéqiwétinglar! — dédi. **6** Muxlislar yolgha chiqip, yéza-qishlaqlarni arilap xush xewerni élan qilip, hemme yerde késellerni saqaytti. **7** Emdi Hérod hakim uning barliq qilghanliridin xewer tépip, qaymuqup qaldi. Chünki beziler: «Mana Yehya ölümündin tiriliptu!» dése, **8** yene beziler: «Ilyas peyghember [qayta] peyda boldi» we yene bashqilar: «Qedimki peyghemberlerdin biri qaytidin tiriliptu!» deytti. **9** Hérod: «Men Yehyaning kallisini aldurghanidim, emdi men mushu gépini anglawatqan zat zadi kimdu?» — dédi. Shuning bilen u uni körüş pursitini izdidi. **10** Rosullar bolsa qaytip kélip, özlirining qilghan ishlirining hemmisini Eysagha melum qildi. U ularni élip, xupiyane halda Beyt-Saida dégen sheherdiki xilwet bir yerge keldi. **11** Biraq xalayıq buningdin xewer tépip uninggha egiship keldi. U ularni qarshi élip, ulargha Xudaning padishahliqi toghrisida sözlidi we shipagha mohtajlarni saqaytti. **12** Kün olturay dégende, on ikkiylen uning aldigha kélip uninggha: — Xalayıqni yolgha salsang, ular etraptiki yéza-qishlaqlargha we étizlargha bérıp qon'ghudek jaylar we ozuq-tülük tapsun; chünki mushu yer chöllük iken, — dédi. **13** Lékin u ulargha: — Ulargha özünglar ozuq béringlar, — dédi. — Bizde peqet besh nan bilen ikki béliqtin bashqa nerse yoq. Bu barliq xelqke ozuq-tülük sétiwélip kélemduq?! — déyishti ular. **14** Chünki shu yerde yighilghan erlerningla sani besh mingche idi. U muxlisarlarga: — Xalayıqni ellihtin-ellihtin bölüp olturghuzunglar, — dédi. **15** Ular uning déginiche qilip hemmeylenni olturghuzdi. **16** Eysa besh nan bilen ikki béliqni qoligha élip, asman'gha qarap [Xudagha] teshekkür éytip bularni beriketlidi. Andin ularni oshtup, xalayıqqa sunup bérish üçhün muxlislirigha berdi. **17** Hemmeylen yep toyundi. Andin shulardin éship qalghan parchilirini on ikki séwetke yighip qachilidi. **18** We shundaq boldiki, u özi yalghuz dua qiliwatqanda, muxlisliri yénida turatti. U ulardin: — Xalayıq méni kim deydu? — dep soridi. **19** Ular jawaben: — Beziler séni Chömüldürgüchi Yehya, beziler Ilyas [peyghember], we yene beziler qedimki peyghemberlerdin biri tiriliptu deydu, — dédi. **20** U ulardin: — Silerchu? Siler méni kim dep bilisiler? — dep soridi. Pétrus jawab bérıp: — Sen Xudaning Mesihidursen, — dédi. **21** U ulargha qattiq jékilep, bu ishni héchkinge tinmanglar, dep tapilidi. **22** — Chünki Insan'oghlining nurhun azab-oqubet tartishi, aqsqaqallar, bash kahinlar we Tewrat ustazlari teripidin chetke qéqilishi, öltürülüşhi we üç kündin kéyin tirildürülüşhi muqerrer, — dédi. **23** Andin u ularning hemmisige mundaq dédi: — Kimdekim manga egishishni niyet qilsa, özidin kéchip, her küni özining kréstini kötürüp manga egeshsun! **24** Chünki kimdekim öz hayatini qutquzimen deydi, choqum uningdin mehrum bolidu, lékin men üçhün öz hayatidin mehrum bolghan kishi hayatini qutquzidu. **25** Chünki bir adem pütün dunyagha ige bolup, özini halak qilsa yaki özidin mehrum qalsaq, buning néme paydisi bolsun?! **26** Chünki kimdekim mendin we méning sözlirimdin nomus qilsa, Insan'oghli özining shan-sheripi ichide, uning Atisining we muqeddes perishtilerning shan-sheripi ichide qaytip kelginide uningdinmu nomus qilidu. **27** Lékin men derheqiqet silerge shuni éytip qoyayki, bu yerde turghanlarning arisidin ölümning temini tétishtin burun jezmen Xudaning padishahliqini köridighanlar bardur. **28** Bu sözlerdin texminen sekkiz kün kéyin shundaq boldiki, u Pétrus, Yuhanna we Yaqupni élip, dua qilish üçhün bir taghqa chiqti. **29** U dua qiliwatqinida, uning yüzining qiyapiti özgerdi we kiyimliri ap'aq bolup chaqmaqtek chaqnidi. **30** We mana, ikki adem peyda bolup uning bilen sözlshishiwatqanidi; ular Musa we Ilyas [peyghemberler] idi. **31** Ular parlaq jula ichide ayan bolup, uning bilen Yérusalémda ada qilidighan «dunyadin ötüp kétish»i toghrisida söhbetleshti. **32** Emdi Pétrus

we uning hemrahlirini xéli ügidek basqanidi; Ular uningdin bu söz toghruluq sorashqimu lékin ularning uyqusi toluq échilghanda ular pétinalmidi. 46 Emdix muxlislar arisida ulardin uning shan-sheripini we uning bilen bille kimning eng ulugh bolidighanliqi toghruluq turghan ikki ademzatni kördi. 33 We shundaq talash-tartish peyda boldi. 47 Emma Eysa ularning könglidiki oylarni körüp yétip, kichik özining némini dewatqanliqini bilmigen halda bir balini élip yénida turghuzup, 48 ulargha: Eysagha: — Ustaz, bu yerde bolghinimiz intayin — Kim méning namimda bu kichik balini yaxshi boldi! Birini sanga, birini Musagha, yene qobul qilsa, méni qobul qilghan bolidu we birini Ilyasqa atap bu yerge üç kepe yasayli, — kim méni qobul qilsa, méni ewetküchini qobul dédi. 34 Lékin u bu geplerni qiliwatqanda, bir qilghan bolidu. Aranglarda özini eng töwen parche bulut peyda bolup ularni qapliwaldi; ular tutqini bolsa ulugh bolidu, — dédi. 49 Yuhanna bulut ichige kirip qalghinida qorqushup ketti. jawaben uninggha: — Ustaz, séning naming 35 Buluttin tuyuqsiz bir awaz anglinip: — Bu bilen jinlarni heydewatqan birsini kördüq. Méning söyümlük Oghlumdur. Uninggha qulaq Lékin u biz bilen birge sanga egeshmigenlikli sélinglar! — dédi. 36 Awaz anglan'ghandin kéyin, tüpeylidin, uni tostuq, — dédi. 50 Lékin Eysa qarisa, Eysa özi yalghuz qalghanidi. Ular süküt uninggha: — Uni tosmanglar. Chünki kim silerge qilip qélishtu we shu künlerde özliri körge qarshi turmisa silerni qollighanlardindur, — ishlaridin héchqaysisini héchkimge éytmedi. dédi. 51 We shundaq boldiki, uning asman'gha 37 Etisi, ular taghdin chüshken waqtida, zor élip kétilidighan künlirining toshushigha bir top kishiler uni qarshi aldi. 38 Mana, az qalghanda, u qet'iylik bilen yüzini topning arisidin bireylen warqirap: — Ustaz, Yérusalémgha bérishqa qaratti. 52 [Shuning ötünüp qalay, oghlumgha ichingni aghritip üçün] u aldın elchilerni ewetti. Ular yolgha qarap qoyghaysen! Chünki u méning birla chiqip, uning kélishige teyyarliq qilish üçün balam idi. 39 Mana, uni daim bir roh tutuwélip, Samariye ölkisidiki bir yézigha kirdi. 53 Biraq u u özichila warqirap-jarqirap kétidighan bolup yüzini Yérusalémgha qaratqanliqi tüpeylidin qaldi; u uning bedinini tartishturup, aghzidin yézidikiler Eysani qobul qilmidi. 54 Uning aq köpük keltürüwétidu. [Jin] uni daim dégüdek muxlisliridin Yaqup bilen Yuhanna bu ishni qiynap, uninggha héch aram bermeydu. 40 körüp: — I Reb, ularni köydürüp yoqitish üçün Men muxlisliringizdin rohni heydiwétishni Iliyas peyghemberdek asmandin ot yéghishini ötünüwidim, biraq ular undaq qilalmidi, — dédi. chiqirishimizni xalamsen? — dédi. 55 Lékin u 41 Eysa jawaben: — Ey étiqadsiz we tetür dewr, burulup ularni eyiblep: «Siler qandaq rohtin siler bilen qachan'ghiche turup, silerge sewr bolghanliqlinglarni bilmeydikensiler» — dédi. qilay? — Oghlungni aldimgha élip kelgin — dédi. 56 Andin ular bashqa bir yézigha ötüp ketti. 57 42 Bala téxi yolda kéliwatqanda, jin uni yiqitip, We shundaq boldiki, ular yolda kétiwatqanda, pütün bedinini tartishturdi. Eysa napak rohqa birsi uninggha: — I Reb, sen qeyerge barma, tenbih bérir, balini saqaytti we uni atisigha men sanga egiship mangimen, — dédi. 58 Eysa qayturup berdi. 43 Hemmeylen Xudaning uninggha: — Tülkilerning öngkürliri, asmandiki shereplik küch-qudritige qin-qinigha patmay qushlarning uwiliri bar. Biraq Insan'oghlining teejjüplendi. Hemmisi Eysaning qilghanlirigha bëshini qoyghudek yérimu yoq, — dédi. 59 U heyran qélisliq turghanda, u muxlislirigha yene bashqa birsige: — Manga egeshkin! — dédi. mundaq éytti: 44 — Bu sözlerni qulaqliringlarga Lékin u: — Reb, awwal bérir atamni yerlikke obdan singdürüp qoyunglar. Chünki Insan'oghli qoyghili ijazet bergeysen, — dédi. 60 Lékin Eysa pat arida [satqunluqtin] insanlarning qoligha uninggha — Ölükler öz ölüklirini kömsun! Biraq tapshurup bérilidu, — dédi. 45 Biraq ular bu sözni sen bolsang, bérir Xudaning padishahliqini chüshinelmidi. Buning menisi ular chüshinip jakarlighin, — dédi. 61 Yene birsi: — Ey Reb, yetmisun üçün ulardin yoshurulghanidi. men sanga egishimen, lékin awwal öyümge

bérip, öydikilirim bilen xoshlishishimga ijazet bergeysen, — dédi. **62** — Kim qolida qoshning tutquchini tutup turup keynige qarisa, u Xudaning padishahliqigha layiq emestur, — dédi.

10 Bu ishlardin kéyin, Reb muxlislardan yene yetmishini teyinlep, özi barmaqchi bolghan barliq sheher-yézilargha ikki-ikkidin özidin burun ewetti. **2** U ulargha mundaq tapilidi: — Yighilidighan hosul derweqe köp, lékin hosulni yighquchi ishlemchiler az iken. Shunga hosul Igisidin köprek ishlemchilerni Öz hosulungni yighishqa ewetkeysen, dep tilenglar. **3** Ménginglar! Men qozilarni bōrilerning arisigha ewetkender silerni ewetimen. **4** Hemyan, xurjun we keshler almanglar; yolda kishiler bilen salamlashishqa [toxtimanglar]. **5** Qaysi öyge kirsenglar, aldi bilen: «Mushu öydikilerge aramliq bolghay!» denglar. **6** U öyde «aramliq igisi» bolsa, tiligen aramliqinglar shu öyge qonidu; eger bolmisa, u aramliq özünglarga yanidu. **7** Andin chūshken öyde turup yōtkelmengler, shu öydikilerning berginini yep-ichinglar, chūnki ishlemchi öz ish heqqini élishqa heqliqtur. U öydin bu öyge yōtkilip yūrmenglar. **8** Siler qaysi sheherge kirsenglar, ular silerni qobul qilsa, ular aldinglarga néme qoysa shuni yenglar. **9** U yerdiki késellerni saqaytip, ulargha: «Xudaning padishahliqi silerge yéqinlashti!» denglar. **10** Biraq siler qaysi sheherge kirsenglar, ular silerni qobul qilmisa, ularning reste-kochilirigha chiqip köpchilikke: **11** «Silerge agah bolsun üçün hetta shehirlarning ayighimizgha chaplashqan topisinimu qéqip chūshürüwétimiz! Halbuki, shuni bilip qoyunglarki, Xudaning padishahliqi silerge [rasttinla] yéqinlashti!» — denglar. **12** Men silerge éytip qoyayki, shu küni hetta Sodom sheheridikilerning köridighini bu sheherdikilerningkidin yénik bolidu. **13** Halinglarga way, ey qorazinliqlar! Halinglarga way, ey Beyt-Saidaliqlar! Chūnki silerde körsitilgen möjiziler Tur we Zidon sheherliride körsitilgen bolsa, u yerlerdikiler xéli burunla bōzge yōginip, külge milinip towa qilghan bolatti. **14**

Qiyamet künide Tur we Zidondikilerning köridighini silerningkidin yénik bolidu. **15** Ey ershke kötürülgen Kepernahumluqlar! Siler tehtisaragha chūshürülsiler! (Hādēs **g86**) **16** [U muxlisirigha yene]: — Kimdekim silerni tingshisa, ménimu tingshighan bolidu; kimdekim silerni chetke qaqsqa, ménimu chetke qaqqan bolidu; kim ménim chetke qaqqan bolsa, ménim ewetküchinimu chetke qaqqan bolidu, — dédi. **17** Yetmish muxlis xushal-xuramliq ichide qaytip kélip: — I Reb! Hetta jinlarmu séning naming bilen bizge boysunidiken! — dep melum qildi. **18** U ulargha: — Men Sheytanning asmandin chaqmaqtek chūshüp ketkenlikini körgenmen. **19** Mana, men silerge yilanchayanlarni dessep yanjishqa we dūshmenning barliq küch-quдрitini bésip tashlashqa hoquq berdim. Héchqachan héchqandaq nerse silerge zerer yetküzelmeydu. **20** Lékin siler rohlarning silerge boysun'ghanliqi tüpeylidin shadlanmanglar, belki naminglarning ershlerde pütülgenliki tüpeylidin shadlininglar, — dédi. **21** Shu waqitta, Eysa rohta xushallinip mundaq dédi: «Asman-zémin Igisi i Ata! Sen bu heqiqetlerni danishmen we eqilliqlardin yoshurup, sebiy balilargha ashkarilighanliqing üçün séni medhiyileymen! Berheq, i Ata, neziringde bundaq qilish rawa idi. **22** Hemme manga Atamdin teqdim qilindi; Oghulning kimlikini Atidin bashqa héchkim bilmeydu, we Atiningmu kimlikini Oghul we Oghul ashkarilashni layiq körgen kishilerdin bashqa héchkim bilmeydu». **23** Andin u muxlisirigha burulup, ulargha astighina: Siler körüwatqan ishlarni körgen közler neqeder bextliktur! **24** Chūnki men silerge shuni éytip qoyayki, nurghun peyghemberler we padishahlar siler körgen ishlarni körüşke intizar bolghini bilen ularni körmigen; we siler anglawatqan ishlarni anglashqa intizar bolghini bilen, ularni anglap baqmighan, — dédi. **25** We mana, Tewrat ustazliridin biri ornidin turup Eysani sinimaqchi bolup: — Ustaz, menggülik hayatqa waris bolmaq üçün néme ishni qilishim kérek? — dep soridi. (aiōnios **g166**) **26** U jawaben: — Tewrat qanunida néme pütülgen? Buningha

özüng qandaq qaraysen? — dédi. 27 Héliqi kishi jawaben: — «Perwerdigar Xudayingni pütün qelbing, pütün jéning, pütün küchüng we pütün zéhning bilen söygin»; we «Qoshnangni özüngni söygendek söy» — dédi. 28 Eysa uninggha: — Toghra jawab berding. Mana shundaq qilsang hayat bolisen, — dédi. 29 Lékin özini heqqaniy dep ispatlimaqqchi bolup, Eysadin yene sorap: — Emdi «Méning qoshnam» kimdur? — dédi. 30 Eysa jawaben mundaq dédi: — Bir adem Yérusalémdin Yérixo shehirige chüshüwétip, yolda qaraqchilarning qoligha chüshüp qaptu. Qaraqchilar uning kiyim-kécheklirini salduruwélip, uni yarilandurup, chala ölük halda tashlap kétiptu. 31 We shundaq boldiki, melum bir kahin shu yoldin chüshüwétip, héliqi ademni körüp, yolning u chéti bilen méngip ötüp kétiptu. 32 Shuningdek bir Lawiyliq [rohaniy] bu yerge kelgende, yénigha kélip qarap qoyup, yolning u chéti bilen méngip ötüp kétiptu. 33 Lékin seperde bolghan bir Samariyelik héliqi ademning yénigha kelgende, uni körüpla ich aghritiptu 34 we aldigha béríp, jarahetlirige may we sharab quyup, téngip qoyuptu. Andin uni öz ulighiqa mindürüp, bir saraygha élip béríp, u yerde halidin xewer aptu. 35 Etisi yolgha chiqqanda, ikki kümüsh dinarni élip saraywen'ge béríp: «Uninggha qarap qoyung, buningdin artuq chiqim bolsa, qaytishimda sizge töleymen» deptu. 36 [Emdi Eysa héliqi ustazdin]: — Séningche, bu üç adem ichide qaysisi qaraqchilarning qoligha chüshken héliqi kishige [heqqiy] qoshna bolghan? — dep soridi. 37 — Uninggha méhribanliq körsetken kishi, — dep jawab berdi u. Eysa uninggha: — Undaq bolsa, sen hem béríp shuninggha oxshash qilghin, — dédi. 38 We shundaq boldiki, u [muxlisliri bilen bille] yolda kétiwétip, melum bir yézigha kirdi. U yerde Marta isimlik bir ayal uni öyige chaqirip méhman qildi. 39 Martaning Meryem isimlik bir singlisi bar idi. U Eysaning ayighi aldida olturup, uning söz-kalamini tingshiwatatti. 40 Emdi méhmanlarni kütüsh ishlirining köplükidin köngli bölünüp ketken Marta Eysaning aldigha kélip: — I Reb,

singlimning méni méhman kütikli yalghuz tashlap qoyghinigha karing bolmamdu? Uni manga yardemlishishke buyrughin! — dédi. 41 Lékin Eysa uninggha jawaben: — Ey Marta, Marta, sen köp ishlarning ghémini yep aware bolup yürüwatisen. 42 Biraq birla ish zörürdur; we Meryem shuningdin özi nésiwe bolidighan yaxshi ülüshni tallidi; bu hergiz uningdin tartiwélinmaydu — dédi.

11 Emdi shundaq boldiki, u bir yerde dua qiliwatatti; dua ayaghlashqanda, muxlisliridin biri uningdin: — I Reb, Yehya öz muxlislirigha ögetkinidek, senmu bizge dua qilishni ögetseng, — dédi. 2 U ulargha mundaq dédi: — Dua qilghininglarda, mundaq denglar: «I Ata, Séning naming muqeddes dep ulughlan'ghay. Séning padishahliqning kelgey. 3 Her künlük nénimizni bizge herkün bergeysen. 4 Bizge qerzdar bolghan herkimni kechürginimizdek, Senmu gunahlirimizni kechürgeysen. Bizni azdurulushlarga uchratquzmighaysen». 5 U sözini [dawam qilip] ulargha mundaq dédi: — Silerning ichinglardin biringlarning bir dosti bolup, yérím kéchide uning qéshigha béríp: Ey dostum, manga üç nan örne bergin; 6 chünki manga seperdin bir dostum keldi we uning aldigha qoyghudek bir nersem qalmaptu, dése, 7 u öyining ichide turup: «Méni aware qilmighin, ishik taqaqliq, balilar orunda yénimda yatidu. Sanga élip bérishke qopalmaymen», déyishi mumkin. 8 Silerge shuni éytimenki, gerche u uning dosti bolush süpiti bilen bérishke ornidin turmisimu, uning xijil bolmay qayta-qayta yalwurushi bilen u choqum ornidin turup, qanche lazim bolsa uninggha béridu. 9 Shuning üçün men silerge éytayki, tilenglar, silerge ata qilinidu; izdenglar, tapisiler. Ishikni chékinglar, échilidu. 10 Chünki herbir tiligüchi tiliginige érishidu; izdigüchi izdiginini tapidu; ishikni chekküchilerge ishik échilidu. 11 Aranglarda ata bolghuchilar öz oghli nan telep qilsa, uninggha tash béridighanlar barmu?! Yaki béliq telep qilsa, yılan béridighanlar barmu? 12 Tuxum telep qilsa, chayan béridighanlar barmu? 13 Emdi siler rezil turup öz perzentlirlargha

yaxshi iltipatlarni bérishni bilgen yerde, kéyinki hali burunqidinmu téximu yaman ershtiki Ata Özidin tiligenlerge Muqeddes Rohni téximu ata qilmasmu? **14** Emdi u bir kishidin «ademni gacha qilghuchi» jinni heydiwetkende, shundaq boldiki, jin uningdin chiqqanda, gacha zuwan'gha keldi. Xalayıq buninggha intayin heyran bolushti. **15** Biraq ulardin beziliri: «U jinlarni jinlarning emiri bolghan Beelzebulgha tayinip heydiwétidu» — dédi. **16** We bashqa beziler uni sinash meqsitide uningdin bizge asmandin bir möjizilik alamet körsetseng, dep telep qilghili turdi. **17** Lékin u ularning néme oylawatqanliqini bilip ulargha mundaq dédi: — Öz ichidin bölünüp özara soqushqan herqandaq padishahliq weyrın bolidu; we herqandaq aile öz ichidin bölünüp özara soqushsa zawallıqqa yüz tutidu. **18** Shuninggha oxshash, eger Sheytan öz-özige qarshi chiqqan bolsa, undaqtı, uning padishahliqı qandaqmu put tirep turalısın? Chünki siler ménı, «Jinlarnı Beelzebulgha tayinip heydeydiken» deysiler. **19** Eger men jinlarnı Beelzıbulgha tayinip qoghlısam, silerning perzentliringlar kımge tayinip jinlarnı qoghlaydu?! Shunga ular siler toghruluq höküm chıqarsun! **20** Lékin men Xudaning barmıqı bilen jinlarnı qoghlısam, undaqtı Xudaning padishahlıqı üstünlargha chüshüp namayan bolghan bolıdu. **21** Toluq qorallan'ghan küchtünggür öz öyini qoghdap turghanda, uning mal-mülki aman qalidu; **22** lékin uningdin küchtünggür biri uning üstige hujum qilip uni yengse, uning tayan'ghan qorallirini tartıwalıdu we mal-mülüklerini olja qilip özidikilerge teqsım qilip bérıdu. **23** Men terepte turmıghanlar manga qarshi turghuchıdu. Men terepke [adamlarnı] yıghmıghuchılar bolsa tozuwetküchıdu. **24** Napak roh birawning ténidin chiqırıwétılıshı bilen, u qurghaq jaylarnı chörgilep yürüp birer aramgahni izdeydu; biraq tapalmıghandın kéyin, «men chiqqan makanımgha qaytay!» deydu. **25** Shuning bilen qaytıp kélip, shu makanining pakız tazılan'ghanlıqını we retlen'genlikini bayqaydu-de, **26** bérıp özidinmu better yette rohni bashlap kélidu; ular kirip bille turidu. Buning bilen héliqi ademning

bolıdu. **27** We shundaq boldiki, u bu geplernı qiliwatqanda, köpchilik arisida bir ayal awazını kütürüp: — Séni kütürgen qorsaq we émitken emchek bextlıktur! — dédi. **28** Biraq u jawaben: — Belki Xudaning sözini anglap, Uninggha itaet qilidighanlar bextlıktur! — dédi. **29** Shu chaghda, top-tap ademler uning etrapigha olashqanda, u mundaq sözleshke bashlıdı: — Bu dewr derweqe rezil bir dewrdur; u möjizilik bir alametning körılılshını istep yürıdu. Biraq buninggha «Yunus peyghemberde körülgen möjizilik alamet»tin bashqa héchqandaq ikkinchi bir alamet körsitilmeıdu. **30** Chünki Yunus peyghemberning özi Ninewe shehiridikilerge alamet-karamet bolghınigha oxshash, İnsan'oghlimu bu dewrge yene shundaq bolıdu. **31** Qiyamet küni «Jenubtin kelgen ayal padıshah»mu bu dewrdikiler bilen teng tirilip, ularning gunahlırını békıtidu. Chünki u Sulaymanning dana sözlirini anglash üçün yer yüzining chétidin kelgen; we mana, Sulaymandınmu ulugh birsi mushu yerde turıdu. **32** Qiyamet küni Ninewelikiler bu dewrdikiler bilen teng qopup, bu dewrdikilerning gunahlırını békıtidu. Chünki Ninewelikler Yunus peyghember jakarlıghan xewernı anglap towa qilghan; we mana, Yunus peyghemberdinmu ulugh birsi mushu yerde turıdu! **33** Héchkim chiraghni yéqip qoyup, uni yoshurun jayda qoymas, yaki üstige séwetni kömtürüp qoymas, belki chiraghdanning üstige qoyıdu; buning bilen öyge kirgenler yoruqluqni körıdu. **34** Tenning chirighi közdur. Shunga eger közüng sap bolsa, pütün wujudung yorutulıdu. Lékin eger közüng xunük bolsa pütün wujudung qarangghu bolıdu. **35** Shuning üçün hézi bolghınki, wujudungdiki «yoruqluq» qarangghuluq bolmısın! **36** Emdi eger barche wujudung yoruq bolsa we uning héch yéri qarangghu bolmısa, wujudung xuddi chiragh parlaq nuri bilen séni yorutqandek tamamen ayding bolıdu. **37** Eysa söz qiliwatqanda, bir Perisiy uni öyige ghızagha tekliپ qildi. Shuning bilen u öyge kirip, dastıxanda olturdi. **38** Lékin héliqi Perisiy uning tamaqtın ilgiri qol

yumighinini körüp, intayin heyran boldi. **39** Lékin Reb uninggha: — Emdi siler ey Perisiyler, chine-qachilarning téshinila yuyup pakizlighininglar bilen ichinglar hertürlük hérislik we rezillikke tolghandur. **40** Ey nadanlar, téshini Yaratquchi ichinimu yaratqan emesmu?! **41** Emdi öz ich-ichinglardin xeyrxahliq qilinglar we mana, hemme nerse silerge pakiz bolidu. **42** Halinglarga way, ey Perisiyler! Chünki siler hetta yalpuz bilen suzapning we herxil dora-dermanlarning ondin birini öshre qilip Xudagha ataysiler-yu, biraq adalet we Xudaning muhebbitini héch étibargha almay kétiwérisiler. Derweqe, awwal mushu ishlarni orundishinglar kérek, andin shu ishlarnimu ada qilmay qoymasliqinglar kérek. **43** Halinglarga way, ey perisiyler! Chünki siler sinagoglarda aldinqi orunlarda olturushqa, bazarlarda kishilarning silerge bolghan [hörmetlik] salamlirigha amraqsiler. **44** Silerge way! Chünki siler xuddi kishiler kétiwétip, üstige dessep sélipmu sezmay ötüp ketken görlerge oxshaysiler! — dédi. **45** Tewrat ehliliridin biri uninggha: — Ustaz, bularni éytqining bizgimu haqaret boldi! — dédi. **46** U uninggha mundaq jawab berdi: — Silergimu way, ey Tewrat ehliliri! Chünki siler kötürelmigüdek éghir yüklarni ademlarning zimmisige artip qoysiler-yu, emma özünglar bu yüklarni kötürüshke birmu barmiqinglarni tegküzmeysiler! **47** Silerge way! Chünki peyghemberlarning qebrilirini yasap kéliwatisiler, lékin ata-bowiliringlar ularni öltürdi. **48** Shuning bilen siler ata-bowiliringlar qilghanlirigha razi bolghanliqinglarga guwahliq bérísiler. Chünki ular peyghemberlerni öltürdi we siler ularning qebrilirini yasaysiler. **49** Bu sewebtinmu Xudaning danaliqu deyduki: «Men ulargha peyghemberler we rosullarni ewetimen we bulardin bezilirini ular öltüridu we bezilirini ziyankeshlik bilen qoghliwétidu». **50** Shuning bilen dunya apiride bolghandin buyanqi barliq peyghemberlarning tökülgen qan qerzliri, yeni Habilning tökülgen qénidin tartip taki [ibadetxanidiki] qurban'gah bilen muqeddes jay ariliqida qetl qilin'ghan [kahin] Zekeriyaning

tökülgen qénighiche barliq qan qerzler üçün mushu dewrdikilerdin hésab élinidu. Men silerge berheq shuni éytip qoyayki, bularning hemmisi mushu dewrdin élinidighan bolidu! **52** Halinglarga way, ey Tewrat ehliliri! Chünki hékmet xezinisining achquchini élip turup, özünglar uning ichige kirmidinglar we kirey dégenlernimu kirgüzmidinglar. **53** U shu yerdin chiqqandin kéyin, Tewrat ustazliri bilen Perisiyler uning bilen qattiq qarshiliship, uninggha köp ishlarni muzakirilishishke qistidi **54** we uning üstidin shikayet qilishqa sözidin birer eyib tépiwélshqa paylap yüretti.

12 Shu chaghlarda, minglighan kishiler yighilip, bir-birini dessiwetküdek qista-qistang bolushup ketkende, u awwal muxlislirigha söz qilip mundaq dédi: — Perisiylarning échitqusidin, yeni saxtipezlikidin hoshyar bolunglar. **2** Chünki yoshurulghan héchqandaq ish ashkarilanmay qalmaydu, we héchqandaq mexpiy ish ayan bolmay qalmaydu. **3** Shunga silerning qarangghuda éytqanliringlar yoruqta anglinidu; öyning ichkiride xupiyane pichirlashqanliringlarmu ögzilerde jakarlinidu. **4** Men siler dostlirimgha shuni éytimenki, tenni öltürüp, bashqa héch ish qilalmaydighanlardin qorqmanglar. **5** Lékin men silerge kimdin qorqushunglar kéreklikini körsitip qoyay: Öltürgendin kéyin, dozaxqa tashlashqa hoquqluq bolghuchidin qorqunglar; berheq silerge éytay — Uningdin qorqunglar! (Geenna g1067) **6** Besh qushqach ikki tiyin'ge sétilidighu? Lékin ularning héchbirimu Xuda teripidin untulup qalghini yoq. **7** Lékin hetta herbir tal chéchinglarmu sanalghandur. Shundaq iken, qorqmanglar; siler nurghunlighan qushqachtin qimmetliksiler! **8** — Biraq men silerge shuni éytip qoyayki, kim méni insanlarning aldida étirap qilsa, Insan'oghlimu uni Xudaning perishtiliri aldida étirap qilidu. **9** Biraq insanlarning aldida méni tonumighan kishi, Xudaning perishtiliri aldidimu tonulmaydu. **10** Insan'oghligha qarshi söz qilghan herqandaq kishi kechürümge érisheleydu; lékin Muqeddes Rohqa kupurluq qilghuchi bolsa kechürümge érishelmeydu.

11 Lékin kishiler silerni sinagoglarga yaki qandaq ösidighanliqigha qarap béqinglar! Ular hökümdarlar we emeldarlarning aldigha élip emgekmu qilmaydu, chaqmu égirmeydu; lékin béríp soraqqa tartqanda, «[Erzge] qandaq silerge shuni éytayki, hetta Sulayman toluq jawab bersem?» yaki «Néme désem bolar?» shan-sherepte turghandimu uning kiyinishi dep endishe qilmanglar. 12 Chünki néme niluperlening bir gülichilikimu yoq idi. 28 Ey déyish kéreklikini shu waqti-saitide Muqeddes ishenchi ajizlar! Emdi Xuda daladiki бүгүн Roh silerge ögitidu. 13 Köpchilik arisidin échilsa, etisi qurup ochaqqa sélinidighan ashu birsi uninggha: — Ustaz, akamgha [atimizdin] gül-giyahlarni shunche bézigen yerde, silerni [qalghan] mirasni men bilen teng ülishishke téximu kiyindürmesmu?! 29 Shundaq iken, néme buyrughayla — dédi. 14 Lékin u uninggha yeymiz, néme ichimiz dep bash qaturmanglar, jawaben: — Burader, kim méní silerning héchnémidin endishe qilmanglar. 30 Chünki üstünglarga sotchi yaki üleshtürgüchi herqaysi eldikiler mana shundaq hemme qildi? — dédi. 15 U köpchilikke qarap: — nersilerge intilidu. Biraq Atanglar silerning bu Pexes bolup özünglarni herxil tamaxorluqtin nersilerge mohtajliqlinglarni bilidu; 31 shundaq saqlanglar. Chünki insanning hayati uning mal- chaghdá, bularning hemmisi silerge qoshulup mülüklirining köplükige baghliq emestur, dédi. nésip bolidu. 32 Qorqmanglar, i kichik pada! 16 Andin u ulargha mundaq bir temsilni éytip Chünki Atanglar padishahliqni silerge ata berdi: — «Bir bayning yéri mol hosul bériptu. 17 qilishni xush kördi. 33 Mal-mülküglarni U könglide «Qandaq qilay? Chünki bunchiwala sétip, [kembeghellerge] xeyrxahliq qilinglar. hosulni qoyghudek yérim yoq» — dep oylaptu. Özünglarga uprimaydighan hemyan, ershlerde 18 Andun u: — «Mundaq qilay: — Hazirqi hergiz tügep ketmeydighan bir xezine ambarlirimni chuwuwétip, téximu chongini hazirlanglar; — shu yerde oghri yéqin yasap, barliq mehsulatirim we bashqa mal- kelmeydu, küye yep yoqap ketmeydu. 34 Chünki mülüklirimni shu yerge yighip saqlay! 19 Andin bayliqlinglar qeyerde bolsa, qelbinglarmu shu öz-özümge: «Ey jénim, yighip saqlighan, köp yil yerde bolidu. 35 Siler bélinglarni ching baghlap, yetküdek németliring bar, rahet ichide yep- chiraghliringlarni yandurup turunglar; 36 xuddi ichip xush bolghin!» deydighan bolimen» dep xojayinining toy ziyapitidin qaytip kélishini oylaptu. 20 Lékin Xuda uninggha: «Ey exmeq, kütüp turghan chakarlardek, herdaim teyyar bugün kéchila jéníng sendin telep qilip élinidu; turunglar. Shuning bilen xojayin kélip ishikni undaqta bu toplighining kimgé qalidu?» deptu. qaqqanda, chakarlal derhal chiqip ishikni 21 Xudaning aldida döletmen bolmay, özige achidighan bolidu. 37 Xojayin qaytip kelgende, xezine yighqanning hali shundaq bolar». 22 chakarlirining oyghaq, teyyar turghanliqini Andin u muxlisirigha mundaq dédi: — Shuning körse, bu chakarlarning bextidur! Men silerge üçün men silerge shuni éytip qoyayki, turmushunglar toghruluq, néme yermiz yaki berheq shuni éytip qoyayki, xojayin özi béli ni néme kiyermiz, dep endishe qilmanglar. baghlap, ularni dastixan'gha olturghuzup, 23 Chünki hayatliq yémeklikтин, ten kiyim- ularning aldigha kélip shexsen özi ularni kécheктin ezizdur. 24 Quzghunlarga qaranglar! kütüwalidu! 38 We eger xojayin ikkinchi Ular térimaydu we yighmaydu, ularning yaki üçinchi jésekte kelsimu, chakarlirining ambar, iskilatirimu yoq. Lékin Xuda ularnimu shundaq oyghaqliqini körse, bu ularning ozuqlanduridu. Siler qushlardin qanchilik eziz- bextidur! 39 Lékin shuni bilip qoyunglarki, he! eger öy igisi oghrining kéchide qaysi waqitta 25 Aranglarda qaysinglar ghem-qayghu kélidighanliqini bilgen bolsa, u oyghaq turup bilen ömrüglarni birer saet uzartalaysiler? 26 oghrining öyge téship kirishige hergiz yol Eger shunchilik kichikkine ishmu qolunglardin qoymaytti! 40 Shuning üçün silermu herdaim kelmise, néme üçün qalghan ishlar toghrisida teyyar turunglar; chünki Insan'oghli siler ghem-endishe qilisiler? 27 Néluperlarning

oylimighan waqit-saette qaytip kélidu. 41 Pétrus uningdin: — I Reb, sen bu temsilni bizgila qaritip éytingmu yaki hemmeylen'ge qaritipmu? — dep soridi. 42 Reb mundaq dédi: — Xojayini öz öyidikilerge mes'ul qilip, ulargha tégishlik bolghan ashliqni waqti-waqtida teqsim qilip bérishke teyinleydighan ishenchlik we pemlik ghojidar kim bolidu? 43 Xojayin öyige qaytqanda, chakirining shundaq qiliwatqinining üstige kelse, bu chakarning bextidur! 44 Men silerge berheq shuni éytip qoyayki, xojayin uni pütün igilikini bashqurushqa qoyidu. 45 Lékin mubada shu chakar könglide: «Xojayinim hayal bolup qalidu» dep, bashqa chakarlar we dédeklerni bozek qilishqa we yep-ichip, mest bolushqa bashlisa, 46 Shu chakarning xojayini kütülmigen bir küni, oylimighan bir waqitta qaytip kélidu we uni késip ikki parche qilip, uning nésiwisini étiqadsizlar bilen oxshash teqdirde békítidu. 47 Emdi xojayinining iradisini bilip turup, teyyarlinip turmighan we xojayinining iradisi boyiche qilmighan chakar bolushigha tayaq yeydu. 48 Biraq xojayinining iradisini bilmey turup, tayaq yéyishke tégishlik ishlarni qilghan chakar azraq tayaq yeydu. Kimge köp bérilse, uningdin telep qilinidighini köp bolidu. Chünki ademler kimge köp amanet qoyghan bolsa, uningdin telep qilidighinimu köp bolidu. 49 Men yer yüzige ot tashlap tutashturushqa keldim we bu otning tutishishigha neqeder teqezzamen! 50 Lékin men aldi bilen bir chömüldürüsh bilen chömüldürülüşüm kérek we bu chömüldürülüşüm emelge ashurulghuche intayin qiynilimen! 51 Siler méni yer yüzige tinchliq élip keldimikin, dep oylap qaldinglarmu? Yaq, men shuni silerge éytayki, tinchliq emes, bölünüş élip keldim! 52 Chünki buningdin kéyin, bir öydiki besh kishi bölünidu; üchi ikkisige qarsi we ikkisi üçhige qarshi bölünidu. 53 Ata oghligha we oghul atisigha, ana qizigha we qiz anisigha, qéynana kélilige we kelin qéynanisigha qarshi turidu. 54 Eysa yene toplashqan ademlerge mundaq dédi: — Siler künpétish tereptin bulutning chiqqinini körsenglar, derhal «yamghur yaghidu» deysiler,

we derweqe shundaq bolidu. 55 Jenub tereptin shamalning chiqqinini körsenglar, «Hawa issiydu» deysiler we derweqe shundaq bolidu. 56 Ey saxtipezler! Siler yer bilen kökning renggini perq ételeysiler-yu, qandaqsige bu zamanni perq ételmeysiler?! 57 Emdi némishqa qaysi ishlarning durus ikenlikige özünglar höküm qilip baqmaysiler?! 58 Chünki dewagiring bilen birge sotchi aldigha barghiningda, uning bilen yolda kétiwatqiningda, uning bilen yariship dost bolushqa intilgin; bolmisa, u séni sotchigha, sotchi bolsa gundipaygha tapshuridu we gundipay séni zindan'gha tashlaydu. 59 Men sanga shuni éytip qoyayki, [qerzingning] eng axirqi bir tiyininimu qoymay tölimigüche, shu yerdin hergiz chiqalmaysen.

13 Shu chaghda, birnechche adem uninggha [waliy] Pilatusning bir qisim Galiliyeliklarning qénini töküp, ularning qanlirini ular qiliwatqan [ibadetxanidiki] qurbanliqning qanliri bilen arilashturghanliqini melum qildi. 2 U ulargha jawaben mundaq dédi: — Ularning bu azablarni tartqini üçhün bu Galiliyeliklerni bashqa Galiliyeliklerdin gunahi éghir dep qaramsiler? 3 Men silerge éytayki, undaq emes! Belki siler towa qilmisanglar, hemminglarmu oxshash aqiwette halak bolisiler. 4 Siloam mehellisidiki munar örülüp chüshüp, on sekkiz kishini bésip öltürüp qoyghan, siler ularni Yérusalémدا turuwatqan bashqlardin qebih, dep qaramsiler? 5 Men silerge éytayki, undaq emes! Belki siler towa qilmisanglar, hemminglarmu oxshash aqiwette halak bolisiler. 6 Andin u bu temsilni sözlep berdi: — Melum bir kishining üzümzarliqida tikilgen bir tüp enjür derixi bar iken. U u derextin méwe izdep keptu, lékin héch méwe tapalmaptu. 7 U baghwen'ge: «Qara, üç yildin béri bu enjür derixidin méwe izdep kéliwatimen, biraq bir talmu méwe tapalmidim. Uni késiwet! U nème dep yerni bikardin-bikar igilep turidu?» deptu. 8 Lékin baghwen: «Xojayin, uninggha yene bir yil tegmigeyla. Bu waqit ichide uning tüwidiki topilarni boshitip, oghutlap baqay. 9 Eger kéler yili méwe berse, yaxshi xop! Biraq bermise, késiwetkeyla» deptu

baghwen. **10** Bir shabat küni, u bir sinagoga telim bériwatatti. **11** Mana shu yerde on sekkiz yildin béri zeipleshtürgüchi bir jin teripidin tutulup, dömchiyip öre turalmaydighan bir ayal bar idi. **12** Eysa uni körgende, yénigha chaqirip: — Xanim, sen bu zeiplikingdin azad boldung! — dédi. **13** Andin u qolini uning uchisigha qoyuwidi, ayal derhal ruslinip tik turup, Xudani ulughlidi. **14** Biraq sinagogning chongi Eysaning shabat küni késel saqaytqinidin ghezeplini, köpchilikke: — Ademler ish qilish kérek bolghan alte kün bar, shu künlerde kélip saqaytilinglar; lékin shabat künide undaq qilmanglar, — dédi. **15** Shunga Reb uninggha mundaq jawab berdi: — Ey saxtipezler! Herbiringlar shabat küni torpaq we éshikinglarni oqurdin yéship, sugharghili bashlimamsiler?! **16** Emdi Sheytan mana on sekkiz yil boghup kelgen, Ibrahimning bir qizi bolghan bu ayal del shabat künide bu sirtmaqtin boshitilsa, bu shabat künining yarishiqi bolmamdu?! **17** U mushu sözni qilghanda, uninggha qarshi chiqqanlar xijaletke qaldi; biraq xalayi uning qiliwatqan hemme ajayib ishleridin shadlinip yayridi. **18** U sözini [dawamlashturup] mundaq dédi: — Xudaning padishahliqi némige oxshaydu? Men uni némige oxshitay? **19** U goya bir tal qicha uruqigha oxshaydu; birsini élip öz béghida térighanidi; u ösüp yoghan derex boldi; asmandiki uchar-qanatlar kélip uning shaxlirida uwulidi. **20** U yene: — Xudaning padishahliqini némige oxshitay? U xuddi échitqughu oxshaydu; bir ayal uni qoligha élip, üç jawur unning arisigha yoshurup, taki pütün xémir bolghuche saqlidi, — dédi. **22** [Eysa] Yérusalémgha qarap sepirini dawamlashturup, bésip ötken herqaysi sheher-yézilarda telim bérip mangdi. **23** Bireylen uningdin: — I teqsir, qutquzulidighanlarning sani azmu? — dep soridi. Eysa köpchilikke mundaq jawab berdi: **24** — Siler tar ishiktin kirishke küresh qilinglar. Chünki men silerge shuni éytayki, nurghun ademler kirey dep izdensimu, emma kirelmeydu. **25** Öyning igisi ornidin turup ishikni taqighandin kéyin, siler tashqirida turup ishikni qéqip: «Reb, bizge achqin!» dep yalwurgihli turghininglarda,

u silerge jawaben: «Silerning nelikinglarni bilmeymen» — deydu. **26** Andin siler: «Biz séning aldingda yégen, ichken, senmu bizning kochilirimizda telim bergen» désenglar, **27** u yene jawaben: «Silerning nelikinglarni bilmeymen, mendin néri kétinglar, ey qebihlik qilghuchilar!» deydu. **28** Siler Ibrahim, Ishaq, Yaqup we barliq peyghemberlarning Xudaning padishahliqi ichide ikenlikini, özünglarning sirtqa tashliwétilgininglarni körgininglarda, yigha-zarlar kötürülüdu, chishlar ghuchurlaydu. **29** U chaghda, kishiler meshriq bilen meghribtin we shimal bilen jenubtin kélishop, Xudaning padishahliqida dastixanda olturidu. **30** Shuning bilen mana, shu chaghda aldida turghanlardin arqigha ötidighanlar, arqida turghanlardin aldigha ötidighanlar bar bolidu. **31** Del shu waqitta birnechche Perisiyler Eysaning aldigha kélip uninggha: — Mushu yerdin chiqip özüngni nérigha al. Chünki Hérod séni öltürmekchi, — dédi. **32** U ulargha: — Bérip shu tülkige éytinglar: Mana men jinlarni heydiwétip, bugün we ete shipa bérrermen we üçinchi küni takamullashturulimen, denglar. **33** Halbuki, bugün we ete we ögünlükke méngip yürüşüm kérektur; chünki héch peyghemberning öltürülüshi Yérusalémdin bashqa héchqandaq jayda mumkin bolmas. **34** Ey Yérusalém, Yérusalém! Peyghemberlerni öltüridighan we sanga ewetilgenlerni chalma-késeq qilidighan sheher! Men qanche qétimlap mékiyan öz chüjilirini qanat astigha alghandek séning baliliringni qoynumgha almaqchi boldum, lékin siler xalimidinglar. **35** Mana öyünglar tashlinip weyrane bolup qalidu; we men silerge shuni éytip qoyayki, siler «Perwerdigarning nami bilen kelgüchige mubarek bolghay!» démigüche, méni yene körelmeysiler.

14 We shundaq boldiki, bir shabat küni u Perisiylerdin bolghan bir hökümdarning öyige ghizagha bard; emdi ular uni paylap yürüwatatti. **2** We mana, u yerde suluq ishshiq késilige griptar bolghan bir adem bar idi. **3** Eysa Tewrat ehliliri we Perisiylerdin: — Shabat küni késel saqaytish Tewrat qanunigha uyghunmu-yoq? — dep soridi. **4** Biraq ular lam-jim démidi. U

héliqi késelge qolini tegküzüp, saqaytip yolgha saldi. **5** Andin u ulardin yene: — Aranglardin biringlarning mubada shabat künide éshiki ya kalisi quduqqa chüshüp ketse, uni derhal tartip chiqarmaydighan zadi kim bar? — dep soridi. **6** We ular uning bu sözlirige héch jawab bérelmidi. **7** Eysa chaqirilghan méhmanlarning özlirige tördin orunlarni qandaq tallighinini körüp, ulargha mundaq bir temsilni éytip berdi: **8** — Birsí séni toy ziyapitige teklipt qilsa, tördé olturmighin. Bolmisa, sendin hörmetlikrek birsi teklipt qilin'ghan bolsa, **9** U chaghda séni we uni chaqirghan sahibxana kélipt sanga: «Bu kishige orun bergeysiz» dep qalsa, sen xijalette qélipt pegahgha chüshüp qalisen. **10** Lékin sen chaqirilghanda, béríp pegahda olturghin. Shuning bilen séni chaqirghan sahibxana kélipt: «Ey dostum, yuqirigha chiqing» déyishi mumkin we shuning bilen séning bilen dastixanda olturghanlarning hemmisining aldida sanga izzet bolidu. **11** Chünki herkim özini üstün tutsa töwen qilinidu we kimdekim özini töwön tutsa üstün qilinidu. **12** U özini méhman'gha chaqirghan sahibxanigha mundaq dédi: — Méhmanni tamaqqa yaki ziyapetke chaqirghiningda, dost-burader, qérindash, uruq-tughqan yaki bay qolum-qoshniliringni chaqirmighin. Chünki ularmu séni méhman'gha chaqirip, merhemitingni qayturushi mumkin. **13** Shuning üçün ziyapet bérey déseng, ghérib-ghurwa, méyip-nakar, aqsaq-cholaq, kor-emalarni chaqirghin **14** we bext-beriket körisen; chünki u kishilarning yaxshiliqingni qayturushning amali yoqtur. Shuning bilen heqqaniylarning qayta tirilgen künide qilghining özünge qayturulidu. **15** Uning bilen hemdastixan olturghanlardin biri bu sözlerni anglap, uninggha: — Xudaning padishahliqida ghizalan'ghuchilar némidégen bextlik-he! — dédi. **16** Biraq u uninggha jawaben mundaq dédi: — Bir kishi katta ziyapetke tutush qilip, nurghun méhmanlarni chaqirip qoyuptu. **17** Dastixan sélin'ghan shu saette, chakirini ewetip, chaqirilghan méhmanlarga: «Merhemet, hemme nerse teyyar boldi!» dep éytipu. **18** Biraq, méhmanlarning hemmisi barmasliqqa bir-birlep özre-bahane körsetkili turuptu. Birinchisi uninggha: «Men hélila bir parche yer sétiwalghanidim, béríp körüp kelmisem bolmaydu. Méni epu qilghayla, baralmaymen» deptu. **19** Yene biri: «Men besh qoshluq öküzt sétiwaldim, hazir béríp ularni sinapt körüshüm kérek. Méni epu qilghayla, baralmaymen» deptu. **20** Yene birsi: «Men yéngi öylen'gen, shunga baralmaymen» deptu. **21** Chakar qaytip kélipt, bu ishlarni xojayinigha melum qiptu. Xojayin ghezeplen'gen halda chakirigha: «Derhal sheherning chong-kichik kochilirigha kiript, ghérib-ghurwa, méyip-nakar, aqsaq-cholaq we kor-emalarni mushu yerge yighipt kel» deptu. **22** Andin chakar qaytip kélipt: «Xojayin, emr berginingdek ada qilindi, we yene bosh orun bar!» deptu. **23** Shuning bilen xojayin chakargha: — «Öyüm méhmanlarga tolush üçün yézildiki chong-kichik yollarni, mehellilerni arilapt, udul kelgen adimingni zorlapt élipt kelgin! **24** Chünki men silerge shuni éyтайki, bashta chaqirilghan ademlerning héchqaysisi dastixinimdin tétimaydu», deptu. **25** Emdit top-top ademler uninggha hemrah bolupt kétiwatatti. U burulupt ulargha qarapt mundaq dédi: **26** — Manga egeshkenler [manga bolghan söyüshliridin] öz atisi we anisi, ayali we baliliri, aka-ukiliri we acha-singilliri, hetta öz jéninimu yaman körmise manga muxlis bolalmas. **27** Kimdekim özining kréstini yüdüpt manga egeshmise u manga muxlis bolalmas. **28** Aranglardin birsi munar salmaqchi bolsa, aldi bilen olturupt bu qurulushni pütüküzgüdek xirajet özümdé barmu-yoq dep hésab qilmasmu? **29** Undaqt qilmighanda, ulni sélipt pütüküzelmise, körgenlerning hemmisi mazaqt qilipt: «Bu adem binani bashlap qoyupt pütüküzelmidi» — démey qalmaydu. **31** Yaki bir padishah yene bir padishah bilen jeng qilghili chiqsa aldi bilen olturupt: — Méning üstümge kélidighan yigirme ming kishilik qoshun igisige men on ming eskirim bilen taqabil turalarmenmu? dep mölcherlep körmemdu?! **32** Eger u «Soqushalmaymen» dep oylisha, düshmen téxi yiraqtiki chaghda elchi ewetipt, sulh shertlirini soraydu. **33** Shuninggha oxshash, silerdin

kimdekim [könglide] özining bar-yoqi bilan xoshlashmisa, manga muxlis bolalmas. **34** Tuz yaxshi nersidur; halbuki, tuz öz temini yoqatsa, uninggha qaytidin tuz temini qandaqmu kirgüzgili bolidu? **35** U tupraqqa ishlitishke yaki oghutqa arilashturushqimu yarimay, talagha tashlinidu. Anglighudek quliqu barlar buni anglisun!

15 Emdi bajgilar we bashqa gunahkarlarning hemmisi uning sözini anglashqa uning etrapigha olashmaqta idi. **2** Lékin Perisiyler bilen Tewrat ustazliri ghudungshup: — Bu adem gunahkarlarni qarshi alidu we ular bilen hemdastixan olturidu! — déyishti. **3** Shunga u ulargha munu temsilni sözlep berdi: **4** — Eger aranglarda bireylenning yüz tuyaq qoyi bolup, ulardin biri yitip ketse, toqsan toqquzini chölde qoyup qoyup yitip ketkinini tapquche izdimesmu? **5** Uni tépiwalghanda, shadlan'ghan halda mürisige artidu; **6** andin öyige élip kélip, yar-buraderliri bilen qolum-qoshnilirini chaqirip, ulargha: «Men yitken qoyumni tépiwaldim, méning bilen teng shadlininglar!» deydu. **7** Men silerge shuni éytayki, shuninggha oxshash, towa qiliwatqan bir gunahkar üçün ershte zor xursenlik bolidu; bu xursenlik towigha mohtaj bolmighan toqsan toqquz heqqaniy kishidin bolghan xursenliktin köp artuqtur. **8** — Yaki bir ayalning on kümüş dinari bolup, bir dinarni yoqitip qoysa, chiraghni yéqip, taki uni tapquche öyni süpürüp, zen qoyup izdimesmu? **9** Uni tapqanda yar-burader, qolum-qoshnilirini chaqirip, ulargha: «Méning bilen teng shadlininglar, chünki men yoqitip qoyghan dinarimni tépiwaldim» — deydu. **10** Men silerge shuni éytayki, shuninggha oxshash towa qiliwatqan bir gunahkar üçün Xudaning perishtilirining arisida xursenlik bolidu. **11** U sözini dawam qilip mundaq dédi: — Melum bir ademning ikki oghli bar iken. **12** Kichik oghli atisigha: «Ey ata, mal-mülükthin tégishlik ülüshümni hazirla manga bergin» dep éytiptu. We u öz mal-mülüklerini ikkisige teqsim qilip bériptu. **13** Uzun ötmeyla, kichik oghli bar-yoqini yighishturup, yiraq bir yurtqa seper qiliptu. U u yerde eysh-ishretlik

ichide turmush kechürüp mal-dunyasini buzup-chéchiptu. **14** Del u bar-yoqini serp qilip tügetken waqtida, u yurtta qattiq acharchiliq bolup, u xélila qisilchiliqta qaptu. **15** Shuning bilen u béríp, shu yurtning bir puqrasigha medikar bolup yalliniptu; u uni étizliqigha choshqa béqishqa ewetiptu. **16** U hetta qorsiqini choshqilarning yémi bolghan purchaq posti bilen toyghuzushqa teqezza boptu; lékin héchkim uninggha héchnerse bermeptu. **17** Axir béríp u hoshini tépip: «Atamning shunche köp medikarlirining aldidin yémek-ichmek éship-téship turidu; lékin men bolsam bu yerde achliqtin öley dep qaldim! **18** Ornumdin turup, atamning aldigha béríp uninggha: Ey ata, men ershning aldidimu we séning aldingdimu gunah qildim. **19** Emdi séning oghlung atilishqa layiq emesmen. Méni medikarliring süpitide qobul qilghaysen! — deymen» dep oylaptu. **20** Shuning bilen ornidin turup atisining aldigha qaytip méngiptu. Lékin atisi yiraqtinla uni körüp uninggha ichi aghritip, aldigha yügürüp chiqip, uning boynigha ésilip uni söyüp kétiptu. **21** Oghli: «Ata, men ershning aldidimu, séning aldingdimu gunah qildim. Emdi séning oghlung atilishqa layiq emesmen» — deptu. **22** Biraq atisi chakarlirigha: «Derhal eng ésil tonni ekélip uninggha kiydürünglar, qoligha üzük sélinglar, putlirigha ayagh kiydürüngler; **23** we bordaq torpaqni ekélip soyunglar; andin obdan yep, rawurus tebrikleyle! **24** Chünki méning bu oghlum ölgenidi, tirildi, yitip ketkenidi, tépildi!» — deptu. Andin ular tebrikleleshkili bashlaptu. **25** Emdi chong oghli étizgha ketkeniken. U qaytip kéliwétip öyge yéqin kelgende neghme-nawa bilen ussulning awazini anglaptu. **26** U chakarlardin birini chaqirip, uningdin néme ish boluwatqinini soraptu. **27** Chakar uninggha: Ukang keldi we atang uni saq-salamat tépiwalghanliqi üçün bordaq torpaqni soydi» deptu. **28** Lékin [chong oghli] xapa bolup, öyge kirgili unimaptu. We atisi chiqip uning öyge kirishini ötünüptu. **29** Emma u atisigha jawab béríp: «Qara! Men shunche yildin béri quldek xizmitingde boldum, esla héchbir emringdin chiqip baqmidim. Biraq

sen manga el-aghinilirim bilen xush qilghili héchqachan birer oghlaqmu bermiding! 30 Lékin séning mal-mülüklingni pahishilerge xejlep tügetken bu oghlung qaytip kelgende, sen uning üçhün bordaq torpaqni soyupsen» — deptu. 31 Biraq atisi yene uninggha: «Ey oghlum, sen herdaim méning yénimdisen we méning barliqim séningkidur. 32 Emdi tebriklep shadlinishqa layiqtur; chünki bu séning ukang ölgenidi, tirildi, yoqilip ketkenidi, tépildi» — deptu.

16 U muxlisirigha yene mundaq dédi: — Bir bayning bir ghojidari bar iken. Birsu baygha: «Bu ghojidaringiz mal-mülkingizni buzup chachti» dep shikayet qiptu. 2 U ghojidarni chaqirip, uninggha: «Méning séning toghrangda anglighanlirim zadi qandaq gep? Ghojidarliqingdiki hésab-kitabni éniq tapshur; chünki mundin kéyin sen ghojidar bolmaysen» — deptu. 3 Ghojidar emdi öz ichide: «Néme qilay? Chünki xojayinim méni ghojidarliqtin mehrum qilidu. Ketmen chapay désem unchilik maghdur yoq, tilemchilik qilay désem nomus qilimen. 4 He, taptim! Ghojidarliqtin qalghinimda kishilarning méni öylirige qarshi élishi üçhün, néme qilishimni emdi bildim» dep 5 öz xojayinigha qerzdar bolghanlarni birdin-birdin chaqirip kélip, birinchisidin: «Xojayinimgha qanchilik qerzingiz bar?» dep soraptu. 6 We qerzdar: «Yüz tung zeytun méyi» dep jawab bériptu. Ghojidar uninggha: «Mana, hésabat deptiringizni élip, bu yerde olturup ellik tunggha özgertiwéting!» deptu. 7 Andin u yene birige: «Sizchu, qanchilik qerz boldingiz?» dep soraptu. U: «Yüz küre bughday» dep jawab bériptu. Ghojidar uninggha: «Hésabat deptiringizni élip seksen kürige özgertiwéting!» deptu. 8 Shuning bilen uning xojayini semimiyetsiz ghojidarning bu ishtiki pemlikliki üçhün uninggha qayil bolup maxtaptu. Chünki bu dunyaning perzentliri öz dewride nurning perzentliridin pemliktur. (aiōn g165) 9 We men silerge shuni éytip qoyayki, «Naheq dunyagha tewe mal-dunya» arqiliq özünglarga dost tutunglar; shundaq qilsanglar, mal-dunya kargha kelmeydighan bolghan [künide] shu

dostlar silerni ebediy makanlarga qarshi alidu. (aiōnios g166) 10 Kimki kichikkine ishta sadiq bolsa, chong ishtimu sadiq bolidu; we kimki kichikkine ishta semimiyetsiz bolsa, chong ishtimu semimiyetsiz bolidu. 11 Shunga eger «naheq dunyagha tewe bolghan mal-dunya»da sadiq bolmisanglar, kim silerge heqiqiy bayliqlarni tapshursun? 12 We bashqilarning nersiliride sadiq bolmisanglar kim silerge özünglarning nersisini bersun? 13 Héchkim ikki xojayin'gha teng xizmet qilalmaydu. Chünki u yaki buni yaman körüp, uni yaxshi köridü; yaki buninggha özini pütünley béghishlap, uninggha étibarsiz qaraydu. [Shuninggha oxshash], silerningmu birla waqitta hem Xudaning, hem mal-dunyaning qulluqida bolushunglar mumkin emes. 14 Emdi Perisiyler (ular pulgha amraq idi) bularning hemmisini anglap Eysani mesxire qilishti. 15 We u ulargha mundaq dédi: — «Siler özünglarni ademlerning aldida heqqaniy qilip körsetküchidursiler; lékin Xuda qelbinglarni bilidu. Chünki ademlerning arisida qedirlinidighini Xudaning neziride yirginchliktur. 16 Tewrat qanuni we peyghemberlerning yazmiliri [chömlüdürgüchi] Yehyaghiche hidayet bolup keldi; shu waqittin bashlap Xudaning padishahliqining xush xewiri jakarlinip kéliwatidu; [padishahliqqa] kirmekchi bolghanlarning herbiri uninggha bösüp kiriwélishi kérektur. 17 Lékin asman bilen zéminning yoq qiliwétilishi Tewratning bir chékiti bikar qilinishtin asandur. 18 — Her kim öz ayalini talaq qilip bashqa birini alsa zina qilghan bolidu we kimki öz éridin talaq qilin'ghanni alsa zina qilghan bolidu». 19 — Burun bir bay adem bar idi; u sösin renglik ton we kanap kiyimlarni kiyip, herküni eysh-ishret ichide tentene qilatti. 20 We pütün ezayini chaqa-jaharet bésip ketken Lazarus isimlik bir yoqsul bar idi; u bayning derwazisining aldigha [herküni] yatquzup qoyulatti. 21 Uning dastixinidin chüshüp qalghan parchi-puratlardin qorsiqini toyghuzghushqa teshna idi. Halbuki, itlar kélip uning yarilirini yalaytti. 22 Emdi shundaq boldiki, yoqsul öldi we perishtiler uni Ibrahimning quchiqigha apardi. Bay hem ölüp

depne qilindi; **23** we tehtisarada qattiq qiynilip, béshini kötürüp, yiraqtin Ibrahimni we uning quchiqidiki Lazarusni körüp: **(Hadës g86)** **24** «Ey ata Ibrahim, manga rehim qilghaysen! Lazarusni ewetkeysen, u barmiqining uchini sugha chilap, tilingha témitip sowutqay. Chünki men bu ot yalqunida qattiq azabliniwatimen!» dep warqirap yalwurdı. **25** Lékin Ibrahim mundaq dédi: «Ey oghlum, hayat waqtingda halawetni yetküche körginingni we Lazarusning derd-bala tartqinini yadinggha keltürgin. Hazir u teselli tapti, emma sen azab tartiwtisen. **26** We bulardin bashqa, biz bilen silerning ariliqimizda yoghan bir hang békitilgendurki, bu yerdin siler terepke öteyli dégenler ötelemes we andin biz terepke ötimiz dégenler ötelmes». **27** Emdi bay yene: «Undaqa, i ata, sendin [Lazarusni] atamning öyige ewetishingni ötünimen. **28** Chünki méning besh aka-ukam bar; ularning bu azab-oqubetlik yerge kelmekliki üçün [Lazarus] ularni qattiq agahlandurup qoysun» — dédi. **29** Biraq Ibrahim jawab bérıp uninggha: «Ularda Musa we [bashqa] peyghemberlerning [agah-guwahliqi] bar; ular shularni anglisun» — dédi. **30** Lékin u: «Yaq, i Ibrahim ata, eger ölgenlerdin biri tirilip ularning aldigha barsa, ular towa qilidu» — dédi. **31** Emma Ibrahim uninggha: «Eger ular Musa we [bashqa] peyghemberlerning [guwahliqini] anglimisa, hetta ölgenlerdin birsi tirilsimu, ular yenila ishinishni ret qilidu» — dédi.

17 U muxlisirigha mundaq dédi: — Insanni putlashturidighan ishlar bolmay qalmaydu; lékin shu putlashturush wasitichisi bolghan ademning haligha way! **2** Bundaq ademning bu kichik balilardin birini [gunahqa] putlashturghan bolsa, boynigha tügmen téshi ésilghan halda déngizgha tashliwétilgini ewzel bolatti. **3** Özünglarga agah bolunglar! Eger qérindishing gunah qilghan bolsa, uninggha tenbih-nesihet qilghin. U towa qilsa uni epu qilghin. **4** Mubada u bir kün ichide sanga yette mertiwé gunah qilsa we yette mertiwé yéninggha kélip: Towa qildim, dése, uni yenila epu qilghin. **5** Shuning bilen rosullar Rebge: Ishench-étiqadimizni ashurghin, —

déyishti. **6** We Reb ulargha mundaq dédi: — Silerde qicha uruqidek zerriche ishench bolsa idi, siler awu üjme derixige: «Yiltizingdin qomurulup, déngizgha köchüp tikil!» désenglar, u sözünglarni anglap köchetti. **7** Lékin aranglardin kimning yer heydeyidighan yaki mal baqidighan bir quli bolsa we u étizliqtin qaytip kelgende, uninggha: «Tézrek kélip dastixanda olturghin», deydighanlar barmu? **8** U belki uninggha: «Méning tamiqimni teyyar qil, men yep-ichip bolghuche bélingni baghlap méni kütkin, andin özüng yep-ichkin, démesmu? **9** Qul emr qilin'ghinidek qilghini üçün xojayin uninggha rehmet éytamdu? Méningche, éytmaydu. **10** Shuninggha oxshash, silermu özünglarga emr qilin'ghanning hemmisini ada qilghininglardin kéyin: Biz erzimes qullarmiz; biz peqet tégishlik burjimizni ada qilduq, xalas», deydighan bolisiler. **11** We shundaq boldiki, u Yérusalémgha chiqip kétiwatqanda, Samariye bilen Galiliyening otturisdin ötüp, **12** bir kentke kirginide maxaw késilige griptar bolghan on adem uninggha uchrıp, yiraqta toxtap, **13** awazlirini kötürüp: Ey Eysa, ustaz, bizge rehim qilghaysen, dep ötündi. **14** Ular ni körgende u ulargha: Bérıp özünglarni kahinlarga körsitinglar, dédi. We shundaq boldiki, ular yolda kétiwatqanda, [maxawdin] paklandi. **15** Ulardin bireylen özining saqayghinini körgende yuqiri awaz bilen Xudani ulughlap, keynige burulup, qaytti. **16** U kélip Eysaning ayighigha yiqilip düm yétip teshekkür éytti. U Samariyelik idi. **17** Eysa bu ishqa qarap: Pak qilin'ghanlar on kishi emesmidi? Qalghan toquzeylen qéni? **18** Bu yat ellik musapirdin bashqa, Xudagha hemdusana oqughili héchkim qaytip kelmeptighu?! — dédi. **19** Andin u héliqi ademge: — «Ornungdin tur, yolunggha mangghin! Étiqading séni saqaytti!» — dédi. **20** [Bir küni] Perisiyler uningdin: «Xudaning padishahliqi qachan kélidu?» dep sorighanda u ulargha jawab bérıp mundaq dédi: — Xudaning padishahliqining kélishini köz bilen körgili bolmas; **21** kishiler: «Qaranglar, u mana bu yerde!» yaki «U yerde!» déyelmeydu. Chünki mana, Xudaning padishahliqi aranglardidur. **22**

Kéyin u muxlisirigha yene mundaq dédi: — «Shundaq künler kéliduki, siler Insan’oghlining künliridin birer künini bolsimu körüşke teshna bolisiler, lékin körelmeysiler. **23** Shu chaghda kishiler silerge: «Mana u bu yerde!» we yaki «Mana u u yerde!» deydu; siler ne barmanglar ne ularning keynidin yügürmenglar. **24** Chünki goya asmanning bir chétidın chaqmaq chéqip yene bir chétigiche yorutidighandek, Insan’oghlining öz künide hem shundaq bolidu. **25** Lékin u awwal köp azab-oqubetlerni tartishi bu dewrdikiler teripidin chetke qéqilishi muqerrerdur. **26** We Nuh [peyghemberning] künliride qandaq bolghan bolsa, Insan’oghlining künliride hem shundaq bolidu. **27** Taki Nuh kémige kirip olturghan kün’giche, kishiler yep-ichip, öylinip we yatliq bolup kéliwatqanidi; andin topan kélip hemmisini halak qildi. **28** Hem yene, Lutning künliride qandaq bolghan bolsa shundaq bolidu — kishiler yep-ichip, soda-sétiq qilip, tériqchilik qilatti we öylerni salatti. **29** Lékin Lut Sodom shehiridin chiqqan küni, asmandin ot bilen günggürt yéghip, [bu sheherdikilerning] hemmisini halak qildi. **30** Emdi Insan’oghli ashkara bolidighan künde ene shundaq bolidu. **31** Shu küni, herkim ögzide turup, nerse-kérekliroi öyide bolsimu, alghili chüshmisun; we shuninggha oxshash kimki étizliqta bolsa [öyige] héch yanmisun. **32** Lutning ayalini yadlinglarga keltürünglar! **33** Kimki öz hayatini qutquzmaqchi bolsa, uningdin mehrum bolidu, lékin öz hayatidin mehrum bolghan kishi uninggha érishidu. **34** Silerge shuni éytayki, u kéchide ikki adem bir orunda yatidu; ulardin biri élip kétilidu, yene biri qaldurulidu. **35** Ikki ayal yarghunchaq beshida turup un tartiwatqan bolidu; ulardin biri élip kétilidu, yene biri qaldurulidu». **37** We ular uninggha jawaben: Ey Reb, bu ishlar qeyerde yüz béridu? — dep soridi. U ulargha: Jeset qaysi yerde bolsa, quzghunlar shu yerge toplishidu!

18 We u ulargha, boshashmay, herdaim dua qilip turush kérekliki toghrisida bir temsil keltürüp mundaq dédi: **2** — «Melum sheherde bir sotchi bar iken. U Xudadinmu qorqmaydiken, ademlergimu perwa qilmaydiken. **3** Shu

sheherde bir tul ayal bar iken we u daim sotchining aldigha kélip: «Eyibkardin heqqimni élip bergin» dep telep qilidiken. **4** U xéli waqitqiche uni ret qiptu; biraq kéyin könglide: Xudadinmu qorqmaymen, ademlergimu perwa qilmaymen, **5** lékin bu tul xotun méni aware qilip kétiwatidu, uning manga chaplishiwélip méni halimdin ketküzüwetmesliki üçün herhalda uning dewayini sorap qoyay!» — dep oylaptu». **6** Reb: Qaranglar, adaletsiz bu sotchining néme dégenlirige! **7** U shundaq qilghan yerde, Xuda Özige kéche-kündüz nida qiliwatqan tallighan bendilirige qandaq qilar? Gerche Xuda Öz bendilirige hemderd bolush bilen birge [rezillikke] uzun’ghiche sewr-taqet qilsimu, axirida bendilirining derdige yetmesmu? **8** Men silerge éytayki: U ularning derdige yétip nahayiti tézla heqqini élip béridu! Lékin Insan’oghli kelgende yer yüzide iman-ishench tapalamdu? — dédi. **9** U özlirini heqqaniy dep qarap, bashqilarni közige ilmaydighan bezilerge qaritip, mundaq bir temsilni éytti: **10** — Ikki adem dua qilghili ibadetxanigha bériptu. Biri Perisiy, yene biri bajgir iken. **11** Perisiy öre turup öz-özige mundaq dua qiliptu: — «Ey Xuda, méning bashqa ademlerde bulangchi, adaletsiz, zinaxor we hetta bu bajgirdek bolmighinim üçün sanga shükür! **12** Her heptide ikki qétim roza tutimen we tapqanlirimning ondin bir ülüşini sediqe qilimen». **13** Biraq héliqi bajgir yiraqta turup beshini kötürüp asman’gha qarashqimu pétinalmay meydise urup turup: «Ey Xuda, men mushu gunahkargha rehim qilghaysen!» — deptu. **14** Men silerge shuni éytayki, bu ikkiylendin [Perisiy] emes, belki [bajgir] kechürümge ériship öyige qaytiptu. Chünki herkim özini üstün tutsa töwen qilinar, lékin kimki özini töwen tutsa üstün kötürüler. **15** Emdi qolini tegküzsun dep, kishiler kichik balilirimimu uning aldigha élip kéletti. Lékin buni körgen muxlislar ularni eyiblidi. **16** Emma Eysa balilarni yénigha chaqirip: Kichik balilarni aldimgha kelgili qoyunglar, ularni tosushmanglar. Chünki Xudaning padishahliqi del mushundaqlardin terkiib tapqandur. **17** Men silerge berheq shuni éytıp qoyayki: Kimki

Xudaning padishahliqini sebiy balidek qobul qilmisa, uninggha hergiz kirelmeydu, — dédi.

18 Melum bir hökümdar Eysadin: I yaxshi ustaz, menggülik hayatqa waris bolmaq üçün néme ishni qilishim kérek, — dep soridi. (aiōnios g166)

19 Lékin Eysa: Méni néme üçün yaxshi deysen? Yaxshi bolghuchi peqet birla, yeni Xudatur.

20 Emrlerni bilisen: — «Zina qilma, qatilliq qilma, oghriliq qilma, yalghan guwahliq berme, atangni we anangni hörmét qil» — dédi.

21 — Bularning hemmisige kichikimdin tartip emel qilip kéliwatimen, — dédi u.

22 Eysa buni anglap uninggha: — Sende yene bir ish kem. Pütkül mal-mülkingni sétip, pulini yoqsullargha üleshtürüp bergin we shundaq qilsang, ershte xezineng bolidu; andin kélip manga egeshkin! — dédi.

23 Emma u bu gepni anglap tolimu qayghugha chömüp ketti; chünki u nahayiti bay idi.

24 Tolimu qayghugha chömüp ketkenlikini körgen Eysa: — Mal-dunyasi köplerning Xudaning padishahliqigha kirishi némidégen tes-hel

25 Tögingning yingnining közidin ötüshi bay ademning Xudaning padishahliqigha kirishidin asandur! — dédi.

26 Buni anglighanlar: — Undaq bolsa, kim nijatqa érishelisun? — déyishti.

27 Emma u jawaben: — Insanlarga mumkin bolmighan ishlar Xudagha mumkindur — dédi.

28 Emdi Pétrus: — Mana, biz bar-yoqimizni tashlap sanga egeshuql? — dédi.

29 U ulargha: — Men silerge berheq shuni éytayki, Xudaning padishahliqi üçün öywaq ya ata-anisi ya qérindashliri ya ayali ya baliliridin waz kechkenlerning herbiri

30 bu zamanda bulargha köp hessilep muyesser bolidu we kélidighan zamandimu menggülik hayatqa érishmey qalmaydu. — dédi. (aiōn g165, aiōnios g166)

31 Andin u on ikkeylenni öz yénigha élip ulargha mundaq dédi: — Mana, biz hazir Yérusalémgha chiqiwatimiz we peyghemberlerning Insan'oghli toghrisida pütkenlirining hemmisi [shu yerde] emelge ashurulidu.

32 Chünki u yat ellerning qoligha tapshurulidu we ular uni mesxire qilip, xarlaydu, uning üstige tüküridu;

33 ular uni qamchilighandin kéyin öltürüwétidu; we u üçinchi küni qayta tirilidu, —

dédi.

34 Biraq ular bu sözlerdin héchnémini chüshenmidi. Bu sözning menisi ulardin yoshurulghan bolup, uning néme éytqinini bilelmey qaldi.

35 We shundaq ish boldiki, u Yérixo shehirige yéqinlashqanda, bir kor kishi yolning boyida olturup tilemchilik qiliwatatti.

36 U köpchilikning ötüp kétiwatqanliqini anglap: — Néme ish bolghandu? — dep soridi.

37 Xeq uninggha: — Nasaretlik Eysa bu yerdin ötüp kétiwatidu, — dep xewer berdi.

38 — I Dawutning oghli Eysa, manga rehim qilghaysen! — dep warqirap ketti u.

39 We Eysaning aldida méngiwatqanlar uni: — Shük oltur! dep eyibleshti. Biraq u: — I Dawutning oghli, manga rehim qilghaysen! — dep téximu qattiq warqiridi.

40 Eysa qedimini toxtitip, uni aldigha bashlap kélishni buyrudi. Qarighu uninggha yéqin kelgende u uningdin:

41 — Sen méni néme qilip ber, deysen? — dep soridi. — I Rebbim, qayta köridighan bolsam'idi! — dédi u.

42 Eysa uninggha: — Köridighan bolghin! Étiqading séni saqaytti, — dédi.

43 We uning közi shuan échildi; u Eysagha egiship, yol boyi Xudani ulughlap mangdi. We barliq xalayıqmu buni körüp Xudagha medhiye oqudi.

19 U Yérixo shehirige kirip uningdin ötüp kétiwatatti.

2 Mana shu yerde Zakay isimlik bir kishi bar idi. U «bash bajgir» bolup, intayin bay idi.

3 U Eysaning qandaq adem ikenlikini körüşke purset izdewatatti, lékin boyi pakar bolghachqa, xelqning toliliqidin uni körelmeytti.

4 Shunga u aldi terepke yügürüp bérıp, uni körüş üçün bir tüp üjme derixige yamiship chiqti; chünki Eysa u yol bilen ötetti.

5 We Eysa u yerge kelgende yuqirigha qarap uni körüp uninggha: — Zakay, chapsan chüshkin! Chünki men бүгүн séning öyüngde qonushum kérek, — dédi.

6 U aldirap chüshüp, xushalliq bilen uni [öyide] méhman qildi.

7 Bu ishni körgen xalayıqning hemmisi: U gunahkar kishiningkide qon'ghili kirip ketti! — dep ghotuldiship ketti.

8 Lékin Zakay ornidin turup Rebge: — I Rebbim, mana, mülkümnung yérimini yoqsullargha bérimen; eger birawni yalghandin shikayet qilip uningdin birnéme ündürüwalghan bolsam birige tötni qayturimen,

— dédi. **9** Buning bilen Eysa uninggha [qarap]: — Būgūn nijat bu öyge kirdi. Chūnki bu kishi hem Ibrahimning oghlidur! **10** Chūnki Insan'oghli ézip ketkenlerni izdep qutquzghili keldi, — dédi. **11** Xalayıq bu sözlerni tingshawatqanda u yene söz qilip bir temsilni qoshup éytti. Chūnki u Yérusalémgha yéqinlashqanidi we ular: «Xudaning padishahliqi derhal namayan bolidighu!?» — dep oylashqanidi. **12** Shunga u mundaq dédi: Bir aqsöngék padishahliq textige ériship kélış üçün yiraq bir yurtqa qarap yolgha chiqiptu. **13** [Awwal] u ózining on qulini chaqirip, ulargha on tillani üleshtürüp bérıp: «Men qaytip kelgüche [buning bilen] oqet qilinglar» — deptu. **14** Biraq öz yurt puqraliri uninggha öch bolghachqa, keynidin elchilerni ewetip: «Bu kishining üstimizge padishah bolushini xalimaymız!» deptu. **15** We u padishahliq mensipige ériship qaytip kelgende shundaq boldiki, herbirining tijaret bilen qanche payda tapqinini bilmekchi bolup, pulini tapshurghan héliqi qullirini öz aldigha chaqirtiptu. **16** We awwalqisi kélip: «I xojam, sili bergen tilla on tilla payda qildi» deptu. **17** «Yaraysen, ey yaxshi qul! Sen kichikkine ishta ishenchlik chiqqanliqıng üçün on sheherge hakim bolghin» — deptu xojayin uninggha. **18** Ikkinchisi kélip: «I xojam, sili bergen tilla besh tilla payda qildi» deptu. **19** Xojayin uninggha hem: «Sen hem besh sheherge hakim bolghin» deptu. **20** Lékin yene birsi kélip: «I xojam, mana sili bergen tilla! Buni yaghliqqa chigip bir jayda qoyup saqlidim. **21** Chūnki sili qattiq adem ikenla, sili amanet qilmighanliridin payda ündürüp, ózliri térimighanliridin hosul yighila. Shuning üçün silidin qorqtum» deptu. **22** Emma [xojayini] uninggha: «Ey eski qul, sanga öz aghzingdin chiqqan sözliring boyiche höküm qilay. Sen méning amanet qilmay ündürüwalidighan, térimay turup yighiwalidighan qattiq adem ikenlikimni bilip turup, **23** néme üçün méning pulumni xezinichilerge amanet qoymiding? Men qaytip kelgende, uni ösümi bilen almasmidim?» — deptu. **24** Andin u yénidikilerge: «Uningdiki tillani élip on tilla tapqan qulgha beringlar!» dep buyruptu. **25** Ular uninggha: «I xoja, uning on tillasi tursal!» — deptiken, **26** [hojayin yene mundaq deptu]: «— Chūnki men silerge shuni éytayki, kimde bar bolsa, uninggha téximu köp bérilidu; emma kimde yoq bolsa, hetta uningda bar bolghanlirimu uningdin mehrum qilinidu. **27** Emdi üstige padishah bolup höküm sürüşümni xalimighan düşmenlirimni bolsa, ularni keltürüp, méning aldında qetl qilinglar». **28** U bu ishlarni éytqandin kéyin, Yérusalémgha chiqishqa aldigha qarap mangdi. **29** We shundaq boldiki, u Zeytun téghining étikidiki Beyt-Fagi we Beyt-Aniya yézilirigha yéqin kelginide, ikki muxlisigha munularni tapilap aldin ewetti: **30** — Siler udulunglardiki yézigha beringlar. U yerge kiripla héch adem balisi minip baqmighan, baghlaqliq bir texeyni körisiler. Uni yéship bu yerge yétilep kélinglar. **31** Eger birsi silerdin: «Némishqa buni yéshisiler?» dep sorap qalsa, siler uninggha: «Rebning buninggha hajiti chüshti» — denglar. **32** Shuning bilen ewetilgenler bériwidi, ish del u ulargha éytqandek boldi. **33** Ular texeyni yéshiwatqanda, uning igiliri ulardin: — Texeyni némishqa yéshisiler? — dep soridi. **34** Ular: — Rebning uninggha hajiti chüshti, — dédi. **35** Ular uni Eysaning aldigha yétilep keldi; we yépincha-chapanlirini texeyning üstige sélip, Eysani yölep üstige mindürdi. **36** U kétip barghinida, xelqler yépincha-chapanlirini yolgha payandaz qilip saldi. **37** We u Zeytun téghidin chüshüş yoligha yéqinlashqinida, pütkül muxlislar jamaiti shadlinip, öz közi bilen körgen qudretlik möjiziler üçün awazini kütürüp: «Perwerdigarning namida kelgen padishah mubarektur! Asmanlarda tinch-inaqliq tiklen'gey, ershielada shan-sherep ayan bolghay!» dep towliship Xudagha medhiye oqushqa bashlidi. **39** Lékin topning ichide bezi Perisiylar uninggha: — Ey ustaz, muxlisliringgha [mushu gepliri üçün] tenbih ber! — déyishti. **40** Biraq u ulargha jawaben: — Silerge shuni éytayki, bular jim turghan bolsa, hetta bu tashlarmu chuqan sélishqan bolatti, — dédi. **41** Emdi u sheherge yéqinliship uni körüp, uning üçün yighlap mundaq dédi: **42** — [I

Yérusalém]! Sen бүгүн, bu күнүңde, tinch-amanliqing üçhün néme kérek bolghinini bilseng idi! Kashki, bu ishlar hazir közliringdin yoshurundur. **43** Chünki shundaq künler béshinggha kéliduki, düshmenliring etrapingni qasha-istihkam bilen qorshap séni qamap töt tereptin qistaydu. **44** Ular séni we [sépiling]ning ichingdiki baliliringni yer bilen yeksen qilip, hetta tashni tashning üstidimu qaldurmaydu; chünki [Xuda]ning séni yoqlighan peytini bilip yetmiding. **45** We u ibadetxana hoylilirigha kirip, u yerde élim-sétim qiliwatqanlarni heydep chiqirip, **46** ulargha: — Muqeddes yazmilarda: «Méning öyüm dua-tilawetxana bolidu» dep pütülgen bolsimu, lékin siler uni «bulangchilarning uwisi» qiliwaldinglar! — dédi. **47** Shu waqitlarda u herkünü ibadetxanida telim béretti. Bash kahinlar, Tewrat ustazliri we yurt chongliri uni yoqitishqa amal izdidi. **48** Lékin ular qandaq qol sélishni bilmeytti, chünki barliq xelq uning sözini tingshash üçhün uninggha qattiq yépushqanidi.

20 We shu künlerdin bir küni u ibadetxanining hoylilirida xelqge telim bérıp xush xewerni élan qiliwatqanda, bash kahinlar we Tewrat ustazliri bilen aqsqaqallar uning aldigha kélip uningdin: **2** — Bizge éytqin: Sen qiliwatqan bu ishlarni qaysi hoquqqa asasen qiliwatisen? Sanga bu hoquqni kim bergen? — dep soridi. **3** U ulargha jawab bérıp: — Menmu silerdin bir ishni soray; siler manga éytip béringlarchu, **4** — Yehya yürgüzgen chömüldürüş ershtinmu, yaki insanlardinmu? — dep soridi. **5** Ular özara mulahize qiliship: — Eger «Ershtin kelgen» dések, u bizge: «Undaqta, siler néme üçhün [Yehyagha] ishenmidinglar?» deydu. **6** Eger: «Insanlardin kelgen» dések, bu barliq xalayıq bizni chalma-késeq qilip öltüridu. Chünki ular Yehyaning peyghember ikenlikige ishendürülgen, — déyishti. **7** We ular: — [Uning] [hoquqining] qeyerdin kelgenlikini bilmeymiz, — dep jawab bérishiti. **8** Eysa ulargha: — Undaqta, menmu bu ishlarni qaysi hoquqqa asasen qiliwatqanliqimni éytmaymen, — dédi. **9** U xalayıqqa munu temsilni sözleshke bashlidi: — «Bir kishi bir üzümzarliq berpa qilip, uni

baghwenlerge ijarige bérıp, özi yaqa yurtqa bérıp u yerde uzun waqit turuptu. **10** Üzümlerni yighidighan mezgil kelgende baghwenlarning üzümzarliqtiki méwidin uninggha bérishke qulliridin birini ularining yénigha ewetiptu. Lékin baghwenler uni urup-dumbalap quruq qol yanduruwétiptu. **11** U yene bashqa bir qulni ewetiptu. Lékin ular unimu dumbalap, xarlap, yene quruq qol qayturuwétiptu. **12** U yene üçinchisini ewetiptu; ular unimu urup yarilandurup, talagha heydep chiqiriwétiptu. **13** [Axirda] üzümzarliqning xojayini: «Qandaq qilsam bolar? Söyümlük oghlumni ewetey; ular uni körse, héch bolmighanda uning hörmitini qilar?» deptu. **14** Biraq baghwenler uning oghlini körüp bir-biri bilen meslihetliship: «Bu bolsa mirasxor; kélinglar, uni jayliwétéyli, andin miras bizningki bolidu» déyishti. **15** Shuning bilen ular uni üzümzarliqning sirtigha achiqip öltürüwétiptu. Emdi bundaq ehwalda üzümzarliqning xojayini ularni qandaq qilidu? **16** U kélip u baghwenlerni yoqitıp üzümzarliqni bashqilargha tapshuridu». Xalayıq buni anglap: — Bundaq ishlar hergiz bolmisun! — déyishti. **17** Lékin u ulargha közlirini tikip mundaq dédi: — Undaq bolsa, muqeddes yazmilarda «Tamchilar tashliwetken tash bolsa, Burjek téshi bolup tiklendi» dep yézilghan söz zadi némini körsitidu? **18** Bu «tash»qa yiqilghan kishi pare-pare bolup kétidu; lékin bu tash herkimning üstige chüshse, uni kukum-talqan qiliwétidu. **19** Bash kahinlar we Tewrat ustazliri uning bu temsili özlirige qaritıp éytqanliqini bilip shu haman uninggha qol sélish yolini izdidi; lékin ular xalayıqtin qorqushti. **20** Shunga ular uning keynidin marap, uni [Rim] waliyisining hökümraniqida soraqqa tartishqa tapshurush üçhün birnechche ademlerni sétiwélip, soqunup kirishke ewetti. Ular semimiy qiyapetke kiriwélip, uning sözidin yochuq izdep yüretti. **21** Ular uninggha mundaq soal qoydi: — Ey ustaz, silini durus söz qilidighan we durus telim bérighan, héchqandaq ademning yüz-xatirisini [qet'iy] qilmaydighan, belki Xudaning yolini sadiqliq bilen ögitip kéliwatqan adem dep bilimiz. **22** [Rim impératori] Qeyserge baj-

sélik tapshurush Tewrat qanunigha uyghunmu-yoq?». **23** Emma u ularning hiylisini körüp yétip ulargha: — Némishqa méni sinimaqchisiler? **24** Manga bir kümüş dinar körsitinglar. Buning üstidiki süret we nam-isim kimning? — dédi. Ular uninggha: Qeyserningki, — dédi. **25** We u ulargha: — Undaq bolsa, Qeyserning heqqini Qeyserge, Xudaning heqqini Xudagha tapshurunglar, — dédi. **26** Ular xalayıqning aldida uning sözliridin uni tutuwalghudek héchqandaq yochuq tapalmidi. Ular uning bu jawabigha heyranuhes bolup, zuwani tutuldi. **27** We «ölgenler tirilmeydu» dep inkar qilidighan Saduqiylarning beziliri uning aldigha kélip soal qoyup mundaq dédi: **28** — Ustaz, Musa [peyghember Tewrat] bizge: «Ayali bar, emma perzent körmigen kishi ölüp ketse, ölgüchining aka yaki inisi tul qalghan yenggisini emrige élip, qérindishi üçün nesil qaldurushi kérek» — dep yazghan. **29** Emdi yette aka-uka bar idi. Chongi öylen'gendin kéyin perzent körmey alemdin ötti. **30** Ikkinchi qérindishi ayalini emrige élip, perzent körmey alemdin ötti. **31** Andin üçinchisi uni aldi; shundaq qilip, yettisi uni emrige élip perzent körmey öldi. **32** Hemmisidin kéyin ayalnu öldi. **33** Emdi tirilish künide bu ayal ularning qaysisiningki bolar? Chünki yettisi uni xotunluqqa alghan-de?! **34** Eysa ulargha mundaq jawab berdi: — Bu alemning perzentliri öylinidu, yatliq bolidu. (aiñ g165) **35** Lékin u alemdin nésiwe bolushqa, shundaqla ölüklernin tirilishke layiq sanalghanlar öylenmeydu, yatliq bolmaydu. (aiñ g165) **36** Chünki ular yene ölmeydu, perishtilerge oxshash bolidu; «ölümdin tirilishtin tughulghan perzentler» bolghachqa, ular Xudaning oghulliridur. **37** Emdi ölgenlarning tirildürülüşini hetta Musa [peyghember] özimu ayan qilghan; chünki [Tewrat] «tikenlik» dégen weqening xatiriside u Perwerdigarni: «Ibrahimning Xudasi, Ishaqning Xudasi we Yaqupning Xudasi» dep bayan qilghan. **38** U ölüklerning Xudasi emes, belki tiriklerning Xudasidur; chünki uninggha nisbeten hemmeylen tiriktur! **39** Shuning bilen Tewrat ustazliridin birqanchisi baha bérıp: — Ustaz, yaxshi éytting, — dédi. **40**

Chünki ulardin héchkim yene uningdin soal sorashqa jür'et qilalmidi. **41** Emdi u ulargha soal qoydi: — Kishiler Mesihni qandaqsige Dawutning oghli deydu? **42** Chünki Dawut özi Zeburda: Perwerdigar méning Rebbimge éyttiki: — «Men séning dushmanliringni textipering qilghuche, Méning ong yénimda olturghin!» — dégen'ghu? **44** Emma Dawut uni «Rebbim» dep chaqirghan yerde, undaqta u qandaqmu uning oghli bolidu? **45** We barliq xalayıq qulaq sélip anglawatqanda, u muxlisirigha mundaq dédi: — **46** — Tewrat ustazliridin hoshyar bolunglar. Ular uzun tonlarni kiyiwalghan halda ghadiyip yürüşke, bazarlarda kishilerning ulargha bolghan salamlirigha, sinagoglarda aldinqi orunlarda, ziyapetlerdimu törde olturushqa amraq kélidu. **47** Ular tul ayallarning barliq öy-bésatlırini yewalidu we köz-köz qilip yalghandin uzundin-uzun dualar qilidu. Ularning tartidighan jazasi téximu éghir bolidu!

21 U béshini kötürüp qariwidi, baylarning öz sediqilirini [ibadetxanidiki] iane sanduqigha tashlighinini kördi. **2** U yene sanduqqa ikki tiyinni tashlawatqan bir namrat tul ayalnimu kördi. **3** Shuning bilen u: — Men silerge berheq shuni éytip qoyayki, bu namrat tul ayalning tashlighini hemmeylenningkidin köptur. **4** Chünki ularning hemmisi özlirining ashqanliridin iane qilip, Xudagha atighan sadiqilerge qoshup tashlidi; lékin bu ayal namratliqigha qarimay, özining tirikchilik qilidighinining hemmisini iane qilip tashlidi. **5** We beziler ibadetxanining nepis tashlar we Xudagha sunulghan hediyeiler bilen qandaq bézelgenlik toghrisida sözlishtiwatatti. U: **6** — Siler körüwatqan bu barliq nersilerge nisbeten, shu künler kéliduki, hetta bir tal tashmu tash üstide qaldurulmay, hemmisi gumran qilinidu, — dédi. **7** Ular uningdin: — Ustaz, bu dégenliring qachan yüz béridu? Bu ishlarning yüz béridighanliqini ayan qilidighan qandaq alamet bolidu? — dep soridi. **8** U mundaq dédi: — Azdurulup kétishtin hézi bolunglar. Chünki tola kishiler méning namimni sétip: «Mana özüm shudurmen!» we «Ashu waqit yéqinlashti!» deydu. Shunga ularning keynige

kirmenglar. **9** Siler urush we topilanglarning xewirini anglighan waqtinglardimu wehimige chüshmenglar; chünki bu ishlarning awwal yüz bérishi muqerrer. Lékin bular, zaman axiri yétip keldi, dégenlik emes. **10** Andin u yene mundaq dédi: — Bir millet yene bir millet bilen urushqa chiqidu, bir padishahliq yene bir padishahliq bilen urushqa chiqidu. **11** Jay-jaylarda shiddetlik yer tewreshler, acharchiliqlar we wabalar bolidu, [yer yüzide] wehshetler we asmanda heywetlik alametler körünidu. **12** Biraq bu herbir weqeler yüz bérishtin ilgiri, kishiler silerge qol sélip tutqun qilidu we silerge ziyankeshlik qilip, silerni sinagoglarning soraqlirigha tapshuridu, zindanlarga tashlaydu; ular méning namim tüpeylidin silerni padishah we hökümdarlarning aldigha élip baridu, **13** we buning bilen [ularning aldida] guwahliq bérish pursitinglar chiqidu. **14** Uning üçün erzge qandaq jawab bérish toghrisida aldin'ala héch oylanmasliqqa qelbinglarda qet'iy niyet qilinglar. **15** Chünki men silerge barliq düshmenliringlar reddiye we ret qilalmighudek pasahetlik til we danishmenlik ata qilimen. **16** Hetta ata-ana, aka-uka, uruq-tughqan we yar-buraderliringlarmu silerge xainliq qilip tutup béridu we ular aranglardiki beziliringlarni öltüridu. **17** Siler méning namim tüpeylidin hemme ademning nepritige uchraysiler. **18** Halbuki, béshinglardiki bir tal chachmu halak bolmaydu! **19** Sewr-chidamliq bolghininglarda, jéninglarga ige bolalaysiler. **20** — Lékin Yérusalémning [düşmen] qoshunliri teripidin qorshiwélin'ghanliqini körgininglarda, uning weyran bolush waqti yéqinlaship qaptu, dep bilinglar. **21** U chaghda Yehudiye ölkiside turuwatqanlar taghlarga qachsun, sheher ichide turuwatqanlar uningdin chiqip ketsun, yézilarda turuwatqanlar sheherge kirmisun. **22** Chünki shu chagh «intiqaq jazasini tartidighan künler»dur; shuning bilen [muqeddes yazmilarda] barliq pütülgenler emelge ashurulidu. **23** Emdi shu künlerde hamilidar ayallar we bala émitidighanlarning haligha way! Chünki bu zéminda éghir qischiliq bolidu we [ershtiki] ghezep bu xelqning béshigha chüshidu; **24** Ular qilichning bisida yiqitilidu we tutqun qilinip, barliq ellerge élip kétilidu; «yat ellerning waqti» toshquche, Yérusalém yat ellerning ayagh astida qalidu. **25** — Quayash, ay, yultuzlardimu alametler bolidu; yer yüzidiki eller arisida déngiz-okyanlarning güldürlishidin we dolqunlarning dawalghushliridin parakendichilik bolidu. **26** Ademler qorqup, yer yüzige kélidighan apetlerni wehime ichide kütüp es-hoshini yoqitidu; chünki asmandiki küchler lertzige kélidu. **27** Andin kishiler Insan'oghlining küch-qudret we ulugh shan-sherep bilen bir bulut ichide kéliwatqanliqini köridu. **28** Lékin bu alametler körünüshke bashlighanda, qeddinglarni ruslap béshinglarni kötürünglar, chünki bu silerni azad qilishtiki nijat yéqinlashti, dégenliktur. **29** U ulargha mundaq bir temsilni sözlep berdi: — Enjür derixi we bashqa barliq derexlerge qaranglar. **30** Ularning yéngidin bixlan'ghanda ulargha qarap, özünglar yazning yétip kélishige az qalghanliqini bilisiler. **31** Shuningdek, baya déyilgen alametlerning yüz bériwatqanliqini körgininglarda, Xudaning padishahliqining yéqin qalghahnliqini bilinglar. **32** Men silerge berheq shuni éytip qoyayki, bu alametlerning hemmisi emelge ashurulmay turup, bu dewr ötmeydu. **33** Asman-zémin yoqilidu, biraq méning sözlirim hergiz yoqalmaydu. **34** — Lékin özünglarga agah bolunglarki, köngülliringlar eysh-ishret, meyxorluq we tirikchilikning ghem-endishiliri bilen bixudlashmisun, shu küni üstünglarga tuyuqsiz chüshmisun. **35** Chünki u goya tuzaqtek barliq yer yüzide herbir turuwatqanlarning béshigha chüshidu. **36** Shunga herqandaq waqitlarda hoshyar bolunglar, yüz bérish aldida turuwatqan bu ishlardin özünglarni qachurup Insan'oghli aldida hazir bolup turushqa layiq hésablinish üçün herdaim dua qilinglar; — dédi. **37** Emdi u kündüzliri ibadetxanida telim bér etti, axshamliri sheherdin chiqip, kéchini Zeytun téghi dep atalghan taghda ötküzetti. **38** We barliq xelq uning telimini anglighili tang seherde ibadetxanigha kirip, uning yénigha kél etti.

22 Emdi pétir nan héyti («ötüp kétish héyti» Xudaning padishahliqi kelmigüche, hergiz üzüm depmu atilidu) yéqinliship qalghanidi. sherbitidin qet'iy ichmeymen, — dédi. **19** Andin u bir tal nanni qoligha élip, Xudagha teshekkür ölümgé mehkum qilishqa amal izdep yüretti; éytti we uni oshtup, ulargha üleshtürüp béríp: chünki ular xelqtin qorqatti. **3** Shu peytte — Bu méning siler üçün pida bolidighan on ikkiylendin biri bolghan, Ishqariyot dep ténimdur. Méni eslep turush üçün buningdin atalghan Yehudaning könglige Sheytan kirdi. **4** yenglar, — dédi. **20** U shuningdek tamaqtin U béríp bash kahinlar we ibadetxana pasiban kényinki jamni qoligha élip mundaq dédi: — Bu begliri bilen Eysani qandaq qilip ulargha tutup jamdiki sharab méning siler üçün tökülidighan bérish üstide meslihetleshti. **5** Ular intayin qénimda bolghan yéngi ehdidur. **21** Lékin xush bolup, Yehudagha pul bérishke kélishti. mana, méni tutup bergüchining qoli méning **6** Yehuda maqul bolup, uni xalayıqtin ayrim bilen bir dastixandidur. **22** We Insan'oghli qalghanda ulargha tutup bérishke muwapiq derweqe özi toghrisida békitilgende [alemdin] purset izdeshke kirishti. **7** Emdi pétir nan kétidu; biraq Insan'oghlining tutup bérilishige héytining [birinchi] küni yétip kelgenidi. Shu wasitichi bolghan ademning haligha way! **23** küni «ötüp kétish héyti»gha atap qurbanliq Andin muxlislar bir-biridin: — Arimizda zadi [qoza] soyulatti. **8** Shuning bilen Eysa Pétrus kim mushundaq ishni qilishi mumkin? — bilen Yuhannagha: — Béríp bizge ötüp kétish dep munazirige chüshüp kétishti. **24** Emdi héytining [qozisini] birge yégili teyyarlanglar, — ularning arisida qaysimiz eng ulugh sanilishimiz dep ularni ewetti. **9** — Qeyerde teyyarlashimizni kérek dégen talash-tartish peyda boldi. **25** U xalaysen? — dep soridi ular. **10** U ulargha ulargha mundaq dédi: — Ellerdiki padishahlar mundaq dédi: — Sheherge kirsenglar, mana qol astidiki xelq üstidin buyruqwasliq qilip u yerde kozida su kötürüwalghan bir er kishi idare qilidu, ularning üstidiki hoquqdarliri silerge uchraydu. Uning keynidin méngip u «xelqperwer» dep atilidu. **26** Biraq siler shundaq kirgen öyge kiringlar. **11** We öy igisige: «Ustaz: — bolmanglar; belki aranglardiki eng mertiwiliki Muxlisirim bilen ötüp kétish héytining tamiqini özini eng kichikidek hésablisun we yétekchi yeydighan méhmanxana öy qeyerde? — dep bolghanlar [hemmeylen'ge] xizmetkardek sorawatidu» denglar. **12** U silerni bashlap üstünki bolsun. **27** Kim mertiwilik, dastixanda qewettiki retlen'gen seremjanlashturulghan olturghanmu yaki dastixandiki kütküchimu? chong bir éghiz öyni körsitidu. Mana shu Dastixanda olturghini emesmu? Biraq men bolsam aranglarda xizmitinglarda bolghuchi kütküchidekturmen. **28** Siler bolsanglar, éytqinidek bolup chiqti. Ular shu yerde ötüp béshimgha sinaqlar kelgende bashtin-axir men kétish héytining tamiqini teyyarlashti. **14** Emdi bilen bille hemrah bolghansiler. **29** We xuddi waqti-saiti kelgende, Eysa dastixanda olturdi; Atam manga padishahliq hoquqi békitkende, on ikki rosul uning bilen bille olturushti. **15** men silergimu shundaq békitimen. **30** Shuning Andin u ulargha: — Men azab chékishtin ilgiri, bilen siler méning padishahliqimda men bilen siler bilen ötüp kétish héytining bu tamiqigha bir dastixanda yep-ichisiler we textlerde hemdastixanda bolushqa tolimu intizar bolup olturup, Israilning on ikki qebilisi üstidin höküm kelgenidim. **16** Chünki silerge éytayki, bu héyt chiqirisiler. **31** Reb yene [Pétrusqa]: — «Ey ziyapitining [ehmiyiti] Xudaning padishahliqida Simon, Simon! Mana, Sheytan hemminglarni emelge ashurulmighuche, men buningdin qayta xuddi bughday tasqighandek tasqap sinashni yémeymen, — dédi. **17** Andin u bir jamni tiligen. **32** Lékin étiqading yoqimisun dep qoligha élip, teshekkür éytti we muxlisirigha: sanga dua qildim. Emdi sen towa qilip tüz — Buni élip aranglarda teqsim qilip [ichinglar]. yolgha qaytqandin kényin, qérindashliringni **18** Chünki shuni éytayki, mundin kényin mustehkemligin» — dédi. **33** — I Reb, — dédi

Pétrus, — Men sen bilen bille zindan'gha ish yüz bérédighanliqini bilip yétip: — I tashlinip, bille ölümge bérishqa teyyarman! **34** Reb, qilich bilen uraylimu? — dédi. **50** We U uninggha: — I Pétrus, sanga éytayki, бүгүн xoraz chillighuche, sen «Uni tonumaymen» chakirigha urup, ong quligini shiliwetti. **51** dep mendin üç qétim tanisen, dédi. **35** Andin, Biraq Eysa buninggha jawaben: — Boldi, toxta! u ulardin: — Silerni hemyansiz, xurjunsiz — dédi; u qolini uzitip quligha tegküzüp, we keshsiz [seperge] ewetkinimde silerning uni saqaytti. **52** Eysa özini tutqili kelgen bash birer nersenglar kem bolup qalghanmu? — kahinlar, pasiban begliri we aqsaqallargha dep soridi. Ular: — Yaq, dédi. **36** Shuning qarap: — Bir qaraqchini tutidighandek qilich-bilen u ulargha: — Lékin hazir her kimning qilich-toqmaqlarni kötürüp kepsilerghu? **53** Muqeddes hemyani bolsa, uni alsun; shundaq hem ibadetxanida her küni siler bilen bille idim, xurjuni bolsa, uni alsun we bir kimning qilichi siler qol salmidinglar. Hazir bu silerge tewe bolmisa, chapinini sétip birdin qilich alsun. **37** bolghan waqit-saettur we qarangghuluqning Chünki men silerge shuni éytayki, [muqeddes höküm sürüshidur — dédi. **54** Ular Eysani yazmilarda: «U jinayetchiler qatarida sanilidu» tutuwélip, bash kahinning öyige élip kélishti. dep pütülgen söz mende choqum emelge Pétrus yiraqtin egiship mangdi. **55** Emdi ashurulidu. Chünki méning toghramdiki barliq ular hoylining otturida ot yéqip chöriside ishlar toluq emelge ashmay qalmaydu — dédi. [issinip] olturghanda, Pétrus ularning arisigha **38** — I Reb, qarighin, bu yerde ikki qilich bar kirip olturdi. **56** Andin otning nurida uning iken, dédi ular. — Boldi, yétidu! — dédi u olturghinini körgen bir dédek uninggha tikilip ulargha. **39** Andin u chiqip, aditi boyiche Zeytun qarap turup: — Bu ademmu Eysa bilen bille téghigha yol aldi; uning muxlisleri uninggha idi, — dédi. **57** Lékin u ténip: — Ey xotun, uni egiship bardi. **40** U yerge yétip barghanda u tonumaymen! — dédi. **58** Andin uzun ötmey, ulargha: — Azdurulmasliqinglar üçün dua yene bireylen uni körüp: — Senmu ulardin qilinglar, — dédi. **41** Andin, ulardin bir tash ikensen, — dédi. Lékin Pétrus: — Ey burader, étimiche nérirraq béríp, tizlinip turup: undaq emesmen! — dédi. **59** Andin bir saetche — I Ata, xalisang, bu qedehni mendin élip ötkende bashqa bireylen: — Derheqiqet, bu hem ketkeysen. Lékin méning emes, belki Séning uning bilen bille idi; chünki umu Galiliyeliktur, iradeng ada qilinsun — dep dua qildi; **43** we — dep ching turuwaldi. **60** Lékin Pétrus: — asmandin bir perishte uninggha körünüp uni Hey burader, néme dewatqiningni bilmeymen! quwwetlendürdi. **44** U qattiq azabta tolghinip — dédi. We uning sözi ayaghlashmastinla, téximu ixlasiq bilen dua qiliwerdi. Buning bilen xoraz chillidi. **61** Emdi Reb keynige burulup, uning terliri yerge tökülgen qan tamchiliridek Pétrusqa tikilip qarap qoydi. Shuning bilen chüshüshke bashlidi. **45** Andin duasini tügitip, Pétrus Rebning sözini, yeni: «Bүгүн xoraz ornidin turup, muxlisirining yénigha keldi. chillashtin ilgiri sen mendin üç qétim tanisen» Ularning ghemge chöküp halsizlinip mügdep dégenlikini yadigha keltürdi. **62** We u tashqirigha qalghanliqini körüwidi, ulargha: **46** — Uxlap chiqip qattiq yighlap ketti. **63** Emdi Eysani qalghininglar némisi? Azdurushtin saqlinish tutup turuwatqanlar uni mesxire qilishqa üçün qopup dua qilinglar, — dédi. **47** Uning we sawap-dumbilashqa bashlidi; **64** uning sözi téxi ayaghlashmastinla, bir top ademler közlerini téngip uningdin: — Séni urghan kimdu? peyda boldi. Ularni bashlap kelgüchi on Qéni, bésharet bergin! — dep sorashti **65** we ikkeylendin biri bolghan Yehuda dégen kishi uninggha buningdin bashqa yene nurghun idi; u Eysagha [salam béríp] söygili qéshigha haqaretlerni yaghdurdi. **66** Tang atqanda, xelq bardi. **48** Eysa uninggha: — Ey Yehuda, bir aqsaqalliri, yeni bash kahinlar we Tewrat söyüsh bilen Insan'oghlini tutup bérersenmu? ustazliri yighilishti. Ular uni öz kéngeshmisige — dédi. **49** We Eysaning etrapidikiler néme élip béríp **67** uningdin: — Éyte, sen Mesihmu?

— dep sorashti. U ulargha jawaben: — Silerge éytsammu, qet’iy ishenmeysiler. **68** Silerdin birer soal sorisam, héch jawab bermeyisiler. **69** Lékin bu waqittin boshlap Insan’oghli Hemmige Qadirning ong yénida olturidu, — dédi. **70** — Undaqta, sen Xudaning Oghli ikensen-de? — déyishti ular. U: — Déginginlardek men shudurmen! — dep jawab berdi. **71** Shuning bilen ular: — Emdi boshqa guwahchiliqning bizge néme hajiti? Chünki özimiz uning öz aghzidin chiqqinini angliduq! — déyishti.

23 Andin [kéngeshmidikilerning] hemmisi ornidin turushup, uni [waliy] Pilatusning aldigha élip bérishdi. **2** U yerde ular uning üstidin shikayet qilip: — Özini Mesih, yeni padishah dep atiwélip, xelqimizni azdurup we qutritip, Qeyserge baj-séliq tapshurushni tosqa bu ademni bayqap uni tuttuq, — déyishti. **3** Pilatus uningdin: — Sen Yehudiylarning padishahimusen? — dep soridi. U: — Éytqiningdek, — dep jawab berdi. **4** Andin Pilatus bash kahinlar bilen köpchilikke: — Bu ademdin birer shikayet qilghudek ishni tapalmidim, — dédi. **5** Lékin ular téximu qet’iy halda: — U Galiliyedin tartip taki bu yergiche, pütkül Yehudiyedimu telim bérish bilen xelqni qutritidu. **6** Pilatus «Galiliye» dégen sözni anglap: — Bu kishi Galiliyelikmu? — dep soridi **7** we uning Hérod [xanning] idare kilghan ölkidin kelgenlikidin xewer tépip, uni Hérodqa yollap berdi (u künlerde Hérodmu Yérusalémda idi). **8** Hérod Eysani körgende intayin xushal boldi. Chünki u uzundin béri uninggha dair köp ishlarni anglap, uningdin bir möjize körüş ümidide bolup, uni körüş pursitini izdewatatti. **9** U Eysadin köp soallarni soridi, lékin u Hérodqa bir éghizmu jawab bermidi. **10** Bash kahinlar we Tewrat ustazlari yéqin turup uning üstidin he dep erz-shikayet qiliwatatti. **11** Hérod xan we uning leshkerliri uni xarlap mesxire qiliship, uninggha shahane ton-kiyim kiydürüp, uni yene Pilatusning aldigha qayturup yollidi. **12** Mana shu kündin boshlap, Pilatus bilen Hérod dost bolup qaldi; chünki ilgiri ular arisida adawet bolghanidi. **13** Waliy Pilatus bash kahinlarni, [Yehudiy] hökümdarlarni we xalayıqni yighip,

14 ulargha: — Siler bu ademning üstidin «Xelqni azduridu we qutritidu» dep shikayet qilip uni aldimgha tartip keldinglar. Mana, men silerning aldinglarda uni soraq qilghinim bilen, uningdin siler shikayet qilghan jinayetlerdin birinimu tapalmidim. **15** Hérodmu tapmidi; chünki men silerni uning aldigha ewettim. Mana, uningda ölümge layiq héchqandaq jinayet yoq iken. **16** Shunga men uni jazalap, andin qoyup bérimen, — dédi **17** (uning her qétimlik [ötüp kétish] héytida, [Yehudiy] [mehbuslardin] birini ulargha qoyup bérish mejburiyiti bar idi). **18** Lékin köpchilik tengla chuqa seliship: — Buni yoqiting! Bizge Barabbasni qoyup béring! — déyishti **19** (Barabbas bolsa sheherde topilang kötürgenliki we qatilliq qilghanliqi üçün zindan’gha tashlan’ghan mehbus idi). **20** Shuning bilen Pilatus Eysani qoyup bérishni xalap, köpchilikke yene söz qilghili turdi. **21** Lékin ular jawaben yene chuqa seliship: — Kréstligin, uni kréstligin! — dep warqirashti. **22** [Pilatus] üçinchi qétim ulargha: — Némishqa? U zadi néme yamanliq qilghan? Men uningdin ölümge layiq héch jinayet tapalmidim. Shuning üçün men uni jazalap, qoyup bérimen, — dédi. **23** Biraq ular yenila he dep chuqa seliship: «U kréstlensun!» dep telep qilip ching turuwaldi. Ularning hemde bash kahinlarning chuqa nliri axir küchlük keldi. **24** Pilatus ularning telipi boyiche ada qilinsun dep höküm chiqardi. **25** We ularning tiliginini, yeni topilang kötürüş we qatilliq üçün zindan’gha tashlan’ghanni qoyup bérıp, Eysani ularning xahishigha tapshurup berdi. **26** We ular uni élip kétiwatqanda, yolda Kurini shehirilik Simon isimlik bir kishi sehradın kéliwatatti; ular uni tutuwélip, kréstni uninggha kötürgüzüp, Eysaning keynidin mangdurdi. **27** Eysaning keynide zor bir top xelq, shundaqla uninggha échinip yigha-zar kötürüshiwatqa ayallarmu egiship kéliwatatti. **28** Lékin Eysa keynige burulup ulargha: — Ey Yérusalémning qizliri! Men üçün yighlimanglar, belki özünglar we baliliringlar üçün yighlanglar! **29** Chünki silerge shundaq éghir künler kéliduki, kishiler: «Tughmaslar, bala kötürmigen qorsaqlar we émitmigen emchekler bextliktur!» — déyishidu.

30 Shu chaghada kishiler taghlarga: «Üstimizge örül!», dönglüklerge: «üstimizni yap!» dep nida qilishidu. 31 Chünki ademler yapyéshil derexke shundaq ishlarni qilghan yerde, qurup ketken derexke néme ishlar bolar?! — dédi. 32 Ikki jinayetchimu ölümge mehkum qilin'ghili uning bilen teng élip kélín'genidi. 33 We ular «bash söngék» dep atalghan jaygha kelgende, u yerde uni we yene ikki jinayetchini, birini uning ong yénida we yene birini sol yénida kréstke tartti. 34 Eysa: — I Ata, ularni kechürgin, chünki ular özining néme qiliwatqanliqini bilmeydu, — dédi. [Leshkerler] chek tashlap, uning kiyimlirini bölüshüwaldi. 35 Xalayıq qarap turatti, Yehudiy hökümdarlarmu yénida turup uninggha dimighini qéqip mesxire qilip: Bashqilarni qutquzuptiken! Eger u rasttin Xudaning Mesihı, Uning tallıwalghını bolsa, özini qutquzup baqsun! — déyishti. 36 Leshkerlermu uni mesxire qiliship, yénigha bérıp uninggha sirke tenglep: 37 — Eger sen Yehudiylarning Padishahi bolsang, özüngni qutquzup baq! — déyishti. 38 Uning üstidiki [taxtaygha] grékche, latinche we ibraniye herpler bilen: «Bu kishi Yehudiylarning Padishahidur» dep yézıp qoyulghanidi. 39 Uning bilen bille kréstke tartılghan ikki jinayetchining biri uni haqaretlep: — Sen Mesih emesmiding? Emdi özüngnimu, biznimu qutquze! — dédi. 40 Biraq yene biri uning gépige tenbih bérıp: Sen özüng oxshash hökümnıng tégide turup Xudadin qorqmamsen? 41 Bizning jazalinışimiz heqliq, chünki öz qilmishlirimizning tégishlik jazasını tarttuq; lékin bu kishi héchqandaq natoghra ish qilmighan'ghu! — dep jawab berdi. 42 Andin, u Eysagha: — I Reb, padishahlıqıng bilen kelginingde, méni yad qilghin, — dédi. 43 Eysa uninggha: — Berheq, men sanga éytayki, bugün sen men bilen bille jennette bolisen, — dédi. 44 Hazir altinchi saet bolup, pütün zéminni toqquzinchi saetkiche qarangghuluq basti. 45 Quyash nurini bermidi we ibadetxanining perdisi tosattin otturısidin yırtılıp ikki parche bolup ketti. 46 Eysa qattıq awaz bilen nida qilghandin kéyin: — I Ata! Rohimni qolunggha tapshurdum, — dédi-de, tiniqi toxtap, jan

üzdi. 47 U yerde turghan yüzbéshi yüz bergen ishlarni körüp: — Bu adem heqiqeten durus adem iken! — dep Xudani ulughlıdi. 48 We bu menzirini körüşke yıghılghan barlıq xelq yüz bergen ishlarni körüp kökreklirige urup öylirige qaytishti. 49 We uni tonuydighan barlıq kishiler we Galiliyedin uninggha egiship kelgen ayallar yiraqta turup, bu weqelerge qarap turdi. 50 We mana shu yerde kéngeshmidikilerdin Yüsüp isimlik biri bar idi. U özi aqköngül we adil adem bolup, ularning meslihetige we qilghinigha qoshulmıghanidi. Özi Yehudiye ölkisidiki Arimatiya dégen bir sheherdin bolup, Xudaning padishahlıqını telmürüp kütetti. 52 U özi Pilatusning aldigha bérıp Eysaning jesitini bérishni telep qildi; 53 We uni krésttin chüshürüp kanap bilen képenlep, qoram tashtin oyup yasalghan, héchkim qoyulmıghan bir qebrige depne qildi. 54 Bu «teyyarlıq küni» bolup, shabat küni yéqinlıshıp qalghanidi. 55 We uning bilen Galiliyedin kelgen ayallar [Yüsüpke] egiship, qebrini we uning jesetining qandaq qoyulghınıni kórdi. 56 Andin yénıp bérıp etirler we xush puraqlıq buyumlarni teyyar qildi we [Tewrattiki] emr boyiche shabat küni aram élishti.

24 Emdi heptining birinchi künide tang yuray dep qalghanda, ayallar özliri teyyarlıghan etirlerni élip, qebrige keldi. 2 Ular qebrining aghzidiki tashning domilitiwétılgenlikini kórdi; 3 we qebrige kirip qariwidi, Reb Eysaning jesiti yoq turatti. 4 We shundaq boldiki, ular buningdin patiparaq bolup turghanda, mana, nur chaqnap turidighan kiyimlerni kiygen ikki zat ularning yénida tuyuqsız peyda boldi. 5 Ayallar qattıq wehıngge chüshüp, yüzlirini yerge yéqishti. Ikki zat ulargha: — Néme üçün tirik bolghuchini ölgenlerning arısidin izdeysiler? 6 U bu yerde emes, belki u tirildi! U téxi Galiliyede turghan waqıtida, uning silerge némini éytqınıni, yenı: «İnsan'oghlining gunahkar ademlerning qoligha tapshurulup, kréstlinip, üçinchi küni qayta tirilishi muqerrerdur» dégenlirini eslep béqınglar! — dédi. 8 We ular uning [del] shundaq déginini ésige élishti; 9 we qebriدين qaytip, bu ishlarning hemmisini on bireylen'ge, shundaqla

qalghan muxlislarning hemmisige yetküzdi. **10** Rosullargha bu ishlarni yetküzgüchiler bolsa Magdalliq Meryem, Yoanna we Yaqupning anisi Meryem hemde ular bilen bille bolghan bashqa ayallar idi. **11** Lékin [ayallarning bu éytqanliri] ulargha epsanidek bilindi, ular ularning sözlirige ishenmidi. **12** Biraq Pétrus ornidin turup, qebrige yügürüp bardi. U éngiship qebre ichige qariwidi, yalghuz kanap képenlikning tilim-tilim parchilirini körüp, yüz bergen ishlargha teejjüplinip öyge qaytip ketti. **13** We mana, shu künde ulardin ikkiylen Yérusalémdin on bir chaqirim yiraqliqtiki Émayus dégen kentke kétép baratti. **14** Ular yüz bergen barliq ishlar toghrisida sözliship kétiwatatti. **15** We shundaq boldiki, ular sözliship-mulahiziliship kétiwatqanda, mana Eysa özi ulargha yéqinliship kélip, ular bilen bille mangdi; **16** lékin ularning közliri uni tonushtin tutuldi. **17** U ulardin: — Kétiwétip néme ishlar toghruluq munazire qilishiwatisiler? — dep soridi. Ular qayghuluq qiyapette toxtap, **18** ulardin Kliyopas isimlik biri jawab béríp: — Yérusalémde turupmu, mushu künlerde shu yerde yüz bergen weqelerdin birdinbir xewer tapmighan musapir sen oxshimamsen?! — dédi. **19** We u ulardin: — Néme weqeler boldi? — dep soridi. «Nasaretlik Eysagha munasiwetlik weqeler!» — dédi ular, — «U özi Xudaning aldidimu, barliq xelqning aldidimu emelde we sözde qudretlik bir peyghember bolup, **20** bash kahinlar we hökümdarlirimiz uni ölüm hökümige tapshurup, kréstletti. **21** Biz eslide uni Israilgha hemjemet bolup azad qilidighan zat iken, dep ümid qilghaniduq. Lékin ishlar shundaq boldi, hazir bu weqeler yüz berginige üçinchi kün boldi; **22** yene kélip, arimizdiki birnechche ayal hem bizni hang-tang qalduruwetti. Chünki ular бүгүн tang seherde qebrige bériptiken, **23** uning jesitini tapalmay qaytip kélip: «Bizge birnechche perishte ghayibane körünüshte ayan bolup, «U tirik!» dédi» dep éytipu. **24** Buning bilen arimizdin birnechcheylen qebrige béríp, ehwalning del ayallarning éytqinidek ikenlikini bayqaptu. Lékin uni ularmu körmeptu». **25** Eysa ulargha: — Ey nadanlar, peyghemberlarning éytqanlirining hemmisige ishinishke qelbi gallar! **26** Mesihning özige xas shan-sheripige kirishtin burun, mushu japa-musheqqetlerni béshidin ötküzüshi muqerrer emesmidi? — dédi. **27** Andin pütün Tewrat-Zeburdin, Musa we bashqa barliq peyghemberlarning yazmiliridin bashlap u özi heqqide aldin pütülgenlirini ulargha sherh béríp chüshendürdi. **28** Ular baridighan kentke yéqinlashqanda, u yiraqraq bir yerge baridighandek turatti. **29** Lékin ular uni tutuwélip: — Kech kirip qaldi, hélila kün olturidu. Biz bilen bille qonup qalghin, — dep ötündi. Shuning bilen u ular bilen qon'ghili öyge kirdi. **30** We shundaq boldiki, u ular bilen dastixanda olturghanda, nanni qoligha élip, Xudagha teshekkür éytti, andin nanni oshtup ulargha tutti. **31** Ularning közliri shuan échilip, uni tonudi; shuning bilen u ularning aldidin ghayib boldi. **32** Ular bir-birige: — U yolda biz bilen parangliship, bizge muqeddes yazmilargha sherh bergende, yürek-baghrimiz goya ottek yanmidimu?! — déyishti. **33** We ular shu haman turup Yérusalémgha qaytip keldi. Ular ikkisi on bireylen bilen ularning hemrahlirining bir yerge yighilip turghinining üstigila chüshti, ular: «Reb rasttin tiriliptu. U Simon'gha körünüptu!» déyishiwatatti. **35** Shuning bilen ular ikkiylenmu yolda yüz bergen ishlarni we u nanni oshtuwatqanda uning özlirige qandaq tonulghinini köpchilikke sözlep berdi. **36** We ular bu ishlar üstide sözlshiwatqanda, [Eysa] özi tosattin ularning otturisida peyda bolup: — Silerge aman-xatirjemlik bolghay! — dédi. **37** Ular birer rohni uchrattuqmu néme, dep xiyal qilip, alaqzade bolushup wehimige chüshti. **38** U ulargha: — Némige shunche alaqzade bolup kettinglar? Némishqa qelbinglarda shek-guman chiqip turidu? **39** Qollirimgha we putlirimgha qarap béqinglar! Méning özüm ikenlikimni bilinglar! Méni tutup körünglar, rohning et bilen söngiki yoq, lékin mende barliqini körisiler, — dédi. **40** We shundaq dégech ulargha put-qolini körsetti. **41** Ular xushluqtin [közlirige] ishen'güsi kelmey heyranuhes turghinida u ulardin: — Silerning

bu yerde yéğüdek nersenglar barmu? — dep soridi. **42** Ular bir parche béliq kawipi we bir parche hesel könikini uninggha sunuwidi, **43** u élip ularning aldida yédi. **44** Andin u ulargha: — Mana bu men siler bilen bolghan waqtimda silerge éytqan: «Musa xatiriligen Tewrat qanuni, peyghemberlarning yazmiliri we Zeburda méning toghramda pütülgenning hemmisi choqum emelge ashurulmay qalmaydu» dégen sözlirim emesmu? — dédi. **45** Shuning bilen u muqeddes yazmilarni chüshinishi üçün ularning zéhinlirini ahti **46** we ulargha mundaq dédi: — [Muqeddes yazmilarda] shundaq aldın pütülgenki we shu ish Mesihning öziye toghra keldiki, u azab chékip, üçinchi künide ölgenler arisidin tirilidu, **47** andin uning nami bilen «Towa qilinglar, gunahlarning kechürümige muyesser bolunglar» dégen xewer Yérusalémdin bashlap barliq ellerge jakarlinidu. **48** Silér emdi bu ishlargha guwahchidursiler. **49** We mana, men Atamning wede qilghinini wujudunglarga ewetimen. Lékin siler yuqiridin chüshidighan küch-qudret bilen kiygüzülgüche, sheherde kütüp turunglar». **50** We u ularni Beyt-Aniya yézisighiche bashlap bardi we qollirini kütürüp ularni beriketlidi. **51** We shundaq boldiki, ularni beriketligende u ulardin ayrilip asman'gha kütürüldi. **52** Ular uninggha sejde qilishti we zor xushal-xuramliq ichide Yérusalémgha qaytip kélip, **53** herdaim ibadetxanida turup Xudagha shükür-sana oqushup turdi.

Yuhanna

1 Muqeddemde «Kalam» bar idi; Kalam Xuda bilen bille idi hem Kalam Xuda idi. **2** U muqeddemde Xuda bilen bille idi. **3** U arqiliq barliq mewjudatlar yaritildi we barliq yaritilganlarning héchbiri uningsiz yaritilgan emes. **4** Uningda hayatliq bar idi we shu hayatliq insanlarga nur élip keldi. **5** We nur qarangghuluqta parlaydu we qarangghuluq bolsa nurni héch bésip chüsheligen emes. **6** Bir adem Xudadin keldi. Uning ismi Yehya idi. **7** U guwahliq bérish üçün, yeni hemme insan özi arqiliq ishendürülsun, dep nurgha guwahchi bolushqa kelgenidi. **8** [Yehyaning] özi shu nur emes, belki peqet shu nurgha guwahliq bérishke kelgenidi. **9** Heqiqiy nur, yeni pütkül insanni yurutquchi nur dunyagha kéliwatqanidi. **10** U dunyada bolghan we dunya u arqiliq barliqqa keltürülgen bolsimu, lékin dunya uni tonumidi. **11** U öziningkilerge kelgen bolsimu, biraq uni öz xelqi qobul qilmidi. **12** Shundaqtimu, u özi qobul qilghanlar, yeni öz namigha étiqad qilghanlarning hemmisige Xudaning perzenti bolush hoquqini ata qildi. **13** Uni qobul qilghan mushular ya qandin, ya etlerdin, ya insan iradisidin emes, belki Xudadin törelgen bolidu. **14** Kalam insan boldi hem arimizda makanlashti we biz uning shan-sheripige qariduq; u shan-sherep bolsa, Atining yénidin kelgen, méhir-shepget we heqiqetke tolghan birdinbir yégane Oghliningkidur. **15** (Yehya uninggha guwahliq bérir: — Mana, men [silerge]: «Mendin kéyin kelgüchi mendin üstündür, chünki u men dunyagha kélishtin burunla bolghanidi» déginim del mushu kishidur! — dep jar qildi) **16** Chünki hemmimiz uningdiki tolup tashqanlardin iltipat üstige iltipat alduq. **17** Chünki Tewrat qanuni Musa [peyghember] arqiliq yetküzülgenidi; lékin méhir-shepget we heqiqet Eysa Mesih arqiliq yetküzüldi. **18** Xudani héchkim körüp baqqan emes; biraq Atining quchiqida turghuchi, yeni birdinbir Oghul Uni ayan qildi. **19** Yérusalémdiki Yehudiylar Yehyadin «Sen kimsen?» dep sürüshte qilishqa kahinlar bilen

Lawiylarni uning yénigha ewetkende, uning ulargha jawaben bergen guwahliqi mundaq idi: **20** U étirap qilip, héch ikkilenmey: — «Men Mesih emesmen» — dep éniq étirap qildi. **21** Ular uningdin: — Undaqa özüng kim bolisen? Ilyas [peyghember]musen? — dep soridi. — Yaq, men u emesmen, — dédi u. — Emise, sen héliqi peyghembermusen? — dep soridi ular. U yene: — Yaq! — dédi. **22** Shunga ular uningdin: — Undaqa, sen zadi kim bolisen? Bizni ewetkenlerge jawab bérishimiz üçün, [bizge éytqin], özüng toghruluq néme deysen? — dep soridi. **23** Yehya mundaq jawab berdi: — Yeshaya peyghember burun éytqandek, chölde «Rebning yolini tüz qilinglar» dep towlaydighan awazdurmen! **24** Emdi [Yérusalémdin] ewetilgenler Perisiylerdin idi. Ular yene Yehyadin: — Sen ya Mesih, ya Ilyas yaki héliqi peyghember bolmisang, néme dep kishilerni sugha chömlüdürisen? — dep soridi. **26** Yehya ulargha mundaq dep jawab berdi: — Men kishilerni sughila chömlüdürimen, lékin aranglarda turghuchi siler tonumighan birsi bar; **27** u mendin kéyin kelgüchi bolup, men hetta uning keshining boghquchini yéshishkimu layiq emesmen! **28** Bu ishlar Iordan deryasining sherqiy qétidiki Beyt-Aniya yézisida, yeni Yehya peyghember kishilerni [sugha] chömlüdürüwatqan yerde yüz bergenidi. **29** Etisi, Yehya Eysaning özige qarap kéliwatqanliqini körüp mundaq dédi: — Mana, pütkül dunyaning gunahlinirini élip tashlaydighan Xudaning qozisi! **30** Mana, men [silerge]: «Mendin kéyin kelgüchi birsi bar, u mendin üstündür, chünki u men dunyada bolushtin burunla bolghanidi» déginim del mushu kishidur! **31** Men burun uni bilmisemmu, lékin uni Israilgha ayan bolsun dep, kishilerni sugha chömlüdürgili keldim. **32** Yehya yene guwahliq bérir mundaq dédi: — Men Rohning paxtek halitide asmandin chüshüp, uning üstige qon'ghanliqini kördüm. **33** Men eslide uni bilmigenidim; lékin méni kishilerni sugha chömlüdürishke Ewetküchi manga: «Sen Rohning chüshüp, kimning üstige qon'ghanliqini körseng, u kishilerni Muqeddes

Rohqa chömlüdürgüchi bolidu!» dégenidi. **34** Men derweqe shu ishni kördüm, shunga uning heqiqeten Xudaning Oghli ikenlikige guwahliq berdim! **35** Etisi, Yehya ikki muxlisi bilen yene shu yerde turatti. **36** U [u yerdin] méngip kétiwatqan Eysani körüp: — Qaranglar! Xudaning qozisi! — dédi. **37** Uning bu sözini anglighan ikki muxlis Eysaning keynidin méngishti. **38** Eysa keynige burulup, ularning egiship kéliwatqanini körüp ulardin: — Néme izdeysiler? — dep soridi. Ular: — Rabbi (bu [ibraniyeche söz bolup], «ustaz» dégen menide), qeyerde turisen? — dédi. **39** — Bérip körünglar, — dédi u. Shuning bilen, ular bérip uning qeyerde turidighanliqini kördi we u küni uning bilen bille turdi (bu waqit shu künning oninchi saiti idi). **40** Yehya [peyghemberning] yuqiriqi sözini anglap, Eysaning keynidin mangghan ikkiyenning biri Simon Pétrusning inisi Andriyas idi. **41** Andriyas awwal öz akisi Simonni tépip, uninggha: — Biz «Mesih»ni taptuq! — dédi («Mesih» ibraniyeche söz bolup, grék tilida «Xristos» dep terjime qilinidu) **42** we akisini Eysaning aldigha élip bardı. Eysa uninggha qarap: Sen Yunusning oghli Simon; buningdin kéyin «Kifas» dep atilisen, — dédi (menisi «tash»tur). **43** Etisi, Eysa Galiliye ölkisige yol almaqchi idi. U Filipni tépip, uninggha: — Manga egiship mang! — dédi **44** (Filip Beyt-Saidaliq bolup, Andriyas bilen Pétrusning yurtdishi idi). **45** Filip Nataniyelni tépip, uninggha: — Musa peyghember Tewratte we bashqa peyghemberlermu [yazmilirida] bésharet qilip yazghan zatni taptuq. U bolsa Yüsüpning oghli Nasaretlik Eysa iken! — dédi. **46** Biraq Nataniyel: — Nasaret dégen jaydin yaxshi birnéme chiqamdu?! — dédi. Kélip körüp baq! — dédi Filip. **47** Eysa Nataniyelning özining aldigha kéliwatqanliqini körüp, u toghruluq: — Mana, ichide qilche hiyle-mikrisi yoq heqiqiy bir Israilliq! — dédi. **48** Nataniyel: — Méni qeyérimdin bilding? — dep soridi. Eysa uninggha jawab bérip: — Filip séni chaqirishtin awwal, séning enjür derixining tüwide olturghanliqingni körgenidim, — dédi. **49** Nataniyel jawaben: — Ustaz, sen Xudaning

Oghli, Israilning Padishahisen! — dédi. **50** Eysa uninggha jawaben: — Séni enjür derixining tüwide körgenlikimni éytqanliqim üçün ishiniwatamsen? Buningdinmu chong ishlarni körisen! — dédi **51** we yene: — Berheq, berheq silerge éytip qoyayki, siler asmanlar échilip, Xudaning perishtilirining Insan'oghlining üstidin chiqip-chüshüp yüridighanliqini körisiler! — dédi.

2 Üchinchi küni, Galiliyediki Kana yézisida bir toy boldi. Eysaning anisi [Meryem] u yerde idi **2** hem Eysa we uning muxlisirimu toygha tekliq qilin'ghanidi. **3** Toyda sharab tügep qalghanda, Eysaning anisi uninggha: — Ularining sharabli ri tügep qaptu, — dédi. **4** Eysa uninggha: — Xanim, méning sen bilen néme karim? Méning waqti-saitim téxi kelmidi, — dédi. **5** Anisi chakarlarga: — U silerge néme qil dése, shuni qilinglar, — dédi. **6** Emdi shu yerde Yehudiylarning taharet aditi boyiche ishlitilidighan, herbirige ikki-üch tungdin su sighidighan alte tash küp qoyulghanidi. **7** Eysa chakarlarga: — Küplerge su toldurunglar, — dédi. Ular küplerni aghzighiche toldurushti. **8** Andin u ulargha yene: — Emdi buningdin usup toy bashqurghuchigha béringlar, — dédi. Ular uni apirip berdi. **9** Toy bashqurghuchi sharabqa aylاندurulghan sudin tétip körgende (u uning qeyerdin keltürülgenlikini bilmidi, emma buni su toshughan chakarlari biletti) toy bashqurghuchi toyi boluwatqan yigitni chaqirip, **10** uninggha: — Herbir [toy qilghuchi] yaxshi sharabni toyning béshida quyidu, andin méhmanlar qan'ghuche ichkendin kéyin, nachirini quyidu. Ejeba, sen yaxshi sharabni mushu chaghqiche saqlapsen! — dédi. **11** Bu bolsa, Eysa körsetken möjizilik alametlarning deslepki bolup, Galiliyening Kana yézisida körsitilgenidi. Buning bilen u özining shan-sheripini ayan qildi, we uning muxlisleri uninggha étiqad qildi. **12** Bu ishtin kéyin u, anisi, iniliri we muxlisleri bilen Kepernahum shehirige chüshüp, u yerde birnechche kün turdi. **13** Yehudiylarning «ötüp kétish héyti»gha yéqin qalghanda, Eysa Yérusalémgha bardı. **14** U ibadetxana [hoylilirida] kala, qoy we kepter-

paxtek satquchilarni hem u yerde olturghan pul tégishküchilerni kördi. **15** U tanidin qamcha yasap, ularning hemmisini qoy-kaliliri bilen qoshup ibadetxanidin heydep chiqardi. Pul tégishküchilerning pullirini chéchip, shirelirini örüwetti **16** we paxtek-kepter satquchilargha: — Bu nersilerni bu yerdin élip kétish! Atamning öyini soda-sétiq öyi qilishiwalma! — dédi. **17** Buni körgen muxlisiri [Zeburda] mundaq pütülginini ésige élishti: «Séning [muqeddes] öyüngge bolghan otluq muhebbitim özümni chulghiwaldi!». **18** Shuning bilen Yehudiylar u ishlargha inkas bildürüp uningdin: — Bundaq ishlarni qilghanikensen, qéni, bizge néme möjizilik alametni körsitip bérisen?! — dep soridi. **19** Eysa ulargha jawab béríp: — Ushbu ibadetxanini chuwuwetsenglar, men üç kün ichide uni yéngiwashtin qurup chiqimen, — dédi. **20** Shuning bilen bu Yehudiylar yene uninggha: — Bu ibadetxanini yasawatqili hazirghiche qiriq alte yil bolghan tursa, sen uni qandaqsige üç kündila qurup chiqalaysen?! — dédi. **21** Halbuki, uning «ibadetxana» déginini uning öz ténini körsetkenidi. **22** Shunga, u ölümدين tirilgendin kéyin, muxlisiri uning bu déginini ésige aldi we shundaqla muqeddes yazmildiki bu heqtiki bésharetke hemde Eysaning éytqan sözige ishendi. **23** Ötüp kétish héytida, nurghun kishiler uning Yérusalémدا körsetken möjizilik alametlerni körgen bolup, uning namigha étiqad qilishti. **24** Lékin Eysa pütkül insanlarning [qelbining] qandaq ikenlikini bilgechke, özini ulargha tapshurmaytti. **25** Insan toghruluq héchkimning uninggha guwahliq bérishining hajiti yoq idi; chünki u insanlarning qelbide néme bar ikenlikini özi biletti.

3 Yehudiylar [kéngeshmisining] Perisiylerdin bolghan Nikodim isimlik bir yolbashchisi bar idi. **2** Bu adem bir kéchisi Eysaning aldigha kélip: — Ustaz, séning Xudadin kelgen telim bergüchi ikenlikingni bilimiz. Chünki Xuda uning bilen bille bolmisa, héchkimning sen körsetken bu möjizilik alametlerni körsitishi qet'iy mumkin emes, — dédi. **3** Eysa uninggha jawaben: — Berheq, berheq, men sanga shuni éytip

qoyayki, héchkim yuqiridin tughulmighiche, Xudaning padishahliqini körelmes! — dédi. **4** Nikodim: — Adem qérighinida qandaqmu qaytidin tughulsun? Anisining qorsiqigha qayta kirip tughulushi mumkinmu?! — dep soridi. **5** Eysa mundaq jawab berdi: — Berheq, berheq, men sanga shuni éytip qoyayki, hem sudin, hem Rohtin tughulmighiche, héchkim Xudaning padishahliqigha kirelmes! **6** Ettin tughulghan bolsa ettur; rohtin tughulghan bolsa rohtur. **7** Sanga: «Yuqiridin tughulushunglar kérek» déginimge heyran qalma. **8** Shamal xalighan terepke soqidu, sen uning awazini anglaysen, lékin qeyerdin kélip, qeyerge baridighinini bilmeysen. Rohtin tughulghan herbirimu shundaqtur. **9** Nikodim yene jawaben Eysagha: — Bu ishlar qandaqmu mumkin bolar? — dédi. **10** Eysa uninggha jawaben mundaq dédi: — «Sen Israilning ölimasi turup, bunimu bilmensen? **11** Berheq, berheq, men sanga shuni éytip qoyayki, biz bilginimizni éytimiz we körginimizge guwahliq bérimiz, lékin siler bizning guwahliqimizni qobul qilmaysiler. **12** Silerge zémindiki ishlarni éytsam ishenmigen yerde, ershtiki ishlarni éytsam qandaqmu ishinisiler? **13** Özi ershte bolup, ershtin chüshküchidin, yeni Insan'ogholidin bashqa héchkim ershke chiqmidi. **14** Musa chölde [tuch] yilanni kötürgendek, Insan'oghlimu oxshashla shundaq égez kötürülüshi kérek. **15** Shundaq bolghanda, uninggha étiqad qilghanlarning hemmisi halak bolmay, menggülük hayatqa érisheleydu». (aiōnios g166) **16** Chünki Xuda dunyadiki insanlarni shu qeder söyiduki, Özining birdinbir yégane Oghlini pida bolushqa berdi. Meqsiti, uninggha étiqad qilghan herbirining halak bolmay, menggülük hayatqa érishishi üçündür. (aiōnios g166) **17** Xuda Oghlini dunyadiki insanlarni gunahqa békítish üçün emes, belki ularning u arqiliq qutquzulushi üçün dunyagha ewetti. **18** Kimki uninggha étiqad qilghuchi bolsa, gunahqa békítilmeydu; lékin étiqad qilmighuchi bolsa alliqachan gunahqa békítilgendur; chünki u Xudaning yekke-yégane Oghlining namigha étiqad qilmighan. **19** We

gunahqa békitish sewebi mana shuki, nur dunyagha kelgen bolsimu, insanlar nurni emes, belki qaranghuluqni yaxshi kördi; chünki ularning emelliri rezil idi. **20** Chünki rezillik qilghuchi herbiri nurni yaman körüp we özining qilghan-etkenlirining ashkara qilinmasliqi üçün nurgha kelmeydu; **21** lékin heqiqetni yürüzgüchi bolsa, emellirini Xudagha tayinip qilghanliqi ayan bolsun dep, nurgha kélidu. **22** Bu ishlardin kéyin, Eysa muxlisiri bilen Yehudiye zéminigha bardı; u u yerde ular bilen bille turup, kishilerni chömüldürdi. **23** Shu chaghda Yehya [peyghembermu] Salim yézisining yénidiki Aynon dégen yerde kishilerni chömüldürüwatatti. Chünki u yerning süyi mol idi. Kishiler uning aldigha kéliship, chömüldürüshni qobul qilishatti **24** (chünki shu chaghda Yehya téxi zindan'gha tashlanmighanidi). **25** [shu waqitlarda] Yehyaning muxlisiri bir Yehudiy kishi bilen taharet qaidiliri toghrisida besmunazire qiliship qaldi. **26** Andin muxlislar Yehyaning yénigha kélip: — Ustaz, Iordan deryasining u qétida sen bilen birge bolghan, özüng [teriplep] guwahliq bergen héliqi kishi mana hazir özi kishilerni chömüldürüwatidu, we hemme adem uning yénigha kétishiwatidu, — dédi. **27** Yehya mundaq jawab berdi: — Eger uninggha ershtin ata qilinmighan bolsa, insan héchnersige ige bolalmaydu. **28** Méning silerge: «Men Mesih emes, peqet uning aldida ewetilgenmen» déginimge özünglar guwahchisiler. **29** Kélinchekni emrige alghuchi yigittur; qoldishi yigitning awazini kütidu; qoldash uning awazini anglap, qelbide tolimu xursen bolidu. Shuninggha oxshash, mendimu xursenlik tolup tashidu. **30** Uning yüksilishi, méning ajizlishishim muqerrerdur. **31** Üstündin kelgüchi hemmidin üstündür. Zémindin kelgüchi zémin'gha tewe bolup zémindiki ishlarni sözleydu. Ershtin kelgüchi hemmidin üstündür; **32** özining [ershte] körgen we anglihanliri bolsa, u bular toghruluq guwahliq béridu; biraq héchkim uning guwahliqini qobul qilmaydu. **33** [Halbuki], kimki uning guwahliqini qobul qilghan bolsa, Xudaning heq ikenlikigimu

möhürini basqan bolidu. **34** Chünki Xuda ewetkini Xudaning sözlirini sözleydu; chünki Xuda Rohni [uninggha] ölchem bilen kemlep bermes. **35** Ata Oghulni söyidu we hemme ishlarni uning qoligha tapshurghandur. **36** Oghulgha étiqad qilghuchi menggülik hayatqa igidur. Lékin Oghulgha itaet qilmighuchi hayatni héch körmeydu, belki Xudaning ghezipi shundaqlarning üstide turidu. (aiōnios g166)

4 Emdi Perisiylerning «Eysaning muxlis qilip chömüldürgenliri Yehyaningkidin köp iken» dégen xewerni anglighinini Reb uqqandin kéyin **2** (emeliyette Eysa özi emes, muxlisiri chömüldüretti) **3** u Yehudiye ölkisidin chiqip yene Galiliyege ketti. **4** Emdi u yol üstide Samariye ölkisidin ötüshi kérek idi. **5** Shuning bilen u Yaqup öz oghli Yüsüpke bergen yerge yéqin bolghan Samariyening Sixar dégen bir shehirige keldi. **6** Shu yerde «Yaqupning quduqi» bar idi. Eysa sepiride charchighinidin quduqning qéshigha kélip olturdi. Bu texminen altinchi saet idi. **7** Eysaning muxlisiri yémeklik sétiwélishe üçün sheherge kirip ketkenidi. Shu chaghda, Samariyelik bir ayal su alghili keldi. Eysa uninggha: — Manga ichkili su bergin, — dédi. **9** Ayal uningdin: — Özingiz Yehudiy tursingiz, mendek Samariyelik bir ayaldin qandaqlarche ichkili su telep qilip qaldingiz? — dep soridi (chünki Yehudiylar Samariyelikler bilen héchqandaq bardı-keldi qilmaytti). **10** Eysa uninggha jawaben: — Eger sen Xudaning sowghitining némiliki we sendin su sorighuchining kim ikenlikini bilsengidi, undaqta sen uningdin tileytting we u sanga hayatliq süyini bérretti. **11** Ayal uningdin: — Teqsir, su tartqudek héchnersingiz bolmisa, uning üstige quduq chongqur tursa, hayatliq süyini nedin alisiz? **12** Ejeba, bu quduqni bizge [miras] qaldurghan atimiz Yaquptin ulughmusiz? Bu quduqtin özi, oghulliri we mal-waranlirimu su ichken — dédi. **13** Eysa uninggha jawaben: — Bu suni ichken herkim yene ussaydu. **14** Emma men béridighan suni ichküchi herkim menggüge ussimaydighan bolidu we belki men uninggha béridighan su uning ichide uni menggülik hayatliqqa

élip baridighan, urghup chiqidighan bir bulaq — Ustaz, bir nerse yewalsangchu? — dep bolidu, — dédi. (aiōn q165, aiōnios q166) 15 Ayal: — Teqsir, manga bu sudin bergeysizki, men yene ussimaydighan we mushu yerge su tartqili ikkinchi kelgüchi bolmaydighan bolay! — dédi. 16 Eysa: — Bérip éringni bu yerge chaqirip kelgin, — dédi. 17 — Érim yoq, — dep jawab berdi ayal. — Érim yoq dep, rast éytting. 18 Chünki besh erge tegding we hazir sende bolghini séning éring emes. Buni toghra éytting! — dédi Eysa. 19 Ayal uninggha: — Teqsir, emdi kördümki, siz eslide peyghember ikensiz! 20 Ata-bowilirimiz bu taghda ibadet qilip kelgen, lékin siler [Yehudiylar] «Ibadetni Yérusalémde qilish kérek!» dewalisilerghu? — dédi. 21 Eysa uninggha mundaq dédi: — Xanim, manga ishen'gin, shundaq bir waqti-saiti kéliduki, silerning Atigha ibadet qilishinglar üçün ne bu taghda yaki ne Yérusalémde bolushunglarning hajiti qalmaydu. 22 Siler ibadet qilghinilarni bilmeyilers; biraq biz kimgé ibadet qilghinimizni bilimiz. Chünki nijat-qutquzulush Yehudiylar arqiliq bolidu. 23 Lékin shundaq bir waqit kélidu — we shundaqla hazir keldiki, heqiqiy ibadet qilghuchilar Atigha roh we heqiqet bilen ibadet qilidu. Ata Özige ene shundaq heqiqiy ibadet qilghuchilarni izdimekte. 24 Xuda rohtur we uninggha ibadet qilghuchilar roh we heqiqet bilen Uninggha ibadet qilishi kérektur. 25 Ayal uninggha: — Mesihning, yeni «Xristos» dégenning kélidighanliqini bilimen. U kelgende, bizge hemme ishlarni éytip béridu — dédi. 26 Eysa uninggha: — Sen bilen sözlshiwatquchi men del shudurmen! — dédi. 27 Shu chaghda uning muxlisliri qaytip keldi. Ular uning bir ayal bilen sözlshiwatqanliqigha hang-tang qélishiti; lékin héchqaysisi uningdin: «Uningdin néme izdeysen?» yaki «Némishqa uning bilen sözlshisen?» depmu sorimidi. 28 Shuning bilen ayal kozisini tashlap qoyup, sheherge qaytip bérip, kishilerge: 29 — Yürünglar, hayatimda qilghanlirimning hemmisini manga éytip bergen bir kishini körüp kélinglar. Ejeba, Mesih shumidu? — dédi. 30 Buning bilen xalayıq sheherdin chiqip, Eysaning aldigha xalayiq sheherdin chiqip, Eysaning aldigha kélishti. 31 Shu ariliqta muxlisliri uninggha: — Ustaz, bir nerse yewalsangchu? — dep ötüñüshti. 32 Lékin u ulargha: — Méning siler bilmeydighan bir yémeklikim bar, — dédi. 33 Muxlislar bir-birige: — Ejeba, birsi uninggha yégili bir nerse ekélip bergenmidu? — déyishti. 34 Eysa ulargha mundaq dédi: — Méning yémeklikim — méni Ewetküchining iradisini emelge ashurush we uning [manga tapshurghan] xizmitini tamamlashtur. 35 — Silér: «Hosul yéghishqa yene töt ay qaldi» dewatmamsiler? Mana, silerge éytayki, béshinglarni kötürüp étizlargha qaranglar, ziraetler sarghiyip orushqa teyyar boldi! 36 We ormichi ish heqqini alidu we menggülik hayatqa toplan'ghan hosulni yighidu, shuning bilen térighuchi bilen ormichi teng shadlinidu. (aiōnios q166) 37 Chünki bu ishta «biri tériydu, yene biri yighidu» dégen söz emelge ashurulidu. 38 Men silerni özüñglar emgek singdürmigen hosulni yighishqa ewettim; bashqilar emgek qildi we siler ularning emgikining méwisini élishqa nésip boldunglar. 39 Shu sheherdiki nurghun Samariyelikler héliqi ayalning: «U hayatimda qilghanlirimning hemmisini manga éytip berdi» dégen guwahliq sözini anglap, Eysagha étiqad qildi. 40 Shunga, ular uning aldigha kélip, uning özliri bilen bille turushini ötüñüşkili turdi; shuning bilen u u yerde ikki kün turdi. 41 Uning söz-kalami arqiliq téximu köp adem uninggha étiqad qildi. 42 Ular ayalgha: — Bizning étiqad qilishimiz emdi séning sözliring sewebidin emes, chünki özimiz uni angliduq we bilduqki, dunyaning Qutquzghuchisi del shu kishidur! — déyishti. 43 Bu ikki kündin kéyin u shu yerdin chiqip Galiliyege qarap mangdi 44 (chünki Eysa özi: «Hécbir peyghemberning öz yurtida izziti yoqtur» dep guwahliq bergenidi). 45 Shuning bilen u Galiliyege kelginide, Galiliyelikler uning [ötüp kétish] héytida Yérusalémde qilghan emellirining hemmisini körgechke, uni qarshi élishti (chünki ularmu héytqa chiqqanidi). 46 Emd Eysa bu qétim Galiliyediki Kana yézisigha yene bardı (u del shu yerde suni sharabqa aylandurghanidi). [Shu künlerde], Kepernahum shehiride oghli késel bolup yatqan bir orda

emeldari bar idi. **47** U Eysaning Yehudiyedin Galiliyege kelgenlikini anglap, uning aldigha bardi we: — [Öyümge] chüshüp, sekratta yatqan oghlumni saqaytip bergeyla! — dep toxtimay iltija qildi. **48** Shuning bilen, Eysa uninggha: — Siler [Galiliyelikler] möjizilik alametler we karametlerni körmigüche, héch étiqad qilmaysiler! — dédi. **49** Orda emeldari Eysagha: — Teqsir, balam ölmeste chüshkeyla! — dédi. **50** Eysa uninggha: — Barghin, oghlung hayat qaldi! — dédi. Héliqi adem Eysaning éytqan sözige ishinip, öyige qarap mangdi. **51** Yolda kétip barghinida, uning qulliri aldigha chiqip, baliliri hayat, dep uqturdi. **52** Emeldar ulardin oghlining qaysi saettin bashlap yaxshilinishqa yüzlen'genlikini soriwidi, ular: — Tünügün yettinchi saette qizitmisi yandi, — déyishti. **53** Balining atisi buning del Eysaning özige: «Oghlung hayat qaldi!» dégen saet ikenlikini bilip yetti. Shuning bilen özi pütkül ailisidikiler bilen bille étiqad qilishti. **54** Bu Eysaning Yehudiyedin Galiliyege kelgendin kéyinki körsetken ikkinchi möjizilik alamiti idi.

5 Bu ishlardin kéyin, Yehudiylarning bir héyti yétip keldi we Eysa Yérusalémgha chiqti. **2** Yérusalémdiki «Qoy derwazisi»ning yénida ibraniiy tilida «Beyt-Esda» dep atilidighan bir kölçek bolup, uning etrapida besh péshaywan bar idi. **3** Bu péshaywanlar astida bir top bimarlar, yeni qarighu, tokur we palechler yétishatti. Ular u yerde yétip kölçekning süyining chayqilishini kütetti. **4** Chünki bir perishte melum waqitlarda kölçekke chüshüp suni urghutidiken; su urghughanda kölçekke birinchi bolup chüshken kishi özini basqan herqandaq késeldin saqiyidiken. **5** Emdi u yerde ottuz sekkiz yildin béri aghriq azabi tartqan bir bimar bar idi. **6** Eysa bu ademning shu yerde yatqinini kórdi we uning uzundin shu halette ikenlikini bilip, uningdin: — Saqiyishni xalamsen? — dep soridi. **7** Bimar uninggha jawaben: — Teqsir, su chayqalghanda méni sugha chüshüridighan adimim yoq. Men chüshey dégüche, bashqilar méning aldimda chüshüwalidu, — dédi. **8** Eysa uninggha: — Ornungdin tur, orun-körpengni yighishturup

mangghin! — dédi. **9** Héliqi adem shuan saqiyip, orun-körpisini yighishturup kötürüp mangdi. Shu küni shabat küni idi. **10** Shunga [bezi] Yehudiylar saqayghan kishige: — Bügün shabat küni tursa, orun-körpengni kötürüsh [Tewratta] sanga men'i qilin'ghan! — dédi. **11** Lékin u ulargha jawaben: — Méni saqaytqan kishi özi manga: «Orun-körpengni yighishturup mangghin» dégenidi! — dédi. **12** Ular uningdin: — Emdi sanga: «Orun-körpengni yighishturup mangghin» dégen kishi kim iken? — dep sorashti. **13** Biraq saqayghan adem uning kim ikenlikini bilmeytti. Chünki u yerde adem köp bolghanliqtin, Eysa özini daldigha élip, astighina kétip qaldi. **14** Bu ishlardin kéyin Eysa héliqi ademni ibadetxanida tépip uninggha: — Mana, saqayding. Emdi payta gunah sadir qilma, béshinggha téximu éghir külpet chüshüp qalmisun! — dédi. **15** Héliqi adem Yehudiylarning qéshigha bérrip, özini saqaytqan Eysa ikenlikini uqturdi. **16** Eysa bu ishlarni shabat küni qilghanliqi üçün, Yehudiylar uninggha ziyankeshlik qilishqa bashlidi. **17** Lékin Eysa ulargha: — Atam ta hazirghiche toxtimastin ish qilip kelmekte, menmu ishleymen! — dédi. **18** Shu sewebtin Yehudiylar uni öltürüshke téximu urunatti; chünki u shabat küning qaidisini buzupla qalmastin, yene Xudani «Atam» dep chaqirip, özini Xudagha barawer qilghanidi. **19** Shunga Eysa ulargha jawaben mundaq dédi: — Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, Oghul özlükidin héchnéme qilalmaydu, belki peqet Atining néme qiliwatqanliqini körüp, andin shu ishni qilidu. Ata néme ish qilsa, Oghulmu shu ishni oxshashla qilidu. **20** Chünki Ata Oghulni söyidu we Özining qilidighan barliq ishlerini uninggha ayan qilidu hem silerni heyran qaldurushqa bulardin téximu zor we ulugh ishlarni uninggha ayan qilidu. **21** Chünki ölgenlerni Ata qandaq tirildürüp, ulargha hayatliq ata qilghan bolsa, Oghulmu shuninggha oxshash özi xalighan kishilerge hayatliq ata qilidu. **22** Shuningdek, Ata Özi héchkimning üstidin höküm chiqarmaydu, belki barliq höküm ishlerini Oghulgha tapshurghan. **23** Buningdin

meqset, — insanlarning hemmisi Atigha hörmət qilghandek, Oghulghimu oxshashla hörmət qilishi üçündür. Kimki Oghulni hörmetlimise, uni ewetküchi Atinimu hörmetlimigenlerdin bolidu. **24** — Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, sözümnı anglap, méni Ewetküchige ishen'gen herkim menggülik hayatqa érishken bolidu; u adem soraqqa tartilmaydu, belki ölümdin hayatliqqa ötken bolidu. (aiōnios g166) **25** — Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, ölüklerning Xudaning Oghlining awazini anglaydighan waqit-saiti yétip kelmekte, shundaqla hazir keldiki, anglighanlar hayatliqqa ige bolidu. **26** Chünki Ata Özide qandaq hayatliqqa ige bolsa, Oghulghimu özide shundaq hayatliqqa ige bolushni ata qildi **27** we yene uninggha soraq qilish hoquqinimu berdi, chünki u Insan'oghli dur. **28** Buninggha teejüp qilmanglar; chünki barliq görde yatqanlar uning awazini anglaydighan waqit kélidu **29** we ular shuan yerlikliridin chiqishidu, yaxshiliq qilghanlar hayatqa tirilidu, yamanliq qilghanlar soraqqa tartilishqa tirilidu. **30** Men özlükümdin héchnéme qilalmaymen, peqet [Atamdin] anglighinim boyiche höküm qilimen; we méning hökümüm heqqaniydu, chünki méning izdiginim özümning iradisi emes, belki méni ewetküchining iradisini emelge ashurushtur. **31** — Eger özüm üçün özüm guwahliq bersem guwahliqim heqiqet hésablanmaydu. **32** Lékin men üçün guwahliq bérídighan bashqa birsi bar. Uning manga bérídighan guwahliqining rastliqini bilimen. **33** Siler Yehyagha elchi ewetkiniglarda, u heqiqetke guwahliq bergen **34** ([emeliyette], manga insanning guwahliqini qobul qilishimning kériki yoq; méning [Yehya toghruluq] shundaq éytiwaqinim peqetla silerning qutquzulushunglar üçündür). **35** [Yehya] bolsa köyüp nur chéchip turghan bir chiragh idi we siler uning yoruqida bir mezigil shadlinishqa razi boldunglar. **36** Lékin Yehyaning men üçün bergen guwahliqidinmu ulugh bir guwahliq bar. U bolsimu, ata manga ada qilishqa tapshurghan emeller, yeni men qiliwatqan emeller, bular

méning toghramda Atining méni ewetkinige guwahliq béridu. **37** We méni ewetken Ata Özimu men üçün guwahliq bergendur. Siler héchqachan uning awazini anglimidinglar, qiyapitini körmidinglar **38** we uning söz-kalami silerning ichinglardin orun almidi; chünki Uning ewetkini bolsa, uninggha ishenmeysiler. **39** Muqeddes yazmilarnı qétirqénip oqup olturisiler; chünki ulardin menggülik hayatqa ige bolduq, dep qaraysiler. Del bu yazmilar men üçün guwahliq bergüchidur. (aiōnios g166) **40** Shundaqtimu siler yenila hayatliqqa érishish üçün méning yénimgha kélisni xalimaysiler. **41** Men insanlarning maxtishini qobul qilmaymen; **42** lékin men silerni bilimenki, ichinglarda Xudaning muhebbiti yoq. **43** Men Atamning nami bilen kelgenmen, emma siler méni qobul qilmaysiler. Halbuki, bashqa birsi öz nami bilen kelse, siler uni qobul qilisiler. **44** Siler bir-biringlardin izzet-shöhret qobul qilisiler-yu, yégane Xudadin kelgen izzet-shöhretke intilmisengler, undaqa siler qandaqmu étiqad qilalaysiler?! **45** Biraq méni üstimizdin Atigha shikayet qilidu, dep oylimanglar. Üstünglardin shikayet qilghuchi men emes, belki siler ümid baghligghan Musa [peyghemberdur]. **46** Chünki eger siler rasttin Musa [peyghemberge] ishen'gen bolsanglar, mangimu ishen'gen bolattinglar. Chünki u [muqeddes yazmilarda] men toghruluq pütkendur. **47** Lékin uning pütkenlirige ishenmisenglar, méning sözlirimge qandaqmu ishinisiler?!

6 Bu ishlardin kéyin, Eysa Galiliye déngizi (Tibériyas déngizi depmu atilidu)ning u qétigha ötti. **2** Zor bir top xalayıq u késellerni saqaytqan möjizilik alametlirini kördi we uning keynidin egiship mangdi. **3** Eysa taghqa chiqip, u yerde muxlisleri bilen bille olturdi. **4** U chaghda Yehudiylarning héyti, yeni «ötüp kétish héyti»gha az qalghan waqit idi. **5** Eysa béshini kötürüp, zor bir top xalayıqning özining aldigha kéliwatqanliqini körüp, Filiptin: — Bulargha yeydighan'gha nanni nedin alimiz? — dep soridi **6** (lékin u bu sözni Filipni sinash üçün éytqanidi. Chünki u özining néme qilidighanliqini biletti). **7** Filip jawaben: — Ikki yüz dinargha nan

alsaqmu, herbirige kichikkine bir chishlemdin yéyishkimu yetmeydu! **8** Muxlislardan biri, yeni Simon Pétrusning inisi Andriyas Eysagha: **9** — Bu yerde kichik bir oghul bala bar, uningda besh arpa nan bilen ikki kichik béliq bar. Lékin shunche köp xelqqa bu néme bolidu?! — dédi. **10** Eysa: — Köpchilikni olturhuzunglar, — dédi (u yerde ot-chöp mol öskenedi). Shuning bilan er kishiler olturdi; ularning sani besh mingche bar idi. **11** Eysa nanlarni qoligha élip, [Xudagha] teshekkür éytqandin kéyin, olturghanlarga üleshtürüp berdi. Béliqlarnimu shundaq qildi; köpchilik xalighanche yédi. **12** Hemmeylen yep toyun'ghanda, u muxlislrigha: — Ashqan parchilarni yighinglar, héch nerse zaye bolmisun, — dédi. **13** Shuning bilan ular besh arpa nénidin yep ashqan parchilirini on ikki séwetke toldurup yighiwalidi. **14** Emdi xalayıq Eysaning körsetken bu möjizilik alamitini körüp: «Dunyagha kélishi muqerrer bolghan peyghember heqiqeten mushu iken!» déyishti. **15** Shuning bilan Eysa ularning kélip özini padishah bolushqa zorlimaqchi bolghanliqini bilip, ulardin ayrilip, qaytidin taghqa yalghez chiqip ketti. **16** Kechqurun, Eysaning muxlisleri déngiz boyigha chüshüshti. **17** Ular bir kémige olturup, déngizning u qétidiki Kepernahum shehirige qarap yol élishti (qarangghu chüshüp ketkenidi we Eysa téxiche ularning yénigha kelmigenidi). **18** Qattiq boran chiqip, déngiz dolqunlap kötürülüwatatti. **19** Muxlislar palaq urup on-on bir chaqirimche mangghanda, Eysaning déngizning üstide méngip kémige yéqinlishiwatqanliqini körüp, qorqushup ketti. **20** Lékin u ulargha: — Bu men, qorqmanglar! — dédi. **21** Shuni anglap ular uni kémige chiqiriwalghusi keldi; u kémige chiqipla, kéme derhal ular baridighan yerde yétip bardı. **22** Etisi déngizning u teripide qalghan xalayıq [aldinqi küni] u yerde Eysaning muxlisleri chiqqan kémidin bashqa kémining yoqluqini, Eysaning muxlisleri shu kémige chiqqanda, Eysaning ular bille chiqmighanliqini, belki muxlislrining özlirila ketkenlikini körgenidi. **23** Halbuki, birneche kéme-qolwaq Tibériyas shehiridin Reb teshekkür éytqandin kéyin xelq nan yégen yerde yéqin kélip toxtidi. **24** Shuning bilan xalayıq Eysaning we muxlislrining u yerde yoqluqini körüpla, kémilerge olturup, Eysani izdigili Kepernahum shehirige mangdi. **25** Ular uni déngizning u teripide tépip uninggha: — Ustaz, bu yerde qachan kelding? — dep sorashti. **26** Eysa ulargha jawaben: — Berheq, berheq, men silerge shuni éytıp qoyayki, siler méni möjizilik alametlerni körgenlikinglar üçün emes, belki nanlardan yep toyun'ghininglar üçün izdeysiler. **27** Buzulup kétidighan paniy ozuqluqqa emes, belki menggü hayatliqqa baqıy qalidighan ozuqluqqa intilip ishlenglar; buni Insan'oghli silerge bérıdu; chünki uni Ata, yeni Xuda Özi möhürlep testıqlighan, — dédi. (aïñios q166) **28** Shuning bilan ular uningdin: — Némige intilip ishlisek andin Xudaning ish-xizmitide ishligen bolimiz? — dep sorashti. **29** Eysa ulargha jawab bérıp: — Xudaning ish-xizmiti del shuki, U ewetkinige étiqad qilishinglardur, — dédi. **30** Shuning bilan ular yene: — Undaq bolsa sen bizni körüp özüingge ishendürgüdek qandaq möjizilik alamet yarıtisen? Zadi néme ish qilip bérısen? **31** Ata-bowilirimiz chölde yürgende, [Zeburda]: «U ulargha ershtin chüshürülgen nan teqdim qildi» dep pütülgende, «manna»ni yégen — déyishti. **32** Eysa ulargha mundaq dédi: — Berheq, berheq, men silerge shuni éytıp qoyayki, silerge asmandin chüshken nanni bergüchi Musa emes, belki méning Atamdur; U [hazırmu] silerge asmandin chüshken heqiqiy nanni bérıwatıdu. **33** Chünki Xudaning néni bolsa pütkül dunyagha hayatliq ata qilidighan, ershtin chüshküchıdu. **34** — Teqsir, hemishe bizge shu nanni bérıp turghaysen! — déyishti ular. **35** Eysa ulargha mundaq dédi: — Hayatliq néni özümdurmen! Méning yénimgha kelgen herkim héchqachan ach qalmaydu, manga étiqad qilghan herkim héchqachan ussimaydu. **36** Lékin silerge éytqinimdek, siler méni körgen bolsanglarmu, étiqad qilmaywatisiler. **37** Ata manga tapshurghanlarning herbiri yénimgha kélıdu we méning yénimgha kelgenlerdin héchqaysisini hergiz tashliwetmeymen. **38** Chünki öz irademni emes, belki méni Ewetküchining iradisini emelge ashurush üçün ershtin chüshtüm. **39**

Méni Ewetküchining iradisi bolsa del shuki, uning manga tapshurghanliridin héchbirini yittürmey, belki axirqi küni ularning hemmisini tirildürüşümdin ibaret. **40** Chünki méning Atamning iradisi shuki, Oghulgha köz tikip qarap, uninggha étiqad qilghanlarning herbirini menggülik hayatqa érishtürüshtur; we men axirqi küni ularni tirildürimen. (aiōnios g166) **41** Emdi Yehudiylar Eysaning: «Ershtin chüshken nan özümdurmen!» déginini üçhün uninggha narazi bolup ghotuldishishqa bashlidi: **42** — «Bu Yüsüpning oghli Eysa emesmu? Atisinimu, anisinimu tonuydighan tursaq, yene qandaqlarche: — «Ershtin chüshtüm!» désun?» — déyishetti ular. **43** Eysa jawaben ulargha mundaq dédi: — [Méning toghramda] özara ghotuldashmanglar. **44** Méni ewetken Ata Özi kishilerning qelbini tartquzmisa, héchkim méning yénimgha kélelmeydu; méning yénimgha kelgen herbirini axirqi küni tirildürimen. **45** Peyghemberlerning yazmilirida: «Ularining hemmisige Xuda teripidin ögitilidu» dep pütülgendur. Shunga, Atining [sözini] tingshigghan we uningdin ögen'gen herbiri méning yénimgha kélidu. **46** Biraq bu birerkim Atini körgen dégenlik emes; peqet Xudaning yénidin kelgüchi bolsa, u Atini körgendur. **47** Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, manga étiqad qilghuchi menggülik hayatqa igidur. (aiōnios g166) **48** Hayatliq néni özümdurmen. **49** Ata-bowiliringlar chöllerde «manna» yégini bilen yenila öldi. **50** Lékin mana, ershtin chüshken nan del shundaqki, birsi uningdin yégen bolsa ölmeydu. **51** Ershtin chüshken hayatliq néni özümdurmen; kimdekim bu nandin yése, ebedil'ebedgiche yashaydu. Men béridighan shu nan bolsa méning et-ténimdur, pütkül dunyadikiler hayatqa ige bolsun dep, men uni atimaqchimen. (aiōn g165) **52** Bu söz bilen Yehudiylar özara talash-tartish qilishiqa bashlap: — Bu adem bizning yéyishimizge özining et-ténini qandaq bérelisun?! — déyishetti. **53** Shunga Eysa ulargha mundaq dédi: — Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, siler Insan'oghlining et-ténini yémigüche we qénini ichmigüche, silerde hayatliq bolmaydu. **54** Et-ténimni yégüchi we qénimni ichküchi menggülik hayatqa érishken bolidu we men uni axirqi küni tirildürimen. (aiōnios g166) **55** Chünki et-ténim heqiqiy ozuqluq, qénim bolsa heqiqiy ichimliktur. **56** Et-ténimni yégüchi we qénimni ichküchi mende yashaydu we menmu uningda yashaymen. **57** Hayat Ata méni ewetken we men Atining bolghanliqidin yashawatqinimdek, méni yégüchi kishi hem méning wasitem bilen yashaydu. **58** Mana bu ershtin chüshken nandur. Bu nan ata-bowiliringlar yégen «[manna]»dek emes; chünki ular «[manna]»ni yéyishi bilen öldi; biraq bu nanni istémal qilghuchi bolsa menggü yashaydu! (aiōn g165) **59** Bu sözlerni u Kepernahumdiki sinagogda telim berginide éytqanidi. **60** Shuning bilen uning muxlisiridin nurghunliri buni anglighanda: — Bu telim bek éghir iken! Buni kim anglap kötürelisun? — déyishti. **61** Biraq öz ichide muxlisirining bu toghrisida ghotuldashqinini bilgen Eysa ulargha: — Bu sözüim silerni taydurdimu? **62** Emdi mubada Insan'oghlining esli kelgen jaygha kötürülüwatqinini körsenglar, qandaq bolar?! **63** [Insan'gha] hayatliq bergüchi — Rohtur. Insanning etliri bolsa héchqandaq payda bermeydu. Men silerge éytqan sözlirim bolsa hem rohtur we hem hayatliqtur. **64** Lékin aranglardin étiqad qilmighan beziler bar, — dédi (chünki Eysa étiqad qilmighanlarning we özige satqunluq qilidighanning kim ikenlikini bashtila biletti). **65** Shuning bilen u mundaq dédi: — Men shu sewebtin silerge shuni éyttimki, Atamdin ata qilinmisa, héchkim méning yénimgha kélelmeydu! **66** Shu waqittin tartip muxlisiridin xéli köpi chékinip chiqip, uning bilen yene mangmaydighan boldi. **67** Shunga Eysa on ikkiylendin: — Silermu, hem [mending] kétishni xalamsiler? — dep soridi. **68** Simon Pétrus uninggha jawab qilip: — I Reb, biz kimning yénigha kététtuq? Menggü hayatliq sözliri sendilidur! (aiōnios g166) **69** We shuninggha ishenduq we shuni bilip yettuqki, sen Xudaning Muqeddes Bolghuchisidursen! — dédi. **70** Eysa ulargha jawaben: — Men siler on ikkinglarni tallidim emesmu, biraq aranglarda birsi Iblisur!

— dédi **71** (uning bu dégini Ishqariyotluq Simonning oghli Yehudani körsetkenidi, chunki Yehuda on ikkiylenning biri bolghini bilen, kéyin özige satqunluq qilidu).

7 Bu ishlardin kéyin, Eysa Galiliyede aylinip yürdi. U Yehudiyede aylinip yürüşni xalimaytti, chunki [shu yerdiki] Yehudiylar uninggha qest qilmaqchi idi. **2** Bu chaghda, Yehudiylarning «kepiler héyti»gha az qalghanidi. **3** Shunga Eysaning iniliri uninggha: — Mushu yerdin ayrilip Yehudiyege barghin, shuning bilen muxlisrlingmu [karamet] emelliringni köreleydu! **4** Chunki özini xelq-alemge tonutmaqchi bolghan héchkim yoshurun jayda ish qilmaydu. Bu emellerni qiliwatqanikensen, özüngni dunyagha körset! — déyishti. **5** Chunki uning inilirimu uninggha étiqad qilmighanidi. **6** Shunga Eysa ulargha: — Méning waqit-saitim téxi kelmidi. Lékin silerge nisbeten herwaqit munasiptur. **7** Bu dunyadiki kishiler silerge hergiz öch bolmaydu; lékin méni öch köridu. Chunki men ularning qilmishlrini rezil dep guwahliq bériwatimen. **8** Siler bu héytqa bériwéringlar. Men bu héytqa barmaymen, chunki méning waqit-saitim téxi yétip kelmidi, — dédi. **9** Eysa bu sözlerni qilip, Galiliyede qaldi. **10** Eysaning iniliri héytqa chiqqandin kéyin, u özimu uninggha bardi. Emma ashkara emes, yoshurun bardi. **11** Héytta Yehudiylar uni izdep: «U qeyerdidur?» dep sorawatatti. **12** Kishiler arisida uning toghrisida köp ghulghula boldi. Beziler uni: «Yaxshi adem!» dése, yene beziler: «Yaq, u xalayıqni azduruwatidu!» déyishti. **13** Biraq Yehudiy [chongliridin] qorqup, héchkim ochuq-ashkare uning gépini qilmaytti. **14** Héytning yérini ötkende, Eysa ibadexana hoylilirigha kirip xelqge telim bérishke bashlidi. **15** Yehudiylar: — Bu adem héchqandaq telim almighan turuqluq, uning qandaqmu munché köp bilimi bolsun? — dep hang-tang qélishi. **16** Eysa ulargha: — Bu telimler méning emes, belki méni Ewetküchiningkidur. **17** Uning iradisige emel qilishqa öz iradisini baghligghan herkim bu telim toghruluq — uning Xudadin kelgenlikini yaki özlükümdin

éytiwatqanliqimni bilidu. **18** Öz aldigha sözligen kishi öz shan-sheripini izdeydu, lékin özini ewetküchining shan-sheripini izdeydighan kishi heq-sadiqtur, uningda heqqaniysizliq yoqtur. **19** Musa [peyghember] silerge Tewrat qanunini tapshurghan emesmu? Lékin héchqaysinglar bu qanun'gha emel qilmaywatisiler! Némishqa méni öltürmekchi bolisiler? — dédi. **20** Köpchilik: — Sanga jin chaplishiptu! Sényi öltürmekchi bolghan kim iken? — déyishti. **21** Eysa ulargha mundaq jawab berdi: — Men bir karametni yaritishim bilen hemminglar hang-tang qélishtinglar. **22** — Emdi Musa [peyghember] silerge xetne qilish toghruluq emr qaldurghan (emeliyette bolsa xetne qilish Musa peyghemberdin emes, ata-bowilardin qalghan), shunga siler shabat künige [toghra kélip qalsimu] shu künide ademning xetnisini qiliwérisiler. **23** Emdi Tewrat qanunigha xilapliq qilinmisun dep shabat künide adem xetne qilin'ghan yerde, men shabat künide bir ademni sellimaza saqaytsam, siler néme dep manga achchiqlinisiler? **24** Sirtqi qiyapetke qarap höküm qilmanglar, belki heqqaniy höküm qilinglar! **25** U waqitta Yérusalémlilarning beziliri: — [Chonglar] öltürmekchi bolghan kishi bu emesmidi? **26** Ashkara sözlewatsimu, uninggha qarshi héch nerse démidighu! Derweqe, aqsaqallarning uning Mesih ikenlikini bilip yetkenmu? **27** Halbuki, bu ademning qeyerdin kelgenlikini biz éniq bilimiz. Lékin Mesih kelgende, uning qeyerdin kelgenlikini héchkim bilmestighu, — déyishti. **28** Shunga Eysa ibadexana hoylisida telim bériwétip, yuqiri awaz bilen mundaq dédi: — Siler méni tonuymiz hemde méning qeyerdin kelgenlikimnimu bilimiz, [dewatisiler]?! Biraq men özlükümdin emes, men méni Ewetküchidin [keldim], U heqtur; biraq siler Uni tonumaysiler. **29** Men Uni tonuymen. Chunki men Uning yénidin keldim, méni U ewetti. **30** Shunga ular uni tutush yolini izdeytti, lékin héchkim uninggha qol salmidi; chunki uning waqit-saiti téxi yétip kelmighanidi. **31** Lékin xalayıq arisidiki nurghun kishiler uninggha étiqad qildi. Ular: «Mesih kelgende bu kishi körsetken möjizilik alametlerdin artuq

[møjize] yaritalarmu?!» déyishti. **32** Perisiyler xalayıqning u toghruluq ghulghula boluwatqan bu gep-sözlirini anglidi; shuning bilen Perisiyler bilen bash kahinlar uni tutush üçhün birnechche qarawullarni ewetti. **33** Shuning bilen Eysa: — Yene bir'az waqit siler bilen bille bolimen, andin méni Ewetküchining yénigha kétimen. **34** Méni izdeysiler, lékin tapalmaysiler. Men baridighan yerge baralmaysiler, — dédi. **35** Buning bilen, Yehudiylar bir-birige: — U biz tapalmighudek qeyerlerge barar? Grékler arisidiki tarqaq Yehudiy muhajirlarning yénigha bérıp, gréklargha telim béremdighandu? **36** «Méni izdeysiler, lékin tapalmaysiler. Men baridighan yerge baralmaysiler» dégini némisidu? — déyishti. **37** Héytning axirqi hem eng katta küni, Eysa ornidin turup, yuqiri awaz bilen: — Kimdekim ussisa, méning yénimgha kélip ichsun! **38** Manga étiqad qilghuchi kishining xuddi muqeddes yazmilarda éytılghinidek, ich-baghridin hayatlıq süyining deryaliri éqip chiqidu! — dep jakarlidi **39** (u bu sözni özige étiqad qilghanlargha ata qilinidighan Muqeddes Rohqa qarita éytqanidi. [Xudaning] Rohi téxi héchkimge ata qilinmighanmidi, chüнки Eysa téxi shan-sheripige kirmigenidi). **40** Xalayıq ichide beziler bu sözni anglap: — [Kélishi muqerrer bolghan] peyghember heqiqeten mushu iken! — déyishti. **41** Beziler: «Bu Mesih iken!» déyishetti. Yene beziler bolsa: «Yaq, Mesih Galiliyedin kélettimu? **42** Muqeddes yazmilarda, Mesih [padishah] Dawutning neslidin hem Dawutning yurti Beyt-Lehem yézisidin kélidu, déyilmigenmidi?» — déyishti. **43** Buning bilen, xalayıq uning wejidin ikkige bölünüp ketti. **44** Beziliri uni tutaylı dégen bolsimu, lékin héchkim uninggha qol salmidi. **45** Qarawullar [ibadetxanidin] bash kahinlar bilen Perisiylerning yénigha qaytip kelgende, ular qarawullargha: — Nème üçhün uni tutup kelmidinglar? — dep sorashti. **46** Qarawullar: — Héchkim héchqachan bu ademdek sözligen emes! — dep jawab bérishhti. **47** Perisiyler ulargha jawaben: — Silermu azduruldunglarmu? **48** Aqsqaqallardin yaki Perisiylerdin uninggha étiqad qilghanlar bolghanmu?! **49** Lékin Tewrat

qanunini bilmeydighan bu chüprendiler lenetke qalidu! — déyishti. **50** Ularning arisidin biri, yeni burun axshamda Eysaning aldigha kelgen Nikodim ulargha: **51** — Tewrat qanunimiz awwal kishining nème qilghinini özidin anglap bilmey turup, uninggha höküim chiqiramdu! **52** Ular jawab qilip: — Senmu Galiliyedinmu? [Muqeddes yazmilarni] kör, qétirqinip oqup baq, Galiliyedin héchqandaq peyghember chiqmaydu! — dédi. **53** Shuning bilen [ularning] herbiri öz öyige ketti.

8 Eysa bolsa Zeytun téghigha chiqip ketti. **2** Etisi seherde, u yene ibadetxana hoylilirigha kirdi we xalayıqning hemmisi uning yénigha kélishkenidi. U oturup, ulargha telim bérishke bashlidi. **3** [Shu chaghda], Tewrat ustazliri bilen Perisiyler zina qilip tutulup qalghan bir ayalni uning aldigha élip kélishti. Ular ayalni otturigha chiqirip, **4** uningdin: — Ustaz, bu ayal del zina üstide tutuwélindi. **5** Musa [peyghember] Tewrat qanunida bizge mushundaq ayallarni chalma-késeke qilip óltürüşni emr qilghan. Emdi senche, uni qandaq qilish kéreke? — dep sorashti. **6** Emdi ularning bundaq déyishtiki niyiti, uni tuzaqqa chüshürüp, uning üstidin erz qilghudek birer bahane izdesh idi. Emma Eysa éngiship, barmiqi bilen yerge bir némilerni yazghili turdi. **7** Ular shu soalni toxtimay sorawatatti, u ruslinip ulargha: — Aranglardiki kim gunahsiz bolsa, [bu] [ayalgha] birinchi tashni atsun! — dédi. **8** Andin u yene éngiship, yerge yézishni dawamlashturdi. **9** Ular bu sözni anglap, aldi bilen yashan'ghanliri, andin qalghanliri bir-birlep [hemmisi] u yerdin chiqip kétishti. Axirida Eysa otturida öre turghan héliqi ayal bilen yalghuz qaldi. **10** Eysa ruslinip turup, shu ayaldin bashqa héchkimni körmigen bolup, uningdin: Xanim, sanga héliqi shikayet qilghanlar qéni? Séni gunahqa békitidighan héchkim chiqmidimu? — dep soriwidi, **11** — Hezretliri, héchkim chiqmidi, — dédi ayal. Eysa: — Menmu séni gunahqa békitmeymen. Barghin, buningdin kéyin yene gunah qilmighin! — dédi. **12** Shunga Eysa yene köpchilikke söz qilip: — Dunyaning nuri özümduymen. Manga egeshenler qarangghuluqta mangmaydu,

eksiche hayatliq nurigha érishidu, — dédi. **13** sözlirim bar; lékin méni Ewetküchi heqtur Perisiyler: — Sen özüngge özüng guwahliq we men Uningdin némini anglighan bolsa, bériwatisen. Shunga séning guwahliqing rast bularnila dunyadikilerge uqturup éytimen, — dédi. **27** Ular uning özlirige éytqanlirining jawaben mundaq dédi: — Hetta men özümge Ata toghruluq ikenlikini chüshinelmidi. **28** guwahliq bersemmu, guwahliqim heqtur, Shunga Eysa mundaq dédi: Siler Insan'oghlini chünki men özümning qeyerdin kelgenlikimni kötürgendin kéyin, méning «[Ezeldin] Bar Bolghuchi» ikenlikimni bilisiler we shundaqla we qeyerge baridighanliqimni bilimen. Lékin héch ishni özlükümdin qilmighanliqimni, peqet siler qeyerdin kelgenlikimni we qeyerge Atining manga ögetkininila sözligenlikimnimu baridighanliqimni bilmeyisiler. **15** Siler et bilisiler. **29** Méni Ewetküchi men bilen billidur, igilirining ölchimi boyiche höküm qilisiler. Biraq U méni esla yalghuz qoymidi, chünki men men héchkimning üstige höküm qilmaymen. **16** hemishe Uni xursen qilidighan ishlarni qilimen. Men höküm qilsammu, hökümüm heqiqiydur; **30** Eysa bu sözlerni qiliwatqan chaghning chünki men yalghuz emes, belki méni ewetken özide, nurghun kishiler uninggha étiqad qildi. Ata [bu ishta] men bilen billidur. **17** **31** Eysa özige étiqad qilghan Yehudiylargha: Silerge tewe bolghan Tewrat qanunida: «Ikki — Eger méning söz-kalamimdin chiqmay ademning guwahliqi bolsa rast hésablinidu» tursanglar, méning heqiqiy muxlisirim bolghan dep pütülgendur. **18** Rast, men özüm toghramda bolisiler, **32** we heqiqetni bilisiler we heqiqet özüm guwahliq bérimen, we méni ewetken silerni azadliqqa érishtüridu, — dédi. **33** Atimu méning toghramda guwahliq béridu. **19** Ular uningdin: — Atang qeyerde? — dep sorashti. Ular jawaben: — Biz Ibrahimning neslimiz, — Eysa ulargha jawab bérrip: — Siler ya méni héchqachan héchkimning qulluqida bolmiduq. tonumaysiler, ya Atamni tonumaysiler; méni Sen qandaqsige: Azadliqqa érishsiler, deysen? tonughan bolsanglar, Atamnimu tonuyttunglar, — dédi. **34** Eysa ulargha jawab bérrip: — Berheq, — dédi. **34** Eysa ulargha jawab bérrip: — Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, gunah sadir qilghan kishi gunahning qulidur. **35** Qul ailide menggü turmaydu, lékin oghul menggü turidu. (aïñ g165) **36** Shuning üçün Oghul silerni azad qilsa, heqiqiy azad bolisiler. **37** Silerning Ibrahimning nesli ikenlikinglarni bilimen. Biraq méni öltürmekchi boluwatisiler, chünki méning sözüim ichinglardin orun almidi. **38** Men Atamning yénida körgenlirimni éytiwatimen; siler bolsanglar öz atanglardin körgenliringlarni qiliwatisiler! **39** Ular jawab bérrip: — Bizning atimiz Ibrahimdur, — dédi. Eysa ulargha: — Eger Ibrahimning perzentliri bolsanglar, Ibrahimning emellirini qilghan bolattinglar! **40** Biraq hazir eksiche méni, yeni Xudadin anglighan heqiqetni silerge yetküzgen ademni öltürüşke qestleysiler. Ibrahim undaq ishni qilmighan. **41** Siler öz atanglarning qilghinini qiliwatisiler! — dédi. — Biz haramdin bolghan emesimiz! Bizning peqet birla atimiz bar, U bolsa Xudadur! — déyishti u. **42** Eysa ulargha: — Atanglar Xuda bolghan

bolsa, méni söygen bolattinglar; chünki men Xudaning baghrinin chiqip, bu yerge keldim. Men özlükümdin kelgen emesmen, belki Uning teripidin ewetilgenmen. **43** Sözlirimni némishqa chüshenmeysiler? Éniqki, méning söz-kalamim quliqinglarga kirmeywatidu! **44** Siler atanglar Iblistin bolghansiler we uning arzu-heweslirige emel qilishni xalaysiler. U alem apiride bolghandin tartip qatil idi we uningda heqiqet bolmighachqa, heqiqette turmighan. U yalghan sözlighende, öz tebiitidin sözleydu, chünki u yalghanchi we shundaqla yalghanchiliqning atisidur. **45** Lékin men heqiqetni sözliginim üçün, manga ishenmeysiler. **46** Qaysinglar méni gunahi bar dep delilliyeylesiler, qéni? Heqiqetni sözlisem, néme üçün manga ishenmeysiler? **47** Xudadin bolghan kishi Xudaning sözlirini anglaydu; siler ularni anglimaysiler, chünki siler Xudadin bolghan emessiler! **48** Yehudiylar uninggha jawaben: — Ejeba, bizning séni: «Samariyelik hem jin chaplashqan adem»sen déginimiz toghra emesmu? — déyishti. **49** Eysa jawaben: — Manga jin chaplashqini yoq, belki men Atamni hörmét qilimen; lékin siler manga hörmetsizlik qiliwatisiler. **50** Men öz shan-sheripimni izdimeymen; lékin buni izdigüchi hem [uning üstidin] höküim qilghuchi Birsi bar. **51** Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, méning söz-kalamimni tutidighan kishi ebedil'ebed ölüm körmeydu. (aiñ g165) **52** Shuning bilen Yehudiylar uninggha: — Sanga derweqe jin chaplashqanliqini emdi bilduq! Hetta [hezriti] Ibrahim we peyghemberlermu ölgen tursa, sen qandaqsige: «Méning söz-kalamimni tutidighan kishi ebedil'ebed ölüm tétimaydu» deysen? (aiñ g165) **53** Ejeba, sen atimiz Ibrahimdin ulughmusen? U öldi, peyghemberler hem öldil? Sen özüngni kim qilmaqchisen? **54** Eysa jawaben mundaq dédi: — Eger men özümni ulughlisam, undaqla ulughluqum héchnerse hésablanmaytti. Biraq méni ulughlighuchi — siler «U bizning Xudayimiz» dep ataydighan Atamning Özidur. **55** Siler Uni tonumidinglar, lékin men Uni tonuymen. Uni tonumaymen désem, silerdeq yalghanchi bolattim; biraq men Uni tonuymen we Uning söz-kalamini

tutimen. **56** Atanglar Ibrahim méning künümni köridighanliqidin yayrap-yashnidi hem derweqe uni aldin'ala körüp shadlandi. **57** — Sen téxi ellik yashqa kirmey turup, Ibrahimni kördüngmu? — déyishti ular. **58** Eysa ulargha: — Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, Ibrahim tughulmastila, men Bar Bolghuchidurmen! — dédi. **59** Buning bilen ular uni chalma-késeq qilghili qollirigha yerdin tash aldi; lékin Eysa ulargha körünmey, ularning otturisidin ötüp ibadetxanidin chiqip ketti.

9 We u yolda kétiwétip, tughma qarighu bir ademni kördi. **2** Muxlisleri uningdin: — Ustaz, kim gunah qilip uning qarighu tughulghinigha seweb bolghan? U özimu ya atanisimu? — dep sorashti. **3** Eysa mundaq jawab berdi: — Özi yaki ata-anisining gunah sadir qilghanliqidin emes, belki Xudaning Öz emelliri uningda ayan qilinsun dep shundaq bolghan. **4** Künni yoruqida, méni Ewetküchining emellirini ada qilishim kérek. Kech kirse, shu chaghda héchkim ish qilalmaydu. **5** Men dunyada turghan waqtimda, dunyaning nuri özümürmen. **6** Bu sözlerni qilghandin kéyin, u yerge tükürüp, tükürüktin lay qilip, layni héliqi ademning közlerige sürüp qoydi **7** we uninggha: «Siloam kölchiki»ge béríp yuyuwetkin» dédi («Siloam» [ibraniyche söz bolup], «ewetilgen» dégen menini bildüridu). Shuning bilen héliqi adem béríp yuyuwidi, közi köridighan bolup qaytip keldi. **8** Qoshnili we u ilgiri tilemchilik qilghinida uni körgerler: — Bu olturup tilemchilik qilidighan héliqi adem emesmu? — déyiship ketti. **9** Beziler: «Hee, shu iken» dése, yene beziler: «Yaq. u emes, lékin uninggha oxshaydiken» déyishti. Biraq u özi: — Men del shu kishi bolimen! — dédi. **10** — Undaqla közliring qandaq échildi? — dep sorashti ular. **11** U jawaben mundaq dédi: — Eysa isimlik bir kishi [tükürükidin] lay qilip közlirime sürüp qoyuwidi, manga: «Siloam kölchikige béríp yuyuwetkin» dégenidi. Men béríp yuyuwidim, köreleydighan boldum. **12** — U hazir qeyerde? — dep sorashti ular. — Bilmeymen, — dédi u. **13** Xalayaq ilgiri qarighu bolghan bu ademni Perisiylarning aldigha élip

bérishti **14** (eslide Eysa lay qilib bu ademning közlrini achqan kün del shabat küni idi). **15** Shuning bilen Perisiyler qaytidin bu ademdin qandaq köreleydighan bolghinini soriwidi, u ulargha: — U közliringe lay [sürüp] qoydi, men yuyuwidim we mana, köreleydighan boldum! — dédi. **16** Shuning bilen Perisiylerdin beziliri: — U adem Xudaning yénidin kelgen emes, chünki u shabat künini tutmaydu, — déyishti. Yene beziliri: — U gunahkar adem bolsa, qandaqlarche bundaq möjizilik alametlerni yaritalaytti? — déyishti. Buning bilen ularning arisida bölünüş peyda boldi. **17** Ular qarighu ademdin yene: — U közliringni échiptu, emdi sen u toghruluq néme deysen? — dep sorashti. U: — U bir peyghember iken, — dédi. **18** Yehudiylar köreleydighan qilin'ghan kishining ata-anisini tépip kelmigüche, burun uning qarighu ikenlikige we hazir köreleydighan qilin'ghanliqigha ishenmeytti. Shunga ular uning ata-anisini chaqirtip, **19** ulardin: — Bu silerning oghlunglarmu? Tughma qarighu, dewatattinlar? Emdi hazir qandaqlarche köreleydighan bolup qaldi? — dep sorashti. **20** Ata-anisi ulargha: — Uning bizning oghlimiz ikenliki, shundaqla tughulushidinla qarighu ikenlikini bilimiz; **21** lékin hazir qandaqlarche köreleydighan bolup qalghanliqini, közlrini kim achqanliqini bilmeymiz. U chong adem tursa, [buni] özidin soranglar, u özi dep bersun, — dep jawab berdi. **22** Ata-anisining shundaq déyishi Yehudiylardin qorqqanliqi üçün idi; chünki Yehudiylar kimdekim Eysani Mesih dep étirap qilsa, u sinagog jamaitidin qoghlap chiqirilsun dep qarar qilghanidi. **23** Shu sewebtin uning ata-anisi: «U chong adem tursa, [buni] özidin soranglar» dégenidi. **24** Perisiyler eslide qarighu bolghan ademni yene chaqirip uninggha: — Xudagha shan-sherep bérıp [qesem qil]! Biz bu ademning gunahkar ikenlikini bilimiz, — déyishti. **25** U mundaq jawab berdi: — U gunahkarmu, emesmu, bilmeymen. Biraq men shu birla ishni bilimenki, qarighu idim, hazir köreleydighan boldum. **26** Ular uningdin yene bir qétim: — U séni qandaq qildi? Közliringni qandaq ahti? — dep sorashti. **27** U jawaben:

— Silerge alliqachan éyttim, biraq qulaq salmidinglar. Siler néme dep qaytidin anglashni xalap qaldinglar? Silermu uning muxlisiri bolay dewatamsiler?! — dédi. **28** Buning bilen, ular uni qattiq tillap: — Sen héliqining muxlisi! Biz bolsaq Musa [peyghemberning] muxlisirimiz. **29** Xudaning Musagha sözligenlikini bilimiz; lékin bu némining bolsa qeyerdin kelgenlikinimu bilmeymiz, — déyishti. **30** Héliqi adem ulargha mundaq jawab qayturdi: — Ajayip ishqu bu! Gerche siler uning qeyerdin kelgenlikini bilmigininglar bilen, u méning közlimni ahti. **31** Biz bilimizki, Xuda gunahkarlarning tileklirini anglamaydu; biraq Özige ixlasmén bolup iradisige emel qilghuchilarningkini anglaydu. **32** Dunya apiride bolghandin tartip, birersining tughma qarighuning közini achqanliqini anglap baqqan emes. (aiōn q165) **33** Eger bu adem Xudadin kelmigen bolsa, héchnéme qilalmighan bolatti. **34** Ular uni: — Sen tüptin gunah ichide tughulghan turuqluq, bizge telim bermekchimusen? — déyiship, uni [sinagogtin] qoghlap chiqiriwétishti. **35** Eysa ularning uni [sinagogtin] qoghlap chiqarghanliqini anglap, uni izdep tépip: Sen, Xudaning Oghligha étiqad qilamsen? — dep soridi. **36** U jawaben: — Teqsir, u kim? Men uninggha étiqad qilay, — dédi. **37** — Sen hem uni kördüng hem mana, hazir sen bilen sözlishiwatqan del shuning özi, — dédi Eysa uninggha. **38** Héliqi adem: — I Reb, étiqad qilimen! — dep, uninggha sejde qildi. **39** — Men korlarni köridighan bolsun, köridighanlarni kor bolsun dep bu dunyagha höküm chiqirishqa keldim, — dédi Eysa. **40** Uning yénidiki bezi Perisiyler bu sözlerni anglap uningdin: — Bizmu kormu? — dep sorashti. **41** Eysa ulargha: — Kor bolghan bolsanglar, gunahinglar bolmaytti; lékin siler hazir «körüwatimiz» dégininglar üçün silerge gunah hésabliniwéridu, — dédi.

10 Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, qoy qotinigha ishiktin kirmey, bashqa yerdin yamiship kirgen kishi oghri we qaraqchidur. **2** Ishiktin kiridighan kishi bolsa qoylarning padichisidur. **3** Ishik baqar uninggha ishikni échip béridu we qoylar uning awazini anglap tonuydu; u öz qoylirining isimlirini bir-

birlep chaqirip ularni sirtqa boshlap chiqidu. **4** ademler: — Uninggha jin chaplishiptu, u U qoylirining hemmisini sirtqa chiqirip bolup, jöylüwatidu, néme üçün uning sözige qulaq ularning aldida mangidu, qoylarmu uning salghudeksiler? — déyishti. **21** Yene beziler bolsa: keynidin egiship méngishidu; chünki ular uning awazini tonuydu. **5** Lékin ular yat ademning keynidin mangmaydu, belki uningdin qachidu; közlrini achalisun?! — déyishti. **22** Qish chünki ular yatların awazini tonumaydu. **6** Eysa bu temsilni ulargha sözlep bergini bilen, lékin ular uning özlirige néme dewatqanliqini héch chüshenmidi. **7** Shunga Eysa ulargha yene mundaq dédi: — Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, qoylarning ishiki özümduermen. **8** Mendin ilgiri kelgenlerning hemmisi oghri we qaraqchidur, lékin qoylar ulargha qulaq salmidi. **9** Ishik özümduermen. Men arqiliq kirgini qutquzulidu hem kirip-chiqip, ot-chöplerni tépip yéyeleydu. **10** Oghri bolsa peqet oghrilash, öltürüş we buzush üçünla kélidu. Men bolsam ularni hayatliqqa érishsun we shu hayatliqi mol bolsun dep keldim. **11** Yaxshi padichi özümduermen. Yaxshi padichi qoylar üçün öz jénini pida qilidu. **12** Lékin medikar undaq qilmaydu. U belki ne qoylarning igisi ne padichisi bolmighachqa, bōrining kelginini körse, qoylarni tashlap qachidu we bōre kélip qoylarni titip tiripiren qiliwétidu. **13** Emdi medikar bolsa peqet heqqini dep ishlep, qoylargha köngül bölmey beder qachidu. **14** Yaxshi padichi özümduermen. Ata méni tonighinidek men atini tonughinimdek, men özümningkilerni tonuymen we özümningkilermu méni tonuydu; qoylar üçün jénim pida. **15** Bu qotandin bolmighan bashqa qoylirimmu bar. Ularnimu élip bashlishim kérek we ularmu awazimni anglaydu; shuning bilen bir pada bolidu, shundaqla ularning bir padichisi bolidu. **17** Ata méni shu sewebtin söyiduki, men jénimni qayturuwélisim üçün uni pida qilimen. **18** Jénimni héchkim mendin alalmaydu, men uni öz ixtiyarim bilen pida qilimen. Men uni pida qilishqa hoquqluqmen we shundaqla uni qayturuwélisim hoquqluqmen; bu emrni Atamdin tapshuruwalghanmen. **19** Bu sözler tüpeylidin Yehudiylar arisida yene bölünüş peyda boldi. **20** Ulardin köp ademler: — Uninggha jin chaplishiptu, u Bizni qachan'ghiche tit-tit qilip tutuqluqta qaldurmaqchisen? Eger Mesih bolsang, bizge ochuqini éyt, — déyishti. **25** Eysa mundaq jawab berdi: — Men silerge éyttim, lékin ishenmeysiler. Atamning nami bilen qilghan emellirimning özi manga guwahliq béridu. **26** Biraq men silerge éyqtinimdek, siler étiqad qilmidinglar, chünki méning qoylirimdin emessiler. **27** Méning qoylirim méning awazimni anglaydu, men ularni tonuymen we ular manga egishidu. **28** Men ulargha menggülük hayat ata qilimen; ular esla halak bolmaydu. Héchkim ularni qolumdin tartiwalalmaydu. (aiōn g165, aiōnios g166) **29** Ular ni manga teqdim qilghan atam hemmidin üstündür we héchkim ularni atamning qolidin tartiwalalmaydu. **30** Men we Ata [eslidinla] birdurmiz. **31** Buning bilen Yehudiylar yene uni chalma-késeq qilishmaqchi bolup, yerdin qollirigha tash élishti. **32** Eysa ulargha: — Atamdin kelgen nurghun yaxshi emellerni silerge körsettim. Bu emellerning qaysisi üçün méni chalma-késeq qilmaqchisiler? — dédi. **33** — Séni yaxshi bir emel üçün emes, belki kupurluq qilghining üçün chalma-késeq qilimiz. Chünki sen bir insan turuqluq, özüngni Xuda qilip körsetting! — dédi Yehudiylar jawaben. **34** Eysa ulargha mundaq jawab berdi: — Silerge tewe muqeddes qanunda «Men éyttim, siler ilahlarsiler» dep pütülgen emesmu? **35** Xuda öz söz-kalamini yetküzgenlerni «ilahlar» dep atighan yerde (we muqeddes yazmilarda éytilghini hergiz küchtin qalmaydu) **36** néme üçün Ata Özige xas-muqeddes qilip paniy dunyagha ewetken zat «Men Xudaning Oghlimen» dése, u toghruluq «kupurluq qilding!» deysiler? **37** Eger Atamning

emellirini qilmisam, manga ishenmenglar. **38** Biraq qilsam, manga ishenmigen halettimu, emellarning özlrige ishiniglar. Buning bilen Atining mende ikenlikini, méningmu Atida ikenlikimni heq dep bilip étiqad qilidighan bolisiler. **39** Buning bilen ular yene uni tutmaqchi boldi, biraq u ularning qolliridin qutulup, u yerdin ketti. **40** Andin u yene Iordan deryasining u qétigha, yeni Yehya [peyghember] deslipide ademlerni chömüldürgen jaygha béríp, u yerde turdi. **41** Nurghun kishiler uning yénigha keldi. Ular: — Yehya héch möjizilik alamet körsetmigen, lékin uning bu adem toghrisida barliq éytqanliri rast iken! — déyishti. **42** Shuning bilen nurghunlighan kishiler bu yerde uninggha étiqad qildi.

11 Lazarus dégen bir adem késel bolup qalghanidi. U Meryem we hedisi Marta turghan, Beyt-Aniya dégen kentte turatti **2** (bu Meryem bolsa, Rebge xushbuy mayni sürkigen, putlirini öz chachliri bilen értip qurutqan héliqi Meryem idi; késel bolup yatqan Lazarus uning inisi idi). **3** Lazarusning hediliri Eysagha xewerchi ewetip: «I Reb, mana sen söygen [dostung] késel bolup qaldi» dep yetküzdi. **4** Lékin Eysa buni anglap: — Bu késeldin ölüp ketmeydu, belki bu arqiliq Xudaning Oghli ulughlinip, Xudaning shan-sheripi ayan qilinidu — dédi. **5** Eysa Marta, singlisi we Lazarusni tolimu söyetti. **6** Shunga u Lazarusning késel ikenlikini anglighan bolsimu, özi turuwatqan jayda yene ikki kün turdi. **7** Andin kéyin u muxlisirigha: — Yehudiyege qayta baraylil — dédi. **8** Muxlisiri uninggha: — Ustaz, yéqindila [u yerdiki] Yehudiylar séni chalmakéseq qilmaqchi bolghan tursa, yene u yerge qayta baramsen? — déyishti. **9** Eysa mundaq dédi: — Kündüzde on ikki saet bar emesmu? Kündüzi yol mangghan kishi putlashmas, chünki u bu dunyaning yorugini köridi. **10** Lékin kéchisi yol mangghan kishi putlishar, chünki uningda yoruqluq yoqtur. **11** Bu sözlerni éytqandin kéyin, u: — Dostimiz Lazarus uxlap qaldi; men uni uyqusidin oyghatqili barimen, — dep qoshup qoydi. **12** Shunga muxlislar uninggha: — I Reb, uxlighan bolsa, yaxshi bolup qalidu, — dédi.

13 Halbuki, Eysa Lazarusning ölümi toghruluq éytqanidi, lékin ular u dem élishtiki uyquni dewatidu, dep oylashti. **14** Shunga Eysa ulargha ochuqini éytip: — Lazarus öldi, — dédi. **15** — Biraq silerni dep, silerning étiqad qilishinglar üçün, [uning qéshida] bolmighanliqimgha xushalmen. Emdi uning yénigha barayli, — dédi. **16** «Qoshkézek» dep atilidighan Tomas bashqa muxlisdashlirigha: — Bizmu uning bilen bille barayli hem uning bilen bille öleyli, — dédi. **17** Eysa muxlisiri bilen Beyt-Aniyagha barghanda, Lazarusning yerlikke qoyulghinigha alliqachan töt kün bolghanliqi uninggha melum boldi. **18** Beyt-Aniya Yérusalémgha yéqin bolup, uningdin alte chaqirimche yiraqliqta idi, **19** shuning bilen nurghun Yehudiylar Marta bilen Meryemge inisi toghrisida teselli bergili ularning yénigha kelgenidi. **20** Marta emdi Eysaning kéliwatqinini anglapla, uning aldigha chiqti. Lékin Meryem bolsa öyide olturup qaldi. **21** Marta emdi Eysagha: — I Reb, bu yerde bolghan bolsang, inim ölmigen bolatti. **22** Hélihem Xudadin némini tiliseng, Uning sanga shuni bérédighanliqini bilimen, — dédi. **23** — Ining qayta tirilidu, — dédi Eysa. **24** Marta: — Axirqi künide, yene tirilish künide uning jezmen tirilidighanliqini bilimen, — dédi. **25** Eysa uninggha: — Tirilish we hayatliq men özümduymen; manga étiqad qilghuchi kishi ölsimu, hayat bolidu; **26** we hayat turup, manga étiqad qilghuchi ebedil'ebed ölmes; buninggha ishinemsen? (aiŋon g165) **27** U uninggha: — Ishinimen, i Reb; séning dunyagha kélishi muqerrer bolghan Mesih, Xudaning Oghli ikenlikingge ishinimen. **28** Buni dep bolup, u béríp singlisi Meryemni astighina chaqirip: — Ustaz keldi, séni chaqiriwatidu, — dédi. **29** Meryem buni anglap, derhal ornidin turup, uning aldigha bardi **30** (shu peyette Eysa téxi yézigha kirmigen bolup, Marta uning aldigha méngip, uchriship qalghan yerde idi). **31** Emdi [Meryemge] teselli bériwatqan, öyde uning bilen olturghan Yehudiylar uning aldirap qopup sirtqa chiqip ketkinini körüp, uni qebrige béríp shu yerde yigha-zar qilghili ketti, dep oylap, uning keynidin méngishti. **32** Meryem emdi Eysa

bar yerge barghanda uni köriup, ayighigha özini étip: — I Reb, bu yerde bolghan bolsang, inim ölmigen bolatti! — dédi. **33** Eysa Meryemning yigha-zar qilghinini, shundaqla uning bilen bille kelgen Yehudiy xelqning yigha-zar qilishqinini körgende, rohida qattiq pighan chékip, köngli tolimu biaram boldi we: **34** — Uni qeyerge qoydunglar? — dep soridi. — I Reb, kélip körgin, — déyishti ular. **35** Eysa köz yéshi qildi. **36** Yehudiy xelqi: — Qaranglar, u uni qanchilik söygen! — déyishti. **37** We ulardin beziliri: — Qarighuning közini achqan bu kishi késel ademni ölümün saqlap qalalmasmidi? — déyishti. **38** Eysa ichide yene qattiq pighan chékip, qebrining aldigha bardı. Qebri bir ghar idi; uning kirish aghzigha chong bir tash qoyuqluq idi. **39** Eysa: — Tashni éliwétinqlar! — dédi. Ölgüchining hedisi Marta: — I Reb, yerlikke qoyghili töt kün boldi, hazir u purap ketkendu, — dédi. **40** Eysa uninggha: — Men sanga: «Étiqad qilsang, Xudaning shan-sheripini körisen» dégenidimghu! — dédi. **41** Buning bilen xalayıq tashni éliwetti. Eysa közlirini asman'gha tikip mundaq dua qildi: — I Ata, tilikimni anglighining üçün sanga teshekkür éytimen. **42** Tileklirimni hemishe anglaydighanliqingni bilimen; lékin shundaq bolsimu, etrapimdiki mushu xalayıq séning méni ewetkenlikingge ishensun dep, buni éytiwatimen! **43** Bu sözlerni qilghandin kéyin, u yuqiri awazda: — Lazarus, tashqirigha chiq! — dep towlıdı. **44** Ölgüchi qolputliri képenlen'gen, éngiki téngilghan halda tashqirigha chiqti. Eysa ulargha: — Képenni yéshiwétip, uni azad qilinglar! — dédi. **45** Meryemning yénigha pete qilip kélip, uning emillirini körgen Yehudiylar ichidin nurghunliri uninggha étiqad qildi. **46** Lékin ularning ichide beziliri Perisiylerning yénigha bérıp, Eysaning qilghan ishlirini melum qilishti. **47** Shunga bash kahinlar we Perisiyler Yehudiylarning kéngeshmisini yighip: — Qandaq qilishimiz kérek? Bu adem nurghun möjizilik alametlerni yaritiwatidu. **48** Uninggha shundaq yol qoyup bériwersek, hemme adem uninggha étiqad qilip kétidu. Shundaq bolghanda, Rimliqlar kélip bu bizning jayimiz we qowmimizni weyran

qiliwétidu! — déyishti. **49** Ularning ichide biri, yeni shu yili bash kahin bolghan Qayafa: — Siler héchnémını bilmeydikensiler! **50** Püttün xelqning halak bolushining ornigha, birla ademning ular üçün ölüşining ewzellikini chüshinip yetmeydikensiler, — dédi **51** (bu sözni u özlükidin éytmighanidi; belki u shu yili bash kahin bolghanlıqı üçün, Eysaning [Yehudiy] xelqi üçün, shundaqla peqet u xelq üçünla emes, belki Xudaning her yan'gha tarqilip ketken perzentlirining hemmisini bir qilip uyushturush üçün ölidighanlıqıdin aldın bësharet bérıp shundaq dégenidi). **53** Shuning bilen ular meslihetliship, shu kündin bashlap Eysani öltürüwétishni qestlıdı. **54** Shuning üçün Eysa emdi Yehudiylar arisida ashkara yürmeytti, u u yerdin ayrılıp chölge yéqin rayondiki Efraim isimlik bir shehirige bérıp, muxlisleri bilen u yerde turdı. **55** Emdi Yehudiylarning «ötüp kétish héyti»gha az qalghanidi. Nurghun kishiler taharetni ada qilish üçün, héyttin ilgiri yézılardin Yérusalémgha kélishti. **56** Shuning bilen bille shu kishiler Eysani izdeshti. Ular ibadetxanida yighilghanda bir-birige: — Qandaq oylawatisiler? U héyt ötküzgili kelmesmu? — déyishti. **57** Bash kahinlar bilen Perisiyler bolsa uni tutush üçün, herkimning uning qeyerdilikini bilse, melum qilishi toghruluq perman chiqarghanidi.

12 Ötüp kétish héytidin alte kün ilgiri, Eysa özi ölümün tirildürgen Lazarus turuwatqan jay — Beyt-Aniyagha keldi. **2** Shu wejidin ular u yerde uninggha ziyapet berdi. Marta méhmanlarni kütüwatatti; Lazarus bolsa Eysa bilen hemdastixan bolghanlarning biri idi. **3** Meryem emdi nahayiti qimmet bahalıq sap sumbul etirdin bir qadaq ekilip, Eysaning putlirigha quydi andin chachlırı bilen putlirini értip qurutti. Etirning xush purıqı öyni bir aldi. **4** Lékin uning muxlislıridin biri, yeni uninggha pat arida satqunluq qilghuchi, Simonning oghlı Yehuda Ishqariyot: **5** — Némishqa bu [qimmet bahalıq] etir kembeghellerge sedıqe qilip bérilishke üç yüz dinargha sétilmidi? — dédi **6** (u bu sözni kembeghellerning ghémını yégenlıkı üçün emes, belki oghrı bolghanlıqı

üçhün dégenidi; chünki u [muxlislarning ortaq] — dep telep qilishti. **22** Filip béríp buni hemyanini saqlighuchi bolup, daim uninggha Andriyasqa éytti. Andin Andriyas we Filip ikkisi sélin'ghinidin oghriliwalatti). **7** Emdi Eysa: Eysagha melum qildi. **23** Lékin Eysa ulargha — Ayalni öz ixtiyarigha qoyghin! Chünki u jawaben mundaq dédi: — «Insan'oghlining shan-sherepte ulughlinidighan waqit-saiti yétip keldi. **24** Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, bughday déni tupraq ichige chüshüp ölmigüche, özi yenila yalghuz qalidu; lékin ölse, mol hosul béridu. **25** Kimdekim öz hayatini ayisa uningdin mehrum bolidu; lékin bu dunyada öz hayatidin nepretlense, uni menggülük hayatliqqa saqliyalaydu. (aiōnios g166) **26** Kimdekim xizmitimde bolushni xalisa, manga egeshsun. Men qeyerde bolsam, méning xizmetchimmu shu yerde bolidu. Kémdekim méning xizmitimde bolsa, Ata uninggha izzet qilidu. **27** Hazir jénim qattiq azabliniwatidu. Men néme déyishim kérek? «Ata, méni bu saettin qutquzghin!» deymu? Lékin men del mushu waqit-saet üçhün keldim. **28** Ata, naminggha shan-sherep keltürgin!». Shuan, asmandin bir awaz anglinip: — Uninggha shan-sherep keltürdüm we yene uninggha shan-sherep keltürimen!» — déyildi. **29** Buni anglighan shu yerde turghan xalayiq: — Hawa güldürlidi, — déyishti. Yene beziler bolsa: — Bir perishte uninggha gep qildi, — déyishti. **30** Eysa bolsa jawaben: — Bu awaz méni dep emes, silerni dep chüshti. **31** Emdi dunyaning üstige höküm chiqirilish waqti keldi; hazir bu dunyaning hökümdarining tashqirigha qoghlinish waqti keldi. **32** We men bolsam, yerning üstidin kötürülginimde, pütkül insanlarni özümge jelp qilip tartimen, — dédi **33** (uning buni dégini özining qandaq ölüm bilen ölidighanliqini körsetkini idi). **34** Xalayiq buninggha jawaben uningdin: — Biz muqeddes qanundin Mesihning ebedgiche qalidighinini anglighan; sen qandaqsige «Insan'oghli kötürülüşü kérek» deysen?! Bu qandaqmu «Insan'oghli» bolsun? — dep soridi. (aiōn g165) **35** Shunga Eysa ulargha: — Nurning aranglarda bolidighan waqti uzun bolmaydu. Shunga qarangghuluqning silerni bésiwalmasliqi üçhün, nur bar waqtida [uningda] ménginglar; qarangghuluqta mangghan kishi özining qeyerde kétiwatqanliqini bilmeydu. **36** Nur

aranglarda bar waqitta, uninggha ishiniglar; buning bilen nurning perzentliri bolisiler, — dédi. Eysa bu sözlerni qilghandin kéyin, ulardin ayrilip yoshurunuwalidi. 37 Gerche u ularning köz aldida shunche tola möjizilik alamet körsetken bolsimu, ular téxi uninggha étiqad qilmidi. 38 Shuning bilen Yeshaya peyghemberning yazmisida aldin'ala körsitilgen bésharet del emelge ashurdi: «I Perwerdigar, bizning yetküzgen xewirimizge kimmu ishen'gen? Hem «Perwerdigarning biliki» Bolghuchi kimgimu ayan qilin'ghan?» 39 Xalayiqlarning étiqad qilmighinining sewebi del shuki (xuddi Yeshaya peyghember yene aldin'ala éytqandek): «[Perwerdigar] ularning közlirini kor, Qelbini tash qildi; Meqset, ularning közlirining körüp, Qelbining chüshinip, [Gunahliridin] yénishining aldini élish üçündür; Bolmisa, Men ularni saqaytqan bolattim, — [deydu Perwerdigar]». 41 Bu sözlerni Yeshaya [peyghember] [Mesihning] shan-sheripini körüp uninggha qarita aldin'ala söz qilghinida éytqanidi. 42 Wehalenki, gerche hetta Yehudiy aqsaqalliridinmu nurghunlighan ademler uninggha étiqad qilghan bolsimu, ular Perisiyler wejidin qorqup, özlirining sinagogtin qoghlap chiqiriwétilmesliki üçün uni étirap qilmidi. 43 Buning sewebi, ular insanlardin kélidighan izzet-shöhretni Xudadin kélidighan izzet-shöhretni yaxshi köretti. 44 Biraq Eysa yuqiri awaz bilen mundaq dédi: — Manga étiqad qilghuchi mangila emes, belki méni Ewetküchige étiqad qilghuchidir. 45 Kimki méni körgüchi bolsa, méni Ewetküchini körgüchi bolidu. 46 Men manga étiqad qilghuchilar qarangghuluqta qalmisun dep, nur süpitide dunyagha keldim. 47 Birsı sözlirimni anglap, ularni tutmisa, uni soraqqa tartmaymen; chünki men dunyadikilerni soraqqa tartqili emes, belki dunyadikilerni qutquzghili keldim. 48 Biraq méni chetke qaqquchini, shundaqla sözlirimni qobul qilmighanni bolsa, uni soraqqa tartquchi birsi bar. U bolsimu, men éytqan söz-kalamimdur. U axirqi küni uni soraqqa tartidu. 49 Chünki men özlükümdin sözliginim yoq, belki méni ewetken Ata méning némini déyishim we

qandaq sözlishim kéreklikige emr bergen. 50 Uning emrining menggülik hayatliq ikenlikini bilimen. Shunga némini sözlisem, Ata manga buyrughinidek sözleymen. (aiōnios g166)

13 Ötüp kétish héytidin ilgiri, Eysa bu dunyadin ayrilip, Atining yénigha baridighan waqit-saetning yétip kelgenlikini bildi we shuning üçün bu dunyadiki öz ademlirige körsitip kelgen méhir-muhebbitini axirghiche toluq körsitip turdi. 2 Emdi kechlik tamaq yéyiliwatqanidi; Iblis alliburun Simonning oghli Yehuda Ishqariyotning könglige Eysagha satqunluq qilish weswesisini salghanidi. 3 Eysa Atining her ishni uning qoligha tapshurghinini, we özining Xudaning yénidin kélip, Xudaning yénigha qaytidighanliqini bilgechke, 4 dastixandin turup, ton-könglikini yéship, bir lóngge bilen bélini baghlidi. 5 Andin jawurgha su quyup, muxlislarning putlirini yuyushqa we bélige baghligghan lóngge bilen sürtüp qurutushqa bashlidi. 6 Nöwet Simon Pétrusqa kelgende, Pétrus uninggha: — I Reb, putumni sen yusang qandaq bolghini?! — dédi. 7 Eysa uninggha: — Néme qiliwatqinimni hazir bilmeysen, lékin kéyin bilisen, — dédi. 8 Pétrus: — Sen méning putumni yusang hergiz bolmaydu! — dédi. Eysa uninggha jawaben: — Séni yumisam, méning bilen teng nésiweng bolmaydu, — dédi. (aiōn g165) 9 Simon Pétrus: — I Reb, undaqla peqet putlirimnıla emes, qollirimnimu, béshimnimu yughaysen! — dédi. 10 Eysa uninggha: — Bedini yuyulup, tamamen pakiz bolghan adem peqet putlirini yusila qayta yuyunushining hajiti bolmaydu. Siler pakiz, lékin hemminglar emes, — dédi 11 (chünki u özi kimning tutup bérédighanliqini biletti; shuning üçün u «Hemminglarla pakiz emes» dégenidi). 12 Shuning bilen u ularning putlirini yuyup bolghandin kéyin, ton-könglikini kiyip, yene dastixan'gha olturup ulargha mundaq dédi: — Silerge néme qilghinimni uqtunglarmu? 13 Siler méni «Ustaz» we «Reb» deysiler we rast éytisiler, men shundaqturmen. 14 Eger men Reb we ustazinglar turuqluq, putliringlarni yughanikenmen, silermu bir-

biringlarning putlirini yuyushunglar kérek. **15** Men silerge qilghandek silerningmu hem shundaq qilishinglar üçün bu ülgini qaldurdum. **16** Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, qul xojayinidin üstün turmaydu, elchimu özini ewetküchidin üstün turmaydu. **17** Bu ishlarni bilgenikensiler, shundaq qilsanglar bextliksiler! **18** Men bularni hemminglarga qaritip éytmidim. Men tallighanlirimni bilimen, lékin [muqeddes yazmilarda] aldın pütülgen: «Men bilen hemdastixan bolup nénimni yégenmu manga put attı!» dégen bu söz emelge ashurulmay qalmaydu. **19** Men bu ish yüz bérishdin awwal uni silerge éytip qoyayki, u ishlar yüz bergende méning «Bar Bolghuchi» ikenlikimge ishinisiler. **20** Berheq, berheq, silerge shuni éytip qoyayki, kimki men ewetken herqandaq birsini qobul qilghan bolsa, méni qobul qilghan bolidu; we méni qobul qilghuchilar méni Ewetküchini qobul qilghan bolidu. **21** Eysa bu sözlerni éytqandin kéyin, rohta qattiq pigħan chékip, mundaq guwahliq berdi: — Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, aranglarda bireylen manga satqunluq qilidu! **22** Muxlislar kimni dewatqanliqini bilelmey, bir-birige qarastı. **23** Emdi dastixanda muxlisliridin biri Eysaning meydisige yólinip yatqanidi; u bolsa «Eysa sóyidighan muxlis» idi. **24** Simon Pétrus uningdin [Eysaning] kimni dewatqinini sorap béqishini isharet qildi. **25** Shuning bilen u Eysaning meydisige yólinip turup uningdin: — I Reb, u kimdur? — dep soridi. **26** Eysa jawab bérıp: — Bu bir chishlem nanni ashqa tögürüp kimgé sunsam, shudur, — dédi. Shuning bilen u bir chishlem nanni [ashqa] tögürüp, Simonning oghli Yehuda Ishqariyotqa sundi. **27** Yehuda nanni éliwidi, Sheytan uning ichige kirdi. — Qilidighiningni chapsan qil, — dédi Eysa uninggha. **28** (Emdi dastixanda olturghanlarning héchqaysisi uning [Yehudagha] bu sözlerni néme üçün déginini bilmidi. **29** Yehuda ularning ortağ hemyanini tutqini üçün, beziler Eysa uninggha: «Bizge kéreklik héytliq nersilerni élip kel» yaki «Kembeghellerge birer nerse ber» dewatsa

kérek, dep oylashti). **30** Yehuda bu bir chishlem nanni élipla tashqirigha chiqip ketti (bu chagħ kéche idi). **31** Yehuda tashqirigha chiqip kettendin kéyin, Eysa mundaq dédi: — Emdi Insan’oghli ulughlinidighan waqit-saet yétip keldi we Xuda u arqiliq ulughlinidu. **32** We eger Xuda uningda ulughlansa, Xudamu Özide uni ulughlaydu, shundaqla derhal uni ulughlaydu. **33** Balilirim, siler bilen bille bolidighan yene azghina waqtım qaldi. Siler méni izdeysiler, lékin méning Yehudiylargħa: «Men baridighan yerge siler baralmaysiler» dep éytqinimdek, buni silergimu éytime. **34** Silerge yéngi bir emr tapshurimenki, «bir-biringlarni sóyünglar». Silerni sóyginimdek, silermu bir-biringlarni sóyünglar. **35** Aranglarda bir-biringlargħa méhir-muhebbitinglar bolsa, hemme adem silerning méning muxlisirim ikenlikinglarni bilidu. **36** Simon Pétrus uningdin: — I Reb, qeyerge barisen? — dep soridi. Eysa jawaben: — Men kétidighan yerge hazirche egiship baralmaysen, lékin kéyin manga egiship barisen, — dédi. **37** Pétrus uninggha: — I Reb, néme üçün hazir séning keyningdin egiship baralmaymen? Sen üçün jénimni pida qilay! — dédi. **38** Eysa jawaben mundaq dédi: — Men üçün rasttinla jéningni pida qilamsen? Berheq, berheq, sanga éytip qoyayki, xoraz chillighuche, sen mendin üç qétim tanisen!

14 Könglünglarni parakende qilmanglar!

Xudagħa ishinisiler, mangimu ishininglar.

2 Atamning öyide nurghun makanlar bar. Bolmighan bolsa, buni silerge éytqan bolattım; chünki men herbiringlargħa orun teyyarlash üçün shu yerge kétip barimen. **3** Men silerge orun teyyarlighili baridighanikenmen, choqum qaytip kélip, silerni özümge alimen; shuning bilen, men qeyerde bolsam, silermu shu yerde bolisiler. **4** Siler méning qeyerge kétidighanliqimni we u yerge baridighan yolni bilisiler. **5** Tomas uninggha: — I Reb, séning qeyerge kétidighanliqingni bilmeymiz. Shundaq iken, yolni qandaq bilimiz? — dédi. **6** Eysa uninggha: — Yol, heqiqet we hayatliq özümdurmen. Méningsiz héchkim Atining yénigħa baralmaydu. **7** Eger méni tonughan

bolsanglar, Atamnimu tonughan bolattinglar. Hazirdin boshlap uni tonudunglar hem uni kördünglar, — dédi. **8** — I Reb, Atini bizge körsitip qoysangla, shu kupaye, — dédi Filip. **9** Eysa uninggha mundaq dédi: — «I Filip, siler bilen birge bolghinimgha shunche waqit boldi, méni téxiche tonumidingmu? Méni körgen kishi Atini körgen bolidu. Shundaq turuqluq, sen némishqa yene: «Bizge Atini körsetkeysen» deysen? **10** Men Atida, Ata mende ikenlikige ishenmensen? Silerge éytqan sözlirimni özlükümdin éytqinim yoq; belki mende turuwatqan Ata Öz emellirini qiliwatidu. **11** Méning Atida bolghanliqimgha, Atining mende bolghanliqigha ishinenglar. Yaki héchbolmighanda, méning qilghan emellirimdin manga ishinenglar. **12** Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, manga ishen'gen kishi méning qiliwatqan emellirimni qilalaydu; we bulardinmu téximu ulugh emellerni qilidu, chünki men Atining yénigha [qaytip] kétimen. **13** We Atining Oghulda ulughlinishi üçün, hernémini méning namim bilen tilisenglar, shularni ijabet qilimen. **14** Méning namim bilen herqandaq nersini tilisenglar, men silerge shuni ijabet qilimen». **15** — «Méni söysenglar, emrlirimge emel qilisiler. **16** Menmu Atidin tileymen we U silerge bashqa bir Yardemchi ata qilidu. U siler bilen ebedgiche birge bolidu. (aiŋn g165) **17** U bolsimu Heqiqetning Rohidur. Uni bu dunyadikiler qobul qilalmaydu, chünki Uni ne körmeydu, ne tonumaydu. Biraq siler Uni tonuysiler, chünki U siler bilen bille turuwatidu hem silerde makan qilidu. **18** Men silerni yétim qaldurmaymen, yéninglarga yene qaytip kélimen. **19** Azghina waqittin kéyin, bu dunya méni körmeydu, lékin siler körüsiler. Men hayat bolghanliqim üçün, silermu hayat bolisiler. **20** Shu künde méning Atamda bolghanliqim, silerning mende bolghanliqinglar we menmu hem silerde bolghanliqimni bilisiler. **21** Kim emrlirimge ige bolup ularni tutsa, méni söygüchi shu bolidu. Méni söygüchini Atammu söyidu, menmu uni söyimen we özümni uninggha ayan qilimen». **22** Yehuda (Yehuda Ishqariyot emes) uningdin: — I Reb, sen özüngni bu dunyadikilerge ayan

qilmay, bizgila ayan qilishing qandaq ish? — dep soridi. **23** Eysa uninggha jawaben mundaq dédi: — «Birkim méni söyse, sözüمنى tutidu; Atammu uni söyidu we [Atam] bilen ikkimiz uning yénigha béríp, uning bilen bille makan qilimiz. **24** Méni söymeydighan kishi sözlirimni tutmaydu; we siler anglawatqan bu söz bolsa méning emes, belki méni ewetken Atiningkidur. **25** Men siler bilen bille boluwatqan chéghimda, bularni silerge éyttim. **26** Lékin Ata méning namim bilen ewetidighan Yardemchi, yeni Muqeddes Roh silerge hemmini ögítidu hem méning silerge éytqan hemme sözlirimni ésinglarga keltüridu. **27** Silerge xatirjemlik qaldurimen, öz xatirjemlikimni silerge bérimen; méning silerge berginim bu dunyadikilerning berginidek emestur. Könglünglarni parakende qilmanglar we jür'etsiz bolmanglar. **28** Siler méning: «Men [silerdin] ayrilip kétimen, kéyin yéninglarga yene qaytip kélimen» déginimni anglidinglar. Méni söygen bolsanglar, Atining yénigha kétidighanliqim üçün xursen bolattinglar. Chünki Ata mendin ulughdur. **29** Silerning bu ishlar yüz berginide ishinishinglar üçün bu [ishlar] yüz bérishtin awwal silerge éyttim. **30** Mundin kéyin siler bilen köp sözleshmeymen; chünki bu dunyaning hökümdari kélish aldida turidu we mendin kirgüdek héch yochuq tapalmaydu. **31** Lékin bu dunyaning ademlirining méning Atini söyidighanliqimni bilishi üçün Ata manga néme emr qilghan bolsa, men del shuni emelge ashurimen. Turunglar, bu jaydin kétéyli».

15 — «Heqiqiy üzüm téli» özümdurmen, Atam bolsa baghwendur. **2** Baghwen mendiki méwe bermeydighan herbir shaxni késip tashlaydu. Méwe bergenlirini bolsa téximu köp méwe bersun dep, pak qilip putap turidu. **3** Emdi siler men silerge yetküzgen sözümq arqiliq alliburun pak boldunglar. **4** Siler mende izchil turunglar, menmu silerde izchil turimen. Shax talda turmay, özi méwe bérelmeydighinidek, silermu mende izchil turmisanglar, méwe bérelmeysiler. **5** «Üzümq téli» özümdurmen, siler bolsanglar shaxliridursiler. Kim mende izchil tursa, menmu shundaqla uningda

turghinimda, u köp méwe béridu. Chünki mensiz héchnémini qilalmaysiler. **6** Birsi mende turmisa, u [kéreksiz] shaxtek tashlinip, qurup kétidu. Bundaq shaxlar yighip kelinip otqa tashlinidu. **7** Siler mende izchil tursanglar we sözlirim silerde izchil tursa, némini telep qilsanglar, silerge shu ijabet bolidu. **8** Silerning köp méwi bérishinglar, shundaqla méning muxlisirim ikenlikinglarni ispatlashinglar bilen shan-sherep Atamgha keltürülidu. **9** Atam méni söyginidek, menmu silerni söydüm; méning méhir-muhebbitimde izchil turunglar. **10** Eger emrlirimni tutsanglar, xuddi men Atamning emrlirini tutqan we hemishe uning méhir-muhebbitide turghinimdek, silermu hemishe méning méhir-muhebbitimde turisiler. **11** Méning xushalliqim silerde bolsun we shuningdek xushalliqinglar tolup tashsun dep, men bularni silerge éyttim. **12** Méning emrim shuki, men silerni söyginimdek, silermu bir-biringlarni söyünglar. **13** Insanlarning öz dostliri üçün jénini pida qilishtin chongqur méhir-muhebbiti yoqtur. **14** Silerge buyrughan emrlirimni ada qilsanglar, méning dostlirim bolisiler. **15** Emdi mundin kéyin men silerni «qul» dep atimaymen. Chünki qul xojayinining néme qiliwatqinini bilmeydu. Uning ornigha silerni «dost» dep atidim, chünki Atamdin anglihanlirimning hemmisini silerge yetküzdüm. **16** Siler méni tallighininglar yoq, eksiche men silerni tallidim we silerni béríp méwe bersun hemde méwiliringlar daim saqlansun, méning namim bilen Atidin néme tilisenglar, u silerge bersun dep silerni tiklidim. **17** Silerge shuni emr qilimenki, bir-biringlarni söyünglar. **18** Bu dunyadikiler silerdin nepretlense, silerdin awwal mendin nepretlen'genlikini bilinglar. **19** Silermu bu dunyadikilerdin bolghan bolsanglar, bu dunyadikiler silerni özimizningki dep, söygen bolatti. Biraq siler bu dunyadin bolmighachqa, belki men silerni bu dunyadin ayrip tallighanliqim üçün, emdi bu dunyadikiler silerdin nepretlinidu. **20** Men silerge éytqan sözni ésinglarda tutunglar: «Qul xojayinidin üstün turmaydu». Ular

manga ziyankeshlik qilghan bolsa, silergimu ziyankeshlik qilidu. Méning sözümni tutqan bolsa, ular silerningkinimu tutidu. **21** Biraq méning namim tüpeylidin ular silergimu shu ishlarning hemmisini qilidu, chünki ular méni Ewetküchini tonumaydu. **22** Eger men kélip ulargha söz qilmighan bolsam, ularda gunah yoq dep hésablinatti. Lékin hazir gunahi üçün ularning héch bahanisi yoqtur. **23** Kimdekim mendin nepretlense Atamdinmu nepretlen'gen bolidu. **24** Men ularning arisida bashqa héchkim qilip baqmighan emellerni qilmighan bolsam, ularda gunah yoq dep hésablinatti. Lékin ular hazir [emellirimni] körgen turuqluq, yenila hem mendin hem Atamdin nepretlendi. **25** Lékin bu ishlar ulargha tewe bolghan Tewrat qanunida: «Héhqandaq sewebsizla mendin nepretlendi» dep pütülgen söz emelge ashurulushi üçün shundaq yüz berdi. **26** Lékin men silerge Atining yénidin ewetidighan Yardemchi, yeni Atining yénidin chiqquchi Heqiqetning Rohi kelgende, U manga guwahliq béridu. **27** Silermu manga guwahliq bérísiler, chünki siler bashtin tartip men bilen bille boldunglar.

16 Silerning putliship ketmeslikinglar üçün bularni silerge éyttim. **2** Ular silerni sinagoglarning jamaetliridin qoghlap chiqiriwétidu; hemde shundaq bir waqit-saet kéliduki, silerni öltürgüchi özini Xudagha xizmet qiliwatimen, dep hésablaydu. **3** Ular bularni ya Atini, ya méni tonumighanliqi üçün qilidu. **4** Lékin men bu ishlarni silerge éyttimki, waqit-saiti kelgende, men shundaq aldin'ala éytqinimni ésinglarga keltüreleysiler. **5** — Men bashta bularni silerge éytmidim, chünki men siler bilen bille idim. Lékin emdi méni ewetküchining yénigha qaytip kétimen. Shundaq turuqluq, aranglardin héchkim mendin: «Nege kétisen?» dep sorimaywatidu. **6** Eksiche, silerge bularni éytqinim üçün, qelbinglar qayghugha chömüp ketti. **7** Emma men silerge heqiqetni éytip qoyayki, méning kétishim silerge paydiliqtur. Chünki eger ketmisem, Yardemchi silerge kelmeydu. Emma ketsem, Uni silerge ewetimen. **8** U kelgende, bu dunyadikilerge gunah toghrisida, heqqaniylik

toghrisida we axiret soriqi toghrisida heqiqetni bilgüzidu. **9** U ularni gunah toghrisida bilgüzidu, chunki ular manga étiqad qilmidi. **10** Ularni heqqaniylik toghrisida [bilgüzidu], chunki Atamning yénigha qaytip barimen we siler méni yene körelmeysiler. **11** Ularni axiret soriqi toghrisida [bilgüzidu], chunki bu dunyaning hökümdari üstige höküm chiqirildi. **12** Silerge éytidighan yene köp sözlirim bar idi; lékin siler ularni hazirche kötürelmeysiler. **13** Lékin U, yeni Heqiqetning Rohi kelgende, U silerni barliq heqiqetke bashlap baridu. Chunki U özlükidin sözlimeydu, belki némini anglighan bolsa, shuni sözleydu we kelgüsida bolidighan ishlardin silerge xewer béridu. **14** U méni ulughlaydu; chunki U mende bar bolghanni tapshuruwélip, silerge jakarlaydu. **15** Atida bar bolghanning hemmisi hem méningkidur; mana shuning üçün men: «U mende bar bolghanni tapshuruwélip, silerge jakarlaydu» dep éyttim. **16** Az waqittin kéyin, méni körmeysiler; we yene bir'az waqit ötkendin kéyin, méni qayta körisiler, chunki men Atamning yénigha kétimen». **17** Shunga muxlislarning beziliri bir-birige: — Bizlerge: — «Az waqittin kéyin, méni körmeysiler; yene bir'az waqit ötkendin kéyin, méni qayta körisiler» we yene «Chunki men Atamning yénigha kétimen» dégini néme déginidu? **18** «Az waqittin kéyin» dégen sözining menisi néme? Uning némilerni dewatqanlirini bilmiduq, — déyishidu. **19** Eysa ularning özidin némini sorimaqchi bolghinini bilip ulargha mundaq dédi: — «Méning «Az waqittin kéyin, méni körmeysiler; yene bir'az waqit ötkendin kéyin, méni körisiler» déginimning menisini bir-biringlardin sorawatamsiler? **20** Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, siler yigha-zar kötürüsiler, lékin bu dunyadikiler xushal bolushup kétidu; siler qayghurisiler, lékin qayghuliringlar shadliqqa aylinidu. **21** Ayal kishi tughutta azablinidu, chunki uning waqit-saiti yétip kelgen; lékin bowiqi tughulup bolghandin kéyin, bir perzentning dunyagha kelgenlikining shadliqi bilen tartqan azabini untup kétidu. **22** Shuninggha oxshash, silermu hazir azabliniwatisiler, lékin men

siler bilen qayta körüshimen, qelbinglar shadlinidu we shadliqlinglarni héchkim silerdin tartiwalalmaydu. **23** Shu künde siler mendin héchnerse sorimaysiler. Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, méning namim bilen Atidin némini tilisenglar, u shuni silerge béridu. **24** Hazirghiche méning namim bilen héchnéme tilimidinglar. Emdi tilenglar, érishisiler, buning bilen shadliqlinglar tolup tashidu! **25** Silerge bularni temsiller bilen éytip berdim. Biraq shundaq bir waqit kéliduki, u chaghda silerge yene temsiller bilen sözlimeymen, Ata toghruluq silerge ochuq éytimen. **26** Shu küni tilekliringlarni méning namim bilen iltija qilisiler. Men siler üçün Atidin telep qilimen, dep éytmaymen; **27** chunki Ata özimu silerni söyidu; chunki siler méni söyisiler we méning Xudaning yénidin kelgenlikimge ishendinglar. **28** Men Atining yénidin chiqip bu dunyagha keldim; emdi men yene bu dunyadin kétip Atining yénigha barimen». **29** Muxlisliri: — Mana sen hazir ochuq éytiwatisen, temsil keltürüp sözlimiding! **30** Biz séning hemmini bilginingni, shundaqla héchkimning sendin soal sorishining hajiti yoqluqini emdi bilip yettuq. Shuningdin séning Xudaning yénidin kelgenlikimge ishenduq, — déyishti. **31** Eysa jawaben ulargha: — Hazir ishendinglarmu? **32** Mana, shundaq waqit-saiti kéley dep qaldi, shundaqla kélip qaldiki, hemminglar méni yalghuz tashlap herbiringlar öz yolliringlarga tarqilip kétisiler. Biraq men yalghuz emesmen, chunki Ata men bilen billidur. **33** Silerning mende xatirjemlikke ige bolushunglar üçün bularni silerge éyttim. Bu dunyada turup azab-oqubet tartisiler, emma gheyretlik bolunglar! Men bu dunya üstidin ghelibe qildim!

17 Eysa bu sözlerni qilghandin kéyin, közlirini ershke tikip, mundaq dua qildi: — I Ata, waqit-saet yétip keldi; Sen Oghlungni ulughlatquzhaysen; buning bilen Oghlungmu Séni ulughlatquzidu; **2** yeni, uning Sen uninggha tapshurghan insanlarga menggülük hayat ata qilishi üçün, uninggha pütkül et igiliridin üstün hoquq ata qilghiningdek, uni

ulughlatquzghaysen. (aiōnios g166) **3** Menggülik hayat shuki, birdinbir heqiqiy Xuda — Séni we Sen ewetken Eysa Mesihni tonushtin ibarettur. (aiōnios g166) **4** Men Séning emel qilishim üçün tapshurghan ishingni orundishim bilen Séni yer yüzide ulughlatquzdum. **5** I Ata, Séning alem apiride bolushtin burun men Özüngning yéningda ige bolghan shan-sherep bilen méni Özüngning yéningda ulughlatquzghaysen. **6** Sen bu dunyadin manga tallap bergen ademlerge Séning namingni ayan qildim. Ular Séningki idi, Sen ularni manga berding we ular Séning söz-kalamingni tutup keldi. **7** Ular hazir Sen manga bergen hemme nersilerning Séningdin kelgenlikini bildi. **8** Chünki Sen manga tapshurghan sözlerni ulargha yetküzdüm; ularmu bularni qobul qildi, shuning bilen Sendin chiqqinimni heqiqeten bilip yetti hemde Séning méni ewetkenlikinggimu ishendi. **9** Bulargha dua qilimen; bu dunyadiki ademlerge emes, belki Sen manga bergen ademlerge dua qilimen; chünki ular Séningkidur. **10** Méning barliqim Séningkidur we Séning barliqing bolsa méningkidur we men ularda sherep taptim. **11** Men emdi bu dunyada turiwermeymen; lékin ular bu dunyada qaldi we men Séning yéninggha kétiwatimen. I muqeddes Ata, Sen manga bergen naming arqiliq ularni saqlighinki, biz ikkimiz bir bolghinimizdek, ularmu bir bolghay. **12** Men ular bilen bille bolghan waqtimda, Sen manga bergen naming bilen ularni saqlidim hem qoghdidim; we muqeddes yazmildariki bésharetning emelge ashurulushi yolida, ularning ichidin halaketke xas bolghan kishidin bashqa birimu yoqalmidi. **13** Mana emdi séning yéninggha barimen. Méning shadliqim ularda tolup tashsun dep, bu sözlerni dunyadiki waqtimda sözlidim. **14** Men ulargha söz-kalamingni tapshurdum. Men bu dunyadin bolmighinimdek, ularmu bu dunyadin bolmighini üçün, bu dunyaning ademliri ulardin nepretlinidu. **15** Ular ni bu dunyadin ayriwetkeysen dep tilimeymen, belki ularni rezil bolghuchidin saqlighaysen, dep tileymen. **16** Men bu dunyadin bolmighinimdek, ularmu bu dunyadin emestur. **17** Ular ni heqiqet arqiliq Özüngge muqeddes qilip atighuzghaysen,

chünki söz-kalaming heqiqettur. **18** Sen méni dunyagha ewetkinigdek, menmu ularni dunyagha ewettim. **19** Ular mu heqiqette muqeddes qilinip Özüngge atalsun dep, özümni Sanga xas ataymen. **20** Men yalghuz ular üçünla emes, yene ularning sözi arqiliq manga étiqad qilidighanlar üçünmu dua qilimen. **21** Ular ni hemmisi bir bolghay; i Ata, Sen mende, men Sende bolghandek, ular mu Bizde bir bolghay; shundaq bolghanda, bu dunyadikiler méni Séning ewetkenlikingge ishinidu. **22** Sen manga ata qilghan shan-sherep ni ulargha ata qildimki, biz ikkimiz bir bolghandek, ular mu bir bolghay; **23** yeni men ularda, sen mende bolup, ular birlikte kamil qilin'ghay. Shu arqiliq bu dunyadikiler méni ewetkenlikingni hem méni söygingdek ular ni mu söygenlikingni bilidu. **24** I Ata, Sen manga bergenliringning hemmisining men bolghan yerde men bilen birge bolushini, shundaqla méning shan-sheripimni, yeni Sen alem apiride bolushtin burun méni söygenliking üçün, manga bergen shan-sherep ni ular ni körüşini xalaymen. **25** I heqqaniy Ata, bu dunyadikiler séni tonumighan, emma men Séni tonuymen we bularmu méni Séning ewetkenlikingni bildi. **26** We men Séning namingni ulargha ayan qildim we yene dawamliq ayan qilimen. Shuning bilen, Séning manga körsetken méhir-muhebbiting ularda bolidu we men mu ularda bolay.

18 Eysa bularni éytqandin kéyin, muxlisli ri bilen bille tashqirigha chiqip Kidron jilghisining u qétigha ötti. U yerde bir baghche bar idi. Eysa bilen muxlisli ri u baghchige kirdi. **2** Uninggha satqunluq qilidighan Yehudamu u yerni biletti, chünki Eysa muxlisli ri bilen pat-pat u yerde yighilip olturatti. **3** Shuning bilen Yehuda bir top Rim leshkerli ri bilen bash kahinlar hem Perisiyler ewetken qarawullarni bashlap bu yerge keldi. Ular ni qollirida panus, mesh'el we qorallar bar idi. **4** Eysa béshigha chüshidighanlar ni hemmisini bilip, ular ni aldigha chiqip: — Kim ni izdeysiler? — dep soridi. **5** Nasaretlik Eysani, — dep jawab bérishti ular. Eysa ulargha: — Mana men bolimen, — dédi. (Uninggha satqunluq

qilghan Yehudamu ularning arisida turatti). we ibadetxanida daim telim béríp keldim, 6 Eysa: «Mana men bolimen» déwidi, ular men yoshurun héchnéme démidim. 21 Bularni arqisigha yénip yerge yiqilishti. 7 Shuning némishqa mendin soraysen? Éytqan sözlirimni bilen Eysa ulardin yene bir qétim: — Kimni anglighanlardin sorighin; mana, ular néme izdeysiler? — dep soridi. — Nasaretlik Eysani, — dégenlikimni bilidu. 22 Eysa bu sözlerni déyishti ular. 8 Eysa: — Silerge éyttinghu, men qilghanda, yénida turghan qarawullardin biri shu bolimen. Eger izdigininglar men bolsam, uni bir kachat urup: — Bash kahin'gha bularni ketkili qoyunglar, — dédi. 9 Buning mushundaq jawab qayturamsen? — dédi. 23 — bilen özining: «[Ata], Sen manga bergenlerdin Eger yaman söz qilghan bolsam, uning yaman héchqaysisini yittürmidim» dégen sözi emelge ikenlikini köpchilikning aldida körsetkin. Emma éytqanlirim durus bolsa, méni néme üçün ashuruldi. 10 Simon Pétrusning yénida bir urisen? — dédi Eysa uninggha. 24 Buning qilich bolghach, u shuan uni sughurup, bash bilen Annas uni baghlaqliq péti bash kahin kahinning chakirigha birni urup, ong quligini shilip chüshürüwetti. Chakarning ismi Malkus Qayafagha yollidi. 25 Simon Pétrus [otning] idi. 11 Eysa Pétrusqa: — Qilichni ghilapqa sal! aldida issinip turuwatqanidi. [Yénidikiler]: — Ata manga tapshurghan qedehni ichmemdim? — dédi. 12 Shuning bilen, leshkerler topi bilen Senmu uning muxlisiridin emesmiding? — mingbéshi hem Yehudiylarning qarawulliri déyishti. — Yaq, emesmen, — dep tandi Pétrus. 26 U yerde bash kahinning chakarliridin, Pétrus Eysani tutup baghlashti. 13 Andin uni aldi quligini késip tashlighan kishige tughqan birsi bilen Annasning aldigha élip bérishiti. Annas bar idi. U Pétrusqa: — Baghchide séni uning bolsa shu yili bash kahin bolup turghan bilen bille körgenidimghu?! — dédi. 27 Pétrus Qayafaning qéynatisi idi. Del shu chaghda xoraz chillidi. 28 Burun Yehudiy Andin ular Eysani Qayafaning yénidin rimliq kéngeshmisidikilerge: «Pütün xelqning [halak bolushining] ornigha, birla ademning ular waliyning ordisigha élip keldi (shu chaghda üçün halak bolushi yaxshi» dep meslihet tang atqanidi). 29 Shunga [waliy] Uni élip kelgen [Yehudiylar] bolsa özimizni napak qilip bulghimayli dep, ordigha kirmidi. Bolmisa ötüp kétish héytining dastixinidin ghizalinalmaytti. 30 Ular: — Bu ademning üstidin néme erz jinayetchi bolmisa, uni sizge tapshurmighan ulargha: — Bu ademning üstidin néme erz bolattuq, — dep jawab bérishiti. 31 — Uni sözlishop, Pétrusni ichkirige bashlap kirdi. 17 özünglar élip kétip, öz qanununlar boyiche Derwaziwen bolghan shu dédek Pétrustin: — höküim chiqiringlar! — dédi Pilatus ulargha. Senmu bu ademning muxlisiridin emesmu? — Yehudiylar: — Bizning héchkimni ölümge dep soridi. Yaq, emes, — dédi Pétrus. 18 Emdi mehkum qilish hoquqimiz yoq tursa, — déyishti. 32 Bu ishlar Eysaning özi qandaq ölüm bilen hawa soghuq bolghanliqi üçün, chakarlur aldida éytqan bësharetlik qarawullar shaxardin gülخان yaqqan bolup, öldüghini toghrisidiki aldin éytqan bësharetlik uning chöriside issinip turushatti. Pétrusmu sözining emelge ashurulushi üçün yüz berdi. 33 Andin Pilatus yene ordisigha kirip, Eysani chaqirtip, uningdin: — Sen Yehudiylarning padishahimu? — dep soridi. 34 Eysa uninggha: — Bu soalni özüng sorawatamesen, yaki bashqilar men toghruluq sanga shundaq éytqanmu? — dédi. 35 — Men bir Yehudiyumu?! Séni

manga tapshurghanlar öz xelqing we bash kahinlarghu! Néme [jinayet] ötküzgeniding? — dédi Pilatus. **36** Eysa jawaben: — Méning padishahliqim bu dunyagha tewe emestur. Eger bu dunyagha tewe bolghan bolsa, xizmetchilirim méning Yehudiylargha tapshurulmasliqim üçün jeng qiliwatqan bolatti. Halbuki, méning padishahliqim bu yerge tewe emestur, — dédi. **37** Shunga Pilatus uninggha: — Undaqta, sen padishahmu? Eysa jawaben: — Shundaq, éytqiningdek, padishahmen. Men shuninggha tughulghanmen, we shuninggha dunyagha keldim: — heqiqetke guwahliq bérishim üçündin ibarettur. Heqiqetke tewe bolghan herbir kishi bolsa méning awazimgha qulaq salidu, — dédi. **38** Pilatus uningdin: — «Heqiqet» dégen néme? — dep soridi. Pilatus mushularni dep, yene tashqirigha, Yehudiylarning aldigha chiqip ulargha: — Men uningdin héchqandaq jinayet tapalmidim. **39** Lékin her yili ötüp kétish héytida siler üçün [mehbuslardin] birni qoyup bérish qaidem bar. Shunga bu «Yehudiylarning padishahi»ni silerge qoyup bérishimni xalamsiler? — dédi. **40** Ularning hemmisi jawab bérir: — Bu ademni emes, Barabbasni qoyup bérir! — dep qiyqas-süren sélishti (Barabbas bolsa bir qaraqchi idi).

19 Shuning bilen, Pilatus Eysani élip bérir qamchilatti. **2** Leshkerler tikenlik shaxlarni örüp, bir taj yasap, uning béshigha kiydürüshti we uninggha [shahane] sösün renglik bir ton kiydürüp, **3** uning aldigha kélip: — Yashighayla, i Yehudiylarning «padishahi»! — dep mesxire qiliship, uning yüzige qayta-qayta kachat saldi. **4** Pilatus bolsa yene ordisdin chiqip, xalayiqqa: — Mana! Uningdin héchqandaq jinayet tapalmighanliqimni bilishinglar üçün, uni silerning aldinglarga élip chiqtim, — dédi. **5** Buning bilen Eysa béshigha tikenlik taj we uchisigha sösün ton kiygüzülgen halda tashqirigha élip chiqildi. Pilatus ulargha: — Qaranglar, u ademge! — dédi. **6** Bash kahinlar we qarawullar uni körüp: — Uni kréstleng, kréstleng! — dep warqirashti. Pilatus ulargha: — Uni élip bérir özünglar kréstlenglar! Chünki men uningdin héchqandaq jinayet tapalmidim!

— dédi. **7** Yehudiylar uninggha jawaben: — Bizde shundaq bir qanun bar. Shu qanunimizgha asasen u ölümge mehkum qilinishi kérek, chünki u özini Xudaning Ogħli dep atiwaldi. **8** Pilatus bu sözni anglap téximu qorqup, **9** yene ordisigha kirip, Eysadin: — Sen zadi qeyerdin kelgen? — dep soridi. Lékin Eysa uninggha jawab bermidi. **10** Shunga Pilatus uninggha: — Sen manga gep qilmamsen? Séni qoyup bérishke hoququm barliqini, shundaqla kréstleshkimu hoququm barliqini bilmemsen? — dédi. **11** Eysa jawaben: — Sanga ershtin bérilmigen bolsa, méning üstümdin héchqandaq hoququng bolmighan bolatti. Shuning üçün méni sanga tapshurup bergen ademning gunahi téximu éghirdur, — dédi. **12** Shu chagħdin tartip, Pilatus uni qoyuwétishke amal izdeytti. Lékin Yehudiylar warqiriship: — Bu ademni qoyuwetsingiz, siz Qeyserning dosti bolmighan bolisiz! Özini padishah dégen herbir kishi Qeyserge qarshi chiqqan bolidu! — dep chuqan sélishti. **13** Pilatus bu sözlerni anglap, Eysani tashqirigha chiqardi we «tash taxtayliq hoyla» dep atalghan, ibraniy tilida «Gabbata» dep atalghan yerde «soraq texti»ge olturdi **14** (u waqit ötüp kétish héytining teyyarliq küningin altinchi saiti etrapida idi). Pilatus Yehudiylargha: Mana bu silerning padishahinglardur! — dédi. **15** Lékin ular warqiriship: — Yoqiting, yoqiting, uni kréstleng! — dédi. Pilatus ulargha: — Méni padishahinglarni kréstlugin, demsiler? — dédi. Bash kahinlar jawaben: — Qeyserdin bashqa héchqandaq padishahimiz yoqtur! — dep [towlashti]. Buning bilen Pilatus uni kréstleshke ulargha tapshurup berdi. **16** [Leshkerler] Eysani élip mangdi. U öz kréstini yüdüp, «Bash söngek jayi» (ibraniy tilida «Golgota») dégen yerge bardi. **18** Ular uni shu yerde yene ikki kishi bilen teng kréstke tartti; bu teripide birsi, u teripide birsi we Eysa ularning otturisdin kréstke tartildi. **19** Pilatus taxtigħa élan yézir kréstke békitip qoydi. Uninggha: — «Nasaretlik Eysa — Yehudiylarning padishahi» dep yézilghanidi. **20** Eysa kréstlinidighan yer sheherge yéqin bolghachqa, nurghun Yehudiylar taxtidiki sözlerni oqudi. Taxtidiki sözler ibraniyché,

latinche we grékche yéziqta yézilghanidi. **21** Shunga Yehudiylarning bash kahinliri Pilatusqa: — «Yehudiylarning padishahi» dep yazmang, belki «U özini men Yehudiylarning padishahi, dégen» dep yézing, — déyishti. **22** Biraq Pilatus jawaben: — Yazidighanni yézip boldum! — dédi. **23** Leshkerler Eysani kréstligendin kéyin, uning kiyimlirini élip, tötke bölüp, herbir leshker bir ülöshtin élishti; ular hem ichidiki uzun köngleknimu élishti; lékin bu könglek tikilmigen, üstidin ayighighiche bir pütün toqulghanidi. **24** Shuning üçün leshkerler bir-birige: — Buni yirtmayli, belki chek tartishayli, kimgé chiqsa shu alsun, — déyishti. Bu ishlar muqeddes yazmildiki munu sözler emelge ashurulush üçün yüz berdi: — «Ular méning kiyimlirimni öz arisida üleshti, Méning könglikimge érishish üçün chek tashlashti». Derweqe, leshkerler shundaq qilishti. **25** Eysaning kréstining yénida anisi, anisining singlisi, Klopasning ayali Meryem we Magdalliq Meryemler turatti. **26** Eysa anisi bilen özi söyidighan muxlisining birge turghanliqini körüp, anisigha: — I xanim, mana séning oghlung! — dédi. **27** Andin u bu muxlisqa: — Mana séning anang! — dédi. Shundin étibaren, u muxlis uni özining öyide turghuzdi. **28** Andin Eysa hemme ishlarining tamam bolghinini bilip (muqeddes yazmildiki bésharet emelge ashurulush üçün): — Ussap kettim! — dédi. **29** U yerde sirke sharab bilen toldurulghan bir koza bar idi. Ular bir parche bulutni sirke sharabqa chilap, bir lépekgül gholigha baghlap, Eysaning aghzigha tenglidi. **30** Eysa sirke sharabni ichkendin kéyin: — Tamam boldi! — dédi-de, béshini töwen qilip, rohini tapshurup berdi. **31** U küni [ötüp kétish héytining] teyyarliq küni bolghachqa, kréstlen'genlerning jesetlirini shabat künide kréstte qaldururmasliq üçün (shabat küni «ulugh küni» hésablan'ghachqa) Yehudiylar Pilatustin kréstlen'genlerning putlirini chéqip andin jesetlirini krésttin tézrek chüshürüwétishni telep qildi. **32** Shuning bilen leshkerler béríp Eysa bilen bille kréstlen'gen birinchi andin ikkinchi ademning putlirini chaqti. **33** Lékin Eysagha kelgende, uning alliqachan ölgenlikini kördi, shuning bilen uning putini chaqmidi. **34** Emma leshkerlerdin biri uning biqinigha neyzini sanjiwidi, shuan qan we su éqip chiqti. **35** Buni körgüchi silerning ishinishinglar üçün guwahliq béridu; körgüchining guwahliqi heqtur, u özining éytqanlirini heq dep bilidu. **36** Bu ishlarining hemmisi muqeddes yazmilarda: «Uning bir tal söngikimu sundurulmaydu» we yene bir bésharette: «Ular özliri sanjighan ademge qaraydu» dep aldin éytılghanlarni emelge ashurush üçün yüz berdi. **38** Bu ishlardin jesitini élip kétishni telep qildi (Yüsüp Eysaning muxlisiridin idi, lékin Yehudiylardin qorqqini üçün buni mexpiy tutatti); Pilatus ruxset berdi, shuning bilen Yüsüp béríp Eysaning jesitini élip ketti. **39** Burun bir kéchisi Eysaning yénigha kelgen héliqi Nikodimmu murmekki bilen sebre arilashтурulghan xushbuy dora-dermandin yüz jingche élip, [uning] [bilen bille] keldi. **40** Ikkiylen Eysaning jesitini Yehudiylarning depne qilish aditi boyiche dora-dermanlarni chéchip, kanap rextler bilen orap képenlidi. **41** Eysa kréstlen'gen yerde bir bagh bolup, baghning ichide téxi héchkim yerlenmigen yéngi bir bosh yerlik bar idi. **42** Bu Yehudiylarning héytining teyyarliq küni bolghachqa hem bu yerlik yéqin jayda bolghanliqi üçün, ular Eysani shu yerlikke qoydi.

20 Heptining birinchi küni tang seher, Magdalliq Meryem qebrige bardi we qebrining aghzidiki tashning éliwétilgenlikini kördi. **2** Shunga u yügürginiche kélip Simon Pétrus we Eysa söygen héliqi muxlisning yénigha kélip, ulargha: — Ular Rebni qebridin yötkiwéiptu, uni qeyerge qoyghinini bilmiduq! — dédi. **3** Pétrus bilen héliqi muxlis tashqirigha chiqip, qebrige qarap yol aldi. **4** Ikkiylen teng yügürüp mangdi, lékin héliqi muxlis Pétrustin téz yügürüp, qebrige birinchi bolup yétip bardi. **5** U éngiship ichige qarap, kanap képenlerning u yerde yéyiqliq turghanliqini kördi, lékin ichkirige kirmidi. **6** Uninggha egiship kelgen Simon Pétrus yétip kélip, qebrige kirdi we u yerde yéyiqliq turghan kanap

képenlarni, 7 shundaqla Eysaning bëshigha oralghan yaghlıqınu kördi. Yaghlıq képenler bilen bir yerde emes, belki ayrim yerde yögeklik turatti. 8 Andin qebrige awwal kelgen héliqi muxlismu qebrige kirip, ehwalni körüp ishendi 9 (chünki ular uning ölümdin qayta tirilishining muqerrerliki heqqide muqeddes yazmilardiki bësharetni téxiche chüshenmeytti). 10 Shuning bilen ikkiylen öz turalghulirigha qaytishti. 11 Emma Meryem bolsa qebrining sirtida turup yighlawatatti. U yighlap turup qebrining ichige éngiship qariwidi, 12 mana aq kiyim kiygen ikki perishte turatti; ularning biri Eysaning jesiti qoyulghan yerning bash teripide, yene biri ayagh teripide olturatti. 13 Ular Meryemdin: — Xanim, némishqa yighlaysen? — dep soridi. — Rebbimni élip kétiptu, uni nege qoyghanlıqini bilelmeywatimen, — dédi u ulargha. 14 U shu sözlerni qilipla, keynige buruluwidi, Eysaning shu yerde turghanlıqını kördi. Lékin u uning Eysa ikenlikini bilmidi. 15 Eysa uningdin — Xanim, némishqa yighlaysen, kimni izdeysen? — dep soridi. Meryem uni baghwen shu, dep oylap: — Teqsir, eger uni siz shu yerdin yötkiwetken bolsingiz, qeyerge qoyghanlıqingizni éytip bergeysiz. Men uni élip kétimen, — dédi. 16 Meryem! — dédi Eysa uninggha. Meryem burulupla, ibraniy tilida: — Rabboni! — dédi (bu söz «ustaz» dégen menide). 17 Eysa uninggha: — Manga ésilminghin! Chünki men téxi atamning yénigha chiqmidim. Bérip qérindashlırimgha: Méni «Silerningmu Atanglarning, yeni méning Atamning, silerning Xudayinglarning, yeni méning Xudayimning yénigha chiqimen!» deydu, — dep yetküzgin, dédi. 18 Shuning bilen Magdallıq Meryem muxlislarıning yénigha bérıp, ulargha: «Rebni kördüm!» dédi we shundaqla Eysa özige éytqan u sözlerni ulargha yetküzdi. 19 Shu küni kechte, yeni heptining birinchi küni kechte, Yehudiylardin qorqqanlıqi üçün muxlislar yighilghan öyde ishiklirini him taqiwalghanidi; shu waqıtta, Eysa kélip ularning otturisida [körünüp], öre turghan halda ulargha: — Silerge aman-xatirjemlik bolghay! — dédi. 20 Buni dep, qollarini we biqinini ulargha körsetti. Shuning bilen muxlislar Rebni körginidin

shadlandi. 21 Shunga Eysa ulargha yene: — Silerge aman-xatirjemlik bolghay! Ata méni ewetkinidek, menmu silerni ewetimen, — dédi. 22 Bu sözni éytqandin kéyin, u ularning üstige bir püwlep: — Muqeddes Rohni qobul qilinglar. 23 Kimning gunahlırini kechürsenglar, uning gunahi kechürüm qilinidu; kimning gunahlırini tutuwalsanglar, shuning gunahi tutuwélinidu! — dédi. 24 Emma on ikkiyenning biri, yeni «qoshkézek» dep atalghan Tomas Eysa kelgende ularning yénida emes idi. 25 Shunga bashqa muxlislar uninggha: — Biz Rebni kördüq! — déyishti. Lékin Tomas ulargha: — Uning qollarida mixlarning izini körmigüche, mixlarning izigha öz barmıqimni we biqinigha öz qolumni tiqip baqmighuche, hergiz ishenmeymen, — dédi. 26 Sekkiz kündin kéyin, muxlislar yene shu öy ichide jem bolghanda, Tomasmu ular bilen bille idi. Ishikler taqaqlıq tursimu, Eysa kélip ularning arisida turup: — Silerge aman-xatirjemlik bolghay! — dédi. 27 Andin u Tomasqa: — Barmıqingni bu yerge tegküzüp, qollirimgha qara. Qolungni uzitip, biqinimgha tiqip, gumanda bolmay, ishen'güchi bolghin! — dédi. 28 Tomas uninggha: — Méning Rebbim hem méning Xudayimsen! — dep jawab berdi. 29 Eysa uninggha: — Méni körgenliking üçün ishending. Körmey turup ishen'güchiler bextliktur! — dédi. 30 Eysa muxlislırining aldida bu kitabta xatirilenmigen bashqa nurghun möjizilik alametlernimu körsetti. 31 Lékin mushular silerni Eysaning Mesih, shundaqla Xudaning Oghlı ikenlikige ishensun hem bu arqılıq [uninggha] étiqad qilip, uning nami arqılıq hayatlıqqa érishsun, dep yézildi.

21 Bu ishlardin kéyin, Eysa Tibériyas déngizining boyida muxlislırigha yene bir qétim körtüdi. Uning bu qétimqi körünüşhi mundaq boldi: 2 Simon Pétrus, «qoshkézek» dep atalghan Tomas, Galiliyediki Kanalıq Nataniyel, Zebediyning oghulliri we bashqa ikki muxlis bille idi. 3 Simon Pétrus: Men béliq tutqılı barimen, — dédi. Köpchilik: Bizmu sen bilen bille barimiz, — déyishti. Ular tashqirigha chiqıp, kémige olturdi, lékin shu bir kéche héchnerse tutalmidi. 4 Tang atay déginide, Eysa qirghaqtı

turatti, biraq muxlislar uning Eysa ikenlikini bilmidi. **5** Shunga Eysa: — Balilar, silerde yégudek bir nerse yoqu? — dep soridi. — Yoq, — dep jawab berdi ular. **6** Eysa ulargha — Torni kémining ong teripige tashlanglar, shundaq qilsanglar tutisiler, — dédi. Shuning bilen ular torni [shu yaqqa] tashlap, shundaq köp béliq tuttiki, hetta torni tartip chiqirilmay qaldi. **7** Eysa söygen muxlis Pétrusqa: — Bu Rebqu! — dédi. Simon Pétrus uning Eysa ikenlikini anglap, tonini özige yögep (chünki [bélining asti] yalingach idi) özini déngizgha tashlidi. **8** Qirghaqtin anche yiraq emes bolup, texminen ikki yüz gez yiraqliqta bolghachqa, qalghan muxlislar béliq bilen tolghan torni tartip kichik kémisi bilen qirghaqa keldi. **9** Ular qirghaqa chiqqanda, shaxardin yéqilghan, üstide béliq qoyuqluq gülxanni we nanni kördi. **10** Eysa: — Emdi tutqan béliqlargardin ekélinglar, — dédi. **11** Simon Pétrus [kémige] chiqip, torni qirghaqa tartip chiqardi. Tor chong béliqlar bilen tolghan bolup, jemi bir yüz ellik üç béliq bar idi. Béliq shunche köp bolghini bilen, tor yirtilmighanidi. **12** Eysa: — Kélinglar, nashta qilinglar, — dédi. Muxlislarning ichidin héchkim uningdin: — Sen kim bolisen? — dep sorashqa pétinalmidi. Chünki ular uning Reb ikenlikini bildi. **13** Eysa nanni ekilip ulargha berdi hem béliqlarnimu shundaq qildi. **14** Mana bu Eysaning ölgendin kéyin tirilip, özini muxlisirigha üçinchi qétim ayan qilishi idi. **15** Ular nashta qilghandin kéyin, Eysa Simon Pétrustin: — Yunusning oghli Simon, sen méni bulardinmu chongqur söyemsen? — dep soridi. — Shundaq Reb, méning séni söyidighanliqimni sen bilisen! — dédi Pétrus. Eysa uninggha: Undaqa, qozilirimni otlitip baq! — dédi. **16** U ikkinchi qétim yene uningdin: — Yunusning oghli Simon, méni söyemsen? — dep soridi. Pétrus yene: — Shundaq, Reb, méning séni söyidighanliqimni bilisen, — dédi. Eysa uninggha: — Undaqa, qoylirimni baq, — dédi. **17** Üchinchi qétim uningdin yene: — Yunusning oghli Simon, méni söyemsen? — dep soridi. Pétrus Eysaning üçinchi qétim özidin: «Méni söyemsen?» dep sorighanliqigha köngli yérin bolup: — Reb, sen hemmini bilisen, séni söyidighanliqimnimu bilisen, — dédi. Eysa uninggha: — Undaqa, qoylirimni otlat. **18** Berheq, berheq, sanga shuni éytip qoyayki, yash waqtingda bélingni özüng baghlap, qeyerge baray déseng shu yerge mangatting; lékin yashan'ghanda, qolliringni uzitisen we bashqa birsi séni baghlap, sen xalimaydighan yerge élip kétidu, — dédi. **19** Eysa bu sözni Pétrusning qandaq ölüş arqiliq Xudagha shan-sherep keltüridighanliqini éniq bildürtüş üçün éytti. Andin, uninggha yene: — Manga egeshküchi bolghin, — dédi. **20** Pétrus keynige burulup, Eysa söyidighan muxlisning egiship kéliwatqanliqini kördi (bu muxlis kechlik tamaqta Eysaning quchiqigha yölinip: «I Reb, séni tutup béridighan kimdu?» dep sorighan muxlis idi). **21** Pétrus uni körüp, Eysadin: — I Reb, bu adem kéyin qandaq bolar? — dep soridi. **22** Eysa uninggha: — Eger men qayta kelgüche uning turup qélishini xalisammu, séning buning bilen néme karing?! Manga egeshküchi bolghin, — dédi. **23** Buning bilen qérindashlar arisida «Héliqi muxlis ölmeydu» dégen gep tarqaldi. Lékin Eysa Pétrusqa: «U ölmeydu» démigenidi, belki peqet: «Eger men qayta kelgüche uning turup qélishini xalisammu, séning buning bilen néme karing?!» dégenidi. **24** Bu ishlargha guwahliq bergüchi hemde bu ishlarni xatiriligüchi ene shu muxlistur. Uning guwahliqining heqiqet ikenlikini bilimiz. **25** Eysa bulardin bashqa nurghun ishlarnimu qilghanidi; eger ularning hemmisi bir-birlep yézilghan bolsa, méningche yézilghan kitablar pütkül alemning özige sighmaytti!

Rosullarning paaliyetliri

1 I [hörmetlik] Téofilos, men deslep yazghan bayan Eysa özi tallighan rosullargha Muqeddes Roh arqiliq emrlerni tapshurup asman'gha kötürilgen kün'güche bolghan uning barliq emelliri hem barliq telim bérishlirining bashlanmisi toghrisida idi. **3** U azab-oqubetlerni tartqandin kéyin, ulargha köp ispatlar bilen özining tirik ikenlikini körsetken; u ulargha qiriq kün ichide körün'gen bolup, Xudaning padishahliqigha ait ishlar toghruluq sözlep bergen; **4** we ular bilen jem qilin'ghanda mundaq emr qildi: — «Yérusalémdin ayrilmay, siler mendin anglighan, Atining wedisini kütünglar. **5** Chünki Yehya suda chömlüdürgen, lékin siler bolsanglar köp künler ötmey Muqeddes Rohta chömlüdüriüsilers». **6** Rosullar [uning bilen] jem qilin'ghanda, uningdin: — I Reb, sen mushu waqitta Israilning padishahliqini eslige keltürmekchimusen? — dep sorashqa bashlidi. **7** U ulargha mundaq dédi: — Ata Öz hoquqigha asasen békitken waqit-peytlerni silerning bilish nésiwenglar yoq. **8** Biraq Muqeddes Roh üstünglarga chüshkende siler küch-qudretke ige bolisiler, Yérusalém, pütün Yehudiye we Samariye boyiche hem jahanning chetlirigiche manga guwahchi bolisiler. **9** U bu sözlerni qilip bolup, ular qarap turghanda kötürüldi, bir parche bulut uni arigha aldi-de, u ularning neziridin ghayib boldi. **10** U asman'gha kötürülgende, ular közlirini kökke tikip qarashqanda, mana tuyuqsiz ularning yénida aq kiyim kiygen ikki adem peyda bolup: **11** — Ey Galiliyelikler, némishqa öre turghininglarche asman'gha qarap qaldinglar? Siler silerdin ayrilip ershke kötürülgen shu Eysaning asman'gha qandaq kötürülginini körgen bolsanglar, yene shu halda qaytip kélidu, — dédi. **12** Andin ular Yérusalémgha yéqin, uningdin bir chaqirimche yiraqliqtiki Zeytun téghidin Yérusalémgha qaytip keldi. **13** Ular sheherge kirip, özliri turuwatqan öyning üstünki qewitidiki bir öyge chiqti. Shu yerde

Pétrus, Yuhanna, Yaqup, Andiriyas, Filip, Tomas, Bartolomay, Matta, Alfayning oghli Yaqup, «milletperwer» Simon we [yene bir] Yaqupning oghli Yehuda bar idi. **14** Bular bir jan bir dil bolup üzüldürmey bérilip dua-tilawet qilishti; bu ishta bir yerge jem bolghanlardin birqanche ayal, jümlidin Eysaning anisi Meryem hemde Eysaning inilirimu bar idi. **15** Shu künlerning biride, Pétrus qérindashlar otturisida öre turup (jem bolushqanlar bir yüz yigirmige yéqin idi) mundaq dédi: **16** — Qérindashlar, Eysani tutqanlarga yol bashlighuchi bolghan Yehuda heqqide Muqeddes Rohning burun Dawut arqiliq aldin éytqan muqeddes yazmilardiki sözliri emelge éshishi muqerrer idi. **17** Chünki [Yehuda]mu arimizdin biri hésablan'ghan we [Xudaning] bu xizmitidin nésiwisi bar idi **18** (u qilghan qebihlikning in'amidin érishken pulgha bir parche yer sétiwalghanidi, u shu yerde beshichilap yiqilip, üchey-bilen) qérini chuwwulup ketti; **19** bu ish pütkül Yérusalémdikilerge melum bolup, ular u yerni öz tili bilen «Haqeldema» dep atashti. Buning menisi «qan tökülgen yer» dégenliktur) **20** Chünki Zeburda [Yehudagha] [qaririlghan] munu sözler pütülgen: — «Uning turalghusi chölge aylansun, Uningda héch turghuchi bolmisun!» We: — «Uning yétekchilik ornigha bashqa birsi chiqsun!» **21** Shuning üçhün, Reb Eysaning tirilgenlikige biz bilen teng guwahliq bérishi üçhün, bir kishini tallishimiz kérek. Bu kishi Eysa arimizda yürgen künlerde, Yehya [peyghember]din chömlüdürishni qobul qilghan kündin bashlap taki asman'gha kötürülgen kün'güche biz bilen bashtin-axir bille bolghan kishilerdin bolushi kérek, — dédi. **23** Shuning bilen ular Yüsüp (yene Barsabas depmu atalghan, yene bir ismi Yustus) bilen Mattiyas dégen ikki kishini békitip, mundaq dua qilishti: **24** — Sen, i hemme ademning qelbini bilgüchi Perwerdigar! Yehuda téyilip bu xizmet we rosulluqtin mehrum bolup özige xas bolghan yerge ketti. Emdi u tashlap qoyghan xizmet we rosulluqning nésiwisige ige bolushqa bu ikkiylendin qaysisini tallighanliqingni körsetkeysen! **26** Andin ular

bu ikki kishige chek tashliwidi, chek Mattiyasqa chiqti. Shuning bilan u on bir rosul bilan bir qatardin orun alghan h sablendi.

2 Emdi «orma h y t» künining waqti-saiti toshqanda, bularning hemmisi Y rusal mda bir yerge jem bolghanidi. **2** Asmandin tuyuqsiz küchlük shamal soqqandek bir awaz anglinip, ular olturuwatqan  y ni bir aldi. **3** Ot yalqunidek tillar ulargha körünüp, ularning herbirining üstige tarqilip qondi. **4** Ularning hemmisi Muqeddes Rohqa toldurulup, Roh ulargha söz ata qilishi bilan ular namelum tillarda s zligili turdi. **5** U chaghda, asman astidiki barliq ellerdin kelgen nurghun ixlasmen Yehudiy erlermu Y rusal mda turuwatqanidi. **6** Emdi [ tiqadchilarning] bu awazi anglinip, top-top ademler shu yerge jem bolushti hemde [ tiqadchilarning] özliri turushluq jaydiki tillarda s zlishiwatqanliqini anglap, t ngirqap q lishti. **7** Ular heyran bolup teej  linip: — Qaranglar, s zlishiwatqanlarning hemmisi Galiliyeliklerghu? **8** Qandaqlarche ularning bizning ana yurtimizdiki tillirimizda s zlishiwatqanliqini anglawatqandimiz? **9** Arimizda Partiyalar, M dialar,  lamlar, shundaqla M sopotamiye, Yehudiye, Kapadokiya, Pontus, Asiya, **10** Frigiye hem Pamfiliye, Misir, Liwiyeining Kurinige y qin jayliridin kelgenler, shuningdek mushu yerde musapir bolup turuwatqan Rim shehiridin kelgenler — Yehudiylar bolsun, Tewrat  tiqadigha kirgenler bolsun, Kr tlar we Erebler bolsun, hemmimiz ularning Xudaning qilghan ulugh emellirini bizning ana tillirimizda s zlewatqanliqini anglawatimiz! — d yishti. **12** Ular hang-tang q lip alaqzadilik bilan bir-birige: — Bu zadi qandaq ishtu? — d yishti. **13** Emma beziler: — Bular y ngi sharab bilan obdanla mest bolup qaptu! — dep mesxire qilishti. **14** Emma P trus qalghan on bireylen bilan ornidin turup, awazini k t r p köpchilikke mundaq d di: — Ey Yehudiyedikiler we Y rusal mda barliq turuwatqanlar! Bu ish silerge melum bolghayki, sözlirimge qulaq s linglar! **15** Bular siler oylighandek mest emes, chünki hazir peqet etigen saet toqquz boldi. **16** Emeliyette bu

del Yo l peyghember arqiliq aldin  ytilghan shu ishtur: **17** — «Xuda mundaq d di: «Men axirqi k nlerde  z Rohimni barliq et igiliri  stige quyimen; Silerning oghul-qizliringlar wehiylik b sharet yetk zidu, Silerning yigitliringlar ghayibane alamet k r n shlerni köridu; Silerning q riliringlar alamet ch shlerni köridu; **18** Berheq, shu k nlerde qullirim  stigimu, d deklirim  stigimu Rohimni quyimen, ular b sharet yetk zidu. **19** Men yuqirida asmanlarda karamet ishlar, t wende, zéminda möjizilik alametlerni, Qan, ot, is-t tek t w r klirini k rsitimen. **20** Rebning ulugh hem karamet-shereplik küni bolmighuche, Quayash qaranggghuluqqa, Ay qan'gha aylandurulidu. **21** Hem shu chaghda shundaq emelge ashuruliduki, Rebning namini chaqirip nida qilghanlarning hemmisi qutquzulidu». **22** Ey Israilar, mushu sözlerni anglanglar. Nasaretlik Eysa bolsa, Xuda aranglarda u arqiliq körsetken qudretlik emeller, karametler we möjizilik alametler bilen silerge testiqlighan bir zat — bu ishlar hemminglarga melum — **23** u kishi Xudaning b kitken meqsiti we aldin'ala bilishi boyiche satqunluqqa uchap tutup b rilgendin k yin, siler uni Tewrat qanunisiz yürgen ademlerning qoli arqiliq kr stlep  lt rg zd nglar. **24** L kin Xuda uni ölümning azablarning ilkidin azad qilip qayta tirild r di. Ch nki  l mning uni tutqun qilishi hergiz mumkin emes. **25** Dawut [Zeburda] u toghruluq mundaq aldin  ytqan: «Men Perwerdigarni herdaim k z aldimda k r p kéliwatimen; U ong yénimda bolghachqa, Men hergiz tewrenmeymen. **26** Shunga méning qelbim xushallandi, Méning tilim shadlinip yayridi; Méning t nim  mid-arzu ichide turidu; **27** Ch nki Sen jénimni tehtisarada qaldurmaysen, Shundaqla S ning Muqeddes Bolghuchunggha chirishlerni k rg zmeysen. (Had s g  ) **28** Sen manga hayat yollirini k rsetkensen; Huzurung bilen m ni shad-xuramliqqa tolup tashquzisen». **29** Q rindashlar, men atimiz [padishah] Dawut toghruluq h ch ikkilenmey shuni  ytimenki, u öldi we uning qebrisi b g nki k n'giche arimizda bar. **30** Emdi u peyghember bolup,

Xudaning uning textige olturushqa öz pushtidin bireylenni turghuzushqa qesem bilen wede bergenlikini biletti. **31** U Mesihning [ölgendin kéyin] tirildürüldighinini aldin'ala körüp yetken we bu munasiwet bilen Mesihning tehtisarada qaldurulmaydighinini we ténining chirimeydighinini tilgha alghan. (Hadēs g86)

32 Xuda del bu Eysani ölüm din tirildürdi, we hemmimiz bu ishning guwahchilirimiz. **33** U Xudaning ong yénida shan-sherep ichide olturghuzulup, shundaqla Ata wede qilghan Muqeddes Rohni qobul qilip, hazir körüwatqan hem anglawatqanliringlarni töküp [bizlerge] chüshürdi. **34** Chünki Dawut özi ershke chiqqan emes; lékin u munu sezlerni [Zeburda] éytqan: — «Perwerdigar méning Rebbimge éyttiki: — «Men séning dühmenliringni textipering qilmighuche, Méning ong yénimda olturghin!»». **36** Shuning üçün, pütkül Israil jemetidikiler shuni qet'iy bilsunki, Xuda siler kréstligen del ushbu Eysani hem Reb hem Mesih qilip tiklidi!». **37** Bu sözler anglighanlarning yürikige sanjilghandek qattiq tegken bolup ular Pétrus we bashqa rosullardin: — I qérindashlar, undaqta biz néme qilishimiz kérek? — dep sorashti. **38** Pétrus ulargha: — Towa qilinglar, herbiringlar Eysa Mesihning namida gunahlirlarning kechürüm qilinishi üçün chömüldürüşni qobul qilinglar we shundaq qilsanglar Xudaning iltipati bolghan Muqeddes Roh silerge ata qilinidu. **39** Chünki bu wede silerge we silerning baliliringlarga, yiraqta turuwatqanlarning hemmisige, yeni Perwerdigar Xudayimiz özige chaqirghanlarning hemmisige ata qilinidu. **40** Pétrus yene nurghun bashqa sözler bilen ularni agahlandurup ulargha: — Siler özünglarni bu iplas dewrdin qutquzunglar! — dep jékilidi. **41** Shuning bilen uning sözini qobul qilghanlar chömüldürülüşti. Shu küni [jamaetke] qoshulghanlar üç mingche kishi idi. **42** Ular özlirini izchil halda rosullarning telimige, [étiqadchilarning] birlik-hemdemlikige, nanni oshtushqa we dualargha béghishlidi. **43** We qorqunch ularning herbirining üstige chüshti we rosullarning wasitisi bilen nurghun

karametler we möjizilik alametler yüz berdi. **44** Pütün étiqadchilar dawamlıq jem bolup bille yashap, barlıqini ortaqlı tutushti. **45** Ular mal-mülüklirini sétip, pulini herkimning éhtiyajigha qarap hemmisige teqsim qilishatti. **46** Ular her küni ibadetxana hoylisigha bir niyette jem bolushatti, öy-öylerde xushal-xuramlıq we aqlı köngüllük bilen ortaqlı ghizaliniship, nanni oshtup yéyiship, **47** Xudagha medhiye oqushatti; ular pütkül xalayıqning izzitige sazawer boldi. Reb her küni qutquzuluwatqanlarni jamaetke qoshatti.

3 Bir küni ibadetxanida dua qilinidighan waqıtta, yeni chüshtin kéyin saet üçte, Pétrus bilen Yuhannamu ibadetxanigha chiqip barghanidi. **2** Shu peyitte bir tughma tokur ademmu bu yerge élip kéliniwatqanidi. Her küni, kishiler uni ibadetxanigha kirgenlerdin sediqe tilisun dep, ibadetxanidiki «Güzel derwaza» aldigha ekélip qoyatti. **3** U Pétrus bilen Yuhannaning ibadetxanigha kirip kétéwatqinini körüp, ulardin sediqe tilidi. **4** Pétrus bilen Yuhanna uninggha nezirini saldi. Pétrus uninggha: — Bizge qara! — dédi. **5** U ulardin bir nerse kütüp, közlirini üzmeq qarap turatti. **6** Biraq Pétrus uninggha: — Mende altun yaki kümüş yoq; lékin qolumda barini sanga bérey. Nasaretlik Eysa Mesihning nami bilen, ornungdin turup mang! — déwidi, **7** uni ong qolidin tartip, yölep turghuzdi. U ademning put we oshuq béghishliri shuan küchlendürölüp, **8** ornidin des turup méngishqa bashlidi. U méngip we sekrep, Xudagha medhiye oqughan halda ular bilen bille ibadetxana hoylisigha kirdi. **9** Barlıq xalayıq uning méngip Xudagha medhiye oqughanlıqini körüp **10** uning ibadetxanidiki «güzel derwaza» aldida sediqe tilep olturidighan héliqi adem ikenlikini tonup, uningda yüz berginige heyranuhes bolup dang qétip qélishti. **11** [Saqaqghan kishi] Pétrus bilen Yuhannagha ching ésilip turuwalganda, heyran bolushqan barlıq xelq ularning yénigha [ibadetxanidiki] «Sulayman péshaywini» dégen yerge yügürüp kélishti. **12** Bu ehwalni körgen Pétrus xalayıqqa mundaqlı dédi: — I Israilar! Bu ishqa némanche heyran bolisiler? Biz xuddi

öz küch-kudritimiz yaki ixlasmelikimizge tayinip bu ademni mangdurghandek bizge némanche tikilip qaraysiler? **13** Emeliyette bolsa, ata-bowilirimizning Xudasi, yeni Ibrahim, Ishaq we Yaqupning Xudasi Öz xizmetkari bolghan Eysani shan-sherep bilen ulughlighan. Biraq siler bolsanglar uni [rimliqlargha] tutup berdinglar; andin [waliy] Pilatus uni qoyup bérishni höküm qilghandin kéyin, siler Pilatusning aldida uningdin ténip ret qilishtinglar. **14** Mana siler Muqeddes we Heqqaniy Bolghuchidin ténip, uni ret qilip [Pilatusin] uning ornigha bir qatilni qoyup bérishni telep qildinglar. **15** Shundaq qilip, hayatliqni barliqqa Keltürgüchini öltürdünglar! Biraq Xuda uni ölümün tirildürdi, biz mana buninggha guwahchidurmiz. **16** Mana uning namigha qilghan étiqad arqiliq, uning nami siler körüwatqan we tonuydighan bu ademge derman kirgüzdi; uning arqiliq bolghan étiqad u kishini köz aldinglarda sellimaza saq-salamat qildi. **17** Emdi qérindashlar, silerning we shuningdek silerning bashliqlirlarningmu bu ishni gheplette qilghanliqlarini bilimen. **18** Lékin Xuda barliq peyghemberlerning aghzi bilen aldın'ala jakarlighanlirini, yeni uning Mesihining azab-oqubet tartidighanliqini shu yol bilen emelge ashurdi. **19** Shuning üçün gunahinglarning öchürüwétilishi üçün hazir towa qilip yolliringlardin burulunglar! Shundaq qilghanda, insanlarning jénini yéngilanduridighan pesil-künler Perwerdigarning huzuridin chiqip kélidu **20** we u siler üçün aldın tiklen'gen Mesih, yeni Eysani qéshinglarga qaytidin ewetidu. **21** Hazirche bolsa, Xudaning desleptiki zamanlardin tartip muqeddes peyghemberlirining aghzi bilen éytqinidek, hemme mewjudatlar yéngilidighan waqit kelmigüche, ershler uni qobul qilip, uninggha makan bolidu. **(aiōn q165)** **22** Musa derweqe mundaq dégenidi: — «Perwerdigar Xudayinglar öz qérindashliringlar arisidin manga oxshash bir peyghember turghuzidu. Uning silerge éytqan barliq sözlirini anglap, uninggha toluq itaet qilishinglar kérek! **23** Chünki bu peyghemberning

sözini anglamaydighanlarning herbiri xelq qataridin üzüp tashlinidu». **24** Derweqe, Samuil [peyghember] we uningdin kéyin kélip bésharetlerni yetküzgen peyghemberlerning hemmisi bu künler toghrisida aldın éytqan. **25** Siler bu peyghemberlerning perzentlirisiler we Xuda ata-bowanglar bilen tüzgen ehdingning perzentliridursiler — bu ehde boyiche Xuda Ibrahimgha: «Séning nesling arqiliq yer yüzidiki barliq aile-jemetlerge bext-beriket ata qilinidu» dep wede bergen. **26** Shunga Xuda herbiringlarni öz rezillikliringlardin qayturup, silerge bext-beriket ata qilish üçün, xizmetkari Eysani turghuzup, uni awwal silerge ewetti.

4 Pétrus bilen Yuhanna xalayıqqa gep qiliwatqanda, kahinlar, ibadetxana qarawullirining bashliq we Saduqiylar ularning yénigha kélip qaldi. **2** Ular [rosullarning] xalayıqqa telim bérishi, jümlidin «Eysaning wasitisi bilen ölgenler tirildürülidu» dep jakarlighini üçün intayin esebiyleshti. **3** Ular ularni tutqun qilip, etisigiche türmige solap qoydi, chünki kech kirip qalghanidi. **4** Lékin jar qilin'ghan söz-kalamni anglighanlarning köpi étiqad qildi; shuning bilen étiqad qilghan erlerning sanila besh minggha yetti. **5** Etisi, [Yehudiylarning kéngeshmisidiki] bashliqlar, aqsqaqallar we Tewrat ustazliri Yérusalémda toplandi. **6** Ularning arisida bash kahin Annas, Qayafas, Yuhanna, Iskender we bash kahinning bashqa jemetidikiler bar idi. **7** Ular [Pétrus bilen Yuhannani] arisigha turghuzup: — Siler bu ishni qaysi küch-qudretke tayinip yaki kimning nami bilen qildinglar? — dep soridi. **8** Pétrus Muqeddes Rohqa toldurulghan halda ulargha mundaq dédi: Xelqning hökümranceliri we Israilning aqsqaqalliri! **9** Eger biz bugün bu tokur ademge körsetken yaxshi emel hem uning qandaq saqaytilghanliqi seweblik soraqqa tartilghan bolsaq, **10** siler we pütkül Israil xelqi shuni bilsunki, siler kréstligen, emma Xuda ölümün tirildürgen Nasaretlik Eysa Mesihning nami bilen, uning [küch-qudriti] arqiliq bu kishi mushu yerde aldinglarda pütünley saq-salamat turidu! **11** Bu [Eysa] bolsa, [muqeddes yazmilarda] [pütülgendek],

del siler tamchilar étibarsiz dep tashliwetken, biraq burjek téshi bolup tiklen'gen tashtur. 12 Uningdin bashqa héchkimde nijatliq yoq, chünki pütkül asman astida insanlar arisigha teqdim qilin'ghan, Eysadin bashqa bizni qutquzidighan héchqandaq bir nam yoqtur. 13 Pétrus bilen Yuhannaning bu jüritini körgen hökümrانlar ularning oqumighan adettiki ademlerdin ikenlikini bilip, heyran bolushti; ularning burun Eysa bilen bille bolghanliqinimu bildi. 14 Uning üstige, saqayghan héliqi ademning ularning yénida turuwatqanliqini körüp, ular héchqandaq gep yanduralmidi. 15 Shuning bilen hökümrانlar ularni kéngeshmidin chiqishqa buyrudi. Andin bir-biri bilen meslihetlishop: 16 — Bularni qandaq qilimiz? Chünki ularning wasitisi bilen xéli körünerlik möjizilik bir alamet yüz bergenliki pütkül Yérusalémdikilerge ayan boldi we biz uni inkar qilishqa amalsizmiz. 17 Lékin bu ishning xelq ichide téximu keng yéyilip ketmesliki üçün, ulargha bundin kéyin bu ademning namida héchkimge héchnéme démeslikke agah-tehdit salayli! — déyishti. 18 Shuning bilen ularni chaqirtip, bundin kéyin Eysaning namida héch sözlimeslik yaki telim bermeslikni qet'iy buyrudi. 19 Lékin Pétrus bilen Yuhanna: — Xudaning aldisa silerge itaet qilish toghrimu yaki Xudaghimu, buninggha özünglar bir néme denglar! 20 Emma biz bolsaq, körgen we anglihanlirimizni éytmay turalmaymiz! — dep jawab berdi. 21 [Hökümrانlar] bolsa xalayıqtin qorqup, ularni jazalashqa layiq seweb tapalmay, ulargha téximu tehdit sélip, qoyup berdi. Chünki xalayıq bolghan weqe tüpeylidin Xudani ulughlighanidi. 22 Chünki bu saqaytilish möjizilik alamiti körsitilgen kishining yéshi qiriqtin ashqanidi. 23 Ular qoyup bérilgendin kéyin, öz hemrahlirining yénigha qaytip kélip, bash kahinlar we aqsqaqallarning qilghan sözlirini bashtin-axir köpchilikke uqturdi. 24 Ular buni anglighanda, awazini bir niyet bir dil bilen Xudagha kötürüp mundaq nida qildi: — I Igimiz, Sen asman-zémin, déngiz-okyanlarni we ulardiki barliq mewjudatlarni yaratqan Xudadursen. 25 Sen Muqeddes Roh bilen xizmetkaring bolghan Dawutning aghzi arqiliq mundaq dégen'ghu: «Eller némishqa chuqan salidu? Néme üçün bikardin-bikar suyiquest oylaydu? 26 Dunyadiki padishahlar sep tartip, Emeldarlar yighiliship, Perwerdigar we Uning Mesihi bilen qarshilishqa jem bolushti». 27 — Chünki derweqe del bu sheherde Hérod hem Pontius Pilatus, yat ellikler hem Israil xelqliri birliship, Sen mesihligen muqeddes xizmetkaring Eysagha qarshi chiqip toplan'ghanidi, 28 shuning bilen küch-qudrining we iradeng boyiche Sen burunla némining emelge ashurulushini békitken bolsang, ular shularni qilghan. 29 Emdi i Perwerdigar, ularning séliwatqan tehditlirini körgeysen, qulliringni söz-kalamingni toluq yürekliq bilen sözlep yetküzidighan qilghaysen; 30 késellerni saqaytishqa qolungni uzitip, muqeddes xizmetkaring Eysaning namida möjizilik alametler we karametlerni yaratqaysen. 31 Ularining duasi ayaghlashqanda, ular turghan yer tewrinip ketti. Ular hemmisi Muqeddes Rohqa toldurulup, Xudaning söz-kalamini yürekliq sözlep yetküzüshke bashlidi. 32 Top-top étiqadchilar bir jan-bir dil, bir meqsette idi. Héchkim öziqe teelluq pul-mélini «özümning» démeytti, belki hemmisige ortaq idi. 33 Rosullar zor küch-qudret bilen Reb Eysaning tirilgenlikige guwahliq béretti. Xudaning zor méhri-shepqiti ularning hemmisining üstige qondi. 34 Ularining arisidikilerning héchnémige hajiti chüshmeytti. Chünki yer-zémin, öy-jay igidarliri bolghanlar ularni sétip, pulini élip kélip 35 rosullarning ayighi aldigha qoyatti; andin herkimning éhtiyajigha qarap teqsim qilinatti. 36 Ularining ichide Lawiy qebilisidin bolghan, Siprusta tughulghan Yüsüp isimlik birsi bar idi (rosullar uni Barnabas, yeni «Righbetlendürgüchi oghul bala» dep atighan); 37 uningmu bir parche étizi bar idi; u shu yolda uni sétip, pulini élip rosullarning ayighi aldigha tapshurdi.

5 Emdi Ananiyas isimlik yene bir ademmü ayali Safira bilen bir parche yérini sattı. 2 Ananiyas pulning bir qismini öziqe qaldurdi, yeni bir qismini élip kélip, rosullarning

ayighi aldigha qoydi. Ayalimu buningdin toluq kishilerni élip kéletti. Ularning hemmisi saqiyip xewedar idi. **3** Biraq Pétrus uningha: — qaytishatti. **17** Bash kahin we uning terepdarliri, Ananiyas, némishqa qelbingni Sheytanning yeni Saduqiy mezhepidikiler qozghilip bu ilkige tapshurup, Muqeddes Rohqa yalghan ishlargha ghezeplinip, **18** rosullarni tutqun éytip, yer satqan pulning bir qismini özüngge qilip, qamaqxanigha qamidi. **19** Lékin shu qaldurdung? **4** Yer sétilmighanda, séningki kéche, Rebning bir perishtisi qamaqxanining emesmidi? Sétilghandin kéyin, pulmu öz derwazilirini échip, rosullarni élip chiqip, ixtiyaringda bolmamti? Shundaq turuqluq, ulargha: **20** — Siler ibadetxana hoylisigha némishqa qelbingde bu ishni niyet qilding? kirip, xalayıqqa bu hayatliq toghrisidiki Sen insanlarga emes, belki Xudagha yalghan hemme sözlerni jakarlanglar — dep tapilidi. éytting! — dédi. **5** Ananiyas bu sözlerni **21** Rosullar bu sözni anglap, tang atqanda anglihan hamani yiqilip jan üzdi. Bu ishni ibadetxana hoylisigha kirip, kishilerge telim anglighuchilarni qattiq qorqunch basti. **6** Emdi bérishke bashlidi. Bash kahin we uning terepdarliri kelgende, ali kengeshmidikiler yash yigitler ornidin turup jesetni képenlep, we Israillarning barliq aqsaqallirini jem sirtqa apirip depne qildi. **7** Texminen üç bolushqa chaqirdi. Andin [rosullarni] élip saettin kéyin, [Ananiyasning] ayali kirip keldi; kelsun dep qamaqxanigha adem ewetti. **22** biraq u bolghan weqedin xewersiz idi. **8** Lékin sipahlar zindan'gha yétip barghanda, Pétrus uningdin: — Manga éytqin, siler yerni rosullarning u yerde yoqluqini bayqap mushu pulgha sattinglarmu? — dep soridi. — qaytip bérıp, kengeshmidikilerge: **23** — Biz Shundaq, mushunchilik pulgha sattuq, — dep barsaq, zindan mehkem taqaqliq turuptu, jawab berdi u. **9** Pétrus: — Siler néme üçün qarawullarmu derwazilirida közette turuptu. Muqeddes Rohni sinashqa til biriktürdünglar? Lékin derwazilarni échip qarisaq, ichide birmu Qara, éringni depne qilip kelgenlarning putliri adem yoq! — dep melumat berdi. **24** Bu xewerni ishik tüwide turidu, ular sénimu ekétidu! — dédi. **10** Umu shuan uning ayaghliri aldigha anglighan ibadetxanidiki [mes'ul] kahin hem yiqilip, jan berdi. Héliqi yash yigitler kirip, qarawullarning bashliqi we bash kahinlar: — uning ölgenlikini kórdi; ular unimu élip «Emdi bu ish zadi qandaq bolup kéter?» déyiship bérıp érinig yénigha depne qildi. **11** Pütün alaqazadilikke chömdi. **25** Del shu chaghda, jamaetni, shundaqla bu ishni anglighanlarning bir kishi kirip: — Qaranglar, siler zindan'gha herbirini qattiq qorqunch basti. **12** Rosullarning qamighan ademler ibadetxana hoylisida turup qoli arqiliq xelq ichide nurgun möjizilik xalayıqqa telim bériwatidighu! — dep xewer alametler we karametler körsitildi. (Barliq qildi. **26** Buning bilen, héliqi qarawullar bashliqi [étiqadchilar] bir niyette bolup ibadetxanidiki sipahlirini bashlap bérıp, [rosullarni] élip keldi. «Sulayman péshaywini»da daim jem bolatti. Biraq ular xalayıq bizni chalma-késeke qilishi mumkin dep qorqup, ulargha zorluq ishletmidi. **13** Biraq bashqa kishiler ulargha qoshulushqa **27** Ular [rosullarni] élip kelgendin kéyin, ularni jür'et qilalmaytti; emma xalayıq ularni kengeshmidikiler aldida turghuzdi. Bash kahin intayin hörmetleytti. **14** Shundaqtimu, étiqad ularni soraq qilip: **28** — Biz esli silerni qilghuchilar barghanséri köpiyip, hem erler namda kishilerge telim bermenglar, dep erler hem ayallar top-top bolup Rebge qoshulghili agahlandurghaniduq. Lékin mana, siler yene shu telimlinglar bilen pütkül Yérusalémni turdi). **15** Shuning bilen kishiler hetta qaplidenglar hemde bu kishining qan qerzini Pétrus ötüp kétiwatqanda héchbolmighanda bizge artmaqchi boluwatisiler! — dédi. **29** uning sayisi bolsimu üstige chüshsun dep, Lékin Pétrus we [bashqa] rosullar jawab bérıp késellerni kochilargha élip chiqip körpe we mundaq dédi: — Insan'gha emes, Xudagha zembillerge yatquzup qoyatti. **16** Yene top-top itaet qilish kérek! **30** Siler tutup yaghachqa kishilerni we napak rohlar chaplishiwalghan

ésip óltürgen Eysani, ata-bowimizning Xudasi tirildürdi. **31** Xuda Israil xelqini towa qilishqa we gunahlrining kechürülshike muyesser qilish üçün, uni ulughlap Yétekchi hem Qutquzghuchi süpitide Özining ong yénigha kötürüp olturghuzdi. **32** Biz bu ishlargha guwahchilarmiz; shundaqla Xuda Özige itaet qilghuchilargha ata qilghan Muqeddes Rohmu bu ishlargha guwahchidur. **33** Ular bu sözlerni anglap qelbige sanjilghandek bolup [rosullarni] óltürüshke meslihetleshti. **34** Lékin kéngeshme ichide pütün xelqning hörmitige sazawer bolghan Perisiy mezhipidiki Gamaliyel isimlik bir Tewrat ölimasi bar idi. U ornidin turup: — Ularni birdem sirtqa chiqirip turunglar, — dep buyrudi. **35** Andin u [kéngeshmidikilerge] mundaq dédi: — Ey Israillar, siler bu kishilerni bir terep qilishda özünglarga éhtiyat qilinglar! **36** Ilgiri, héliqi Tewdas isimlik özini chong tutup otturigha chiqqanidi. Uninggha texminen töt yüz adem qoshuldi. Biraq u özi óltürüldi we barliq egeshküchiliri tarqilip kétép, uning ishi yoqqa chiqti. **37** Andin kéyin nopus tizimlash künliride, Galiliyelik Yehudamu bash kötürüp chiqip, bir top kishini toplaп özige egeshtürgen. Umu yoqitilip, barliq egeshküchilirimu tarqitiwétilgen. **38** Emdi silerge nesihitim shuki: Bu kishiler bilen karinglar bolmisun! Ularni ixtiyarigha qoyup béringlar. Chünki eger bu éqim yaki bu ish peqet insandin kelgen bolsa, jezmen yoqqa chiqidu. **39** Lékin eger Xudadin bolsa, siler ularni yoqitalmaysiler! Hetta özünglar Xudagha hujum qilghuchilar bolup chiqisiler! **40** Aliy kéngeshmidikikiler nesihetni qobul qildi; ular rosullarni chaqirtip kirip, ularni qamchilitip, ulargha hergiz Eysaning namida sözlimeslikni agahlandurdi. Andin ularni qoyup berdi. **41** Rosullar emdi kéngeshmining otturisidin chiqip, özlirining mubarek nam üçün xorluq azabi chékishke layiq körülgenlikidin shadlandi. **42** Ular yenila her küni ibadetxana hoylisida we öymu-öy bérip telim bérishtin we «Eysa — Mesihdur!» dégen xush xewerni jakarlashtin héch toxtimidi.

6 Shu künlerde, muxlislarning sani barghanséri köpiyip, grékche sözleydighan Yehudiylar yerlik ibraniy qérindashlarga: — Kündilik ozuq-tülük teqsim qilinishta arimzdiki tul ayallar étibargha élinmidi, dep naraziliq bildürüshti. **2** Shunga, on ikkiylen pütkül muxlislarni chaqirip yighip, ulargha mundaq dédi: — Bizning Xudaning söz-kalamini yetküzüsh xizmitini tashlap qoyup, ozuq-tülük teqsim qilish bilen bolup kétishimiz toghra bolmaydu. **3** Shuning üçün, i qérindashlar, aranglardiki nam-abruyi bar, Muqeddes Rohqa we danaliqqa tolghan yette kishini ilghap tallanglar, we biz ularni bu ishq mes’ul qilimiz. **4** Biz bolsaq, özimizni dua qilish we söz-kalamning xizmitide bolushqa béghishlaymiz. **5** Bu meslihet xalayiqlarning hemmisini xush qildi. Shuning bilen ular iman-ishenchke we rohqa tolghan Istipan isimlik bir ademni tallidi, we yene Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parménas hemde burun Tewrat étiqadigha kirgen Antakyaliq Nikolasni tallap, **6** ularni rosullarning aldigha élip chiqti. Rosullar ularning [bu xizmetni qilishi üçün] qollirini ularning üstige tegküzüp turup, dua qilishti. **7** We Xudaning söz-kalami dawamliq tarqaldi; Yérusalémdiki muxlislarning sanimu barghanséri zor derijide köpeydi. Nurghun kahinlarmu [Mesih] étiqadigha itaet qilishqa kirishiwatatti. **8** We Istipan [Xudaning] méhir-shepqiti we küch-quдрitige tolghan bolup, xelq ichide karametler we zor möjizilik alametlerni körsetti. **9** Biraq «Qulluqtin chiqqan hörler» dep atalghan sinagogtiki beziler, yeni Kurini we Iskenderiye sheherliri we Kilikiye hem Asiya ölkiliridin kelgen bezi [Yehudiylar] Istipan’gha qarshi chiqip, uning bilen munazire qilishqa bashlidi. **10** Lékin ular u söz qilghanda uningda bolghan danaliq we rohqa taqabil turushqa amalsiz qaldi. **11** Buning bilen ular bezi ademlarning aghzini maylap: — Biz bu ademning Musa we Xudagha qarita kupurluq sözligenlikini angliduq, — dégenni ularning aghzigha saldi. **12** Ular mushundaq qilip xalayiqlni, aqsaqallarni we Tewrat ustazlirini qutratti; andin Istipanning

aldini tosup uni tutqun qilib, aliy kénegeshmige élip bardi. **13** Ular saxta guwahchilarni otturigha chiqirip mundaq dégüzdi: — Bu adem bu muqeddes jaygha we Tewrat qanunigha qarshi sözlarni qilishtin toxtimaydu. **14** Chünki biz uning héliqi Nasaretlik Eysa toghruluq: «U bu jayni weyrat qilidu we Musa peyghember bizge tapshurghan en’eniwi qaide-yosunlirimizni özgertidu!» dégenlikini angliduq. **15** Kénegeshmide olturghanlarning hemmisi Istipan’gha köz tikip qarighinida, uning chirayining perishtiningkidek parqiray ikenlikini kördi.

7 Bash kahin Istipandin: — Bularning éytqanliri rastmu? — dep soridi. **2** Istipan mundaq jawab berdi: — Qérindashlar we ata-bowilar, sözümgé qulaq sélinglar! Atimiz Ibrahim téxi Mésopotamiye rayonida turuwatqanda, yeni Haran shehirige köchüp makanlishishtin ilgiri, shan-sherepning Igisi Xuda uninggha ayan bolup: **3** «Sen öz yurtung we uruq-jemetingdin ayrilip chiqip, Men sanga körsitidighan zémin’gha barghin» dégenidi. **4** Buning bilen u Kaldiylarning zéminini tashlap, Haran shehirige béríp olturaqlashti. Atisi ölgendin kéyin, Xuda uni bu zémin’gha, yeni siler hazir turuwatqan zémin’gha yötkep keldi. **5** U waqitta, [Xuda] uninggha bu zémindin miras bermidi, hetta uningqa tewe put qoyghudekmu bir yer bermigenidi. Gerche u téxiche perzent körmigen bolsimu, [Xuda] bu zéminni uninggha we uning neslige igiliki bolush üçün bérishke wede qildi. **6** Andin Xuda uninggha mundaq dédi: «Séning nesilliring yaqa yurtta musapir bolup turidu, shu yurttikiler ularni qul qilib töt yüz yil xorlaydu. **7** Biraq ularni qulluqqa salghan elni jazalaymen», dédi Xuda, «we uningdin kéyin, [nesilliring] u yerdin chiqip, bu yerde Méning ibadet-xizmitimde bolidu». **8** Kéyin Xuda Ibrahim bilen belgisi xetne bolghan ehдини түзген, shuning bilen Ishaq uningdin töreldi; [Ibrahim] uni sekkizinchi küni xetne qildi; shundaq qilib Ishaqtin Yaqup [töreldi], Yaquptin on ikki «qebile atisi» [töreldi]. **9** Kéyin, «qebile atiliri» inisi Yüsüpke heset qilib, uni Misirgha qulluqqa

sétiwetti. Lékin Xuda uning bilen bille bolup, **10** uni barliq jebir-japalardin qutquzup, uni Misir padishahi Pirewnning neziride iltipatqa ige qilib, uninggha danishmenlik ata qildi. Padishah uni Misirgha bash wezir, ordisigha bash ghojidar qildi. **11** Kéyin, éghir acharchiliq pütkül Misir we Qanaan yerlirini bésip, zor qiyinchiliq boldi. Ata-bowilirimiz ozuq-tülük tapalmidi. **12** Yaqup emdi Misirda ashliq barliqini anglighan bolup, [oghullirini], yeni ata-bowilirimizni u yerge birinchi qétim ewetti. **13** Ikkinchi qétim barghanda, Yüsüp akilirigha özini ashkarilidi. Shuning bilen Yüsüpning jemetidikiler Pirewn padishahqa melum boldi. **14** Andin Yüsüp atisi Yaqupning aldigha xewer yetküzüp, uni pütün aile-jemeti bilen, jemi yetmish besh kishini Misirgha öziqé chaqirdi. **15** Shuning bilen Yaqup Misirgha chüshti we shu yerde öldi; kéyin [uningdin bolghan] ata-bowilirimizmu shu yerde öldi. **16** Ularning jesetliri kéyin Shekem shehirige qayturulup, Ibrahim burun Hamorning oghulliridin melum pulgha sétiwalghan, Shekemdiki bir yerlikke qoyuldi. **17** Lékin Xuda Ibrahimgha esli qilghan wedining waqti yéqinlashqanda, Misirda turuwatqan [Israil] xelqining nopusi xéli köpeygenidi. **18** U waqitta, Yüsüptin xewiri bolmighan yéngi bir padishah Misirda textke chiqti. **19** Bu padishah qowmimizgha hiyle-mikirler bilen muamile qilib, ata-bowilirimizni ézip xorlidi, hetta ularni öz bowaqlirini hayat qaldurmasliqi üçün tashliwétishke mejbur qildi. **20** Musa mana shu chaghlarda tughulghanidi. U Xudaning aldida alahide yéqimliq bala bolup, atisining öyide üç ay béqildi. **21** Kéyin u sirtqa qoyup qoyulghanda, Pirewnning qizi uni [sudin] élip, öz oghli qilib chong qildi. **22** Musa Misirliqlarning barliq bilim-hékmiti bilen terbiyiliniq, sözde we emelde intayin qabiliyetlik adem bolup chiqti. **23** Lékin uning tughulghinigha qiriq yil toshqanda, öz qérindashliri bolghan Israilarning haligha yétish niyitige keldi. **24** U ulardin birining uwal qilinip bozek qiliniwatqanliqini körüp, uni qoghdap, xarlan’ghan kishi üçün intiqam élip xarlighuchi Misirliqni öltürdi. **25** Chünki

u öz qérindashlirini: — Xuda méning qolum arqiliq bizge qutquzush yolini achqan dep chüshinidighu, dep oylighanidi. Lékin ular buni chüshenmidi. 26 Etisi, Musa ularning arisidiki bir urush-jédelni körüp, arisigha kirip yarashturmaqchi bolup: Siler qérindash turup, némishqa bir-biringlarga yolsizliq qiliwatisiler? — dédi. 27 Biraq qérindishini yolsiz bozek qilghan kishi uni chetke ittiriwétip: — Kim séni bizge bash hem soraqchi bolsun deptu?! 28 Ménimu tünügünki Misirliqni óltürgendek óltürmekchimusen? — dédi. 29 Musa bu sözni anglap qorqup, Misirdin qéchip Midiyan zéminigha béríp, u yerde musapir bolup turup qaldi. U shu yerde ikki oghul perzent kórdi. 30 Qiriq yil toshqandin kéyin, Sinay téghining yénidiki chölde, köyüwatqan bir chatqalliqning ot yalqunida bir perishte uninggha köründi. 31 Bu ghayibane körünüşni körgen Musa uninggha intayin heyran bolup qaldi; buning qandaq ish ikenlikini biley dep yéqinraq barghanda Perwerdigarning awazi anglinip: 32 «Men séning ata-bowiliringning Xudasi, yeni Ibrahim, Ishaq we Yaqupning Xudasidurmen» dédi. Musa qorqunchta titrep, qarashqimu jür'et qilalmidi. 33 Perwerdigar uninggha yene: — Ayighingni séliwet; chünki sen turuwatqan yer muqeddestur. 34 Men derheqiqet Misirda turuwatqan xelqimning xarliniwatqanliqini kördüm, ularning nale-peryadlirini anglidim. Shunga men ularni élip chiqqili chüshtüm. Emdi barghin, men séni Misirgha ewetey!» dédi. 35 Mana héliqi kishiler: «Kim séni bizge bash hem soraqchi bolsun deptu!?» dep ret qilghan del mushu Musani, Xuda uninggha chatqalliqta körün'gen perishtining qoli bilen Israillargha hem bash hem qutquzghuchi bolushqa ewetti. 36 Ene shu Musa xelqge yétekchilik qilip, ularni [Misirdin] chiqardi hemde Misir zéminida, Qizil déngizning boyida we qiriq yilni ötküzgen chölde karametlerni we möjizilik alametlerni körsetti. 37 Ene shu Musa özi Israillargha: «Xuda qérindashliringlar arisidin manga oxshash bir peyghemberni tikleydu» dégenidi. 38 Chöl-bayawandiki jamaetke hemrah bolghan, Sinay téghida özige söz qilghan perishte bilen bille bolghan, ata-bowilirimiz bilen bille bolghan hemrah del ene shu idi; hayatliq bexsh yetküzidighan wehiylerni bizge yetküzüsh üchün qobul qilghuchi bolghan del ene shu idi; 39 shundaq bolsimu, ata-bowilirimiz uninggha itaet qilishni xalimay, uni chetke qéqip, könglide Misirgha qaytishni arzu qildi; 40 shunga ular Harun'gha: — «Bizge yol bashlaydighan ilahlarni yasap bergin! Chünki bizni Misir zéminidin élip chiqqan héliqi Musaning néme bolup ketkenlikini bilelmiduq» dédi. 41 Shuning bilen shu künlerde ular mozay sheklide bir but yasap, bu mebudqa atap qurbanliq sundi. Shundaq qilip ular öz qolliri bilen yasighan bir nersini xushal-xuramliq bilen tebrikleshke kirishti. 42 Lékin Xuda ulardin yüzini örüp, ularni asmandiki yultuz qoshunlirigha choqunushqa qoyup berdi. Shuning bilen peyghemberlerning muqeddes yazmisida pütülgedek, [Xuda ularni mundaq eyiblidil]: — «Siler chöl-bayawanda bolghan qiriq yil jeryanida qilghan qurbanliq-hediyelerni heqiqeten Manga élip kelgenmusiler, i Israil jemeti? 43 Berheq, siler choqunush üchün yasighan mebudlar, yeni «Moloq»ning chédiri hem butung bolghan «Remfan»ning yultuz belgisini kötürüp mangdinglar; emdi Men silerni esir qilip Babildin yiraqqa sürgün qildurimen». 44 Ata-bowilirimiz chöldin kezgen waqtida, «höküm-guwahliq» chédiri ularning otturisida tiklen'genidi; u del Musagha söz-kalam Yetküzgüchining buyrughinidek, körsitilgen örneq boyiche yasalghanidi. 45 Shu ibadet chédirini ata-bowilirimiz ilgidirikilerdinmu igidarchiliqigha tapshurup, Yeshuaning yétekchilikide, Xuda ularning aldidila qoghligghan ellerning zéminlirini bésiwalghinida, uni bu yerge élip kelgen; chédir shundaqla [padishah] Dawutning zamanighiche turghan. 46 Dawut Xudaning shapaitige ériship, Yaqupning Xudasi üchün bir muqim makan sélishqa ijazet sorighan. 47 Biraq kéyin, [Xuda] üchün ibadexana salghan [Dawut emes], emeliyette Sulayman boldi. 48 Halbuki, Hemmidin Aliy Bolghuchi insanning

qolliri bilen yasighan makanlarda turmaydu; Rosullardin bashqa barliq jamaettikiler xuddi peyghember mundaq déginidek: — Yehudiye we Samariyening herqaysi yurtlirigha 49 «Asmanlar Méning textim, Zémin bolsa tarqilip kétishti. 2 Bezi ixlasmen kishiler ayaghilirimgha textiperdur, Emdi Manga qandaq Istipanni depne qilip, uninggha qattiq yigha-öy-imaret yasimaqchisiler? Manga qandaq yer zarlarni kötürüshti. 3 Lékin Saul jamaetke aramgah bolalaydu? 50 Bularning hemmisini weyranchiliq sélip, öymu-öy axturup, er-Méning qolum yaratqan emesmidi?» 51 — ayalgha qarimay ularni sörep chiqip zindan'gha Ey, boyni qattiq, yüriki we quliqu xetnisiz tashlidi. 4 Emdi tarqilip ketkenler tarqalghan bolghanlar! Siler Muqeddes Roh bilen daim yurtlarda kézip söz-kalamning xush xewirini qarshilishisiler; siler ata-bowiliringlar néme jakarlidi. 5 Ularning ichidin Filip bolsa qilghan bolsa, shuni oxshash qiliwatisiler! Samariyening melum bir shehirige bérip, 52 Peyghemberlerdin zadi qaysisigha ata-yerlik kishilerge Mesihni jakarlidi. 6 Top-bowiliringlar ziyankeshlik qilip baqmighan? top kishiler uni anglap hemde u körsetken Shundaq qilip ular «Heqqaniy Bolghuchi»ning möjizilik alametlerni körüp, bir jan bir dili bilen uning sözlirige qulaq saldi. 7 Chünki napak kélidighanliqini aldin jakarlighuchilarni uning sözlirige qulaq saldi. 7 Chünki napak öltürüshken. Emdi u özi hazir kelgende, rohlar bolsa, chaplishiwalghan kishilerdin siler uninggha satqunluq qilghuchi we qattiq warqirighiniche chiqip ketti. Nurghun qatil bolup chiqtinglar, 53 I siler Tewrat palech, tokurlarmu saqaytildi; 8 zor shad-qanunini perishtilerning emri-tapilighanliri xuramliq shu sheherni qapliidi. 9 U sheherde esli bilen tapshuruwélip turup, uninggha emel jaduger-séhirgerlik bilen shughulliniwatqan qilmighuchilar!» 54 [Istipanning] bu sözlirini Simon isimlik bir adem bar idi; u shu yol bilen anglighan [aliy kéngeshmidikiler] yürikige pütkül Samariyedikilerni hang-tang qaldurup, [xenjer] sanjilghandek bolup, uninggha özini qaltis zat körsetmekchi bolup kelgenidi. 10 chishlirini ghuchurlatti. 55 Lékin u bolsa Péqirdin tartip ambalghiche ularning hemmisi uninggha ixlas qilip qaraytti we «Xudaning ulugh küch-qudriti mana shu!» déyishetti. 11 Eysaning turghanliqini körüp, 56 — Qaranglar! Xalayi q uninggha shundaq ixlas qilishi uning uzundin béri jaduger-séhirgerliki bilen ularni hang-tang qaldurup kelgenliki tüpeylidin idi. 12 Lékin emdi Filip Xudaning padishahliqi we Eysa Mesihning nami toghrisidiki xush xewerni jakarlighinida ular uning sözlirige ishendi we erler bolsun, ayallar bolsun chömlüdürüshni qobul qildi. 13 Simon özimu ishendi. U chömlüdürülgen bolup, hemishe Filipning yénida yürdi hemde [Filip] körsitiwatqan möjizilik alametler we qudretlik ishlargha qarap, intayin heyran boldi. 14 Yérusalémdiki rosullar Samariyeliklarning Xudaning sözini qobul qilghanliqini anglap, Pétrus bilen Yuhannani ulargha ewetti; 15 ikkiylen u yerge chüshüshi bilenla, ularni Muqeddes Rohning ata qilin'ghuchisi bolsun dep dua qildi. 16 Chünki Muqeddes Roh téxi ularning héchqaysisigha chüshmigenidi; ular peqet Reb Eysaning nami bilen chömlüdürülgenidi. 17 Pétrus bilen

8 Istipanning öltürülüşini Saulmu qollaytti.

Shu kündin bashlap, Yérusalémdiki jamaetke qaritilghan dehshetlik ziyankeshlik qozghaldi.

Yuhanna ularning üstige qolini tegküzishi bolen, Muqeddes Roh ulargha ata qilindi. **18** Lékin Simon Muqeddes Rohning rosullarning qolini tegküzüp qoyushi bolen ata qilin'ghanliqini körüp, ulargha pul tenglep: **19** — Bu küch-qudrettin mangimu béringlarki, menmu herkimning üstige qollirimni tegküzsem, élip kétildi». **34** Aghwat Filiptin: — Dep bersingiz, peyghemberning bu sözi kimge qaritip éytilghan? Özigimu yaki bashqa birsigimu? — dep soridi. **35** Filip aghzini échip shu yazmining shu qismidin bashlap, uninggha Eysa toghrisidiki xush xewerni jakarlap berdi. **36** Ular yolda kétéwétip, su bar bir yerge kelgende, aghwat: — Mana bu yerde su bar iken. [Mushu yerdila] chömüldürülüşümge qandaq tosalghu bar? — dédi. **38** U harwini toxtitishni buyrudi. Filip we aghwat ikkisi bille sugha chüshüp, uni chömüldürdi. **39** Ular sudin chiqqanda, Rebning Rohi Filipni kötürüp élip ketti. Aghwat uni qayta körmidi, emma u shadlinip yolini dawamlashturdi. **40** Filip bolsa Ashdod shehiride peyda boldi; u shu yurtni kézip, shu yerdin Qeyseriye shehirige kelgüche bolghan hemme sheherlerde xush xewer jakarlidi.

9 Emma [shu chaghlar] Saul her nepiside Rebning muxlisirigha téxiche izchil qirghinchiliq tehditliri séliwatqan peyt idi. U Bash kahinning aldigha bérip, **2** Demeshq shehiridiki sinagoglargha tewsiye xéti yézip bérishni soridi. Shundaq bolghanda, u Demeshqte [Mesih] yolidikilerdin birersini, meyli er bolsun, ayal bolsun tépiwalsila, baghlap tutqun qilip, Yérusalémgha élip kélishke ruxset bolatti. **3** Saul yolgha chiqip, Demeshq shehirige yéqinlashqanda, tuyuqsiz asmandin küchlük bir nur chüshüp, uning etrapini yorutuwettti. **4** U yerge yiqildi we özi: — Saul, Saul! Manga némishqa ziyankeshlik qilisen? — dégen bir awazni anglidi. **5** — I Reb, sen kimsen? — dep soridi u. Awaz: — Men sen ziyankeshlik qiliwatqan Eysadurmen. **6** Ornungdin tur, sheherge kir, néme qilishing kérekliki sanga éytip bérilidu» — dédi. **7** Uning bilen bille mangghan ademler awazni anglisimu, héchkimni körelmigeckhe, shu yerde ün chiqiralmay turupla qaldı. **8** Saul

yerdin turup, közlirini échip qaridi, lékin héch nersini körelmidi. Hemrahliri uni qolidin yétilep Demeshqqa élip kirdi. **9** U üç kün'giche kôzi körmes bolup ne yémidi ne ichmidi. **10** Demeshqte Ananiyas isimlik melum bir muxlis bar idi. Reb uninggha bir ghayibane körünüshte körünüp uni: — Ananiyas! — dep chaqirdi. — Mana men, i Reb, — dep jawab berdi u. **11** Reb uninggha: — Sen derhal «Tüz» dep atalghan kochigha bérip, Yehudaning öyidin Tarsusluq Saul isimlik birini sorap tap; chünki mana, u dua-tilawet qiliwatidu. **12** U dua qiliwatqinida, ghayibane körünüshte Ananiyas isimlik bir kishining kélip, közini köridighan qilish üçün üstige qolini tegküzenlikini kördi, — dédi. **13** Ananiyas: — I Reb, men bu ademning xewirini nurghun kishilerdin anglidim, u Yérusalémdiki muqeddes bendiliringge shunche köp ziyanzexmet yetküzen! **14** Hazir u mushu yerde naminggha nida qilghanlarning hemmisini tutup baghlash üçün bash kahinlardin hoquq aptu — dédi. **15** Lékin Reb uninggha: — Bariwer! Chünki u namimni ellerning we ularning padishahlirining hem Israillarning aldida ayan qilish üçün özümge alahide tallighan bir eswabtur. **16** Chünki men uninggha namim üçün qanchilik azab-oqubetlerni tartishining muqerreri ikenlikini ayan qilimen, — dédi. **17** Buning bilen Ananiyas bérip, shu öyge kirdi; u qollirini Saulning üstige tegküzüp uninggha: — Qérindash Saul, Reb, yeni bu yerge kéliwatqan yolungda sanga körün'gen Eysa, közliringni köreleydighan bolsun dep we séning Muqeddes Rohqa toldurulushung üçün méni shexsen özi ewetti, — déwidi, **18** Saulning közliridin xuddi béliq qasiriqidek bolghan bir nersiler chüshüp, közliri échilip köreleydighan boldi. U ornidin turup, chömlüdürüşni qobul qildi. **19** U ghizalan'ghandin kéyin, quwwetlinip maghdurgha kirdi. **20** [Saul] Demeshqtiki muxlislarning yénida birnechche kün turdi we waqitni ötküzmey sinagoglarga kirip, «U kishi Xudaning Oghlidur» dep Eysani jakarlashqa bashlidi. **21** Uni anglighanlar sözliridin intayin heyran bolushup: — Bu adem Yérusalémda bu namgha nida qilghuchilarni qattiq weyran qilghan héliqi adem emesmu? Bu yergimu mushundaqlarni baghlap bash kahinlarga tutup bérish meqsitide kelgenmidu? — déyishti. **22** Lékin Saulning qayil qilish küchi barghanséri éship, Eysaning Mesih ikenlikini ispatlap Demeshqtiki Yehudiylarni parakendichilikke chömdürdi. **23** Köp künlerdin kéyin, Yehudiylar Saulni yoqatmaqqa qest qilmaqchi boldi. **24** Lékin Saul ularning suyiquestidin xewer tapti; uni tutup öltürüş üçün ular kéchekündüz sheherning qowuqlirida paylap yürdi. **25** Lékin muxlislar bir küni kéchide uni chong séwetke olturghuzup, sépil [kamaridin] chüshürdi. **26** Saul Yérusalémgha yétip bérip, u yerdiki muxlislarga qoshulmaqchi boldi, lékin ularning hemmisi uning muxlis ikenlikige ishenmey, uningdin qorqti. **27** Biraq Barnabas uni élip bérip, rosullar bilen körüshtürdi. U ulargha Saulning Demeshqning yolida Rebni qandaq körgenlikini, Rebningmu uninggha gep qilghanliqini chüshendürdi we uning Demeshqte Eysaning namida qandaq jür'etlik bilen söz-kalam yetküzenlikini uqturdi. **28** Buning bilen, Saul Yérusalémda rosullar bilen bille ochuq-ashkare yürüp, yüreklik halda Rebning namida söz-kalam yetküzettti. **29** U yene grékche sözlshidighan Yehudiylar bilenmu sözlship munazirilishetti; netijisi, ular uninggha qest qilmaqchi boldi. **30** Qérindashlar bu ishtin xewer tépip, uni Qeyseriye shehirige élip bérip, andin u yerdin Tarsus dégen sheherge yolgha saldi. **31** U chaghda, pütkül Yehudiye, Galiliye we Samariyediki jamaatler [bir mezigil] tinchliqqa ériship, [étiqadta] quruldi; Rebning qorqunchida méngip, Muqeddes Rohning righbet-tesellisi bilen ularning sanlirimu barghanséri köpeymekte idi. **32** Shu waqitlarda shundaq boldiki, Pétrus herqaysi jaylarni arilap yürgende, Lidda shehiridiki muqeddes bendilernimu yoqlashqa chüshetti. **33** U yerde u Enéyas isimlik bir ademni uchratti. Bu adem palech bolup, orun tutup yatqili sekkiz yil bolghaniken. **34** Pétrus uninggha: — Enéyas, Eysa, yeni Mesih bolghuchi séni saqaytidu. Ornungdin turup, palisingni yighishtur! — dédi. U derhal ornidin turdi. **35** [Enéyasni] körgen

Lidda shehiridiki we Sharon rayonidikilarning hemmisi towa qilib Rebge baghlendi. **36** Yoppa shehiride bolsa Tabita isimlik bir ayal muxlis bar idi (uning ismi grékchide «Dorkas» idi). U herdaim yaxshi emeller we xeyr-saxawetlik ishlarga bériletti. **37** Shu künlerde shundaq boldiki, u késel bolup, ölüp ketti. Kishiler jesetni yuyup, üstünki qewettiki bir öyge yatquzup qoydi. **38** Yoppa shehiri Lidda shehirige yéqin bolghachqa, Yoppadiki muxlislar Pétrusning Liddada ikenlikini anglap, uning aldigha ikki adem ewetti. Ular: «Hayal bolmay yénimizgha kelseng!» — dep yélindi. **39** Pétrus ornidin turup ular bilen billes Yoppagha bardı. Yoppagha yétip kélishi bilen ular uni üstünki qewettiki öyge bashlap chiqti. Barliq tul ayallar Pétrusning etrapigha oliship, yigha-zar qiliship uninggha Dorkasning ular bilen billes bolghan waqtida özlirige tikip bergén könglek-kiyimlerini körsitishti. **40** Lékin Pétrus hemmeylenni chiqiriwétip, tizlinip olturup dua qildi. Andin u jesetke qarap: — Tabita, ornungdin tur! — dédi. Tabita közini échip, Pétrusni körüp, ornida olturdi. **41** Pétrus uninggha qolini uzitip uni yölep turghuzdi we muqeddes bendiler bilen tul ayallarnı chaqirip, Dorkasni ulargha tirik tapshurup berdi. **42** Bu xewer pütkül Yoppagha tarqilip, nurghun kishiler Rebge étiqad qildi. **43** Shundaq boldiki, Pétrus Yoppada Simon isimlik bir könchining öyide uzun künler turdi.

10 Qeyseriye shehiride Korniliy isimlik bir adem bolup, u [Rim] qoshunidiki «Italiyelikler» qismining yüzbéshi idi. **2** U ixlasmen adem bolup, özi we pütkül öyidikiliri Xudadin qorqatti. U merdlik bilen namratlarga xeyr-saxawet qilib, daim Xudagha dua-tilawet qilatti. **3** Bir küni chüshtin kéyin saet üçlerde, u ghayibane bir körünüshte Xudaning bir perishtisining özining yénigha kelgenlikini ochuq kördi. Perishte uni: — Korniliy! — dep chaqirdi. **4** Korniliy uninggha közlirini tikip qattiq chöchüp: — Teqsir, néme ish? — dep soridi. Perishte uninggha: — Séning dualiring we xeyr-saxawetlik ishliring Xuda aldigha esletme qurbanliqtek bérıp yetti. **5** Emdi sen Yoppagha adem ewetip, Pétrus depmu

atilidighan Simon isimlik ademni chaqirtip kel. **6** U Simon isimlik bir könchining öyide méhman bolup turuwatidu. Simonning öyi déngiz boyida, — dédi. **7** Uninggha sözligen perishte ketkendin kéyin, Korniliy öydiki xizmetchilerdin ikkini we daim yénida turup xizmet qilghuchilar ichidiki ixlasmen bir leshkerni chaqirdi. **8** Barliq ishlarnı chüshendürgendin kéyin, ularni Yoppagha ewetti. **9** Etisi ular seper qilib sheherge yéqinlashqanda, chüsh waqti bolup, Pétrus dua qilish üçün ögzige chiqti. **10** Uning qorsiqi échip kétip, bir nerse yey dédi. Biraq ular ghiza teyyarlawatqanda, ghayibane bir alamet Pétrusni oruwaldi. **11** U asman échilip, töt burjikidin baghlan'ghan halda yer yüzige chüshürülüwatqan keng dastixandek bir nersini kördi. **12** Dastixanda herxil töt putluq haywanlar, yer béghirlighuchilar, asmandiki uchar-qanatarmu bar idi. **13** Uninggha bir awaz anglandi: — «Ornungdin tur, Pétrus, ular din soyup ye!» **14** — Yaq, Reb, hergiz bolmaydu! Men héchqachan héchqandaq napak yaki haram nersini yégen emesmen! — dédi Pétrus. **15** Awaz ikkinchi qétim kélip uninggha: — Xuda halal dep paklighanni sen haram déme! — déyildi. **16** Bu ish üç qétim yüz bérıp, andin dastixandek bolghan shu nerse derhal asman'gha élip chiqip kétildi. **17** Pétrus körgen ghayibane alametning menisi toghrisida qaymuqup turghanda, mana Korniliy ewetken kishiler Simonning öyini tépip, derwaza aldida turatti. **18** Ular birsini chaqirip, uningdin Pétrus depmu atilidighan Simon dégen birsi bu yerde turamdu? — dep soridi. **19** Pétrus téxiche shu ghayibane alametning menisi üstide oyliniwatqanda, Roh uninggha: — Mana, séni üç adem izdep keldi. **20** Ornungdin tur, peske chüsh, héch ikkilenmey ular bilen billes barghin. Chünki ularni ewetküchi Men! — dédi. **21** Pétrus peske chüshüp, héliqi ademlerge: — Siler izdigen kishi mana men bolimen. Bu yerge kélish sewebinglar némikin? — dédi. **22** Ular jawaben: — Heqqaniy bir adem, Xudadin qorqidighan, shundaqla pütkül Yehudiy xelqi teripligen Korniliy isimlik rimliq yüzbéshi muqeddes bir perishte teripidin sizni öyige chaqirtip, sizdin söz-kalam anglashqa emr qilin'ghan!

— dédi. **23** Shunga Pétrus ularni öyge tekliq qilip, qondurup méhman qildi. Etisi ornidin turup u ular bilen bille yolgha chiqti. Yoppadiki qérindashlardin beziliri ulargha hemrah bolup mangdi. **24** Ikkinchi küni, ular Qeyseriyege yétip bard. Emdi Korniliy tughqanliri we yéqin yar-buraderlirini öyige chaqirip, Pétruslarni teqqezarliq bilen kütüp turatti. **25** Pétrus öyge kirgende, Korniliy aldigha chiqip, ayighigha özini étip sejde qildi. **26** Lékin Pétrus [derhal] uni yölep turghuzup: — Ornungdin turghin! Menmu bir insan, xalas! — dédi. **27** U Korniliy bilen gep qilghach öyge kiriwidi, öyning ichige yighilghan top-top ademlerni kórdi. **28** U ulargha: — Silerge melumki, biz Yehudiylarning yat elliklerdin birsi bilen bardi-keldi qilishi yaki öylirige kirishi Tewrat qanun-eqidilirimizge xilap. Lékin Xuda manga héchqandaq ademni napak yaki haram démeslikim kéreklikini ayan qildi. **29** Shuning üçhün siler adem ewetip méni chaqirghanda, héch ret qilmay aldinglarga keldim. Emdi soray, méni néme dep chaqirdinglar? — dédi. **30** Korniliy mundaq dédi: — Töt künning aldida бүгүнкү mushu waqitqiche roza tutqanidim; saet üçlerde men öyde dua qiliwatattim. Tuyuqsiz kiyimliridin nur chaqnap turidighan bir adem aldında peyda bolup öre turdi: **31** «Korniliy! Duaying ijabet qilindi we xeyr-saxawetlik ishliring Xuda aldigha esletme qurbanliqtek yetti. **32** Shunga Yoppagha adem ewetip, Pétrus depmu atilidighan Simon isimlik ademni chaqirtip kel. U déngiz boyida olturaqluq Simon isimlik bir köñchining öyide méhman bolup turuwatidu» dédi. **33** Shuning üçhün, derhal özlirini chaqirip kélishke adem ewetkenidim. Özliri külbemge kélip yaxshi qildila! Emdi biz hemmeylen Xuda özlirige emr qilghan barliq sözlerni anglash üçhün Xudaning aldida hazir turuwatimiz. **34** Pétrus aghzini échip mundaq dédi: — Berheq, men Xudani héchqandaq ademege yüz-xatire qilmaydu, dep chüshinip yettim; belki her eldin bolghanlar ichide Uningdin qorqidighan we heqqaniyet yürüzidighan kishi bolsila, Uning aldida meqbuldur. **36** Xuda Israil xelqige yetküzgen söz-kalam, yeni

Eysa Mesih arqiliq (u pütkül mewjudalargha Rebdur) inaq-jatirjemlik jakarlan'ghan xush xewer silerge melumghu; **37** Silerningmu Yehya [peyghember] chömüldürüş chaqiriqini yetküzgendin tartip, Galiliyedinde boshlap pütkül Yehudiye zéminlirida Nasaretlik Eysa toghruluq guwahliqtin — yeni Xudaning qandaq qilip uni Muqeddes Roh we küch-qudret bilen mesihligenliki, shuning bilen u hemme yerni kézip, yaxshi emellerni qilip, Iblisning ilkide bolghanlarning hemmisini saqaytqanliqidin xewiringlar bardur. Chünki Xuda uning bilen bille idi. **39** Bizmu uning hem Yehudiylarning zéminida hem Yérusalémda qilghan pütün emellirining guwahchiliri. Ular uni yaghachqa ésishi bilenmu öltürdi. **40** Biraq üçinchi küni, Xuda uni qayta tirildürüp namayan qildi. Biraq hemme kishilerge emes, peqet Xuda Özi aldi bilen tallighan guwahchilar, yeni u ölümدين tirilgendin kéyin uning bilen hemdastixan bolghan bizlarning arimizda namayan qildi. **42** U bizge xelqge xush xewer yetküzishni we özining Xuda teripidin tirikler we ölgenlarning soraqchisi qilinip teyinlen'güchi ikenlikini jakarlashni emr qildi. **43** Barliq peyghemberler uninggha guwahliq bériduki, herkim uninggha étiqad qilghan bolsa uning nami arqiliq gunahliri kechürüm qilinidu. **44** Pétrus téxi bu sözlerni qiliwatqanda, Muqeddes Roh söz-kalamni anglawatqan hemme kishige chüshti. **45** Pétrus bilen bille kelgen xetnilik bolghan ishen'güchilerning herbiri Muqeddes Rohning yat ellerdikilergimu ata qilinip tökülgünlükini körüp bek heyran bolushti. **46** Chünki ularning [karamet namelum] tillarda sözliship Xudani ulughlighanliqini anglidi. Shunga Pétrus: **47** — Mushu kishiler bizge oxshash Muqeddes Rohni qobul qilghuchi bolghan bolsa, kim ularning sugha chömüldürüşni qobul qilishini tosalisun?! — dédi. **48** Shuning bilen u ularning Rebning namida chömüldürülüşini buyrudi. Andin ular Pétrusning ular bilen birnechche kün turushini ötündi.

11 Rosullar we pütkül Yehudiyediki bashqa qérindashlar [yat] elliklerningmu Xudaning söz-kalamini qobul qilghanliqini

anglidi. 2 Shunga, Pétrus Yérusalémgha iltipatqa oxshash iltipat ata qilgan bolsa, qaytqanda, xetnilik bolghan [ishen'güchiler] Xudani tosalghudek men zadi kim idim? 18 uni eyibke buyrup: 3 — Sen xetne qilinmighan Ular bu sözlerni anglighanda, eyibleshtin ademlarning öyide méhman bolup, ular bilen toxtap, Xudagha medhiye oqup: — Berheq, hemdastixan boldung?! — dédi. 4 Biraq Pétrus Xuda ellergimu hayatliqqa élip baridighan towa pütün ishni bashtin-axirighiche ulargha bir- qilishni nésip qiliptu! — déyishti. 19 U chaghda, birlep chüshendürüp 5 mundaq dédi: — Yoppa Istipanning ishi bilen ziyankeshlikke uchrap shehiride dua qiliwatqinimda, ghayibane herqaysi jaylarga tarqilip ketkenler Fenikiye körünüş méni oriwélip, bir alametni kördüm. rayoni, Siprus arili we Antakya shehiri qatarliq Keng dastixandek bir nerse töt burjikidin jaylarchiche yétip bérrip, bu jaylarda söz-baghlán'ghan halda asmandin chüshüp, kalamni peqet Yehudiylarghila yetküzettti. 20 méning yénimda toxtidi. 6 Uninggha kóz tikip Lékin ulardin Siprus arili we Kurini shehiridin qarisam, ichide herxil töt putluq haywanlar, kelgen beziler Antakya shehirige barghanda, yawayi haywanatlar, yer béghirlighuchilar, Reb Eysaning xush xewirini Gréklergimu asmandiki uchar-qanatlar mu bar iken. 7 Andin: yetküzdi. 21 Rebning qoli ular bilen bille bolup, «Ornungdin tur Pétrus, ulardin soyup ye!» tolimu nurghun kishiler ishinip towa qilip dégen bir awazni anglidim. 8 Men: «Yaq Reb, Rebge baghlendi. 22 Bu xewer Yérusalémdiki hergiz bolmaydu! Men héchqachan herqandaq jamaetning quliqigha yétip keldi. Shuning napak yaki haram nersini aghzimgha alghan bilen ular Barnabasni Antakyaghiche arilap emesmen!» dédim. 9 Biraq manga yene: «Xuda ötüshke ewetti. 23 Barnabas yétip bérrip, halal dep paklighan nersini sen haram déme!» Xudaning méhir-shepquitini körüp, xushal boldi. dégen awaz anglandi. 10 Bu ish üç qétim U ularning hemmisini jan-dilidin qet'yilik bilen shundaq tekrarinip, axir bularning hemmisi Rebge ching baghlinishqa righbetlendürdi. 24 asman'gha qaytidin tartip kétildi. 11 Mana del Chünki u Muqeddes Rohqa we iman-ishenchke shu chaghda, Qeyseriyedin méni chaqirishqa toldurulghan bolup, yaxshi bir adem idi. ewetilgen üç kishi men turghan öyning Shuning bilen zor bir top ademler Rebge aldigha keldi. 12 Muqeddes Roh méni héch qoshuldi. 25 Shuning bilen Barnabas Tarsus ikkilenmey ular bilen bille bérishqa buyrudi. shehirige Saulni izdep bard. 26 Uni tépip Mushu alte qérindashmu men bilen bille bard. Antakyagha élip keldi; shundaq boldiki, ikkiylen [Qeyseriyeghe yétip kélip], héliqi ademning jamaet bilen bille saq bir yil yighilip, nurghun öyige kirduq. 13 Bu kishi bizge özining ademge telim berdi. Muxlislarning «Xristianlar» öyide payda bolup turghan bir perishtini dep tunji atilishi Antakyadin bashlandi. 27 U qandaq körgenlikini éytti. Perishte uninggha: künlerde bezi peyghemberler Yérusalémdin «sen Yoppagha adem ewetip, Pétrus depmu Antakyagha chüshüp keldi. 28 Bulardin Agabus atilidighan Simon isimlik bir ademni chaqirtip isimlik bireylen otturigha chiqip, Rohning kel, 14 u sanga séni we pütkül ailengge nijatliq wehiyini yetküzüp, qattiq bir acharchiliqning yetküzidighan bir xewerni éytip béridu» pütkül dunyani basidighanliqini aldin éytti dégeniken. 15 Men gepni bashlighinimda, (bu acharchiliq derweqe «Klawdiyus Qeyser» Muqeddes Roh xuddi bashta bizning üstimizge höküm sürgen waqitta yüz berdi). 29 Buning chüshkinidek, ularghimu chüshti. 16 Shu bilen [Antakyadiki] muxlislarning herbiri chaghda, Rebning söz-kalamini, yeni: «Yehya öz qurbigha qarap pul yighip, Yehudiye kishilerni sugha chömüldürgen, lékin siler turuwatqan qérindashlarga yardem bérishni bolsanglar Muqeddes Rohqa chömüldürüsiler» qarar qildi. 30 Ular bu qararni ada qilip, ianini déginini ésimge aldim. 17 Shunga, eger Xuda Barnabas we Saulning qoli arqiliq [Yehudiyediki emdi mushulargha biz Reb Eysa Mesihke jamaet] aqsqaqallirigha yetküzüp berdi. étiqad qilghinimizdin kéyin bizge bergen

12 Shu chaghlarda, Hérod padishah jamaettikilerdin bezilirige ziyankeshlik qilmaqchi bolup ulargha qol saldi. **2** U Pétrus derwaza aldida turidu! — dep xewer Yuhannaning akisi Yaqupni qilichlap öltürdi. **3** Özining bu qilghan ishining Yehudiylargha yaqqanliqini körüp, u Pétrusnimu tutqun qildurudi (shu chaghdä «pétir nan héyti» mezgili idi). **4** Pétrusni tutqandin kéyin, uni zindän'gha tashlap, töt leshker bir guruppa qilin'ghan töt qarawwul topigha tapshurdi. Pasxa héyttin kéyin, Hérod uni xalayıq aldida soraq qilmaqchi idi. **5** Shunga Pétrus zindanda tutup qélindi. Lékin jamaet Xudagha jan-dil bilen uning üçün dua qilishiwatatti. **6** Emdi Hérod uni élip chiqip sot qilishning aldinqi kéchisi, Pétrus ikki zenjir bilen baghlaqliq péti, ikki qarawulning otturısında uxlawatatti; ishiqning sirtidimu birnechche qarawul zindanni közet qiliwatatti. **7** We tuyuqsız Rebning bir perishtisi körünüp, bir nur kamérni yorutti. Perishte Pétrusning biqinigha noqup: — Téz tur! — dep oyghatti. Uning qolliridiki zenjir shu haman boshap chüshüp ketti. **8** Perishte uninggha: — Bélingni baghliwal! Keshingnimu kiy! — dédi. Pétrus uning déginini qildi. Andin u: — Chapiningni yépinchaqlap keynimdin mang! — dédi. **9** Pétrus uninggha egiship [kamérdin] chiqti. Biraq u perishtining wasitisi bilen boluwatqan bu ishlarning rastliqini bilmey, belki bir ghayibane körünüş körüptimen, dep oylawatatti. **10** Ular birinchi we ikkinchi közettin ötüp, zindanning sheherge chiqidighan tömür derwazisigha barghanda, derwaza ular üçün özlükidin échilip ketti. Ular chiqip, bir kochidin ötkende, perishte tuyuqsız uning yénidin ketti. **11** Shu chaghdä, Pétrus ésige kélip, öz-özige: «Derweqe emdi Reb Öz perishtisini ewetip, méni Hérodning qolidin we Yehudiylar xelqining kütkenlirining hemmisidin qutquzuptu, dep bildim» — dédi. **12** Heqiqiy ehwalni chüshinip yetkende, u Markus depmu atilidighan Yuhannaning anisi Meryemning öyige bardı. U yerde nurgun kishiler yighilip dua-tilawet qiliwatatti. **13** U derwazining ishiqini qaqqanda, Roda isimlik bir dédek awazni anglap chiqti. **14** U Pétrusning awazini tonup, xushalliqidin ishiqni échishqimu ülgürmey yügürüp kélip, hemmeylen'ge: — qildi. **15** Lékin ular: — Sarang bolup qaldingghu! — déyishti. Biraq u: — Rast shundaq, dep turuwaldi. Ular: — U uning perishtisi bolsa kérek! — déyishti. **16** Biraq Pétrus derwazini qéqiwerdi. Ular chiqip derwazini échip, uning özini körgende hemmeylen hang-tang bolushti. **17** Pétrus ulargha ün chiqarmasliqqa qol ishariti qilip, ulargha Rebning özini zindandin qandaq élip chiqqanliqini éytip berdi. Andin kéyin, u: — Bu xewerni Yaqupqa we qérindashlarga yetküzüp qoyunglar, — dep, özi u yerdin bashqa yerge ketti. **18** Tang atqanda, qarawullar Pétrus zadi néme boldi dep sarisimige chüshti. **19** Hérod uni izdep uning iz-dérkini tapalmighachqa, qarawullarni soraq qilip, ularni ölümge mehkum qilishni buyrudi. Bu ishtin kéyin, u Yehudiyedin chüshüp Eslide Hérod [xan] bilen Tur we Zidondikiler arisida qattiq jédel bar idi. Halbuki, Tur we Zidondikiler birliship, Hérodning aldigha keldi. Uning bilen yarishiwélishe üçün ular aldi bilen xanning Bilastus isimlik shexsiy ghojidarini özlirige yar-yölek bolushqa qayil qilghanidi. Chünki bu yurttikiler ashliqni xanning ilkidiki jaylardan alatti. **21** Belgilen'gen körüşüş künide Hérod shahane tonlirini kiyip, soraq textide olturup, ulargha nutuq sözlidi. **22** Anglighan xelq: — Bu ademning awazi emes, belki bir ilahning awazidur! — dep warqirashti. **23** Shuan Perwerdigarning bir perishtisi xanni urdi; chünki u shan-sherepni Xudagha béghishlimidi. Netijide, u qurtqa yem bolup öldi. **24** Emma Xudaning söz-kalami dawamliq berq urup kéngeydi. **25** Barnabas bilen Saul Yérusalémde ianilirini tapshurush xizmitini ada qilghandin kéyin, Antakyagha qaytip ketti. Ular Markus depmu atilidighan Yuhannani bille élip bardı.

13 Antakyadiki jamaet ichide bezi peyghemberler we telim bergüchiler bar idi. Ular Barnabas, «Qara» depmu atilidighan Shiméon, Kurinilik Lukius, Hérod xan bilen bille

chong bolghan Manaen we Saullar idi. **2** Ular Rebning ibaditide bolup roza tutuwatqan bir mezgilde, Muqeddes Roh ulargha: — Barnabas bilen Saulni Men ularni qilishqa chaqirghan xizmet üçün Manga ayrip qoyunglar, — dédi. **3** Shuning bilen, ular yene roza tutup dua qilghandin kéyin, ikkiylenning üstige qollarini tegküzüp uzitip qoydi. **4** Ular Muqeddes Roh teripidin ewetilgen bolup, Selyukiye shehirige béríp, u yerdin kémige chiqip Siprus ariligha qarap yolgha chiqti. **5** Salamis shehirige yétip kélip, ular Yehudiylarning sinagoglirida Xudaning söz-kalamini yetküzüshke bashlidi. Yuhanna ularning yaremchisi idi. **6** Ular pütün aralni arilap chiqip, Pafos shehirige keldi. Ular u yerde Baryeshua isimlik bir kishi bilen uchriship qaldi. U séhirger bolup, saxta peyghember bolghan bir Yehudiy idi. **7** U kishi bu [aralning] rimliq waliyisi Sérgiyus Pawlusning hemrahi idi. Waliy uqumushluq bir kishi bolup, Barnabas bilen Saulni chaqirtip, Xudaning söz-kalamini anglimaqchi boldi. **8** Lékin héliqi séhirger (uning grékche ismi Elimas bolup, «séhirger» dégen menide) ulargha qarshi chiqip, waliyning rayini étiqadtin qayturushni urunmaqta idi. **9** Biraq Muqeddes Rohqa toldurulghan Saul (yene «Pawlus» depmu atilidu) héliqi séhirgerge tikilip qarap **10** uninggha: — Ey, qelbing herxil hiyligerlik we aldamchilik bilen tolghan Iblisning oghli, hemme heqqaniyliqning düshmini! Perwerdigarning tüz yollarini burmilashni zadi toxtatmamsen?! **11** Emdi Rebning qoli üstüingge chüshti! Közliring kor bolup, bir mezgil künning yoruqini körelmeysen! — dédi. Shuan, bir xil tuman we qarangghuluq uni basti. U yolni silashturup, kishilerdin méní qolumdin yétilenglar, dep iltija qilatti. **12** Yüz bergen ishni körge waliy Rebning telimige qattiq heyran bolup, Uninggha étiqad qildi. **13** Pawlus bilen uning hemrahiliri kémige chiqip, Pafostin Pamfiliye ölkisidiki Perge shehirige bardí. U yerde Yuhanna ulardin ayrilip Yérusalémgha qaytti. **14** Pawluslar bolsa Perge shehiridin chiqip, dawamliq méngip Pisidiye rayonidiki Antakya shehirige béríp, shabat küni sinagogqa kirdi. **15** Tewrat qisimliridin we peyghemberlarning yazmiliridin oqulghandin kéyin, sinagogning chongliri ularni chaqirtip: — Qérindashlar, eger xalayıqqa birer nesihet sözünglar bolsa, éytinglar, — dédi. **16** Pawlus ornidin turup, qol ishiriti qilip, xalayıqqa mundaq dédi: — Ey Israillar we Xudadin qorqqanlar, qulaq sélinglar! **17** Bu Israil xelqining Xudasi ata-bowilirimizni tallidi; ular Misirda musapir bolup yashighan waqitlarda ularni ulugh qildi, Özining égez kötürgen biliki bilen ularni Misirdin qutquzup chiqti. **18** U chölde ulargha texminen qiriq yil ghemxorluq qildi **19** andin Qanaan zéminidiki yette elni yoqitip, ularning zéminlirini ulargha miras qilip berdi. **20** Bu ishlargha aldi-keyni bolup texminen töt yüz ellik yil ketti. Kéyin, taki Samuil peyghember otturigha chiqqiche, u ulargha batur hakimlarni tiklep berdi. **21** Andin ular bizge bir padishahni bersiken, dep [Samuil peyghemberdin] tilidi. Shuning bilen Xuda ulargha Binyamin qebilisidin Kish isimlik ademning oghli Saulni tiklep berdi. U qiriq yil höküm sürdi. **22** Biraq [Xuda] Saulni seltenitidin chüshürüp, ulargha Dawutni padishah qilip turghuzup berdi. Xuda uning heqqide guwahliq béríp: «Könglümdikidek bir ademni, yeni Yessening oghli Dawutni taptim. U Méning toluq irademge emel qilidu», — dédi. **23** Özi wede qilghandek Xuda bu ademning neslidin Israil xelqige bir Qutquzguchi tiklep berdi — u bolsa Eysaning özidur! **24** U xelqning otturisigha chiqishtin alwwal, Yehya [peyghember] chiqip, barliq Israil xelqini towa qilishni [bildüridighan] chömlüdürtüşni qobul qilinglar, dep jakarlidi. **25** Yehya [peyghember] wezipini tamamlighanda, xalayıqqa mundaq dégenidi: «Siler méní kim dep bilisiler? Men siler kütken zat emesmen. Biraq mana, mendin kéyin birsi kélidu, men hetta uning ayagh keshlirini yéshishkimu layiq emesmen!» **26** Ey qérindashlar, Ibrahimning jemetining nesilliri we aranglardiki Xudadin qorqqanlar, bu nijatliqning söz-kalami silerge ewetildi! **27** Yérusalémda turuwatqanlar we ularning hakimliri [Eysani] tonumay, uning üstidin gunahkar dep höküm chiqarghini bilen, her

shabat küni oqulidighan peyghemberlarning aldin éytqan sözlirini emelge ashurdi. **28** Gerche ular uningdin ölüm jazasigha höküm qilishqa tégishlik birer gunah tapalmighan bolsimu, waliy Pilatustin yenila uni ölümge mehkum qilishni ötündi. **29** Ular [bu] [ishlarni qilip] muqeddes yazmilarda uning heqqide aldin pütülgenlarning hemmisini [özliri bilmigen halda] emelge ashurghandin kéyin, uning jesitini krésttin chüshürüp, bir qebrige qoydi. **30** Lékin Xuda uni ölümدين tirildürdi! **31** Tirilgendin kéyin, u burun özi bilen Galiliyedin Yérusalémghiche egiship kelgenlerge köp künler ichide [nechche qétim] körünüp turdi. Bu kishiler hazir [Israil] xelqige uning guwahchiliri boluwatidu. **32** Bizmu atabowilirimizgha qilin'ghan wedining xush xewirini silerge hazir jakarlaymiz — Xuda Eysani [arimizda] tiklep, bu wedini ularning ewladliri bolghan bizlerge emelge ashurdi. Bu heqte Zeburning ikkinchi küyide aldin'ala mundaq pütülgen: «Sen Méning Oghlum, Özüm séni бүгүнкү күниде tughdurdum». **34** Emdilikte Xudaning Eysagha chirishni qayta körgüzmei ölümدين tirildüridighanliqi heqqide u [muqeddes yazmilarda] mundaq aldin éytqan: «Dawutqa wede qilghan méhir-shepqetlerni silerge ata qilimen!» **35** Shunga yene bu heqte yene bir ayette: — «[I Xuda], Séning muqeddes Bolghuchunggha ténining chirishini körgüzmeisen». **36** Chünki Dawut derweqe Xudaning iradisi boyiche öz dewri üçün xizmet qilip, öz ata-bowilirigha qoshulup ölümde uxlap uning téni chirip ketkenidi. **37** Lékin Xuda ölümدين tirildürgüchi bolsa chirishni héch körmidi. **38** Emdi shunga siler shuni bilishinglar kérekki, i qérindashlar, hazir gunahlardin kechürüm qilinish yoli del shu kishi arqiliq silerge jakarliniwatidu. **39** Musa peyghemberge chüshürülgen Tewrat qanuni bilen siler xalas bolalmaywatqan ishlardin uninggha étiqad qilghuchilar u arqiliq xalas qilinip heqqaniy qilinidu! **40** Shunga, peyghemberler aldin éytqan shu balayi'apet béshinglarga chüshmesliki üçün éhtiyat qilinglar! — **41** «Qaranglar, i mazaq qilghuchilar, heyranuhes bolup halak

bolunglar! Chünki silerning künliringlarda bir ish qilimenki, Uni birsi silerge élan qilsimu siler shu ishqa hergiz ishenmeysiler!» **42** Pawlus bilen Barnabas sinagogdin chiqiwatqanda, jamaet ulargha kélerki shabat küni bu ishlar heqqide yene sözleshni yélindi. **43** Sinagotiki jamaet tarqalghanda, nurghun Yehudiylar we Xudadin qorqqan Tewratqa étiqad qilghan Yehudiy emeslermu Pawlus bilen Barnabasqa egeshti. Ikkisi ulargha söz qilip, ularni Xudaning méhir-shepqtide ching turushqa dewet qildi. **44** Kéyinki shabat küni, pütün sheher xelqi dégüdek Xudaning söz-kalamini anglighili kélishti. **45** Biraq bundaq top-top ademlerni körgen Yehudiylar hesetke chömüp, Pawlusning sözlirige qarshi tetür gep qilip, uninggha töhmet qildi. **46** Emdi Pawlus bilen Barnabas téximu yüreklik halda mundaq dédi: — Xudaning söz-kalamini aldi bilen siler [Yehudiy xelqige] yetküzüsh kérek idi. Lékin siler uni chetke qéqip özünglarni menggülük hayatqa layiq körmigendin kéyin, mana biz [silerdin] burulup ellerge yüzlinimiz! **(aiōnios g166)** **47** Chünki Perwerdigar [muqeddes yazmilarda] bizge mundaq buyrugan: — «Men Séni [yat] ellerge nur bolushqa, Yer yüzining chet-yaqilirighiche nijatliq bolushung üçün Séni atidim». **48** Ellerdikiler bu sözni anglap, xushal bolushup Rebning söz-kalamini ulughlashti; menggülük hayatqa érishishke békitilgenlarning hemmisi étiqad qildi. **(aiōnios g166)** **49** Shundaq qilip, Rebning söz-kalami pütkül zémin'gha tarqaldi. **50** Biraq Yehudiylar Xudadin qorqqan yuqiri tebiqilik ayallarni hem sheher mötiwerlirini qutritip, Pawlus bilen Barnabasqa ziyankeshlik qilghuzup, ular ikkisini öz yurtliridin qoghlap chiqardi. **51** Emma Pawlus bilen Barnabas ulargha qarap ayaghliridiki topini qéqishturuwétip, Konya shehirige qarap mangdi. **52** [Antakyadiki] muxlislar bolsa xushalliqa hemde Muqeddes Rohqa tolduruldi.

14 Konya shehiride shundaq boldiki, Pawlus bilen Barnabas Yehudiylarning sinagogigha kirgende, jamaetke shundaq sözlidiki, netijide Yehudiylar we Gréklerdinmu

nurghan kishiler étiqad qildi 2 (halbuki, hayot Xudaghila ibadet qilishinglar kérek ishenmigen Yehudiylar [yat] elliklarning dep jakarlawatimiz! 16 Burunqi dewrlerde, köngüllirini zeherlep, ularni qérindashlarga u herqaysi ellerni öz yollirida méngishqa qarshi turushqa qutratti). 3 Shunga [Pawlus] yol qoyghan. 17 Shundaq bolsimu, U Özini bilen Barnabas] u yerde xéli uzun turup, ispatlaydighan guwahliqni qaldurmighan Rebge tayinip yüreklik halda [xush xewerni] emes. Chünki U hemishe silerge shapaet jakarlidi; Reb ularning qolliri bilen möjizilik körsitip, yamghurni öz waqtida ershtin alametler we karametlerni körsitip öz méhir-yaghdurup mol hosul ata qilip, ash-tamaq bilen shepqtining söz-kalamigha guwahliq berdi. silerni toyghuzup, qelbinglarni xushalliqqa 4 Buning bilen sheher xelqi ikkige bölünüp chömdürüp keldi. 18 Hetta ular bu sözlerni kétip, beziliri Yehudiylar terepte, beziliri qilghan bolsimu, xalayıqning ulargha atap bolsa rosullar terepte turdi. 5 Axirda, bir qurbanliq qilishini aranla tosuwaldi. 19 Lékin qisim yat ellikler bilen Yehudiylar arisida (öz Antakya we Konya sheherliridin bezi Yehudiylar bashliqliri bilen birlikte) rosullarni qiynap, kélip, kishilerni özlirige qayil qilishi bilen, chalma-késeq qilish qutratquluqi bash kötürdi. xelq Pawlusni chalma-késeq qildi, andin uni 6 Lékin ular bu ishtin xewer tépib, shu yerdin öldi dep qarap, sheher sirtigha sörep achiqip qéchip Likawunya rayonidiki Listra we Derbe tashliwetti. 20 Lékin muxlislar uning etrapigha sheherliri hemde etrapniki yurtlarga qarap olashqanda, Pawlus ornidin turup, sheherge mangdi. Ular shu yerlerde xush xewerni qaytip kirdi. Etisi, u Barnabas bilen bille Derbe dawamliq jakarlawerdi. 8 Shu chaghda, Listra shehirige ketti. 21 Emdi ular Derbe shehiride shehiride putlirida maghduri yoq, héch méngip xush xewer jakarlap, nurghun ademlerni baqmighan bir tughma palech olturatti. 9 [Mesihge] muxlis bolushqa kirgüzgendin kéyin, Pawlus söz qiliwatqanda, bu adem uninggha ikkiylen Listra, Konya we Antakya sheherlirige qulaq sélip olturatti. Pawlus uninggha köz tikip qaytip bardı. 22 Ular u yerlerde muxlislarning uning saqaytilishigha ishenchi barliqini körüp qelblirini kücheytip, ularni étiqadta ching yétip, 10 yuqiri awaz bilen: — Ornungdin des tur! — dédi. Héliqi adem shuan ornidin des turushqa righbetlendürüp, shundaqla: — Biz Xudaning padishahliqigha kirishte nurghun turup méngishqa bashlidi. japa-musheqqetlerni beshimizdin ötküzüshimiz muqerrer bolidu, — dep nesihet qildi. 23 Ular 11 Lékin Pawlusning bu ishini körgen top-top ademler Likawunya muqerrer bolidu, — dep nesihet qildi. 23 Ular tili bilen: — Ilahlar insan qiyapitige kirip yene herqaysi jamaet ichide aqsqaqallarni tallap arimizgha chüshüptu! — dep warqiriship ketti. belgilep, dua qilish we roza tutush arqiliq ularni 12 Ular Barnabasni «Ilah Zéus» dep atashti we özliri étiqad baghligghan Rebge tapshurdi. 24 Pawlusni sözleshte bashlamchi bolghachqa Ikkiylen Pisidiye rayonidin ötüp Pamfiliye uni «Ilah Hérmis» dep atashti. 25 Ular Perge shehiride söz-ölkisige keldi. 25 Ular Perge shehiride söz-sirtida «Zéus Ilah»ning butxanisi bar idi. Shu kalamni yetküzgendin kéyin, Attalya shehirige [butxanidiki] kahin sheher derwazisigha öküz bardi. 26 Andin u yerdin kémige chiqip, we gül chembireklerni élip kélip, xelq bilen [Suriyediki] Antakyagha qarap ketti. Ular bille rosullarga atap qurbanliq qilmaqchi eslide shu yerde özliri hazir tamamlighan bu boldi. 14 Lékin rosullar Barnabas bilen Pawlus wezipini ada qilishqa [jamaettikiler teripidin] bu ishni anglap, kiyim-kéçeklirini yirtqan Xudaning méhri-shepqtige tapshurulghanidi. halda, köpchilikning arisigha yügürüp kirip, 27 Qaytip kelgende, ular jamaetni bir yerge warqirap mundaq dédi: 15 — Xalayıq, bu ishlarni jem qilghanda, ulargha Xudaning özliri arqiliq néme dep qiliwatisiler?! Biz silerge oxshash qilghan barliq emellirini, shundaqla Xudaning héssiyattiki insanlarmiz! Biz silerge bu erzimes qandaq qilip ellerge étiqadning bir ishikini nersilerni tashlap, asman-zémin, déngiz-okyan achqanliqini sözlep berdi. 28 Ular u yerde we ulardiki barliq mexluqlarni Yaratquchi muxlislar bilen bille uzun mezigil turdi.

15 Shu chaghlarda beziler Yehudiye ölkisidin kélip, [Antakyadiki] qérindashlarga: — Siler Musa [peyghemberge] tapshurulghan yosun boyiche xetne qilinishni qobul qilmisanglar, qutquzulmaysiler! — dep telim bérishke bashlidi. **2** Bu ish toghrisida chong majira chiqqan bolup, Pawlus bilen Barnabas ikkiylen shu kishiler bilen keskin munazire qilishqandin kéyin, [qérindashlar] Pawlusni, Barnabasni, shundaqla ularning arisidin birnechcheylenni bu mesile toghrisida rosullar we aqsqaqallar bilen körüshüshke Yérusalémgha barsun dep békitgen. **3** Shundaq qilip ular jamaet teripidin yolgha sélinip, sepiride Fenikiye rayoni we Samariye ölkisini bésip ötüp, barghanla yéride ellerningmu towa qilip [étiqad] yoligha kirgenlikini tepsiliy sözlidi. Bu xewer barliq qérindashlarni zor shadliqqa chömgüzdi. **4** Pawluslar Yérusalémgha kelginide, ular jamaettikiler, rosullar we aqsqaqallar teripidin qarshi élinip, köpchilikke Xudaning özliri arqiliq barliq qilghan emellirini bayan qilip berdi. **5** Lékin Perisiy mezhipidikilerdin étiqad yoligha kirgen beziler ornidin turushup: — Mushu [yat elliklerni] xetne qilish kérek, shundaqla ulargha Musagha chüshürülgen Tewrat qanunigha emel qilishi kéreklikini jékilesh kérek! — dédi. **6** Shunga rosullar bilen aqsqaqallar bu mesilini muzakire qilish üçün jem bolushti. **7** Uzun söhbetlishishtin kéyin, Pétrus ornidin turup mundaq dédi: — Qérindashlar, desleptiki künlerde Xudaning ichinglardin méni tallap méning aghzim arqiliq xush xewerdiki söz-kalamni yat elliklerge anglitip ularning étiqad qilishida wasite qilishqa békitkenlikidin xewiringlar bar. **8** We insanlarning qelbini bilgüchi Xuda Muqeddes Rohni bizge ata qilghinidek, ularghimu ata qildi. **9** Shundaq qilip, Xuda ularni biz bilen héchqandaq perqlendürmey, ularning qelblirini étiqad arqiliq pak qildi. **10** [Ehwal mana shundaq iken], emdi siler néme üçün özimiz we atabowilirimizmu kötürelmigen bir boyunturuqni muxlislarning boynigha artmaqchi bolup, Xudani sinimaqchi bolisiler?! **11** Emdilikte, biz bolsaq Reb Eysaning méhir-shepqi tige

tayinip ulargha oxshash qutquzulimiz, dep ishinimiz. **12** [Bu sözdin kéyin], Barnabas bilen Pawlus chiqip, Xuda özliri arqiliq yat elliklerning arisida körsetken barliq möjizilik alametlerni we karametlerni bayan qilip berdi; köpchilik ulargha qulaq sélip sükütte turdi. **13** Ularning sözi tügigendin kéyin, Yaqup mundaq dédi: — Qérindashlar, manga qulaq sélinglar! **14** Bayatin Shiméon Xudaning yat elliklernimu bashtinla shapaet bilen yoqlap, ularning arisidin Öz nami üçün bir xelq chiqiridighanliqini chüshendürüp ötti. **15** Peyghemberlerning éytqanlirimu buninggha uyghun kélidu, xuddi [muqeddes yazmilarda] munu sözler pütülgendek: — **16** — ««Mushu ishlardin kéyin, Men qaytip kélip, Dawutning yiqilghan chédirini yéngibashtin qurup tikleymen, Uning xarabiliklirini qayta bina qilip, eslige keltürimen. **18** Shundaq qilip, jahandiki bashqa insanlarmu, yeni Méning namim bilen atalghan barliq eller Méni izdep tapidu» deydu bu ishlarni emelge Ashurghuchi we shundaqla ularni ezeldin ayan qilip kelgen Perwerdigar!» (aïön g165) **19** — Shuning üçün xulasem shuki, yat ellikler arisidin towa qilip Xudagha étiqad baghliglanlarga aware-éghirchilik sélip qoymasliqimiz kérek; **20** peqet ulargha: «Butlarga atilip bulghan'ghan nersilerni yéyishtin, jinsiy buzuqluqtin, qanni we boghup soyulghan haywanlarning göshliridinmu yéyishtin néri bolunglar» dep tapilap, bir parche xet yazayli. **21** Chünki qedimki dewrlerdin tartip her sheherde shabat künide sinagoglarda Musa [peyghember]ning éytqanliri oqulup, uning körsetmiliri ögitilip kelgen. **22** Shuning bilen rosullar, aqsqaqallar, shundaqla Yérusalémdiki pütkül jamaettikiler öz arisidin birnechche ademni tallap, ularni Pawlus we Barnabas bilen bille Antakyagha ewetishni layiq kördi. Eslide qérindashlar ichide bashlamchi bolghan Yehuda (Barsabas depmu atilidu) bilen Silaslar buninggha tallandi. **23** Xet bolsa ulargha tapshuruldi, uningda mundaq yézilghanidi: — «I Antakya, Suriye we Kilikiyede turuwatqan yat ellik qérindashlar, — [Yérusalémdiki] qérindashliringlardin, rosullar

bilen aqsqaqallardin silerge salam! **24** Arimizdin bezi kishiler chiqip yéninglarga béríp, sózliri bilen silerni biaramliqqa sélíp könglüglarni parakende qilip qoyghanliqini angliduq. Lékin biz ulargha héchqandaq söz-emr qilmiduq. **25** Shu sewebtin, biz bu ishta oyirimiz bir yerdin chiqqandin kéyin, arimizdin tallan'ghan birnechcheylenni söyümlük Barnabas we Pawlusimiz bilen bille yéninglarga ewetishni qarar qilduq. **26** Bu ikkiylen Rebbimiz Eysa Mesihning nami üçün hayatini xeterge tewekkül qilghan kishilerdur. **27** Shunga biz Yehuda bilen Silasni yazghanlirimizni silerge öz aghzi bilenmu sözlep bersun dep, yéninglarga ewettuq. **28** Gepning poskallisigha kelsek, Muqeddes Rohqa, shundaqla bizlergimu shu layiq körün'genki, töwendiki zörür bolghan ishlardin sirt, silerge héchqandaq bashqa ishni yüklimeslikimiz kérek: **29** — Butlarga atalghan nersilerdin, qanni we boghup soyulghan haywanlarning göshliridin yéyishtin we jinsiy buzuqluqtin néri bolush — siler mushu birnechche ishtin saqlansanglar, yaxshi qilghan bolisiler. Aman-xatirjem bolunglar!» **30** Shundaq qilip, ular [qérindashlar] teripidin yolgha sélinip, Antakyagha bardi. U yerde pütün jamaettikilerni yighip, xetni ulargha tapshurdi. **31** Ular xetni oqup, uningdin bolghan righbet-tesellidin zor shadlandi. **32** Yehuda we Silaslar özlirimu peyghemberlerdin bolup, qérindashlarni nurghun söz-nesihetler bilen righbetlendürüp, ularni quwwetlendürdi. **33** [Yehuda we Silaslar] u yerde bir mezigilni ötküzgendin kéyin, Antakyadiki qérindashlarning sepirige amaniq tiligen halda uzitishi bilen, ular özlirini ewetken [Yérusalémdikilerning] qéshigha qaytti. **34** Lékin Pawlus we Barnabas Antakyada qélip, bashqa nurghun qérindashlarning hemkarliqida telim béríp Rebning söz-kalamidiki xush xewirini jakarlap turdi. **36** Lékin yene birnechche künlerdin kéyin Pawlus Barnabasqa: Biz burun Rebning söz-kalamini yetküzgen hemme sheher-yézilargha béríp, qérindashlarning yénigha béríp, halini sorap kéleyli, — dédi. **37** Barnabas bolsa Yuhanna (Markusmu déyilidu)ni

bille élip barmaqchi bolghanidi. **38** Biraq Pawlus aldinqi qétim Pamfiliye ölkiside ulardin ayrilip ketken, Rebning xizmitide ular bilen bille [dawamliq] seper qilmighan Markusni yene élip bérishni aqilanilik emes dep qaridi. **39** Shuning bilen ikkiylen otturisida bek keskin ixtilap bolup, axir béríp ular bir-biridin ayrilip kétishti. Barnabas Markusni élip, kémige olturup Siprus ariligha ketti. **40** Pawlus bolsa Silasni tallidi; qérindashlarning ikkiylenni Xudaning shapaitige amanet qilishi bilen u ikkisi yolgha chiqti. **41** U emdi Suriye we Kilikiye ölkilirini arilap ötüp, [herqaysi jaylarda] jamaetlerni quwwetlendürdi.

16 Andin u Derbe we Listra sheherlirigimu bardi. Mana, shu yerde étiqadchi Yehudiy bir ayalning oghli, Timotiy isimlik bir muxlis bar idi. Uning atisi bolsa grék idi. **2** Listra we Konya sheherliridiki qérindashlarning hemmisi uning toghruluq yaxshi guwahliq béretti. **3** Pawlus uni özi bilen bille élip mangmaqchi boldi. Biraq bu yerdiki Yehudiylarning hemmisi [Timotiyning] atisining grék ikenlikini bilgechke, Pawlus uni élip xetne qildurdi. **4** Ular sheher-yézilardin ötkech, Yérusalémdeki rosullar bilen aqsqaqallar [yat ellerge] békitken belgilimilerni ularning riaye qilishi üçün tapshurdi. **5** Shundaq qilip, jamaetler étiqadta kücheytilip, sanlirimu künden-kün'ge köpeydi. **6** Muqeddes Roh ularning Asiya ölkiside söz-kalamni jakarlishigha yol qoymighan bolup, Pawluslar emdi Frigiye we Galatiya rayonliridin ötüp, **7** Misiye rayonigha kelgendin kéyin, Bitiniye ölkisige kirmekchi boldi. Biraq Eysaning Rohi ulargha bundaq qilishiqimu yol qoymidi. **8** Shuning bilen ular Misiyedin ötüp, dengiz boyidiki Troas shehirige chüshti. **9** Shu küni kechte, Pawlusqa bir ghayibane körünüş körünüp, Makédoniyelik bir kishi uning aldida öre turup: — [Déngizdin] ötüp, Makédoniyege kélip, bizge yaram bergeysen! — dep ötüdi. **10** U bu körünüşni körgendin kéyin, Reb bizni jezmen u kishilarning qéshigha béríp, ulargha xush xewer jakarlashqa chaqirghan, dégen xulasige kélip, derhal Makédoniyege bérishqa teyyarlanduq. **11** Biz kémige chiqip,

Troastin yolgha chiqip, Samodrak ariligha qarayol alduq we etisi [Makédoniyediki] dumbilashqa emr chüshürdi. 23 Ikkiylenni Néapolis shehirige yétip barduq. 12 U kaltek bilen köp dumbilighandin kéyin, yerdin Makédoniyening shu rayonidiki Filippi dégen muhim shehirige öttuq. Bumu Rimdiki bir mustemlike sheher idi. Biz bu yerde birnechche kün turduq. 13 Shabat küni, [sheher] derwazisidin chiqip derya sahilige barduq; chünki biz u yerde dua-tilawet qilidighan bir jay bar dep oylduq; derweqe shundaq boldi. Biz olturup, u yerge yighilghan ayallargha sözleshke bashliduq. 14 Ularning ichide sösün rext sodisi qilidighan, Tiyatira shehirilik, Xudadin qorqidighan Lidya isimlik bir ayal bar idi. Reb uning qelbini Pawlusning éytqanlirini qobul qilishqa achti. 15 U ailisidikiler bilen chömüldürülgen bolup bizdin ötünüp: — Eger siler méni [heqiqeten] Rebge étiqad qilghuchi dep bilsengler, méning öyümge bérip turunglar! — dep ching turup bizni maqullatti. 16 Bir küni biz shu dua qilidighan jaygha kétip barghinimizda, bir dédek bizge yoluqti; bu qizgha pal salghuchi bir jin chaplishiwalghanidi; dédek xojayinlirigha pal sélish yoli bilen nurghun payda tépip bergenidi. 17 U yol boyi Pawlus we bizge egiship: — Bu kishiler Hemmidin aliý Xudaning qulliri, ular silerge nijatliq bir yolini jakarlaydu! — dep warqirap mangdi. 18 U uda köp künler shundaq warqiridi. Bu ish Pawlusning qelbini azablap, u qizgha burulup, jin'gha: — Eysa Mesihning nami bilen buyruymenki, uningdin chiq! — déyishigila, jin shuan chiqip ketti. 19 Dédekning xojayinliri uninggha baghlighan pul tépish ümidining yoqqa chiqqanliqini körüp, Pawlus bilen Silasqa qol sélip, ularni bazar meydanigha sörep, hökümdarlarning aldigha élip bardı. 20 Ular ikkiylenni soraqchi emeldarlarning aldigha chiqirip: — Bu ademler Yehudiylar bolup, shehirimizni qalaymiqanlashturuwetmekte. 21 Biz bolsaq rimliqlarmiz, ular qanunimizgha xilap bolghan we qobul qilishqa yaki yürgüzüşke bolmaydighan qaide-yosunlarni terghib qiliwatidu! — dep shikayet qildi. 22 Toplan'ghan xalayıqmu ulargha hujum qilishqa qozghaldi; soraqchi emeldarlar ularning kiyimlirini yirtip yalingachlap, kaltek bilen zindan'gha tashlidi we shundaqla gundipayni qattiq közitishke buyrudi. 24 U buyruqni tapshuruwélish bilen ularni zindanning ichkiridiki kamérgha solap, putlirigha ishkel saldı. 25 Tün yérimde, Pawlus bilen Silas dua qilip, Xudagha medhiye küylirini éytiwatatti. Bashqa mehbuslar bolsa qulaq sélip anglawatatti. 26 Tuyuqsız qattiq yer tewresh yüz berdi; zindanning ullirimu tewrinip ketti we zindanning hemme ishikliri shuan échilip, herbir mehbusning kishenlirimu chüshüp ketti. 27 Gundipay uyqudin oyghinip, zindanning ishiklirining ochuq turghanliqini körüp, mehbuslar qéchip kétiptu dep oylap, qilichini sughurup élip, özini öltürüwalmagchi boldı. 28 Lékin Pawlus qattiq awazda: — Özüngge zerer yetküzme, hemmimiz bar! — dep warqiridi. 29 Gundipay: Chiraghlarni keltürünglar dep towlap ichkirige étilip kirip, titrigen halda Pawlus bilen Silasning ayighigha yiqildi. 30 Andin ularni tashqirigha élip chiqip: — Qutquzulushum üçün néme qilishim kérek? — dep sorıdı. 31 Reb Eysagha étiqad qilghin, we shundaq qilsang, özüng hem ailengdikilermu qutquzulidu! — dédı ular. 32 Shuning bilen, ikkiylen uninggha we uning barliq ailisidikilerge Rebning söz-kalamini yetküzdı. 33 Kéche shu saetning özidila [gundipay] ularni bashlap chiqip, yarilirini yuyup tazilidi; andin u derhal ailisidikiler bilen chömüldürüşni qobul qildi; 34 ikkiylenni öz öyige bashlap kélip, ularning aldigha dastixan saldı. U pütkül ailisidikiler bilen Xudagha étiqad qilghanliqtin zor shadlandı. 35 Etisi etigende, soraqchi emeldarlar yasawullarni zindan'gha ewetip: — U ikkiylenni qoyuwétinglar! — dep buyrudi. 36 Gundipay Pawlusqa bu sözni yetküzüp: — Soraqchi emeldarlar ikkinglarni qoyuwétish yarliqini chüshürdi. Siler emdi zindandin chiqip, tinch-aman yolunglargha chiqinglar, — dédı. 37 Biraq Pawlus yasawullargha: — Biz Rim puqraliri bolsaqmu, emeldarlar bizni soraq qilmayla xalayıqning aldida kaltek bilen

dumbalap, zindan'gha tashlidi. Emdi ular hazir bizni yoshurunche qoghlmaqchimu? Yaq, bundaq qilsa bolmaydu! Emeldarlar özleri kélip bizni chiqarsun! — dédi. **38** Yasawullar bu sözlerni soraqchi emeldarlarga yetküzdi. Ular ikkiylenning Rim puqrasi ikenlikini anglap qorqup ketti; **39** ularning könglini élishqa [zindan'gha] béríp, ularni zindandin élip chiqqandin kéyin, sheherdin chiqip kétishni qayta-qayta ötündi. **40** Ikkiylen zindandin chiqishi bilen Lidyaning öyige bardí; andin u yerde qérindashliri bilen körüshüp, ularni righbtlendürgendin kéyin, yolgha chiqip ketti.

17 Ular sepirini dawam qilip Amfipolis we Apolloniya sheherliridin ötüp, Tésalonika shehirige keldi. U yerde Yehudiylarning sinagogi bar idi. **2** Pawlus aditi boyiche ularning arisigha kirip, uda üç shabat küni u yerde jem bolghanlar bilen muqeddes yazmilarni sherhlep munaziriliship, **3** ulargha Mesihning azab-oqubetler tartqandin kéyin ölümدين tirilishi muqerrer dep chüshendürdi hem ispatlidi we: — Men silerge jakarlighan mushu Eysa del Mesihning Özi shu! — dédi. **4** [Yehudiylarning] ichidin beziler qayil bolup ishinip, Pawlus bilen Silasqa qoshuldi; shundaqla Xudadin qorqidighan Gréklerdin zor bir top ademler we az bolmighan yuqiri tebiqidiki grék ayallarmu shundaq ishendi. **5** Biraq Yehudiylar buninggha heset qilip, birnechche qebih ademlerni yighip, bir top kishilerni toplaп, sheherni astin-üstün qiliwetti. Yehudiylar Pawlus bilen Silasni sheher xelq [kéngeshmisige] tapshurup bérish üçün ularni tutush meqsitide Yason isimlik birsining öyige basturup bardí. **6** Lékin ular ikkiylenni tapalmay ular Yason we bashqa birnechche qérishdashni sheher emeldarlirining aldigha tartip apirip: — Jahanni astin-üstün qiliwetken ashu ademler mushu yergimu yétip keldi; **7** Yason ularni öyide qobul qildi. Ular Eysa isimlik bashqa bir padishah bar dep jakarlap, Qeyserning permanlirigha qarshi chiqiwatidu! — dep chuqan sélishti. **8** Ular bu sözler bilen xalayıqni we sheher emeldarlirini dekke-dükkige sélip qoydi. **9** Emeldarlar Yason we bashqa tutup kélín'genlerdin kapalet

puli alghandin kéyin, ularni qoyuwetti. **10** Qérindashlar hayal bolmay Pawlus bilen Silasni shu küni kéchide Bériya shehirige ewetiwetti. Ular u yerge yétip barghanda, Yehudiylarning sinagogigha kirdi. **11** U yerdiki [sinagogdikiler] Tésalonikadikilerge qarighanda ésil xisletlik bolup, söz-kalamni qiziqip anglidi we ularning éytqanlirining toghra yaki xataliqini éniqalap bilish üçün, herküni muqeddes yazmilarni qétirquinip izlendi. **12** Netijide, ulardin nurghun Yehudiylar, ésilzade grék ayallardin bir qismi we shundaqla xéli köp grék erler étiqad qildi. **13** Lékin Tésalonikadiki Yehudiylar Xudaning söz-kalamining Pawlus arqiliq Bériyadimu jakarliniwatqinini anglap, u yergimu béríp topilang kótürmekchi bolup, ammini qutratti. **14** Shuning bilen qérindashlar Pawlusni derhal déngiz boyigha ewetiwetti. Silas bilen Timotiy bolsa Bériyada qaldi. **15** Pawlusni uzitip mangghanlar uni Afina shehirigiche élip bardí. Andin ular Pawlusning: — «Siler Silas bilen Timotiygha mumkinqeder méning yénimgha tézraq kelsun dep yetküzüp qoyunglar» dégen tapshuruqini élip, [Bériyagha] qaytip keldi. **16** Pawlus Afina shehiride Silas bilen Timotiyni kütüp turghanda, pütkül sheherdikilerning butpereslikke bérilip ketkenlikini körüp, rohi qattiq azablandi. **17** Shunga u sinagogda Yehudiylar we Xudadin qorqidighanlar bilen hem shuningdek herküni bazarda uchrighanla kishiler bilen munazirilishetti. **18** «Épikurlar» we «Stoiklar» dep atalghan bezi peylasoplarmu uning bilen munazirilishishke bashlidi. Ulardin beziler: — Bu bilermen pochi néme dep jöylüwatidu? — déyishti. Yene beziler Pawlusning Eysa we ademlerning ölümدين tirildürüldighanliqi heqqidiki xush xewerni jakarlighanliqidin: — U yat ilahlarning terghibatchisi oxshaydu! — déyishti. **19** Shunga, ular Pawlusni élip «Aréopagus» dégen [kéngesh] meydanigha apirip: — Sen tarqitiwatqan yéngi telimingning néme ikenlikini bizmu bilsek qandaq? **20** Chünki sen bezi gheyriy ishlarni quliqimizgha yetküzüwatisen, biz ularning menisi zadi néme ikenlikini bilgümüz bar, — déyishti **21** (emdi Afinaliqlar we u yerde

turuwatqan chet'elliklarning hemmisi waqtini birer yéngiligni yetküzüsh yaki anglashtin bashqa ishqa serp qilmaytti). **22** Shunga Pawlus Aréopagus meydanining otturisigha chiqip mundaq dédi: Ey Afina xelqi! Silerning her jehettin jin-ilahlargha choqunushqa qattaq bérilgenliklarni kördüm. **23** Chünki hemme yerni arilap, silerning tawapgahlirlinglarni közdin kechürginimde, üstige «Namelum bir Xudagha atalghan» dep pütülgen béghishlimisi bar yene bir qurban'gahni kördüm. Emdi men siler tonumay turup ibadet qiliwatqan shu [Xudani] mana hazir silerge tonushturup jakarlay. **24** Pütkül alemni we uningdiki barliq mewjudatlarni yaratqan Xuda asman-zéminning Igisi bolup, insanlarning qoli bilen yasalgan ibadexanilarda turmaydu, **25** yaki birer nersige hajiti chüshkendek insanlarning qollirining ejrige mohtaj emestur, chünki U Özi hemme janiwargha hayatliq, nepes, shundaqla [éhtiyajliq bolghan] hemme nersini ata qilidu. **26** U birla ademdin insaniyettiki barliq milletlerni barliqqa keltürdi, ularni pütün yer yüzige orunlashturup, ulargha xas bolghan peyt-pesiller hemde turidighan jaylirining pasillirini aldin belgilep berdi. **27** Bularning meqsiti «Insanlar méni izdisun, belkim silashturup tapsun» dégenliktur. Emeliyette, u héchqaysimizdin yiraq emes. **28** Chünki biz Uningda yashaymiz, heriket qilimiz we Uningda wujudimiz bardur; aranglardiki bezi shairlar éytqinidek: «Biz Uning neslidurmiz!». **29** Shunga, Xudaning nesli bolghachqa, biz Tengri Bolghuchini altun-kümüsh yaki tashtin yasalgan, hünérwenning mahariti we tesewwuri bilen oyulghan birer nersige oxshaydu, dep oylimasliqimiz kérek. **30** Shunga Xuda burunqi zamanlardikilerning shundaq ghepletlik waqitlirini neziridin saqit qilghini bilen, lékin бүгүнкү күнде U hemmila yerde pütün insanlarni gunahlirigha towa qilishqa emr qilmaqta! **31** Chünki U Özi tikligen insan arqiliq pütkül dunyani heqqaniyliq bilen soraq qilidighan bir künini belgilidi; U uni ölümdin tirildürgenliki bilen bu ishning muqerrer ikenlikige ispat bergenidi. **32** [Pawlusning]

«ölgenlarning tirilishi» heqqide éytqanlirini anglighanda beziler uni mesxire qilishqa bashlidi. Yene beziler: — Bu ish heqqide sendin yene anglayli, — dédi. **33** Buning bilen, Pawlus meydandin chiqip ketti. **34** Biraq beziler uninggha qoshulup, étiqad qildi. Bularning ichide «Aréopagus» kéngeshme hey'etliridin biri bolghan Diyonisiyus we Damaris isimlik bir ayal, shuningdek bashqa birqanche kishimu bar idi.

18 Bu ishlardin kéyin, Pawlus Afina shehiridin ayrilip Korint shehirige bardi. **2** U u yerde Pontus ölkiside tughulghan Akwila isimlik bir Yehudiy bilen uning ayali Priskillani uchratti. Ular [Rim] [impératori] Klawdiyusning barliq Yehudiylar Rim shehiridin chiqip kétishi kérek, dégen yarliqi seweblik yéqinda Italiyedin kelgenidi. Pawlus ular bilen tonushup, **3** ular bilen kesipdash bolghachqa, bille turup ishlidi (chünki ular chédirchiliq bilen shughullinatti). **4** Herbir shabat künide u Yehudiylarning sinagogigha kirip, Yehudiylar we gréklar bilen munaziriliship ularni [Xudaning söz-kalamigha] qayil qilishqa tirishatti. **5** Biraq Silas bilen Timotiy Makédoniyedin kelgendin kéyin, Pawlus söz-kalamni yetküzüshke aldiridi, jan köydürüp Yehudiylargha: — Eysa — Mesihning Özidur, dep guwahliq berdi. **6** Lékin, ular uninggha qarshi chiqip uni haqaretlidi. Buning bilen Pawlus péshini qéqip, ulargha: — Öz qéninglar öz béshinglarga chüshsun! Men buninggha jawabkar emesmen! Bүгүндin bashlap, men [silerdin burulup] yat elliklerge barimen, — dédi. **7** Buning bilen Pawlus ulardin ayrilip, Titiyus Yustus isimlik, Xudadin qorqidighan bir kishining öyige bérip turdi. Uning öyi sinagogning yénida idi. **8** Emdi sinagogning chongi Krispus pütün ailisidikiler bilen Rebge étiqad qildi. Nurghun Korintliqlarmu bu xewerni anglap, étiqad qilip chömüldürüshni qobul qildi. **9** Reb kéchide Pawlusqa bir ghayibane körünüş arqiliq wehiy yetküzüp uninggha: — Qorqma, süküt qilmay sözle, **10** chünki Men sen bilen bille. Héchkim sanga qol sélip zerer yetküzmeydu, chünki Méning bu sheherde nurghun kishilirim bar, —

dédi. **11** Shuning bilan Pawlus u yerde bir yil alte ay turup, u yerdiki kishiler arisida Xudaning söz-kalamini o'getti. **12** Emma Galliyo Axaya ölkisining waliysi bolghan waqtida, Yehudiylar birliship Pawlusni tutup Galliyoning «soraq texti»ning aldigha apirip, uning üstidin: Bu adem kishilerni qanun'gha xilap halda Xudagha ibadet qilishqa qayil qiliwatidu! — dep shikayet qildi. **14** Pawlus aghzini achay dep turushigha, waliy Galliyo Yehudiylargha: — Derweqe, i Yehudiylar, bu shikayitinglar birer naheqliq yaki éghir jinayet toghrisida bolghan bolsa, sewrchanliq bilen silerge qulaq salsam orunluq bolatti. **15** Biraq bu ish [peqet] bezi nam-isimlar, sözler we özünglarning [Tewrat] qanuninglar üstide talash-tartishlarga chétishliq iken, uni özünglar bir terep qilinglar! Men bundaq ishlargha soraqchi bolmaymen! — dédi. **16** Shuning bilan u ularni soraq texti aldidin heydep chiqardi. **17** Xalayiqliq sinagogning chongi Sosténisni tutuwélp, soraq textining aldidin qattiq urghili turdi. Biraq [waliy] Galliyo bu ishlarning héchqaysisigha qilche pisent qilmidi. **18** Pawlus Korint shehiride yene köp künlarni ötküzgendin kéyin, qérindashlar bilen xoshliship, Priskilla we Akwilalarning hemrahliqida kémige olturup, Suriyege qarap ketti. [Yolgha chiqishtin ilgiri] u Kenqriya shehiride Xudagha ichken bir qesimidin chachlirini chüshürüwetkenidi. **19** Ular Efesus shehirige barghandin kéyin, u Priskilla we Akwilani qaldurup qoyup özi [shu yerdiki] sinagogqa kirip, Yehudiylar bilen munazirileshti. **20** Ular uni uzunraq turushqa telep qiliwidi, u qoshulmay, **21** «Men qandaqla bolmisun kéler héytni Yérusalémde ötküzimen; andin Xuda buyrusa, silerning yéninglarga yene kélimen», — dep ular bilen xoshliship, Efesustin kéme bilen yolgha chiqti. **22** U Qeyseriye shehiride kémidin chüshüp, [Yérusalémgha] chiqip jamaet bilen hal sorashqandin kéyin, Antakya shehirige chüshüp ketti. **23** Antakyada bir mezigil turghandin kéyin, u yene yolgha chiqip Galatiya we Frigiye yurtlirini bir-birlep arilap, barghanla yéride barliq muxlislarning étiqadini

quwwetlidi. **24** Bu arida, Iskenderiye shehiride tughulghan Apollos isimlik bir Yehudiy Efesus shehirige keldi. U natiq adem bolup, muqeddes yazmilardin xélila chongqur sawati bar adem idi. **25** U Rebning yoli toghruluq telim alghan bolup, otluq roh bilen Eysa heqqide eynen sözlep telim béretti. Biraq uning xewiri peqet Yehya [peyghember]ning yürgüzgen chömüldürüshi bilen cheklinetti. **26** U sinagogda yürekliq sözlshke bashlidi. Uni anglighan Priskilla bilen Akwila uni öyige élip bérp, uninggha Xudaning yolini téximu tepsiliy chüshendürdi. **27** Kéyin, Apollos Axaya ölkisige barmaqchi bolghanda, [Efesusluq] qérindashlar [Axayadiki] muxlislargha xet yézp, ulardin Apollosni qarshi élishni bekmu telep qildi. U shu yerge bérp, Xudaning méhir-shepqiti arqiliq étiqad qilghanlarga qoshulup, ulargha zor yademde boldi. **28** Chünki u xelq-alem aldidin Yehudiylar bilen munaziriliship, ulargha küchlük reddiye bérp, muqeddes yazmilarni sherhlishi bilen Mesihning Eysa ikenlikini ispatlap berdi.

19 Apollos Korint shehiridiki waqtida, Pawlus seper qilip, ichki quruqluq arqiliq Efesus shehirige keldi. U yerde bezi muxlislar bilen uchriship, **2** ulardin: — Silér étiqad qilghininglarda, Muqeddes Roh silerge ata qilin'ghanmu? — dep soridi. — Yaq, biz hetta Muqeddes Roh bar dégenni zadi anglimaptikenmiz, — dep jawab berdi ular. **3** Pawlus yene: — Undaqa, siler qandaq chömüldürülüshte chömüldürülgensiler? — dep soridi. — Biz Yehya [peyghember] yetküzgen chömüldürülüshtni qobul qilduq, — dédi ular. **4** Pawlus: — Yehya [peyghember] xelqqe yetküzgen chömüldürülüsht bolsa gunahlargha towa qilishni bildüridighan chömüldürülüsht bolup, ulargha özidin kéyin kelgüchige, yeni Eysagha étiqad qilish kéreklikini tapilighanidi, — dédi. **5** Ular buni anglap, Reb Eysaning namida chömüldürülüshtni qobul qildi. **6** Pawlus qolini ularning üstige tegküzüp turushi bilen, Muqeddes Roh ulargha chüshti. Buning bilan ular namelum tillarda sözlshke hem peyghemberlerche wehiy-bésharetlerni yetküzüshke bashlidi. **7** Ular texminen on ikki

erkek kishi idi. **8** Pawlus üch ay dawamida [Efesus shehiridiki] sinagogqa kirip, yüreklik bilan söz qilib, ular bilan Xudaning padishahliqidiki ishlar toghrisida munaziriliship qayil qilishqa tirishti. **9** Lékin beziliri jahilliq qilib ishinishni ret qilib, xalayıq aldida [Rebning] yoligha haqaret keltürgende, Pawlus ulardin chiqip, muxlislarnimu ayrip chiqti. U herkünı Tirannus isimlik ademning léksiyxanisida munazire-muzakire ötküzdi. **10** Bu ish ikki yil dawamlashti. Netijide, Asiya ölkisidiki pütün xelq, Yehudiylar bolsun, Grékler bolsun hemmeylen Rebning söz-kalamini anglidi. **11** Xuda Pawlusning qolliri arqiliq karamet möjizilerni yaratti. **12** Kishiler hetta qol yaghlıq we pertuqlarnı Pawlusning ténige tegküzüp, andin késellerning yénigha apirip, ularning üstige yapatti. Netijide, késeller saqiyp, yaman rohlar ulardin chiqip kététti. **13** Lékin shu etrapta yürıdighan, «jinkesh» Yehudiylarin bezilirimu Reb Eysaning namini ishlitip baqqusi kélip, jin chaplashqanlar üstide turup jinlarcha: «Pawlus jakarlawatqan Eysaning namidin sanga qattiq buyruq bérimen!» deydighan boldi. **14** Bu ishni qilidighanlarning arisida Skéwa isimlik bir Yehudiy bash kahinning yette oghlimu bar idi. **15** Lékin [ular qoghliwetmekchi bolghan] yaman Roh ularcha jawaben: — Eysani tonuymen, Pawlustin xewirim bar, biraq özünglar kim bolisiler?! — déwıdi, **16** yaman Roh chaplishıwalghan kishi ularcha étılip chiqip, ularni urup shama qilib, ularning üstidin ghalib keldi. Ular yalingach we yarılan'ghan halda öydin qéchıp chiqip ketti. **17** Bu ish Efesus shehiride turuwatqan barlıq Yehudiylar we Gréklergımu melum bolup, qorqunch hemmisini basti we Reb Eysaning nami ulughlandi. **18** Netijide, nurghun étiqadchilar burunqi qilghanlirini iqrar qilib, aldigha chiqti. **19** Séhirgerlik qilghanlardin nurghun ademler özlirining séhirgerlik kitab-palnamilirini ekélip [bir yerge döwılep], köpchilikning aldida köydürüshti. Bu kitablarning qimmiti jemi y ellik ming kümüş tenggige yétetti. **20** Shundaq qilib, Rebning söz-kalami küchge ige bolup, berq urup üstünlükke ötti. **21** Bu ishlar yüz bergendin kéyin, Pawlus könglide, Makédoniye we Axaya ölkisidin ötüp Yérusalémgha bérishqa niyet baghlidi. U: — U yerge barghandin kéyin, Rim shehirini körüp kélisim kérek, — dédi. **22** Shuning bilen, u özige yaremde boluwatqanlardin Timotiy bilen Érastus ikkiylenni Makédoniyege ewetiwétip, özi yene bir mezigil Asiya ölkiside turdi. **23** Del shu chaghda, [Efesus shehiride] [Rebning] yoli toghruluq éghir malimachiliq kötürildi. **24** Ayal ilah Artémisni süretlep kümüş tekche-heykellerni yasighuchi Dimitriy isimlik bir zerger bar idi. Uning bu ishi hünerwenlerge köp payda tapquzatti. **25** Dimitriy hünerwenlerni we shuninggha oxshash ishlar bilen shughulliniwatqan bashqa ustilarnı yighip, ularcha: — Buraderler, bizning güllinishimizning bu ish bilen baghliq ıkenlikini bilisiler; **26** hazir héliqi Pawlusning néme ishlarnı qilib yürgenlikini anglighan hem körgen bolushunglar kérek. U: «Qol bilen yasiwalghan nersiler ilahlar emes» déyish bilen, peqet Efesusta emes, belki pütkül Asiya ölkiside déğüdek nurghunlighan kishilerni qayil qilib, azdurup burawatidu. **27** Emdi hazir bizning bu sodimizgha betnam chaplash xewpi bolupla qalmay, belki büyük ayal ilah Artémisning butxanisimu erzimes dep qarilip, hetta Asiya ölkisi we pütkül jahan ibadet qilidighan [bu ayal ilahimizning] shan-sheripimu yoqilish xewpige duch kéliwatidu! — dédi. **28** Bu sözlerni anglighan köpchilik ghezepke chömüp, qayta-qayta: — Efesusluqlarning Artémisimiz büyüktur! — dep chuqan kötürüşke bashlidi. **29** Buning bilen pütkül sheher malimatang bolup ketti. Xalayıq Pawlusning seperdashliridin Makédoniyelik Gayus we Aristarxuslarnı tutup sörep, sérk meydanigha tengla yopurulup mangdi. **30** Pawlus xalayıq arisigha kirmekchi bolghanıdi, lékin muxlislar uning kirishige yol qoymidi. **31** Hetta Pawlusning dostliri bolghan ölke emeldarliridin bézilirimu uninggha xewer yetküzüp, uni sérk meydanigha bérishqa tewekkül qilmasliqqa jékilidi. **32** Emdi beziler buni dep warqirisa, beziler uni dep warqiriship, pütün sorun warang-

churunggha toldi; kishilarning köpinchisi özlerining némige yigilghanliqinimu bilmeytti. **33** Yehudiylar Iskender isimlik ademni aldigha ittirip chiqiriwidi, köpchilik uni aldigha turghuzdi. Iskender köpchilikke qol ishariti qilip, [Yehudiylarni] aqlimaqchi boldi. **34** Biraq köpchilik uning Yehudiy ikenlikini bilip qélip, hemmisi tengla: — Efesusluqlarning Artémisimiz büyüktür! — dep ikki saetche chuqan kötürüp turushti. **35** Axirda, sheherning bash mirzisi xalayiqni tinchlandurup mundaq dédi: — Ey Efesusluqlar! Biz Efesusluqlarning shehirining büyük Artémisning butxanisinin we uning asmandin chüshken süritining qoghdighuchisi ikenlikini bilmeydighan kim bar! **36** Bu ishlarni inkar qilalmighaniken, özünglarni bésiwélishinglar, bashbashtaliq qilmasliqinglar kérek. **37** Chünki siler bu kishilerni bu yerge [soraqqa tartishqa] élip keldinglar; lékin ular ya butxanilarni bulghuchilar ya bizning ayal ilahimizgha kupurluq qilghuchilardin emes. **38** Eger Dimitriy we uninggha qoshulghan hünérwenlarning melum bir kishining üstidin shikayiti bolsa, soraqxanilar ochuq turmaqta we soraqchi waliylarmu bar. Ular shu yerlerde bir-biri bilen dewalashsun; **39** we bashqa birer mesililiringlar bolsa, resmiy sorunda bir terep qilinishi lazim. **40** Biz emdi yene бүгүнкү weqeni topilang dep erz qilinish xewpide turuwatimiz; chünki bu malimanchliqning héch sewebi körsitilmigechke, hésabinimu bérelmeymizde! **41** Bu sözlerni qilip bolup, u yigilghan xalayiqni tarqitiwetti.

20 Topilang bésiqqandin kéyin, Pawlus muxislarni chaqirip, ularni righbetlendürdi we ular bilen xoshliship, Makédoniyege qarap ketti. **2** U shu etrapniki yurtlarni arilap, étiqadchilarni nurghun söz-telimler bilen righbetlendürgendin kéyin, Yunan'gha béríp, **3** u yerde üç ay turdi. Pawlus kémige olturup Suriyege mangay dep turghanda, Yehudiylarning uni öltürüş suyiquesti bilinip qélip, u Makédoniye arqiliq [quruqluq bilen] qaytip kétish qararigha keldi. **4** Uninggha hemrah bolghanlar Bériyalıq

Pirrusning oghli Sopatér, Tésalonikaliqlardin Aristarxus bilen Sékundus, Derbelik Gayus, Timotiy we Asiya ölkisidin Tikikus bilen Trofimuslar idi. **5** Ular awwal Troas shehirige béríp, bizning yétip bérishimizni kütüp turdi. **6** Biz bolsaq «pétir nan héyti» künliridin kéyin, Filippi shehiridin kémige olturup, besh kündin kéyin Troasqa kélip, ular bilen uchrashtuq we u yerde yette kün turduq. **7** Heptining birinchi küni, biz nan oshtushqa jem bolghanda, Pawlus etisi ketmekchi bolghachqa, jamaetke söz qilishqa bashlidi; sözini tün yérimgiche uzartti. **8** Biz jem bolghan yuqiriqi qewettiki öyde nurghun qara chiraghlar yénip turatti. **9** Ewtikus isimlik bir yigit dérizede olturghanidi. Pawlus sözlep xéli bir yerge barghanda, uni mügdek bésiwatqanidi. Andin u gherq uyqugha kétép, u üçinchi qewettin yerge yiqilip chüshiti. Köpchilik uni yerdin kötürüp qarisa, u ölüp bolghanidi. **10** Pawlus peske chüshüp, uning üstige étilip, quchaqlap turup: Azablanmanglar, u tirikken! — dédi. **11** Qaytidin öyge chiqip, nanni oshtup yégendin kéyin, Pawlus ular bilen tang atquche uzun sözleshti we u bu yerdin yolgha chiqti. **12** [Troastikiler] bolsa héliqi yigitni öyige hayat apirip qoydi. Ular buningdin cheksiz teselli tapti. **13** Biz bolsaq Pawlustin burun Assos shehirige kéme bilen barduq. Chünki Pawlus shu yerge piyade baray, siler mendin awwal yétip béríp, u yerde méni kémige éliwélishni kütünglar, dep orunlashturghanidi. **14** Assosta u biz bilen uchrashqandin kéyin biz uni kémige élip Mitulin shehirige kelduq. **15** Andin shu yerdin chiqip, etisi Xiyos arilining uduligha kélip turduq. Üchinchi küni Samos ariligha yétip kelduq we Trogillium shehiride qonduq; uning etisi Milétus shehirige barduq. **16** Chünki Pawlus Asiya ölkiside köp waqitni ötküzüwetmeslik üçün, déngiz sepiride Efesusta toxtimay ötüp kétishni qarar qilghanidi. Sewebi, u «orma héyti» küni mumkinqeder Yérusalémde ötküzüş üçün aldiraytti. **17** Emdi Milétus shehiridin Efesusqa adem ewetip, jamaettiki aqsqaallarni chaqirdi. **18** Ular kelgendin kéyin, u ulargha mundaq dédi: — Men Asiya ölkisige ayagh basqan birinchi

kündin tartip, siler bilen qandaq ötkenlikim herbiringlarga melum. **19** Rebning xizmitide her terepte kemter bolup, köz yashirim tökülgenlikini, shundaqla Yehudiylarning suyiquestliri tüpeylidin béshimdin ötkén sinaqlarda chidighanliqimni bilisiler, **20** we yene meyli ammiwi sorunlarda bolsun yaki öy-öylerde bolsun, silerge telim berginimde, silerge paydiliq bolsila héchnémini ayimay jakarlap, **21** Yehudiylar hem Gréklergimu Xuda aldida towa qilish we Rebbimiz Eysa Mesihge étiqad qilish kéreklikige guwahliq bérip jékilgenlikim hemminglarga melum. **22** Hazir mana, rohta baghlan'ghan halda Yérusalémgha kétiwatimen. U yerde néme ishlarning béshimgha chüshidighanliqini uqmaymen; **23** Peqet shuni bilimenki, Muqeddes Roh men barghanla sheherlerde zindan kishenliri we azab-oqubetlerning méni kütüp turidighanliqini aldin éniq éytip kelmekte. **24** Lékin men öz musapemni tamamlashim, Reb Eysadin tapshuruwalghan xizmetni ada qilishim, yeni Xudaning méhir-shepqiti toghrisidiki xush xewerning toluq guwahchisi bolushum üçün, öz hayatimni qilche ayimaymen. **25** Men siler bilen ariliship, hemminglar arisida yürüp Xudaning padishahliqini jakarlidim; emdi mana manga melumki, buningdin kéyin silerdin héchkim yüzümni qayta körelmeysiler. **26** Shuning üçün, bugün silerge guwahliq qilip éytip qoyayki, men héchbirining qénigha qerzdar emesmen. **27** Chünki men Xudaning toluq meqset-iradisini qilche élip qalmay silerge bayan qilip yetküzshtin bash tartmidim. **28** Muqeddes Roh silerni Xudaning jamaitini béqish üçün Uning padisi ichide yétekchi qilip tikligenidi; emdi özünglarga hem Öz Oghlining qéni bilen sétiwalghan barliq padisigha segek bolunglar! **29** Chünki manga ayanki, men ketkendin kéyin, chilböriler aranglarga kirip, padini héch ayimaydu, **30** hemde hetta aranglardinmu beziler muxlislarni özlirige tartiwélish üçün heqiqetni burmilighan türlük ishlarni sözleydu. **31** Shunga, segek bolunglar, méning üç yil kéche-kündüz démey, herbiringlarga

köz yashirim bilen toxtimay nesihet bérip turghanliqimni ésinglarda tutunglar. **32** Emdi men silerni Xudagha we Uning méhir-shepqet yetküzidighan söz-kalamigha tapshurimen. Bu söz-kalam étiqadinglarni qurushqa hem pak-muqeddes qilin'ghan barliq xelqi arisida iltipat qilinidighan mirastin silerni nésip qilishqa qadirdur. **33** Men héchqachan héchkimdin kiyim-kéчек yaki altun-kümüş tama qilip baqmighanmen. **34** Silerge melumki, men ikki bilikimge tayinip, özümning we hemrahlirimning hajitidin chiqtim. **35** Bundaq qilip herbir ishlarda men silerge mushundaq ejir-emgek arqiliq ajiz-hajetmenlerge yadrem bérish lazimliyini, shundaqla Reb Eysa özi éytqan: «Bermek almaqtinmu bextliktur» déginini ésinglardin chiqarmasliqinglar kéreklikini körsettirim. **36** Bu sözlerni qilip bolup, u hemmeylen bilen birlikte tizlinip olturup dua qildi. **37** Hemmeylen qattiq yighliship ketti; Pawlusning boynigha ésilip quchaqlap, qizghin söyüshti. **38** Ularni eng azabliqini Pawlusning, «Buningdin kéyin yüzümni qayta körelmeysiler» dégen sözi boldi. Kéyin, ular uni kéminge chiqirip uzitip qoydi.

21 Andin biz ulardin ajrilip chiqqandin kéyin, kéme bilen udul Qos ariligha qarap yol alduq. Etisi, Rodos ariligha, u yerdin Patara shehirige barduq. **2** Patara Fenikiye rayonigha baridighan bir kémini tépip, uninggha olturup yolgha chiqtuq. **3** Siprus arili körün'gendin kéyin, uni sol teripimizde qaldurup ötüp, Suriyege qarap méngip, Tur shehiride quruqluqqa chiqtuq. Chünki kéme bu yerde yük chüshürmekchi idi. **4** U yerde muxlislarni tépip, ularning yénida yette kün turduq. Ulargha Muqeddes Rohning wehiyisi kélip, ular Pawlusqa ayighing Yérusalémgha basmisun, dep nesihet qildi. **5** Biraq biz u yerde turush waqtimiz toshqanda, sepirimizni dawamlashturduq. Ularning hemmisi, jümlidin xotun-baliliri bizni sheherning sirtighiche uzitip chiqti. Hemmimiz déngiz boyida tizlinip olturup bille dua qilduq. **6** Quchaqlaship xoshlashqandin kéyin, biz kéminge chiqtuq, ular öylirige qaytishti. **7** Tur shehiridin déngiz sepirimizni

dawamlashturup, axirida Pitolimays shehirige kelduq. U yerdiki qérindashlar bilen körüşhüp, ularning yénida bir kün turduq. 8 Etisi, u yerdin ayrilip, Qeyseriye shehirige kelduq. Biz burun [Yérusalémdiki] «yette xizmetkar»din biri bolghan, xush xewerchi Filipning öyige béríp qonduq. 9 Bu kishining téxi yatliq qilinmighan, bésharet-wehiylerni yetküzidighan töt qizi bar idi. 10 Biz u yerde birnechche kün turghandin kéyin, Agabus isimlik bir peyghember Yehudiye ölkisidin chüshti. 11 Bu kishi bizning aldimizgha kélip, Pawlusning belwéghini qoligha élip, özining put-qolini baghlap: — Muqeddes Roh mundaq deydu: — Yehudiylar bu belwaghning igisini Yérusalémde mushundaq baghlap, yat elliklarning qoligha tapshuridu! — dédi. 12 Bularni anglap, hem biz hem shu yerlik kishiler bilen birlikte Pawlustin Yérusalémgha barmighin dep ötünduq. 13 Lékin Pawlus jawaben: — Siler némishqa bunchiwala yighlap, yürükimni ézisiler? Men Yérusalémde Reb Eysaning nami üçün tutqun bolushla emes, shu yerde ölüshkimu teyyarmen, — dédi. 14 Biz uni qayil qilalmay, axirida süküt qilip: — Rebning iradisi ada qilinsun! — déduq. 15 Bu künlerdin kéyin, yük-taqimizni yighishturup, Yérusalémgha chiqip barduq. 16 Qeyseriyelik muxlislardin birnechchisi biz bilen seperdash boldi; ular Minason isimlik bir kishining öyide qonimiz dep uni birge élip mangdi; bu kishi Siprusluq, qéri muxlis idi. 17 Yéruşalémgha yetkende qérindashlar bizni xushalliq bilen qarshi aldi. 18 Etisi, Pawlus biz bilen bille Yaqupni körgili bardi. Yaqup bilen aqsqaqallarning hemmisi u yerge yighilghanidi. 19 Pawlus ular bilen salamlashqandin kéyin, Xudaning özining xizmiti arqiliq eller arisida qilghan ishlerini bir-birlep ulargha tepsiliy éytip berdi. 20 Bularni anglighanda, ular Xudagha medhiye oqudi, andin Pawlusqa: — Körüwatisen, i qérindishim, Yehudiylar ichide qanche minglighan étiqad qilghuchilar bar! Ularning hemmisi Tewrat qanunigha [emel qilishqa] intayin qizghin iken. 21 Ular séning toghrangda: «U ellerning arisida yashighan pütün Yehudiylargha Musa [peyghemberge] tapshurulghinidin yénishni, yeni balilirini xetne qildurmasliqni, Yehudiylarning en'enilirige riaye qilmasliqni ögitidu» dep anglidi. 22 Emdi qandaq qilish kérek? Chünki xalayıq choqum séning bu yerge kelgenlikingni anglap qalidu. 23 Shunga bizning déginimizdek qilghin: Arimizda qesem ichken töt adem bar. 24 Sen ularni élip, ular bilen birlikte [Tewrattiki] tazilinish qaidisidin ötüp, ularning [qurbanliq] chiqimlirini özüng kötürgin, andin ular chachlirini chüshüreleydu. Buning bilen, hemmeylen sen toghruluq anglighanlirining hemmisining rast emeslikini we séning özüng Tewratqa tertipi boyiche riaye qiliwatliqingni bilip yétidu. 25 Emma ellerdin bolghan étiqadchilargha kelsek, biz ulargha peqetla butlargha atalghan nersilerni yémeslik, qanni we boghup soyulghan haywanning göshinimu yéyishtin we jinsiy buzuqluqtin özlirini saqlash toghruluq qararimizni ötkenki xet arqiliq uqturduq. 26 Buning bilen, Pawlus u kishilerni élip, etisi özi ular bilen bille tazilinish qaidisini ötküzüshti; andin u ibadetxanigha kirip, [kahinlargha] özlirining paklinish mudditining qachan toshudighanliqi, yeni herqaysisi üçün qurbanliq qilinishning qaysi küni bolidighanliqini uqturup qoydi. 27 Yette künlük muddet toshushqa az qalghanda, Asiya ölkisidin kelgen bezi Yehudiylar Pawlusni ibadetxanida körüp, xalayıqni qutritip, uninggha qol sélip: 28 — Ey Israillar, yardemde bolunglar! Hemme yerdila, hemme ademge xelqimizge, Tewrat qanunigha we ibadetxanigha qarshi sözlerni ögitiwatqan adem del shu. Uning üstige, u yene Gréklerni ibadetxanimizgha bashlap kirip, bu muqeddes jayni bulghidi! — dep chuqan kötürdi 29 (ularning bundaq déyishining sewebi, eslide ular sheherde Efesusluq Trofimusning Pawlus bilen bille bolghanliqini körgenidi we Pawlus uni ibadetxanigha bashlap kirgen, dep oylighanidi). 30 Shuning bilen, pütün sheher zilzilige keldi. Xalayıq terep-tereptin yügürüp kélip, Pawlusni tutup, ibadetxanidin sörep élip chiqti. Ibadetxanining derwaziliri derhal taqiwétildi. 31 Bu top adem Pawlusni [urup] öltürüwetmekchi bolup turghanda, pütkül

Yérusalémni malimanchliq qaplap ketkenlik toghrisidiki bir xewer u yerde turushluq [Rim] qismining mingbëshigha yetküzüldi. **32** Mingbêshi derhal leshker we birnechche yüzbêshini élip, top-top ademlerni basturushqa yügürüp keldi. Mingbêshi we eskerlerni körgen xalayıq Pawlusni urushtin toxtidi. **33** Mingbêshi aldigha ötüp, leshkerlerni Pawlusni tutup ikki zenjir bilen baghlashqa buyrudi. Andin u: — Bu adem kim? U néme gunah qildi? — dep soridi. **34** Lékin [topilangchilarning] ichide beziler uni dése, beziler buni déyiship warqirishatti. Malimanchiliq tüpeylidin mingbêshi heqiqiy ehwalni éniqlashqa amalsız qélip, axir Pawlusni qel'ége élip kétishni buyrudi. **35** Lékin Pawlus qel'ening pelempiyige kelgende, topilangchilar téximu zorawanliship ketkechke, leshkerler uni kötürüşke mejbur boldi. **36** Chünki ularning keynidin top-top ademler egiship méngip: — U yoqitilsun! — dep warqirishatti. **37** Kelege ekirilishige az qalghanda, Pawlus mingbëshigha: — Sizge bir éghiz söz qilsam bolamdikin? — dep soridi. Mingbêshi: — Grékche bilemsen? **38** Undaqta, ilgiri isyan kötürüp, «xenjerchi qatillar»din töt ming ademni bashlap chölge qéchip ketken héliqi Misirliq emesmusen? — dep soridi. **39** Lékin Pawlus: — Men Yehudiy, Kilikiye ölkisidiki ulugh sheher Tarsusning puqrasimen. Xalayıqqa birnechche éghiz söz qilishimgha ijazet qilishingizni ötünimen, — dédi. **40** [Mingbêshi] ijazet bériwidi, Pawlus pelempeyde turup, xalayıqqa qol ishariti qildi. Qattiq jimjitliq basqanda, u ibraniy tilida sözleshke bashlap: —

22 — Qérindashlar we ata-bowilar! Emdi özümni aqlash sözlirimge qulaq salghaysiler, — dédi. **2** Ular Pawlusning ibraniy tilida sözliginini anglap, téximu jim bolushti. U sözini dawam qildi: **3** — Men bir Yehudiy, Kilikiyediki Tarsus shehiride tughuldum; lékin bu sheherde béqip chong qilindim, Gamaliyelning qol astida ata-bowilirimizgha tapshurulghan Tewrat qanunining zir-zewerlirini qoymay öginip telim-terbiye aldim. Men silerning бүгүн bolghininglarga oxshash, Xuda yoligha intayin qizghin idim.

4 Men bu yoldikilerni hetta öltürüşkiche ziyankeshlik qilip, ularni er-ayal démey tutqun qilip zindan'gha saldurdum. **5** Bu toghruluq bash kahin we aliy kéngeshmidiki barliq aqsqaqallarmu manga guwahchidur. Men ularin Demeshqtiki [Yehudiy] qérindashlarga yézilghan xetlerni tapshuruwélip, shu yerde turuwatqan bu [yoldikilerni] jazalash üçün, ularni tutqun qilip Yérusalémgha apirimen dep yolgha chiqqanidim. **6** Emdi shundaq boldiki, seper qilip Demeshqke yéqinlashqanda, chüşhke yéqin, tuyuqsız asmandin küchlük bir nur chüşhüp, etrapimni yorutuwettti. **7** Men yerge yiqilip kettim, andin manga: «Saul, Saul, Manga némishqa ziyankeshlik qilisen?» dégen awazni anglidim. **8** «I Reb, sen kimsen?» dep sorisam, U manga: — «Men sen ziyankeshlik qiliwatqan Nasaretlik Eysadurmen!» dédi. **9** Men bilen bille méngiwatqanlar u nurni körgen bolsimu, lékin manga qilghan sözlerni chüşhenmidi. **10** Men yene, «I Reb, néme qilishim kérek?» dep sorisam, Reb manga, «Ornungdin tur, Demeshqke kir, shu yerde sen ada qilish békitilgen ishlarning hemmisi toghruluq sanga éytip bérilidu!» dédi. **11** Héliqi nurning julaligidin közlirim körmes bolup qaldi. Yénimdikiler qolumdin yéteklep, Demeshqke élip kirdi. **12** U yerde Tewrat qanunigha iklas baghligghan, Demeshqtiki barliq Yehudiylarning hörmitige sazawer bolghan Ananiyas isimlik bir kishi bar idi. **13** U kélip, yénimda turup: «Qérindash Saul, bëshingni kötürüp qara!» dédi. Men shuan bëshimni kötürüp qarap uni kördüm. **14** U manga: «Ata-bowilirimizning Xudasi séni iradisini bilishing, Heqqaniy Bolghuchini körüşhüng we uning aghzidin chiqqan awazni anglishing üçün alliqachan tallidi. **15** Chünki sen pütün insanlar aldida körgen-anglighanliringgha Uning guwahchisi bolisen! **16** Shundaq iken, sen yene némige hayal bolisen? Ornungdin turup, Uning namigha nida qilip chömüldürülüp, gunahliringni yughuzghin!» dédi. **17** Shundaq boldiki, Yérusalémgha qaytip kelginimdin kéyin, ibadetxanida dua qiliwatqinimda, bir ghayibane körünüş méni oruwalidi **18** we

[Rebning] manga: «Chapsan bol, Yérusalémdin derhal ket. Chünki ular séning manga qilghan guwahliqingni qobul qilmaydu!» dewatqanliqini kördüm. **19** Men, «I Reb, ular méning Sanga étiqad qilghanlarni zindan'gha solap, herbir sinagoglarga kirip ularni urghanliqimni bilidu. **20** Séning guwahching bolghan Istipanning qéni tökülginide, menmu yénida turup uni öltürgenlarning qilmishlirigha qoshulup, ularning kiyimlirige qarap berdim!» — dédim. **21** Biraq u manga: «Ketkin! Séni yiraqtiki ellerge ewetimen!» — dédi. **22** Pawlus mushu sözni dégüche xalayıq uninggha qulap séliwatatti. Lékin buni anglap ular awazini kötürüp: — Undaq bir kishi yer yüzidin yoqitilsun! U tirik turushqa layiq emes! — dep chuqan sélishti. **23** Ular chirqiriship, chapan-yépinchilirini sélip tashlap, topa-chang soruwatqanda, **24** mingbéshi Pawlusni qel'ége élip kirip kétishke emr qiliwidi, xalayıqning uninggha néme üçün bundaq chuqan salidighanliqini éniqlash üçün leshkerlirige uni qamchilap soraq qilishni buyrudi. **25** Lékin ular Pawlusni qamchilash üçün ghulachlitip baghlighanda, u yénida turghan yüzbéshigha: — Bir Rim puqrasini jinayiti békitilmeyla qamchilishinglar qanun'gha uyghunmu? — dédi. **26** Bu sözni anglighan yüzbéshi mingbéshining aldigha bérıp: — Siz néme ish qilay dewatisiz? Chünki u kishi Rim puqrasi iken! — dédi. **27** Mingbéshi Pawlusning aldigha bérıp, uningdin: — Manga éytqın, sen rasttinla Rim puqrasimu? — dep soridi. — Rast, dédi u. **28** — Men nahayiti yuqiri bahada mushu puqraliqqa ige boldum, — dédi mingbéshi. Pawlus: Emma men tughulushumdinla shundaq! — dédi. **29** Shuning bilen, uni soraqqa tartmaqchi bolghan leshkerler derhal uningdin özlirini chetke aldi. Mingbéshimu uning Rim puqrasi ikenlikini bilip, uni baghlatqanliqı tüpeylidin qorqup ketti. **30** Mingbéshi Yehudiylarning Pawlusning üstidin qilghan shikayitining heqiqiy sewebini bilish üçün, etisi uni yéship, bash kahinlar we pütün aliy kéngeshmidikilerning bir yerge yighilishini buyrudi. Andin Pawlusni élip kélip, ularning aldigha turghuzdi.

23 Pawlus aliy kéngeshme hey'etlirige tikilip turup: Qérindashlar, men бүгүн'giche Xudaning aldida pak wijdanda méngip keldim, — dédi. **2** Buni anglighan bash kahin Ananiyas [Pawlusning] yénida turghanlarga uning aghzigha urushni buyrudi. **3** Pawlus uninggha: — Xuda séni uridu, ey aqartilghan tam! Sen u yerde méni Tewrat qanuni boyiche soraqqa tartishqa olturisen, lékin Tewrat qanunigha xilap halda méni urunglar dep buyrudingghu?! — dédi. **4** — Sen Xudaning bash kahinigha ashundaq haqaret keltüremsen?! — déyishti yénida turghanlar. **5** Pawlus: — I qérindashlar, men uning bash kahin ikenlikini bilmeptimen. Chünki Tewrat: «Xelqingni idare qilghuchining yaman gépini qilma!» déyilgen, — dédi. **6** Lékin Pawlus ularning bir qismining Saduqiı, yene bir qismining Perisiyler ikenlikini bilip, aliy kéngeshmide yuqiri awaz bilen: — Qérindashlar, men bolsam Perisiylerdin bolimen we Perisiylerning perzentimen. Men ölgenler qayta tirilishqa baghlighan ümid toghruluq bu yerde soraqqa tartiliwatimen! — dep warqiridi. **7** U bu sözni déyishi bilenla, Perisiyler bilen Saduqiylar arisida jédel-ghowgha qozghilip, kéngeshmidikiler ikkige bölünüp ketti **8** (chünki Saduqiylar ölgenlarning qayta tirilishi, yaki perishte yaki rohlar mewjut emes, deydu. Lékin Perisiyler hemmisini étirap qilidu). **9** Buning bilen qattiq bir chuqan-süren kötürülüp, Perisiy terepdari bolghan bezi Tewrat ustazliri ornidin turup: — Biz bu ademdin héchqandaq eyib tapalmiduq! Bir roh yaki perishte uninggha söz qilghan bolsa néme boptu! — dep qattiq munazirileshti. **10** Chuqan-süren téximu küchiyip ketkechke, mingbéshi [Yehudiylarning] Pawlusni tartishturup titmatitma qiliwétishidin qorqup, qisimgha zalgha chüshüp uni ularning arisidin zorluq bilen tartip chiqip, qel'ége ekirip kétishini buyrudi. **11** Shu küni kéchisi, Reb Pawlusning yénida turup: — Jasaretlik bol! Chünki Yérusalémda Men toghramdiki ishlargha toluq guwahliq berginingdek, Rim shehiridimu shundaq guwahliq qilishing muqerrer bolidu! — dédi. **12** Etisi etigende, Yehudiylar Pawlusni öltürüşni

qestlep, uni öltürmigüche héchnerse yémeymiz, ichmeymiz, dep özlirige leniti bir qesemni qilishti. **13** Bu suyiqest qesimini ichkenler qiriq nechche kishi idi. **14** Ular bash kahinlar we aqsaqallarning aldigha béríp: — Biz Pawlusni öltürmigüche héchnerse tétimasliqqa qattiq qesem ichtuq. **15** Hazir siler we aliy kéngeshme uning ishlirini téximu tepsiliy tekshürüşni bahane qilip, wekil ewitip uni kéngeshmige élip kélishni mingbëshidin telep qilinglar. U bu yerge yéqin kelmeyle uni jayliwétishke teyyar turimiz, — dédi. **16** Lékin Pawlusning singlisining oggli böktürmidin xewer tépip qel'ege kirip, Pawlusqa melum qilip qoydi. **17** Buning bilen Pawlus yüzbëshiliridin birini chaqirtip, uninggha: — Bu balini mingbëshini bilen körüştürüp qoysingiz. Chünki uninggha melum qilidighan ishi bar iken, — dédi. **18** Yüzbëshini uni élip mingbëshining aldigha bashlap kirip: — Mehbus Pawlus ménini chaqirtip, bu balini siz bilen körüştürüp qoyushumni telep qildi. Chünki uning sizge melum qilidighan ishi bar iken, — dédi. **19** Mingbëshini uni qolidin tutup, bir chetke tartip: — Manga melum qilidighan néme ishing bar? — dep soridi. **20** U jawaben mundaq dédi: — Yehudiylar Pawlusning ishlirini tepsiliy tekshüreylidi dep seweb körsitip özliridin ete uni aliy kéngeshmige élip bérishni telep qilish üçün til biriktürüshti. **21** Ulargha qayil bolmighayla, chünki qiriqtin artuq adem uni paylap turidu. Ular Pawlusni öltürmigüche héchnerse yémeymiz, ichmeymiz, dégen qarghish qesimige baghliniptu. Ular hazir özlirining ularning telipige maqul bolushlirini kütüp turidu. **22** Mingbëshini uninggha: — Bu ishini manga melum qilghanliqingni héchkimge tinma! — dep tapilap, balini qayturdi. **23** Mingbëshini yüzbëshidin ikkini chaqirtip: — Ikki yüz piyade leshker, yetmish atliq leshker we ikki yüz neyziwaz leshkerni bugün kéche saet toqquzda Qeyseriye shehirige qarap yolgha chiqishqa hazirlanglar! **24** Shuning bilen bille, Pawlusni waliy Féliksning yénigha saq-salamat yetküzüsh üçün, uning minishige ulaghlarni teyyarlanglar! — dep buyrudi. **25** Mingbëshini [Félikske] mundaq bir xet yazdi: —

«Hörmetlik waliy Féliks janabirigha Klawdiyus Lisiyastin salam! **27** Ushbu ademni Yehudiylar tutuwalghan bolup, uni öltürmekchi bolghanda, uning Rim puqrasi ikenlikini bilip yétip, qisimni bashlap béríp uni qutquzdum. **28** Men ularning bu kishi üstidin qilghan shikayitining néme ikenlikini éniqlimaqchi bolup, uni Yehudiylarning aliy kéngeshmisige élip bardim. **29** Emeliyette ularning uning üstidin qilghan shikayitining özlirining Tewrat qanunigha dair detalash mesililerge munasiwetlik ikenlikini bayqidim, biraq uningdin ölüm jazasi bérishke yaki zindan'gha tashlashqa layiq birer shikayet qilghudek ishni tapalmidim. **30** Kéyin, Yehudiylarning uni öltürüwétish qestide yürüwatqanliqi heqqidiki axbarat manga melum qilin'ghanda, derhal uni silige yollattim we shuning bilen bille, uninggha erz qilghuchilarning özlirining aldida shikayetlirini éytishini buyrudum. Xeyr!». **31** Leshkerler emdi buyruq boyiche Pawlusni kéchilep Antipatris shehirige yetküzdi. **32** Etisi, atliq leshkerler Pawlusni élip méngishqa qaldurulup, qalghan leshkerler [Yérusalémdiki] qel'ege qaytip keldi. **33** Atliqlar Qeyseriyege kirip, xetni waliygha tapshurdi we Pawlusnimu uning aldida hazir qildi. **34** Waliy xetni oqughandin kéyin, Pawlusning qaysi ölkidin ikenlikini sorap, uning Kilikiyedindin kelgenlikini bilip, **35** Uninggha: — Üstüngdin erz qilghuchilar kelgende ishliringni toluq anglaymen, — dédi we uni Hérod xanning ordisisida nezerbend qilip qoyushni buyrudi.

24 Besh kündin kéyin, bash kahin Ananiyas aqsaqallardin birnechcheylen we Tertullus isimlik bir adwokat bilen Qeyseriyege chüshüp, Pawlus toghrisidiki resmий shikayetlirini waliygha sundi. **2** Pawlus chaqirtilip, Tertullus uning üstidin shikayet qilip mundaq dédi: — Hörmetlik Féliks janabir! Biz özlirining qol astilirida her tereptin aman-ésenlikke nésip bolup kelmektimiz we aldindin körerlikliri bilen xelqimiz arisida dana islahatlar barliqqa keltürülmekte, biz bu ishlardin her waqit, her jayda toluq minnetdarliq bilen behriman boluwatimiz. **4** Biraq öz waqitlirini köp élip qoymasliqim üçün, shepqetliri bilen sözimizni

qisqila anglashlirini ötünüp soraymen. **5** Chünki biz shuni tonup yettuqki, bu adem balaxor bolup, pütkül jahandiki Yehudiylar arisida majira-topilang peyda qilishni küshkürtküchi, shundaqla «Nasaretlikler» dep atalghan mezhepning kattiwashliridin biridur. **6** U bizning ibadetxanimiznimu bulghimaqchi bolghanidi. Shunga, biz uni tutuwalduq we uni öz qanunimiz boyiche sotlayttuq. Lékin mingbéshi Lisiyas esheddiy zorluq bilen uni qollirimizdin tartiwaladi we uninggha erz qilghuchilarni özlirining aldigha kélishke buyrughanidi. **8** Uni soraq qilip körsile, bizning uninggha qilghan erzlimizning toghriliqini bilip yétidila! **9** Sorunda bolghan Yehudiylarmu uning éytqanlirigha qoshulup: Rast, rast, dep shikayetni kücheytti. **10** Waliy Pawlusqa söz qilghin dep qol isharitini qilghanda, u mundaq dédi: — Men silining uzun yillardin béri bu xelqni sorap kelgenliklirini bilgechke, xatirjemlik bilen aldilirida özüm toghramda jawab bérimen. **11** Asanla bileleydiliki, men Yérusalémgha ibadet qilishqa barghinimdin hazirghiche peqet on ikki künla ötti. **12** Ular méning ibadetxanida birer adem bilen munazirileshkinimni körmigen, yaki sinagoglarda yaki sheherde ammini topilanggha qutratqanliqimnimu héch körmidi. **13** Ular yene hazir janabliirigha méning üstümdin qilghan shikayetlirige héch ispatmu keltürelmeydu. **14** Biraq silige shuni étirap qilimenki, men ular «mezhep» dep atighan yol bilen méngip, Tewratta we peyghemberlerning yazmilirida pütülgenlerningmu hemmisige ishinip, atabowilirimning Xudasigha ibadet qilimen. **15** Méning Xudagha baghlighan ümidim barki (bu kishilermu bu ümidni tutidu), kelgüside hem heqqaniylarning hem heqqaniysizlarning ölümün tirilishi bolidu. **16** Shu sewebtin, özüm hemishe Xuda aldidimu, insanlar aldidimu pak wijdanliq bolushqa intilimen. **17** Men [Yérusalémdin] ayrilghili xéli yillar bolghan bolup, bu qétim u yerge öz xelqimge xeyr-sedique yetküzüp bergili we Xuda aldigha hediye sun'ghili barghanidim. **18** Men bu ishlarda boluwatattim, beziler méni tazilinish

qaidisini ada qilip bolghan chaghda ibadetxana hoylisida uchratti; lékin men etrapimgha adem toplighinimmu yoq, malimanchiliq chiqarghinimmu yoq. **19** Emeliyette méni uchratqanlar bolsa Asiya ölkisidin kelgen bezi Yehudiylar idi; ularning üstümdin shikayetliri bar bolsa, esli ular özliri kélip, silining aldilirida erz qilishqa toghra kéletti. **20** Bolmisa, mushu sorundikiler aliy kéngeshme aldida turghinimda, méningdin qandaq jinayet tapqanliqini éytip baqsun! **21** Peqet mundaq bir ish bolghanidi: — Men ularning aldida, «Bügünki künde ölgenlerning qayta tirilishi toghruluq silerning soriqinglarga tartilghanmen!» dep warqirighanidim. **22** [Rebning] yoli toghruluq tepsiliy xewiri bar bolghan Féliks soraqni toxtitip, ulargha: — Mingbéshi Lisiyas kelgende dewayinglar toghrisidiki hökümni chiqirimen, — dédi. **23** U yüzbéshigha Pawlusni nezerbend astigha élip, emma uninggha bir'az kengchilik qilip, dost-buraderlirining herqaysisining uning hajetliridin chiqishini tosmighin, dep buyrudi. **24** Birnechche kündin kéyin, waliy Féliks ayali Drusila bilen bille keldi (Drusila Yehudiy idi). U Pawlusni chaqirtip, uningdin Mesih Eysagha étiqad qilish yoli toghruluq anglidi. **25** Pawlus heqqaniy yashash, özini tutuwélish, qiyamet künidiki soal-soraq qilinishlar toghrisida sözlewatqanda, Féliks wehimige chüshüp uninggha: — Hazirche qaytip tursang bolidu. Kéyin manga peyt kelgende, yene chaqirtimen, — dédi. **26** U shuning bilen bir waqitta Pawlusning para bérishini ümid qilatti. Shuning üçün, uni imkanqeder pat-pat chaqirtip, uning bilen sözlshetti. **27** Lékin ikki yil toshqanda, Féliksning ornigha Porkiyus Féstus waliy boldi. Féliks Yehudiylargha iltipat körsitip ularning könglini élish üçün Pawlusni solaqta qaldurdi.

25 Féstus [Yehudiye] ölkisige kirip, üç kündin kéyin Qeyseriyedin chiqip Yérusalémgha barghanidi. **2** Bash kahinlar bilen Yehudiylarning mötiwerliri uning aldida Pawlusning üstidin resmий shikayet qilip, uningdin iltipat sorap, adem ewitip Pawlusni **3** Yérusalémgha élip kélishni ötündi. Meqsiti, ular yol üstide böktürme teyyarlap Pawlusni

öltürish idi. **4** Féstus buni anglap ulargha: — telep qilishti. **16** Men ulargha, erz qilin'ghuchi Pawlus hazir Qeyseriyede solaqta turiwersun. Men yéqinda u yerge qaytip ketmekchimen. **5** Aranglardin hoquqdar bolghanlar men bilen erz qilghuchilar bilen yüzleshtürülüp, uninggha bille chühsun. Eger uning birer eyibi bolsa, özini aqlash pursiti bérilmigüche, uni jazagha ular shu yerde shikayet qilsa bolidu, — dep tapshurush rimliqlarning aditi emestur, dep jawab berdi. **6** Féstus ularning ichide sekkiz-éyttim. **17** Shunga ular men bilen bille bu yerde on kündin artuq turmay, Qeyseriyeye qaytip kelgendin kéyin, men waqitni keynige sozmay, chüshti. Etisi soraq textige olturup, Pawlusni etisila soraq textige olturup u kishini ekilishni chüshti. Etisi soraq textige olturup, Pawlusni buyrudum. **18** Erz qilghuchilar orunliridin élip kélishti. **7** Pawlus kelgende, turghanda, ularning uning üstidin shikayet Yérusalémdin chüshken Yehudiylar uning qilghanliri méning oylighinimdek rezil ishlar etrapigha oliship, uninggha nurghun éghir emes idi, **19** Belki ularning öz ibadet tüzümi jinayetler bilen qarilap shikayetlerni qildi. toghruluq we Eysa isimlik bir kishi heqqide Biraq bularning héchqaysisigha ispat körsitip melum talash-tartish mesililiri bar iken. U kishi bérilmidi. **8** Pawlus özini aqlap: — olgen bolup, Pawlus bolsa u tirildi deydi. **20** Pawlus héchqaysi ishta Yehudiylarning qanunigha, Bu mesililerni zadi qandaq éniqlashni bilelmey, ibadetxanisigha yaki [impérator] Qeyserge men Pawlustin Yérusalémgha béríp, u yerde qarshi birer jinayetmu sadir qilmidim, — dédi. bu ishlar toghruluq soraqqa tartilishqa razi **9** Lékin, Féstus Yehudiylarning könglini élishqa, bolush-bolmasliqini sorighanidim. **21** Pawlus ulargha iltipat körsetmekchi bolup Pawlustin: solaqta turup impérator janablrining soraq qararini chiqirishini murajiet qilghandin kéyin, men uni Qeyserning aldigha ewetküche, solaqta — Yérusalémgha béríp, u yerde méning aldinda tutup turushni buyrudum. **22** Agrippa Féstusqa: bu shikayetlerge asasen sotlinishqa razi — Méningmu bu kishining sözlirini anglap bolamsen? — dep soridi. **10** Lékin Pawlus jawab baqqum bar, — dédi. — Ete anglaysiz, — dédi u. **23** Shuning bilen etisi, Agrippa bilen Berniki heyyet bilen ammiwiyy yighin zaligha kirip keldi, mingbéshilar we sheher kattiwashlirimu ular bilen bille kirip kélishti. Féstus emr qiliwidi, Pawlus élip kirildi. **24** Féstus mundaq dédi: — Agrippa padishah aliyliri we mushu sorun'gha yighilghan janablar! Bu kishini körüwatisiler. Hem Yérusalémda hem bu yerde pütün Yehudiy ahalisi uning toghruluq erz qilip manga murajiet qilip, u tirik qaldurushqa bolmaydu! — dep churqirashqanidi. **25** Lékin men uningdin ölüm jazasi bérishke tégishlik birer jinayet tapalmidim. Hazir bu kishi impérator janablrigha murajiet qildi. Shuning bilen uni [Rimgha] ewetishni qarar qildim. **26** Biraq uning heqqide ghojamgha melum qilip yazghudek ish yoq. Shuning bilen ehwalni resmiy tekshürüp birer yazghudek melumatqa ige bolush meqsitide uni herbirlirining aldigha, bolupmu sili, Agrippa padishah aliylirining aldigha élip keldim. **27** Chünki mehbusni sotqa ewetkende, uning üstidin qilin'ghan

shikayetlarni éniq k rsetmeslik manga nisbeten orunluq emestek bilinidu.

26 Shuning bilen, Agrippa Pawlusqa: —  z ngning g pingni qilishingha ruxset, — d di. Pawlus qolini sozup  zini aqlashqa bashlidi: **2** — I Agrippa xan, b g n aldirilida Yehudiylar m ning üstümdin shikayet qilghan pütün ishlar toghruluq jawab b rish pursitige n sip bolghanliqim  ch n, bolupmu  zlrining Yehudiylarning adetliri we ularning arisidiki talash-tartishliridin xewerliri bolghanliqi  ch n özümni bextlik h sablaysen! Shuning  ch n d genlimni sewrchanliq bilen anglap b qishlirini  t nimen. **4** M ning deslepki waqitlirimda, yeni kichikimdin tartip öz  limde, Y rusal mda y r sh-turushumning qandaq ikenliki Yehudiylarning hemmisige ayan. **5** Ular shu deslepki waqtimdin b ri m ni tonughachqa (eger xalisaidi, shuningha guwahliq b retti), m ning ibadet t z midiki eng telepchan mezhepning shertliri boyiche yashap, yeni Perisiy bolup  mr mni  tk zginimni bilidu. **6** Emdi men Xuda atabowilirimizga qilghan wedige baghligʻhan  midim tüpeylidin hazir soraq qiliniwatimen. **7** Shu [wedining] n siwisige y tishni bizning pütkül on ikki qebilimiz k che-kündüz toxtawsiz Xudagha ibadet qilip  mid qilmaqta. I aliyli, Yehudiylarning méning üstümdin qilghan shikayetliri del shu ümidke baghliqtur! **8** [Xalayi], Xuda  lg nlarni tirild rse, n me  ch n ishinishke bolmaydu, dep qaraysiler? **9** Derweqe,  z mmu eslide Nasaretlik Eysaning namigha qarshi nurghun ishlarni qilishim k rek dep qayil idim **10** we Yérusalémda ene shundaq ishlarni qilghanidim. Bash kahinlardin hoquq  lip,  z m Xudaning nurghun muqeddes bendilirini zindan'gha tutup bergen, ular ölümge h k m qilin'ghandimu, h k mge awaz qoshqanidim. **11** Men hemme sinagoglarda k p q tim ularni izdep t pip jazalap, kupurluq gep qilishqa zorligʻhanidim. Men ulargha telwilerche  ch bolup, hetta yaqa yurttiki sheherlerge b rip, ulargha ziyankeshlik qilghanidim. **12** Bu ishlarda bolup bash kahinlar bergen toluq wekillik hoquqi bilen Demeshq shehirige qarap seper

qiliwatattim. **13** Ch sh waqtida yolda kétiwétip, asmandin ch shken, quyash nuridinmu k chl k bir nurning etrapimni we bille k tiwatqanlarni yorutuwetkenlikini k rd m. **14** Hemmimiz yerge yiqilghan bolup men ibraniy tilida  ytilghan: «Ey Saul, Saul! Manga némishqa ziyankeshlik qilisen? S ni zixlashlarga qarshi tepmiking sen  ch n tes kélidu!» d gen bir awazni anglidim. **15** Men: — «I Reb, sen kimsen?» dep sorisam, Reb manga: «Men sen ziyankeshlik qiliwatqan Eysadurmen! **16** Emdi ornungdin tur; ch nki Men s ni sen körgen ishlargha hemde  z m sanga ayan qilin'ghinimda köridighan ishlargha xezinichi ghojidar we guwahliq berg chi bolushqa tiklesh  ch n, sanga ayan boldum. **17** Men s ni  z xelqingning hem ellerning qolidin qutquzimen — ch nki men s ni yat elliklarning közlrini  chip, ularning qarangghuluqtin yoruqluqqa, Sheytanning ilkidin Xudagha baghlinishqa burulushi  ch n ularning arisigha ewetimen. Shuning bilen ular gunahlrining kech r mige, shundaqla Manga  tiqad qilish arqiliq pak-muqeddes qilin'ghanlarning arisida mirasqa muyesser bolidu» — d di. **19** Shunga, i Agrippa aliyli, men ershtin kelgen bu ghayibane k r n shke itaetsizlik qilmidim. **20** Belki aldi bilen Demeshq xelqige, andin Yérusalém shehiridikilerge, pütün Yehudiye  lkisidikilerge hemde yat elliklergimu, «Towa qilip, Xudagha baghlininglar, shundaqla towa qilishqa uyghun emellerni körsitinglar» dep jakarlap xewer yetküzüp keldim. **21** Bu ishlar tüpeylidin Yehudiylar m ni ibadetxana hoylisida tutup, mushtlap  lt r wetmekchi bolushti. **22** L kin bügün'giche Xudaning yarem-meditige muyesser bolup men ching turuwatimen, t wendikiler bolsun yuqiridikiler bolsun hemmeylen'ge guwahliq b rip keldim. Guwahliqim del peyghemberler hem Musa  zi b sharet qilip  ytqanliridin bashqa nerse emes — **23** d mek, Mesih jezmen azab-oqubet ch kip, tunji bolup ölümdin tiril chi bolup [Yehudiy] xelqige hem pütkül ellergimu yoruqluq jakarlaydu. **24** Pawlus bu ishlarni  ytip özini shundaq aqlash jawabini bergende, F stus yuqiri awaz bilen uninggha: — Pawlus,

sarang bolupsen! Bilimingning köpliki eqlingni azduruptu! — dédi. **25** Lékin Pawlus: — Sarang emesmen, i Féstus janabliri, men belki heqiqetke uyghun hem salmiqi bar sözlerni jar qilimen. **26** Chünki [Agrippa] aliyirining bu ishlardin xewiri bar. Men uninggha yüreklik bilen ochuq sözlewatimen, chünki bu ishlarning héchqaysisining uningdin yoshurun emeslikige ishinimen. Chünki bu ish bulung-puchqaqlarda qilin'ghan emes! **27** — Ey Agrippa aliyliri, özliri peyghemberlerning éytqanlirigha ishinemdila? Men ishinidighanliqlirini bilimen! — dédi. **28** Agrippa Pawlusqa: — Sen méni mushunchilik qisqighina waqitta xristian bolushqa qayil qilmaqchimusen? — dédi. **29** Pawlus: — Meyli qisqa waqit ichide yaki uzun waqitta bolsun, peqet özlirining emes, belki бүгүн söziümni anglighuchilarning hemmisi manga oxshash bolghay (peqet mendiki zenjirler silderde bolmisun!) dep Xudadin tileymen, — dédi. **30** Shuning bilen [Agrippa] xan, shundaqla waliy, Berniki we ular bilen bille olturghanlar orunliridin turup, **31** [zaldin] chiqip, bir-birige: — Bu kishining ölümgе yaki türmige solashqa tégishlik héchbir jinayiti yoq iken! — déyishti. **32** Agrippa Féstusqa: — Bu adem Qeyserge murajiet qilmighan bolsa, qoyup bérilse bolidikentuq! — dédi.

27 Bizning Italiyegе déngiz yoli bilen bérishimiz qarar qilin'ghandin kéyin, emeldarlar Pawlus bilen bashqa birnechche mehbusni «Awghustus qismi»diki Yuliyus isimlik bir yüzbéshigha tapshurdi. **2** Biz Adramittiumning bir kémisige chiqtuq. Kéme Asiya ölkisining déngiz boyliridiki sheherlerge baratti. Tésalonika shehiridin bolghan Makédoniyelik, Aristarxus isimlik bir kishi biz bilen hemseper boldi. **3** Etisi biz Zidon shehirige yétip kelduq. Yuliyus Pawlusqa kengchilik qilip, shu yerdiki dost-buraderlirining yénigha bérip ularning ghemxorliqini qobul qilishigha ruxset qildi. **4** Biz u yerdin yene déngizgha chiqtuq. Shamallar qérishqandek qarshi teripimizdin chiqqanliqi üçhün, Siprus arilining shamalgha dalda teripi bilen mangduq. **5** Kilikiye we

Pamfiliye ölkilirining udulidiki déngizdin ötüp, Likiye ölkisidiki Mira shehirige kelduq. **6** Shu yerde yüzbéshi Iskenderiye shehiridiki Italiyegе baridighan bashqa bir kémini tépip, bizni uninggha chiqirip qoydi. **7** Déngizda köp künler nahayiti asta méngip, teslikte Kinidos shehirining uduligha kelduq. Shamal mingish yónilishimizni tosughachqa, Krét arilining shamaldin dalda teripi bilen méngip, Salmoniy [yérim arili]din ötüp, **8** déngizda teslikte ilgirilep qirghaqni boylap, Laséya shehirige yéqin bolghan «Güzel aramgha» dep atilidighan bir yerge kelduq. **9** Seper bilen xéli waqitlar ötüp, roza küni alliqachan ötkен bolghachqa, déngizda seper qilish xeterlik idi. Shunga Pawlus köpchilikke nesihet qilip: **10** — Buraderler, bu seperning balayi'apet we éghir ziyan bilen tügeydighanliqini körüwatimen; mal we kémidin mehrum bolupla qalмай, seper öz jénimizghimu zamin bolidu! — dep agahlandurdi. **11** Biraq yüzbéshi bolsa Pawlusning sözige ishenmey, kéme bashliqi bilen kéme igisining sözige ishendi. **12** Uning üstige, bu portmu qishlashqa muwapiq jay bolmighachqa, köpchilik yene déngizgha chiqip, mumkinqeder Féniks shehirige yétip bérip, shu yerde qishlashni quwwetlidi. Féniks bolsa Krét arilidiki bir déngiz porti bolup, bir teripi gherbiy jenubqa we bir teripi gherbiy shimalgha qaraytti. **13** Jenubtin meyin shamal chiqiwatatti, köpchilik nishanimizgha yétidighan bolduq dep, lenggerni éliwétip, kémini Krét arilining qirghiqini boylap heydep mangdi. **14** Lékin uzun ötmey, araldin qattiq «sherqiy shimaldin kelgüchi» dep atilidighan esheddiy qara boran chiqip ketti. **15** Kéme buranning qamalliqida qalghachqa, uni shamalgha yüzlendürelmey, boranning meyliche méngishigha qoyup berduq. **16** Klawda dégen kichik bir aralning shamalgha dalda teripige ötüwélip, qolwaqni kémige chiqiriwélip, aranla uni saqlap qalaliduq. Andin kémichiler kémini arghamchilar bilen sirtidin orap baghliwaldi. Kémining Sirtis dep atalghan déngiz astidiki tash-qum döwilirige qéqilip pétip qélishidin qorqup, tormuz lenggerlirini

chüshürüp, kémini shamalning heydishige qoyup berdi. **18** Boran üstimizge shiddetlik soqqachqa, etisi malni déngizgga tashlashqa bashlidi. **19** Üchinchi künide ular öz qollari bilen kémidiki qoral-jabduqlirini déngizgga tashliwetti. **20** Köp künlergiche ya kün ya yultuzlar körünmey, boran-chapqun yenila shiddetlik üstimizge toxtimay soquwergechke, axirda qutulup qélish ümidimizmu yoqqa chiqqanidi. **21** Kémidikiler birnerse yémiginige köp künler bolghandin kéyin, Pawlus ularning arisida turup: — Buraderler, siler baldurla méning gépimge qulaq sélip Kréttin déngizgga chiqmasliqinglar kérek idi. Shundaq qilghan bolsanglar bu balayi'apet we ziyar-zexmetlerge uchrimighan bolattinglar. **22** Lékin emdi silerni gheyretlik bolushqa dewet qilimen. Chünki aranglarda héchqaysinglar jénidin ayrilghini yoq, peqet kémidinla mehrum qalisiler. **23** Chünki men tewe bolghan we ibadet-xizmitini qilib kelgen Xudaning bir perishtisi tünügün kéche yénimgha kélip **24** manga: «Pawlus, qorqma! Sen Qeyserning aldigha bérp turushung kérek; we mana, Xuda shapaet qilib sen bilen bille seper qilghanlarning hemmisining jénini tiliginingni sanga ijabet qildi!» dédi. **25** Shuning üçün ey ependiler, gheyretlik bolunglar; chünki Xudagha ishinimenki, manga qandaq éytilghan bolsa shundaq emelge ashurulidu. **26** Biraq biz melum aralning qirghiqigha urulup kétishimiz muqerrer bolidu. **27** Sepirimizning on tötinchi küni kéchisi, kéme Adriatik déngizida leylep yürüwatqan bolup, tün nispide, kémichiler quruqluqqa yéqinlap qéliptuq, dep oylidi. **28** Ular chongqurluqni ölchesh arghamchisini déngizgga chüshürüp, suning chongqurluqini ölchep körgenidi, yigirme ghulach chiqti. Sel aldigha méngip yene ölchiwidi, on besh ghulach chiqti. **29** Ular kémining xada tashlarga urulup kétishidin qorqup, kémining keynidin töt lenggerni tashliwétip, tang étishni telmürüp kütüp turdi. **30** Lékin kémichiler kémidin qachmaqchi bolup kémining béshidinmu lenggerni élip tashliwéteyli dep bahane körsitip, qolwaqni déngizgga chüshürdi. **31** Pawlus yüzbéshi we leshkerlerge: — Bu [kémichiler] kémidide qalmisa, siler qutulalmaysiler! — dédi. **32** Buning bilen leshkerler kémidiki qolwaqning arghamchilirini késip, uni leyli tip qoydi. **33** Tang atay dégende, Pawlus hemmeylenni bir'az ghizaliniwélishe dewet qildi. U: — Silerning dekke-dükke ichide héchnéme yémey turghininglarga on töt kün boldi. **34** Emdi bir'az ghizalinishinglarni ötünimen. Chünki hayat qélisinglar üçün mushundaq qilishqa toghra kélidu; chünki héchqaysinglarning béshidiki bir tal moymu ziyar'gha uchrimaydu! — dédi. **35** Bu sözni qilib bolup, u qoligha bir parche nanni élip, köpchilikning aldida Xudagha teshekkür éytip oshtup yédi. **36** Shuning bilen hemmeylen gheyretlinip ghizalinishe bashlidi **37** (kémidide biz jemi y ikki yüz yetmish alte kishi iduq). **38** Hemmeylen qorsaqlirini toqlighandin kéyin, kémini yéniklitish üçün, kémidiki bughdaylarnimu déngizgga tashliwetti. **39** Tang atqanda, kémichiler quruqluqning ne ikenlikini tonumidi. Lékin uningdiki bir qumluq qoltuqni bayqap, kémini bir amal qilib shu yerde uruldurup quruqluqqa chiqarmaqchi boldi. **40** Ular aldi bilen lenggerlerni boshiwétip, ularni déngizgga tashliwetti. Shuning bilen bir waqitta, kémining ikki yónilish paliqining baghlirini boshitip, ularni chüshürüwetti. Andin kémining béshidiki yelkenni shamalgha chiqirip, kémini qumluqning qirghiqigha qaritip mangdurdi. **41** Emdi ikki éqim bir-birige uchrashqan yerge kirip qélip, ular kémini qiraqqa soqturuwaldi; kémining béshi déngiz tégige urulup pétip, midirlimay qaldi, lékin kémining arqa teripi dolqunlarning zerbisi bilen chuwwulup kétishke bashlidi. **42** Leshkerler mehbuslarning sugha sekrep qéchip kétishining aldini élish üçün, hemmisini óltürüwetmekchi boldi. **43** Lékin yüzbéshi Pawlusni qutquzushni xalighan bolup, leshkerlerning bundaq qilishigha yol qoymidi. U aldi bilen su üzüshni bilidighanlarning sugha chüshüp qirghaqqach chiqishini, **44** qalghanlarning bezilirini taxtaylarga, bezilirini kémining chuwwulup ketken parchilirigha ésilip, qirghaqqach chiqishini

buyrudi. Shundaq boldiki, hemmeylen qutulup saq-salamat quruqluqqa chiqti.

28 Biz qutulup saq-salamat qirghaqq chiqqandin kéyin, u aralning Malta dep atilidighanliqini bildi. **2** Yerlik xelq bizge intayin méhribanliq bilen muamile qildi; chünki u chaghda yamghur yéghip, hawa soghuq bolghachqa, ular gülxan yéqip bizni kütüwalidi. **3** Pawlus bir baghlam otun térip kélip otqa tashliwidi, issiqdin étilip chiqqan bir zeherlik yilan uning qolini chishliginiche chaplishiwaldi. **4** Shu yerlikler Pawlusning qoligha yépiship turghan yilanni körüp, bir-birige: — Bu adem choqum bir qatil iken! Déngizdin qutulup chiqqan bolsimu, «Adilliq» uning tirik qélishigha yol qoymidi, — déyishti. **5** Lékin Pawlus yilanni otning ichige silkip atti, özi bolsa héchqandaq zexim yémidi. **6** Xelq uninggha bedini ishship kétidu yaki u tuyuqsiz yiqilip ölidu dep qarap turatti. Lékin uzun waqit qarap turup, uningda héchqandaq binormal haletning bolmighanliqini körüp, oyilghinidin yénip: — Bu bir ilah bolsa kérek! — déyishti. **7** U yerning etrapidiki yurtta, aral bashliqi (Publiyus dep atalghan)ning birnechche yer-étizliri bar idi. U bizni öyige bashlap, üç kün qizghin méhman qilip kütüti. **8** U chaghda shundaq boldiki, Publiyusning atisining qizitmisini örlep, tolghaq bolup yétip qalghaniken. Pawlus uning yénigha kirip, dua qilip üstige qolini tegküzüp, uni saqaytip qoydi. **9** Shuningdin kéyin araldiki qalghan késellerning hemmisi uning aldigha kélip, saqaytildi. **10** Ular bizning hörmitimizge nurghun sowghatlarni béghishlighan bolup, axirda bu yerdin yene yolgha chiqqan waqtimizda, bizni yolgha lazimliq nerse-kérékler bilen teminlidi. **11** Malta arilida Iskenderiyedin kelgen, beshigha «Samawiy Qoshkézek» ilahlirining neqishliri oyulghan bir kéme qishlighanidi. Aralda üç ay turghandin kéyin, bu kéme bilen yolgha chiqtuq. **12** Sirakoza shehirige kélip, u yerde üç kün turduq. **13** Andin aylinip méngip, [Italiyediki] Régiyum shehirige kelduq. Etisi shamal yónilishi özgirip jenubtin chiqishi bilen, ikkinchi küni Putéoli shehirige yétip kelduq. **14** U yerde

birnechche qérindashlarni taptuq, ularning ötünüshliri bilen biz ularda bir hepte turduq. Shundaq qilip biz Rim shehirige yétip kelduq. **15** Kéliwatqanliqimizdin xewer tapqan shu yerdiki qérindashlar bizni qarshi élish üçün sheherdin chiqip hetta «Apiyus baziri»ghiche, [beziliri] «Üch Saray»ghiche kelgenidi. Pawlus ularni körgende, Xudagha rehmet éytip, gheyretlendi. **16** Rim shehirige kirginimizde, yüzbéshi mebuslarni orda qarawul bégige tapshurdi; lékin Pawlusning birla közetküchi leshker bilen bir öyde ayrim turushigha ruxset qilindi. **17** Üch kündin kéyin, u u yerdiki Yehudiylarning kattiwashlirini özi bilen körüshüshke chaqirdi. Ular jem bolghanda, u mundaq dédi: — Qérindashlar! Men xelqimizge yaki ata-bowilirimizdin qaldurulghan örp-adetlerge qarshi héchqandaq ish qilmighan bolsammu, Yérusalémda turghinimda tutqun qilinip rimliqlarning qoligha tapshuruldum. **18** Rimliqlar méni soraqqa tartip, mende ölüm jazasigha mehkum qilghudek birer jinayet bolmighachqa, méni qoyuwetmekchi boldi. **19** Lékin Yehudiylar buninggha qarshiliq bildürgechke, Qeyserge murajiet qilishqa mejbur boldum. Bularni déginim bilen, bu méning öz xelqim üstidin shikayitim bar dégenlikim emes. **20** Shu sewebtin men siler bilen yüz körüshüsh we bu hefte silerge éytish üçün silerni bu yerge chaqirdim. Chünki bu zenzir bilen baghlinishning sewebi del Israilning kütken ümididir. **21** Ular Pawlusqa: — Biz bolsaq Yehudiyedin sen toghruluq xet almiduq, yaki u yerdin kelgen qérindashlarning héchqaysisimu sen toghruluq birer yaman xewer ekelmidi yaki yaman gépingni qilmidi. **22** Lékin séning pikiriringni anglighumiz bar. Chünki hemme yerde kishilerning [sen tewe bolghan] bu mezhepke qarshi sözlewatqanliqidin xewirimiz bar! — déyishti. **23** Shuning bilen ular Pawlus bilen körüshüshke bir künni békitti. U küni nurghun kishiler uning turalghusigha kelgenidi; u tang atqandin kechkiche ulargha [söz-kalamni] sherhleyp, Xudaning padishahliqi heqqide toluq guwahliq bérrip, Tewrat hem peyghemberlerning yazmiliridin neqil keltürüp,

ularni Eysa toghruluq qayil qilishqa küchidi.

24 Uning sözlirige beziler ishendürüldi, beziler ishinishni ret qildi. **25** Ular Pawlusning mundaq bir sözni qilishi bilen özara kélishelmey qaytip ketti. U mundaq dédi: — Muqeddes Roh Yeshaya peyghember arqiliq ata-bowilirimizgha munu sözni del jayida éytqan: **26** — «Barghin; mushu xelqge mundaq dep éytqin: — «Siler anglashni anglaysiler, biraq chüshenmeysiler; Körüşni körüsiler, biraq bilip yetmeysiler. **27** Chünki mushu xelqning yürükini may qaplap ketken, Ular anglighanda qulaqlirini éghir qiliwalghan, Ular közlirini yumuwalghan; Undaq bolmisidi, ular közliri bilen körüp, Quliqi bilen anglap, Köngli bilen chüshinip, Öz yolidin yandurulushi bilen, Men ularni saqaytqan bolattim»». **28** Shunga bilishinglar kérekki, Xudaning bu nijatliqi yat elliklerge ewetiliwatidu. Ular bolsa uninggha qulaq salmay qalmaydu! — dédi. U bu sözlerni éytqanda Yehudiylar öz-ara qattiq talash-tartish qiliship ketti. **30** [Pawlus] özi ijarige alghan öyde toluq ikki yil turdi we bu yerde uning bilen körüshüshke kelgen hemme kishilerni qobul qilip, **31** tolimu yüreklik bilen hem héch tosalghugha uchrimay, Xudaning padishahliqini jar qilip, Reb Eysa Mesihke dair heqiqetlerni yetküzüp telim berdi.

Rimliqlargha

1 Rosulluqqa tallap chaqirilghan, Xudaning xush xewirini jakarlashqa ayrip teyinlen'gen, Mesih Eysaning quli bolghan menki Pawlustin salam! **2** Xuda bu xush xewerning kélishini xéli burunla peyghemberliri arqiliq muqeddes yazmilarda wede qilghanidi. **3** Bu xush xewer Öz Oghli, yeni Rebbimiz Eysa Mesih toghrisidur; jismaniy jehettin U Dawutning neslidin tughulghan; birdinbir pak-muqeddes Roh teripidin ölümdin tirildürülüş arqiliq «küch-qudret Igisi Xudaning Oghli» dep körsitilip békitilgen; **5** U arqiliq, shundaqla Uning nami üçün barliq eller arisida Xudagha étiqadtin bolghan itaetmenlik wujudqa keltürülüşke biz méhir-shepqetke we rosulluqqa muyesser bolduq; **6** Siler ular arisida, Eysa Mesih teripidin chaqirilghansiler. **7** Shunga, Xuda söygen we U «muqeddes bendilirim» dep chaqirghan Rim shehiridiki hemminglarga, Atimiz Xudadin we Rebbimiz Eysa Mesihtin méhir-shepket we aman-xatirjemlik bolghay! **8** Aldi bilen men Eysa Mesih arqiliq hemminglar üçün Xudayimgha teshekkür éytimen; chünki silerning étiqadinglar pütkül alemge pur ketti. **9** Öz Oghli toghrisidiki xush xewerde chin roh-qelbim bilen men xizmitini qiliwatqan Xuda Özi méning dualirimda silerni shunche üzlüksiz eslep turghanliqimgha guwahtur. **10** Men dualirimda, mumkin qeder Xudaning iradisi bilen silerning yéninglarga bérishqa axir muyesser bolushqa hemishe ötünimen. **11** Chünki men silerni birer rohiy iltipatqa ige qilish arqiliq mustehkemlesh üçün siler bilen körüshüshke intayin teqezzen; **12** yeni, men aranglarda bolsam, bir-birimizning étiqadidin özara teselli we ilham alalaymiz démekchimen. **13** Qérindashlar, men silerning shuni bilishinglarni xalaymenki, bashqa yerdiki elliklerning arisida xizmitim méwe bergende, silerning aranglardimu xizmitimning méwe bérishi üçün yéninglarga bérishni köp qétim niyet qildim, lékin bugün'giche tosalghugha uchrup kéliwatimen. **14** Men herqandaq ademlerge, meyli Yunanliqlar we yat taipilerge,

danishmen we nadanlarga bolsun, hemmisige qerzdarmen. **15** Shuning üçün imkaniyet manga yar bersila men Rimdiki silergimu xush xerwerni yetküziip bayan qilishqa qizghinmen. **16** Chünki men Mesih toghrisidiki bu xush xewerdin hergiz xijil bolmaymen! Chünki u uninggha ishen'güchilirining hemmisini, aldi bilen Yehudiylarni, andin kéyin Gréklerni nijatqa érishtüridighan Xudaning küch-qudritidur! **17** Chünki [xush xewerde] étiqadqa asasan'ghan, Xudaning birxil heqqaniyliq étiqad qilghuchilargha wehiy qilin'ghandur. [Muqeddes yazmilarda] yézilghinidek: — «Heqqaniy adem ishench-étiqadi bilen hayat bolidu». **18** Chünki heqqaniyetsizlik bilen heqiqetni basidighan insanlarning barliq iplasliqigha we heqqaniyetsizlikige nisbeten Xudaning qaratqan ghezipi ershtin ochuq wehiy qilinmaqta. **19** Chünki insanlar Xuda toghrisida bileleydighan ishlar ularning köz aldida turidu; chünki Xuda hemmini ulargha ochuq körsitip bergen **20** (chünki dunya apiride bolghandin béri Xudaning közge körünmes özgichilikliri, yeni menggülük qudrati we birdinbir Xuda ikenlikli Özi yaratqan mewjudatlar arqiliq ochuq körülmekte, shundaqla buni chüshinip yetkili bolidu. Shu sewebtin insanlar héch bahane körsitelmeydu) (aïdios g126) **21** — chünki insanlar Xudani bilsimu, uni Xuda dep ulughlimidi, Uninggha teshekkür éytmidi; eksiche, ularning oy-pikirliri bimene bolup, nadan qelbi qarangghuluship ketti. **22** Özlirini danishmen qilip körsetsimu, lékin eqilsiz bolup chiqti; **23** chirimas Xudaning ulughluqining ornigha chirip ölidighan ademzatqa, uchar-qanatlargha, töt ayaghliq haywanlarga we yer béghirlighuchilargha oxshaydighan butlarni almashturup qoyghanidi. **24** Shunga Xuda ularni qelbidiki shehwaniy hewesliri bilen iplasliq qilishqa, shundaqla bir-birining tenlirini nomusqa qaldurushqa qoyup berdi. **25** Ular Xuda toghrisidiki heqiqetni yalghan'gha aylandurdi, Yaratquchining ornigha yaritilghan nersilerge choqunup, tawap-taet qilghanidi. Halbuki, Yaratquchigha teshekkür-medhiye menggüge oqulmaqta! Amin! (aïön g165) **26** Mana

shuning uchün, Xuda ularni peskesh shehwaniy heweslerge qoyup berdi. Hetta ayallarmu tebiy jinsiy munasiwetni gheyriy munasiwetke aylandurdi; 27 shuningdek, erlarmu ayallar bilen bolidighan tebiy jinsiy munasiwetlerni tashlap, bashqa erlerge shehwaniy hewesler bilen köyüp pishidighan boldi. Erler erler bilen shermendilikke kirishti we netijide ularning muxalip qilmishliri öz bëshigha chiqti. 28 Ular Xudani bilishtin waz kéchishni layiq körgenliki tallighanliqi uchün, Xuda ularni buzuq niyetlerge we nalayiq ishlarni qilishqa qoyup berdi. 29 Ular herxil heqqaniyetsizlik, rezillik, nepsaniyetchilik, öchmenlikke chömüp, hesetxorluq, qatilliq, jédelxorluq, mekkarliq we herxil betniyetler bilen toldi. Ular ighwager, 30 töhmetxor, Xudagha nepretlinidighan, kibirlik, maxtachaq, chongchi, herxil rezilliklerni oylap chiqiridighan, ata-anisining sözini anglimaydighan, 31 yorutulmighan, wediside turmaydighan, köyümsiz we rehimsiz insanlardur. 32 Ular Xudaning shulargha bolghan adil hökümini, yeni shundaq ishlarni qilghuchilarning ölümge layiq ikenlikini éniq bilsimu, bu ishlarni özliri qilipla qalmay, belki shundaq qilidighan bashqilardin söyünüp ularni alqishlaydu.

2 Emdi ey bashqilarning üstidin höküm qilidighan insan, kim bolushungdin qet'iynezer bahane körsitelmeysen; chünki bashqilar üstidin qaysi ishta höküm qilsang, shu ishta öz gunahingni békitisen. Chünki ey hökümchi, sen özüngmu ulargha oxshash ishlarni qiliwatisen. 2 Bizge melumki, Xudaning undaq ishlarni qilghanlar üstidin höküm chiqirishi [mutleq] heqiqetke asasan'ghandur. 3 Shunga, i shundaq ishlarni qilghanlar üstidin höküm chiqarghuchi, shundaqla shuninggha oxshash ishlarni qilghuchi insan, özüng Xudaning hökümidin qachalaymen dep xiyal qilamsen? 4 Yaki Xudaning méhribanliqining séni towa qilish yoligha bashlaydighanliqini héch bilmey, uning méhribanliqi, keng qorsaqliqi we sewr-taqitining molluqigha sel qarawatamsen? 5 Eksiche, towa qilmaydighan jahilliqing we tash yüreklikingdin, Xuda

adil hökümini ayan qilidighan ghezeplik küni uchün sen öz bëshinggha chüshidighan ghezipini toplawatisen. 6 Xuda herkimge öz emellirige yarisha ish köridu. 7 Yaxshi ishlarni sewrchanliq bilen qilip, shan-sherep, hörmet-éhtiram we baqiyliqni izdigenlerge U menggülük hayat ata qilidu; (aiōnios g166) 8 lékin shexsiyetchilerge, heqiqetke ten bermey, eksiche heqqaniyetsizlikke egeshkenlerge ghezep-qehr yaghdurulidu; 9 yamanliq qilidighan barliq jan igisige, aldi bilen Yehudiylargha, andin Gréklerge külpet we derd-elem chüshidu; 10 biraq, barliq yaxshiliq qilghuchilargha, aldi bilen Yehudiylargha, andin Gréklerge shan-sherep, hörmet-éhtiram we aman-xatirjemlik teqdim qilinidu. 11 Chünki Xudada ademning yüz-xatirisini qilish yoqtur. 12 — chünki Tewrat qanunini bilmey gunah sadir qilghanlarning herbiri Tewrat qanunining hökümige uchrimisimu, [eyibke uchrup] halak bolidu; Tewrat qanunini bilip turup gunah sadir qilghanlarning herbiri bu qanun boyiche soraqqa tartilidu 13 (chünki Xudaning aldida qanunni anglighanlar emes, belki qanun'gha emel qilghuchilar heqqaniy hésablinidu. 14 Chünki Tewrat qanunini bilmeydighan ellikler tebiy halda bu qanun'gha uyghun ishlarni qilsa, gerche bu qanundin xewersiz bolsimu, Tewrat qanuni ularda körün'gen bolidu. 15 Ularning bu qilghanliri öz qelblirige qanun teleplirining pütüklük ikenlikini körsitidu; shuningdek, ularning wijdanlirimu özlirige heqiqetning guwahchisi bolup, oy-pikirliri özini eyibleydu yaki özini aqlaydu) 16 — men yetküzüp kéliwatqan bu xush xewerge asasen Xudaning Eysa Mesih arqiliq insanlarning qelbide pükken mexpiy ishlar üstidin höküm chiqiridighan künide [yuqirida éytilghan ishlar choqum yüz béridu]. 17 Senchu, eger özüngni Yehudiy dep atap, Tewrat qanunigha ümid baghlap, Xudagha tewemen dep maxtansang, 18 qanundin öginip uning iradisini bilip, ésil bilen pesni perq etken bolsang, 19 Tewrat qanunidin bilim we heqiqetning jehwirige ige boldum dep qarap, özüngni korlargha yol bashlighuchi, qarangghuda qalghanlargha

mayak, nadanlarga o'gatkuchi, gödeklerge ustaz dep ishen'gen bolsang — 21 emdi sen bashqilargha telim b'risenu, özüngge bermensen? Oghriliq qilmanglar dep wez éytisenu, özüng oghriliq qilamsen? 22 «Zina qilmanglar» — dep wez éytiysenu, özüng zina qilamsen? Butlardin nepretlinisenu, özüng butxanilardiki nersilerni bulang-talang qilamsen? 23 Tewrat qanuni bilen maxtinisenu, özüng shu qanun'gha xilapliq qilip, Xudagha dagh keltüremsen?! 24 Xuddi [muqeddes yazmilarda] yézilghinidek: «Silerning qilmishinglar tüpeylidin Xudaning nami taipiler arisida kupurluqqa uchrimaqt». 25 Tewrat qanunigha emel qilsang, xetne qilin'ghiningning ehmiyiti bolidu, lékin uninggha xilapliq qilsang, xetne qilin'ghining xetne qilin'mighandek hésablinidu. 26 Emdi xetnisizler qanunning teleplige emel qilsa, gerche xetnisiz bolsimu, Xuda teripidin xetnilik hésablanmamdu? 27 Tewrat qanun desturidin xewerdar we xetnilik turuqluq qanun'gha xilapliq qilghuchi, i Yehudiy, qanun'gha emel qilidighan jismani xetnisizler teripidin séning gunahning üstidin höküm chiqiriliwatmamdu? 28 Chünki sirtqi körünüshi Yehudiy bolsila uni [heqiqiy] Yehudiy dégili bolmaydu, sirtqi jehettiki jismani xetninimu [heqiqiy] xetne dégili bolmaydu, 29 rohida Yehudiy bolghini [heqiqiy] Yehudiydur; uning xetne qilin'ghini xetne qanun desturi arqiliq emes, belki qelbide, Rohtindur. Bundaq kishining teriplinishi insanlar teripidin emes, belki Xuda teripidin bolidu.

3 Undaqt, Yehudiy bolghanning Yehudiy emestin néme artuqchiliqi bar? Xetnilik bolghanning néme paydisi bar? 2 Emeliyette, ularning her jehettin köp artuqchiliqi bar. Birinchidin, Xudaning bésharetlik sözliri Yehudiylargha amanet qilin'ghan. 3 Emdi gerche ulardin beziliri ishenchsiz chiqqan bolsimu, buninggha néme bolatti? Ularning ishenchsizlik Xudaning ishenchliklikini yoqqa chiqiriwétermu? 4 Hergiz undaq qilmaydu! Xuda rastchil hésablinip, hemme adem yalghanchi hésablansun! Xuddi [muqeddes

yazmilarda Xuda heqqide] yézilghinidek: — «Sözliginingde adil dep ispatlan'ghaysen, Shikayetke uchrichiningda ghelibe qilghaysen». 5 Lékin bizning heqqaniysizliqimiz arqiliq Xudaning heqqaniyliqi téximu éniq körsitilse, buninggha néme deymiz? Heqqaniysizliq üstige ghezep tökidighan Xudani heqqaniy emes deymizmu (men insanche sözleymen)? 6 Mundaq déyishke hergiz bolmaydu! Eger undaq bolsa, Xuda alemni qandaq soraqqa tartidu? 7 [Beziler yene]: «Méning yalghanchilqimdin Xudaning heqiqetlik téximu ochuq qilinsa, shundaqla ulughluqi téximu yorutulsa, emdi men yene néme üçün gunahkar dep qarilip soraqqa tartilimen?» [déyishi mumkin]. 8 Undaq bolghanda némishqa (beziler bizge töhmet chaplimaqchi bolup, geplirimizni buriwetkendek) «Yamanliq qilayli, buningdin yaxshiliq chiqip qalar» — déyishke bolmaydu? Bundaq dégüchilerning jazalinishi heqliqtur! 9 Emdi néme déyish kérek? Biz [Yehudiylar] [Yehudiy emeslerdin] üstün turamduq? Yaq, hergiz! Chünki biz yuqurida Yehudiylar bolsun, Grékler bolsun hemmisining gunahning ilkide ikenlikini ispatlap eyibliduq. 10 Derweqe, muqeddes yazmilarda yézilghinidek: — «Heqqaniy adem yoq, hetta birimu yoqtur, 11 Yorutulghan kishi yoqtur, Xudani izdiginimu yoqtur. 12 Hemme adem yoldin chetnidi, Ularning barliqi erzimes bolup chiqti. Méhribanliq qilghuchi yoq, hetta birimu yoqtur. 13 Ularning géli échilghan qebridek sésiqtur, Tilliri kazzapliq qilmaqt; Kobra yilanning zehiri lewliri astida turidu; 14 Ularning zuwani qarghash hem zerdige tolghan. 15 «Putliri qan toküshke aldiraydu; 16 Barghanla yéride weyranchiliq we pajieliq ishlar bardur. 17 Tinchliq-aramliq yolini ular héch tonughan emes». 18 «Ularning neziride Xudadin qorqidighan ish yoqtur». 19 Tewrattiki barliq sözlerning Tewrat qanuni astida yashaydighanlarga qarita éytilghanliqi bizge ayan. Bularning meqsiti, her insanning aghzi bahane körsitmey tuwaqlinip, pütkül dunyadikiler Xudaning soriqida eyibkar iken dep ayan qilinsun, dégenliktur. 20 Shunga,

héchqandaq et igisi Tewrat-qanunigha emel qilishqa intilishliri bilen [Xudaning] aldida heqqaniy hésablanmaydu; chüнки Tewrat qanuni arqiliq insan öz gunahini tonup yétidu. 21 Biraq, hazir qanun yoli bilen emes, belki Xudaning Özidin kelgen birxil heqqaniyliq ashkarilandi! Bu xil heqqaniyliqqa qanunning özi we peyghemberlarning [yazmilirimu] guwahliq bergendur; 22 yeni, Xudaning Eysa Mesihning ishench-sadaqetliki arqiliq étiqad qilghuchilarning hemmisining ichige hem üstige yetküzdighan heqqaniyliqidur! Bu ishta ayrimchiliq yoqtur 23 (chüнки barliq insanlar gunah sadir qilip, Xudaning shan-sheripige yételmey, uningdin mehrum boldi) 24 Chüнки étiqadchilarning hemmisi Mesih Eysada bolghan nijat-hörlük arqiliq, [Xudaning] méhir-shepqiti bilen bedelsiz heqqaniy qilinidu. 25 Xuda Uni gunahlarning jazasini kötürgüchi kafaret qurbanliqi süpitide teyinlidi; [insanlarning] Uning [qurbanliq] qénigha ishench baghlishi bilen [qurbanliq] inawetliktur. Xuda bu arqiliq burunqi zamandikilarning sadir qilghan gunahlarigha sewr-taqetlik bolup, jazalimay ötküzüwétishining adilliq ikenlikini körsetti. 26 Buninggha oxshash bu [qurbanliq] arqiliq U hazirqi zamanda bolghan heqqaniyiqinimu körsetken. Shundaq qilip U Özining hem heqqaniy ikenlikini hem Eysaning étiqadida bolghuchini heqqaniy qilghuchi ikenlikinimu namayan qildi. 27 Undaq bolsa, insanning néme maxtan'ghuchiliki bar? Maxtinish yoq qilindi! — Néme prinsipqa asasen? Qanun'gha intilish prinsipi bilenmu? — Yaq! «Étiqad» prinsipi bilen! 28 Chüнки «Insan Tewrat qanunigha emel qilishqa intilishliri bilen emes, belki étiqad bilen heqqaniy qilinidu» dep hésablaymiz! 29 Ejeba, Xuda peqetla Yehudiylarningla Xudasimu? U ellerningmu Xudasi emesmu? Shundaq, u ellerningmu Xudasidur. 30 Xuda bolsa birdur, U xetne qilin'ghanlarni étiqad bilen hemde xetne qilinmighanlarnimu étiqad bilen heqqaniy qilidu. 31 Emdi étiqad prinsipi bilen Tewrat qanunini bikar qiliwétimizmu? Yaq, del buning eksiche, uni küchke ige qilimiz.

4 Undaqta, biz [Yehudiylarning] jismaniye jehettiki atimiz Ibrahimning érishkini toghrisida néme deymiz? 2 Eger Ibrahim emelliri bilen heqqaniy dep jakarlan'ghan bolsa, uningda maxtan'ghudek ish bolatti (beribir Xudaning aldida uning maxtinish heqqi yoq idi). 3 Chüнки muqeddes yazmilarda néme déyilgen? — «Ibrahim Xudagha étiqad qildi; Bu uning heqqaniyliqi hésablandi» déyilidu. 4 Ishligüchige bérilidighan heq «méhir-shepqet» hésablanmaydu, belki birxil «qerz qayturus» hésablinidu. 5 Biraq, héch ish-emel qilmay, peqet nomussiz gunahkarlarni heqqaniy qilghuchi Xudagha étiqad qilidighan kishining bolsa, uning étiqadi heqqaniyliq dep hésablinidu! 6 Xuda qilghan emellirige qarimay, heqqaniy dep hésablighan kishining bexti toghruluq Dawut [peyghembermu] mundaq dégen: — 7 «Itaetsizlikliri kechürüm qilin'ghan, Gunahliri yépilghan kishi némidégen bextliktur! 8 Perwerdigar gunahliri bilen héch hésablashmaydighanlar némidégen bextliktur!». 9 Emdi bext yalghuz xetne qilin'ghanlarchila mensup bolamdu, yaki xetne qilinmighanlarchimu mensup bolamdu? Chüнки: «Ibrahimning étiqadi uning heqqaniyliqi dep hésablandi» dewatimiz. 10 Heqqaniyliq qandaq ehwalda uninggha hésablandi? Xetne qilinishtin ilgirimu yaki xetne qilinishtin kéyinmu? U xetne qilin'ghan halda emes, belki xetne qilinmighan halda hésablandi! 11 Uning xetnini qobul qilghini bolsa, uni xetne qilinishtin burunla étiqadi arqiliq ige bolghan heqqaniyliqqa möhür belgisi süpitide bolghanidi. Démek, u xetnisiz turup Xudagha étiqad qilghuchilarning hemmisining atisi boldi — ularmu [étiqadi bilen] heqqaniy hésablinidu! 12 U yene xetne qilin'ghanlarningmu atisidur; démek, xetne qilin'ghan bolushi bilen tengla xetne qilinmighan waqtidimu étiqadliq yol mangghan atimiz Ibrahimning izlirini bésip mangghanlarningmu atisi bolghandur. 13 Chüнки [Xudaning] Ibrahimgha we neslige dunyagha mirasxor bolush toghrisidiki wede bérishi Ibrahimning Tewrat qanunigha emel

qilishqa intilginidin emes, belki étiqadtin bolghan heqqaniyliqtin kelgen. **14** Chünki eger qanun'gha intilidighanlar mirasxor bolidighan bolsa étiqad bikar nerse bolup qalatti, Xudaning wedisimu yoqqa chiqirilghan bolatti. **15** Chünki Tewrat qanuni [Xudaning] ghezipini élip kélidu; chünki qanun bolmisa, itaetsizlik dégen ishmu bolmaydu. **16** Shuning üçün, Xudaning wedisining [peqet] Öz méhir-shepqiti arqiliq emelge ashurulushi üçün, u étiqadqila asasinidu. Buning bilen u wede Ibrahimning barliq ewladlirigha, peqet Tewrat qanuni astida turidighanlarchila emes, belki Ibrahimche étiqad qilghuchilarning hemmisigimu kapaletlik qilin'ghan. Chünki muqeddes yazmilarda: «Séni nurghun qowmning atisi qildim» dep yézilghinidek, Ibrahim hemmimizning atisidur. Derheqiqet, u ölüklerni tirilüridighan, mewjut bolmighanni bar dep mewjut qilidighan, özi étighad baghligghan Xuda aldida hemmimizning atisi boldi. **18** Héchqandaq ümid qalmisimu u yenila ümidte étiqad qildi we shuning bilen uninggha: «Séning nesling [san-sanaqsiz] bolidu» dep aldın éytilghandek nurghun qowmning atisi boldi. **19** U yüz yashqa yéqinlap, ténini ölgen hésablisimu, shundaqla ayali Sarahningmu baliyatqusini öldi dep qarisimu, yenila étiqadta ajizlashmidi; **20** Xudaning wedisige nisbeten étiqadsizliq qilip héch ikkilenmidi, eksiche u étiqadi arqiliq kücheytildi we Xudani ulughlidi, **21** «U némini wede qilghan bolsa shuni emelge ashurush qudritige Igidur» dep toluq ishendürüldi. **22** Shuning bilen bu «uning heqqaniyliqi hésablandi». **23** Bu, «Uning heqqaniyliqi hésablandi» dégen söz yalghuz uning üçünla emes, **24** belki Rebbimiz Eysani ölümدين tirildürgen Xudagha étiqad qilishimiz bilen heqqaniy hésablinidighan bizler üçünmu yézilghan; **25** [Mesih] bolsa itaetsizlikirimiz üçün pida yoligha tapshuruldi we heqqaniy qilinishimiz üçün tirildürüldi.

5 Shunga étiqad bilen heqqaniy qilin'ghan ikenmiz, Rebbimiz Eysa Mesih arqiliq Xuda bilen inaq munasiwette bolimiz. **2** U arqiliq étiqad yolida bizni ching turghuzidighan bu méhir-shepqitining ichige kirish hoquqigha

muyesser bolduq, shuningdek Xudaning shan-sheripige baghligghan ümidimizdin shad-xuram bolimiz. **3** Shundaq bolupla qalmay, müshkül ehwallar ichide shadlinimiz; chünki müshküllük sewrchanliqni, sewrchanliq chidamliqni, chidamliq ümidni élip kélidu, dep bilimiz. **5** We bu ümid bizni yerge qaritip qoymaydu, chünki bizge ata qilin'ghan Muqeddes Roh arqiliq Xudaning méhir-muhebbiti alliburun qelbimizge quyulup éship tashti. **6** Chünki biz peqet amalsiz qalghinimizda, Mesih biz ixlassizlar üçün [Xuda] békikten waqitta özini pida qildi. **7** Birsining heqqaniy adem üçün jénini pida qilishi nahayiti az uchraydighan ish; bezide yaxshi adem üçün birsi pida bolushqa jür'et qilishimu mumkin; **8** lékin Xuda Öz méhri-muhebbitini bizge shuningda körsitiduki, biz téxi gunahkar waqtimizda, Mesih biz üçün jénini pida qildi. **9** Hazir biz Uning qéni bilen heqqaniy qilin'ghan ikenmiz, emdi U arqiliq [kélidighan] ghezeptin qutulushimiz téximu jezmendur. **10** Chünki burun Xudagha dushman bolghan bolsaqmu, Oghlining ölümü arqiliq bizni Uning bilen inaqlashturghan yerde, Uning bilen inaqlashturulghandin kéyin, emdi [Oghlining] hayati arqiliq biz téximu qutuldurulmamduq?! **11** Buning bilenla qalmay, hazir biz Rebbimiz Eysa Mesih arqiliq Xuda bilen inaqlashturulduq, U arqiliqmu Xudaning Özidin shadlinimiz. **12** Shuningdek, gunahning dunyagha kirishi birla adem arqiliq boldi, ölümning dunyagha kirishi gunah arqiliq boldi; shuning bilen gunah arqiliq ölüm hemme ademge tarqaldi; chünki hemme adem gunah sadir qildi **13** (chünki Tewrat qanunidin ilgirimu gunah dunyada bar idi, elwette; halbuki, qanun bolmisa gunahning hésabi élinmaydu. **14** Shundaqtimu, ölüm Adem'ata waqtidin Musa peyghember waqtighiche insanlarchimu höküm sürdi; ular gerche Adem'atining sadir qilghan itaetsizlikidek gunah sadir qilmighan bolsimu, bu insanlarmu ölüm hökümidin xaliy bolmidi). Adem'atining özi — kéyin kélidighan Mesihning bir bésharetlik ülgisidur; **15** halbuki, [Xudaning] shapaetlik sowghiti Adem'atining itaetsizlikining pütünley eksidur. Chünki

birla ademning itaetsizliki bilan nurghun adem ölgen bolsa, emdi Xudaning méhir-shepqiti we shuningdek birla adem, yeni Eysa Mesihning méhir-shepqiti arqiliq kelgen sowghat éship-téship turghachqa, nurghun ademge yetküzülip téximu zor netije hasil qildi! **16** Shu shapaetlik sowghatning netijisi bolsa, shu bir ademning gunahining aqiwitige pütünley oxshimaydu. Chünki bir ademning bir qétim ötküzgen itaetsizlikidin chiqarghan höküm insanlarni gunahkar dep békitken bolsimu, emma shu shapaetlik sowghat bolsa köpligen kishilarning nurghun itaetsizlikliridin «heqqaniy qilinish»qa élip baridu. **17** Emdi bir ademning itaetsizliki tüpeylidin, ene shu bir adem arqiliq ölüm hökümran bolghan yerde, [Xudaning] mol méhir-shepqitini, shundaqla heqqaniyliq bolghan shapaetlik sowghitini qobul qilghanlar bir adem, yeni shu Eysa Mesih arqiliq hayatta shunche ghalibane hökümranliq qilghuchilar bolmamdu! **18** Shunga, bir qétimliq itaetsizlik tüpeylidin barliq insanlar gunahning jazasigha mehkum qilin'ghan bolsa, oxshashla bir qétimliq heqqaniy emel bilen hayatliq élip kélidighan heqqaniyliq pütkül insanlarga yetküzülgén. **19** Bir ademning bir qétimliq itaetsizliki arqiliq nurghun kishiler derweqe gunahkar qilinip békitilgendek, bir ademning bir qétimliq itaetmenliki bilenmu nurghun kishiler heqqaniy qilinip békitilidu. **20** Emdi Tewrat qanuni insanning itaetsizlikliri köprek ashkarlinip bilinsun dep kirgüzülgenidi. Lékin gunah qeyerde köpeygen bolsa, [Xudaning] méhir-shepqitimu shu yerde téximu éship tashti. **21** Shuningdek, gunah [insaniyetning] üstidin hökümranliq qilip [ularni] ölümge élip barghinidek, [Xudaning] méhir-shepqiti heqqaniyliqqa asasinip hökümranliq qilip, insanni Rebbimiz Eysa Mesih arqiliq menggülik hayatliqqa érishtüridu. (aïñios g166)

6 Undaқта, néme dégülük? Xudaning méhir-shepqiti téximu ashsun dep gunah ichide yashawéremduq? **2** Yaq, hergiz! Gunahqa nisbeten ölgen bizler qandaqmu uning ichide yashawérimiz? **3** Yaki siler bilmemsiler? Herqaysimiz Mesih Eysagha

kirishke chömüldürülgen bolsaq, Uning ölümi ichige chömüldürüldüq? **4** Biz chömüldürüş arqiliq Uning ölümi ichige kirip, Uning bilen bille kömüldüq; buning meqsiti, Mesih Atining shan-sheripi arqiliq ölüm din tirilginidek, bizningmu yéngi hayatta méngishimiz üçündür. **5** Chünki [Mesihning] ölümige oxshash bir ölümde Uning bilen birge baghlan'ghanikenmiz, emdi biz choqum Uning tirilishige oxshash bir tirilishtimu Uning bilen birge bolimiz. **6** Shuni bilimizki, gunahning makani bolghan ténimiz kardin chiqirilip, gunahning qulluqida yene bolmasliqimiz üçün, «kona adem»imiz Mesih bilen bille kréstlinip ölgen **7** (chünki ölgen kishi gunahtin xalas bolghan bolidu). **8** Mesih bilen bille ölgen bolsaq, uning bilen teng yashaydighanliqimizghimu ishinimiz. **9** Chünki Mesihning ölüm din tirilgendin kéyin qayta ölmeydighanliqi, ölümning emdi Uning üstidin yene hökümranliq qilalmaydighanliqi bizge melum. **10** Chünki Uning ölümi, U gunahni bir terep qilish üçün peqet bir qétimliq öldi; Uning hazir yashawatqan hayati bolsa, U Xudagha yüzlinip yashawatqan hayattur. **11** Shuninggha oxshash, silermu özünglarni gunahqa nisbeten ölgen, emma Mesih Eysada bolup Xudagha yüzlinip tirik dep hésablanglar. **12** Shunga gunahning ölidighan téninglarda hökümranliq qilishigha yol qoy manglar, uning rezil arzu-heweslirige boysun manglar, **13** shuningdek téninglarning héch ezasini heqqaniyetsizliqqa qoral qilip gunahqa tutup bermenglar. Eksiche, ölüm din tirildürülgenlerde, özünglarni Xudagha atanglar hemde téninglardiki ezalarni heqqaniyetning qorali qilip Xudagha atanglar. **14** Gunah silerning üstünglarga héch hökümranliq qilmaydu; chünki siler Tewrat qanuning astida emes, belki Xudaning méhir-shepqiti astida yashawatisiler. **15** Undaқта, qandaq qilish kérek? Qanunning astida emes, méhir-shepqet astida bolghanliqimiz üçün gunah sadir qiliwersek bolamdu? Yaq, hergiz! **16** Özliringlarni itaetmen qullardek birige tutup bersenglar, shu kishining quli bolghanliqlarni bilmemsiler — yaki ölümge

élip baridighan gunahning qulliri, yaki Xuda aldida heqqaniylikqa élip baridighan itaetmenlikning qulliri bolushunglar muqerrer? **17** Xudagha teshekkür! Burun gunahning quli bolghansiler, biraq [Mesihning] telimige bashlinip, bu telim körsetken nemunige chin dilinglardin itaet qildinglar. **18** Siler gunahning küchidin qutuldurulup, heqqaniyliqning qulliri boldunglar. **19** Etliringlar ajiz bolghachqa, silerge insanche sözlewatimen: — ilgiri siler ten ezayinglarni napak ishlargha we exlaqsizliqqa qullardek tutup bérishinglar bilen téximu exlaqsizliqlarni qilghandek, emdi hazir ten-ezaliringlarni pak-muqeddeslikke bashlaydighan heqqaniyliqqa qullardek tutup béringlar. **20** Siler gunahning qulliri bolghan waqtinglarda, heqqaniyliqning ilkide emes idinglar. **21** Hazir nomus dep qarighan burunqi ishlardin shu chaghda siler zadi qandaq méwe kördünglar? U ishlarning aqiwéti ölümdür. **22** Biraq, hazir siler gunahtin erkin qilinip, Xudaning qulliri bolghan ikensiler, silerde özünglarni pak-muqeddeslikke élip baridighan méwe bar, uning netijisi menggülük hayattur. (aiónios g166) **23** Chünki gunahning ish heqqi yenila ölümdür, biraq Xudaning Rebbimiz Mesih Eysada bolghan sowghiti bolsa menggülük hayattur. (aiónios g166)

7 I qérindashlar, men hazir Tewrat qanunini bilgenlerge sözlewatimen; siler qanunning peqet hayat waqtidila insan üstige hökümrان bolidighanliqini bilmemsiler? **2** Mesilen, éri bar ayal, éri hayatla bolidiken, qanun boyiche érige baghlan'ghan; lékin éri ölüp ketse, [özini érige baghligghan] nikah qanunidin azad qilinidu. **3** Shuning üçün, bu ayal éri hayat waqtida bashqa bir erge baghlansa, zinaxor ayal dep atilidu. Lékin éri ölüp ketse, u [nikah] qanunidin erkin bolidu; shu chaghda bashqa bir erge tegse, zina qilghan bolmaydu. **4** Xuddi shuningdek, qérindashlar, siler Eysa Mesihning [qurbanliq] téni arqiliq Tewrat qanunigha nisbeten öldünglar. Buning meqsiti silerning bashqa birsige, yeni ölümdin Tirilgüchige baghlinishinglar we shuning bilen Xudagha méwe bérishinglardin ibarettur. **5** Chünki biz

«et»ning ilkide waqtimizda, Tewrat qanuni gunahning arzu-heweslirini téximu qozghap, ténimizdiki ezalarda ölümge élip baridighan méwini chiqarghanidi; **6** lékin, hazir biz Tewrat qanunining ilkidin erkin bolduq. Chünki özimizni boghup turidighan bu qanun'gha nisbeten ölgen bolup, qanunning desturining kona yolida emes, belki Rohning yéngi yolida [Xudaning] qulluqida bolimiz. **7** Undaqta néme dégülük? Tewrat qanunining özi gunahmu? Hergiz undaq emes! Derweqe, qanunning körsetmiliri bolmisa, gunahning néme ikenlikini bilmeyttim. Qanun «nepsaniyetchilik qilma» démigen bolsa, nepsaniyetchilikning néme ikenlikini bilmigen bolattim. **8** Lékin gunah qanunning emri arqiliq purset tépip, ichimde herxil nepsaniyetchiliklerni qozghidi. Tewrat qanuni bolmisa, gunahmu ölüktek jansiz bolatti. **9** Bir chaghlarda qanunning sirtida yashighinimda hayat idim, lékin qanun emrini bilishim bilenla, gunahmu janlinip, méni ölümge élip bardu. **10** Eslide kishige hayatliq élip kelsun dep buyrulghan qanunning emri eksiche manga ölüm élip keldi. **11** Chünki gunah qanunning emri bilen hujum pursitini tépip, méni azdurdy we emr arqiliq méni öltürdi. **12** Buningdin qarighanda qanun heqiqeten pak-muqeddestur, uning emrimu muqeddes, toghra-adaetlik we yaxshidur. **13** Undaqta, yaxshi bolghini manga ölüm boldimu? Hergiz undaq emes! Belki, gunahning qewetla qebih ikenliki emr arqiliq ochuq ashkarilinishi üçün, bu yaxshi emrning wasitisi bilen gunah mende ölüm peyda qildi. **14** Tewrat qanunining «rohqa tewe» ikenlikini bilimiz. Biraq men bolsam «etke tewe»durmen, démek gunahqa quldek sétilghanmen. **15** Chünki néme qiliwatqinimni özümму bilmeymen. Chünki özüm niyet qilghan ishlarni qilmaymen; eksiche, nepretlinidighinimni qilimen. **16** Lékin eger özüm xalimighan ishlarni qilsam, özüm qanunning yaxshi ikenlikini étirap qilghan bolimen. **17** Shundaq iken, bu ishlarni men emes, belki ichimde mewjut bolghan gunah qilduridu. **18** Ichimde, yeni méning etlimimde héch yaxshiliqning mewjut emeslikini bilimen; chünki yaxshiliq qilish niyitim bar

bolsimu, uni qilalmaymen. **19** Shuning uchün özüm xalighan yaxshiliqni qilmay, eksiche xalimighan yamanliqni qilimen. **20** Özüm niyet qilmighan ishni qilsam, buni qilidighan men emes, belki ichimde makan qilghan gunahtur. **21** Buningdin özümdiki shundaq bir qanuniyetni bayqaymenki, yaxshiliqni qilmaqchi bolghinimda, yamanliq haman ichimde manga hemrah bolidu. **22** Qelbimde Xudaning qanunidin söyünimen; **23** biraq ténimdiki ezalirimda bashqa bir qanuniyetni sézimen. Bu qanuniyet qelbimdiki qanun bilen jeng qilip, méni ténimdiki ezalirimdiki gunah sadir qildurghuchi qanuniyetke esir qilidu. **24** Némidégen derdmen ademmen-he! Ölümge élip baridighan bu ténimdin kimmu méni qutquzar? **25** Rebbimiz Eysa Mesih arqiliq Xudagha teshekkür bolsun! Shundaq qilip, qelbim bilen Xudaning qanunigha itaet qilimen, lékin etirimde gunah sadir qildurghuchi qanuniyetke itaet qilimen.

8 Xulasilisaq, Mesih Eysada bolghanlar gunahning jazasigha mehkum bolmaydu. **2** Chünki Mesih Eysada bolghan hayatliqni bexsh étidighan Rohning qanuniyiti ademni gunahqa we ölümge élip baridighan qanuniyettin silerni xalas qildi. **3** Chünki [gunahliq] et élip kélidighan ajizliq tüpeylidin Tewrat qanuni qilalmighanni Xudaning Özi [qildi]; U Öz Oghlini gunahkar etlik qiyapette gunahni bir terep qilishqa ewetip, ettiki mewjut gunahni [ölümge] mehkum qiliwetti; **4** buning bilen [muqeddes] qanunning heqqaniy telipi etke egeshmeydighan, belki Rohqa egiship mangidighan bizlerde emelge ashurulidu. **5** Chünki etke boysunidighanlar etke xas ishlarning oyida yüridu; Muqeddes Rohqa boysunidighanlar bolsa, shu Rohqa ait ishlarning oyida yüridu. **6** Ettiki oy-niyetler ademni ölümge élip baridu; Muqeddes Rohqa ait oy-niyetler hayatliq we xatirjem-amanliqtur; **7** chünki ettiki oy-niyetler Xudagha düşmenliktur; chünki et Xudaning qanunigha boysunmaydu hem hetta uninggha boysunushi mumkin emes; **8** ette bolghanlar Xudani xursen qilalmaydu. **9** Emma silerge kelsek, peqet Xudaning Rohi

derweqe ichinglarda yashawatqan bolsa, siler ette emes, belki Rohta yashaysiler. Emma Mesihning Rohigha ige bolmighan adem bolsa, u Mesihke mensuplardin emes. **10** Lékin Mesih qelbinglarda bolsa, téninglar gunah tüpeylidin ölümning ilkide bolsimu, heqqaniylik tüpeylidin rohinglar hayattur. **11** Halbuki, ölgen Eysani ölümدين Tirildürgüchining Özidiki Roh silerde yashisa, Mesihni ölümدين tirildürgüchi qelbinglarda yashawatqan Rohi arqiliq ölidighan téninglarnimu hayati küchke ige qilidu. **12** Shuning uchün, qérindashlar, biz etke qerzdar emes, yeni uninggha egiship yashashqa qerzdar emesimiz. **13** Chünki etke egiship yashisanglar, halak bolisiler; lékin Muqeddes Rohqa tayinip ettiki qilmishlarni ölümge mehkum qilsanglar, yashaysiler. **14** Chünki kimlerki Xudaning Rohining yétekchilikide yashisa, shularning hemmisi Xudaning perzentliridur. **15** Chünki siler qobul qilghan roh qulluqqa ait emes, shundaqla silerni qayta qorqunchqa salghuchi birxil roh emes, belki siler oghulluqqa élip baridighan Rohni qobul qilghansiler; U arqiliq «Abba, ata!» dep nida qilimiz. **16** Roh bizning öz rohimiz bilen bille bizning Xudaning baliliri ikenlikimizge guwahliq béridu. **17** Xudaning baliliri ikenmiz, emdi mirasxorlarmu bolimiz — Xudaning mirasxorliri hemde Mesih bilen teng mirasxor bolimiz — peqetla uning bilen teng azab-oqubet tartsaqla, uning bilen shan-shereptin teng behrimen bolimiz. **18** Chünki men hazirqi azab-oqubetlerning kelgüsida bizde ashkarilnidighan shan-shereplerge héch sélishturghuchiliqi yoq dep hésablaymen. **19** Chünki pütkül kainat Xudaning oghullirining ayan qilinishini intizarliq bilen kütmekte. **20** Chünki yaritilghan kainat [Xudaning] [leniti astida qélip], bimenilikke chöktürüldi. Bu, kainatning öz ixtiyari bilen emes, belki uni chöktürgüchining iradisi bilen boldi we shundaq ümidi bilen boldiki, kainat özimu chirishtin bolghan qulluqtin qutquzulup, Xudaning perzentlirige béghishlinidighan shan-sherepke tewe bolghan hörlükke érishtürülüshtin ibaret idi. **22** Chünki pütkül kainatning hazirghiche nale-

peryard kötürüp, tughut tolghiqining azabini birlikte tartiwatqanliqini bilimiz. **23** Yalghuz kainat emes, hetta bizmu, yeni [muqeddes] Rohning tunji chiqarghan méwisidin behrimen bolghan bizlerru dilimizda nale-peryard kötürmeektimiz hemde [Xudaning] oghulliri süpitide qobul qilinishimizni, yeni ténimizning nijatning hörlükige chiqirilishini intizarliq bilen kütmektimiz. **24** Biz ümidke baghlan'ghachqa tquzulghanikenmiz. Lékin ümid qilin'ghan nerse körülgen bolsa, u yene ümid bolamdu? Kimmu köz aldidiki nersini ümid qilsun? **25** Biraq, téxi körmiginimizge ümid baghligghanikenmiz, uni sewrchanliq bilen kütüshimiz kérektur. **26** Shuningdek, insaniy ajizliqimizda [Muqeddes] Roh kélip bizge yadrem qilidu; chünki qandaq dua qilishimiz kéreklikini bilmeymiz. Lékin Rohning Özi ipadiligüsiz nale-peryard bilen biz üçün [Xudaning aldida] turup dua-tilawet qilmaqta. **27** Insanlarning qelbini inchikilep közitip Qarighuchi bolsa, [Muqeddes] Rohning oy-niyetlirining néme ikenlikini bilidu; chünki U Xudaning iradisi boyiche muqeddes bendiliri üçün [Xudaning aldida] dua qilip ötünmekte. **28** Shundaqla shuni bilimizki, pütkül ishlar Xudani söyidighanlarning, yeni uning meqset-muddiasi boyiche chaqirilghanlarning bext-berikitige birlikte xizmet qilmaqta. **29** Chünki Xuda aldin könglige pükkenkishilerni, ularning kelgüsida Öz Oghlining obrazigha oxshash bolidighinini, Oghlining nurghun qérindashliri arisidiki tunji oghli bolidighinini aldin belgiligen. **30** Aldin békitken kishilerni U chaqirdi, chaqirghan kishilerni U heqqaniy qildi; heqqaniy qilghanlarga U shan-sherep ata qildi. **31** Undaqla, bu ishlarga yene néme deyli? Xuda biz terepte turghaniken, kimmu bizge qarshi chiqalisun?! **32** Öz Oghlinimu ayimay, Uni hemmimiz üçün pida yoligha tapshurghan [Xuda], Uninggha qoshup hemmini bizge shertsiz ata qilmay qalarmu? **33** Kimmu Xudaning tallighanliri üstidin shikayet qilalisun?! Xuda heqqaniy qilghan yerde, **34** kimmu gunahqa mehkum qilalisun? Ölgén, shundaqla tirilgen we Xudaning ong yénida turuwatqan, hemde

biz üçün [Xudaning aldida] turup dua-tilawet qiliwatqan Mesih shundaq qalarmu?! **35** Kim bizni Mesihning méhir-muhebbitidin ayriwételisun? Japa-musheqqetmu, derd-elemmu, ziyankeshlikmu, acharchiliqmu, yalingachliqmu, xéyim-xetermu yaki qilichmu? **36** [Muqeddes yazmilarda] éytilghinidek: — «Séni dep kün boyi qirilmagtimiz, Boghuzlinishni küüp turghan qoylardek hésablanmagtimiz». **37** Biraq bizni Söyüchige tayinip bularning hemmisi ghaliplarning ghalipi bolmagtimiz; **38** Shuninggha qet'iy qayil qilindimki, meyli ölüm bolsun hayatliq bolsun, perishtiler bolsun jin-sheytan hökümrannar bolsun, hazirqi ishlar yaki kelgüsidiiki ishlar bolsun, herqandaq rohiy küchler bolsun, **39** pelek bolsun hang bolsun, shundaqla pütkül kainatta yaritilghan herqandaq bashqa bir shey'i bolsun, bizni Rebbimiz Mesih Eysada bolghan Xudaning méhir-muhebbitidin héchqachan ayriwetküchi bolalmaydu.

9 Men Mesihte heqiqetni sözleymen, yalghan gep éytmaymen, wijdanim Muqeddes Rohning ilkide bolup özemge guwahliq qilmaqla — **2** Qelbimde zor derd-elem we tügimes azab bar. **3** Chünki méning buraderlirim, yeni jismaniye jehettiki qérindashlirim bolghan Israillarni [nijat tapquzalisam] [Xudaning] lenitige qélip Mesihtin mehrum qilinishimni tilesheke razi idim; ular Israillar! — ulargha oghulluq hoquqi, [Xudaning] shan-sheripining ayan qilinishi, ehiliri, Tewrat qanunining amanet bolushi, ibadet xizmetliri we [Tewrat] wediliri nésiwe qilindi. **5** Ulugh [ibraniy] ata-bowiliri ularningkidur; jismaniye jehette Mesih ularning ejdadidur. U barliq mewjudat üstidin höküm sürgüchi, menggü mubarek Xudadur. Amin! (aïñ g165) **6** — Biraq Xudaning [Israilgha bolghan] sözi bikar boldi, démeymen; chünki Israildin bolghanlarning hemmisila heqiqiy Israil hésablanmaydu; **7** shuningdek, Ibrahimning ewladliri bolsimu, hemmisila uning perzentliri hésablanmaydu. Chünki [muqeddes yazmilarda Ibrahimgha]: «Ishaqtin törelgenlerla séning nesling hésablinidu» — déyilgen. **8** Démek, jismaniye jehettin

[Ibrahmidin] törelgen perzentler Xudaning perzentliri boliwermeydu, belki [Xudaning] wedisi arqiliq törelgenler [Ibrahimning] heqiqiy nesli hésablinidu. 9 Chünki Xudaning bergen wedisi mundaq idi: «[Kéler yili] mushu chaghda qaytip kélimen, Sarah bir oghulgha ana bolidu». 10 Uning üstige, Riwkah bir erdin, yeni ejdadimiz Ishaqtin [qoshkézekge] hamilidar bolghanda, 11 Perzentliri téxi tughulmighanda, héchqandaq yaxshi yaki yaman ishnimu muddiasining ularning qilghan ish-emellirige emes, peqet Chaqirghuchi bolghanning iradisige asalan'ghanliqini körsitish üçün, Riwkahgha: «Chongi kichikining xizmitini qilidu» — déyilgenidi. 13 Xuddi yene muqeddes yazmilarda étylghinidek: «Yaqupni söydüm, Esawdin nepretlendim». 14 Undaqa, bulargha néme deyli? Xudada adaletsizlik barmu? Hergiz yoq! 15 Chünki Xuda Musagha mundaq dégen: — «Kinge rehim qilghum kelse, shuninggha rehim qilimen, Kinge ich aghritqum kelse, shuninggha ich aghritimen». 16 Démek, bu ish insanning iradisige yaki ularning tirishchanliqigha emes, belki rehimdillik körsetküchi Xudagha baghliqtur. 17 Chünki Xuda muqeddes yazmilarda Pirewn'ge mundaq dégen: — «Méning séni tiklishimdiki meqset del shuki, qudritimni üstüngde körsitish hemde namimning pütkül jahan'gha jakarlinishi». 18 Démek, Xuda xalighinigha rehim qilidu, xalighinini tash yürek qilidu. 19 Emdi belkim sen manga: «Xudaning iradisige héchkim qarshi chiqalmaydighan tursa, undaqa Xuda néme üçün insanni eyibleydu?» — déyishing mumkin. 20 Biraq, ey insan, Xuda bilen takallashqudek kimsen? Qélipta shekillendürüliwatqan nerse özini shekillendürgüchige: — «Méni néme üçün bundaq yasiding?» — déyelemdu? 21 Xumdashining oxshash bir kallek laydin ésil orun'gha ishlitidighan qachimu, shundaqla adettiki orun'gha ishlitidighan qachimu yasash hoquqi yoqmu? 22 Xuda Öz ghezipini körsitishni we küch-qudritini tonutushni niyet qilghan bolsa, ghezipige layiq bolghan, halaketke

teyyarlan'ghan «qachilar»gha adettin tashqiri sewrchanliq bilen köksi-qarnini keng qilip kelgen bolsa, uninggha néme boptu? 23 We shuning bilen Özining rehim-shepquitining nishani qilghan we shan-sherepke muyesser bolushqa aldın'ala teyyarligghan «qachilar»da, yeni Özi Yehudiylar arisidinla emes, belki eller arisidinmu chaqirghan bizlerde shan-sheripining cheksizlikini namayan qilish üçün shundaq qilishni xalighan bolsa, buninggha néme boptu? 25 Bu xuddi Xudaning Hoshiya peyghember arqiliq éytqinidek: — «Esli xelqim hésablanmighan xelqni xelqim, Esli söymigenlerni söygenlirim deymen»; 26 we yene: — «Burun ulargha: «Siler Méning xelqim emessiler» déyilgen jayda, Kelgüside del shu nam bérilidu». 27 Yeshaya peyghembermu Israil toghruluq mundaq jakarligghanidi: — «Israillarning sani déngiz sahilidiki qumdek köp bolsimu, lékin peqet birla «qaldi» qutquzulidu; 28 chünki, Perwerdigar Öz ishini tügitiwétip, heqqaniyliq bilen tézdin uni ijra qilidu; chünki U yer yüzide hökümni teltöküs we téz ijra qilidu». 29 Yeshaya peyghember yene aldın éytqinidek: — «Eger samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar bizge bir nesil qaldurmighan bolsa, Sodom shehiridek, Gomorra shehiridek [yoqalghan] bolattuq». 30 Undaqa, bulargha néme déyishimiz kérek? Heqqaniyliqqa intilmigen ellikler heqqaniyliqqa, yeni étiqadqa asalan'ghan birxil heqqaniyliqqa érishti. 31 Lékin Israil heqqaniyliqni körsetken Tewrat qanunigha intilgini bilen qanunning telipige yételmidi. 32 Néme üçün? Chünki ularning [heqqaniyliqqa] intilishi étiqad bilen emes, belki «sawabliq ishlar» bilen idi. Ular «putlikashang tash»qa putliship yiqilip chüshti; 33 xuddi [muqeddes yazmilarda] yézilghinidek: «Xelqni putlishidighan putlikashang tashni, Ademni yiqitidighan qoram tashni Zion'gha qoydum, Uninggha étiqad qilghuchi hergiz yerge qaritilip qalmas».

10 Qérindashlar, yürek intizarim, shundaqla Xudagha yélinishim Israillarning qutquzulushi üçündür. 2 Chünki shuninggha

guwahliq bérimenki, ularning Xudagha heqiqetenmu qizghin intilishi bar, biraq ularning intilishi heqiqiy bilim üstige qurulghan emes. **3** Chünki ular Xudaning heqqaniyliyini bilmigechke, uning ornigha özlirining heqqaniyliyini tikleshke tiriship, Xudaning heqqaniyliyigha boysunmidi. **4** Chünki Tewrat qanunining nishan-meqsiti Mesihning Özidur; shuning bilen étiqad qilghuchilarning herbiri üçhün heqqaniyliq bar boldi. **5** Chünki Tewrat qanunigha emel qilishtin kelgen heqqaniyliq heqqide Musa peyghember mundaq yazghan; «Qanunning emrlirige emel qilghanlar shu ishliridin hayatliq tapidu». **6** Lékin étiqadtin bolghan heqqaniyliq mundaq deydu: — «Könglünde: — «Kim asman'gha chiqar?» (yeni «Kim Mesihni asmandin élip chüshürer?») **7** we yaki «Hang tégige kim chüsher?» (yeni «Mesihni ölümündin kim qayturar?») — démigin». (*Abyssos g12*) **8** Emdi shu [heqqaniyliq] néme deydu? — «Söz-kalam sanga yéqindur, tilingda we dilingdidur!» — bu söz-kalam del biz jakarlaydighan étiqadning sözidur. **9** Démek, «Eysaning Reb ikenlikini aghzing bilen étirap qilsang we qelbingde Xudaning uni ölükler arisidin tirildürgenlikige ishenseng, qutquzulisen!» **10** Chünki insan qelbide étiqad qilish bilen heqqaniy qilinidu, éghizida étirap qilish bilen nijatqa érishidu. **11** Muqeddes yazmilarda déyilgendek; «Uninggha étiqad qilghuchining herbiri hergiz yerge qaritilmas». **12** Chünki bu jehette Yehudiylar bilen Gréklarning perqi yoq; her ikkisining Rebbi hemmining Rebbidur we Özige nida qilghanlarning hemmisige mol bayliqlirini ayimaydu. **13** Chünki: «Kimdikim Rebning namini chaqirip nida qilsa qutquzulidu». **14** Lékin Rebge ishenmigen kishi qandaqmu Uninggha nida qilalisun? U toghruluq anglimighan kishi qandaqmu Uninggha ishensun? Xush xewer jakarlighuchi bolmisa, ular uni qandaqmu angliyalisun? **15** Shu jakarlighuchilar ewetilmigen bolsa, xush xewerni qandaqmu yetküzelisun? Muqeddes yazmilarda yézilghinidek: «Aman-xatirjemlik toghruluq xush xewerni, bext-saadet toghruluq

xush xewerni yetküzgenlarning ayaghliri némidégen güzel-he!». **16** Biraq, xuddi Yeshaya [peyghemberning] «I Perwerdigar, bizning xewirimizge kimmu ishendi?» déginidek hemme adem xush xewerge itaet qilghan emes. **17** Shunga étiqad xewerni anglashtin kélidu we shu xewer Mesih toghruluq sözde anglitilidu. **18** Lékin shuni soraymenki, ular shu xewerni anglimighanmidu? Elwette anglidi: — «Ularning sadasi pütkül dunyagha, Sözliri yer yüzining qerlirige yetti». **19** Yene shuni soraymenki, Israillar [shu xewerdin] waqip bolmighanmidu? Aldi bilen, Musa [Israilgha] mundaq bésharet bergen: — ««Héch xelq emes» bolghan bir xelq arqiliq silerde heset qozghaymen, Nadan bir xelq arqiliq ghezippinglarni qozghaymen». **20** Kéyin, Yeshaya peyghember intayin yüreklik halda shu bésharetni béríp: — «Özümgé intilmigenlerge Özümni tapquzdum, Méni sorimighanlarga Özüm köründüm» — dédi. **21** Lékin, U Israillar heqqide: — «Men kün boyi bu itaetsiz we tersa xelqge qollirimni uzitip intilip keldim!» — deydu.

11 Undaqta, shuni soraymenki: — Xuda Öz xelqidin waz kechtimu? Hergiz undaq emes! Menmu Ibrahim ewladidin, Binyamin qebilisidin bolghan bir Israilghu! **2** Xuda aldın könglige pükken Öz xelqidin waz kechkini yoq. Muqeddes yazmilarda Ilyas [peyghember] heqqide néme déyilgenliki silerge ayan emesmu? U Israillardin azar chékip Xudagha yélinip: — **3** «I Perwerdigar, ular Séning peyghemberliringni öltürishti, qurban'gahliringni chéqishti. Peqet özüm yalghuzla qaldim, ular yene méningmu jénimni almaqchi bolushuwatidu», dégen. **4** Xudaning uninggha qayturghan kalami qandaq boldi? U: «Baalgha tiz pükimigen yette ming ademni Özümge élip qaldim» — dégen. **5** Xuddi shuningdek, бүгүнкү күндүмү Xudaning shapaiti bilen [Israildin] Özi tallighan bir «qaldi» bar. **6** [Ularning tallinishi] shapaet bilen bolghan bolsa, undaqta özlirining ejir-emili bilen bolghan emes. Emellerdin bolghan bolsa, shapaet shapaet bolmay qalatti. **7** Netijide qandaq

boldi? Israillar izdiginige érishelmidi, lékin 20 ulardin tallan'ghanlar érishti. Qalghanlarning Toghra, ular étiqadsizliqtin sundurildi; sen bolsa, köngülliri bixudlashturildi. 8 Xuddi bolsang, étiqading bilen tik turisen; biraq muqeddes yazmilarda éytilghinidek: — «Xuda uningdin meghrurlanma, eksiche [Xudadin] ularning roh-qelbini ghepletke saldi, Bügün'ge qorq! 21 Chünki Xuda eyni waqtida qeder közlrini körmes, Qulaqlirini anglimas bu derexning öz shaxlirini ayimighaniken, qildi». 9 Shuningdek Dawut [peyghembermu] sénimu ayimasliqi mumkin. 22 Mana, [bu mundaq dégen: «Ularning dastixini özlirige ishlarda] Xudaning méhribanliqigha hemde qapqan we tuzaq bolup, Ularni putlashturup, qattiq qol ikenlikige qara. U Öz yolidin qilmishlirini öz béshigha chüshürsun! 10 yiqilip chüshkenlerge qattiq qol idi, lékin Közleri qarangghuliship, körelmisun; Bellirini sanga (méhribanliqida dawamlıq tursangla) menggü ruslatmay püküldürgeysen!» 11 méhribanliq körsetmekte. Undaq bolmighanda, Undaqta, shunimu sorayki: [Israillar] yiqilip senmu késip tashlinisen. 23 [Yehudiylarmu] qaytidin turghuzulmasliqqa putlashqanmu? étiqadsizliqta ching turiwalmisa, eslidiki Hergiz undaq emes! Lékin ularning téyilip derexke ulinidu. Chünki Xuda ularni payta itaetsizlik qilghanliqidin nijat yat elliklerge ulashqa qadirdur. 24 Chünki eger sen yawa yetküzüldi. Buningdin meqset Israillarni hesetke zeytun derixidin késip élinip, tebiy qanuniyetke qozghashtin ibarettur. 12 Emdi ularning téyilip xilap halda [baghdiki] yaxshi zeytun derixige itaetsizlik qilishi dunyagha asayishliq bexsh ulan'ghan yerde, eslidiki bu tebiy shaxlarning etken bolsa, shundaqla ularning ziyan tartqini öz derixike ulinishi téximu mumkin'ghu?! ellerni béyitqan bolsa, undaqta kelgüside 25 Qérindashlar, özünglarni üstün we eqilliq ularning hemmisining toluq nijatliqqa érishishi chaghlashtin saqlinishinglar üçün, wehiy dunyagha téximu zor bext élip kelmemdü?! qilin'ghan shu sirdin xewersiz qélishinglarni 13 Emdi siler elliklerge sözlewatimen; men xalimaymenki, ta [Xuda tallighan] Yehudiy emeslerning sani toluqlan'ghuche, Israilning bir qismi tash yüreklikke qaldurulidu; 26 elliklerge rosul süpitide békitalgendin kéyin, andin pütkül Israil qutquzulidu. Bu toghruluq wezipemni shan-shereplik dep ulughlaymenki, muqeddes yazmilarda mundaq yézilghan: 14 janjigerlirim bolghanlarning hesitini qozghap, — «Qutquzghuchi Ziondin kélip, Iplasliqni ularning bezilirini qutuldurarmenmikin dégen Yaquptin yoq qilidu. 27 Men ularning ümidte bolimen. 15 Chünki ularning gunahlirini élip tashliwetkinimde, Mana bu tashliwetkinimde, Mana bu ular bilen tüzidighan ehdem bolidu». 28 Emdi xush xewer jehettin qarighanda, silerning 16 Hosuldin tunji bolup chiqqan bextinglar üçün Yehudiy xelqi [xush xewerge] xémirdiki kallek muqeddes hésablansa, pütün dühmen qilip békitalgen; biraq Xudaning xémir muqeddes dep hésablinidu. Derexning tallishi jehettin qarighanda, ata-bowilirimiz yiltizi muqeddes bolsa, shaxlirimu muqeddes sewebidin söyülgendur. 29 Chünki Xuda Özi bolidu. 17 Zeytun derixining birnechche érishtinglar. 31 Yehudiylar bolsa itaet bergenlirini we chaqiriqini qayturuwalmaydu. 30 Siler elliklermu bir chaghlarda Xudagha itaet qilmighan bolsanglarmu, [Yehudiylarning] itaetsizlikining netijiside hazir rehim-shepqetke érishtinglar. 32 Chünki Xuda pütkül insan'gha itaet qilmighan bolsanglarmu, [Yehudiylarning] itaetsizlikining netijiside hazir rehim-shepqetke érishtürishtin 32 Chünki Xuda pütkül insan'gha

rehim-shep qet körsitish üçün, hemmeylenni itaetsizlikke solap qoydi. (eleēsē g1653) **33** — Ah! Xudaning danaligi we ilim-hékmitining bibaha bayliqliri hem hésabsiz chongqurluqi! Uning hökümlirining tégige yetkili bolmas! Uning yolliri izdep tépishtin shunche yiraqtur! **34** «Kimmu Perwerdigarning oy-muddialirini chüshinip yetti? Kimmu Uninggha meslihetchi bolalidi?» **35** «Uninggha kim awwal bir nerse bérp, Kéyin uni qayturup ber déyelidi?» **36** Chünki barliq mewjudatlar Uningdin kelgen, U arqiliq mewjut bolup turidu, Xem Uning üçün mewjut bolup turidu. [Barliq] shan-sherep ebedgiche Uninggha bolghay! Amin. (aiōn g165)

12 Shunga, ey qérindashlar, Xudaning rehimdilliqi bilen silerdin shuni ötünimenki, téninglarni muqeddes, Xudani xursen qilidighan, tirik qurbanliq süpitide Uninggha béghishlanglar. Mana bu silerning [Xudagha] qilidighan heqiqiy ibaditinglardur.

2 Bu dunyaning qélipigha kirip qalmanglar, belki oy-pikringlarning yéngilinishi bilen özgertilinglar; undaq qilghanda Xudaning yaxshi, qobul qilarliq we mukemmel iradisining néme ikenlikini ispatlap bileleysiler. (aiōn g165)

3 Manga ata qilin'ghan shapaetke asasen herbiringlarga shuni éytimenki, özünglar toghruluq özenglarda bar bolghininin artuq oylimay, belki Xuda herbiringlarga teqsim qilghan ishenchning miqdarigha asasen salmaqliq bilen özünglarni dengsep körünglar.

4 Chünki ténimiz köpligen ezalardin terkib tapqan hemde herbir ezayimizning oxshash bolmighan roli bolghandek, **5** bizmu köp bolghinimiz bilen Mesihte bir ten bolup bir-birimizge baghlinishliq eza bolimiz. **6** Shuning üçün bizge ata qilin'ghan méhir-shep qet boyiche, herxil rohiy iltipatlirimizmu bar boldi. Birsige ata qilin'ghan iltipat wehiyni yetküzüsh bolsa, ishenchisining dairiside wehiyni yetküzsün; **7** bashqilarning xizmitini qilish bolsa, xizmet qilsun; telim bérish bolsa, telim bersun; **8** righbetlendürüsh bolsa, righbetlendürsün; sediqe bérish bolsa, merdlik bilen sediqe bersun; yéteklesh bolsa,

estayidilliq bilen yéteklesun; xeyrxahliq körsitish bolsa, xushal-xuramliq bilen qilsun. **9** Méhir-muhebbitinglar saxta bolmisun; rezilliktin nepretlininglar, yaxshiliqqa ching baghlininglar; **10** Bir-biringlarni qérindashlarche qizghin méhir-muhebbet bilen söyünglar; bir-biringlarni hörmetlep yuqiri orun'gha qoyunglar. **11** Intilishinglarda érinmenglar, roh-qelbinglar yalqunlap köyüp turup, Rebke qullarche xizmet qilinglar. **12** Ümidte bolup shadlinip yürünglar; musheqqet-qiyinchiliqlargha sewr-taqetlik bolunglar; duayinglarni herqandaq waqitta toxtatmanglar. **13** Muqeddes bendilerning éhtiyajidin chiqinglar; méhmandostluqqa intilinglar; **14** Silerge ziyankeshlik qilghuchilargha bext tilenglar; peqet bext tilenglarki, ularni qarghimanglar. **15** Shadlan'ghanlar bilen bille shadlininglar; qayghurup yighlighanlar bilen bille qayghurup yighlanglar. **16** Bir-biringlar bilen inaq ötüp oxshash oy-pikirde bolunglar; neziringlarni üstün qilmanglar, belki töwen tebiqidiki kishiler bilen bérish-kélish qilinglar. Özünglarni danishmen dep chaghlimganglar. **17** Héchkimning yamanliqigha yamanliq bilen jawab qayturanglar. Barliq kishining aldida ishliringlar peziletlik bolushqa köngül qoyunglar. **18** Imkaniyetning bariche köpchilik bilen inaq ötünglar; **19** intiqam almanglar, i söyümlüklirim; uni Xudagha tapshurup Uning ghezipige yol qoyunglar, chünki [muqeddes yazmilarda] mundaq yézilghan: «Perwerdigar deyduki, intiqam Méningkidur, [yamanliq] Men qayturimen». **20** Shunga eksiche «Düşmining ach bolsa, uni toydur, ussighan bolsa, qandur. Bundaq qilish bilen «uning béshigha kömür choghini topla salghan bolisen». **21** Yamanliq aldida bash egmenglar, belki yamanliqni yaxshiliq bilen yénginglar.

13 Hemme adem özlirini idare qilghuchi hoquq igilirige boysunsun. Chünki Xuda tiklimigen hökümet yoq; qaysi hoquq-hökümet mewjut bolsila Xuda teripidin tiklen'gendur. **2** Shuning üçün, hoquq-hökümetke qarshiliq qilghuchi kishi Xudaning orunlashturushigha qarshiliq qilghan bolidu.

Qarshiliq qilghuchilar soraqqa tartilidu 3 (chünki hökümrانlar yaxshiliq qilghuchilargha emes, belki yamanliq qilghuchilargha qorqunch keltüridu). Hökümrانlardin qorqushni xalimaymen déseng, undaqta yaxshi emel qil. U chaghda hökümet teripididin teriplinisen.

4 Chünki hökümrانlar séning menpeiting üçün Xudaning xizmetchisidir. Lékin yamanliq qilsang, uningdin qorqushung kérek! [Hökümrان] qilichni bikargha ésiwalmaydu, u yamanliq qilghuchigha Xudaning ghezipini körsitidighan jaza bergüchi süpitide Xudaning xizmetchisidir. 5 Shuning üçün, hökümrانlarga boysunush kérek. Bu, peqet jazalinishtin saqlinish üçünla emes, belki pak wijdanliq bolush üçündür. 6 Mushu sewebtinmu baj tapshurunglar; hökümrانlar bolsa, Xudaning mexsus bu ishlarni bashqurushqa békitken xizmetkarlidir. 7 Herkimge öz tégishlik heqqini tölenglar; ghelle-paraq tapshuruwalghuchigha ghelle-paraqni, baj yighquchilargha bajni tapshurunglar; éhtiramgha tégishlik bolghanlarga éhtiram qilinglar, hörmét qilishqa tégishlik bolghanni hörmét qilinglar. 8 Bir-biringlarni söyüshdin bashqa, héchkimgé héchnersidin qerzdar bolmanglar. Chünki bashqilarni söygen kishi Tewrat qanunining telipini emelge ashurghan bolidu. 9 Chünki «zina qilma, qatilliq qilma, oghriliq qilma, nepsaniyetchilik qilma» dégen perhizler we bulardin bashqa herqandaq perzlermu, «qoshnangni özüngni söygendek söygin» dégen bu emrge yighinchaqlan'ghan. 10 Méhir-muhebbetke bérilgen [kishi] öz yéqinigha héchqandaq yamanliq yürüzmeypdu; shuning üçün, méhir-muhebbet Tewrat qanunining telipini emelge ashurghuchidir. 11 Hazirqi waqitning jiddiyliqini bilip, shularni qilinglar. Chünki biz üçün alliqachan uyqudin oyghinish waqit-saiti yétip keldi. Chünki deslepki étiqad qilghan waqtimizgha nisbeten nijatimiz téximu yéqinlap qaldi. 12 Kéche ötüshke az qaldi, kündüz yéqinlashti. Shunga, qaranggghuluqning ishlirini tashlap, yoruqluqning qoral-yaraqirini kiyeyli. 13 Kündüzge muwapiq diyanetlik hayat kechüreyli,

eysh-ishret we sharabxorluqqa, zina we keyp-sapagha, jédel-majira we hesetxorluqqa bérilmeyli; 14 eksiche özünglarga Reb Eysa Mesihni kiyiwélinglar we gunahkar ettiki arzu-heweslerni qandaq qandurushni héch oylimanglar.

14 Étiqadi ajizlarni qobul qilinglar, lékin ular bilen pikirde talash-tartish qilmanglar.

2 Birs herqandaq yémeklikni yéyishke bolidighinigha ishinidu; lékin yene étiqadi ajiz birsi peqet köktatlarnila yeydu. 3 Herqandaq yémekliklarni yeydighan kishi yémeydighan kishini kemsitmisun; hemde [bezi nersini] yémeydighan kishi herqandaq yémekliklarni yeydighan kishi üstidin höküml qilmisun. Chünki Xuda uni qobul qilghan. 4 Bashqa birsining xizmetkari üstidin höküml qilghuchi sen kim iding? Xizmetkarning tik turushi yaki yiqilip kétishige peqetla öz xojayini mes'uldur. Hemde [shu xizmetkarmu] tik turidighan qilinidu — chünki [xujayini] Reb uni tik turghuzushqa qadirdur. 5 Melum birsi melum bir künni yene bir kündin üstün köridu, yene birsi hemme künni oxshash dep qaraydu. Herkim özüning közqarishigha toluq ishenchi bolsun. 6 Melum künni qedirleydighan kishi buning bilen Rebbining hörmétide uni qedirleydu. Bir nersini yeydighan kishimu Rebbining hörmétide yeydu, chünki u öz riziqi üçün Xudagha teshekkür éytidu. Melum nersini yémeydighan kishi yémeydighanliqi bilen özüning Rebbining hörmétide yémeydu, umu shundaqla Xudagha teshekkür éytidu. 7 Chünki héchqaysimiz özimiz üçün yashimaymiz we héchqaysimiz özimiz üçün ölmeymiz; 8 Belki eger yashisaaq, Rebbimiz üçün yashaymiz; ölsek, Rebbimiz üçün ölimiz. Shuning üçün yashisaaqmu, ölsekmu Rebbimizge mensupturmiz. 9 Chünki Mesihning ölüshi we tirilishi del shu meqset bilen boldiki, Uning ölüklarning hem tiriklarning Rebbi bolushi üçündür. 10 Undaqta, sen néme üçün qérindishing üstidin höküml qilisen? Yaki néme üçün qérindishingni mensitmeysen? Chünki hemmimiz Xudaning soraq texti aldida turishimiz kérek bolidu. 11 Chünki [muqeddes

yazmilarda] éytilghinidek: — «Perwerdigar deyduki: — Öz hayatim bilen qesem ichimenki, Manga barliq tizlar püküli, Barliq tillar Méni étirap qilib medhiye oquydu». 12 Shunga, herbirimiz Xuda aldida özimiz toghruluq hésab bérimiz. 13 Shuning üçün, bir-birimizning üstidin höküm qilghuchi ikkinchi biri bolmayli. Buning ornigha shundaq höküm-qarargha kélinglarki, herqandaq qérindashqa gunahqa yiqitidighan bir nersini yaki tuzaqni qoymasliq kérek. 14 Rebbimiz Eysada bolghanliqimdin shuninggha qet'iy ishendürülüp bilimenki, herqandaq nerse özligidin haram emestur; lékin bir nersini haram dep qarighan kishi üçün, u uninggha haramdur. 15 Eger yémeklikning tüpeylidin qérindishingni azabqa qoyghan bolsang, méhir-muhebbet yolida mangmighan bolisen. Mesih uning üçün Öz jénini pida qilib ölgen, bu [qérindishingni] yémeklikning bilen nabut qilma! 16 Emdi siler yaxshi dep qarighan ishlarning yaman déyilishige sewebchi bolup qalmanglar. 17 Chünki Xudaning padishahliqi yémek-ichmekte emes, belki Muqeddes Rohta bolghan heqqaniyliq, inaqliq-xatirjemlik we shadliqtidur. 18 Bularda yashap Mesihke xizmet qilghuchi kishi Xudani xursen qilidu we insanlarning teriplishige sazawer bolidu. 19 Shuning üçün özimizni inaqliqni ilgiri süridighan we bir-birimizning étiqadini qurup chiqidighan ishlargha atayli. 20 Yémeklikni dep Xudaning ejrini nabut qilmanglar. Hemme nerse derweqe halaldur; biraq birsi yégini bilen [étiqadida] putlashsa, u uninggha yaman hésablinidu. 21 Shuning üçün gösh yéyish, sharab ichish, shundaqla bashqa herqandaq ishlarni qilishing qérindishingni gunahqa téyilduridighan, azabqa qoyidighan yaki uni ajizlashturidighan bolsa, bularni qilmighining tüzük. 22 Séning [melum bir ishni qilishqa] ishenching barmu? Emdi bu ishench Xuda bilen séning arangdiki ishtur. Özi qiliwatqan ishni toghra dep qarighan, shuningdin wijdanimu eyibke buyrilmighan kishi némidégen bextlikhe! 23 Lékin [yémekliktin] gumanlinip turup yene shuni yégen kishi eyibke buyrulidu,

chünki buni ishench bilen yémigen. Ishenchtin bolmighan herqandaq ish gunahtur.

15 Emdi étiqadimiz küchlük bolghan bizler özimizni qanaatlendürishnila oylimay, belki étiqadi ajizlarningmu ajizliqlirini kötürishimiz kérek. 2 Herbirimiz öz yéqinimizning étiqadini qurup chiqishi üçün, uning bext-berikitini közlep, uni xursen qilishqa intileyli. 3 Chünki hetta Mesihmu Özini qandurushni oylimighanidi. Bu toghrisida muqeddes yazmilarda mundaq pütülgen: «Sen [Xudani] haqaret qilghanlarning haqaretliri Méning üstümge chüshti». 4 Chünki burunda [wehiy bilen] pütülgen yazmilardiki herqaysi sözler bizge ögitish üçün yézilghan bolup, meqsiti muqeddes kitablardin kelgen sewrtaqet we ilhambexsh arqiliq bizde azruümidning bolushi üçündür. 5 Emdi sewrtaqet we ilhambexshning Igisi Xuda silerni Mesih Eysani ülgé qilib, özara bir oy-niyetke keltürgey; 6 buning bilen siler Xudani, yeni Rebbimiz Eysa Mesihning Atisini bir jan bir dil bilen bir éghizdin ulughlighaysiler. 7 Shunga, Mesih silerni qobul qilib, Xudagha shan-sherep keltürginidek, silermu bir-biringlarni qobul qilinglar. 8 Chünki silerge shuni éytimenki, Eysa Mesih Xudaning ata-bowilargha bergen wedilirini ispatlash üçün, shu arqiliq ellermu Xudaning rehim-shepqtini körüp uni ulughlishi üçün, xetne qilin'ghanlarga Xudaning heqiqitini yetküzgüchi xizmetkar süpitide teyinlendi. Bu xuddi [muqeddes yazmilarda]: — «Shunga Sanga eller arisida medhiye oquymen, We Séning namingni küyleymen» — dep yézilghanidi. 10 We U yene: — «Ey eller, [Xuda]ning xelqi bilen bille shad-xuram bolunglar!» — deydu. 11 We yene U: — «Ey barliq eller, Perwerdigarni medhiyilenglar, Ey pütkül qowmler, Uni ulughlanglar!» — deydu. 12 Yene, Yeshaya [peyghembermu] mundaq deydu: — «Yessening yiltizi bolghan kishi meydan'gha chiqidu, Ellerge hakimlik qilidighan zat ornidin turidu; Eller derweqe Uninggha ümid baghlaydu». 13 Emdi ümidning Igisi Xuda Özige ishiniwatqanliqlinglardin qelbinglarni toluq shad-xuramliq we tinch-xatirjemlikke

toldurghay, shuning bilan Muqeddes Rohning küch-qudriti bilan ümidke toluq tashqaysiler. **14** I qérindashlirim, könglülarning méhribanliq bilan tolghanliqigha, mol bilimlar bilan toluq bézelgenlikige, shundaqla bir-biringlarga özara jékilep béreleydighanliqlarghimu qayilmen. **15** Shundaq bolsimu, Xuda manga ata qilghan shapaet tüpeylidin men silerge bir qisim tereplerdin nechche ishlarni eslitip qoyushqa sel jür'etlik bolup ushbu xetni yazmaqtimen. **16** Shu shapaet bilan men Xudaning xush xewirini yetküzüp kahindek Uning ibaditini hemme yerde wujudqa keltürüş xizmitide [Yehudiy emes] ellerge Mesih Eysaning xizmetkari bolup teyinlendim. Bu xizmitimning meqsiti ellarning Xudagha sunidighan ibaditi Muqeddes Roh arqiliq pak-muqeddes qilinip, Xudani xursen qilidighan qurbanliqtek Uning qobul qilishigha layiq bolushi üçündür. **17** Shuning üçün Mesih Eysada bolghanliqimdin Xudaning manga tapshurghanliridin pexirlinimen. **18** Chünki ellarning Xudagha itaet qilishi üçün Mesihning manga qildurghanliridin bashqa héchnémini tilgha élishqa heddime emes. Söz we emeller arqiliq, alametlik möjiziler we karametler arqiliq, Muqeddes Rohning küch-qudriti bilan Yérusalémdin bashlap Illirikon ölkisigiche aylinip hemme yerde Mesihning xush xewirini toluq jakarlidim. **20** Shundaq qilip bashqilar salghan ulning üstige bina salmasliq üçün, ezeldin Mesihning nami anglanmighan yerlerde bu xush xewerni jakarlashqa intilip keldim. **21** Bu toghrisida [muqeddes yazmilarda] éytilghinidek: — «Uningdin xewersiz bolghanlar Uni köridu, Anglimighanlar anglap chüshinidu». **22** Mana, shu [xizmetlirim] sewebidin yéninglarga bérishni köp qétim oylighan bolsammu, lékin tosulghulargha uchrup baralmidim. **23** Lékin hazir mushu etraplarda [xush xewer yetküzülmigen] yerler manga qalmighanliqtin, hemde köp yillardin béri silerni yoqlap bérish arzuyum bolghanliqtin, Ispaniyege bérishimde silernimu yoqlap ötmekchimen. Sepirimde aldi bilen siler bilen körüşüp, bir mezgil hemrahliqlinglardin toluq xushallinip,

andin silerning yardimlarningda sepirimni dawamlashturushumni ümid qilimen. **25** Biraq hazir bolsa Yérusalémgha bérip, u yerdiki muqeddes bendilerning xizmitide bolushqa kétiwatimen. **26** Chünki Makédoniye we Axaya ölkiliridiki jamaetler Yérusalémdiki muqeddes bendiler arisidiki yoqsullargha iane tolap yardım bérishni layiq kördi. **27** Bu ishni ular berheq layiq kördi; emeliyette bolsa ular Yérusalémdikilerge qerzdardur. Chünki eller [Yehudiy qérindashlarning] rohiy bextliridin behrimen bolghan bolsa, maddiy jehettin ulargha yardım bérishke toghra kélidu. **28** Men bu ishni püttürgendin kéyin, yeni [Yérusalémdiki] qérindashlarning [jamaetlarning étiqadining] bu méwisini qobul qilishini jezmanleshtürgendin kéyin, silerni yoqlap ötüp Ispaniyege barimen. **29** Yéninglarga barghinimda, Mesihning toluq bext-berikitini silerge élip baridighanliqimni bilimen. **30** Qérindashlar, Rebbimiz Eysa Mesih we [Muqeddes] Rohning méhir-muhebbiti bilen silerdin ötünimenki, men üçün Xudagha dua qilip men bilen birlikte küresh qilghaysiler — **31** méning Yehudiye ölkisidiki étiqad qilmighanlarning yaman niyetliridin saqlinishim, shuningdek Yérusalémde in'amni yetküzüş xizmitimning shu yerdiki muqeddes bendilerning qobul qilishigha érishishi üçün **32** hemde axirda Xuda buyrusa, péqirning shad-xuramliq bilan yéninglarga bérip, siler bilen ortaqlash qilishimiz üçünmu dua qilghaysiler. **33** Amanliq-xatirjemlik Igisi bolghan Xuda hemminglar bilen bille bolghay!

16 Kenxria shehiridiki jamaetning xizmetchisi singlimiz Fibini silerge tewsiye qilip tonushturimen; 2 uni muqeddes bendilerge layiq Rebning muhebbitide qobul qilip kütüwalghaysiler, uning herqandaq ishta silerge hajiti chüshse, uninggha yardım qilghaysiler. Chünki u özümu nurghun kishilerge, jümlidin mangimu chong yardımchi bolghan. **3** Men bilen birge ishligen, Mesih Eysada bolghan xizmetdashlirim Priska bilen Akwilagha salam éytqaysiler **4** (ular méni dep öz hayatining

xéyim-xetirige qarimidi. Hem yalghuz menla emes, belki ellerdiki barliq jamaetlermu ulardin minnetdardur). 5 Ularning ailiside jem bolidighan jamaetkimu salam éytqaysiler. Asiya ölkisidin Mesihke étiqadta eng deslepki méwe bolup chiqqan, söyümlüküm Épenitke salam éytqaysiler. 6 Siler üçhün köp ejir singdürgen Meryemge salam éytqaysiler. 7 Men bilen zindandash bolghan, Yehudiy qérindashlirim Andronikus we Yunyagha salam éytqaysiler. Ular mendin awwal Mesihte bolghan bolup, rosullar arisidimu abruyluqtur. 8 Rebbimizde bolghan söyümlüküm Ampliyatqa salam éytqaysiler. 9 Biz birge ishligen Mesihte bolghan xizmetdishimiz Urbanus we söyümlüküm Staxuslarga salam éytqaysiler. 10 Sinaqlardin ötkén, Mesihte sadıq ispatlinip kelgen Apélisqa salam éytqaysiler. Aristowulusning ailisidikilerge salam éytqaysiler. 11 Yehudiy qérindishim Hérodıyon'gha, Narkisning ailisidikilerdin Rebde bolghanlarga salam éytqaysiler. 12 Rebning xizmitide japa tartıwatqan Tríféna we Trifosa xanimgha salam éytqaysiler. Rebning xizmitide nurghun japa tartqan söyümlük [singlim] Persisqa salam éytqaysiler. 13 Rebde tallan'ghan Rufusqa we uning mangimu ana bolghan anisigha salam éytqaysiler. 14 Asinkritus, Filigon, Hermis, Patrobas, Hérmás we ularning yénidiki qérindashlarga salam éytqaysiler. 15 Filologus we Yulyagha, Nérius we singlisigha, Olimpas we ularning yénidiki barliq muqeddes bendilerge salam éytqaysiler. 16 Bir-biringlar bilen pak söyüşler bilen salamlishinglar. Mesihning hemme jamaetliridin silerge salam! 17 Qérindashlar, silerdin shuni ötünimenki, siler ögen'gen telimge qarshi chiqqan, aranglarda ixtılaplarnı peyda qilidighan we ademni étiqad yolidin téyilduridighan kishilerdin pexes bolunglar, ulardin néri bolunglar. 18 Bundaq kishiler Rebbimiz Mesihke emes, belki öz qarnigha qul bolidu; ular siliq-sipaye gepler we xushamet sözliri bilen saddılarning qelbini azduridu. 19 Silerning Rebke bolghan itaetmenlikinglardin hemmeylen xewer tapti. Shunga ehwalinglardin shadlinimen; shundaqtımu, yaxshi ishlar jehette aqıl bolushunglarnı, yaman ishlargha nisbeten nadan bolushunglarnı xalaymen. 20 Amanlıq-xatırjemlik Igisi bolghan Xuda uzun ötmey Sheytanni ayagh astinglarda yenjiydu. Rebbimiz Eysaning méhir-shepqiti silerge yar bolghay! 21 Xizmetdishim Timotiy, Yehudiy qérindashlirim Lukyus, Yason we Sospatirlardin silerge salam. 22 (ushbu xetke qelem tewretküchi menki Tertiyumu Rebde silerge salam yollaymen). 23 Manga we öyide daim yighilidighan pütün jamaetke sahibxanlıq qilidighan Gayustin silerge salam. Sheherning xezinichisi Érastus silerge salam yollaydu, qérindishimiz Kuwartusmu shundaq. 24 Rebbimiz Eysa Mesihning méhir-shepqiti hemminglarga yar bolghay! Amin! 25 Uzun zamanlardin buyan sükütte saqlinip kelgen sirning wehiy qilinishi boyiche, méning arqiliq yetküzülgén bu xush xewer, yeni Eysa Mesihning jakarlinishi bilen silerni mustehkemleshke qadir Bolghuchigha [shan-sherep bolghay!] (aiōnios g166) 26 Sir bolsa insanlarnı étiqadtiki itaetmenlik yoligha élip bérish üçhün, menggü hayat Xudaning emrige binaen hem biwasite hem burunqi peyghemberlerning yézip qaldurghanliri arqiliq, hazir barliq ellerge wehiy qilindi; (aiōnios g166) 27 shundaq qilghan birdinbir dana Bolghuchi Xudagha Eysa Mesih arqiliq shan-sherep ebedil'ebed bolghay! Amin! (aiōn g165)

Korintliqlargha 1

1 Xudaning iradisi bilan Mesih Eysaning rosuli dep chaqirilgan menki Pawlustin we qérindishimiz Sosténistin Korint shehiridiki jamaetke, Mesih Eysada pak-muqeddes qilinip, «muqeddes bendilirim» dep chaqirilganlarga we shuningdek her yerlerde Reb Eysa Mesihning (U ulargha we bizge mensup!) namigha nida qilghuchilarning hemmisige salam! **3** Atimiz Xuda hem Reb Eysa Mesihtin silerge méhir-shepqet we xatirjemlik bolghay! **4** Xudaning Mesih Eysada silerge ata qilin'ghan méhir-shepqiti tüpeylidin Xudayimgha herdaim teshekkür éytimen; **5** buning bilen siler Uningda her terepte, herqandaq sözde, her tereptiki bilimlerde bay qilin'ghansiler, **6** xuddi Mesihning guwahliqi silerde testiqlan'ghandek. **7** Shuning bilen silerde herqandaq rohiy iltipat kemlik qilmastan, Rebbimiz Eysa Mesihning ayan qilinishini kütisiler; **8** U yene silerni axirghuche mustehkemleyduki, Reb Eysa Mesihning küni kelgüche eyibsiz saqlinisiler; **9** Xuda sözide turghuchidur — silerni Öz Ogqli Reb Eysa Mesihning sirdash-hemdemlikige chaqirghuchi del Uning Özidur. **10** Emdi men silerdin Rebbimiz Eysa Mesihning nami bilen shuni ötünimenki, i qérindashlar, gépinglar bir yerdin chiqsun, aranglarda bölgünchilik bolmisun, bir pikirde, bir niyette kamil birlashtürülünglar; **11** Chunki Klowining ailisidikilerning manga siler toghranglarda éytishiche, i qérindashlirim, aranglarda talash-tartishlar bar iken. **12** Démekchi bolghinim shuki, herbiringlar: «Men Pawlusning terepdari», «Men Apollosning terepdari», «Men Kéfasning terepdari» we «Men Mesihning terepdari» dewatisiler. **13** Ejeba, Mesih bölün'genmiken? Silér üçün kréstlen'gen adem Pawlusmidi? Silér Pawlusning namigha chömüldürüldünglarmu? **14** Men Xudagha teshekkür éytimenki, aranglardin Krispus bilen Gayustin bashqa héchqaysinglarni chömüldürmidim; **15** shuning bilen héchkim méni özining namida adamlarni chömüldürdi, déyelmeydu. **16** Durus, men yene Istifanasning

öyidikilernimu chömüldürdüm; bashqa birawni chömüldürginimni esliyelmeymen. **17** Chunki Mesih méni adamlarni chömüldürüşke emes, belki xush xewerni jakarlashqa ewetti; uni jakarlash bolsa insanning hékmetlik sözliri bilen bolmasliqi kérek; undaq bolghanda Mesihning krésttiki [qurbanliqining] küchi yoqitilghan bolidu. **18** Chunki krésttiki qurbanliqi toghruluq söz-kalam halaketke kétiwatqanlarga exmeqliq, emma qutulduruluwatqan bizlerge Xudaning küch-qudritidur. **19** Chunki mundaq pütülgenki, «Men danishmenlarning danishmenlikini yoqitimen, aqillarning aqilliqini chetke qaqimen». **20** Undaqta, danishmenler qéni? Tewrat ölimaliri qéni? Bu dunyadiki bes-munazire qilghuchilar qéni? Xuda bu dunyadiki danaliqu exmeqliq dep körsetken emesmu? (aiñn g165) **21** Chunki Xuda danaliqu bilen békitkini boyiche, dunya öz danaliqu arqiliq Xudani tonumighan, shunga Xuda exmiqane dep qaralghan, jakarliniawatqan söz-kalam arqiliq uninggha ishen'güchilerge nijatliq yetküzüşni layiq körgen. **22** Chunki Yehudiylar möjizilik alametlerni, gréklar bolsa «danaliqu»ni telep qilidu; **23** emma biz bolsaq Mesihni, yeni kréstlen'gen Mesihni jakarlaymiz; bu Yehudiylargha nisbeten bizarliq ish, ellerge nisbeten exmiqanilik dep qarilidu; **24** emma chaqirilghanlar üçün éytqanda, meyli Yehudiylar bolsun yaki gréklar bolsun, Mesih Xudaning küch-qudriti we Xudaning danaliqidur. **25** Chunki Xudaning exmiqaniligi insanlarning danaliqidin üstündür, Xudaning ajizliqi insanlarning küchidin üstündür. **26** Chunki, i qérindashlar, silerning chaqirilghan waqittiki halinglar üstide oylinip béqinglar; chaqirilghanlar arisida insaniy tereptin dana qaralghanlar anche köp emes, küch-hoquqqa ige bolghanlar anche köp emes, aqsöngékler anche köp emes idi; **27** belki Xuda danalarni xijaletke qaldurush üçün bu dunyadiki exmeq sanalghanlarni talliwaldi; küchlüklerni xijaletke qaldurush üçün bu dunyadiki ajiz sanalghanlarni talliwaldi; **28** U yene bu dunyadiki qedirsizlerni, pes körüldighanlarni talliwaldi, «yoq bolghan nersiler»ni mewjut

shey'ilerni yoqqa chiqirivétish üçün talliwal-di. **29** Uning meqsiti Xuda aldida héch et igisi maxtanmasliq üçündür. **30** Emma Uning teripidin siler Mesih Eysada turisiler; U bizge Xudadin kelgen danaliq, heqqaniylik, pakmuqeddeslik we hörlük-azadliq qilin'ghandur; **31** shuningdek [Tewratta] pütülgendek: «Pexirlinip maxtighuchi bolsa Rebdin pexirlinip maxtisun!».

2 Men bolsam, i qérindashlar, yéninglarga barghinimda, Xudaning guwahliqini jakarlash üçün héch gepdanliq yaki eqildanaliq ishlipt kelgen emesmen; **2** chünki men aranglarda Eysa Mesihdin bashqa, yeni kréstlen'gen Mesihdin bashqa héchnémini bilmeslikke bel baghlig'hanidim; **3** men aranglarda bolghan waqtimda ajizliqta, qorqunchta we titrigen halette bolattim; **4** méning sözlirim hem jakarlashim bolsa ademni qayil qilghudek insaniy danaliq sözler bilen emes, belki Rohning alamet körsitishliri we küch-qudret bilen bolghan idi. **5** Buningdin meqset silerning étiqadlinglar insaniy danaliqqa emes, belki Xudaning küch-qudritige baghlansun dégendin ibaret idi. **6** Halbuki, kamaletke yetkenler arisida biz danaliqni bayan qilimiz; bu danaliq bu dewrdiki danaliq emes, yaki bu dewrdiki hökümrannlarning danaliqi emes (ular zawalliqqa yüz tutqandur); (aiōn g165) **7** emma biz bir sirni ashkarilap, Xudaning bir danaliqini bayan qilimiz; Xuda eslide ashkare qilinmighan bu danaliqni barliq dewrlerdin burun bizning shan-sherepke muyesser bolushimiz üçün békitkenidi. (aiōn g165) **8** Bu danaliqni bu dewrdiki hökümrannlarning héchqaysisi chüshinip yetmigenidi; uni chüshinip yetken bolsa, shan-sherepning Igisi bolghan Rebni kréstlimigen bolatti. (aiōn g165) **9** Halbuki, [Tewratta] pütülgenndek: — «Özini söygenlerge Xudaning teyyarlighanliri — Del héchqandaq köz körmigen, Héchqandaq qulaq anglimighan, Héchqandaq köngül oylap baqmighan nersilerdur». **10** Emma bu nersilerni Xuda Rohi arqiliq ayan qildi; chünki Roh bolsa hemme ishlarni, hetta Xudaning chongqur teglirini inchikilep izligüchidur; **11** Chünki

insanlarda, insanning könglidikini bilgüchi shu insanning rohidin bashqa nerse barmu? Shuninggha oxshash, Xudaning Rohidin bashqa, Xudaning könglidikilirini bilgüchi yoqtur. **12** Emma bizning qobul qilghinimiz bolsa bu dunyadi rohi emes, belki Xudadin kelgen Rohtur; del shundaq bolghachqa biz Xuda teripidin bizge séxiylik bilen ata qilin'ghan nersilerni bilip yételeymiz. **13** Bu ish-shey'ilerni insaniy danaliqtin ögitilgen sözler bilen emes, belki [Muqeddes] Rohtin ögitilgen sözler bilen, rohiy ishlarni rohiy sözler bilen chüshendürüp sözleymiz. **14** Emma «jan'gha tewe» kishi Xudaning Rohining ishlirini qobul qilmaydu, chünki bu ishlar uninggha nisbeten exmiqaniliktur; u ularni héch chüshinip yételmeydu, chünki ular roh bilen perq étilip bahalinishi kérektur. **15** Rohqa tewe kishi hemme ishlarga baha béreleydu; emma uninggha bolsa héchkim baha bérelmeydu. **16** Chünki kim Rebning oy-könglini chüshinip yétip, Uninggha meslihetchi bolalisun? Emma biz bolsaq Mesihning oy-könglige igimiz.

3 Lékin men, i qérindashlar, Rohqa tewe kishilerge söz qilghandek silerge söz qilalmay kéliwatimen; eksiche silerni etke tewe kishiler, Mesihde bolghan bowaq hésablap silerge sözleshke mejbur boldum. **2** Men silerge süt ichküzdüm, göshni yégüzmidim; chünki siler göshni hezim qilalmaytinglar, shundaqla hazirmu téxi hezim qilalmaysiler; **3** Chünki siler yenila etke tewedursiler. Aranglarda hesetxorluq we talash-tartishlar bar bolghachqa, siler etke tewe emesmu, insanlarhe méngiwatmamsiler? **4** Chünki birsi «Men Pawlus terepdari», bashqa birsi «Men Apollos terepdari» dése, siler peqet insanlarning yolida mangghan bolup qalmamsiler? **5** Apollos dégen kim? Pawlus kim idi? Biz peqet silerning étiqadlinglarga wasitichi bolduq, xalas; herbirimiz peqet Reb bizge teqsim qilghini boyiche weziye ada qilidighan xizmetkarlar, xalas, shundaq emesmu? **6** Men tiktim, Apollos sughardi; emma östürgüchi bolsa Xudadur. **7** Shunga tikküchi héchnémige hésab emes, sugharghuchimu héchnémige hésab emes,

peqet östürgüchi Xuda Özi hemmidur. **8** **4** Birsı biz toghruluq birnéme démekchi Emma tikküchi we osa qilghuchi bolsa bir bolsa, bizni Mesihning xizmetkarliri we meqsettudur; shundaqtimu herbiri öz ejri Xudaning sirliri amanet qilin'ghan ghoidarlar boyiche in'amini qobul qilidu. **9** Chünki dep bilsun. **2** Emdi ghoidar dégenlerdin telep biz Xudagha tewe méhnetdashturmiz; siler qilinidighini shuki, ular wapadar-sadiq bolushi bolsanglar Xudaning bagh-étizi, Xudaning kérektur. **3** Emma men siler teripinglardin qurulusisiler. **10** Xudaning manga teqsim yaki bashqa herqandaq insaniy sot teripidin qilghan méhir-shepqiti boyiche, xuddi usta sürüshtürüp bahalansam, bu men üçün mémardek ul saldim, andin bashqa birsi uning zighirchilik ish; men hetta özüm toghruluq üstige quruwatidu. Emma herbir qurghuchi sürüshtürüp olturmaymen. **4** Chünki wijdanım eyibleydighan héchqandaq ishlimdin qandaq quruwatqanliqigha éhtiyat qilsun. **11** Chünki sélin'ghan ulni, yeni Eysa Mesihdin xewirim yoq; emma bu ishning özi méni bashqa héchqandaq ulni sélishqa bolmaydu. heqqaniy dep aqlimaydu; méni sürüshtürüp **12** Emdi birsi bu ul üstige altun, kümüsh, bahalighuchi bolsa Rebdu. **5** Shunga waqti-qimmetlik tashlar, yaghach, chöpler, saman-saiti kelmigüche, yeni Reb kelmigüche héch salsa, **13** herbirining singdürgen ejrining ish toghruluq höküm chiqarmanglar; Reb qandaqlıqı körünidu; chünki shu küni uni kelgende u qarangghuluqtiki yoshurun ashkare qilidu, chünki uning mahiyiti otta ishlarnı ashkarılaydu, qelb-dıllardıki barlıq oy-körülidu; ot herbir kishining ejrini, qandaq niyetlerni ayan qilidu; shu chaghda herbiri Xuda mahiyettin bolghanlıqını sinaydu. **14** Birsining teripidin teriplinidu. **6** Emma, i qérindashlar, bu ul üstige qurghan ishi puxta saqlinip qalsa, ishlarnı silerning menpeetingerlarnı dep özümge u in'amgha érishidu; **15** Birsining qurghını we Apollosqa tetbiqlidim; meqset siler biz arqiliq köyüp ketse, u ziyan tartidu; u özi qutulidu, «pütülgennıng dairisidin halqip ketmenglar» emma goya ottin ötüp qutulghan birsige dégen sawaqni öginishinglar, shundaqla oxshap qalidu. **16** Ejeba, özünglarning Xudaning héchqaysinglarning melum birsini bashqa ibadetxanısi ikenlikinglarnı we Xudaning birsidin üstün dep pexirlinip tekebburliship Rohining silerde turghanlıqını bilmemsiler? ketmeslikinglar üçündür. **7** Chünki kim Birsı Xudaning ibadetxanisini xarab qılsa, Xuda séni bashqa birsidin üstün qilidu? Sanga ata uni xarab qilidu; chünki Xudaning ibadetxanısi qilin'ghan nersidin bashqa sende yene néme pak-muqeddestur, siler del shundaqsiler. **18** bar? Hemme sanga bérilgen tursa, némishqa Héchkim öz-özini aldımısun; birsi özini bu «Mende esli bar idi» dep pexirlinip körenglep dewrde dana dep sanısa, nadan bolup qalsun; kétisen? **8** Silér allıqachan toyunup kettinglar! shuning bilen u dana bolidu. (aiñn g165) **19** Allıqachan béyip kettinglar! Silér bizsiz Chünki bu dunyadiki danalıq Xudagha nisbeten padishahlar bolup höküm sürdunghar! Kashki exmeqliqtur; chünki: — «U danishmenlerni silér heqiqeten höküm sürgen bolsanglaridi öz hiyligerlikining tuziqigha alidu», dep we — undaqta biz silér bilen bille höküm yene: «Reb danishmenlerning oy-xiyallirining sürgen bolattuq! **9** Chünki Xuda rosullar tutami yoqluqini bilidu» dep pütüklüktur. bolghan bizlerni ölümge mehkum bolghan **21** Shunga héchkim insan dégenlerni pexirlinip ademlerdek eng axirgha qoyup sazayı qilip danglimısun; chünki hemme mewjudatlar otturigha chiqarghan, dep oylaymen; chünki silerge tewedur; biz pütkül alemge, yeni hem perishtilerge **22** Pawlus bolsun, Apollos hem insanlarga bir xil tamasha bolduq. **10** Bolsun, Kéfas bolsun, dunya-jahan bolsun, Biz Mesih üçün exmeq sanalghanlarmiz, hayat bolsun, ölüm bolsun, hazirqi ishlar emma silér Mesihde danasiler! Biz ajiz, emma bolsun, kelgüsi ishlar bolsun, hemmisi silerge silér küchlüksiler; silér izzetlik, emma biz mensuptur; **23** silér bolsanglar Mesihning, Mesih silér küchlüksiler; silér izzetlik, emma biz bolsa Xudaningkidur. xar; **11** Hazirqi deqiqigiche ach-yalingach,

changqap yürmektimiz, dumbalinip, sergerdan, makansiz bolup yürmektimiz; **12** öz qolimiz bilan ishlep japa tartmaqtimiz; ahanetke qalghanda yaxshiliq tilewatimiz; ziyankeshlikke uchrighanda, chidawatimiz; **13** töhmetke uchrighanda, [biz ularni] chirayliqche [towigha] ündeymiz; biz jahanning dashqili, insanlarning süpüründisi dep qariliwatimiz, ta hazirghiche shundaq. **14** Bu ishlarni yézishim, silerni xijaletke qaldurush üçün emes, belki söyümlük balilirim süpitide silerge nesihet qiliwatimen; **15** chunki silerning Mesihde tümenligen terbiyilighüchiliringlar bolsimu, silerning atanglar köp emestur; chunki men Mesih Eysada bolup silerni xush xewer arqiliq töreldürüp ata boldum. **16** Shunga men silerdin ötünimenki, méni ülgé qilinglar. **17** Del bu sewebtin men Rebde bolghan öz söyümlük we ishenchlik oghlum Timotiyni yéninglarga ewettim; herqaysi jaylardiki jamaette ögetkenlirimge egiship, u silerge Mesihde bolghan yollirim toghruluq eslitidu. **18** Emma beziliringlar, «Pawlusni yénimizgha kelmeydu», dep körenglep kettinglar; **19** biraq Reb buyrusa men pat arida yéninglarga barimen; shu chaghda men körenglep ketkenlarning sözlirini emes, belki ularda bolghan küch-qudretni körüp baqay. **20** Chunki Xudaning padishahliqi sözde emes, belki küch-qudrette ispatlinidu. **21** Emdi némini xalaysiler? Yéninglarga tayaq kötürüp bérishimnimu, yaki méhir-mulayimlik rohida bérishimnimu?

5 Hertereptin shu angliniwatiduki, aranglarda buzuqchiliq bar iken — bundaq buzuqchiliq hetta taipiler arisidimu tilgha élinmaydu — u bolsimu birsining öz atisining ayaligha chéqilishtin ibaret. **2** Emma siler yoghinap körenglep kettinglar! Bu rezil ishni sadir qilghan kishi arimizdin qoghliwétilsun dep ökünüshünlargha toghra kelmemdul? **3** Chunki gerche tende siler bilen bille bolmisammu, emma rohta siler bilen bille bolush süpitide alliqachan shundaq men shu hökümni chiqardimki, **4** (hemminglar Reb Eysa Mesihning namida jem bolghanda, özümning rohim siler bilen bolup, Rebbimiz Eysa Mesihning

küch-qudritige tayinip) — **5** shundaq qilghan kishining etliri halak qilinsun, shuning bilen uning rohi Reb Eysaning künide qutquzulushi üçün Sheytanning ilkige tapshurulsun. **6** Silerning chongchiliq qilghininglar yaxshi emes. «Kichikkine xémirturuch pütkül xémirni boldurup yoghinitidu» dep bilmemsiler? **7** Kona xémirturuchni chiqiriwétinglar; shuning bilen siler esli xémirturuchsiz xémirdek yéngi bir zuwula bolisiler; chunki «ötüp kétish héyti»[diki qozimiz] bolghan Mesih qurbanliq qilindi; **8** shunga héytni yaman niyetlik we rezillik bolghan xémirturuch bilen emes, belki semimiyylik we heqiqet bolghan pétir nan bilen tentene qilip ötküzeyli. **9** Men [aldinqi] xette silerge buzuqchiliq qilghuchilar bilen arilashmanglar dep yazghanidim; **10** emma bu déginim bu dunyadiki buzuqchiliq qilghuchilar, yaki nepsaniyetchiler, yaki kazzaplar yaki butperesler bilen arilashmanglar déginim emes; undaq bolghanda dunyadin ayrilishqa mejbur bolattinglar; **11** emma hazirqi bu xétimde yazghinim shuki, özini «qérindash» dep atialghan emma shundaqla buzuqluq qilghuchi, nepsaniyetchi, butperes, haraqkesh yaki kazzap bolsa, undaq bir kishi bilen arilashmanglar, hetta uning bilen hemdastixanmu bolmanglar. **12** Sirttikilerni höküm chiqirip bir terep qilishning men bilen néme munasiwiti? Lékin ichinglardikilerni özünglar höküm chiqirip bir terep qilish silerning ishinglar emesmu? **13** Lékin sirttikilerning üstige bolsa Xuda Özi höküm chiqiridu. Shunga «bu rezil ademni aranglardin chiqiriwétinglar».

6 Silerning aranglarda özara arazliq ish bolsa, uni muqeddes bendilerning bir terep qilishigha tapshurmay, heqqaniysizlarning aldida dewalishishqa pétinalamsiler? **2** Muqeddes bendilerning dunyani soraq qilidighanliqini bilmemsiler? Eger dunyani siler soraq qilidighan ish bolsa, emdi zighirchilik ishlarni hel qilishqa yarimamsiler? **3** Perishtiler üstidinmu höküm chiqiridighanliqimizni bilmemsiler? Shundaq bolghaniken, bu hayattiki ishlarni hel qilish qanchilik ish

idi? **4** Silerde mushu hayattiki ishlar üstidin höküm qilish zörür tépilghanda, jamaet arisida töwen dep qaralghanlarni uni hel qilishqa salmamsiler? **5** Mushularni silerni xijaletke qaldurush üçün dewatimen. Ejeba, aranglarda öz qérindashliri otturida höküm chiqarghudek dana kishi yoqmu, hetta birimu yoqmu? **6** Uning ornida, qérindash bilen qérindash dewalishwatidu, — we kapirlar aldida shundaq qilidu! **7** Emeliyette öz aranglarda dewalarning bolghanliqining özi silerge nisbeten bir eyibtur. Némishqa uwalchiliqqa chidimaysiler? Némishqa naheqchilikke yol qoymaysiler? **8** Eksiche, siler naheqchilik qiliwatisiler, xiyamet qiliwatisiler, yene kélip qérindashliringlarga shundaq qilisiler! **9** Heqqaniysizlarning Xudaning padishahliqigha warisliq qilalmaydighanliqini bilmemsiler? Aldinip ketmenglar! Buzuqchiliq qilghuchilar, butperesler, zina qilghuchilar, bechchiwazlar, bashqa erler bilen buzuqluq qilghuchilar, **10** oghrilar, nepsaniyetchiler, haraqkeshler, töhmetxorlar yaki aldamchi-kazzaplar Xudaning padishahliqigha warisliq qilalmaydu; **11** bezinglar derweqe shundaq bolghansiler; emma siler Reb Eysa Mesihning namida we Xudayimizning Rohi bilen yuyulduqlar, pak-muqeddes qilindinglar, heqqaniy qilindinglar. **12** «Hemme nerse manga halaldur», emma hemme nerse paydiliq boluwermeydu; «hemme nerse manga halaldur», emma men héchqandaq nersining xumarigha qul bolmaymen. **13** «Yémeklikler ashqazan üçün, ashqazan bolsa yémeklikler üçündür»; emma Xuda u we bu her ikkisini yoqqa chiqiridu; ten bolsa buzuqchiliq üçün emes, belki Reb üçündür; Reb ten üçündür. **14** Xuda Rebni tirildürdi, shuningdek biznimu Öz qudriti bilen ölümün tirildüridu. **15** Téninglarning Mesihning ezaliri ikenlikini bilmemsiler? Undaqta, Mesihning ezalirini élip, pahishe ayalning ezaliri qilsam bolamdu? Hergiz bolmaydu! **16** Kim pahishe ayal bilen baghlan'ghan bolsa uning bilen bir ten bolidu, dep bilmemsiler? Chünki «[er-ayal] ikkisi bir ten bolidu» — déyilgenidi. **17** Emma Rebge baghlan'ghuchi bolsa Uning bilen bir rohtur. **18**

Buzuqluqtin qéchinglar. «Insanlarning herbir sadir qilghan gunahi öz téningning sirtida bolidu!» — emma buzuqluq sadir qilghuchi öz téninge qarshi gunah qilidu. **19** Silerning téninglar silerni turalghu qilghan, Xuda teripidin silerge iltipat qilin'ghan Muqeddes Rohning ibadetxanisi, siler özünglarni özümningki emes dep bilmemsiler? **20** Chünki siler chong bedel bilen sétiwélin'ghansiler; shunga téninglarda Xudani ulughlanglar.

7 Emdi hazir siler xétinglarda otturigha qoyghan soallargha kéyley, — «Er ayal zatining téninge tegmise yaxshidur». **2** Durus. Emma buzuqchiliqlardin saqlinish üçün, herbir erkekning özining ayali bolsun, herbir ayalning özining éri bolsun. **3** Er ayaligha nisbeten erlik mejburiyitini ada qilsun, ayalmu érige nisbeten ayalliq mejburiyitini ada qilsun. **4** Ayal öz téningning igisi emes, belki éri uning igisidur; shuninggha oxshashla, er öz téningning igisi emes, belki ayali uning igisidur. **5** Peqet pütün zéhninglar bilen dualargha bérilish meqsitide öz maqulluqunglar bilen waqtinche birge yatmasliqqa kélishkendinla bashqa, er-ayal özara bir-birining jinsiy heq-telipini ret qilmisun. Shundaq alahide mezgildin kéyin yene birge bolunglar. Bolmisa, özüglarni tutuwalalmaydighanliqinglardin Sheytan silerni azdurush pursitini tépishi mumkin. **6** Emma mundaq déyishim buyruq yolida emes, belki meslihet yolididur. **7** Emdi men barliq ademlerning manga oxshash [boytaq] bolushini xalayttim; lékin bu ishta Xudaning hemme ademge bergen öz iltpati bar; birsi undaq, yene birsi bundaq. **8** Emma men jorisiz تنها yashighanlar we tullargha shuni éytimenki, mendek تنها turiwerse yaxshi bolidu; **9** emma özüglarni tutuwalalmisanglar, nikahlininglar; chünki [ishq] otida köygendin köre nikahliq bolghan yaxshi. **10** Emma nikahlan'ghanlarga kelsek, ulargha men shuni tapilaymenki, — (bu emeliyette méning tapilighinim emes, yenila Rebningki), ayal éridin ajrashmisun **11** (emma u ajrashqan bolsa, u تنها ötsun, yaki éri bilen yarishiwalsun); we ermu ayalini qoyup bermisun. **12** Qalghanliringlarga kelsek, men

shuni éytimenki (bu Rebning éytqini emes), qiyinchiliqqa qarighanda, er kishining shu qérindashning étiqadsiz ayali bolsa we ayali [tenha] halette bolushini yaxshi ish deymen. uning bilen turuwérishke razi bolsa, u uni qoyup bermisun; **13** [étiqadchi] ayalning étiqadsiz éri bolsa we éri uning bilen turuwérishke razi bolsa, u éridin ajriship ketmisun. **14** Chünki étiqadsiz er bolsa étiqad qilghan ayalda pak dep hésablanidu; étiqadsiz ayal bolsa [étiqad qilghan] qérindashta pak dep hésablanidu; bolmisa, perzentliringlar haramdin bolghan bolatti; emma ular emdi pak boldi. **15** Lékin étiqadsiz bolghan terepning ketküsi bolsa, u ajriship ketsun; bundaq ehwallarda qérindash aka-ukilar, hede-singillar [nikah mejburiyitige] baghlinip qalghan bolmaydu; qandaqla bolmisun Xuda bizni inaq-xatirjemlikte yashashqa chaqirghandur. **16** Ey [étiqadchi] ayal, éringni [étiqad qildurup] qutulduralaydighanliqingni nedin bilisen? Ey [étiqadchi] er, xotunungni [étiqad qildurup] qutulduralaydighanliqingni nedin bilisen? **17** Halbuki, Reb herqaysimizgha qandaq teqsim qilghan bolsa, qandaq halette chaqirghan bolsa, u shuningda méngiwersun; men hemme jamaetlerde shundaq yolyoruqni tapilaymen. **18** Birsı sünnetlik halette chaqirildimu? U qayta sünnetsiz qilinmisun; birsi sünnetsiz halette chaqirildimu? U emdi sünnet qilinmisun. **19** Sünnetlik bolush héchnerse hésablanmas, sünnetsiz bolushmu héchnerse hésablanmas; [hésab bolidighini] Xudaning emrlirige emel qilishtin ibarettur. **20** Herkim qaysi halette chaqirilghan bolsa, shu halette qalsun. **21** Sen chaqirilghanda qul halitide idingmu? Uning bilen karing bolmisun; lékin eger hörlük pürsiti kelse, uni qolungdin berme. **22** Chünki Rebte chaqirilghan qul bolsa Rebning hör adimidur; uninggha oxshash, chaqirilip hör bolghuchimu Mesihning qulidur. **23** Siler chong bedel bilen sétiwélindinglar; insanlarga qul bolmanglar. **24** I qérindashlar, herbiringlar qaysi halette chaqirilghan bolsanglar, shu halette Xuda bilen bille turunglar. **25** Emma nikahlanmighanlar toghruluq Rebdin buyruq tapshuruwalmidim; shundaqtimu Rebdin bolghan rehim-shepqetke muyesser bolghanliqim üçün sadiq adem süpitide öz pikirimni éytimen. **26** Emdi hazirqi

ayalgha baghlan'ghan bolsang, undaqta, uning bilen ajrishishni oylima; ayalningdin ajriship kettingmu? Undaqta yene öylinishni oylima. **28** Lékin öylenseng, sen gunah qilghan bolmaysen; we nikahlanmighanlar nikahlansa, ularmu gunah qilghan bolmaydu. Emma shundaq qilsa ular jismaniy jehette japagha uchraydu; méning silerni uningdin xaliy qilghum bar. **29** Emma shuni dégüm barki, i qérindashlar — waqit qisqidur. Shunga ayalliq bolghanlar ayalsizlardek bolsun; **30** matem tutqanlar matem tutmighanlardek bolsun; bext-xushalliqta bolghanlar bext-xushalliqta bolmighanlardek bolsun; mal-mülük sétiwalghanlar mal-mülüksizlerdek bolsun; **31** bu dunyadiki bayliqlardin behrimen bolghanlar dunyani özining teelluqati dep bilmisun; chünki bu dunyadiki hazirqi halet ötüp kétidu. **32** Emma silerning ghemsiz bolushunglarni xalaymen. Ayalsiz kishi bolsa Rebning ishlirini oylaydu, qandaq qilip Rebni xursen qilishning ghémide bolidu. **33** Emma ayalliq kishi qandaq qilip ayalini xursen qilish üçün bu dunyadiki ishlarning ghémide bolidu; **34** Yene kélip ayal we nikahlanmighan qizning otturisida perq bar; nikahlanmighan qiz bolsa Rebning ishlirining, qandaq qilip hem tende hem rohta pak-muqeddes bolushning ghémide bolidu; emma yatliq bolghan ayal qandaq qilip éri xursen qilish üçün, bu dunyadiki ishlarning ghémide bolidu. **35** Emma men bu sözni silerning menpeetinglarni közde tutup dewatimen; boynunglargha sirtmaq sélish üçün emes, belki ishlirlinglarning güzel bolushi, könglünglar bölünmigen halda Rebge bérilip Uni küttüshünglar üçün dewatimen. **36** Emma eger birsi niyet qilghan qizgha nisbeten muamilemning durus bolmighan yéri bar dep qarisa, u qiz yashliq baharidin ötüp ketken bolsa, ikkisi özini tutuwalalmisa, u xalighinini qilsun, u gunah qilghan bolmaydu; ular nikah qilsun. **37** Biraq, birsi öz könglide muqim turup, héchqandaq ishq bésimi astida bolmay, belki öz iradisini bashqurup, könglide

niyet qilgan qizini emrige almasliqni qarar qilgan bolsa, yaxshi qilgan bolidu. **38** Qisqisi, öylen'genning öylen'ginimu yaxshi ish, öylenmigenning öylenmiginimu téximu yaxshi ish. **39** Éri hayat chaghdá ayali uninggha baghlan'ghandur; emma éri ölümde uxligan bolsa, u xalighan kishige (peqet Rebde, elwette) nikahlinishqa erkin bolidu. **40** Lékin qarishimche u tul qalsa, téximu bextlik bolidu; mendimu Xudaning Rohi bar, dep ishinimen!

8 Emdi «butlarga atap nezir qilin'ghan taamlar» mesilisige kéyleyli. «Hemmimizde bilim bar» dep bilimiz. Xosh, biraq bilim bolsa ademni körenglitidu; méhir-muhabbet bolsa ademni quridu. **2** «Méning bilimim bar» dep hésabligan kishi, emeliyette héchnémini téxi bilishke tégishlik derijide bilmigen bolidu. **3** Emma Xudani söygen kishi bolsa, u Uning teripidin tonulidu. **4** Xosh, emdi «butlarga atap nezir qilin'ghan taamlar» toghruluq — bizge melumki, «Jahanda but dégen héchnéme hésablanmaydu», we «birla Xudadin bashqa héch ilah yoqtur». **5** Gerche nurghun atalmish ilahlar bar bolsimu — meyli ular zéminda yaki asmanda turidu dep qarilishidin qet'iynezer (derweqe «ilahlar» köp, we «reb»ler köptur) **6** biraq biz üçün peqetla bir Xuda, yeni Ata bardur. Uningdin barliq mewjudatlar apiride bolghan, bizmu Uning üçün mewjut bolghanmiz; [shuningdek], birla Reb, yeni Eysa Mesih bardur. Pütkül mewjudatlar U arqiliq mewjut, bizmu U arqiliq hayatmiz. **7** Emma bundaq bilim hemmimizde téxi yoqtur; téxi butlarga köndürülginidin xalas bolmighan bezi [ishen'güchiler] bolsa mushundaq taamlarni «butqa atap nezir qilin'ghan» dep bilip yeydu; shundaqla ularning wijdani ajiz bolghachqa, bulghan'ghan bolidu. **8** Emeliyette taamlarning özliri bizni Xuda bilen yarashturalmaydu; yémisek bizning kemchilikimiz hésablanmaydu, yégen bolsaq artuqchiliqmu hésablanmaydu. **9** Biraq herhalda [yéyish] erkinliklarning ajizlarga putlikashang bolmasliqigha köngül qoyunglar. **10** Chünki ajiz bir bende bilimi bar bolghan séning butxanidiki dastixanda olturup yégenlikningni körse, undaqta u öz

ajiz wijdanigha qarshi halda butlarga atap nezir qilin'ghan taamlarni yéyishke «qurulup kücheytildighan» bolmamdu? **11** Shuning bilen Mesih uning nijati üçün ölgen, séning qérindishing bolghan bu ajiz bende séning biliming wejedin halak bolidu. **12** Shu yol bilen qérindashlarga ziyan yetküzüp gunah qilip, ularning ajiz wijdanini zeximlendürüp, Mesihke qarshi gunah qiliwatisiler. **13** Shunga, eger birer taam öz qérindishimni yiqitidighan qiltaq bolsa, qérindishimni yiqitmasliqim üçün men menggügiche göshni qet'iy yémeymen. (aiōn g165)

9 Men erkin emesmu? Men rosul emesmu? Men Rebbimiz Eysa Mesihni körgen emesmu? Siler özünglar méning Rebde bolghan ejrim emesmu? **2** Eger bashqilarga nisbeten rosul dep hésablanmisam, men héch bolmighanda silerge rosul boldum; chünki özünglar Rebde méning rosul bolghanliqimni testiqighan möhürdursiler. **3** Méni sürüshte qilmaqchi bolghanlarga bolghan jawabim mundaq: — **4** Bizlarning yep-ichishke hoquqimiz bar emesmu? **5** Bizning bashqa rosullar, Rebning Öz iniliri we Kéfasning qilghinidek, étiqadchi bir singilni emrimizge élip seperde hemrah qilip yürüş heqqimiz yoqmu? **6** Ejeba, peqet Barnabas bilen méningla emgek qilmasliqqa hoquqimiz yoqmu? **7** Kim xirajetni özi tölep [esker bolup] jengge chiqidu? Kim üzümzar bina qilip uning méwisidin yémeydu? Qaysi pada baqquchi padining sütidin ichmeydu? **8** Bu dégenlirim peqet insaniy közqarash boyiche éytilghanmu? Tewrat-qanunning özidimu oxshash déyilgen emesmu?! **9** Chünki Musagha chüshürülgen qanunda: «Xaman tepken öküzning aghzigha köshek salma» dep pütülgendur. Xuda öküzlergila köyün'genmu, **10** yaki buni peqet bizlarni dep éytqanmu? Shühbisizki, bu sözler bizler üçün pütülgendur; shuning üçün yer heydigüchi ümidte heydishige tégishlik, shundaqla xaman tepküchimu hosuldin behrimen bolush ümidide ishleshke tégishliktur. **11** Biz silerge rohiy bext-beriketlerni térip, silerdin maddiy jehettin yighiwalmaq bu chektin éship ketkenlik bolamdu? **12** Bashqa [xizmetchiler] silerde

mushu hoquqni ishletken yerde, biz shundaq qilsaq téximu bolidighu? Emma Mesihning xush xewirige héch tosalghu bolmisun dep, biz bu hoquqni héchqachan ishlitip baqmiduq; eksiche, herqandaq ishlargha chidap kéliwatimiz. **13** Ibadetxanidiki muqeddes ishlar üçün ishligüchilarning ibadetxanigha atalghan hediyeleerdin yeydighanliqini, qurban'gahta xizmet qiliwatqanlarning qurbanliqlardin ülüşhini alidighanliqini bilmemsiler? **14** Shuninggha oxshash, Reb xush xewerni jakarlighuchilarning jéni xush xewerdin béqilsun dep békitkendur. **15** Emma men bolsam bu hoquqlarning héchqaysisini ishlitip baqmidim. Hem hazirmu mushu hoquqtin padilina dep mushularni yéziwatqinim yoq! Chünki men bashqilarning méni bu pexirlinidighanlirimdin mehrum qilghinidin köre ölginim tüzü! **16** Chünki méning xush xewerni jakarlashimda pexirlen'güdek ish yoq; chünki uning mejburiyiti méni bésip turidu; xush xewerni jakarlimisam halimga way! **17** Chünki eger uni xalis qilsam, buningdin manga in'am bolidu; emma öz ixtiyarim bilen bolmisa, bu peqet méning ghojidarliq burchini ada qilghinim bolidu, xalas. **18** Shundaq iken, méning in'amim zadi néme bolidu? Méning in'amim del shuki, xush xewer jakarlighinimda men xush xewerge kishilerni heqsiz érishtürimen — démek, in'amim xush xewer yetküüshtiki tégishliq [heq élish] hoquqlirimni héch ishletmeslikimdin ibarettur. **19** Chünki hemme ademning ilkidin erkin bolup, özümni köpchilikke qul qildim; shu yol bilen téximu köprek adamlarni qayil qilip qutquzsam deymen. **20** Yehudiylarni qayil qilip qutquzush üçün Yehudiylargha nisbeten Yehudiygha oxshash boldum; Tewrat qanuni astida turghanlarni qayil qilip qutquzush üçün (Tewrat qanuni astida turghan bolmisammu) Tewrat qanuni astida turghanlarga nisbeten Tewrat qanuni astida turghan'gha oxshash boldum; **21** Tewrat qanunida bolmighanlarni qayil qilip qutquzush üçün Tewrat qanunida bolmighanlarga nisbeten (Xuda aldida qanunsiz bolmay, belki

Mesihning qanunigha boysunushum bilen) men Tewrat qanunida bolmighanlarga oxshash boldum; **22** ajizlarni qayil qilip qutquzush üçün ajizlarga özüm ajizdek boldum; mumkin qeder köprek ademni qutquzush üçün men herqandaq ademge qarita shundaq adem boldum. **23** Özümning xush xewerdin nésiwem bolushi üçün uni dep hemme ishni qilimen. **24** Beygige chüshkenlerning hemmisi yügürishidu, emma peqet birila mukapatqa érishidighinini bilmemsiler? Ghelibe qazinish üçün yügürünglar. **25** Musabiqide élishquchilarning hemmisi özini her jehettin tizginleydu; ular peqet bir chirip kétidighan tajgha érishish üçün shundaq qilidu, emma biz bolsaq chirimas taj üçün shundaq qilimiz. **26** Shunga men nishansiz ademdek yügürüwatmaymen; musht atsam hawagha atidighan ademdek bolmaymen. **27** Uning ornigha men öz ténimni urup özümge köndürüp, uni özümge qul qilimen; undaq qilmighanda, bashqilargha telim jakarlap turup özüm layaquetlik bolmay qélishim mumkin.

10 Chünki, i qérindashlar, men silerning ata-bowilirimizning hemmisining bulut astida yürgenlikidin we hemmisining déngizdin ötüp mangghanliqidin xewersiz yürüshünglarni xalimaymen; **2** ularning hemmisi bulutta hem déngizda Musaning [yétekchilikige] chömüldürülgen; **3** ularning hemmisi oxshash rohiy taamni yégen, **4** hemmisi oxshash rohiy ichimlikni ichken; chünki ular özlirige [hemrah bolup] egiship yürgen rohiy uyultashtin ichetti (emeliyette, mushu uyultash Mesihning Özi idi); **5** shundaqtimu, Xuda ularning köpinchisidin razi bolmighanidi; chünki «Ular[ning jesetliri] chöl-bayawanda chéchilip qalghan». **6** Emma bu ishlar ularning béshigha bizlerge sawaq-bésharet bolsun üçün chüshkenidi; buningdin meqset, bizning ularning yaman ishlargha hewes qilghinidek hewes qilmasliqimiz üçündür. **7** Siler yene ularning bezilirige oxshash butqa choqunidighanlardin bolmanglar; bular toghruluq: «Xelq yep-ichishke olturdi, andin keyp-sapagha turdi» dep pütülgen. **8** Biz yene

ularning bezilirining buzuqchilik qilghinidek buzuqchilik qilmayli; chunki shu wejidan ular yigirme uch ming kishi bir kündila öldi. **9** Yene ularning bezilirining Mesihni sinighinidek Mesihni sinimayli; chunki shu sewebtin ular yılanlar chéqishi bilen halak boldi. **10** Yene ularning beziliri aghrin'ghandek aghrinip qaqshimanglar — netijide, ular jan alghuchi [perishte] teripidin öltürüldi. **11** Emdi bu weqelarning hemmisi ularning béshigha bésharetlik misallar süpitide chüshken we axirqi zamanlar béshimizgha kéliwatqan bizlarning ularin sawaq-ibret élishimiz üçün xatirilen'genidi. (aiōn q165) **12** Shuning bilen «Men [étiqadta] ching tirep turmaqtimen» dégen kishi özining yiqilip kétishidin hézi bolsun! **13** Siler duch kelgen sinaqlarning hemmisige bashqa ademlermu oxshash duch kelgen. We Xuda bolsa wediside turghuchidir, U silerni kötürelmigüdek sinaqlargha uchratmaydu, belki sinaq béshinglarga chüshkende, shuning bilen teng uningdin ötüp qutulush yolini yaritip béridu; siler shuning bilen uninggha berdashliq bérighan bolisiler. **14** Shu sewebtin, söyümlüklirim, butperesliktin qéchinglar! **15** Silerni eqil-hoshi jayida kishiler dep qarap shuni éytiwatimen; sözligenlirimni bahalap béqinglar: — **16** Biz beriketlik bolsun dep tiligen, beriketlik jamdiki sharabni ichkinimiz, Mesihning qénidin ortaqla behirlen'ginimiz emesmu? Bizning oshutqan nanni yéginimiz, Mesihning ténidin ortaqla behirlen'ginimiz emesmu? **17** Biz nurghun bolsaqmu bir nan, bir tendurmiz; chunki hemmimiz shu bir nandin nésiwe alimiz. **18** Jismaniy Israilgha qaranglar; qurbanliqlarni yégenler qurban'gahqa néspdashlar emesmu? **19** Emdi néme démekchimen? Butqa atap sunulghan qurbanliqning birer ehmiyiti barmidu? Butning birer ehmiyiti barmidu? **20** Yaq, biraq kapirlar butlarga sun'ghan qurbanliqlarni Xudagha emes, belki jinlarga ataydu. Men silerning jinlar bilen ortaqla néspdash bolushunglarni xalimaymen. **21** Rebning jamidin we jinlarning jamidin teng ichküchi bolsanglar bolmaydu; Rebning dastixinigha we jinlarning dastixinigha

teng daxil bolsanglar bolmaydu. **22** Rebning heset-ghezipini qozghimaqchimizmu? Biz Uningdin küchlükmu-ya? **23** «Hemme nerse halaldur», emma hemme nerse paydiliq boluwermeypdu; «hemme nerse halaldur», emma hemme nerse ademning [étiqadini] quralmaydu. **24** Emdi héchkim öz menpeetini izdimisun, belki özgilerningkini izdisun. **25** Gösh bazirida sétilghan herbirnersini wijdaninglarni dep olturmay, héchnémini sürüshte qilmay yewéringlar. **26** Chunki «Jahan we uninggha tolghan hemme mewjudatlar Perwerdigargha mensüptur» [dep pütülgén]. **27** Emma étiqad qilmighanlarning birersi séni ziyapetke teklipl qilsa we könglüng tartsa, aldinggha qoyulghan hemmini wijdaningni dep olturmay yewer; **28** emma birsi sanga: «Bu butlarga atalghan qurbanliq taami» dése, undaqta uni yéme; némishqa déseng, bu ishni sanga éytqan ademning sewebi üçün, shundaqla wijdanning sewebi üçündür; **29** men dégen wijdan séningki emes, belki héliqi kishining wijdani; méning erkinlikimge bashqilarning wijdani teripidin yaman dep baha bérilishining hajiti barmu? **30** Men teshekkür éytip yésem, teshekkür éytqan nersini durus yéginim tüpeylidin yaman dep qarilishimning néme hajiti? **31** Shunga siler némini yésenglar, némini ichsenglar yaki herqandaqla bashqa ishlarni qilsanglar, hemme ishlarni Xudagha shan-sherep keltürülsun dep qilinglar. **32** Men özüim hemmeylenni hemme ishta memnun qilishqa intilginimdek, öz menpeetim üçün emes, belki köpchilikning menpeeti, ularning qutquzulushi üçün intilginimdek, héchkimning aldigha — Yehudiylar bolsun, gréklar bolsun, Xudaning jamaitidikiler bolsun aldigha putlikashang bolmanglar. Men Mesihni ülgé qilghinimdek, silermu méni ülgé qilinglar.

11 Emdi silerni shuning üçün teripleymenki, i qérindashlar, hemme ishlarda siler méni eslep turuwatisiler, men silerge tapshurghinimdek, körsetmilerni tutup kéliwatisiler. **3** Emma men silerning her erning béshi Mesihdur, ayalning béshi erdur we Mesihning béshi Xudadur dep bilishinglarni

xalaymen. 4 Shunga, [ibadetke qatnashqanda], peyda bolmay qalmaydu. Undaq bolmighanda herqandaq er bëshigha birnerse artqan halda dua qilsa yaki bësharet berse, u öz bëshigha hörmetsizlik qilghan bolidu. 5 Emma [ibadetke qatnashqanda], herqandaq ayal bëshigha birer nerse artmighan halda dua qilsa yaki bësharet berse, u öz bëshigha hörmetsizlik qilghan bolidu; bundaq ayalning chéchi chüshürüwétilgen, [reswa qilin'ghan] ayaldin perqi yoqtur. 6 Ayal kishining bëshigha artqini yoq bolsa, chachliri chüshürüwétilsun; ayalgha nisbeten chachlirining késiwétilishi yaki chüshürüwétilishi uyatliq ish bolsa, emdi uning bëshigha birer artqini bolsun. 7 Chünki er kishi bolsa bëshini yapmasliqi kérek; chünki u Xudaning süret-obrazi we shan-sheripidur; emma ayal kishi bolsa erning shan-sheripidur. 8 Chünki er bolsa ayaldin emes, belki ayal erdindur. 9 Shuningdek er kishi ayal üçün emes, ayal kishi er üçün yaritilghandur. 10 Bu sewebtin, hem perishtilerning sewebidin ayal kishi bëshida hoquq[ning] [belgisige] ige bolushi kérek. 11 Halbuki, Rebde ayal ersiz bolmas we er ayalsiz bolmas; 12 chünki ayal erdin chiqirilghinidek, er ayal arqiliq [tughulidu]; lékin hemme ish Xudadindur. 13 Öz könglünglarda baha béringlar; ayallarning bëshigha birnerse artmay turup Xudagha dua qilishi muwapiqmu? 14 Tebietning özi silerge er kishining uzun chachliri bolsa uninggha uyat ikenlikini ögetmidimu? 15 Emma ayal kishining uzun chachliri bolsa, bu uninggha shan-sherep bolidu; chünki uning uzun chachliri uninggha bézek-yépincha bolsun dep teqdim qilin'ghan. 16 [Birsining bu ishlar toghruluq] talash-tartish qilghusi bolsa, [shuni bilsunki], jazani yetküzüp yep-ichidu. 30 Bu sewebtin bizlerde hem Xudaning jamaetliridimu shulardin bashqa héch qaidiler yoqtur. 17 Emma hazir démekchi bolghan ish, yeni siler yighilghan sorunlarga kelsek, uningda silerni teriplimeymen; chünki yighilghininglarning netijisi paydiliq emes, belki ziyaliq boluwatidu. 18 Chünki birinchidin, siler jamaette yighilghininglarda, aranglarda guruhlarga bölünüşler bolghanliqini anglidim; bu gepke qismen ishendim. 19 Aranglarda bölünüşler

aranglarda kimning layaquetlik bolghanliqini körüwalghili bolmaytti. 20 Siler bir yerge jem bolghininglarda, siler [heqiqeten] «Rebning ziyapiti»din yémeysiler. 21 Chünki yégininglarda herbiringlar bashqilarning yéyishini kütmeyla özünglar élip kelgen ghizani yewérisiler-de, birsi ach qalidu, yene birsi mest bolup kétidu. 22 Yep-ichishke öz öyliringlar yoqmu? Xudaning jamaitini közge ilmay, yoqsullarni xijaletke qoymaqchimusiler? Silerge néme désem bolar? Silerni teriplimeymen? Yaq, silerni teriplimeymen. 23 Chünki men silerge [Rebning ziyapiti toghruluq] yetküzenlirimni özüm Rebdin tapshuruwalghanmen; démek, Reb Eysagha satqunluq qilin'ghan kéchide u qoligha nan élip, 24 teshekkür éytqandin kéyin uni oshtup: «Mana, silerge atalghan Méning ténim; buni Méni eslep turush üçün mushundaq qilinglar» — dédi. 25 Shuningdek, ghizadin kéyin u jamni qoligha élip: «Mana, bu jamdiki sharab qénimda bolghan «yéngi ehde»dur; her qétim buningdin ichkininglarda, Méni eslep turush üçün shundaq qilinglar» — dédi. 26 Chünki siler her qétim bu nandin yégen, bu jamdin ichken bolsanglar, taki Uning qaytip kélishigiche siler Rebning ölümünü jakarlighan bolisiler. 27 Shuning üçün, kimki layaqetsiz halda bu nanni yése yaki Rebning jamidin ichse, Rebning téni hem qénigha nisbeten gunahkar bolidu. 28 Shuning üçün herbirsi bu ishlar üstide öz-özini tekshürüp, andin nandin yésun, jamdin ichsun. 29 Chünki [Rebning] ténini perq etmey turup yégüchi we ichküchi herkim özige höküm-talash-tartish qilghusi bolsa, [shuni bilsunki], jazani yetküzüp yep-ichidu. 30 Bu sewebtin aranglardiki nurghun ademler zeipliship késel boldi, hetta xéli bir qismi [ölümde] uxlap qaldi. 31 Lékin eger öz üstimizni tekshürüp höküm chiqarghan bolsaq, bëshimizgha [Rebning] höküm-jazasi chüshürülmeydighan bolidu. 32 Emma gerche üstimizge Reb teripidin höküm-jazalar chüshürülgen bolsimu, emeliyette bu Uning bizge chüshürgen «terbiye jazasi»dur; buningdin meqset, bizning bu dunya bilen birlikte halaketke höküm qilinmasliqimiz

üchündur. **33** Shunga, i qérindashlar, [Rebning ziyapitide] yéyishke jem bolghininglarda, [hemmeylen toluq kelgüche] bir-biringlarni kütünglar. **34** Birs i ach qorsaqa bolsa awwal öyide yep kelsun; shundaq qilip silerning jem bolushunglar özünglarga höküm-jaza yetküzmeydighan bolidu. Qalghan bashqa mesililerni bolsa, men barghinimda tertipke salimen.

12 Emma i qérindashlar, rohiy iltipatlarga kelsek, silerning ular toghruluq bilmey qélishinglarni xalimaymen. **2** Siler taipilerning arisida bolghan waqtinglarda herxil yollarga bashlinip, gas-gacha butlarga [choqunushqa] azdurulup ketkinglarni bilisiler. **3** Shunga men silerge uqturimenki, héchkim Xudaning Rohida turup: «Eysagha lenet!» démeydu we herqandaq biri Muqeddes Rohta bolmay turup «Eysa Rebdu!» dep éytmaydu. **4** Emma iltipatlar xilmuxil, lékin Roh bolsa birdur. **5** Xizmetler bolsa herxil, emma [biz xizmitini qilidighan] Reb birdur. **6** Ishlesh yollari herxil, emma hemmeylende hemme ishni wujudqa chiqarghuchi Xuda birdur. **7** Emma hemmeylenning menpeeti üchün herbirige Rohning namayan bolushi béghishlinidu. **8** Chünki Roh arqiliq birige danaliq yetküzgüchi söz, yene birige shu oxshash Roh arqiliq xewer yetküzgüchi söz teqsim qilinidu; **9** yene oxshash Roh arqiliq bashqa birige alahide ishench, yene birige oxshash Roh arqiliq [késellerni] saqaytish iltipatliri, **10** birawgha möjizilerni yaritish teqsim qilinidu; birawgha wehiy-bésharet bérish; birawgha herxil rohlarni perq étish, birawgha namelum tillarda sözlesh, yene birawgha namelum tillarni terjime qilish iltipati teqsim qilinidu. **11** Emma bu ishlarning hemmisini yürgüzgüchi oxshash shu bir Rohtur, U herbirige Özi layiq körüp, ayrim-ayrim teqsim qilip béridu. **12** Chünki insaniy ten bir bolsimu nurghun ezaliri bolghinidek, shundaqla ezaliri nurghun bolsimu özara qoshulup bir ten bolghandek, Mesih Özimu hem shundaqtur. **13** Chünki hemmimiz, meyli Yehudiylar bolsaqmu, Grékler bolsaqmu, qullar bolsaqmu, hörler bolsaqmu, bir Rohta bir ten'ge

kirishke chömlüdürlüduq we bir Rohtin ichishke nésip qilinduq. **14** Chünki ten birla ezadin emes, belki köp ezalardin terki b tapidu. **15** Eger put: «Men qol bolmighinim üchün men ten'ge tewe emesmen» désila, undaqa u heqiqeten ten'ge tewe emes bolamdu? **16** Qulaq: «Men köz emes, shunga men ten'ge tewe emesmen» désila, undaqa u heqiqeten ten'ge tewe emes bolamdu? **17** Pütün ten közla bolsa, undaqa anglash sézimimiz nedin bolidu? Pütün ten qulaqla bolsa, undaqa purash sézimimiz nedin bolidu? **18** Halbuki, Xuda Özige layiq körgen ten ezalirining herbirini ayrim-ayrim öz jayigha orunlashturghan; **19** eger ularning hemmisi oxshash eza bolsa, undaqa uni qandaqmu ten dégili bolatti? **20** Emdilikte ezalar köp, ten bolsa birdur. **21** Köz qolgha: «Méning sanga éhtiyajim chüshmeydu!» déyelmeydu; yaki bash bolsa putlarga: «Méning silerge éhtiyajim chüshmeydu!» déyelmeydu. **22** Del eksiche, tendiki ajiz-erzimes dep körün'gen ezalar kem bolsa bolmaydu; **23** we hem tendiki biz étiwarsiz dep hésablighan ezalarga bolsa, téximu köprek étiwar qilimiz; shundaqla isketsiz dep qaralghan ezalirimiz téximu isketlik qilinidu; **24** eslide yarishimliq bolghan ezalirimizgha bolsa shundaq qilishning hajiti yoq. Emma Xuda pütün tenni shundaq birleshtürgenki, U étiwarsiz dep hésablan'ghan ezalarga téximu köp étiwar béridu. **25** Buningdin meqset tende héch bölünüşler bolmasliqi, belki barliq ezalar özara oxshash köyümchanliqta bolushi üchündur. **26** Bir eza japa-derd tartsa, barliq ezalar uning bilen teng japa-derd tartidu; bir ezagha sherep kelse, barliq ezalar uning bilen teng shadlinidu. **27** Emdi siler Mesihning ténidursiler, herbiringlar Uning ayrim-ayrim ezasidursiler. **28** Xuda jamaette mushundaqlarni orunlashturghan: — awwal rosullarni, andin peyghemberlerni, üchinchi bolup telim bergüchilerni; andin möjize körsetküchilerni, andin türlük késellerni saqaytish iltipatlirigha ige bolghanlarni, yadrem bergüchilerni, yétekchilik qilghuchilarni, herxil namelum tillarda sözleydighanlarni teyinlep orunlashturghandur. **29** Hemmeylen rosulmu?

Hemmaylen peyghembermu? Hemmaylen telim bergüchimu? Hemmaylen möjize körsetküchmu? **30** Hemmaylende saqaytish iltipatliri barmu? Hemmaylen namelum tillarda sözlemdu? Hemmaylen namelum tillarni terjime qilalamdu? **31** Emma siler chongraq iltipatlarni teqezza bolup qoghlanglar; halbuki, men hazir silerge hemmidin ewzel bir yolni körsitip bérey.

13 Men egerde bu dunyadiki kishiler sözlewatqan herxil tillar hetta perishtilerning tilliri bilenmu sözliyeleydighan bolsammu, biraq men méhir-muhebbetsiz bolsam, u chaghda men peqet bir «dang-dang» qilidighan mis dang, bir «chang-chang» qilidighan chang bolup qalimen, xalas. **2** Eger men peyghemberlik qilalisam, barliq sirlar, barliq bilimlarni chüshinip bolghan bolsammu, hem shuning bilen bir waqitta taghlarni yötkeyeligüdek toluq ishenchte bolsammu, emma mende méhir-muhebbet bolmisa, undaqta men héchnerse bolmighan bolimen. **3** Eger barliq mal-mülkümnü sediqige atap hem ténimni [Xudaning yolida] qurbanliq süpitide köydürülüşke sun'ghan teghdirdimu, emma mende yenila méhir-muhebbet bolmisa, undaqta méning héchqandaq paydam yoq bolghan bolidu. **4** Muhebbet sewr-taqetlik bolush hem méhribanliqtur; Muhebbet hesetxorluq qilmaydu: Muhebbet özini maxtimaydu, Tekebburluq qilmaydu, **5** Nomussizliq qilmaydu, Öz menpeetini közlep yürmeidu, Tériktürülmeydu, Könglide öchmenlik saqlamaydu; **6** Heqqaniysizliqtin xushal bolmaydu, Belki emeliyettin, heqiqettin xushal bolidu; **7** hemme ishta qorsiqi kenglik qilidu, hemmige yüzlinip [Xudagha] ishinidu, hemme ishqa ümid baghlaydu, hemmige chidaydu. **8** Méhir-muhebbet hergiz axirlashmaydu. Bésharetler bolsa, kargha kelmeydu: «namelum tillar» bolsa, tügeydu: [möjizilik] bilimlerru kargha kelmeydu. **9** Chünki bizning bilidighanlirimiz qismen, bésharet béridighanlirimiz qismen; **10** lékin mukemmellik kelgende, qismenlik yoqilidu. **11** Men kichikimde balilarche sözlidim,

balilarche oyldim, balilarche hésablidim; chong bolghinimda, men baliliqni tashlidim. **12** Chünki biz hazir bir tutuq dérizidin müjmel halda körimiz, lékin shu chaghda yüzmayüz körimiz: Hazir men qismen tonuymen, shu chaghda men [Xuda] méni tonup kéliwatqandek tonuymen. **13** Hazir ishench, ümid, méhir-muhebbettin ibaret bu üç nerse turuptu; bulardin eng üstün turidighini méhir-muhebbettur.

14 Méhir-muhebbetke intilip uni qoghlashinglar we hem rohiy iltipatlargha, bolupmu bésharet bérishke intizar bolunglar. **2** Chünki namelum tilda sözleydighan kishi ademlerge emes, belki Xudagha sözleydu; anglighuchilardin héchkim uni chüshenmeydu, emma u Rohta sirliq ishlarni éytip béridu. **3** Lékin bésharet béridighan kishi bolsa ademlerning étiqadini qurushqa, ularni righbetlendirüşke we teselli bérishke sözleydu. **4** Namelum tilda sözligüchi öz rohini quridu; emma bésharet bergüchi jamaetning [étiqadini] quridu. **5** Emdilikte men silerning hemminglarning namelum tillarda sözliyelishinglarni ümid qilimen, lékin bésharet bérishinglarni téximu ümid qilimen. Namelum tilda sözligüchi sözini terjime qilmisa, jamaetning étiqad qurulushida bésharet bergüchi uningdin ulugh bolidu. **6** Qérindashlar, men yéninglarga kélip, namelum tillardila sözliginim bilen melum wehiy, bilim, bésharet yaki telimni yetküzmisem, men silerge néme payda tegküzimen? **7** Hetta awaz chiqiralaydighan jansiz nersiler, meyli ney bolsun, chiltar bolsun shundaq; ularning ahanglirining bir-biridin perqi bolmisa, ularda chélin'ghan pede qandaqmu perq étilsun? **8** [Jeng] kaniyimu belgilik bir ahangda chélinmisa, kim jengge hazirlansun? **9** Shuningdek siler tilda éniq chüshineligüdek söz qilmisanglar, néme démekchi bolghininglarni kim chüshineleydu? Silér hawagha gep qilghandek bolisiler. **10** Jahanda, shübhisiyki, xilmuxil til-awazlar bar we ularning héchqaysisi menisiz emes; **11** eger emdi men melum awaz-tilning menisini bilmisem, men sözligüchige nisbeten yat we u manga nisbeten yat bolidu.

12 Ehwal silerdimu shundaq. Shunga, siler rohiy iltipatlarga qizghinliq bilan intilgenikensiler, jamaetning étiqadini quridighan iltipatlarga bay bolushqa intilinglar. 13 Shunga, namelum tilda sözleydighan kishi sözligenirini terjime qilip béreleydighan bolsam dep dua qilsun. 14 Chünki namelum tilda dua qilghinimda, rohim dua qilidu, lékin eqil-idrakimdin bolsa méwe chiqmaydu. 15 Undaqa qandaq qilish kérek? Men bezide rohim bilen dua qilimen, hem bezide eqil-idrakim bilenmu dua qilimen; men bezide rohim bilen medhiye naxshilirini éytimen, hem bezide eqil-idrakim bilenmu medhiye naxshilirini éytimen; 16 bolmisa, peqet rohing bilenla medhiye oqusang, ishletken [tilingni] bilmigenlarning qatarida olturghuchi teshekkürungge qandaqmu «Amin» déyelisun? Chünki u éytqiningni chüshenmeydu. 17 Sen derheqiqet teshekkürni yaxshi éytisen, emma yéningdiki anglighuchining étiqadi qurulghini yoq. 18 Men bundaq namelum tillarda shexsen hemminglardin köp sözleydighanliqim üçün Xudagha teshekkür éytimen; 19 halbuki, jamaette bolghanda, namelum tilda tümen éghiz sözligenimdin köre, bashqilargha telim-terbiye béreligüdek chüshinishlik sözdin besh éghizla sözliyelisem deymen. 20 Qérindashlar, eqil-hoshunglarda bala bolmanglar; yamanliq jehetide bowaq bolunglar, emma eqil-hoshunglarda pishqedem bolunglar. 21 Tewratta: «Chet tilliqlarning sözi we yat adamlarning lewliari arqiliq Men mushu xelqge gep qilimen; lékin shundaq bolsimu ular yenila Manga qulaq salmaydu — deydu Perwerdigar» dep pütülgendur. 22 Shunga «namelum tillar» bolsa bir alamet belgidur; étiqadchilargha emes, belki étiqadsizlarga alamet belgidur; wehiy-bésharetler bolsa, étiqadsizlar üçün emes, belki étiqadchilar üçün bolidu. 23 Shuning üçün pütkül jamaet bir yerde jem bolghanda, hemmisi öz aldigha bundaq namelum tillarda sözlewerse we sadda yaki étiqadsiz kishiler kirip qalsa, ular hemminglarni sarang bolup qapsiler déyishmemdu? 24 Emma hemminglar wehiy-bésharet yetküzsenglar, étiqadsiz yaki sadda kishi aranglarga kirip qalsa, hemminglar teripidin uning gunahirliriga tenbih bérilidu, hemminglar teripidin uning gunahkar ikenliki körsitilidu; 25 qelbidiki sirlar ashkare qilin'ghanda, u özini yerge tashlap: — «Xuda heqiqeten aranglardidur» dep Xudagha sejde qilidu. 26 Emdi qérindashlar, qandaq qilishimiz kérek? Siler bir yerge jem bolghininglarda, herbiringlarda [bir iltipat] bolidu; birside medhiye naxshisi, birside telim, birside namelum til, birside wehiy, birside namelum tilning yéshimi bolidu. Hemme ishlar étiqadning qurulusi üçün bolsun. 27 Namelum tilda sözligüchiler bolup qalsa, ikkisi yaki eng köp bolghanda üchi nöwet bilen sözlisun we birsi ularning éytqanlirini örisun. 28 Emma [jamaette] örigüchi bolmisa, u süküti qilsun; öz-özige we Xudagha éytsun. 29 Wehiy-bésharet yetküzgüchiler bolsa, ikki-üchi sözlisun; qalghanlar geplirining weznini ditlap tursun; 30 Emma olturghanlar arisidin bashqa bir kishige melum bir wehiy bérilse, sözlewatqan kishi sözini toxtitip nöwetni uninggha bersun. 31 Chünki hemminglar bir-birlep wehiy-bésharet yetküzsenglar bolidu; shuning bilen hemmeylen öginidu, hemmeylen righbetlinidu. 32 Peyghemberlarning öz rohliri peyghemberlarning özlirige itaet qilidu. 33 Chünki Xuda qalaymiqanchiliq tughdurghuchi emes, belki tinch-xatirjemlik bergüchidur. Barliq muqeddes bendilarning jamaetliride shundaq tertip bar. 34 Aranglardiki ayallar jamaetlerde sükütte oltursun; ularning sözlishige ruxset qilinmighan; Tewrat qanunida belgilen'gendek, ular [tertipke] boysunsun. 35 Emma ular melum ishni bilmekchi bolsa, öyide öz erliridin sorisun; ayalning jamaette sözlishi uyatliq ishtur. 36 Xudaning söz-kalami silerdin bashlan'ghanmu?! Yaki yalghuz silergila yétip kelgenmu?! 37 Birsi özini wehiy-béshareti yaki rohiy kishi dep sanisa, u silerge hazir yazghan bu sözümnin heqiqeten Rebning emri ikenlikini étirap qilsun. 38 Birsi buni étirap qilishni xalimisa, u étirap qilinmaydu. 39 Shuning üçün, i qérindashlar, wehiy-bésharetlerni yetküzüshke telmürüp intilinglar, shundaqla namelum

tillarda sözlashni cheklimglar. **40** [Xulase qilib éytqanda], herbir ish chirayliq, tertiplik qilinsun.

15 Emma, i qérindashlar, men silerge eslide yetküzgen xush xewerni bayan qilmaqchimen; siler bu xush xewerni qobul qilghan we uningda ching turuwatisiler; **2** men silerge yetküzgen xush xewer bolghan kalamda ching turghan bolsanglar, — (ishen'gininglar bikargha ketmigen bolsa) — siler uning arqiliq qutquzuluwatisiler. **3** Chünki men özümge amanet qilin'ghanlirini eng zörür ish süpitide silergimu tapshurdum; yeni, Tewrat-Zeburda aldin éytilghinidek, Mesih gunahlirimiz üçün öldi; **4** U depne qilindi; we üçinchi küni yene Tewrat-Zeburde aldin éytilghinidek tirildürüldi; **5** U Kéfasqa, andin on ikkiylen'ge köründi; **6** andin U bir sorunda besh yüzdin artuq qérindashqa köründi; ularning köpinchisi бүгүнкү күнде tirik, emma beziliri ölümde uxlawatidu; **7** U Yaqupqa, andin rosullarning hemmisige köründi; **8** Hemmisidin kéyin U xuddi waqitsiz tughulghan bowaqtek bolghan mangimu köründi. **9** Chünki men rosullar arisidiki eng töwinimen, rosul dep atilishqa layiq emesmen; chünki men Xudaning jamaitige ziyankeshlik qilghanmen. **10** Lékin hazir némila bolsam Xudaning méhir-shepqiti arqiliq boldum; Uning manga körsetken shu méhir-shepqiti bikargha ketmidi; chünki men [Xudaning xizmitide] barliq rosullardin bekrek japaliq ishligenmen; emeliyette ishligüchi men emes, belki men bilen bille bolghan Xudaning méhir-shepqitidir. **11** Démek, meyli men yaki bashqa [rosullar] bolsun, hemmimizning yetküzgenliri oxshash bolup, u del siler ishinip qobul qilghan xush xewerdur. **12** Emma Mesih ölgenler ichidin tirildürülgen dep jakarlan'ghan bolsa, qandaqmu aranglardiki beziler ölgenlarning tirilishi dégen yoq ish, deydu? **13** Emma ölgenlarning tirilishi dégen yoq ish bolsa, Mesihning tirilishimu yoq ish bolghan bolatti. **14** Shuningdek eger Mesih ölümدين tirilgen bolmisa, jakarlighan xewirimiz bihude bolghan, silerning étiqadinglarmu bihude bolghan

bolatti. **15** Hetta bizmu Xuda toghrisidiki yalghan guwahchilar bolghan bolattuu — chünki biz Xudaning Mesihni ölümدين tirildürülenlikige guwahliq berduq. Eger heqiqeten ölümدين tirilish bolmisa, Xuda Mesihnimu ölümدين tirildürmigen bolatti. **16** Chünki ölgenler qayta tirildürülmise, Mesihmu tirilmigen bolatti. **17** Mubada Mesih tirilmigen bolsa, étiqadinglar kéreksiz bolghan, siler téxiche gunahliringlarda yürüwatqan bolattinglar, **18** shundaqla Mesihde ölümde uxlawatqanlarmu halaketke yüz tutqan bolatti. **19** Eger ümidimizni peqet bu dunyadiki hayatimiz üçünla Mesihge baghligghan bolsaq, biz insanlar arisidiki eng bichare ademlerdin bolghan bolimiz. **20** Emma emeliyette, Mesih ölümde uxlighanlar ichide «hosulning tunji méwisi» bolup, ölümدين tirilgendur; **21** Chünki bir insan arqiliq ölüm [alemde] peyda bolghinidek, ölümدين tirilishmu bir insan arqiliq [alemde] peyda boldi. **22** Adamatimizdin bolghanlarning hemmisi [uning tüpeylidin] ölümge mehkum bolghanliqigha oxshash, Mesihde bolghanlarning hemmisi [Uning tüpeylidin] ölümدين hayatqa érishidu. **23** Emma hemmeylen öz nöwet-qatarida tirilidu; tunji hosulning méwisi bolghan Mesih birinchi; ikkinchiler bolsa Mesihning dunyagha qaytip kelginide özige tewe bolghanlar. **24** Andin axiret bolidu; shu chaghda U barliq hökümranlıqni, barliq hoquq we herxil küchlerni emeldin qaldurup, padishahliqni Xuda-Atigha tapshuridu. **25** Chünki U barliq düşmenlerni [meghlup qilip] ayighi astida qilghuche hökümlürüshi kérektur; **26** eng axirqi yoqitilidighan düşmen bolsa ölüm özüdur. **27** Chünki [Zeburda] «[Xuda] pütkül mewjudatni Uning ayighi astigha boysundurghan» [dep pütüklüktur]. Emma «pütkül mewjudat Uninggha boysundurulghan» déyilginide, roshenki, shu «pütkül» dégen söz «hemmini Uninggha Boysundurghuzghuchi»ning özini ichige alghan emestur. **28** Emma hemme hemmini özige boysundurghuchigha boysunidu; shuning bilen Xuda hemmining hemmisi bolidu. **29** Ölümدين tirilish bolmisa, bezilerning ölgenler

üchün chömüldürülüşini qandaq chüshinish kérek? Ölgénler zadi tirilmise, kishiler ular üchün néme dep chömüldürüldü? **30** Bizler néme dep [her küni] her saette xewp-xeterge duch kélip yürimiz? **31** Rebbimiz Mesih Eysada silerdin pexirlinishim rast bolghandek, [i qérindashlirim], men herkünü ölümge duch kélimen. **32** Eger insanlarning nuqtineziridin éytqanda «Efesus shehiride wehshiy haywanlar bilen élishtim» désem, ölgénler ölüm din tirilmise, buning manga néme paydisi? «Ete beribir ölüp kétidighan bolghandin kéyin, yep-ichip yürüwalayli» dégen söz yolluq bolmamti? **33** Aldanmanglar; chünki «Yaman hemrahlar exlaqni buzidu». **34** Heqqaniy bolush üchün oyghininglar, gunahdin qol üzünglar; chünki beziliringlarda Xuda toghruluq xewer yoqtur — buni éytsam siler üchün uyat emesmu? **35** Belkim birsi: «Ölükler qandaq tirildüriler? Ular qandaq ten bilen tiriler?» — dep sorishi mumkin. **36** I exmeq kishi, séning térhining, ölmey turup qaytidin tirilmeydu. **37** Hem séning térhining, ösümlükning téni emes, belki uning yalingach déni — mesilen, bughdayning yaki bashqa birer ziraetning déni, xalas. **38** We kéyin Xuda Öz xahishi boyiche uninggha melum bir tenni béridu; shundaqla uruq danlirining herbirige özining ténini ata qilidu. **39** Janiwarlarning etliri bolsa bir-birige oxshimaydu; insanlarning özige xas etliri bar, haywanlarning özige xas etliri bar, uchar-qanatlariningmu bar, béliqlarningmu bar. **40** Asmanda jisimlar bar, yer yüzidimu jisimlar bar; emma asmandikisining jula-sheripi bashqiche, yer yüzidikisiningmu bashqiche bolidu; **41** Quyashning shan-sheripi bir xil, ayning sheripi yene bir xil, yultuzlarning shan-sheripi yene bir xildur; chünki yultuzlar shan-sherepliride bir-biridin perqlinidu. **42** Ölüm din tirilish hem shundaqtur. [Ten] chirish halitide térilidu, chirimas halette tirildürüldü; **43** Uyatliq halette térilidu, shan-sherep bilen tirildürüldü; ajiz halette térilidu, emma küch-qudret bilen tirildürüldü. **44** U tebietke tewe bir ten süpitide térilidu; rohqa tewe bir ten bolup tirildürüldü; eslide tebietke tewe bir «janliq» ten bolghan bolsa, emdi

rohiy bir ten bolidu. **45** Shunga [Tewratta] mundaq pütülgenki: «Tunji insan Adem’atimiz tirik bir jan qilip yaritildi»; emma «axirqi Adem’ata» bolsa hayatliq bergüchi Roh boldi. **46** Emma awwal kelgini rohiy adem emes, belki «tebietke tewe bolghuchi» adem idi, kéyin «rohiy adem» keldi. **47** Deslepki insan bolsa yerdin, tupraqtin apiride qilin’ghan; ikkinchi insan bolsa asmandin kelgendur; **48** Tupraqtin apiride qilin’ghini qandaq bolghan bolsa, [uningdin] [bolghan] «tupraqliq»larmu shundaq bolidu; asmandin kelgini qandaq bolsa, uningdin bolghan «asmanliqlar»mu shundaq bolidu. **49** Bizler «tupraqliq adem» süritide bolghinimizdek, «asmanliq adem» süritidimu bolalaymiz. **50** Emma shuni éytimenki, i qérindashlar, et we qandin törelgenler Xudaning padishahliqigha warisliq qilalmaydu; chirigüchi chirimaydighan’gha warisliq qilalmaydu. **51** Mana, men silerge bir sirni éytip bérimen; biz hemmimizla [ölümde] uxlaydighanlardin bolmaymiz; biraq hemmimiz özgertilimiz! **52** Bir deqiqidila, közni bir yumup achquche, eng axirqi kanay chélin’ghanda özgertilimiz; chünki kanay chélsila ölgénler chirimas hayatqa tirildürüldü, shundaqla özgertilimiz; **53** Chünki bu chirip ketküchi chirimas hayatni kiyiwélishi, bu ölgüchi ölmeslikni kiyiwélishi kérek; **54** Emma chirip ketküchi chirimas hayatni kiygende, bu ölgüchi ölmeslikni kiygende, shu chaghda bu söz emelge ashurulidu: «Ölüm ghelibe teripidin yutulup yoqutulidu!». **55** «Ah, ölüm, séning neshtiring qéni?! Ah, ölüm, séning ghelibeng qéni?!» (*Hadēs g86*) **56** Ölümdeki neshter — gunahtur, gunahning küchi bolsa, Tewrat qanuni arqiliq namayan bolidu. **57** Lékin bizni Rebbimiz Eysa Mesih arqiliq bularning üstidin ghelibige érishtürgüchi Xudagha teshekkür! **58** Shuning üchün, söyümlük qérindashlirim, ching turup tewrenmes bolunglar, Rebning xizmitidiki ishliringlar hemishe keng ziyadileshsun; chünki Rebde bolghan ejir-japayinglar hergiz bihude ketmeydighanliqini bilisiler.

16 Emdi muqeddes bendiler üchün iane toplash toghruluq, silermu Galatiya ölkisidiki jamaetlerge tapilighinimdek qilinglar.

2 Her heptining birinchi künide herbiringlar obdan bilisiler; men silerdin ötünimenki, tapawitnglarning berikiti boyiche uningdin bir mushundaq kishilarning we ular bilen birlikte ülüshini ajritip öz yéninglarda saqlap qoyunglar; xizmette herbir japa tartiwatqanlarning shundaq qilsanglar, kelgen waqtimda iane sözlirige kiringlar. 17 Emma [yéninglardin] toplash hajet bolmaydu. 3 Men kelginimde, siler Istifanas, Fortunatus we Aqayikusning bu yerge qaysi adamlarni layiq körüp tallisanglar, men méni yoqlap kelgenlikidin shadlandim; chünki shulargha [tonushturush] xetlirini yézip béríp ular siler tereptin kem bolghanlirini toluqlap mushu iane-shepqitnglarni Yérusalémgha berdi. 18 Chünki ular méning rohimni we apirip bérishke ewetimen. 4 Méningmu bérishim hem silerningkinimu yéngilandurdi; shunga muwapiq körülse, ular manga hemrah bolup shundaq adamlarni etiwarlap hörmetlenglar. 19 baridu. 5 Emma men Makédoniye ölkisidin Asiyadiki jamaetlerdin silerge salam. Akwila we ötkendin kéyin yéninglarga kélimen — chünki Priskilla hem ularning öyide jem bolidighan men Makédoniyedin ötmekchimen — 6 belkim jamaettinmu Rebde silerge qizghin salam men siler bilen bille bir mezigil turushum yollaydu. 20 Qérindashlarning hemmisi silerge mumkin, hetta yéninglarda qishlap qélishimmu salam yollaydu. Bir-biringlar bilen pak söyüşler mumkin; shuningdek andin qeyerge barmaqchi bilen salamlishinglar. 21 Mana, menki Pawlus bolsam, siler yadrem qilip, méni yolgha sélip öz qolum bilen salam yéziwatimen! 22 Herkim qoyarsiler. 7 Chünki bu qétim silerni yol Reb Eysa Mesihni söygüchi bolmisa, uninggha üstidila körüp ötip kétishni xalimaymen, belki lenet bolsun! Rebbimiz, kelgeysen! 23 Reb Eysa Mesihning méhir-shepqiti hemminglarga yar bolghay! 24 Méning Mesih Eysada bolghan muhebbitim hemminglar bilen bille bolghay. Chünki [mushu yerde] manga ajayib chong, Amin!

utuq-méwe bériwatqan bir ishiq keng échildi, shuningdek qarshi chiqquchilarmu köp. 10 Timotiy yéninglarga béríp tursa, uning aranglarda qorqmay erkin-azade yürüşhige köngül bölünglar. Chünki umu manga oxshash Rebning xizmitini ishlewatidu. 11 Shunga héchkim uni töwen körmisun; belki uni méning yéninggha kélishi üçhün aman-ésen uzitip yolgha sélip qoyunglar; chünki uning qérindashlar bilen bille kélishini kütmektimen. 12 Emma qérindishimiz Apollosqa kelsem, uningdin qérindashlar bilen bille silerning yéninglarga bérishni köp ötündüm. Lékin uning hazirche barghusi yoq. Kéyin purset piship yétilgende baridu. 13 Hoshiyar bolunglar, étiqadta ching turunglar; merdane erdek bolunglar! Qeyser bolunglar! 14 Silerning qilghan hemme ishinglar méhir-muhebbet bilen qilinsun. 15 Emdi, i qérindashlar, Axaya ölkisidiki eng deslepki étiqad méwisi bolghan Istifanas we uning ailisidikilerni, shundaqla ularning Xudaning muqeddes bendilirining xizmitide bolushqa qandaq özlirini atighanliqini

Korintliqlargha 2

1 Xudaning iradisi bilan békitilgan, Mesih Eysaning rosuli menki Pawlus we qérindash bolghan Timotiydin Korint shehiride turuwatqan, Xudaning jamaitige we shuningdek pütkül Axaya ölkisidiki barliq muqeddes bendilerge salam! **2** Atimiz Xuda hem Reb Eysa Mesihning silerge méhir-shepquwe xatirjemlik bolghay! **3** Rebbimiz Eysa Mesihning Atisi, rehimdilliqlarning igisi Ata, barliq righbet-tesellining Igisi bolghan Xudagha teshekkür-medhiye oqulghay! **4** Biz uchriqan herqandaq japa-musheqqette U bizge righbet-teselli bériwatidu, shuning bilen biz Xuda teripidin righbetlendürülgen bolup U yetküzgen righbet-teselli bilen herqandaq bashqa japa-musheqqetke uchriqanlarga righbet-teselli béreleydighan bolduq. **5** Chünki, Mesihning azab-oqubetliri biz terepke éship tashqandek, Mesih arqiliq bolghan righbet-tesellimizmu éship tashidu. **6** Emma biz japa-musheqqette qalsaqmu bu silerning righbet-teselli we nijat tépishlar üçün bolidu; bular silerning biz tartqan azab-oqubetlerge oxshash azab-oqubetlerge chidishlar bilen silerdimu hasil qilinidu; biz righbet-teselli tapsaqmu u silerning righbet-tesellirlar we nijatlar üçün bolidu; shunga bizning silerge baghliqan ümidimiz mustehkemdur; chünki siler azab-oqubetlerdin ortaq nésiwilik bolsanglar, oxshashla righbet-tesellidin ortaq nésiwilik bolisiler dep bilimiz. **8** Chünki, i qérindashlar, silerning Asiyada duch kelgen japa-musheqqettin xewersiz yürüshüglarni xalimaymiz; u waqitlarda biz chidighusiz éghir bésimga duch kelduq, hetta hayatning özidin ümid üzgüdek bolghaniduq. **9** Emma özimizge emes, belki ölgenlerni tirildürgüchi Xudagha tayinishimiz üçün qelbimizde ölümge mehkum qilin'ghandek yürettuq. **10** U bizni bundaq dehshetlik bir ölümün qutquzghan we hazir qutquzmaqta, we bizni yenila qutquzidu, dep uninggha ümid baghliduq; **11** silermu buningda hem biz üçün dua-tilawetler bilen medet bériwatisiler;

shundaq qilib talay adamlarning wasitisi arqiliq bizge körsitilgen iltipat tüpeylidin talay adamlar [Xudagha] rehmetler éytidighan bolidu. **12** Chünki pexrimiz, yeni wijdanimizning guwahliqi shuki, Xudaning aldida sap niyetler we semimiylik bilen (insaniy paraset bilen) emes, belki Xudaning méhir-shepquwe bilen biz bu dunyagha nisbeten we bolupmu silerge nisbeten özimizni tutuwaldighan bolduq. **13** Chünki silerge yazghimiz oquyalaydighan we tonup yételeydighandin bashqa héch nerse emes; lékin men silerning bizni qismen tonup yetkinglar boyiche Reb Eysaning künde siler bizning pexrimiz bolidighininglardek bizlernimu silerning pexringlar bolidu dep bizni toluq tonup yétishlarni ümid qilimen. **15** Shuning bilen mushundaq ishenchte bolup men eslide ikkinchi qétim silerge méhir-shepquwe yetküzishke awwal silerning qéshinglarga barmaqchidim; **16** yeni, qéshinglardin Makédoniyeghe ötüp, andin Makédoniyedin yene qéshinglarga kélisni, shundaqla siler teriplaridin Yehudiye ölkisige uzitilishimni ümid qilghanidim. **17** Mende shundaq niyet bolghanda, men uni yéniklik bilen qarar qilghanmu? Men niyet qilghanda, mende «etlik» kishilerdikidek: birdem «berheq, berheq» we birdem «yaq, yaq» déyish barmu? **18** Emma Öz sözide turghinidek, bizning silerge éytqan sözimiz birdem «berheq» we birdem «yaq» bolmaydu; **19** Chünki biz (men we Silwanus we Timotiy)ning aranglarda jakarlighimiz — Xudaning Ogli, Eysa Mesih, birdem «berheq» we birdem «yaq» emestur; belki Uningda «berheq»la bardur. **20** Chünki Xudaning qanchilik wediliri bolushidin qet'iynezer, ular Uningda «berheq»tur, we biz arqiliq Uningdimu Xudagha shan-sherep keltüridighan «Amin» bardur. **21** Emdi bizlerni siler bilen bille Mesihde ching turghuzghuchi bolghini hem bizni mesihligini bolsa Xudatur. **22** U yene üstimizge möhür bésip, qelbimizge Öz Rohini «kapalet» bolushqa ata qildi. **23** Emma Xudani öz jénimga guwahchi bolushqa chaqirimenki, Korintqa téxi barmighanliqimning sewebi könglunlarni ayash üçün idi. **24** Hergiz özimizni iman-

étiqadinglar üstige höküm sürgüchilermiz, démek, belki silerning shad-xuramliqlinglarni ashurushqa silerge hemkarlashquchilarmiz; chünki siler étiqad arqiliqla mezmur turisiler.

2 Lékin men ichimde, qéshinglarga barsam yene azar élip barmaymen dégen qarargha keldim. **2** Chünki eger men silerge azar bersen, méning tüpeylimdin azar yégenlerdin bashqa qaysibiri méni shadlanduralisun? **3** Men esli méni shadlandurushi tégishlik bolghanlardin eksiche azar yep qalmay dégen meqsette shu xetni yazdim; chünki méning shadliqim siler hemminglarningmu shadliqidur dep siler hemminglarga ishench baghldim. **4** Chünki eslide özüm éghir azab ichide qelbimdiki derd-elemdin köp köz yashlirimni tökküzüp turup silerge shu xetni yazghanidim; meqsitim silerge azar bérish emes, belki silerge chongqur baghlan'ghan, éship tashqan muhebbitimni bilishinglar üçün idi. **5** Emma birersi azar yetküzgen bolsa, uning azar yetküzgini men emes deymen, u belki melum derijide (bu ishni ziyade éghir qilghum yoq) hemminglarga azar yetküzdü. **6** Bundaq ademning köpinchinglar teripidin tenbihlen'gini yéterliktur; **7** Shunga hazir eksiche, siler uninggha méhir-shepset körsitip righbet-teselli bérishinglarga toghra kélidu; bolmisa bundaq bir kishi belkim ghayet zor derd-elemdin özini yoqitishimu mumkin. **8** Shunga men silerge uninggha muhebbitinglarni ispatlashinglarni jékileymen. **9** Shu xétimni yene bir meqsette, yeni silerning hemme ishlarda itaetmen yaki itaetmen emeslikinglarni sinap bilishim üçün yazdim. **10** Lékin siler qaysibirini melum ish üçün kechürüm qilghan bolsanglar, menmu hem uni shundaq qilghan bolimen; menmu melum bir ishni kechürüm qilghinimda (bire ishni kechürüm qilghan bolsam), men silerni dep Mesihning huzurida shundaq qildim. **11** Shuning bilen Sheytan bizdin héch üstünlükke érishelmeydu; chünki biz uning hiyle-mikirliridin bixewer emesimiz. **12** Emdi Mesihning xush xewirini jakarlashqa Troas shehirige kelginimde we shundaqla Reb teripidin [purset] ishiki manga échilghini bilen, **13** qérindishim Titusni

tapalmighinim tüpeylidin rohim aram tapmidi; shuning bilen men shu yerdikiler bilen xoshliship, Makédoniyege seper aldim. **14** Emma bizni Mesihde hemishe tentene bilen ghalibane bashlaydighan, biz arqiliq her yerde Özige dost tartquchi xushpuraqni chachquchi Xudagha teshekkür! **15** Chünki biz Xudagha yetküzüliwatqan Mesihning xushpuriqidurmiz, hem qutquzuluwatqanlar arisida hem halaketke kétiwatqanlar arisida shundaqmiz; **16** kényinkilerge ölümge bolghan ölümning puriqi, aldinqilargha hayatliqqa bolghan hayatliqning puriqidurmiz; emdi mushundaq ishlarning höddisidin kim chiqalaydu? **17** Chünki biz köp kishilerning qilghinidek Xudaning kalam-sözini soda-sétiq ishi qilmaymiz; eksiche biz semimiylik bilen Xuda aldida Xudadin [ewetilgenler] süpitide Mesihde sözleymiz.

3 Biz yene özimizni tewsiye qilghili turuwatamduq? Yaki bashqa bezilerge kérek bolghandek, silerge yézilghan yaki siler yazghan tewsiyinaimler bizge kérekmu? **2** Siler özünglar bizning tewsiyinaimizdursiler, qelbimizde pütülgen, her insan'gha tonush bolghan we oqulidighan. **3** Silerning biz teripimizdin perwish qilin'ghan, Mesihning mektupi ikenlikinglar ayan boldi (bu mektup siyah bilen emes, belki tirik Xudaning Rohi bilen yézilghan; tash taxtaylarga emes, belki qelbning etlik taxtaylirigha pütüklüktur). **4** Emdi bizning Mesih arqiliq Xudagha qaraydighan shunche zor ishenchimiz bar; **5** özimizni birernersini qilghudek iqtidarimiz bar dep chaghlighinimiz yoqtur; iqtidarliqimiz bolsa belki Xudadindur. **6** U bizni yéngi ehding xizmetkarliri bolushqa iqtidarliq qildi; bu ehde pütüklük söz-jümlilerge emes, belki Rohqa asasan'ghan. Chünki pütüklük söz-jümliler ademni öltüridu; lékin Roh bolsa ademge hayat keltüridu. **7** Emma söz-jümliler bilen tashlarga oyulghan, ölüm keltüridighan xizmet shan-sherep bilen bolghan we shundaqla Israillar Musaning yüzide julalan'ghan shan-shereptin yüzige közlirini tikip qariyalmighan yerde (gerche shu shan-sherep hazir emeldin qaldurulghan bolsimu), **8** Roh bilen yürüzüldighan xizmet téximu

shan-shereplik bolmamdu? **9** Chünki ademning gunahini békitidighan xizmet shereplik bolghan yerde, insanni heqqaniy qilidighan xizmetning sheripi téximu éship tashmamdu!? **10** Chünki eslide shan-shereplik bolghan ishning hazirqi ghayet zor shan-shereplik ishning aldida héchqandaq shan-sherepliklikli yoqtur; **11** chünki emeldin qaldurulghan ish eslide shan-sherep bilen keltürülgen yerde, hazir ornini basqan ish téximu shan-shereplik bolidu. **12** Bizde shunche zor shundaq bir ümid bolghaniken, biz tolimu yüreklik bolimiz. **13** Biz Israillarni emeldin qaldurulidighan [ehdining] parlaq nurigha közini tikip qarashning aqiwitige uchrup ketmisun dep yüzige chümperde tartiwalghan Musagha oxshamaymiz. **14** Emma ularning oy-köngülliri qadaqlashqanidi; chünki бүгүн'ge qeder kona ehdini oqughinida mushu chümperde éliwétilmey keldi; chünki peqet Mesihde bolghandila u élip tashliwétilidu. **15** Emma бүгүн'ge qeder, Musaning yazmiliri oqulghinida shu chümperde yenila qelbini yépiwalmaqta. **16** Emma herkim Rebge qarap burulsa, chümperde élip tashlinidu. **17** Emma Reb shu Rohtur; we Rebning Rohi qeyerde bolsa, shu yerde hörlük bolidu. **18** We biz hemmimizning yüzimiz chümperdisiz halda Rebning shan-sheripige qarighinida, Uning oxshash süritide bolushqa Roh bolghan Reb teripidin shan-sherep üstige shan-sherep qoshulup özgertilmektimiz.

4 Shunga [Xuda] bizge rehim-shep-qet körsetkendek, bu xizmet bizge amanet qilin'ghaniken, biz bel qoywetmeymiz; **2** emdilikte shermendilikke ait yoshurun ishlarni tashlap, ne aldamchiliqta mangmay, ne Xudaning sözini burmilimay, belki heqiqetni eynen ayan qilish bilen Xuda aldida durusluqimizni her ademning wijdanigha körsitimiz. **3** Emma xush xewirimiz chümkelgen bolsimu, u halak boluwatqanlarga nisbeten chümkelidi; **4** Chünki Xudaning süret-obrazi bolghan Mesihning shan-sheripi toghrisidiki xush xewerning nuri ularning üstide yorusimisun dep, bu zamanning ilahi étiqadsizlarning oy-zéhinlirini kor qildi. (aiōn g165) **5** Chünki

biz özimizni emes, belki Mesih Eysani Reb, shuningdek özimizni Eysa üçün silerning xizmetkaringlar dep élan qilimiz. **6** Chünki «qarangghuluqtin nur yorusun» dep buyrughan Xuda, Mesihning didaridin Özining shan-sheripini tonutushqa bolghan yoruqluqning [biz arqiliq] chéchilishi üçün, bizning qelbimizni yorutqandur. **7** Emma qudretning ghayet zorluqi bizdin emes, belki Xudadin bolghanliqi körünsun dep bu göherge sapal idishlarda qachilaqliq halda igidarliq qilimiz. **8** Mana biz herterepte qistilip qalduq, emma yenjilmiduq; temtirep qalduq, emma ümidsizlenmiduq; **9** ziyankeshlikke uchrawatimiz, emma hemdemsiz qalmiduq; yiqitilduq, emma halak bolmiduq; **10** Eysaning hayati ténimizde ayan qilinsun dep, herdaim ténimizde Eysaning ölümünü kötürüp yürümisiz. **11** Chünki Eysaning hayati ölidighan etlirimizde ayan qilinsun üçün, tirik qalghan bizler herdaim ölümge tapshurulmaqtimiz. **12** Shuning bilen bizde ölüm ishlewatidu, emma hayat silerde ishlewatidu. **13** We «Men ishendim, shunga söz qildim» dep yézilghandikidek iman-ishenchitiki rohqa ige bolup, bizmu ishenduq we shuning bilen söz qilimiz; **14** chünki Reb Eysani tirildürgen [Xuda] bizni Eysa bilen birge tirildüridu, shundaqla bizni siler bilen birge Öz aldigha hazir qilidu, dep bilimiz. **15** Chünki [bu] hemme ishlar siler üçündurki, téximu köp kishilerning wujudida éship tashquche béghishlan'ghan méhir-shep-qet sewebidin köp kishilerningmu Xudani ulughlap éytqan teshekkürliri éship tashidu. **16** Shunga biz bel qoyuwetmeymiz; gerche tashqi insanliqimiz solashsimu, derheqiqet ichki insanliqimiz kündin-kün'ge yéngilanmaqta. **17** Chünki bizning bir deqilik we yénik japamusheqqetlirimiz biz üçün éship tashqan, menggülük, zor wezinlik shan-sherepni hasil qilidu. (aiōnios g166) **18** Shunga biz körün'gen ishlarga emes, belki körünmes ishlarga köz tikimiz; chünki körün'gen ishlar waqitliq, emma körünmes ishlar menggülüktur. (aiōnios g166)

5 Chünki bu zémin'gha tewe öyimiz, yeni bu chédirimiz yoqitilsimu, Xuda teripidin

bolghan, insan qoli bilen yasalmighan bir öy, yeni asmanlarda ebediy bir makanimiz bardur dep bilimiz. (aiōnios g166) **2** Emdi bu [kona öyimizde] turghinimizda asmandiki öyimizni kiyiwélissha zor intizar bilen ah urmaqtimiz **3** (berheq, [asmandiki öyimizni] kiyiwalsaq yalingach qalmaymiz). **4** Chünki mushu chédirda turghinimizda, éghirchiliqta ah urmaqtimiz; bu bizning yalingachlinishni xalighinimiz emes, belki kiyindürülüşni, yeni bizde ölidighan néme bolsa, uning hayat teripidin yutulushini xalaymiz. **5** Emdi bizni del mushu ishqa teyyarlighuchi bolsa Xudadur; U bizge «kapaet» bolghan Öz Rohinimu ata qildi. **6** Shuning bilen biz hemishe yureklik bolimiz; hemde ténimizde makan tutqinimizda Rebbin néri bolghan musapir bolimiz dep bilimiz **7** (chünki biz körüş sézimi bilen emes, étiqad bilen mangimiz); **8** biz yureklik bolup, shuningdek tendin néri bolup Reb bilen bille bir makanda bolushqa téximu xursenmiz. **9** Shuning bilen, meyli tende bolayli, tendin néri bolayli, uni xursen qilishni istek-nishan qilip intilimiz. **10** Chünki tende qilghan emellirimizni, yaxshiliq bolsun, yamanliq bolsun, herbirimizge qayturulushi üçün Mesihning soraq texti aldida hazir bolushimiz lazim bolidu. **11** Shuning bilen Rebning dehshitini bilgenlikimiz üçün, insanlarni ishendürüşke tirishimiz; lékin biz Xudagha ochuq-ashkarimiz, shuningdek silerning wijdaninglardimu ashkare tonulsaq dep ümid qilimen. **12** Biz hazir özimizni qaytidin silerge tewsiye qilghinimiz yoq, belki peqet silerde qelbdiki ishlardin emes, tashqi qiyapettin pexirlinidighanlarga bergüdek jawab bolsun dep, silerge bizlerdin pexirlinish imkaniyitini yaritip bériwatimiz. **13** Chünki ich-ichimizge sighmay qalghan bolsaqmu Xuda aldida shundaq bolduq, salmaq bolsaqmu siler üçün shundaq bolimiz. **14** Chünki Mesihning muhebbiti bizni [shundaq qilishqa] ünneydu; chünki biz birsi hemmeylen üçün öldi, shunga hemmeylennimu öldi, dep hésablaymiz. **15** We U hemmeylenni dep öldi, buningdin meqset, hayat bolghanlar özliri üçün emes, belki ularni dep ölüp tirilgüchi üçün yashishi üçündür. **16**

Shuning bilen biz buningdin kéyin héchkimni insanlarche tonumaymiz; hetta biz Mesihni insanlarche tonughan bolsaq, buningdin kéyin uni yene shundaq tonumaymiz. **17** Shunga emdi birsi Mesihde bolsa, u yéngi bir yaritilghuchidir! Kona ishlar ötüp, mana, hemme ish yéngi boldi! **18** We barliq ishlar Xudadindur; U bizni Mesih arqiliq Özige inaqlashturdi, shundaqla bizge inaqlashturush xizmitini tapshurdi: — **19** démek, Xuda Mesihde ademlerning itaetsizliklerini ularning eyibi bilen hésablashmay, alemni Özige inaqlashturdi; shuningdek bizge inaqlashturush xewirini amanet qilip tapshurdi. **20** Shunga xuddi Xuda biz arqiliq [ademlerdin inaqliqqa kélisshni] ötüñginidek, biz Mesihke wakaliten elchilerdurmiz; Mesihning ornida «Xudagha inaqlashturulghaysiler!» dep ötünimiz. **21** Gunahqa héch tonush bolmighan kishini Xuda bizni dep gunahning özi qildi; meqsiti shuki, bizning Uningda Xudaning heqqaniyliqi bolushimiz üçündür.

6 Emdi [Xudaning] hemkarliri süpitide silerdin Uning méhir-shepqitini qobul qilip turup uni bikargha ketküzmenglar dep ötünimiz **2** (chünki u: «Shapaet körsitilidighan bir peytte duayingni ijabet qilishni békitkenmen, nijat-qutulush yetküzülidighan bir künide Men sanga yardemde bolushumni békitkenmen» — dédi. Mana, hazir bolsa «shapaet körsitilidighan yaxshi peyt»; mana, hazir «nijat-qutulush küni»dur!). **3** [Rebning] xizmitige dagh keltürülmisun dep héchqandaq ishta héchkimning imanigha tosalghuluq qilmaymiz; **4** belki herbir ishta özimizni Xudaning xizmetkarliri süpitide nemune qilip yürimiz; zor chidamliq bilen, jebir-zulumlarda, japa-musheqqetlerde, bésim-qistaqlarda, **5** kamcha yarilirida, zindanlarda, qozghilang-topilanglar ichide, éghir méhnetlerde, tünesherde, roza tutushlarda, **6** pakliq bilen, bilimler bilen, sewr-taqetlik bilen, méhribanliqlar bilen, Muqeddes Roh bilen, saxtiliqsiz méhir-muhebbet bilen, **7** heqiqetning söz-kalami bilen, Xudaning küch-qudriti bilen, heqqaniyliqning ong-sol qollardiki qoralliri bilen, **8** hem izzet-shöhrette hem haqaret ichide,

töhmət hem teriplinishler ichide [özümnizni Xudaning xizmekarliri süpitide namayan qilduq]; yalghanchilar dep qaralghan bolsaqmu semimiy-sadiq bolup, **9** namsiz bolduq-yu, emma meshhormiz; öley dep qalduq-yu, emma mana, hayatturmiz; terbiyide jazalanduq-yu, emma ölümge mehkum qilinmiduq; **10** derd-elem tarttuq-yu, emma daim shad-xuramliqta turimiz; namrat bolghinimiz bilen, emma köp adamlarni bay qilghuchimiz; héchnémimiz yoq bolghini bilen, emma hemmige igidarmiz. **11** Silerge ochuq-yoruq sözliduq, ey Korintlilar, bizning baghrimiz silerge keng échildi! **12** Emma chüshkünlerge righbet-teselli bergüchi Siler biz tereptin qisilghan emes, lékin öz ich-baghringlarning tarliqidin qisilisiler; **13** emdi adil almashturushta bolup — (öz perzentlirimge sözligenek sözleymen) — baghringlarni bizgimu keng échinglar. **14** Étiqadsizlar bilen bir boyunturuqqa chétilip tengsizlikte bolmanglar; chünki heqqaniyliq we qebihlik otturısında qandaqmu ortaqliq bolsun? Yoruqluqning qaranggihuluq bilen qandaq hemrahliq bolsun? **15** Mesihning Béalial bilen néme inaqliq bolsun? Ishen'güchining ishenmigüchi bilen qandaq orta q nésiwisi bolsun? **16** Xudaning ibadetxanisining butlar bilen qandaq birliki bolsun? Chünki siler tirik Xudaning ibadetxanisidursiler — Xudaning: «Men ularda turimen, ularning arisida yürimen; ularning Xudasi bolimen we ular Méning xelqim bolidu» déginidek [siler Uning ibadetxanisidursiler]; **17** Shuning üçün «Ularining arisidin chiqip kétinglar, Manga ayrilinglar», — deydu Reb, — «héch napak nersige tegküchi bolmanglar», «shundila Men silerni qobul qilimen», **18** we: «Men silerge Ata bolimen, siler Manga oghul-qizlirim bolisiler» — deydu Hemmige Qadir bolghan Reb.

7 Emdi bu wedilerge muyesser bolghandin kéyin, i söyümlükler, özimizni etlerdiki hem rohtiki herxil paskiniliqtin tazilap, Xudaning qorqunchida özimizde [ayan qilin'ghan] pak-muqeddeslikni kamaletke yetküzeyli. **2** Bizni qobul qilghaysiler! Biz héchkimge ziyat-xizmet yetküzmiduq, héchkimni nabut qilmiduq, héchkimdin

paydilanmiduq. **3** Mushularni dep, silerni eyiblimekchi emesmen; chünki men yuqirida éytqinimdek, siler qelbimizdidursilerki, biz siler bilen bille ölüshke, siler bilen bille yashashqa teyyarmiz. **4** Silerge baghliqan ishenchim zor, silerdin bolghan pexrim zor; shuning üçün righbet-tesellige tolduruldum, barliq japa-müshkülchiliklerimizde xushalliqim éship tashti. **5** Chünki berheq, Makédoniyege kirginimizdimu etlirimiz héch aram tapalmay, hertereptin qisilip qalduq; sirtimizda jédel-küreshler, ichimizde qorqunchlar bar idi. **6** Emma chüshkünlerge righbet-teselli bergüchi Xuda bizge Titusning kélishi arqiliq righbet-teselli berdi; **7** tapqan righbet-tesellimiz peqet uning kélishi arqiliqla emes, belki uning silerdin tapqan righbet-tesellisi arqiliqmu boldi; chünki u silerning [bizge] zariqip telmürginginlarni, silerning hesritinglarni, silerning manga bolghan qizghin ghemxorluqunglarni éytip berdi; shuning bilen men téximu xushallandim. **8** Chünki gerche men silerni xétim bilen azabliqan bolsammu, men hazir uningdin pushayman qilmaymen; lékin eslide men shu xétimning silerni azabliqinini körüp pushayman qilghanidim (emeliyette, silerning azablinishinglar qisqighine bir mezzilla bolghan). **9** Emma hazir shadlinimen — azablan'ghininglardin emes, belki shu azabning silerni towa qildurghanliqidin shadlinimen; chünki silerning azablinishinglar Xudaning yolida idi; shuning bilen siler bizdin héch ziyat tartmidinglar. **10** Chünki Xudaning yolida bolghan azab-qayghu ademni hergiz pushayman qilmaydighan nijatqa bashlaydighan towigha élip baridu; emma bu dunyadiki azab-qayghu ademni ölümge élip baridu. **11** Chünki mana, del mushu ish, yeni Xudaning yolida azablinishinglar, silerge shunche köp estayidilliqlar, özlinglarni eyibtin neqeder xalas qilish, shunche köp ghezep, shunche köp qorqunch, shunche köp teqezzarliq, shunche köp qizghinliq we jazalashqa shunche teyyar bolushni élip keldi! Siler bu ishning her teripide özüinglarning eyibtin xalas bolushunglarni ispatlidinglar. **12**

Emdi silerge [shu] xetni yazghan bolsammu, u xetni ziyan-zexmet qilghuchi kishi üçün emes, yaki ziyan-zexmet qilin'ghuchi kishi üçün emes, belki Xuda aldida bizge bolghan könglünglardiki qizghinliqning aranglarda ayan bolushi üçün yazdim. **13** Bu sewebtin biz righbet-tesellige érishtuq. We righbet-tessellimiz üstige biz Titusning xushalliqi tüpeylidin téximu zor shadlanduq; chünki uning rohi siler teripinglardin yéngilandi. **14** Chünki men siler toghranglarda birer ishta pexirlinip maxtighan bolsam, u ishta héch xijil qaldurulmidim; belki silerge éytqanlirimizning hemmisi heqiqet bolghinidek, bizning Titusqa silerni pexirlinip maxtishimizmu heqiqet bolup ispatlandi. **15** U silerning itaetmenlikinglarni, silerning uningdin qandaq eymen'gen we titrigen halda uni qarshi alghininglarni esliginide, uning silerge baghligghan ich-baghridiki muhebbetliri téximu éship tashidu. **16** Men silerge herbir ishta ishenchim kamil bolghanliqidin shadlinimen.

8 Emma, i qérindashlar, biz silerge Xudaning Makédoniyediki jamaetlerge béghishligghan méhir-shepquitini ayan qilmaqchimiz; **2** ular zor éghir japa-musheqqette sinalghinida, qattiq namrat ehwalda éship tashqan shadliqi bilen ularning ochuq qolluqining bayliqi urghup chiqti; **3** chünki ularning küchining bariche, hetta küchidin artuq xeyr-saxawet qilghanliqigha özüm guwah. Ular ixtiyari bilen shundaq qilip, **4** bizdin muqeddes bendilerge shu yardemde bolushning bextige we shériklikige muyesser bolushni qattiq ötündi; **5** shundaq qilip, ular kütkinimizdek emes, ümid qilghinimizdin éship özlirini awwal Rebge, andin Xudaning iradisi bilen bizgimu béghishlidi; **6** shunga, Titus silerde [bu] méhribanliqni bashligghaniken, biz Titustin silerni buninggha nésipdash qilip uni ada qilishqa ötünduq. **7** Emma siler her terepte, yeni ishenchte, sözde, bilimde, toluq estayidilliqla hem bizge bolghan méhir-muhebbitinglarda ewzel bolghininglardek, mushu méhirlik ishtimu özünglarni ewzel körsitinglar. **8** Men bu gep bilen silerge buyruq qilmaqchi

emesmen, belki bashqilarning qizghinliqi arqiliq muhebbitinglarning heqiqiylikini ispatlamaqchimen. **9** Chünki siler Rebbimiz Eysa Mesihning méhir-shepquitini bilisiler — gerche u bay bolsimu, silerni dep yoqsul boldiki, siler uning yoqsulluqi arqiliq béyitilisiler. **10** Men bu toghruluq pikrimni otturigha qoyimen — bu silerge paydiliq, chünki siler aldinqi yilila iane qilishla we shuninggha irade baghlashta yaxshi bashlidinglar. **11** Emdi hazir uni ada qilinglar; qizghin irade baghlighininglardek, bar dunyayinglar bilen shu ishqa emel qilinglar. **12** Chünki [xeyr-saxawetke] bel baghlighuchigha nisbeten, sowghining Xudagha yarighudek bolushi qolida yoqqa emes, belki qolida barigha baghliqtur. **13** Chünki bu bashqilarning yükini yéniklitimen dep, özünglarni qiynanglar déginim emes, **14** belki silerde artuq bolghini hazirche ularning kem yérini toldurghinidek, [künlerning biride] ularda artuq bolghini silerning kem yéringlarni tolduridu; shuning bilen tenglishidu. **15** Xuddi [muqeddes yazmilarda]: «Köp yighqanlarningkidin éship qalmidi, az yighqanlarningmu kemlik qilmidi» dep yézilghandek bolghay. **16** Emma Titusning qelbigе silerge bolghan köyümümge oxshash köyümni salghan Xudagha teshekkürler bolghay; **17** chünki u derheqiqet bizning iltimasimizni qobul qilghini bilen, özining silerge küchlük köyümi bolghachqa, u özlükidin yéninglarga bardi; **18** emma biz uninggha barliq jamaetler arisida xush xewer xizmitide teripen'gen qérindashni hemrah qilip ewettuq; **19** shuningdek u peqet shu tereptila emes, belki jamaetler teripidin bu xeyrlik ishta bizge hemseper bolushqa talliwélin'ghanidi. Emdi biz bu xeyr-saxawetni bolsa, Rebning shan-sheripini hem yardemdiki qizghinliqimizni körsitish üçün uni yetküzüsh xizmitide bolimiz; **20** shundaq qilip biz bu mol sowghini mes'ul bolup yetküzüshte herqandaq ademning bizning üstimizdin töhmet qilmasliqi üçün éhtiyat qilimiz. **21** Chünki biz peqet Rebning aldidila emes, belki insanlarning köz aldidimu ishimizni durus qilishqa köngül bölüp kéliwatimiz. **22** Biz yene ular bilen bille köp

ishlarda intayin estayidilliqi nurghun qétim ispatlan'ghan qérindashni ewetmekchimiz; hazir uning silerge baghlig'han zor ishenchi tüpeylidin uning intayin estayidilliqi téximu küchlük boldi. **23** Titus toghruluq soallar bolsa u méning hemrahim we xizmitinglarda bolghan hemkarimdur; bashqa ikki qérindashimiz bolsa, ular jamaetlarning elchiliri, Mesihning shan-sheripidur. **24** Shunga, jamaetlarning köz aldida muhebbitinglarning ispatini, shundaqla bizning silerdin pexirlinishirimizning bikar emeslikini ulargha körsitinglar.

9 Chünki muqeddes bendilarning bu yardem xizmiti toghruluq silerge yene yézishimning hajiti yoq. **2** Chünki men silerning bu ishqa qattiq bel baghlig'hininglarni bilimen; men bu toghruluq: Axayadikiler ötken yildin béri xeyr-sedique bérishke teyyar turuwatidu, dep Makédoniyediki [qérindashlarga] pexirlinip maxtap kelmektimen, shuning bilen silerning qizghinliqlar ularning köpinchisining [xeyr-sedique] [bérishige] türtke boldi. **3** Lékin qérindashlarni ewetishtiki meqsitim silerning toghranglarda pexirlinip maxtishimning bu ishlarda bihude ish bolup qalmasliqi, silerning déginimdek teyyar bolup turushunglar üçündür. **4** Mubada Makédoniyedikiler men bilen bille barghinida, siler teyyarliqsiz bolsanglar, bu ishenchimiz wejidin biz xijaletke qaldurulimiz, siler sözsiz shundaq bolisiler. **5** Shu sewebtin men qérindashlardin yéninglarga béríp silerdin bu wede qilghan xeyrlik ishni aldin'ala teyyarlap püttürüshini ötünüshni zörür dep hésablidim; shundaqla bu silerdin birer nerse ündüriwélis bolmisun, belki méhribanliqlarindin bolsun. **6** Emma buni [eslenglar]: Béxilliq bilen az térighan az alidu, ochuq qolluq bilen térighini mol alidu. **7** Her adem héch qiynilip qalmay yaki mejburen emes, belki öz könglide pükkiniche bersun; chünki Xuda xushalliq bilen bergüchini yaxshi köridü. **8** Emma Xuda herbir iltipat-shapaetni silerge éship tashturushqa qadirdur; shuning bilen siler herdaim herterepde her éhtiyajqa teyyar quwwetlinisiler, kengrichilikte turup qolliringlar herxil güzel ishqa yétidu.

9 [Muqeddes yazmilarda] pütülginidek: — «U öziningkini tarqatqan, U yoqsullargha sediqe bergen; Uning heqqaniyliqi menggüge turidu». (aiōn g165) **10** Emdi térighuchigha térighili uruq, yégili nan ata qilghuchi silerning tériydighan uruqliringlarni teminlep mol qilidu, heqqaniyliqlarning hosul-méwilirini köpeytidu. **11** Shuning bilen siler herqandaq ehwalda qoli ochuq bolushqa her terepte béyitisiler, shuningdek bu ish biz arqliq Xudagha köp teshekkürlarni élip baridu; **12** chünki bu xeyrlik xizmetni ada qilish peqet muqeddes bendilarning hajetlirini qandurupla qalmay, köp kishilarning Xudagha yetküzgen teshekkürlirini éship tashturidu. **13** Bu yardem xizmiti özliringlarning Mesihning xush xewirini étirap qilishinglardiki méwe bolghan itaetmenlikinglarga delil-ispat bolidu, shundaqla silerning mushu [hajetmen] bendilerge, shundaqla barliq ademlerge körsetken ochuq qolluq séxiyliqlinglardin ular Xudani ulughlaydu. **14** We Xudaning silerde tashqinlatqan ajayib méhir-shepqi tüpeylidin, ular siler üçün dua-tilawet qilghinida, ular silerge telpünüp qattiq séghinip esleydu. **15** Uning til bilen ipadiligüsiz ajayib sowghisi üçün Xudagha teshekkür bolghay!

10 Emma özüm, siler bilen bille bolghanda muamilisi yumshaq, lékin silerdin ayrilghanda silerge qarita qattiq qolluq dep qaralghan menki Pawlus Mesihning yuwash-möminliki we mulayimliqi bilen silerdin ötünümen, **2** — shuni telep qilimenki, yéninglarga barghinimda, bizni «etler boyiche mangghanlar!» dep guman bilen qaraydighan bezilerge qarita oylichimimdek qattiq qolluq qilishqa méni mejbür qilmanglar; **3** gerche biz insaniy etlerde yürsekmu, biz etler boyiche jeng qilmaymiz. **4** Chünki jeng qorallirimiz etke tewe qorallar emes, belki Xuda teripidin qorghan-istihkamlarni gumran qilish küchige ige qilin'ghan qorallardur; **5** biz ular bilen bes-munazirilarni we Xudani tonushqa qarshilishishqa turghan herqandaq hakawur tosalghuni gumran qilimiz, shundaqla herbir oy-xiyallarni Mesihke béqindurup itaet qilishqa

keltürimiz; **6** siler toluq itaet qilghandin kéyin, [aranglarda] qandaq itaetsizlik qalghan bolsa bularni jazalashqa teyyarmiz. **7** Siler peqet köz aldinglardiki ishlarghila qaraydikensiler. Eger birsi özini Mesihke tewemen dep qarisa, u yene shuning üstige oylansunki, u Mesihke tewe bolghinigha oxshash, bizmu Uninggha tewedurmiz. **8** Chünki, Reb teripidin silerni nabut qilish üçün emes, belki étiqadinglarni qurush üçün bizge amanet qilin'ghan hoquqimiz toghruluq téximu köp ziyadirek maxtansammu, buningda héch yerge qarap qalmaymen; **9** emdi men peqet xetlerdila silerni qorqatmaqchi emesmen; **10** chünki beziler: «Uning xetliri derweqe wezinlik hem küchlük; lékin u yétip kelgende salapetsiz, gépining tutami yoq bolidu» déyishidu. **11** Emdi bundaq xiyal qilghuchilar shuni bilip qoysunki, biz yiraqta bolghinimizda xetlerdiki sözimiz qandaq bolghan bolsa biz yétip barghinimizda emeliyitimizmu shundaq bolidu. **12** Chünki biz özimizni özini qaltis chaghlaydighanlar bilen bir qatargha qoyushqa yaki ular bilen sélishturushqa pétinmaymiz; shundaq kishiler özlirini özlirining ölchimi bilen ölchep, özlirini özliri bilen sélishturidighan bolup, heqiqeten eqilsizlardindur. **13** Biz emdi özimizge békitilgen ölchemdin halqip maxtinip yürginimiz yoq. Biz belki hemmini ölchigüchi Xuda bizge békitken xizmet dairisidiki ölchem, yeni silerning [xizmitinglarchimu] yétidighan ölchem bilen pexirlinimiz. **14** Chünki ölchimi silerning xizmitinglarcha yetmeydighan kishilerdek, [xizmitinglarda bolghinimizda] dairimizdin halqip ketmeymiz, chünki biz Mesihning xush xewirini yetküzüshte [birinchi bolup] yéninglarchimu kelduq. **15** Biz xizmet dairimizdin halqip, bashqilarning singdürgen japa-ejirliri bilen maxtan'ghinimiz yoq; lékin biz silerning iman-étiqadinglar öskenséri aranglardiki xizmitimiz bizge békitilgen dairimiz ichide téximu ziyade kéngeytilsun dep ümid qilimiz; **16** shundaq bolghanda, biz silerdin téximu yiraq yerlerge xush xewerni yetküzüp jakarlaydighan bolimiz; teyyargha heyyar bolup, bashqilarning dairisidiki xizmet ejri

bilen maxtinish bizge yat. **17** Emma «Pexirlinip maxtighuchi bolsa Rebdin pexirlinip maxtishi kérek!». **18** Chünki özini teripligüchi emes, belki Reb teripligen kishi heqiqeten layaquetliktur.

11 [Maxtan'ghan] bu azghine exmeqliqimgha sewrchan bolghaysiler! Emdi siler manga sewrichanliq qilip kéliwatisiler. **2** Chünki men Xudadin kelgen otluq muhebbet bilen silerni [azdurushlardin] heset qilimen; chünki qizni bir ergila yatliq qilghandek, men silerni Mesihkila pak qiz süpitide hazir bolushqa wedileshtürgenmen. **3** Emma yılan Hawa'animizni hiyligerliki bilen azdurghandek, oy-könglünglar Mesihke baghlan'ghan semimiy, sap wapaliqtin ézip bulghinishi mumkin dep ensireymen. **4** Chünki birsi kélip biz silerge héch jakarlap baqmighan bashqa bir Eysani jakarlisa, yaki qelbinglardin orun bergen Rohning ornigha bashqa bir rohqa orun bersenglar we siler qobul qilghan xush xewerdin bashqa bir «xush xewer»ni qobul qilsanglar, siler bu ishlargha ajayib sewr-taqet bilen ötüwérishinglar mumkin! **5** Halbuki, men özüمنى herqandaq ishta ashu «qaltis ulugh rosullar»din kem sanimaymen! **6** Gerche méning gep-sözlirim addiy bolsimu, bilim jehette men undaq emes; biz qiliwatqan herbir emellirimizde buni silerge her jehettin ispatlap roshen qilduq. **7** Emdi men silerni kötürilsun dep özüمنى töwen tutup, Xudaning xush xewirini heq telep qilmay jakarlap gunah qildimmu? **8** Men silerning xizmitinglarda bolushqa bashqa jamaetlerdin bulap-talap, ularning yardimini qobul qildim. **9** Siler bilen bille bolghan waqitlirimda, hajatmen bolghan bolsammu, men héchkimge éghirimni salghan emes (chünki Makédoniyedin kelgen qérindashlar méning kem-kütemni toluqlap berdi); herqandaq ishta özüمنى silerge yük bolup qélishtin saqlap keldim we buningdin kéyinmu shundaq qilimen. **10** Mesihning heqiqiti mende rast bolghandek, Axaya yurtlirida héchkimmu méni mushu maxtinishtin tosumaydu! **11** Néme üçün? Silerni yaxshi körmigenlikim üçünmu?! Xuda bilidu! **12** Lékin [bizge oxshash hésablinish] pursitini izdigüchilerning pursitini mehrum

qilish üçün, shuningdek ular maxtinidighan ishlarda heqiqeten bizge oxshash bolsun dep, men néme qiliwatqan bolsam shuni qiliwérimen. **13** Chünki bundaq kishiler saxta rosullar, aldanchi xizmetkarlar, Mesihning rosullirining qiyapitige kiriwalghanlardur. **14** Bu ish ejeblikerlik emes, chünki Sheytan özimu nurluq bir perishtining qiyapitige kiriwalidu. **15** Shunga uning xizmetchiliriningmu özlirini heqqaniyliqning xizmetchiliri qiyapitige kirgüzüwélishi ejeblikerlik ish emes; lékin ularning aqiwiti özlirining ishligenlirige layiq bolidu. **16** Yene shuni éytimenki, héchkim méni exmeq dep hésablimisun; hetta eger méni shundaq dep qarisanglarmu, emdi mendek exmeqni sewr qilip qobul qilghaysiler, shuning bilen özümму azghine maxtiniwalay. **17** Méning hazir bularni sözlishim Reb teripidin emes, belki özümning exmeqlerche yüreklik po étip maxtinishim, xalas. **18** Nurghun ademler insanlarche po étip maxtan'ghandikin, menmu maxtinip baqay. **19** Chünki özünglar shunche dana bolghandin kéyin, siler exmeqlerge sewrtaqet qilishqa razi bolisiler! **20** Mesilen birsi silerni qul qiliwalsa, birsi silerni yutuwalsa, birsi silerdin nep alsa, birsi aldinglarda chongchiliq qilsa yaki yüzünglarche kachat salsa, siler uninggha yol qoyisiler. **21** Epsus, nomus qilip éytimenki, biz undaq ishlarche ajizliq qilduq! Emma ular birer ishta maxtinishqa pétin'ghan yerde (exmeqlerche sözlewatimen!) menmu shu ishta [maxtinishqa] pétinimen. **22** Ular ibraniylarmu? Menmu shundaq. Ular Israillarmu? Menmu shundaq. Ular Ibrahimning neslimu? Menmu shundaq. **23** Ular Mesihning xizmetkarlirimu? (men eqildin azghanlardek sözlewatimen!); men téximu shundaq; ziyade köp zoruqup ishlidim, intayin köp derrilendim, intayin köp qétim qamaldim, köp qétim ölüm xewplirige duch keldim; **24** Yehudiylarning «bir kem qiriq qamcha» jazarisigha besh qétim tartildim, **25** üç qétim tikenlik qamcha jazarisini yédim, bir qétim chalmakéseq qilindim, üç qétim kéme hadisisige uchridim, bir kéche-kündüzni déngizda ötküzdüm. **26** Daim seperlerde bolimen;

deryalarning xewplirini, qaraqchilarning xewplirini, yurtdashlirimning xewplirini, yat elliklarning xewplirini, sheherning xewpini, bayawanning xewplirini, déngizning xewplirini, saxta qérindashlar arisidiki xewplirini bashtin kechürdüm; **27** emgekler we japa ishlarda zoruqup, pat-pat tüneklerde, achliqta we ussuzluqta, daim roza tutushlarda, soghuqlarda we yéling-yalingachliqta yürüp keldim. **28** Bu sirttiki ishlardin bashqa, ich-baghrimda barliq jamaetler üçün her küni üstümni bésip kéliwatqan ghemlerni yewatimen. **29** Herkim ajizlisa, men ajizlimidimmu? Herkim ézip putlashqa bolsa, men örtenmidimmu?! **30** Emdi eger maxtinishim zörür bolsa, öz ajizliqimni körsitidighan ishlar bilen maxtinimen. **31** Reb Eysaning Xuda-Atisi, menggü teshekkür-medhiyilerge layiq Bolghuchigha ayanki, men yalghan éytimidim. (aiōn g165) **32** Demeshq shehiride padishah Arétasning qol astidiki waliy méni tutush üçün, pütün Demeshq shehirini qattiq teqib astigha alghanidi. **33** Lékin men sépildiki bir kamardin séwet bilen peske chüshürülüp, uning qolidin qutulup qachtim.

12 [Epsus], maxtiniwérishning zörüriyiti bar. Gerche uning paydisi bolmisimu, men Rebdin kelgen alamet körünüşler we wehiyeler üstide toxtilay. **2** Mesihde bolghan bir ademni tonuymen; u on töt yil ilgiri (tende bolghan haldimu, yaki tendin tashqirimu bilmeymen, Xuda bilidu) üçinchi qat asman'gha kötürüldi. **3** Men shundaq bir kishini bilimen (tende bolghan haldimu, yaki tendin tashqirimu bilmeymen, Xuda bilidu) — **4** u jennetke kötürülüp, shu yerde til bilen ipadiligili bolmaydighan, insanlarning déyishi men'i qilin'ghan ajayip ishlarni anglidi. **5** Shundaq bir adem bilen maxtinimen, özüm heqqide bolsa ajizliqmdin bashqa birer ish bilen maxtanmaymen. **6** Hetta maxtinay désemmu exmeq hésablanmaymen; chünki men heqiqetni éytqan bolattim; emma birsi mende körginidin yaki men toghruluq anglighinidin méni (manga ashkarilan'ghan wehiylarning ghayet zor ulughluqi tüpeylidin) yuqiri

o'ylap qalmisun dep özümni maxtinishtin yig'hdim. Mushu wehiylarning zor ulughluqi tüpeylidin körenglep ketmeslikim üçün etlirimge sanjilghan bir tiken, yeni méni urup tursun dep Sheytanning bir elchisi manga teqsim qilin'ghan; buning meqsiti, méning körenglep ketmeslikim üçündür. **8** Buning toghrisida u mendin ketsun dep Rebge üç qétim yélindim; **9** lékin U manga: «Méning méhir-shepqitim sanga yéterlik; chünki Méning küch-Qudritim insanning ajizliqida toluq emelge ashurulidu» — dédi. Shunga men Mesihning küch-qudriti wujudumda tursun dep ajizliqirimdin maxtinishti téximu xushluq bilen talliwalimen; **10** shunga men Mesih üçün ajizliqlarni, haqaretlerni, qiyinchiliqlarni, ziyankeshliklerni we azab-oqubetlerni xursenlik dep bilimen. Chünki qachan ajiz bolsam, shu chaghda küchlük bolimen. **11** Men [maxtinip] derweqe exmeq bolup qaldim! Lékin özünglar méni buninggha mejbur qildinglar. Emeliyette eslide men siler teripinglardin teriplinishim kérek bolatti; chünki héch erzimes bolsammu, men héliqi «qaltis ulugh rosullar»din héch terepte héch ishta kem emesmen. **12** Derweqe men aranglarda bolghan chaghda rosulning bésharetlik alametliri, hertereplik chidam-sewrchanliq ichide möjizilik alametler, karametler hem qudretlik möjiziler bilen emelde körsitilgen. **13** Silerni bashqa jamaetlerdin qaysi terepte töwen orun'gha qoydum? — peqetla özümni silerning üstünglerge yük qilip artip qoymighinim bilenmu?! Méning bu adaletsizlikimni epu qilghaysiler! **14** Mana, hazir yéninglarga üçinchi qétim bérishqa teyyarmen, shuning bilen silerge héch yük éghirimni salghum yoq. Chünki izdiginim igiliklinglar emes, belki özünglardur; perzentliri ata-anilar üçün emes, belki ata-anilar perzentliri üçün mal-mülük yighishi kérek. **15** Emd i jéninglar üçün igilikimdin xushluq bilen serp qilimen hemde özümni serp qilimen — gerche men silerni qanche söygenséri men shunche az söyülsemmu. **16** Emd shundaq bolghini bilen, men silerge héch yük bolghan emesmen; biraq

héligerlik qilip, men silerni bablap qoydum! **17** Ejeba, men silerge ewetken ademlarning birersi arqiliq silerdin nep aldimmu?! **18** Men Titusni silerning yéninglarga bérishqa ündidim we yene héliqi qérindashnimu uning bilen bille ewettim. Titusning silerdin nep élip baqqan yéri barmu? Biz ikkiylen oxshash bir rohta yüriwatmamduq? Bizning basqan izimiz oxshash emesmiken? **19** Yaki siler ezeldin bizni «Ular aldimmizda özlirini aqlap kéliwatidu» dep oylawatamsiler? [Ish undaq emes]. Biz peqet Mesihde bolup Xuda aldida sözlewattimiz; qiliwatqan hemme ishlar, i söyümlüklirim, silerning étiqadlinglarni qurush üçündür. **20** Chünki men yéninglarga barghinimda, silerning ümid qilghan yérimdin chiqmay qélishinglardin, özümningmu silerning ümid qilghan yéringlardin chiqmay qélishimdin, yeni aranglarda ghowgha-jédel, hesetxorluq, ghezep-nepret, menmenchilik, töhmetxorluq, gheywetxorluq, tekebburluq we parakendichilikler bolarmikin dep ensireymen; **21** — bu qétim silerning yéninglarga barghinimda, aranglardiki gunah sadir qilip, taki bügün'ge qeder ötküzgen napakliq, buzuqluq we shehwaniy ishlardin téxi towa qilmighan nurghun ademlarning sewebidin Xudayim méni aldinglarda töwen qilip qoyarmikin, shularning qilmishliri tüpeylidin matem tutmay turalmaymenmikin, dep ensireymen.

13 Bu yéninglarga üçinchi qétim bérishim bolidu. «Her bir höküm ikki-üch guwahchining aghzida ispatlinishi kérek». **2** Men ilgiri ikkinchi qétim yéninglarda bolghinimda burun gunah sadir qilghanlarga hem qalghan hemminglarga shundaq éytqan, hazir mu silerdin néri bolsammu qaytidin aldin'ala agahlandurup éytimeyki (siler Mesihning men arqiliq sözligenlikige ispat telep qilip kéliwatqininglar tüpeylidin), men barghinimda héchkimni ayimaymen; derweqe men arqiliq sözlewattiqan Mesih silerge nisbeten ajiz emes, belki aldinglarda intayin qudretliktur; **4** U derweqe ajizliqta kréstlen'gen bolsimu, lékin Xudaning qudriti bilen yenila hayat.

Bizmu Uningda ajiz bolsaqmu, Xudaning silerge qaratqan qudriti bilen, Uninggha baghlinip hayat yashaymiz. **5** Emdi özünglarni étiqadta barmu-yoq dep tekshürüp körünglar; özünglarni sinap béqinglar! Siler Eysa Mesihning özünglarda bolghanliqini (sinaqtin shallinip qalmisanglar!) bilip yetmemsiler? **6** Emdi silerning bizning sinaqtin shallinip qalmighanliqimizni bilip qélishinglarni ümid qilimen. **7** Silerning héchqandaq rezillik qilmasliqinglar üçhün Xudagha dua qilimiz; bu, bizning sinaqtin ötti dep qarilishimiz üçhün emes — hetta sinaqtin ötmidi, dep qaralsaqmu, meyli — muhimi silerning durus bolghanni qilishinglar. **8** Chünki biz heqiqetke qarshi héch ish qilalmaymiz; némila qilsaq u beribir heqiqetni ayan qilidu, xalas. **9** Chünki biz ajiz bolsaqmu, silerning küchlük bolghininglardin shadlinimiz. Shuningdek biz yene shuninggha dua qilimizki, siler kamaletke yetküzülgaysiler. **10** Silerning yéninglargha barghinimda Reb manga ghulitish üçhün emes, belki étiqadni qurush üçhün amanet qilghan hoquqimni ishlitip silerge qattiq qolluqni körsetmeslikim üçhün, men silerdin yiraqta bolghinimda mushularni yazdim. **11** Eng axirda, qérindashlar, shadlininglar; kamaletke yetküzülunglar, righbet-tesellide kücheytilinglar; bir oy, bir pikirde bolunglar; inaq-xatirjemlikte ötünglar; we méhir-muhebbet we inaq-xatirjemlikning Igisi Xuda siler bilen bille bolidu. **12** Bir-biringlar bilen pak söyüşler bilen salamlishinglar. **13** Barliq muqeddes bendilerdin silerge salam. **14** Rebbimiz Eysa Mesihning shapaiti, Xudaning méhir-muhebbiti we Muqeddes Rohning hemrah-hemdemliki silerge yar bolghay!

Galatiyalilargha

1 Menki Pawlus, rosul bolghan (insanlar teripidin emes yaki insanlarning wasitisi bilen emes, belki Eysa Mesih we Uni ölgenlerdin tirildürgüchi Xuda'Ata teripidin teyinlen'gen) **2** we men bilen bille turuwatqan barliq qérindashlardin Galatiya ölkisidiki jamaetlerge salam. **3** Xuda'Ata we Rebbimiz Eysa Mesihdin silerge méhir-shepget we xatirjemlik bolghay! **4** U Xuda'Atimizning iradisi boyiche bizni bu hazirqi rezil zamandin qutquzushqa Özini gunahlimiz üçün pida qildi; (aiōn g165) **5** Xudagha barliq shan-sherep ebedil-ebedgiche bolghay, amin! (aiōn g165) **6** Siler özünglarni Mesihning méhir-shepqi arqiliq Chaqirghuchining yénidin shunche téz yiraqlashturup bashqiche bir xil «xush xewer»ge egiship kétiwatqininglarga intayin heyran qalmaqtimen! **7** Emeliyette u héchqandaq bashqa «xush xewer» emestur! — peqetla bezi kishiler silerni qaymaqturup, Mesihning xush xewirini burmilimaqchi bolghan, xalas. **8** Lékin hetta biz özimiz bolayli yaki asmandin chüshken perishte bolsun, birsi bizning silerge jakarlighinimizgha oxshimaydighan bashqa bir «xush xewer»ni silerge jakarlisa, béshigha lenet yaghsun! **9** Biz burun éytqinimizdek, hazirmu men shuni éytimenki, birsi silerning qobul qilghininglarga oxshimaydighan bashqa bir xush xewerni jakarlisa, béshigha lenet yaghsun! **10** Men Xudani ishendürüşüm kérekmu yaki insanlarni ishendürüşüm kérekmu? Yaki insanlarni xursen qilishim kérekmu? Men insanlarni xursen qilishni nishan qilghan bolsam, Mesihning quli bolmighan bolattim. **11** Emdi, i qérindashlar, silerge shuni uqturimenki, men jakarlaydighan xush xewer insanlardin kelgen emes. **12** Chünki men uni insandin qobul qilghinim yoq yaki birer kishi uni manga ögetkini yoq, belki Eysa Mesih manga wehiy arqiliq yetküzgen. **13** Chünki siler méning Yehudiylarning diniy yolida qandaq hayat kechürgenlikim toghruluq — méning Xudaning jamaitige esheddiy

ziyankeshlik qilip uninggha buzghunchiliq qilghanliqimni anglighansiler. **14** Hemde men Yehudiylarning diniy yolida élimizdiki nurghun tengtushlirimdin xélila aldida turattim we ata-bowilirimning en'enilirini saqlashqa pewqul'adde qizghin idim. **15** Emma anamning qorsiqidin tartip méni Özi üçün ayrip, méhir-shepqi arqiliq méni chaqirghan Xuda Öz Oghlini eller arisida jakarlash üçün mende uni ashkarilashni layiq körginide, men héchqandaq qan-et igisi bilen meslihetleshmey, **17** yaki Yérusalémgha mendin ilgiri rosul bolghanlar bilen körüşüşke barmay, belki udul Erebian'gha atlandim. Kéyin Demeshqqa qaytip keldim. **18** Andin üç yildin kéyin Yérusalémgha Pétrus bilen tonushushqa bardim we uning qéshida on besh kün turdum. **19** Emma shu chaghda Rebning inisi Yaquptin bashqa rosullarning héchqaysisi bilen körüşmidim. **20** Mana, méning silerge hazir yazghinim Xuda aldida héch yalghan emes! **21** Kéyin, men Suriye we Kilikiye ölkilirige bardim. **22** Emma Yehudiyediki Mesihde bolghan jamaetler méni chirayimdin tonumaytti. **23** Ular peqet burun bizge ziyankeshlik qilghan ademning özi shu chaghda yoqatmaqchi bolghan étiqadni hazir xush xewer dep jakarlamaqta, dep anglighanidi; **24** shuningdek ular méning sewebimdin Xudani ulughlidi.

2 Yene buningdin on töt yil kéyin, men Barnabas bilen Yérusalémgha chiqtim; Titusnimu hemrah qilip bardim. **2** Men bir wehiyge binaen shu yerge barghanidim; we men bikar chapmighinimni yaki bikar chapmaywatqinimni jezmleshtürüş üçün [Yérusalémdikilerning] aldida (emeliyette peqet «jamaetning tüwrükliri»deklerge ayrim halda) eller arisida jakarlaydighan xush xewerni bayan qildim. **3** Netijide, hetta manga hemrah bolghan Titus Yunanliq bolsimu, xetnini qobul qilishqa mejburlanmidi; **4** [shu chaghdiki «xetne» mesilisi] bolsa, bizning Mesih Eysada muyesser bolghan hörlükümüzni nazaret qilish üçün arimizgha soqunup kiriwalghan, bizni qulluqqa chüshürüshmekchi bolup, yalghanchiliq qilghan saxta qérindashlar tüpeylidin bolghanidi. **5**

Lékin biz xush xewerning heqiqiti silerdin mehrum qilinmisun dep ulargha hetta bir saetchimu yol qoyghinimiz yoq; 6 lékin abruyluq hésablan'ghan ademlerdin bolsa (méning ularning néme ikenlik bilan karim yoq; Xuda héchqandaq insanning yüz xatirisini qilmaydu!) — mushu abruyluq [erbablar] dep sanalghanlarning mendiki [xush xewerge] qoshqini yoq idi. 7 Del eksiche, xush xewerni xetne qilin'ghanlarga yetküzüsh wezipisi Pétrusqa tapshurulghandek, xetnisizlerge yetküzüsh wezipisi manga tapshurulghan dep tonup yétip 8 (chünki Pétrusni xetniliklerge rosulluqqa Küchlendürgüchi bolsa, ménimu ellerge [rosul bolushqa] küchlendürgenidi), 9 manga ata qilin'ghan shu méhir-shepquetni tonup yetken «jamaetning tüwrükliri» hésablan'ghan Yaqup, Kéfas we Yuhannalar bolsa, siler ellerge béringlar, biz xetniliklerge barayli dep Barnabas bilen ikkimizge hemdemlik ong qolini bérishdi. 10 Ularining bizge peqet kembeghellerni untumanglar dégen birla telipi bar idi; men del bu ishqa qizghin bolup kéliwatattim. 11 Biraq, kéyin Pétrus Antakya shehirige kelgende, uning eyiblik ikenlik éniq bolghachqa, men uni yüzturane eyiblidim. 12 Chünki Yaqupning yénidin bezi ademler kélishdin ilgiri u yat ellikler bilen hemdastixan bolghanidi; biraq ular kelgende, xetniliklerdin qorqup [shu qérindashlardin] özini tartti. 13 Hetta bashqa Yehudiy [qérindashlar] uning bu saxtiliqigha qoshulup ketti; hetta Barnabasmu azdurulup ularning saxtipezlikige shérik boldi. 14 Emma men ularning xush xewerning heqiqiti boyiche durus mangmighanliqini körüp, hemmeylenning aldidila Pétrusqa: «Sen Yehudiy turup, Yehudiylarning adetliiri boyiche yashimay, belki yat elliklerde yashawatisen; shundaq turuqluq, némishqa sen yat elliklerni Yehudiylardek yashashqa zorlmaqchimusen?» — dédim, 15 we yene: «Biz [ikkimiz] tughulushimizdinla Yehudiyimiz, «gunahkar dep qaralghan yat ellikler»din emesmiz, 16 lékin insanning heqqaniy qilinishini Tewrat qanunigha emel qilishqa intilishliri bilen emes,

belki Eysa Mesihning étiqad-sadaqetlik bilan bolidu, dep bilimiz. Shunga Tewrat qanunigha emel qilishqa intilish bilen emes, belki Mesihge baghlan'ghan étiqad bilen heqqaniy qilinishimiz üçün bizmu Mesih Eysagha étiqad qilduq — chünki héch et igisi Tewrat qanunigha emel qilishqa intilishliri bilen heqqaniy qilinmaydu» — dédim. 17 Emma Mesihthe heqqaniy qilinishqa izden'ginimizde, bizmu «gunahkar» dep ispatlan'ghan bolsaqmu, Mesih emdi gunahning xizmitide bolghuchimu?! Yaq, hergiz! 18 Emma men eslide ghulatqan nersilerni qaytidin qursam, özümni [Tewrat qanunigha] xilapliq qilghuchi dep ispatlap körsetken bolimen. 19 Chünki men Tewrat qanuni bilen Tewrat qanunigha nisbeten öldüm; netijide, men Xudagha yüzlinip yashawatimen. 20 Men Mesih bilen bille kréstlen'genmen, lékin mana, yashawatimen! Lékin yashawatqini men emes, belki mende turuwatqan Mesihdur. We méning hazir etlimimde yashawatqan hayat bolsa, méni söygen we men üçün Özini pida qilghan Xudaning Oghlining iman-étiqadidindur. 21 Men Xudaning méhir-shepquitini bikar qiliwetmeymen; chünki heqqaniyliq Tewrat qanuni arqiliq kélidighan bolsa, Mesihning ölüshi bikardin-bikar bolup qalatti.

3 I eqilsiz Galatiyalilqlar, köz aldinglarda Eysa Mesih éniq süretlen'gen, aranglarda kréstlen'gendek körün'geniken, kim silerni heqiqetke itaet qilishtin azdurup séhirlidi? 2 Men peqet shunila silerdin sorap bileyki: — Siler Rohni Tewrat qanunigha intilish arqiliq qobul qildinglarmu, yaki [xush xewerni] anglap, étiqad arqiliq qobul qildinglarmu? 3 Siler shunche eqilsizmu? Rohqa tayinip [hayatni] bashlighanikensiler, emdilikte et arqiliq kamaletke yetmekchimu? 4 Siler [étiqad yolida] bolghan shunche köp azab-oqubetlerni bikargha tarttinglarmu? Derweqe bikargha kettighu?! 5 Silerge Rohni Teminligüchi, aranglarda möjizilerni yaritiwatquchi bu karametlerni silerning Tewrat qanunigha intilip tayan'ghininglardin qilamdu, yaki anglighan xewerge baghlighan ishench-

étiqadinglardin qilamdu? **6** [Muqeddes yazmilarda déyilgendetk]: «Ibrahim Xudagha étiqad qildi; bu uning heqqaniyliqi hésablendi». **7** Shuning üçün, shuni chüshinishinglar kérekki, étiqadtin tughulghanlarla Ibrahimning heqiqiy perzentliridir. **8** Muqeddes yazmilarda Xudaning yat elliklarni Özige étiqad qilishi arqiliq ularni heqqaniy qilidighanliqi aldin'ala körülüp, Xudaning Ibrahimgha: «Sende barliq el-milletlerge bext ata qilinidu» dep xush xewerni aldin éytqanliqi xatirilen'genidi. **9** Shuning bilen, étiqadtin bolghanlar étiqad qilghuchi Ibrahim bilen teng bext tapidu. **10** Lékin Tewrat qanunigha emel qilimiz dep yürgenler bolsa hemmisi lenetke qalidu. Chünki [muqeddes yazmilarda] mundaq yézilghan: «Tewrat qanunida yézilghan hemme emrlerge üzlüksiz emel qilmaywatqan herbir kishi lenetke qalidu». **11** Yene roshenki, héchkim Xudaning aldida qanun'gha intilish arqiliq heqqaniy qilinmaydu; chünki [muqeddes kitabta yézilghinidek]: — «Heqqaniy adem ishench-étiqadi bilen hayat bolidu». **12** Emma qanun yoli étiqad yoligha asasan'ghan emes, belki [muqeddes kitabta]: — «Qanunning emrlirige emel qilghuchi shu ishlar bilen hayat bolidu» déyilgendetk. **13** Halbuki, Mesih bizni Tewrat qanunidiki lenettin hör qilish üçün ornimizda lenet bolup bedel tölidi. Bu heqte [muqeddes yazmilarda]: «Yaghachqa ésilghan herbir kishi lenetke qalghan hésablansun» dep yézilghan. **14** Shuning bilen Mesih Eysa arqiliq Ibrahimgha ata qilin'ghan bext yat elliklergimu keltürülüp, biz wede qilin'ghan Rohni étiqad arqiliq qobul qilalaymiz. **15** Qérindashlar, men insanlarche sözleymen; hetta insanlar arisida özara ehde tüzülsimu, bashqa héchkim uni yoqqa chiqiriwételmeydu yaki uninggha birer nerse qoshalmaydu. **16** Shuningdek, [Xudaning ehdisidiki] wediler Ibrahim we uning neslige éytilghan. [Muqeddes kitabta] U: «we séning nesilliringge», (yeni, köp kishilerge) démeydu, belki «séning neslingge», (yeni yalghuz bir kishigila), deydu — bu «nesil» Mesihdur. **17** Men shuni démekchimenki, Xudaning Mesihke aldin tüzgen bir ehdisini töt yüz ottuz yildin

kéyin chüshürülgen Tewrat qanuni emeldin qalduralmaydu, Xudaning bu wedisini héch bika qilalmaydu. **18** Chünki [wede qilin'ghan] miras qanun'gha asasan'ghan bolsa, mana u Xudaning wedisige asasan'ghan bolmaytti; lékin Xuda shapaet bilen uni Ibrahimgha wede arqiliq ata qilghan. **19** Undaqta, Tewrat qanunini chüshürüshstiki meqset néme? U bolsa, insanlarning itaetsizlikliri tüpeylidin, Xudaning mirasi wede Qilin'ghuchi, yeni Ibrahimning nesli dunyagha kelgüche qoshumche qilip bérilgen; u perishtiler arqiliq bir wasitichining qoli bilen békitilip yolgha qoyulghan. **20** Emma «wasitichi» bir terepningla wasitichisi emes (belki ikki terepningkidur), lékin Xuda Özi peqet birdur. **21** Undaqta, Tewrat qanuni Xudaning wedilirige zitmu? Yaq, hergiz! Eger birer qanun insanlarni hayatliqqa érishtüreleydighan bolsa, undaqta heqqaniyliq jezmen shu qanun'gha asasan'ghan bolatti. **22** Halbuki, muqeddes yazmilar pütkül alemni gunahning ilkige qamap qoyghan; buningdiki meqset, Eysa Mesihning sadaqet-étiqadi arqiliq wedining étiqad qilghuchilargha bérilishi üçündür. **23** Lékin étiqad yoli kélip ashkare bolghuche, biz Tewrat qanuni teripidin qoghdilip, ashkare bolidighan étiqadni küttüshke qamap qoyulghaniduk. **24** Shu teriqide, bizning étiqad arqiliq heqqaniy qilinishingiz üçün Tewrat qanuni bizge «terbiyiligüchi» bolup, bizni Mesihke yéteklidi. **25** Lékin étiqad yoli ashkara bolup, biz emdi yene «terbiyiligüchi»ning nazaritide emesmiz. **26** Chünki hemminglar Mesih Eysagha étiqad qilish arqiliq Xudaning oghulliri boldunglar. **27** Chünki herqaysinglar Mesihge kirishke chömüldürülgen bolsanglar, Mesihni kiyiwalghan boldunglar. **28** Mesihde ne Yehudiy bolmaydu ne Grék bolmaydu, ne qul bolmaydu ne hör bolmaydu, ne er bolmaydu ne ayal bolmaydu, hemminglar Mesih Eysada bir bolisiler. **29** Siler Mesihke mensup bolghanikensiler, silermu Ibrahimning nesli bolisiler we uninggha wede qilin'ghan [bext-saadetke] mirasxordursiler.

4 Yene shuni éytimenki: Gerche bir bala pütün mülükning igisi bolsimu, mirasxor

gödek waqitlirida taki atisi belgiligen waqit u chaghda siler mumkin bolsa, manga toshmighuche, u öz öyidiki quldin perqi közliringlarni oyup bérishkimu razi idinglar! bolmaydu. Chünki u yenila xojidarlar we bala baqquchilarning bashqurushida bolidu. 3 Shuninggha oxshash, bizmu gödek waqtimizda, bu dunyadiki «asasiy qaide-qanuniyetler» astida qul bolghaniduq. 4 Lékin, waqit-saiti toluq toshqanda, Xuda Öz Oghlini [bu dunyagha] ewetti. U bir ayal kishidin tughulghan, shuningdek Tewrat qanuni astida tughulghanidi. 5 Buningdiki meqset, Xuda Tewrat qanuni astida yashighan [bizlerni] bedel tölep hörlükke chiqirip, bizning oghulluqqa qobul qilinishimiz üçündür. 6 Hem siler Uning oghulliri bolghanliqinglar üçün, Xuda Öz Oghlining: «Abba! Atam!» dep chaqirghuchi Rohini ewetip qelbimizge saldi. 7 Shuning üçün, siler hazir qul emes, belki oghulliridursiler; oghulliri bolghanikensiler, Xuda arqiliq Özige mirasxor bolisiler. 8 Burun, Xudani tonumighan waqtinglarda derweqe yalghan ilahlarning qulluqigha tutulghansiler. 9 Emdilikte, hazir [heqiqiy] Xudani tonughanikensiler, — yaki éniqraq qilip éytqanda, Xuda teripidin tonulghanikensiler, emdi siler néme dep bu dunyadiki küchsiz, ebejq erzimes «asasiy qaide-qanuniyetler»ge qarap yanisiler? Ularning qulluqigha yéngiwashtin qaytishni xalamsiler? 10 Siler alahide kün, ay, pesil we yillarni étiwargha élip xatirileshke bashlidinglar! 11 Men ilgiri silerge singdürgen ejrim bikar kétermikin, dep siler üçün ensirewatimen. 12 Qérindashlar, men shuni silerdin ötünimenki, manga oxshash bolunglar; chünki men silerge oxshash boldum. Siler eslide manga héch azar yetküzmigenidinglar. 13 Emma silerge melumki, etlirimdiki bir zeiplik tüpeylidin, men xush xewerni silerge birinchi qétim yetküzgenidim. 14 U chaghda, etlirimdiki bu zeiplik silerge nisbeten sinaqtek bolsimu, lékin siler méni kemsitmidinglar yaki chetke qaqmidinglar. Eksiche, méni Xuda ewetken bir perishtini, hetta Mesih Eysa özini kütkendek kütiwaldinglar. 15 U chaghdiki bext-berikitinglar emdi nege ketti?! Men silerge guwahchi bolup éyतालaymenki, u chaghda siler mumkin bolsa, manga közliringlarni oyup bérishkimu razi idinglar! 16 Emdilikte, silerge heqiqetni sözligenlikim üçün dűshmininglarga aylinip qaldimmu? 17 [Men éytip ötken] héliqi ademler silerge qizghinliq körsitidu, emma niyiti durus emes; ular peqet silerni [nijatning] sirtigha chiqirip, qizghinliqinglarni özlirige qaritiwalmaqchi. 18 Emma men siler bilen birge bolghan waqitlardila emes, belki daim yaxshi ishqa qizghinliq qilishning özi yaxshidir, elwette. 19 Söyümlük balilirim! Mesih silerde töreldürülgüche men siler üçün tolghaq azablrini yene bir qétim tartiwatimen! 20 Méning hazirla yéninglarga bérip, silerge bashqiche teleppuz bilen sözligüm kéliwatidu; chünki bu ehwalninglar toghruluq néme qilishni zadila bilmeywatimen! 21 Tewrat qanunining ilkide yashashni xalaydighanlar, silerdin shuni sorap baqay, siler Tewratning özide néme déyilgenlikige qulaq salmamsiler? 22 Tewratta, Ibrahimning ikki oghli bolup, biri dédektin, yene biri hör ayalidin bolghan, dep xatirilen'gen. 23 Dédektin bolghan oghul «et bilen» tughulghan; hör ayalidin bolghan oghul bolsa Xudaning wedisi arqiliq tughulghandur. 24 Bu ikki ishni bir oxshitish dégili bolidu. Bu ikki ayal [Xudaning insanlar bilen] tüzgen ikki ehdisining wekilidur. Birinchi ehde Sinay [téghidin] kélip, derheqiqet balilirini qulluqta bolushqa tughidu; mana Hejer uninggha wekildur; 25 démek, Hejer bolsa Erebandiki Sinay téghigha simwol qilinip, yeni бүgünki Yérusalémgha oxshatilidu; chünki u sheher we uning baliliri qulluqta turmaqta. 26 Emma yuqiridin bolghan Yérusalém hördur, u hemmimizning anisidur; 27 Chünki, [muqeddes yazmilarda] mundaq yézilghan: — «Xushal bol, i perzent körmigen tughmas ayall! Tentene qilip yangrat, towla, i tolghaq tutup baqimighan! — Chünki ghérib ayalning baliliri éri bar ayalningkidin köptur!» 28 Emd i qérindashlar, Ishaq Xudaning wedisidin tughulghandek bizmu Xudaning wedisi boyiche tughulghan perzentlarmiz. 29 Lékin u chaghda «etlerdin tughulghan» bala «rohtin tughulghan» baligha ziyankeshlik qilghinidek, hazir shundaq bolidu.

30 Lékin muqeddes yazmilarda néme déyilgen? Uningda: «Sen bu dédikingni oghli bilan qoshup heydiwet! Chünki dédektin tapqan oghul hergiz hör ayalindin bolghan oghul bilan mirasqa ortaqlay bolmaydu!» dep pütülgen. 31 Emdi, qérindashlar, biz dédekning emes, belki hör ayalning perzentliridurmiz. Mesih bizni hörlükte yashisun dep hör qildi. Shuning bilan uningda tapan tirep turunglar we qulluqning boyunturuqigha qaytidin qisilip qalmanglar.

5 Mana, menki Pawlus silerge shuni éytip qoyayki, eger siler xetne qobul qilsanglar, u chaghda Mesihning silerge héchqandaq paydisi qalmaydu. 3 Men xetnini qobul qilghan herbir kishige yene agahlandurup heqiqetni éytip qoyayki, ularning Tewrattiki barliq emr-belgilimilerge [toluq emel qilish] mejburiyiti bardur. 4 Ey Tewrat qanuni arqiliq özümni heqqaniy adem qilay dégenler, herbiringlar Mesihdin ayrilip, mehrum bolup, [Xudaning] shapaitidin chiqip, yiqilip uningdin qaldinglar. 5 Chünki Rohqa tayinip heqqaniyliqqa baghlan'ghan arzu-armanni étiqad bilan telpünüp kütmektimiz. 6 Chünki Mesih Eysada xetnilik küchke ige emes, xetnisizlikmu küchke ige emes, küchke ige bolghini peqet muhebbet arqiliq ish qilidighan étiqadtur. 7 Silér obdan chépip méngiwatqanidinglar; biraq kim silerni heqiqetke itaet qilishtin tosuwaldi? 8 Bundaq qayil qilish amili silerni Chaqirghuchidin bolghan emes! 9 «Kichikkine xémirturuch pütkül xémirni boldurup yoghinitidu!» 10 Özüm Rebge qarap qayil boldumki, silermu bu ishta héch bashqiche oyda bolmaysiler. Emma silerni qaymuqturuwatqan kim bolushidin qet'iynezer, u choqum tégishlik jazasini tartidu. 11 Qérindashlar, eger men «xetne qilinish kérek» dep jakarlap yürgen bolsam, undaqt men бүгүнкү күн'giche yene néme üçün [Yehudiylardin] ziyankeshlikke uchráp kélimen? Eger shundaq qilghan bolsam, «krést bizarliq» yoq qilinatti! 12 Silerni qutritiwatqan bu ademler özlirini axta qiliwetsun deymen! 13 Chünki qérindashlar, siler erkinlikke chaqirildinglar. Lékin erkinlikinglarni etlerning arzu-heweslirige qandurushning bahanisi

qilmanglar, belki méhir-muhebbet bilen bir-biringlarning qulluqida bolunglar. 14 Chünki pütkül Tewrat qanuni «Qoshnangni özüngni söygendek söygin» dégen birla emrde emel qilinidu. 15 Lékin pexes bolunglarki, bir-biringlarni chishlep tartip yalmap yürüp, bir-biringlardin yutulup ketmenglar yene! 16 Emma shuni deymenki — [Muqeddes] Rohta ménginglar, we shu chaghda siler etlerning arzu-heweslirige yol qoymaysiler. 17 Chünki et Rohqa zit bolghan ishlarni arzu qilidu, we Roh etke zit bolghan ishlarni arzu qilidu. Ular ikkisi bir-birige qarimuqarshidur; netijide, özünglar arzu qilghan ishlarni qilalmaysiler. 18 Wehalenki, siler Rohning yétekchilikide bolsanglar, u chaghda Tewrat qanunining ilkide bolmaysiler. 19 Emdi etning emelliri roshenki — zinaxorluq, buzuqluq, napakliq, shehwaniyliq, 20 butpereslik, séhirgerlik, öchmenlikler, jédeller, qizghanchuqluqlar, ghezepler, riqabetlishishler, bölgünchilikler, guruhwazliqlar, 21 hesetxorluqlar, qatilliq, harakeshlikler, eysh-ishretler qatarliq ishlardur; bu ishlar toghruluq burunqi éytqinimdek hazir yene bir qétim agahlandurimenki, bundaq ishlarni qilghuchilar Xudaning padishahliqigha mirasliq qilmaydu. 22 Wehalenki, Rohning méwisi bolsa méhir-muhebbet, shad-xuramliq, xatirjemlik, sewrtaqet, méhribanliq, yaxshiliq, ishench-sadiqliq, 23 mömin-mulayimliq we özini tutuwélishtin ibaret. Mushundaq ishlarni tosidiqan héchqandaq qanun yoqtur. 24 Lékin Mesihke mensup bolghanlar etlirini, shundaqla uningdiki ishqlar we hem heweslerni teng kréstligen bolidu. 25 Rohta yashawatqan bolsaq, Rohqa egiship mangayli. 26 Bir-birimizni renjitip, bir-birimizge heset qilip, hakawur shöhretpereslerdin bolmayli.

6 Qérindashlar, aranglardin birsining hazirmu bir gunah-sewenlik sadir qiliwatqanliq bayqalghan bolsa, aranglardiki rohiy kishiler yuwash-mulayimliq rohi bilan uni yolidin qayturup kélinglar. Shuning bilen bir waqitta, özünglarningmu azdurulup ketmeslikinglarga diqqet qilinglar. 2 Bir-

biringlarning éghirchiliqini kôtürünglar. Shundaq qilsanglar, Mesihning qanunigha emel qilghan bolisiler. **3** Chünki birsining tarazigha toxtighudek ishi bolmay turup özini tarazigha toxtighudek dep chaghlisa, u öz-özini aldighanliq, xalas. **4** Lékin herkim öz emeliyitige qarap tekshürüp baqsun; shuning bilen bashqilarningkidin emes, belki öz emelliridinla pexirlen'güdek ish bolsa, pexirlense bolidu. **5** Chünki herbir adem öz yükini kôtürüshi kérek. **6** Xudaning söz-kalamidin telim alghuchi öziye telim bergüchisini öziye bar bolghan yaxshi nersilerdin ortaq behrimen qilsun. **7** Öz-özünglarni aldimanglar — Xudani aldap exmeq qilghili bolmaydu; chünki kim néme térisa, shuni alidu. **8** Öz etlirining arzu-heweslirini qandurushqa uruq chachqan kishi öz etliridin chiriklik hosulini alidu. Lékin Rohni xursen qilish üçün uruq chachqan kishi bolsa Rohtin menggülük hayat alidu. (aiōnios g166) **9** Shunga, yaxshi ishlarni qilishtin harmayli. Uninggha érinmisek waqti-saiti toshqanda choqum hosul alalaymiz. **10** Shu sewebtin, bizde purset bolsila, hemmeylen'ge, bolupmu étiqadtiki ailige mensup bolghanlarga yaxshi ishlarni qilip béreyli. **11** Mana, öz qolum bilen shunche chong herpler bilen yazghinimgha qaranglar! **12** Silerge xetnini qobul qilishni mejburlimaqchi bolghanlar, ularning herbiri peqet özlirining tashqi qiyapitini perdazlap körsetmekchi bolghan, xalas; ularning bu meqsiti peqet «Mesihning krésti» tüpeylidin bolghan ziyankeshliktin qéchishtin ibaret, xalas. **13** Chünki ular özlirimu xetne qilin'ghini bilen Tewrat qanunigha emel qilmaydu; lékin ular etlirlinglardin maxtinish üçün beribir silerni xetnini qobul qildurmaqchi bolidu. **14** Özümni élip éytsam, Rebbimiz Eysa Mesihning krésttiki [ölümi]din bashqa héch ish bilen maxtanmighaymen! Chünki Uning krésti wasitisidin bu dunya manga nisbeten kréstlen'gen we menmu bu dunyagha nisbeten kréstlen'genmen. **15** Chünki Mesih Eysada ne xetnilik ne xetnisizlik dégenler küchke ige emestur; birdinbir küchke ige bolidighini peqet yéngi bir yaralghuchidur! **16** Bu qaide boyiche mangidighanlarga, ularning hemmisige we Xudaning Israiligha xatirjemlik we rehim-shepket bolghay! **17** Buningdin kéyin héchkim bu ishlar bilen yene méni aware qilmisun! Chünki men öz bedinimde Eysaning yara izlirini kôtürimen! **18** Qérindashlar, Rebbimiz Eysa Mesihning méhir-shepqiti rohinglarga yar bolghay! Amin!

Efesusluqlargha

1 Xudaning iradisi bilan, Mesih Eysaning rosul bolghan menki Pawlustin Efesusta turuwatqan muqeddes bendilerge, yeni Mesih Eysada ixlasmen bolghanlarga salam! **2** Atimiz Xuda hem Reb Eysa Mesihdin silerge méhir-shepzet we xatirjemlik bolghay! **3** Bizni Mesihte, ershlerde barliq rohiy bext-beriketler bilen beriketligen, Rebbimiz Eysa Mesihning Xudasi hem Atisi mubarek bolghay! **4** Chünki U bizni, muhebbet ichide bolup Özining aldida pak-muqeddes, dagnsiz turushimiz üçün alem apiride qilinmay turupla talliwalghanidi; **5** U Öz iradisige yaqqini boyiche bizni aldin'ala Eysa Mesih arqiliq Özige oghulluqqa qobul qilishqa békitkenidi; **6** bu ishta Uning méhir-shepzetining ulughluqigha medhiye oqulidu; chünki U méhir-shepzeti bilen bizni Öz söyginide shapaetlendürgenidi. **7** Biz Uningda [Atining] méhir-shepzetining molluqi bilen Uning qéni arqiliq qulluqtin hör qilinishqa, itaetsizlikirimizge qarita kechürümge muyesser bolduq; **8** U [bu méhir-shepzetni] barliq danaliq hem pem-paraset bilen bizge zor tartuqlidiki, **9** — U Öz könglige pükken güzel xahishi boyiche iradisidiki sirni, yeni waqit-zamanlarning piship yétilishini idare qilishi bilen barliq mewjudatlarga, yeni ershlerde bolghanning hemmisige, zéminda bolghanning hemmisige Mesihni bash qilip ularni Mesihte jem qilish meqsitini bizge ayan qildi; **11** Uningda bizmu Xudagha miras qilin'ghan; biz shu meqsette barliq ishlarni eqil-iradisi boyiche idare qilghuchining nishani bilen shu ishqa aldin'ala békitilgeniduq; **12** shuning bilen Mesihni awwal tayanch qilghan bizler Uning shan-sherpining ulughluqini namayan qilghuchi bolduq; **13** heqiqetning kalam-sözini, yeni nijatlingardiki xush xewerni anglap silermu Uninggha tayandinglar — we Uninggha ishen'gininglarda, siler wede qilin'ghan Muqeddes Roh bilen möhürlendinglar. **14** Xudaning shan-sheripining ulughluqi namayan qilinip, igiliki üzül-késil hör-nijat qilin'ghuche, Muqeddes Roh mirasimizning «kapalet»i

bolidu. **15** Shuning bilen, silerning Reb Eysagha baghligan étiqadinglar we barliq muqeddes bendilerge bolghan muhebbetinglar toghruluq anglighandin tartip, **16** dualirimda silerni eslep, siler üçün rehmet éytishni toxtatmidim; **17** tileydighinim shuki, Rebbimiz Eysa Mesihning Xudasi, shan-sherepning Igisi bolghan Ata silerning Uni toluq bilishinglarga danaliq hem wehiyni özleshtürgüchi rohni ata qilghay, **18** shuning bilen silerning qelbtiki közliringlar roshenliship, Uning chaqiriqigha baghlan'ghan ümidning némilikini, Uning muqeddes bendiliride bolghan shereplik mirasining qimmetliklikini **19** we Uning ishen'güchi bizlerge zor küchi bilen qaratqan qudritingning hésabsiz büyüklükini bilip yetkeysiler; **20** del shu qudretni U Mesihni ölümدين tirildürüp, ershlerde Özining ong yénida olturghuzghinida Uningda yürüzgenidi; **21** peqet bu zamandila emes, belki kelgüsi zamandimu Uni barliq hökümraniqtin, hoquqtin, küch-qudrettin, xojayinliqtin we barliq tilgha élinidighan herqandaq nam-shereptin köp üstün qoyghan; (aïön g165) **22** barliq mewjudatlarni Uning putliri astigha qoyup, jamaet üçün Uni hemmige bash bolushqa ata qilghan. **23** Jamaet bolsa Uning téni, yeni hemmini hemme jehettin Toldurghuchining mukemmel jewhiridur.

2 We siler bolsanglar, qebihlikliringlar hem gunahliringlarda ölgen bolup, **2** bu dunyaning dewrige egiship, hawaning hoquqini tutqan hökümdargha, yeni бүгünki күнде itaetsizlikdin bolghan perzentlerni qutritiwatqan rohqa egiship, bu ishlarda ilgiri mangghansiler; (aïön g165) **3** biz herbirimizmu ilgiri shularning arisida etlimizdiki shehwet-heweslerde hayat ötküzgenimiz, etlimiz hem öz oy-xiyalimizning xahishlirigha emel qilip, bashqilargha oxshash, mahiyette «ghezeptiki perzentler» bolghanmiz; **4** biraq Xuda, mol rehim-shepzetni körsetküchi bolup, bizni söygende bizge körsetken alembexsh méhir-muhebbiti tüpeylidin, — **5** hetta itaetsizliklerde ölgen waqtimizdimu, bizge Mesih bilen bille jan kirgüzüp (méhir-shepzet bilen qutquzdunglar!), **6** bizni

Uning bilen bille tirildürüp, ershlerde Mesih Eysa bilen bille olturghuzghan; **7** meqsiti kelgüsi zamanlarda Uning Mesih Eysada bizge qaritilghan méhribanliq bilen ipadilen'gen shapaitining shunche ghayet zor ikenlikini kösitishtin ibarettur; (**aiñ g165**) **8** chünki siler shepqet bilenla ishench arqiliq qutquzulduqlar. Bu ish özünglardin kelgen ish emes, belki Xudadin kelgen iltipat, **9** u zadila ademlerning emel-ejridin kelmeydu, bu hem héchkimning maxtanmasliqi üçündür. **10** Chünki biz Xudaning ishligen hüniridurmiz, xeyrxah ishlar üçün Mesih Eysada yaritilghanmiz; Xuda esli bizning ularda méngishimiz üçün bu ishlarni aldin'ala teyyarliganidi. **11** Shunga siler eslide etliringlarga asasen «yat eller» dep hésablan'ghininglarni, — insanning qoli bilen etliride «xetne qilin'ghanlar» dep atalghanlar teripidin «xetnisiz» dep atalghanliqlinglarni, **12** shundaqla shu chaghda Mesihsiz bolup, Israilning puqraliqining sirtida turup, wedilerni élip kelgüchi ehdilerni yat bilip, bu dunyada ümidsiz hem xudasiz yashighininglarni ésinglarda tutunglar; **13** lékin esli yiraqlarda bolghan siler hazir Mesihning qéni arqiliq yéqin qilindinglar; **14** chünki U bizning inaqliqimizdur, U ikki terepni bir qilip otturidiki ara tamni chéqiwetti; **15** yeni, Öz etliri arqiliq öchmenlikni tügitip, belgilimilerni körsetken, emrlerni yetküzgen qanunni bikar qilip, ikki terepni Özide yéngi bir adem qilip yaratti, shuning bilen inaqliqni apiride qildi; **16** kréstke mixlinip mushuning wasitisi bilen öchmenlikni qetl qilip, ikkisini bir tende Xuda bilen epleshtürdi; **17** andin U kélip, yiraqlarda turghan silergimu inaqliq xush xewirini jakarlidi, yéqindikilergimu inaqliqni jakarlidi. **18** Chünki her ikkimizning Uning arqiliq bir Rohta Ata aldigha kirish hoquqimiz bardur. **19** Shunga shuningdin bashlap siler musapirlar, yaqa yurttikiler emes, belki muqeddes bendilerge wetendash bolisiler, Xudaning öyidikiliridin bolisiler; **20** siler rosullar we peyghemberler bolghan ulning üstige qurulmaqtisiler; binaning «burjek téshi» bolsa Eysa Mesih Özidur; **21** Uningda pütkül bina puxta jipsilashturulup,

Rebde muqeddes bir ibadetxana bolushqa ösüp barmaqta. **22** Silermu [qoshulup] Uningda Xudaning bir turalghusi bolushqa Rohta birleshtürülüp qurulmaqtisiler.

3 Shu sewebtin siler «yat eldikiler» üçün Mesih Eysaning mehbusi bolghan menki Pawlus — **2** (siler belkim manga tapshurulghan, silerge Xudaning shepqitini élip baridighan ghojidarliqim toghruluq, **3** yeni Uning manga wehiy bilen sirni ayan qilghanliq toghruluq xewerdar bolushunglar mumkin (men bu toghrisida ilgiri az-paz yazghanidim; **4** siler uni oqughininglarda, Mesihning siri toghruluq yorutulghanliqimni bilip yétisiler) **5** ilgiriki dewrlerde bu sir insan balilirigha Uning muqeddes rosullari we peyghemberlirige Roh arqiliq hazirqidek éniq wehiy qilin'ghandek, ayan qilin'ghan emes. **6** Démek, xush xewer arqiliq «yat eldikiler»din bolghanlarmu orta q mirasxorlar, tendiki orta q ezalar, Mesih Eysada bolghan wedidin orta q behrimen bolghuchilar bolidu; **7** Xudaning shepqiti manga élip kelgen iltipat bilen, Uning küch-qudratining yürgüzülüşhi bilen, men bu ishqa xizmetkar qilip teyinlendim; **8** manga — muqeddes bendiliri ichidiki eng töwinidinmu töwen bolghan manga mushu iltipat, yeni eller arisida Mesihning mölcherligüsiz bayliqliri toghruluq xush xewer jakarlash **9** we shundaqla hemmini yaratqan Xudada yoshurun bolup kelgen bu sirning qandaq emelge ashurulushi toghruluq hemmeylenni yorutush xizmiti amanet qilindi. (**aiñ g165**) **10** Buning meqsiti ershlerde bolghan hökümrarlarga hem hoquqlargha Xudaning köp tereplimilik danaliq jamaet arqiliq hazir ashkare qilinishtin ibarettur. **11** Bu ish bolsa, Uning Mesih Eysa Rebbimizde ijra qilin'ghan menggülik muddiasi boyichidur; (**aiñ g165**) **12** Uning ishench-sadiqligi arqiliq biz jasaretke hem Xudaning aldigha xatirjemlik bilen kirish hoquqigha ige bolduq; **13** shuning üçün silerdin ötünimenki, méning siler üçün tartqan japa-jebirlirim tüpeylidin perishan bolmanglar; chünki bu ish silerning shan-sheripinglar bolidu). **14** Men shu sewebtin tizlirimni Atigha pükimenki, **15** (asman-zémindiki barliq atiliq

munasiwetler Uningdin «ata» namini alidu) **16** U Öz shan-sheripidiki bayliqlar bilen, Rohi arqiliq silerni ichki dunyayinglarda kuchlendürgey; **17** shuning bilen Mesih qelbinglarda ishench arqiliq turup, siler méhir-muhebbet ichide yiltiz tartghan, ul sélin'ghan, **18** barliq muqeddes bendiler bilen bille Mesihning muhebbitining kengliki, uzunluqi, chongqurluqi we égzilikini chüshinip igiliwalghaysiler; yeni ademning bilip yétishidin hessilep éship chüshidighan Uning muhebbitini bilip yetkeysiler, shuningdek Xudaning mukemmel jewhiri bilen toldurulghaysiler. **20** Emdi ichimizde yürgüzidighan qudriti boyiche barliq tilikimiz yaki oyliqlanirimizdinmu heddi-hésabsiz artuq wujudqa chiqirishqa qadir Bolghuchigha, — **21** Uninggha dewrdin dewrgiche, ebedil'ebedgiche jamaette Mesih Eysa arqiliq shan-sherep bolghay! Amin! (aiōn g165)

4 Emdi shu seweblerdin, Rebning mebusi bolghan menki, [Xudaning] silerni chaqirghan [büyük] chaqiriqigha layiq halda méngishliringlarni ötünimen, **2** hemme ishta kemterlik we yuwash-mulayimlik bilen, sewrchanliq bilen, bir-biringlarga muhebbet ichide keng qorsaq bolup, **3** inaq-xatirjemlikning rishtisi bilen, Rohta bolghan birlikni tutushqa intilishinglarni [ötünimen]. **4** Ten birdur, Roh birdur, — xuddi chaqirilghininglarda, oxshash bir arzu-ümidke chaqirilghininglardek, — **5** Reb birdur, iman-étiqad birdur, chömüldürülüş birdur, **6** hemmining Xuda'Atisi birdur; U bolsa hemmidin üstün turghuchi, hemmini yürgüzgüchi we hemmimizning ichide Bolghuchidur. **7** Shundaqtimu hazir herbirimizge Mesihning iltipatining ölchimi boyiche shepset teqdim qilin'ghandur; **8** shunga, muqeddes kitabta [Xuda] éytqinidek: — «U yuqirigha kütürüldi, [Insanlarni] tutqun qilghuchilarni U Özi esir qilip élip ketti, Hem insanlarga iltipatlarni teqdim qildi». **9** Emdi «kütürülgen» zat bolsa, [awwal] yerning tégige chüshken zatning Özi emesmu? **10** Chüshken zat bolsa barliq ershlerdin yuqirigha kütürülgenning del Özidur;

kütürülüşining meqsiti, alemning barliqini toldurushtin ibaret; **11** Shunga, bezilerni rosullar, bezilerni peyghemberler, bezilerni xush xewerchiler, bezilerni baqquchi we yaki telim bergüchiler qilip teyinligen del Özidur. **12** Bularning meqsiti muqeddes bendilerni xizmet wezipisige, jümlidin Mesihning ténini qurup chiqishqa qorallandurup kamaletke yetküzüshtin ibaret; **13** weziye hemmimizning étiqadta hem Xudaning Ogghini toluq tonushta birlikke kélishimizgiche, kamil adem bolup yétiship chiqishimizghiche, — yeni Mesihning mukemmel jewhiri gewdilen'gen qeddi-qamet ölchimige yétishimizgiche dawamlashturulmaqta; **14** shundaq bolghanda, yene gödek balilardin bolmay, ademlerning quwluqidin oylap chiqqan aldanchi niyet-pilanliri bilen, ularning hiyle-neyringidin chiqqan telimatining dolqunliridin urulup, uning herxil shamilida uyaq-buyaqa uchurulup ketmeymiz; **15** eksiche, méhir-muhebbet ichide turup heqiqetke bérilip ish körüp, béshimiz bolghan Mesihke baghlinishta her jehettin ösüp yétilidighan bolimiz; **16** Uningdin pütkül ten, ezaliri bir-birige jipsilashturulup, ozuqluq teminligüchi herbir öge arqiliq bir-birige tutashturulup, herbir ezaning özige xas ölchen'gen wezipini ötishi bilen barghanche östürülüp, muhebbet ichide öz-özini qurup chiqishqa ishlimekte. **17** Shunga shuni éytimenki, Rebte uni tapilaymenki, yat ellerningkidek, yeni ularning öz oy-pikirlirining bimenilikide mangghinidek méngiwermeslikinglar kérek; **18** ular qelbining qattiqliqidin kélip chiqqan bilimsizlik tüpeylidin, Xudaning hayatidin ada-juda qilinip, chüshenchisi qarangghuliship ketken, **19** ar-nomusni tashliwétip, nepsaniyetchilik awup herxil iplasliqlarni yürgüzüshke, keyp-sapagha bérilgen. **20** Emma siler bolsanglar, Mesihni shundaq yolda öginip tonughan emessiler — **21** (heqiqetning Eysada bolghinidek, uni heqiqeten anglighan, uningda ögitilgen bolsanglar) — **22** démek, ilgiriki turmushunglarga xas bolghan, aldanchi arzu-heweslerge egiship özini bulghighuchi «kona adem»ni séliwétip,

23 oy-zéhnninglarning rohida yéngilinip, 24 aldatmanglar; chünki bu ishlar tüpeylidin Xudaning oxshashliqigha asasen, heqiqettin chiqqan heqqaniylikta we pak-muqeddeslikte perzentlarning béshigha chüshidu. 7 Shunga yaritilghan «yéngi adem»ni kiyiwélishinglar kérektur. 25 Shuning bilen yalghanchiligni séliwétip, herbirimiz öz yéqinlirimiz bilen heqiqetni sözlisheyl; chünki biz bir-birimizge nisbeten bir tenning ezaliridurmiz. 26 yoruqluqning méwisi toluq méhribanliq, «Achchiqlininglar, emma gunah qilmanglar»; heqqaniylik we heqiqettin terkiib tapqandur, 10 ghezippinglar kün patquche dawam étiwermisun; néme ishlarning Rebni xursen qilidighanliqini 27 yaki Iblisqa héch orun qoyup bermenglar. 28 Oghri ikkinchi oghriliq qilmisun; eksiche u méhnet qilip ikki qoligha tayinip halal ish qilsunki, hajiti bolghanlarchimu bölüp bergüdek öz tapqini bolsun. 29 Aghzinglardin héchqandaq iplas söz chiqmisun, peqet anglighuchilargha shepget yetsun üçün, éhtiyajqa uyghun we ademni qurup chiqidighan sözlerni éytinglar. 30 Xudaning Muqeddes Rohigha azab bermengler; chünki siler Uning bilen hör-nijat küni üçün möhürülen'gensiler; 31 özünglardin herqandaq öch-adawet, achchiq-ghezep, qehr, jédel-majiralar, til-ahanet hemde herxil qara niyetlerni néri qilinglar; 32 bir-biringlarga méhriban, yumshaq dilliq bolup, Xuda Mesihte silerni kechürüm qilghinidek bir-birininglarni kechürüm qilinglar.

5 Shunga Xudaning söyümlük perzentliridin bolup, Uni ülge qilinglar; hemde Mesih bizni söyüp, Özini biz üçün Xudagha xushpuraq süpitide hediye-qurbanliq bolushqa atap pida qilghandek silermu muhebbet ichide ménginglar. 3 Emma muqeddes bendilerge layiq halda, buzuqluq, herqandaq paskiniliq yaki nepsaniyetchilik aranglarda hetta tilghimu élinmisun; 4 Shundaqla iplasliq, exmiqane paranglar yaki chakina chaqchaqlarmu tilinglarga élinmisun — bularmu muwapiq emestur — belki aghzinglardin teshekkürler chiqsun. 5 Chünki shuningdin xewerdarsilerki, herqandaq buzuqluq qilghuchi, napak bolghuchi yaki nepsaniyetchi kishi (bundaq kishi emeliyette bir butpereske barawer) Mesih we Xudaning padishahliqigha mirasxor bolalmaydu. 6 Héchkimge özünglarni quruq gepler bilen

aldatmanglar; chünki bu ishlar tüpeylidin Xudaning ghezipi itaetsizliktin bolghan perzentlarning béshigha chüshidu. 7 Shunga ulargha mushu ishlarda shérik bolmanglar; 8 chünki siler esli qarangghuluq idinglar, lékin hazir Rebde yoruqluqsiler; yoruqluqning perzentlirige layiq ménginglar 9 (chünki yoruqluqning méwisi toluq méhribanliq, heqqaniylik we heqiqettin terkiib tapqandur), 10 néme ishlarning Rebni xursen qilidighanliqini öginip ispatlanglar. 11 Qarangghuluqtiki méwisiz ishlar bilen chétilip qalmanglar; eksiche, ularni échip eyiblenglar; 12 chünki ularning yoshurunche ishligenlirini hetta tilgha élishmu nomus ishtur. 13 Emma yoruqluq bilen eyiblep ashkarilan'ghan herqandaq nerse ochuq körünidu; yoruqluq ashkarilighan hemme nerse yoruqluqqa aylinidu. 14 Shuning üçün U mundaq deydu: — «Oyghan, ey uyquchi! Tiril ölükler arisidin! We Mesih séni parlap yoritidu». 15 Shuning üçün silerning méngiwatqan yolunglarga éhtiyat bilen diqqet qilinglar; yolunglar nadanlarningkidek emes, danalarningkidek bolsun; 16 waqit-pursetni gheniyet bilip tutuwélinglar; chünki mushu dewr rezildur. 17 Bu sewebtin nadan bolmanglar, belki Rebning iradisining néme ikenlikini chüshen'güchi bolunglar; 18 Haraq-sharab ichip mest bolmanglar; shundaq qiliq ademni shallaqlashturidu; buning ornigha Rohqa toldurulghuchi bolunglar, 19 bir-biringlarga zebur-neghmiler, medhiye küyliri we rohiy naxshilar éytiship, qelbinglarda naxsha-neghmiler yangritip Rebni medhiyilenglar; 20 herdaim hemme ishlar üçün Reb Eysa Mesihning namida Xuda hem Ata Bolghuchigha teshekkür-rehmet éytinglar, 21 Mesihtin eyminip, bir-biringlarga boysununglar. 22 Siler ayallar, Rebke boysun'ghandek öz erliringlarga boysununglar; 23 chünki Mesih jamaetning béshi bolghandek, er ayalning béshidur; Mesih yene ten'ge qutquzghuchidur. 24 Emdilikte jamaet Mesihke boysughandek, ayallar erlirige hemme ishta boysunsun. 25 Erler ayalliringlarni söyüngler, xuddi Mesihningmu jamaetni söyüp, uning üçün Özini pida qilghinidek söyünglar;

26 [Mesihning jamaet üçün] shundaq qilishi jamaetni muqeddes qilib, «dasning süi» bolghan söz-kalam bilen yuyup paklandurush üçündür, 27 shuningdek jamaetni shereplik halda Özige hazir qilib, uni héch dagh, qoruu yaki bulargha oxshash herqandaq nersilerdin xaliy qilib, toluq muqeddes we eyibsiz qilishtin ibarettur. 28 Shuninggha oxshash, erler öz ayallirini öz ténini söygendek söyüshi kérektur; öz ayalini söygen kishi özini söygen bilen barawer. 29 Chünki héchkim esla özining étidin nepretlen'gen emes, eksiche uni ozuqlanduridu hem asraydu; bu xuddi Mesihning jamaetni [ozuqlanduridighinigha hem uni asraydighinigha] oxshaydu. 30 Chünki biz Uning ténining ezaliridurmiz: — 31 «Shu sewebtin er ata-anisining yénidin ayrilip, öz ayaligha baghlinidu; ikkisi bir ten bolidu». 32 Bu sir intayin chongqurdur; emma men hazir Mesih we jamaet toghruluq sözlewatimen. 33 Emma silermu herbiringlar öz ayalinglarni özünglarni söygendek söyünglar; ayal bolsa, éridin eyminip, uni hörmetlisun.

6 Balilar, Rebde ata-aniliringlarga itaet qilinglar; chünki bu durusdur. 2 «Atangni we anangni hörmetle» — bu bolsa öz ichige wedini alghan birinchi emrdur — 3 «Shuning bilen séning ishliring qutluq bolidu, zéminda uzun ömür körisen» — [dep wede qilin'ghan]. 4 Siler atilar, baliliringlarni xapa qilmanglar, belki ularni Rebning terbiyisi hem körsetmiside béqinglar. 5 Siler qullar, ettin bolghan xojayininglarga Mesihke itaet qilghininglardek chin könglünglardin eyminish we titresh bilen itaet qilinglar; 6 peqet köz aldidila xizmet qilib, ademni xush qilghuchi qullardin bolmanglar, belki Mesihning qullirining süpitide Xudaning iradisini jan-dil bilen beja keltürünglar, 7 ademlerge emes, belki Rebge chin dilinglardin xizmet qilinglar; 8 shuni bilgenki, herqandaq adem birer yaxshiliq qilsa, meyl u qul bolsun yaki hör bolsun, shu ish Rebdin uninggha yanidu. 9 Siler xojayinlar, qulliringlarchimu oxshash yol bilen muamile qilib, ulargha heywe qilishtin qol üzünglar; chünki ularningmu we silerningmu xojayininglar ershtidur,

Uningda herqandaq ademning yüz-xatirisini qilish dégenning yoqluqini bilisiler. 10 Axirda, qérindashlar, Rebde we Uning küch-qudritide küchlendürlünglar; 11 Iblisning hiyle-neyrenglirige taqabil turushunglar üçün Xudaning pütkül sawut-yarighini kiyiwélinglar; 12 chünki élishidighinimiz et we qan igiliri emes, belki hökümrannlar, hoquqdarlar, bu dunyadiki qaranggghuluqni bashqurghuchi dunyawı emirler, yeni ershlerde turuwatqan rezil rohiy küchlerdur. (aiön g165) 13 Mushu wejidin özünglarga Xudaning pütün sawut-yariqini élip artinglarki, rezillik künide berdashliq bilen qattiq turidighan, axir hemme ishni ada qilib, yerni ching dessep turidighan bolisiler. 14 Emdi ching turunglar — heqiqet belwéghini bélinglarga baghlap, meydenglerge heqqaniylik sawutini kiyip, putunglarga xatirjem-inaqliq xush xewirini yetküzüshke teyyarliq choruqini kiyip, yerni ching dessep turunglar. 16 Bu ishlarning hemmiside iman-ishenchning qalqinini qolgha élinglar; uning bilen siler rezil bolghuchining barliq ot oqlirini öchüriwételeydighan bolisiler. 17 Hemde béshinglarga nijatning dubulghisini kiyip, Xudaning söz-kalamini, yeni Rohning qilichini élinglar; 18 hemme waqit-pesilde Rohta herxil dua-tilawet hem iltija bilen dua qilinglar; del bu ishta qet'iy hoshiyar turup barliq muqeddes bendiler üçün her tereplime dua-iltijalar qilinglar; 19 men üçünmu dua qilinglarki, — éghiz achqinimda manga sözler kelsun, xush xewerning sirini dadilliq bilen ashkare qilay. 20 Men del shu ishqa zenjirler bilen baghlan'ghan elchimen; shunga qilishqa tégishlikim boyiche, [xush xewer yetküzüште] dadilliq bilen söz qilishimgha [dua qilinglar]. 21 Emdi méning toghramdiki ishlardin, méning qandaq ötüwatqanliqimdin xewerlinishinglar üçün, söyümlük qérindash hem Rebde sadiq xizmetkar bolghan Tikikus silerge hemme ishlarni melum qilidu. 22 Méning uni del mushu ish üçün yéninglarga ewetishim, silerning ishlirimizdin xewerdar bolushinglar we uning könglünglarga teselli we ilham bérishi üçündür. 23 Qérindashlarga

xatirjemlik, muhebbet hem iman-ishench
Xuda'Ata we Reb Eysa Mesihdin bolghay! **24**
Reb Eysa Mesihni ölmes-chirimas söygü bilen
söygüchilerge méhir-shepqet yar bolghay!

Filippiliqlargha

1 Eysa Mesihning qulliri bolghan Pawlus we Timotiydin, Filippida turuwatqan, Mesih Eysada bolghan barliq muqeddes bendilerge, yétekchiler we xizmetchilerge salam! **2** Silerge Xuda'Atimiz we Reb Eysa Mesihning méhir-shepget we xatirjemlik ata qilin'ghay! **3** Herqétim silerni esliginimde men Xudayingha teshekkür éytimen, **4** herqétim dua qilghinimda, silerning birinchi künidin tartip бүгүн'ge qeder xush xewer xizmitige bolghan hemkarliqlar tüpeylidin toxtimay shad-xuramliq bilen silerge dua-tilawet qiliwatimen; **6** chünki méning del shuninggha ishenchim kamilki, silerde yaxshi ishni Bashlighuchi bu ishni taki Eysa Mesihning künigiche kamaletke yetküzüp tamamlaydu; **7** méning hemminglar toghruluq shundaq oylashim toghridur; chünki men qelbinglardidurmen; men zindanda zenjirlen'ginimdimu we xush xewerni aqlighinimdimu, delillighinimdimu [Xuda manga yetküzgen] méhir-shepgettin silermu ortaq behrimen bolisiler. **8** Méning Mesih Eysaning ich-baghrida bolup silerni shunchilik telpünüp séghin'ghanliqimgha Xuda Özï guwahchidur. **9** Méning dua-tilawitim bolsa, silerning muhebbetlarning hertereplime bilim we etrapliq sawat bilen yorutulup téximu éship tashqayki, **10** siler néme ishlarning ewzel ikenlikini perq ételeydighan bolup, Mesihning künide pak-diyantlik, eyibsiz bolisiler **11** hemde Eysa Mesih arqiliq bolghan, Xudaning shan-sheripi hem medhiyisini élip kélidighan heqqaniyliqning méwisi bilen toldurulisiler. **12** Biraq silerge shuni xewerlendürmekchimenki, i qérindashlar, méning bu ehwalim emeliyette xush xewerning téximu keng tarqilishi üçün türtke boldi; **13** Chünki méning qamilihim Mesih üçün ikenlik impérator ordisdiki qarawulxanidikilerga we bashqa hemmeylen'ge ayan boldi. **14** Shuning bilen qérindashlarning köpinchisi méning qamilihim tüpeylidin Rebge tayinip [Xudaning] söz-kalamini qorqmay sözleshke téximu jür'etlik boldi; **15** derweqe, beziliri heset qilip yaki riqabetsiliship, beziliri

aq köngüllük bilen Mesihni jakarlaydu; **16** kényinkiliri bolsa berheq muhebbettin, méning xush xewerni aqlap ispatlashim üçün mushu yerge qoyulghanliqimni bilgenlikidin shundaq qilmaqta; **17** Aldinqiliri bolsa chin könglidin emes, belki shexsiyetchilikidin, méning zenjirlen'gen derdinge derd qoshmaqchi bolup shundaq qilmaqta. **18** Emdi bulargha néme dégülük? Qandaqla bolmisun, toghra niyettin bolsun saxtiliqtin bolsun, oxshashla Mesih jakarlanidu; men shuninggha shadlinimen; berheq, dawamliq shadliniwérimen. **19** Chünki dualiringlar we Mesih Eysaning Rohining quwwetlishi arqiliq bu ishlar nijat-qutquzulushumgha medet bolidu dep bilimen, **20** — démek, teqezzalim we ümid-istikim boyiche héch ishta xijaletchilikte qalmastin, tirik yaki ölük bolay, herdaim bolghinidek hazirmu toluq jasaret bilen Mesih ténimde ulughlansun! **21** Chünki manga nisbeten hayatimning özi Mesihdur, ölüsh bolsa téximu paydiliqtur. **22** Jénim ténimde qalsa, emdi nésiwem yene méwilik xizmet bolidu; lékin qaysisini ewzel bilip talliwélishimni bilmeywatimen; **23** men hayat bilen mamat otturida qisilip qaldim; chünki bu dunyadin ayrilip, Mesih bilen bille bolushqa intizarmen — bu ish ziyade ewzeldur; **24** emma siler üçün jénimning ténimde qélishi téximu zörürghu deymen. **25** Emdi buninggha ishenchim kamil bolup, silerning étiqadta algha ilgililishiglar hem shad-xuram bolushunglar üçün men siler bilen bille qélip dawamliq turimen dep bilimen; **26** shuning bilen méning silerge yene hemrah bolghinim wejedin men arqiliq Mesih Eysada pexirlinip tentene qilishiglar téximu ziyadilishidu! **27** Peqet özüglarni Mesihning xush xewirige layiq tutunglarki, men yéninglarga bérilip siler bilen didarlashqandimu, silerdin ayrilghandimu, ishliringlardin anglaydighinim silerning bir roh bir janda bolup ching dessep turup, xush xewerdiki étiqadning yolida küreshke intiliwatqininglar, **28** shundaqla qarshi chiqquchilarning héchqandaq wehimilirdin patiparaq bolup ketmiginglar bolsun; silerdiki

bu gheyret, ulargha halaketning belgisi, silerge bolsa qutquzulushunglarning alamiti, shuningdek alayiten Xudadin kelgen bir alamettur; **29** Chünki Mesihning yolida silerge peqet Uninggha ishinishnila emes, yene Uning üçhün xorluqqa uchrashmu nésiwe qilin'ghandur. **30** Chünki siler ilgiri mende körgininglardek we shuningdek hazir anglighininglardek men yoluqqan küreshke silermu yoluqmaqtisiler.

2 Eger emdi Mesihte righbet bar déyilse, muhebbetning tesellisi bar déyilse, Rohning sirdashliqi bar déyilse, qelbde ich aghritishlar hem rehimdilliq bar déyilse, **2** — emdi oxshash bir oy-pikirde bolup, bir-biringlarga oxshash muhebbette baghlinip, bir jan bir niyette bolup, aranglarda héch ish riqabettin yaki quruq shöhretperesliktin bolmisun; eksiche, oy-xiyalinglarda kichik péilliq bolup herbiringlar bashqilarni özünglardin yuqiri dep bilinglar; shundaq bolghanda shad-xuramliqimni kamil qilisiler. **4** Herbiringlar peqet öz ishliringlarga köngül bölüp qalmaq, belki bashqilarningkigimu köngül bölünglar. **5** Mesih Eysada bolghan oy-pozitsiye silerdimu bolsun: — **6** U Xudaning tip-sheklide bolsimu, Özini Xuda bilen teng qilishni olja qilip tutuwalmidi; **7** Eksiche, U Özidin hemmini quruqdidi, Özige qulning sheklini élip, Insanlarning siyaqigha kirip, insaniy tebiettin ortaqdash bolup, **8** Özini töwen qilip, Hetta ölümgiche, yeni kréstteki ölümgiche itaetmen boldi; **9** Shunga Xuda Uni intayin yuqiri kötürüp mertiwilik qildi, Uninggha herqandaq namdin üstün bolghan namni béghishlidiki, **10** Eysaning namigha asmanlarda, yer yüzide hem yer astida barliq tizlar pükülüp, **11** Xuda'Atigha shan-sherep keltürüp herbir til Eysa Mesihning Reb ikenlikini étirap qilidu. **12** Shuning bilen, ey söyümlüklirim, siler hemishe itaet qilghininglardek, peqet men yéninglarda bolghinimdila emes, belki hazirqidek men silerdin néri bolghanda téximu shundaq itaet bilen eyminishte, titrigen halda öz nijatinglarni herterepke tetbiqlashqa intilinglar. **13** Chünki Xudaning güzel xahishi boyiche silerning irade tiklishinglarga we shuningdek uni emelge

ashurushunglarda ichinglarda ishliguchi Uning Özidur. **14** Hemme ishlarni ghudungshimay yaki talash-tartish qilmay qilinglar; **15** shuning bilen siler eyibsiz, sap dilliq bolup, bu dewrdiki tetür, esebbiy ademler otturida yashap, ularning arisida dunyagha yoruqluq bergüchilerdek parlap, Xudaning daghsiz perzentliri bolisiler; **16** shuningdek hayatning söz-kalamini sunup bergüchi bolghininglar tüpeylidin, men silerdin Mesihning künide bikar yügürmeptimen, bikar japa tartmaptimen dep pexirlinip tentene qilaylaydighan bolimen. **17** Hetta men «sharab hediye» süpitide étiqadinglardiki qurbanliq hem xizmet-ibadetning üstige quyulsammu, men shadlinimen, shundaqla siler bilen bille ortaqladim. **18** Silermu oxshash yolda shadlinisiler we men bilen bille ortaqladim shadlinishinglar kérek. **19** Lékin men Rebde pat arida Timotiyni yéninglarga ewetishni ümid qilimenki, ehwaliglarni anglap menmu xush bolsam; **20** chünki yénimda uninggha oxshash, dilimiz bir bolghan, ishliringlarga chin dilidin köngül bölgüchi bashqa adem yoqtur. **21** Chünki hemme adem Eysa Mesihning ishlirigha emes, belki özining ishliri bilen shughullinishqa intilidu; **22** emma siler uning salahiyitini, uning xush xewerning xizmitide xuddi atisigha hemrah bolup ishleydighan balidek men bilen birge méhnet singdürgenlikini bilisiler. **23** Emdi aqiwitimning qandaq bolidighanliqini éniqlay bilgen haman, uni derhal mangduruwétishni ümid qilimen; **24** emma özümning yéninglarga pat arida baridighanliqimgha Reb arqiliq ishenchim bar. **25** Emma buningdin awwal méning qérindishim, xizmetdishim hem sepdishim bolghan, silerning elchinglar hem hajitimdin chiqqan qurbanliq yardimiglarini yetküzgüchi Épafroditni yéninglarga ewetishni zörür taptim, **26** chünki u hemminglarga séghinip telpün'genidi hem silerning uning késel halidin xewer tapqininglar tüpeylidin azablandi. **27** U derweqe késel bolup ejelge yéqinlaship qaldi; lékin Xuda uninggha rehim qildi; hem méning derdimning üstige derd bolmisun dep yalghuz uningghila emes, belki mangimu rehim qildi. **28** Shuningdek uning bilen

yene körüşhüp shadlinishinglar we shundaqla özümge nisbeten derdlirimni azaytish üçün uni téximu jiddiy yolgha salmaqchimen. **29** Emdi uni shad-xuramliq bilen Rebde qobul qilinglar hem uningdek ademlerge hörmət qilinglar; **30** chünki u Mesihning xizmitini dep, silerning manga qilmaqchi bolghan yardiminglarni béjirishte yoluqqan boshluqni toldurup ejelge yüzlinip, öz jénini tewekkül qildi.

3 Axirida, ey qérindashlirim, Rebde shadlininglar! Bularni silerge qayta yézish men üçün awarichilik emes, belki silerge amanliq élip kélidu. **2** Itlardin hézi bolunglar, yamanliq qilghuchilardin hézi bolunglar, «tilim-tilim kesküchiler»din hézi bolunglar! **3** Chünki heqiqiy sünnetlikler bolsa Xudaning Rohi arqiliq ibadet qilghuchi, Mesih Eysadin pexirlinip tentene qilghuchi, etke tayanmaydighan bizlerdurmiz. **4** Méningmu etke tayan'ghuchilikim bar! Bashqilar «öz etlirime tayansam bolidu» dése, men téximu shundaq; **5** sünnetke kelsek, men tughulup sekkizinci küni sünnet qilindim; Israil millitidin, Binyaminning qebilisidinmen, «Ibraniylarning ibraniyisi»men; Tewrat-qanuni tereptin éytqanda, «Perisiy» mezhipidimu bolghanmen; **6** Xudagha bolghan qizghinliqimgha kelsek, jamaetke ziyankeshlik qilghuchi idim; Tewrat qanuni telep qilghan heqqaniyliqqa kelsek, eyibisiz idim; **7** emma manga néme ish «paydiliq» bolsa, bularni Mesih sewebidin ziyarliq dep hésablidim; **8** Mesih Eysa Rebbimni tonushning ewzelliki wejedin, men bashqa hemme ishni ziyarliq dep hésablaymen; men derweqe Uning üçünmu hemmidin mehrum bolghan; berheq, Mesihke érishishim üçün bularni nijaset dep hésablaymenki, **9** Mesihde bolup, özümdiki qandaqtur heqqaniyliq (Tewrat qanunidin chiqqan heqqaniyliq)tin waz kéchip, Mesihning étiqad-sadiqlıqı arqiliq bolghan heqqaniyliq, yeni étiqad arqiliq Xudadin bolghan heqqaniyliqqa érisheleymen; **10** muddiayim Uni tonushtur, — yeni Uning ölüp tirilishining küch-qudritide yashap, Uning azablırigha sirdash-hemdemlikte bolup, Uning ölümını ülgé qılıp özgertilip, **11** shundaqla

mumkin qeder ölümدين tirilishke yétishni muddia qilimen. **12** Ulargha érishtim yaki kamaletke yettim démekchi emesmen; lékin Mesih Eysaning méni tutuwélishida bolghan muddia-nishanini özüm tutuwalsam dep chépip yürmektimen. **13** Qérindashlar, men özümni uni tutuwaldim dep qarimaymen. Peqet shu bir ishnıla qilimenki, ötüp ketken ishlarnı untup, aldimdiki ishlargha intilip, **14** nishanni qoghlap, Xudaning Mesih Eysada bolghan büyük chaqiriqidiki in'amigha qarap chépip yürmektimen. **15** Emdi arimizdin kimki piship yétilgen bolsa shu oy-meqsette bolayli. Eger bashqiche oy-meqsette bolsanglar, Xuda bunimu silerge körsitip bérıdu. **16** Qandaqla bolmisun, qandaq ölchemge yetken bolsaq, shu ölchem boyiche qedem bésiwéreyli. **17** Méni ülgé qılıp egishinglar, ey qérindashlar, shundaqla biz silerge tiklep bergen nemune boyiche oxshash yolda mangghanlarchimu közünglarnı tikip, ulardin ögininglar. **18** Chünki silerge köp qétim éytqinimdek, we hazırmu köz yashlırim bilen qayta éytimenki, nurghun kishiler Mesihning kréstigha düşmen bolup mangmaqta. **19** Ularning aqiwiti halakettur, xudasi özining qarnıdur, sheripi qılıp maxtan'ghini öz nomussızlıqidur, oylihanlırı peqet bu dunyadiki ishlardur. **20** Halbuki, bizning puqralıqımız bolsa ershtıdur, biz del shu yerdin Nijatkarning chüshüşini intizarlıq bilen kütmektimiz — U bolsa Rebbimiz Eysa Mesihdur. **21** U barlıq mewjudatlarnı Özige boysunduridighan qudriti boyiche bizning ebgar bu ténimizni özgertip, Özining shan-shereplik ténige oxshash halgha keltürıdu.

4 Emdi, ey qérindashlirim, söygenlirim we telpün'genlirim, méning shad-xuramlıqım, méning béshimning taji bolghuchılar, Rebde ching turunglar, i söygenlirim! **2** Éwodiyadin ötünimen, we Suntixedin ötünimenki, Rebde bir oy, bir pikirde bolunglar! **3** Durus, men sendinmu telep qilimenki, i heqiqiy hemboyunturuqluq xizmetdishim, bu ayallarning yardimide bolghin; mana ular men we Kliment bilen bille, shundaqla namlırı «hayatlik deptiri»ge xatırilen'gen bashqa xizmetdashlirim bilen

bille xush xewer xizmitini ilgiri sürüşte birge küresh qilghan. **4** Rebde shadlininglar; men yene éytimenki, shadlininglar! **5** Silerning mulayimliqlar pütkül insan'gha ayan bolsun; Reb yéqindur! **6** Héch ish toghruluq endishe qilmanglar; belki herbir ishta teshekkür éytip tilikinglarni Xudagha dua hem iltija arqiliq melum qilinglar; **7** shu chaghda ademning oylichinidin éship chüshidighan, Xuda ige bolghan xatirjemlik qelbinglarni we oy-pikringlarni Mesih Eysada qoghdaydu. **8** Axirida, ey qérindashlirim, néme ishlar heqiqet, néme ishlar aliyjanab, néme ishlar heqqaniy, néme ishlar pak, néme ishlar xush-yéqimliq, néme ishlar shan-shöhretlik bolsa, qisqisi herqandaq ishlarda exlaq-pezilet yaki maxtachqa layiq terepler bar bolsa, shu ishlargha köngül qoyup oylininglar. **9** Mendin ögen'gen, qobul qilghan, anglighan we mende körgenlerning herqandiqi bolsa, siler shulargha emel qilinglar; shundaq qilghanda xatirjemlik Igisi bolghan Xuda silerge yar bolidu. **10** Emdi men Rebde ziyade shadlandimki, siler hazir axirda manga bolghan köyümchanliqlinglarni qaytidin körsettinglar (bilimenki, manga daim köyünüp keldinglar, emma peqetla körsitish pursiti chiqmidi). **11** Men bu gépimni, birer mohtajliqtin éytiwatqinim yoq; chünki ehwalim qandaqla bolushidin qet'iynezer, barigha qanaet qilishni öginiwaldim. **12** Men osal ehwalda yashashni bilimen, hem kengrichilikte yashashnimu bilimen. Her ishta, her ehwalda, hem toqluqta hem achliqta, hem bayashatchiliqta hem mohtajliqta yashashning sirini öginiwaldim. **13** Manga qudret Bergüchige tayinip hemme ishni qilalaydighan boldum. **14** Halbuki, méning qiyinchiliqimgha ortaqlar bolushunglar bilen yaxshi qildinglar. **15** Silergimu melumki, ey Filippiliqlar, men Makédoniye ölkisidin ayrilip chiqqinimda, xush xewerni bashqa yerlerge yetküzgen desleptiki waqitlarda, silerdin bashqa héchqandaq jamaet bérish we qobul qilish ishlirida men bilen hemkarlashmighan. **16** Chünki Tésalonika shehiridiki waqtimdimu éhtiyajim chüshkende siler manga birnechche qétim yardem ewettinglar. **17** Méning bunda déyishim, silerdin birer sowghatni izdep sorighinim emestur, izdiginim bolsa hésawatinglarga [rohiy] méwining köp toplinishidin ibarettur. **18** Lékin mende hemme nerse bar, hetta yétip ashqudek bar; siler ewetkenliringlarni Épafrodittin tapshuruwélip téremge sighmay qalдим we molchiliqqa chömdüm. Bu ewetkinglar intayin xushbuy, Xudagha qobul bolghudek, shundaqla Uni xursen qilidighan bir qurbanliqtek idi. **19** We méning Xudayim siler mohtaj bolghan hemme nersini Mesih Eysada bolghan shan-sheripidiki bayliqlargha asasen mol teminleydu. **20** Emdi Xudayimiz hem Atimizgha ebedil'ebedgiche shan-sherep bolghay! Amin. (aiōn g165) **21** Mesih Eysada bolghan barliq muqeddes bendilerge salam yetküzünglar. Yénimdiki qérindashlardinmu silerge salam! **22** Barliq muqeddes bendilerdin, bolupmu Qeyser [impératorning] ordisida bolghanlardin silerge salam! **23** Rebbimiz Eysa Mesihning méhir-shepqiti rohinglarga yar bolghay!

Kolossiliklerge

1 Xudaning iradisi bilen Mesih Eysaning rosuli bolghan menki Pawlustin we qérindash Timotiydin, Kolossi shehiride turuwatqan muqeddes bendilerge, yeni sadiq qérindashlarga salam! Xuda Atimizdin méhir-shepzet we xatirjemlik silerge bolghay! **3** Biz Mesih Eysagha baghligghan étiqadinglar we barliq muqeddes bendilerge baghligghan muhebbitinglar toghruluq anglighandin kéyin, siler üçün dua qilghinimizda siler üçün ershlerde saqlaqliq ümid tüpeylidin Reb Eysa Mesihning Xuda-Atisigha üzlüksiz rehmet éytimiz; **5** Siler ilgiri bu ümid toghrisida xush xewerdiki heqiqet sözliri arqiliq anglighansiler; **6** bu xush xewer pütkül jahan'gha yétip kélip méwe béríp awumaqta, shundaqla silergimu yétip kélip, siler uni anglap Xudaning méhir-shepzetini heqiqeten bilip yetken birinchi künden boshlap u silerdimu méwe béríp awup barmaqta; **7** siler xush xewerni söyümlük ishdishimiz Epafrastin ögen'gensiler; u yardimizde Mesihning sadiq xizmetchisidir; **8** u bizge silerning Rohta bolghan muhebbitinglarni ayan qildi. **9** Bu sewebtin bizmu buning toghrisida anglighan künden boshlap siler üçün dua qilip iltija qilishni toxtatmiduq; tileydighinimiz shuki, Xudaning iradisi hertereplik danaliq we rohiy yorutulush bilen silerde toluq bildürilsun. **10** Shundaq bolghanda siler Rebge layiq halda herterepte Xudani xursen qilip, herqandaq güzel ishlarda méwe bergende, Xudani heqiqiy bilishinglar arqiliq ösüp yétilisiler; **11** bizni muqeddes bendilerning yoruqluqta bolghan mirasigha muyesser bolushqa layiq qilghan Atigha teshekkür éytip, Uning shan-shereplik qudriti boyiche hertereplik küch bilen her ishlarda shadliqqa tolup chidamliq we sewr-taqetlik bolushqa küchlendürülsiler. **13** U bizni qaranghuluqning hökümraniqidin azad qilip, söygen Oghlining padishahliqigha yökkep qoydi; **14** Uningda hörlük-azadliqqa, yeni gunahlimizdin kechürümge muyesser bolduq. **15** U bolsa körünmes Xudaning süret-obrazidir, pütkül

kainattiki tunjidur; **16** chünki Uningda barliq mewjudatlar, asmandiki bolsun, zémindiki bolsun, körünidighan bolsun, körünmes bolsun, meyli textler, xojayinlar, hökümraniqlar, hoquqdarlar bolsun, barliq hemme Uning teripidin we Uning üçün yaritulghandur. **17** U hemmidin burundur, we hemme mewjudatlar Uningda bir-birige baghlinip turmaqta; **18** U yene tenning, yeni jamaetning béshidir; u bashlinishtur, ölgenlerdin tunji bolup tirilgüchidir; buningdiki meqset, Uning pütkül mewjudatlar ichide her jehettin eng üstün orunda turushi üçündür. **19** Chünki Xuda Özining mukemmel jewhirini Uningda turghuzushqa, **20** we Uning arqiliq barliq mewjudatlarni Özi bilen epleshtürüşke layiq körgenidi, yeni, Uning kréstte tökülgen qéni arqiliq inaqiliq élip kelgendin kéyin, — U arqiliq meyli zéminda bolsun, ershlerde bolsun barliq mewjudatlarni Özi bilen epleshtürüşke layiq körgenidi; **21** we eslide rezil emelliringlar tüpeylidin Özige yat qilin'ghan, könglünglarda dushmanlik bolghan silernimu, U Öz etlik téni ölümlük arqiliq Özige pak-muqeddes, eyibsiz we daghsiz hazir qilish üçün Özi bilen ep qilghan **23** (eger siler étiqadta ul sélinip mustehkem turup, xush xewerdiki ümidtin néri qilinmisanglar); bu xush xewer pütkül asman astidiki kainatta jakarlan'ghan; menki Pawlus Uninggha xizmetchi qilindim. **24** Emdi men siler üçün tartqan japalirim üçün shadlinimen, we shuningdek Mesihning japalirida kem bolghanlirini öz etlirimde Uning téni, yeni jamaet üçün toluqlaymen; **25** men [jamaet] üçün Xudaning söz-kalamigha emel qilish üçün Uning manga silerni dep tapshurghan ghoidarliqi boyiche xizmetchi qilindim; **26** bu söz-kalamidiki sir barliq esirlerdin we dewrlerdin yoshurun tutulghan, emma hazir muqeddes bendilirige ashkarilandi; (aiōn g165) **27** chünki Xuda ulargha eller arisida emelge ashuruluwatqan bu sirning shereplik bayliqlirini bildürüshni xalidi; bu sir bolsa shan-sherepke élip barghuchi ümid bolghan, silerde turuwatqan Mesihning Özidir. **28** Biz uni jakarlaymiz, herbir ademni Mesihde

kamaletke yetken halda Xuda aldida hazir qilish üçün barliq danaliq bilen herbir ademge jékileymiz, herbir ademge telim bérimiz. **29** Men shuninggha intilip, Uning wujudumda ishligini boyiche küresh qilip japa tartimen; Uning wujudumda ishligini derweqe tolimu zordur.

2 Chünki mende siler üçün, Laodikiyedikiler üçün, shuningdek didarimni körmigenlarning hemmisi üçün neqeder zor küreshning boluwatqanliqini silerge bilgüzmekchimen; **2** kürishimning nishani, hemmeylenning méhir-muhebbette bir-birige baghlinip, qelblirining righbetlendürülüşhi, Xudaning sirini, yeni Mesihni chüshinishte we toluq bilishte bolghan ishench-xatirjemlikke érishishi üçündür; **3** chünki Uningda danaliqning we bilimning barliq bayliqliri yoshurun'ghandur. **4** Méning buni déyishim, héchkimning silerni qayil qilarliq siliq-sipaye gepliri bilen aldimasliqi üçündür; **5** chünki gerche ten jehetidin silerdin néri bolsammu, roh jehetidin men siler bilen billimen, silerning septe turuwatqininglarga we Mesihge baghligghan étiqadinglarning chingliqigha qarap shadlinimen. **6** Mesih, Reb Eysani qandaq qobul qilghan bolsanglar, shu halda Uningda ménginglar, **7** siler telim bérilgendek Uningda yiltiz tartip, étiqadinglar quruluwatqan halda, étiqadta xatirjem qilinip, rehmet éytishlar bilen tashqinlap turghuchi bolunglar; **8** héchkimning Mesih boyiche bolmighan, peylasopluk yaki bimene aldanchiliq bilen, insanlardin kelgen telimler, yeni bu dunyadiki «asasiy qaide-qanuniyetler» boyiche silerni öz oljisi qilip azdurmasliqi üçün hézi bolunglar; **9** chünki Uningda, yeni Mesihde, Xudaning barliq mukemmel jewhiri ten sheklide turidu; **10** we siler Uningda, yeni barliq hökümdarlarning hem hoquqdarlarning béshi Bolghuchida mukemmeldursiler; **11** siler Uningda ademning qolisiz bolghan sünnet bilen sünnet qilin'ghansiler; démek, Mesihning sünniti bilen [gunahliq] etke baghlan'ghan tendin xalas qilin'ghansiler; **12** Uning bilen teng chömüldürülüşhte depne qilin'ghansiler;

siler yene Uni ölümдин tirildürgen Xudaning wujudunglarda ishleydighanliqigha ishench baghlash bilen Uning bilen teng tirilgensiler. **13** Emdi gerche itaetsizliklinglar we etliringlardiki sünnetsizliklinglar tüpeylidin ölgen bolsanglarmu, U silerni Mesih bilen bille janlandurdi; hemme itaetsizlikrimizni kechürüm qilip, **14** belgilimilerde öz ichige élin'ghan üstimizdin erz qilidighan, bizni eyibleydighan pütüklerni öchürüp tashlidi; U ularni bizdin néri qildi, kréstke mixlatquzdi. **15** U hökümdarlardin we hoquqdarlardin olja élip, [kréstte] ularni reswa qilip ularning üstidin tentene bilen ghelibe qildi. **16** Emdi héchkimning yémek-ichmek, héyt-bayramlar, «yéngi ay» yaki shabat künler jehetliride silerning üstünglerdin höküm chiqirishigha yol qoymanglar; **17** bu ishlar bolsa bir kölengege, xalas; uning jismi bolsa Mesihningkidur! **18** Héchkimning silerni «kichik péilliq» we perishtilerge ibadet qilishqa dewet qilip in'aminglardin mehrum qilishigha yol qoymanglar; mushundaq kishiler [gunahliq] etliridiki oy-pikirliri bilen hakawurliship, körgen körünüşlerge ésilimalmaqtidur; **19** Ular «bash»ni ching tutqini yoqtur; lékin bashtin üge we singirlar arqiliq pütkül ten quwwetlinidu we bir-birige baghlinip, Xudadin kelgen awush bilen ashmaqta. **20** Eger Mesih bilen bu dunyadiki qaide-qanuniyetlerge nisbeten ölgen bolsanglar, némishqa (bu dunyada yashighanlardek) «Tutma!» «Tétima!» «Tegme!» dégendek belgilimilerge riaye qilisiler **22** (bundaq [belgilimiler ilkidiki] nersilerning hemmisi istémal qilinish bilen yoqilidu)? Mushundaq belgilimiler peqet insanlardin chiqqan körsetmiler we telimlerden ibaret, xalas; **23** ularda derweqe birxil pidaiylarche ibadet, kichik péilliq we öz ténige qarita qattiq qolluq bolushni dewet qilish bolghachqa, ularda danaliqning körünüşhi bar; emeliyette [bundaq danaliqning] paydisi yoqtur — ular peqet ettiki heweslerge yol qoyidula, xalas.

3 Siler Mesih bilen teng tirildürülgen bolsanglar, emdi yuqiridiki ishlarga intilip izdininglar; Mesih shu yerde Xudaning ong

yénida olturidu. **2** Köngül-zéhninglarni yerdiki ishlarga emes, belki yuqiriq ishlarga qoyunglar; **3** chünki siler ölgensiler, we hayatinglar Mesih bilen bille Xudada yoshurun turidu. **4** Emma hayatimiz bolghan Mesih ashkarilan'ghan chaghda, shuan siler uning bilen bille shan-sherepte ashkarilinidighan bolisiler. **5** Shunga yerge tewe ishlarni qilghuchi herqandaq ezaliringlarni, yeni buzuqluq, napaklik, iplas héssiyatlar, rezil xahishlar we nepsaniyetchilik (u butpereslikke barawerdur)ni ölümge mehküm qilinglar; **6** chünki bu ishlar tüpeylidin Xudaning ghezpi itaetsiz perzentlerge chüshidu. **7** Siler bular arisida yashighan waqtinglarda, bundaq ishlardimu mangghansiler. **8** Emma hazir siler mushularningmu hemmisini özünglardin séliwétinglar — yeni ghezep, qehr-sepra, yaman niyetler, töhmet, aghzinglardin chiqidighan iplas sözlernimu siliwétinglar. **9** Bir-biringlarga yalghan sözlimglar; chünki siler kona ademni qilmishliri bilen séliwetkensiler, **10** we yéngi ademni kiygensiler; yéngi adem bolsa özi Yaratquchining süret-obrazi boyiche toluq bilishte daim yéngilimaqta; **11** uningda héchqandaq yunanliq yaki Yehudiy, sünnetlik yaki sünnetsiz, yat mediniyetlik, Skit, qul yaki hörler mewjut emestur; belki Mesih hemmidur, we hemmidur. **12** Shunga, Xudaning talliwalghanlirigha, pakmuqeddes we söyün'genlerge layiq, ademge ich aghritidighan baghirlarni, méhribanliq, kichik péilliq, möminlik we sewr-taqetlikni kiyiwélinglar; **13** bir-biringlarga yol qoyunglar, naraziliq ish bolsa bir-biringlarni kechürüm qilinglar; Mesih silerni qandaq kechürüm qilghan bolsa silermu shundaq qilinglar. **14** Mushu ishlarning üstige kamil birlikning rishtisi bolghan méhir-muhebbetni qoshup béringlar. **15** Mesihning xatirjemliki qelbinglarda höküm sürsun (siler bir ten bolup bu xatirjemlikte bolushqa chaqirilghan ikensiler) we shundaqla rehmet éytishlarda bolunglar. **16** Mesihning söz-kalamini özünglarda bayliq hasil qilip turghuzunglar, barliq danaliq bilen bir-biringlarga ögitinglar, jékilenglar, chin qelbinglarda zebur-neghmiler, medhiye küyliri we rohiy naxshilarni yangritip Xudani chirayliq medhiyilenglar; **17** we hemme ishlarda, söz bolsun, emel bolsun, hemmisini Reb Eysaning namida qilip, uning arqiliq Xuda'Atigha rehmet éytinglar. **18** Siler ayallar, Rebde bolghan süpitinglarga layiq öz erliringlarga boysunglar; **19** siler erler, öz ayalliringlarga muhebbet körsitinglar; ulargha achchiq qilmanglar. **20** Siler balilar, atananglarga hemme ishlarda itaet qilinglar; chünki bundaq qilish Rebde bolghan güzel ishtur. **21** Siler atilar, baliliringlarning könglige azar bermenglar; undaq qilsanglar köngli yara bolidu. **22** Siler qullar, ettin bolghan xojayininglarga hemme ishta itaet qilinglar; peqet köz alididila xizmet qilip, insanlarni xush qilghuchi qullardin bolmanglar, belki Rebدين eyminip chin könglünglardin ish körünglar. **23** Néme ishni qiliwatqan bolsanglar, uningda insanlar aldida emes, belki Reb aldida qilghandek jan-dil bilen uninggha ishlenglar; **24** chünki mirasning in'amigha Rebدين muyesser qilin'ghanliqinglarni bilisiler; chünki siler Reb Mesihning ibadet-qulluqididursiler. **25** Emma kim heqqaniysizliq qilsa qilghan heqqaniysizliqi öz béshigha chüshidu; bu ishta héchqandaq yüz-xatire qilinish yoqtur.

4 Siler xojayinlar, qulliliringlarga adil we toghra muamile qilinglar; chünki ershte öz xojayininglarning barliqini bilisiler. **2** Dua-tilawetke herqandaq waqitta bérilinglar, buningda rehmetler éytish hoshyar turunglar; **3** shuning bilen biz üçünmu dua qilghaysilerki, Xuda bizge Mesihning sirini jakarlash üçün Öz sözige ishik achsun; men del sir üçün zenjirler bilen baghlan'ghanmen; **4** shunga qilishqa tégishlikim boyiche, sirni ashkarilishimgha [dua qilinglar]. **5** Sirttikilerge nisbeten danaliq bilen ménginglar, pursetler chiqqanda köngül qoyup qoldin bermenglar. **6** Silerning gep-sözliringlar herdaim méhir-sheppet bilen bolsun, tuz bilen tétitilsun; shuning bilen siler herbir ademge qandaq jawab bérishni bilisiler. **7** Söyümlük qérindash hem Rebde sadiq xizmetkar, ishdishimiz bolghan Tikikus silerge

men toghruluq hemme ishlarni melum qilidu. **8** Men uni del mushu ish üçün yéninglarga ewetishim, silerning ehwalaglarni biliwélishi we shundaqla könglünglarga ilham-righbet bérishi üçündür. **9** Men özi silerdin bolghan, sadiq we söyümlük qérindishimiz Onésimusni uning bilen ewettim; ular silerge mushu yerdiki barliq ishlarni melum qilidu. **10** Türmidishim bolghan Aristarxus silerge salam yollaydu; Barnabasning newri inisi Markusmu shundaq (siler uning toghruluq tapshuruqlarni tapshuruwaldinglar; u yéninglarga kelse, uni qobul qilinglar); **11** Yustus dep atalghan Yeshuamu salam yollaydu. Xudaning padishahliqi üçün manga xizmetdash bolghan sünnet qilin'ghanlardin peqet mushular bardur; ular manga teselli bolghan. **12** Silerdin bolghan, Mesih Eysaning quli Epafra silerge salam yollaydu; u silerning Xudaning pütkül iradiside mukemmel, kamaletke yétip ching turushunglar üçün herdaim siler üçün dualarda küresh qilidu. **13** Chünki men uninggha guwahchimenki, u siler üçün, Laodikiadikiler üçün we Xéyrapolistikiler üçünmu köp japa tartidu. **14** Söyümlük téwip bolghan Luqadin silerge salam, Démastinmu shundaq. **15** Laodikiadiki qérindashlarga bizdin salam, Nimfagha hem uning öyide yighilidighan jamaetkimu salam éytinglar. **16** Bu xet aranglarda oqulghandin kéyin, siler uni Laodikiyidiki jamaettimu oqutunglar, we Laodikiyedikilerge yazghan xetni silermu oqunglar; **17** we Arkippusqa: «Sen Rebde tapshuruwalghan xizmitingge, toluq emel qilishing üçün köngül qoyghin» — denglar. **18** Menki Pawlustin öz qolum bilen yazghan salam. Méning kishenlinip qamap qoyulghanliqimni eslenglar. Silerge méhir-shepget bolghay!

Tésalonikaliqlargha

1

1 Menki Pawlus, Silas hemde Timotiydin Xuda'Atimiz we Rebbimiz Eysa Mesihde bolghan, Tésalonika shehiridiki jamaetke salam. Silerge méhir-shepqet we xatirjemlik bolghay! **2** Biz dualirimizda silerni yad étip turup, Xudagha siler üçün herdaim teshekkür éytimiz; **3** Xuda'Atimizning aldida étiqadinglardin bolghan emelliringlarni, méhir-muhebbettin chiqqan japaliq ejringlarni, Rebbimiz Eysa Mesihke baghlig'han ümidte bolghan chidamliqlinglarni izchil eslep turuwatimiz. **4** Chünki ey qérindashlar, Xuda söygenler, Uning silerni tallighanliqi bizge ayan. **5** Chünki xush xewirimiz silerge yetküzülgünide sözler bilenla emes, belki küch-qudret bilen, Muqeddes Roh bilen, mutleq jezmleshtürülgen halda silerge yetküzülgen; uning üstige, bizning silerning aranglarda bolghinimizda silerni dep özimizni qandaq tutqanliqimizni obdan bilisiler. **6** Shuning bilen siler éghir azab-oqubet ichide turuqluqmu, Muqeddes Rohning shadliqi bilen söz-kalamni qobul qilip, bizni, shundaqla Rebning Özini ülgé qilip egeshtinglar, **7** shuning bilen siler Makédoniye we Axaya ölkiliridiki barliq étiqadchilargha ülgé bolup chiqtinglar; **8** chünki Rebning söz-kalami silerdin peqet Makédoniye we Axayaghila yangrap qalmastin, belki hemme yerge Xudagha baghlan'ghan étiqadinglar toghruluq hemme yerge xewer tarqiliptu; netijide, bizning [shu yerlerde xush xewer toghruluq] héchnéme déyishimizning hajiti qalmidi. **9** Chünki [biz barghanliki jaydiki] kishiler silerning bizni qandaq qarshi alghanliqlinglarni, silerning butlardin qandaq waz kéchip tirik we heqiqiy Xudaning xizmitide bolushqa, shundaqla Uning Og'hlining, yeni U ölüm din tirildürgen, kelgüsida kélidighan ghezeptin bizni qutquzghuchi Eysaning ershtin kélishini kütüshke Xudagha baqqanliqlinglarni bayan qilishidu.

2 Chünki, i qérindashlar, bizning aranglarga kirginimiz toghruluq bilisilerki, u bikargha

ketmidi. **2** Silerge yene shumu melumki, gerche ilgiri Filippi shehiride qiyin-qistaq we xarliqqa uchrighan bolsaqmu, zor qattiq qarshiliqqa qarimay Xudaning xush xewirini silerge yetküzüshke Xudayimizning medet bérishi bilen yüreklik bolduq. **3** Chünki bizning ötünüsh-jékileshirimizde héchqandaq aldanchiliq, napak niyet yaki hiyligerlik yoqtur. **4** Eksiche, biz Xuda teripidin xush xewerning amanet qilinishqa layiq körülgen ademler süpitide biz shuninggha munasip halda ademlerni emes, belki qelbimizni sinighuchi Xudani xursen qilish üçün [xush xewerni] jakarlaymiz. **5** Chünki siler bilgendek biz héchqaysi waqitta aranglarga xushametchilik bilen we yaki tamaxorluqqa niqab taqap kelmiduq — (bu ishta Xuda bizge guwahchidur) — **6** gerche biz Mesihning rosullirining süpitide telep yüklileydighan bolsaqmu, meyli siler bolunglar yaki bashqilar bolsun, héchbir insandin birer izzet-shöhret izdigen emes iduq. **7** Eksiche biz aranglarda xuddi bala imitidighan ana öz bowaqlirini köyünüp asrighandek silerge mulayim muamilide bolduq. **8** Shu chaghda, silerge shundaq telpün'geniduq, silerge peqet Xudaning xush xewerini tapshurushnila emes, hetta öz jénimizni tapshurushqimu razimiz; chünki siler bizge intayin qedirlik idinglar. **9** Chünki, i qérindashlar, bizning qandaq japaliq emgek qilghinimiz ésinglarda bardur; héchqaysinglarga éghirimizni salmasliq üçün kéche-kündüzlep méhnet qilduq, Xudaning xush xewirini silerge yetküzduq. **10** Étiqadchilardin bolghan silerning aranglardiki emeliyetlimizning qandaq ixlasmén, heqqaniy we eyibisiz ikenlikige özünglar we Xudaning Özimu guwahchidur. **11** We yene siler bilgininglardek, atining öz perzentlirige nesihet berginidek biz herbiringlarga shundaq jékilep, righbet-teselli béríp, silerni öz padishahliqigha we shan-sheripige chaqiriwatqan Xudagha layiq halda méngishqa dewet qilduq. **13** Xudagha yene shu sewebtin toxtawsiz teshekkür éytimizki, silerning bizdin anglighan Xudaning söz-kalamigha qulaq salghininglarda, uni insanlardin kelgen söz süpitide emes, belki

uning emeliy süpitide, yeni Xudadin kelgen söz-kalam dep uni qobul qildinglar; u [söz-kalam] hazir ishen'güchi silerde ishlimekte. **14** Chünki siler, i qérindashlar, Yehudiye ölkisidiki Mesih Eysada bolghan jamaetlerdin ülgé aldinglar; ular [shu yerde] Yehudiylar teripidin qandaq xarliqlargha uchrighan bolsa, silermu öz yurtdashliringlar teripidin oxshash xarliqlargha uchriddinglar. **15** Ular, yeni shu Yehudiylar, eslide Reb Eysani we peyghemberlerni öltürgen we biznimu ziyankeshlik qilip qoghliwetkenidi. Ular Xudani narazi qilip, we hemme insan bilen qériship, **16** «yat ellikler»ning nijatliqqa érishishi üçün ulargha sözlishimizge tosqunluq qiliwatidu. Shuning bilen ular gunahlrini üzlüksiz chékige yetküzmekte; lékin ghezep ularning béshigha toluqi bilen chüshürülüş aldida turidu. **17** Lékin biz, i qérindashlar, amalsiz silerdin intayin qisqa waqit judalashqan bolsaqmu (tende bolsimu, qelbde emes), siler bilen yene didar körüshüshke qewetla intizarliqimizdin yéninglarga bérishqa téximu bek intilduq! **18** Shuningdek yéninglarga barghumiz bar idi — emeliyette menki Pawlus qayta-qayta tiriship baqtim; biraq buninggha Sheytan tosqunluq qildi. **19** Chünki bizning istek-arzuyimiz, shadliqimiz we Rebbimiz Eysa qaytip kelgende pexirlinidighan tajimiz néme bolidu? Bu del siler özünglar emesmu? **20** Chünki siler bizning pexrimiz, bizning shadliqimiz!

3 Shuning bilen biz [silerdin xewersiz] taqitimiz taq bolup, özimiz Afina shehiride yalghuz qélip, **2** aldinglarga qérindishimiz hem Xuda yolida Mesihning xush xewiride boluwatqan xizmetdishimiz Timotiyni silerni étiqadta musthekemlesh-kücheytish we righbetlendürüsh üçün ewetishni qarar qilduq; **3** [bizning uni ewetishtiki] meqsitimiz, héchkimning béshinglarga chüshken mushu zexmet-qiyinchiliqlar sewebidin [étiqadta] tewrinip qalmasliqi üçündür. Chünki özünglar bundaq ishlargha uchrashqa aldin'ala békitilgen, dep bilisiler. **4** Chünki biz siler bilen bille bolghan waqtimizda, silerge hemmimiz azab-qiyinchiliqqa uchrimalay qalmaymiz dep aldin'ala éytqaniduq. Emeliyette hazir

déginimizdek boldi, dep bilisiler. **5** Shu sewebtin taqitim taq bolup, étiqadinglarning zadi qandaq ikenlikini bilish üçün, azdurghuchi silerni azdurup bizning silerge singdürgen ejrimiz bikargha kettimikin dep ensirep, Timotiyni yéninglarga ewetkenidim. **6** Lékin Timotiy baya yéninglardin qaytip kelgende, étiqadinglar we méhir-muhebbitinglar toghrisida bizge yaxshi xewer élip kélip, silerning bizni herdaim séghinip turghanliqinglarni we xuddi biz siler bilen didarlishishqa telpün'ginimizdek, silerningmu bizni körgünglar kelgenlikini éytti. **7** Shuningdek, ey qérindashlar, béshimizgha chüshken mushundaq barliq azab-oqubet we éghirchiliq ichide turiwatqinimizda silerdin, yeni ching étiqadinglardin righbet-teselli taptuq; **8** Chünki Rebde ching turghan bolsanglar, biz [ölmey], hayat qalimiz! **9** Emdi siler üçün, Xudayimiz aldida silerning wejinglardin tolimu shadlanduq, bu zor shadliqimizdin siler üçün Xudagha qanchilik derijide teshekkür éytsaq bolar?! **10** Siler bilen didar körüshüsh we étiqadinglardiki yétersizliklerni mukemmel qilishqa muyesser bolush imkaniyiti üçün, kéche-kündüz Xudagha zor telmürüp yélinmaqtimiz. **11** Emdi bizning Xuda'Atimizning Özi hem Rebbimiz Eysa bizning yolimizni yéninglarga bashlighay; **12** emdi méhir-muhebbetimiz silerge tolghandek, Reb silerning bir-biringlarga we hemme ademlerge bolghan méhir-muhebbitinglarni ashurup, tolup tashturghay; **13** hem shundaq bolghanda, Rebbimiz Eysa Özining barliq muqeddes bendiliri bilen bille qaytip kelgende qelbinglar bizning Xuda'Atimiz aldida pak-muqeddeslikte nuqsansiz bolushqa musthekemlinidu!

4 Axirida, i qérindashlar, biz Reb Eysada turup silerdin shuni ötünimiz hem jékileymizki, siler bizdin Xudani xursen qilishqa qandaq méngishinglar kéreklikini tapshuruwalghininglardek hem hazir shu boyiche méngiwatqininglardek, shundaq qilishinglar téximu éship tashqay. **2** Chünki siler bizning Reb Eysa arqiliq silerge néme emrlerni tapilghanliqimizni bilisiler. **3** Chünki Xudaning

iradisi shuki, pak-muqeddes qilinish, herqandaq buzuqchilikni saqlinish, **4** yeni herbiringlar Xudani tonumaydigan taipilerdek shehwaniy heweslerge bérilmey, belki qandaq qilip óz ténini bashqurup, uni pak-muqeddeslikte ar-nomus bilen saqlashni óginiwélishtur. **6** Bu jehetlerde héchkim óz qérindishining heqqige chang sélip, óz payda-menpeitini qoghlimisun; chünki biz ilgiri silerge chüshendürüp toluq agahlandurghinimizdek, barliq mushundaq ishlarda Reb Ózi intiqam alghuchidur. **7** Chünki Xuda bizni napakliqqa emes, belki pak-muqeddeslikte yashashqa chaqirdi. **8** Shuning üçün bu [heqiqetni] ret qilghan adem, insaniy hoquqni emes, belki silerge Muqeddes Rohini ata qilghuchi Xudani ret qilghan bolidu. **9** Emdi qérindashliq méhir-muhebbetke kelsek, bu toghrisida silerge yézip olturishimizning hajiti yoq. Chünki Xuda Ózi bir-biringlarga méhir-muhebbet körsitishni ógetmekte. **10** Chünki siler pütkül Makédoniye ölkisidiki hemme qérindashlarga shundaq qiliwatisiler; shundaq bolsimu, i qérindashlar, shundaq qilishqa bérilip téximu éship téshishinglarni, **11** shundaqla biz silerge tapilighinimizdek, tinch yürüshni, [bashqilarning ishlirigha] [arilashmay], óz ishinglar bilen bolup, ikki qolunglarga tayinip yashashni nishan qilip intilishinglarni ótünimiz. **12** Mana shundaq qilsanglar, sirttikiler aldida izzet-hörmetke sazawer bolup mangisiler we héchkimning qoligha béqinip qalmaysiler. **13** Lékin, ey qérindashlar, ümidsizlik ichide yashawatqan bashqa hemmisidek, [aranglardiki] [ölümde] uxlap qalghanlarga qayghurup hesret chekmeslikinglar üçün ularning hali toghruluq xewersiz qélishinglarni xalimaymiz. **14** Chünki biz Eysaning ölüp tirilgenlikige ishen'genikenmiz, [Eysa qayta kelginide], ölümde Uningda uxlap qalghanlarni Xuda Uning bilen bille élip kélidighanliqigha ishinimiz. **15** Chünki rebning söz-kalami boyiche silerge shuni éytimizki, Reb qayta kelgüche tirik qalghan bizler uning aldigha chiqishimiz jezmen ölümde uxlap qalghanlarningkidin awwal bolmaydu; **16** Chünki Reb qattiq bir nere tartip, bash perishtining awazi we Xudaning kanay sadasi

ichide asmandin chüshidu we Mesihde bolup ölgenler awwal tirilidu; **17** andin tirik qalghan bizler ular bilen birge Reb bilen hawada körüshüsh üçün, bulutlar arisigha élinip kötürülimiz; shuning bilen biz Reb bilen menggü birge bolimiz. **18** Shunga, bir-biringlarga bu sözler bilen righbet-teselli béringlar.

5 Lékin i qérindashlar, silerge shu ishlarning waqitliri we zamanliri toghrisida yézishimning hajiti yoq. **2** Chünki özünglar obdan bilisiler, Rebning küni xuddi kéchide kirgen oghrining kélishige oxshash [tuyuqsiz] kélidu. **3** Emdi kishiler «[Dunya] tinch-aman boluwatidu» dep turghanda, xuddi hamilidar ayalning tolghiqi ushtumtut tutqinidek, halaket ularning beshigha tuyuqsiz chüshidu; shuning bilen ular uningdin qéchip qutulalmaydu. **4** Lékin siler, i qérindashlar, qarangghuluqta turghuchilar emessiler; shuning bilen u kün silerni oghridek chöchütüp kelmeydu. **5** Chünki siler hemminglar yoruqluqning perzentliri, kündüzning perzentliridursiler; biz kéchige tewe yaki qarangghuluqqa mensup emesimiz. **6** Shuning üçün bashqa hemmisidek uxlmayli, belki segek we salmaq bolayli. **7** Chünki uxlaydighanlar kéchisi uxlaydu, mest bolidighanlarmu kéchisi mest bolidu. **8** Biraq ózimiz kündüzge mensup bolghandin kéyin, salmaq bolayli, kökrikimizge étiqad we méhir-muhebbetni sawut qilip, beshimizgha nijatqa baghlan'ghan ümidni dubulgha qilip kiyiwalayli; **9** chünki Xuda bizni Öz ghezipige uchritish üçün emes, belki Rebbimiz Eysa Mesih arqiliq nijatqa érishtürüsh üçün tallap békitten. **10** U biz üçün öldi — meqsiti, hayat qélip oyghaq tursaqmu yaki [ölümde] uxligan bolsaqmu, bizning Uning bilen bille hayatta bolushimiz üçündür. **11** Shuning üçün, hazir qiliwatqininglarga oxshash, bir-biringlarni dawamlıq righbetlendürüp, bir-biringlarning [étiqadini] qurunglar. **12** Emdi i qérindashlar, aranglarda japaliq ishlewatqan we Rebde silerge yétekchilik qilip, nesihet bérilwatqanlarni qedirlishinglarni ótünimiz. **13** Bu xizmetliri üçün ularni chongqur hörmet we méhir-muhebbet bilen

qedirlenglar. Bir-biringlar bilen inaq ötünglar.

14 Emma, i qérindashlar, silerdin shunimu ötünimizki, tertipsiz yürgenlerge nesihet béringlar, yüreksizlerni righbetlendürünglar, ajizlarga yar-yölek bolunglar we hemme ademge sewrichan bolunglar. **15** Héchqaysinglar yamanliqqa yamanliq qilmasliqqa köngül bölünglar, bir-biringlarga we barliq kishilerge hemishe yaxshiliq qilishqa intilinglar. **16** Herdaim shadlininglar. **17** Toxtimay dua qilinglar. **18** Herqandaq ishta teshekkür éytinglar. Chünki mana bular Xudaning Mesih Eysada silerge qaratqan iradisidir. **19** Rohning otini öchürmenglar. **20** Aranglarda peyghemberlerche yetküzüngen bésharetlik sözlerni kemsitmenglar; **21** hemme gepni tekshürüp ispatlap körünglar; durus bolsa uni ching tutup [qoldin bermenglar]. **22** Yamanliqning herqandaq sheklidin özünglarni yiraq tutunglar. **23** Xatirjemlikning Igisi bolghan Xuda Özi silerni özül-késil pak-muqeddes qilghay, Rebbimiz Eysa Mesih qayta kelgüche pütkül rohinglar, jéninglar we téninglarni eyibsiz saqlighay. **24** Silerni Chaqirghuchi bolsa sadıq-wapadur, U uni jezmen ada qilmay qalmaydu. **25** Qérindashlar, biz üçün dua qilinglar. **26** Hemme qérindashlar bilen pak söyüşler bilen salamlishinglar. **27** Men Rebde silerge shuni jiddiy tapilaymenki, bu xetni [shu yerdiki] hemme muqeddes qérindashlarga oqup béringlar! **28** Rebbimiz Eysa Mesihning méhir-shepqiti silerge yar bolghay!

Tésalonikaliqlargha

2

1 Menki Pawlus, Silas hemde Timotiydin Xuda'Atimiz we Rebbimiz Eysa Mesihde bolghan, Tésalonika shehiridiki jamaetke salam.

2 Xuda'Atimiz we Reb Eysa Mesihdin silerge méhir-shepqet we xatirjemlik ata qilin'ghay!

3 Siler üçün Xudagha herdaim teshekkür éytishimizgha toghra kélidu (hemde shundaq qilish tolimu layiqtur), i qérindashlar, — chünki étiqadinglar küchlük ösmekte hemde bir-biringlarga bolghan méhir-muhebbitinglarmu éship tashmaqta. **4** Shuning bilen biz özimiz silerning béshinglarga chüshken, shundaqla berdashliq bériwatqan barliq ziyankeshlik we japa-éghirchiliqlar ichide körsetken sewr-chidamliq we étiqadinglar üçün, Xudaning herqaysi jamaetliride silerdin pexirlinimiz; **5** bu ishlar Xudaning kélidighan adil hökümini körsitidighan roshen bir alamettur we shundaqla, bu ishlar silerning Xudaning padishahliqigha layiq hésablinishinglar üçün bolidu; siler mana shu padishahliq üçün zulum-zexmet chékiwatisiler; **6** shundaq iken, silerge éghirchiliq salghuchilargha Xuda éghirchiliq salsa, hem shundaqla Reb Eysa qudretlik perishtiliri bilen ershtin qayta körün'gen chaghda, éghirchiliqqa uchrighan silerge biz bilen teng aramliq berse durus ish bolmamdu? **8** Shu chaghda U Xudani tonumaydighanlardin, shundaqla Rebbimiz Eysa Mesihning xush xewirige itaet qilmaydighanlardin yalqunluq ot bilen intiqam alidu. **9** Bundaq kishiler Rebning huzuridin we küch-qudritining shan-sheripidin mehrum qilinip, menggölük halaket jazasini tartidu. (aiōnios g166) **10** U waqitta U Özining barliq muqeddes bendiliride ulughlinip, shu künide barliq ishen'genlerde (siler derweqe bizning guwahliqimizgha ishen'gendursiler) Özining karametlikini körsitip, medhiyilen'gili kélidu. **11** Shuning üçün, biz siler üçün daim shundaq dua qilimizki, silerni chaqirghan bizning Xudayimiz silerni Öz [ulugh] chaqiriqigha layiq hésablap, yaxshiliqqa intilgen barliq güzel

meqset-muddialiringlarni we étiqadinglardin chiqqan barliq xizmetliringlarni küch-qudriti bilen emelge ashurghay. **12** Shuning bilen, Xudayimizning we Rebbimiz Eysa Mesihning méhir-shepqiti arqiliq Rebbimiz Eysa Mesihning nami silerde shan-sherep bolup ulughlinidu we silermu Uningda shan-sherepke érishisiler.

2 I qérindashlar, Rebbimiz Eysa Mesihning qayta kélishi, shundaqla bizning Uning bilen bir yerge jem qilinishimiz toghrisida silerdin shuni ötünümüzki, **2** Eger siler «melum rohtin kelgen wehiy»din bolsun, birsining söz-telimidin bolsun yaki «bizning namimizda» yézilghan melum xetlerdin bolsun «Rebning küni yétip keldi» dégen sözni anglisanglar, jiddiliship hoduqup ketmenglar yaki dekke-dükkige chüshmenglar! **3** Bu ishlarda herqandaq ademning herqandaq usul bilen silerni aldishigha yol qoymanglar; chünki awwal «[chong] yénish» bolup, andin «gunahiy adem», yeni «halaketke mehkum qilin'ghuchi adem» ashkarilanmighuche, ashu kün kelmeydu. **4** Shu adem xuda dep atalghan'gha yaki kishiler choqunidighan herqandaq nersilerge qarshi chiqip, özini hemmidin üstün qilip körsitidu; u shundaq qilip Xudaning ibadetxanisida olturuwélip, özini Xuda dep körsitip jakarlaydu. **5** Men siler bilen bille bolghan waqtimda bularni silerge éytqinim ésinglarda bardu? **6** We uning belgilen'gen waqti-saiti kelmigüche ashkarilanmasliqi üçün, némining uni tosüp turuwatqanliqi silerge melum. **7** Chünki «qanunni yoqatquchi sirliq küch» alliqachan yoshurun heriket qilmaqta; lékin bu ishlarni hazirche tosüp kéliwatqan birsi bardur; U otturidin chiqquche shundaq tosuqluq péti turidu; **8** andin ashu «qanunni yoqatquchi» ashkariliniidu; biraq Reb Eysa aghzidiki nepisi bilenla uni yutuwétidu, kelgen chaghdiki parlaq nuri bilen uni yoq qiliwétidu. **9** «Qanunni yoqatquchi»ning meydan'gha chiqishi Sheytanning pentliri bilen bolidu, u her türlük küch-qudret, möjize we yalghan karametlerni körsitip, **10** halaketke yüzlen'genlerni azduridighan herxil qebih hiyle-mikirlarni ishlitidu. Ularning halaket

aldida turuwatqanliqining sewebi özlrini nijatqa yétekleydighan heqiqetni söymey, uninggha qelbidin orun bermeslikidindur. **11** Shu sewebtin, Xuda ulargha yalghanchiliqqa ishensun dep heqiqettin chetnitidighan bir küch ewetidu. **12** Netijide, heqiqetke ishenmey, belki qebihlikni xursenlik dep bilgenlarning hemmisi jazagha mehkum qilinidu. **13** Lékin, ey, Reb söygen qérindashlar, biz siler üçün herdaim Xudagha teshekkür éytishimizgha toghra kéliduki, Xuda Rohning wasitisiye pak-muqeddes qilinishinglar we heqiqetke ishinishinglar arqiliq silerni nijatqa érishishke muqeddemdila talliwalidi. **14** U biz yetküzgen xush xewer arqiliq silerni shu nijatqa, yeni Rebbimiz Eysa Mesihning shan-sheripige érishishke chaqirdi. **15** Shuning üçün, ey qérindashlar, tapan tirep turunglar, biz silerge éghizche yaki xet arqiliq yetküzgen telimni ching tutunglar! **16** Emdi Rebbimiz Eysa Mesihning Özi we bizni söygen, méhir-shepket bilen menggülük righbet-teselli hem güzel ümid ata qilghan Xuda'Atimiz (aiōnios q166) **17** qelbinglarni righbetlendürgey hemde silerni herbir güzel ish qilishta, herbir yaxshi sözlerni yetküzüshte küchlendürgey!

3 Axirida, i qérindashlar, biz üçün dua qilinglarki, Rebning sözi xuddi silerge yetken chaghdikige oxshash, [herqandaq yerde] téz tarqalsun we shan-shereplik dep ulughlansun; **2** shuningdek bizning qebih we rezil ademlerdin qutulushimiz üçünmu dua qilinglar. Chünki hemmila adem ishench-étiqadliq boluwermeysen. **3** Emma Reb Özi ishenchliktur; U silerni mustehkem qilidu hem rezil bolghuchidin saqlaydu. **4** Emma Rebde, silerge tapilighinimizni qiliwatisiler, shundaqla dawamlıq qiliwéridu, dep xatirjemimiz. **5** Emdi Reb qelbinglarni Xudaning méhir-muhebbitige hem Mesihning sewr-chidamlıqigha chömkeshke yéteklige. **6** Emdi qérindashlar, Rebbimiz Eysa Mesihning namida shuni tapilaymizki, bizdin alghan telimlerge riaye qilmay, tertipsiz yürgenlerdin özünglarni néri tutunglar. **7** Bizdin qandaq ülge élishinglar kéreklikini özünglar bilisiler;

chünki biz siler bilen bille bolghanda tertipsiz yürmigeniduq. **8** Héchkimning nénini bikargha yémeyttuq; belki biz héchqaysinglarga éghirimizni salmasliq üçün, kéche-kündüzlep tiriship-tirmiship japaliq ishleyttuq. **9** Bundaq qilishimiz, silerdin yardım kütüşke heqliq bolmighanliqimizdin emes, belki özimizni silerge bizdin yaxshi ülge qaldurup, silerning bizge egishishinglar üçün idi. **10** Chünki biz silerning yéninglarda bolghinimizda silerge: «Birsi ishlimeymen dése, u yémisun!» dep tapilighaniduq. **11** Chünki biz aranglarda bezilerning tertipsiz laghaylap, héch ishlimey bashqilarning ishlirigha ariliship yüridighanliqini angliduq. **12** Biz mushundaqlargha Reb Eysa Mesihde shundaq buyruymiz we ulardin ötünüp soraymizki, tinch yashap, emgikinglar bilen öz néninglarni tépip yenglar. **13** Lékin siler, i qérindashlar, yaxshi ishlarni qilishtin érinmenglar. **14** Emma eger ushbu xétimizdiki sözlerge itaet qilmaydighan birsi bolsa, uningdin hezer eylenglar we uni xijaletke qaldurush üçün uning bilen bardi-keldi qilmanglar. **15** Biraq, uni düşmen qatarida körmey, eksiche uninggha bir qérindash süpitide nesihet qilinglar. **16** Xatirjemlik Igisi bolghan Reb her waqit her yolda shexsen silerge xatirjemlik ata qilghay. Reb hemminglar bilen bille bolghay! **17** Menki Pawlus bu axirqi salimimni öz qolum bilen yazdim; bu, méning hemme xetlirimning özige xas belgisidir. Mana bu méning öz qelimimdur. **18** Rebbimiz Eysa Mesihning méhir-shepqiti hemminglarga yar bolghay!

Timotiygha 1

1 Qutquzghuchimiz Xudaning we ümidimiz Mesih Eysaning emri bilen Eysa Mesihning rosuli qilip teyinlen'gen menki Pawlustin **2** étiqad yolidiki özümning sadiq oghlum bolghan Timotiygha salam. Xuda'Atimiz we Rebbimiz Mesih Eysadin sanga méhir-shepzet, rehimdillik we xatirjemlik bolghay! **3** Makédoniye ölkisige barghanda, sendin ötün'ginimdek [shuni yene ötünimenki], [shu yerdiki] bezi kishilerge bid'et telimlerni ögetmenglar dep tapilishing üçün sen dawamliq Efesus shehiride qalghin; **4** ularning epsaniler we ayighi yoq nesebnamilerge bend bolmasliqini tapilighin; bular Xudaning étiqad arqiliqla emelge ashurulidighan Öz öyige bolghan pilanini ilgiri sürmeydu, belki peqet bimene talash-tartishlarni keltürüp chiqiridu, xalas. **5** Emdilikte bizge tapilan'ghan telimning muddiasi sap qelb, pak wijdan we saxtiliqsiz étiqadtin kélip chiqidighan méhir-muhebbettin ibarettur. **6** Bu ishlarda bezi kishiler chetnep, bimene geplerni qilishqa burulup ketti. **7** Ularining Tewrat qanunining ölimesi bolghusi bar; biraq ular özlirining néme dewatqanliqini yaki özlirining hedep qeyt qiliwatqan sözlirining néme ikenlikini chüshenmeydu. **8** Emdi bizge melumki, eger kishiler Tewrat qanunini eyni muddiasida qollansa, u paydiliqtur. **9** Chünki biz yene shuni bilimizki, Tewrat qanuni heqqaniy ademler üçün tüzülgen emes, belki qanun'gha xilapliq qilghuchilar we boyni qattiqlar üçün, ixlasislar we gunahkarlar üçün, iplaslar we kupurluq qilghuchilar üçün, atisini öltürgüchiler we anisini öltürgüchiler üçün, qatillar, **10** buzuqluq qilghuchilar, bechchiwazlar, ademlerni qulluqqa bulighuchilar, yalghanchilar, qesemxorlar üçün we yaki saghlam telimlerge zit bolghan bashqa herqandaq qilmishlarda bolghanlar üçün tüzülgen. **11** Bu telimler teshekkür-mubarekke layiq Bolghuchi Xudaning manga amanet qilghan shan-sheripini ayan qilghan xush xewerge asalan'ghan. **12** Manga küch-qudret bergen, méni ishenchlik dep qarap, Öz

xizmitige teyinligen Rebbimiz Mesih Eysagha teshekkür éytimenki, **13** U méni teyinlidi! — burun kupurluq we ziyankeshlik qilghuchi, zalim bir adem bolsammu, manga rehim körsitildi; chünki men bu ishlarni nadanliq we étiqadsizliqtin qilghanidim. **14** Halbuki, Rebbimizning manga körsetken méhir-shepqi ziyadiliship, Mesih Eysada bolghan étiqad we méhir-muhebbet wujudumgha élip kirilishi bilen éship tashti. **16** Mushu söz ishenchlik we her adem uni qobul qilishi tégishliktur — «Mesih Eysa gunahkarlarni qutquzush üçün dunyagha keldi!». Men gunahkarlar ichidiki eng esheddiyisidurmen! Lékin del shu sewebtin Mesih Eysaning eng esheddiy gunahkar bolghan méni, kéyin Özige étiqad qilip, menggülik hayatqa érishidighanlarga misal qilip mende Özining barliq sewr-taqitini ayan qilishi üçün, manga rehim-shepzet körsitilgendur. (aiōnios g166) **17** Emdi menggülik Padishahqa, yeni ölmeydighan we köz bilen körgili bolmaydighan, birdinbir Xudagha ebedil'ebedgiche hörmet-izzet we shan-sherep bolghay! Amin! (aiōn g165) **18** Ey, oghlum Timotiy, burun sen toghruluq éytilghan bésharetilik wehiylerge asasen bu buyruqni sanga tapshurimen. Bu wehiylerni qoral qilip, étiqadta we pak wijdaningda ching turup, güzel urush qilghaysen. Beziler wijdanida pak turushtin chetnep ketti, netijide ularning étiqadi xuddi xada tashqa urulup gherq bolghan kémidek weyran boldi. **20** Xuménéus we Iskenderler mana shundaq kishilerdindur. Ularni kupurluq qilmasliqni ögensun dep, Sheytanning ilkige tapshurdum.

2 Men hemmidin awwal, [étiqadchilargha] pütkül insanlar üçün Xudadin tilekler tilishini, dua-tilawet qilishini, bashqilar üçün murajiet qilishini we teshekkürler éytishini, **2** bolupmu padishahlar we barliq emeldarlar üçün dua-tilawet qilishini jékileymen. Shundaq qilghanda, biz toluq ixlasmelik we salmaqliq bilen tinch we aman-ésen hayat kechüreleymiz. **3** Bundaq dua-tilawet qilish güzel ishtur, Qutquzghuchimiz Xudani xursen qilidu. **4** Chünki U pütkül insanning qutquzulushi we ularning heqiqetni tonup yétishini xalaydu. **5**

Chünki birla Xuda bardur, Xuda bilen insanlar arisida bir kélishtürgüchimu bar, U bolsimu Özï insan bolup kelgen Mesih Eysadur. **6** U barliq insanlarni hör qilish üçün Özini qurban qilip bedel töldi; shundaq qilip békitilgen waqit-saitide Xudaning nijatigha guwahliq bérildi. **7** Men bu guwahliqni yetküzüş üçün jakarchi we rosul bolushqa teyinlinip (ménning bu sözlirimning hemmisi rast, men yalghan gep qilmidim), yat elliklerge étiqad we heqiqet yolida ögetküchi bolup tiklendim. **8** Shunga, men shuni xalaymenki, erler qeyerde bolsun, duagha jem bolghanda ghezepsiz we detalashsiz halda, halal emellik qollirini kütürüp dua qilsun. **9** Oxshash yolda ayallarmu muwapiq kiyinip, özlirini ar-nomus we salmaqliq bilen perdaz qilsun. Ularning özlirini perdazlash, chachlirini alahide yasash we altun, ünche-merwayit we ésil qimmet kiyim-kéçekler bilen emes, **10** belki güzel emelliri bilen perdazlashini xalaymen. Bu, Xuda yolida teqwadar bolay dégen ayallargha yarishidu. **11** [Jamaet sorunlirida], ayallar tinch olturup, toluq itaetmenlik bilen telim alsun. **12** Lékin ayallarning erlerge telim bérishi yaki ular üstidin höküm sürüşige yol qoymaymen. Eksiche, ular tinch bolsun. **13** Chünki awwal Adem'ata, kéyin Hawa'ana yaritilghan. **14** Awwal aldinip azdurulghanmu Adem'ata emes, belki [Hawa'ana] idi. U tolimu aldan'ghanliqidin ularning itaetsizlikige chüshüp qalghanidi. **15** Lékin ayallar étiqadta, méhir-muhebbet we pak-muqeddeslikte salmaqliq bilen turidighanla bolsa, ular tughutta saq-salamet qutulidu.

3 «Eger birsi jamaetke yétekchi bolushqa intilse, u güzel bir wezipini arzu qilghan bolidu» dégen bu söz heqtur. **2** Emdi yétekchi bolsa eyibsiz, bir xotunluq, salmaq, pemlik, edeplik, méhmandost, Xuda toghrisida telim béreleydighan bolushi, **3** shundaqla haraqkesh we zorawan bolmasliqi, ulayim bolushi, sepra, nepsaniyetchi bolmasliqi, **4** ez ailisini yaxshi bashquralaydighan bolushi, tolimu salapetlik bilen perzentlirini ata-anisigha boysunidighan qilip terbiyiliyeleydighan kishi bolushi kérek. **5** Chünki birsi öz ailisini bashqurushni bilmise, u Xudaning jamaitidin

qandaqmu xewer alalisun? **6** [Yétekchi] yéngi étiqadchilardin bolmisun; undaq bolsa, u tekebburliship kétishi mumkin, shuningdek Sheytanning eyibige kirip, u uchrichan hökümgé chüshidu. **7** U [jamaetning] sirtidikiler teripidinmu obdan teriplinidighan bolushi kérek; shundaq bolghanda, u bashqilarning qarilishigha uchrimaydu, Sheytanning qiltiqigha chüshmeydu. **8** Xuddi [yétekchilerge] oxshash, jamaetning xizmetkarlirimu salmaq, ikki xil gep qilmaydighan, haraq-sharabqa bérilmeydighan, nepsaniyetchi bolmighan kishilerdin bolushi, **9** pak wijdani bilen étiqadning sirini ching tutidighan bolushi lazim. **10** Bundaq ademlernimu aldi bilen sinap körüp, eyib terepliri bolmisa, andin xizmet wezipisige qoyushqa bolidu. **11** Shuningdek, bu xizmetkarlarning ayallirimu temkin, pitne-pasat qilmaydighan, salmaq we herqandaq ishta ishenchlik bolghanlardin bolushi lazim. **12** Xizmetkarlar bir xotunluq, öz perzentliri we ailisini yaxshi bashquridighan kishilerdin bolsun. **13** Xizmetkarning wezipisini obdan orun'ghanlar özi üçün yaxshi nam-ataqqa sazawer bolidu we Mesih Eysada bolghan étiqadta zor jür'et-ishenchke érishidu. **14** Men gerche pat arida yéninggha yétip bérishni arzu qilsammu, yenila bu xetni yazdim; **15** Mubada men hayal bolup qalsam, xettin Xudaning ailisi arisida özüngni qandaq tutush kéreklikini bilisen. Bu aile bolsa tirik Xudaning jamaiti, heqiqetning tüwrüki we teglikidur. **16** Hemmeylen étirap qilmay turalmayduki, ixlasmenlikning siri büyüktur: — «Özi insan ténide ayan boldi, Roh Uning heqqaniyiliqini ispatlidi, Perishtilerge u köründi, Uning xewiri pütkül ellerge jakarlandi, Jahanda Uninggha iman keltürüldi, U shan-sherep ichide ershke kütürüldi».

4 Emdi Roh shuni alahide éytiduki, axir zamanlarda beziler étiqadtin yénip, aldamchi rohlargha we jinlarning telimlirige bérilip egishidu. **2** Bundaq [telim bergüchiler] saxtiliqta yalghanchiliq qilip, xuddi daghmallap köydürüwetkendek öz wijdanini yoqitip qoyghan; **3** ular nikahlinishni we bezi

yémekliklarni istémal qilishni men'i qilidu. **5** Yashan'ghan erlerni eyibligende qattiq Emma [ular meni qilidighan] yémekliklarni sözlimigin, belki ulargha atang süpitide Xuda Özige étiqad qilghan hem heqiqetni nesihet bergin. Shuningdek, yigitlerge bilgenlarning teshekkür éytip qobul qilishi qérindashliring süpitide sözligin. **2** Yashan'ghan üçhün yaratqanidi. **4** Chünki Xuda yaratqan ayallargha anang süpitide, yash ayallargha hemme nerse yaxshidur, ular teshekkür acha-singilliring süpitide her ishta pak qelb bilen qobul qilinsa, ularning héchqaysisini bilen muamile qilghin. **3** Heqiqiy tul ayallarni cheklep ret qilishqa bolmaydu. **5** Chünki hörmetlep, ularning halidin xewer al. **4** ular Xudaning söz-kalami we insanlarning Lékin, tul ayallarning perzentliri yaki newriliri duasi bilen halal qilinidu. **6** Bu nesihetlerni bolsa, ular aldi bilen öz ailisige nisbeten qérindashlarning semige salsang, Mesih ixlasmenlikni öginip, öz ata-anisining ejrini Eysaning yaxshi xizmetkari bolghan bolisen. yandursun; chünki bu ish Xudani xursen qilidu. Shundaqla, özüngning estayidil egeshken **5** Emdi heqiqiy tul ötüwatqan, yalghuz qalghan étiqadtiki we saghlam telimlerdeki sözler bilen ayallar bolsa, ümidini Xudagha baghligghan quwwetlendürülgenliking ayan bolidu. **7** Emma bolup, kéche-kündüz dua-tilawette bolidu. ixlassizlarning we momaylarning epsanilirini **6** Lékin huzur-halawetke bérilgen tul xotun chetke qéqip, özüngni ixlasmenlik yolida hayat bolsimu, ölgen'ge barawerdur. **7** Emdi chéniqturup yétishtürgin. **8** Chünki «Bedenni bashqilar teripidin eyiblinidighan ehwalgha chéniqturushning azraq paydisi bar, lékin chühshüp qalmasliqi üçhün sen ulargha bu ixlasmenlikte intilishning hertereplik paydisi ishlarni jékilep tapilighin. **8** Lékin birsi öz bar; u hazirqi we kelgüsi hayat üçhün bext tughqanliridin, bolupmu öz ailisidikilerdin élip kélidu» **9** — bu söz heqtur we uni qobul xewer almisa, u étiqadtin tan'ghan dep qarilip, qilishqa pütünley erziydu. **10** Emeliyette biz kapirlardin better bolidu. **9** Tul ayal tizimgha buning üçhün japaliq ejir singdürüwatimiz we élinisa, yéshi atmishtin töwen bolmasliqi, xar qiliniwatimiz. Chünki ümidimizni pütkül birla erning ayali bolghan bolushi kérek, **10** insanlarning, bolupmu étiqad qilghuchilarning yene güzel emelliri bilen teriplen'gen bolushi, Qutquzguchisi — menggü hayat Xudagha balilirini yaxshi terbiyilep chong qilghan, baghliduq. **11** Bu ishlarni [jamaetke] toxtimay musapirlargha méhmandostluq körsetken, tapilighin we ögetkin. **12** Héchkimning séning muqeddes bendilerning putlirini yuyup yashliqinggha sel qarishigha yol qoyma; belki qoyghan, qiyinchiliqta qalghanlargha yadrem sözliringde, emelliringde, méhir-muhebbet, qolini uzartqan, özini herxil xeyr-saxawet étiqad we pakliqta étiqadchilargha nemune ishlirigha béghishligghanlar bolushi kérek. **11** bol. **13** Men yéninggha barghuche, özüngni Lékin yash tul ayallarni [tizimlikke] kirgüzme. jamaetke [muqeddes yazmilarni] oqup bérish, Chünki ularning ishq hewesliri qozghilip jékilesh we telim bérishke béghishlighin. **14** Mesihdin ténip, qayta nikahlinishni arzu qilidu; [Jamaitingning] aqsaqalliri qollirini uchanggha **12** shuning bilen, ular deslep bergen wedisige qoyghanda, [Xudaning] wehiyisi arqiliq sanga xilapliq qilish seweblik eyiblik bolidu. **13** Uning ata qilinishi bilen sende bolghan iltipatqa üstige ular hurunluqni adet qiliwélip, öymu-öy biperwaliq qilma. **15** Bu ishlargha bérilip, doqurup yürüshni öginidu; shundaqla hurun özüngni ulargha toluq atighin. Shuning bilen bolupla qalmaq, gheywet qilip, bashqilarning séning algha basqanliqing hemmeylen'ge ayan ishlirigha chépilghaq bolup nalayiq ishlargha bolidu. **16** Özüngge we bergen telimingge izchil walaqlaydighanlardin bolup qélishi mumkin. **14** köngül qoyghin. Chünki shundaq qilghanda Shuning üçhün, bundaq yash tul ayallarning özüngnimu we sanga qulaq salghanlarnimu nikahlinip, perzent körüp, öy ishliri bilen qutquzisen. shughullinishini xalaymen. Shundaq qilghanda, bizge qarshi turghuchigha bizni herqandaq

eyiblep-haqaretlesh pursiti chiqmaydu. **15** Chünki shundaq bezi tul ayallar alliqachan étiqadtin ténip Sheytanning keynige kirip ketti. **16** Eger étiqadi bar bir er yaki ayal kishining tul qalghan tughqanliri bolsa, u özi ulargha yadrem bersun, yüki jamaetke chüshmisun. Shundaq bolghanda, jamaet heqiqiy ige-chaqisiz tul ayallargha yadrem qilalaydu. **17** Jamaetni yaxshi yétekleydighan aqsqaqallar, bolupmu Xudaning söz-kalamini yetküüzish we telim bérishde ejir singdürgenler ikki hesse hörmetke sazawer qilinsun. **18** Chünki muqeddes yazmilarda: «Xaman tepken öküzning aghzini boghma» we: «Medikar öz heqqini élishqa heqliqtur» déyilgen. **19** Ikki yaki üç guwahchi hazir bolmighuche, aqsqaq üstidin qilin'ghan erzni qobul qilma. **20** Eger [aqsqaqallardin] birsi gunah sadir qilghan bolsa, bashqilarningmu buningdin ibret élip qorqushi üçün, jamaet aldida tenbih béríp eyibligin. **21** Xudaning, Mesih Eysaning we Xuda tallighan perishtilerning aldida shuni sanga agah qilip tapilaymenki, sen bu emrlerge héch ayrimichiliq qilmay, héchqandaq ishta bir terepke yan basmay qet'iy emel qilghin. **22** Birawning uchisigha qolungni qoyushqa aldirap ketme; bashqilarning gunahlirigha shérík bolma. Özüngni pak tutqin **23** (ashqazining yaxshi bolmighanliqi, shundaqla sen daim aghriydighan bolghachqa, sula ichiwermey, bir'az sharabmu ichip bergin). **24** Bezi kishilerning gunahliri burunla éniq, shundaqla soraq künigiche saqlinidu; lékin bezilerningki ularning keynidin egiship baridu, kéyin ashkare bolidu. **25** Xuddi shuninggha oxshash, bezi kishilerning güzel emellirini asanla körüwalghili bolidu; hazir ashkara bolmisa kéyin ashkarılanmay qalmaydu.

6 Qulluq boyunturuq astida bolghanlarning hemmisi öz xojayinlirini her terepte hörmetlisun. Shundaq qilghanda, Xudaning nami we Uning telimining haqaretke uchrishidin saqlan'ghili bolidu. **2** Xojayinliri étiqadchi bolsa, qulliri: «Biz hemmimiz oxshashla qérindashlarghu» dep, ulargha hörmetsizlik qilmisun. Eksiche, ulargha téximu estayidil xizmet qilsun. Chünki ularning yaxshi

xizmitidin behrimen bolidighanlar del sadiq étiqadchilar hem söyümlük bendilerdur. Sen bu telimlerni ögetkin we jékiligin. **3** Oxshimighan telimlerni terghib qilghan we saghlam sözlerni (yeni Rebbimiz Eysa Mesihning heq sözlirini), shundaqla ixlasmenlikke yétekleydighan telimni qobul qilmighan kishi bolsa, **4** undaqlar deweqe körenglep ketken, héchnéme chüshenmeydighan kishilerdindur. Ular niza-munazire peyda qilishqa we gep talishishqa hérismen; bundaq ishlardin hesetxorluq, jédel-majira, töhmet, rezil gumanxorluq hasil bolidu, **5** hemde niyiti chirikleshken, heqiqettin mehrum bolghan kishiler arisida daimliq sürkilish keltürüp chiqiridu. Bundaq kishiler ixlasmenlikni payda-tapawetning bir yoli dep qaraydu. **6** Derweqe, [Xudagha] ixlasmen we razimen bolush ghayet zor paydidur. **7** Chünki biz bu dunyagha héchnéme élip kelmiduq, shuningdek uningdin héchnéminimu élip kételmeymiz. **8** Shunga, yémek-ichmek we kiyim-kéchik yéterlik bolsila bulardin qanaat qilimiz. **9** Lékin bay bolushni oylaydighanlar bolsa haman azdurulushlarga uchrap, tuzaqqa we shundaqla insanlarni weyranchiliqqa we halaketke chöktüridighan nurghun exmiqane hem ziyanliq arzu-heweslerning ilkige téyilip kétidu. **10** Chünki pulpereslik herxil rezilliklarning yiltizidur. Beziler buninggha intilishi bilen étiqadtin chetnep, özlirini nurghun derd-qayghular bilen sanjidi. **11** Emma sen, ey Xudaning adimi, bundaq ishlardin yiraq qach; heqqaniylik, ixlasmenlik, ishench-étiqad, méhir-muhebbet, sewr-taqet we mömin-mulayimliqni intilip qoghla. **12** Étiqadtiki güzel küreshte küchep küresh qil. Menggülik hayatni ching tutqin. Sen del buninggha chaqirilding hemde uning yolida nurghunlighan guwahchilar aldida bu étiqadning güzel shahitliqini qilding. (aiōnios g166) **13** Hemmige hayatliq bériwatqan Xudaning aldida, shundaqla Pontius Pilatus aldida güzel shahitliqni qilip guwahliq bergen Mesih Eysaning aldida sanga shuni tapilaymenki, **14** Rebbimiz Eysa Mesih qayta ayan bolghuche, [Xudaning] bu emrige héch

qusursiz we daghsiz emel qilghin. **16** Uning ayan bolushini waqit-saiti kelgende birdinbir menggü ölmigüchi, insan yéqinlishalmaydighan nur ichide yashaydighan, héchkim körmigen we körelmeydighan mubarekleshke layiq bolghan birdinbir Hökümrán, yeni padishahlarning Padishahi, reblerning Rebbi emelge ashuridu. Uninggha izzet-hörmet we ebedil'ebed küch-qudret bolghay, amin! (aiōnios g166) **17** Bu zamanda bay bolghanlarga meghrurlanmasliqni, tayan'ghusiz ötkünchi bayliqqa emes, belki biz behrimen bolushqa hemmini bizge séxiyliq bilen tolup tashqan halda teminligüchi Xudagha tayinip ümid baghlashni tapilighin; (aiōn g165) **18** ulargha yaxshi emellerni qilishta [heqiqiy] bay bolunglar, xeyr-saxawetlik ishlarda merd, bashqilar bilen ortaq behrlinishke qoli ochuq bolunglar dep tapilighin. **19** Ular bundaq qilghanda, heqiqiy hayatni tutush üçün kélechekte özlirige puxta bir asas-ul bolidighan bir xezine topliyalaydu. **20** Ey Timotiy, sanga amanet qilin'ghan [heqiqetlerni] qoghda. Özüngni iklassiz, quruq geplerdin hemde atalmish ilimning talash-tartishliridin néri tutqin. **21** Beziler mushundaq bimene [ilimge] égimen dep jakarlap, étiqadtin chetnidi. Méhir-shepqet silerge yar bolghay!

Timotiylgla 2

1 Mesih Eysada wede qilin'ghan hayatni élip bérish üçün, Xudaning iradisi bilen Eysa Mesihning rosuli bolghan menki Pawlustin söyümlük balam Timotiylgla salam: Xuda'Atimizdin we Rebbimiz Mesih Eysadin sanga méhir-shepget, rehimdillik we xatirjemlik bolghay! **3** Men ata-bowilirimning izini bésip sap wijdanim bilen xizmitini qiliwatqan Xudagla teshekkür éytimen, chünki kéche-kündüz dualirimda séni toxtawsiz eslep turimen; **4** köz yashliringni esliginimde, shadliqqa chömüshüm üçün sen bilen yene didarlshishqa qattiq telpünüp yürmehtimen; **5** chünki séningde bolghan saxtiliqsiz étiaq ésimdin chiqmaydu. Bu étiaq eng awwal momang Loista, andin anang Éwnikide bar bolghan, emdi hazir sendimu bar iken dep xatirjemdurmen. **6** Shuning üçün men shuni qaytidin sanga eslitimenki, qollirimni uchanggha qoyushum bilen sende bolghan, [Xuda] sanga teqdim qilghan iltipatni qaytidin yalqunlitip jari qilghin. **7** Chünki Xuda bizge qorqunchaqliqning rohini emes, belki bizge küch-qudretning, méhri-muhebbetning we salmaqliqning Rohini teqdim qildi. **8** Shunga Rebbimiz heqqidiki xewer-guwahliqtin, yaki Uning mehbusi bolghan mendin nomus qilma. Eksiche, Xudaning küch-qudriti bilen xush xewerni jakarlash yolidiki xarliq-musheqqetni öz hesseng boyiche ortaql tartqin; **9** Xuda bizni öz emellirimizge asasen emes, belki öz muddiasi we méhir-shepqtige asasen qutquzup, pak-muqeddes chaqiriql bilen chaqirdi; Uning bu méhir-shepqtiti hemme dewr-zamanlardan ilgirila Mesih Eysada bizge béghishlan'ghandur; (aiōnios g166) **10** lékin bu méhir-shepget Qutquzgghuchimiz Eysa Mesihning kélishi bilen hazir ayan boldi; U ölümni bikar qiliwétip, xush xewer arqiliql hayatliql we chirimasliqlni yoruqluqlta ayan qildi. **11** Men bolsam ellerge bu xush xewerning jakarchisi, rosuli we telim bergüchisi bolup teyinlen'gen. **12** Men shu sewebtin hazirql bu xarliq-musheqqetlerni tartmaqtimen.

Lékin buningdin nomus qilmaymen; chünki men kimge étiaql qilghanliqlimni bilimen hemde Uning manga tapshurghan amanitini shu kün'giche saqliyalaydighanliqligla qadir ikenlikige ishendürüldum. **13** Mendin anglighan saghlaml telim sözlirining nemunilik bir üzündisini saqlap, Mesih Eysada bolghan muhebbet we étiaql bilen ching tutqin; **14** bizde makanlashqan Muqeddes Rohla tayinip sanga tapshurulghan shu güzel amanetni saqla. **15** Sen bilginingdek, Asiya ölkisidiki [étiaqchilarning] hemmisi [dégüdek] mendin yüz öridi. Ularning arisida Figélus we Xérmogénésu bar. **16** Reb Onésiforning ailisidikilirige rehim-shepget körsetkey. Chünki u méning mehbus bolghanliqlimdin héch nomus qilmay köp qétim méni yoqlap söyündürdi. **17** U Rim shehirige kelginide méni tapquche köp izdep aware boluptu. **18** Reb shu künide uni Özidin rehim-shepgetke muyesser qilghay; uning Efesus shehiride manga körsetken xizmetlirining qanchilik ikenlikini obdan bilisen.

2 Shunga ey oghlum, sen Mesih Eysada bolghan méhir-shepgetke tayinip küchlük bol; **2** we sen köp guwahchilar aldida mendin anglighanliringni hem ishenchlik hemde bashqilarghimu telim béreleydighan ademlerge amanet qilghin. **3** Eysa Mesihning yaxshi jengchisi bolush süpitide, xarliq-musheqqetni öz hesseng boyiche ortaql tartqin. **4** Jengchi bolghan kishi özini eskerlikke tizimlighan serdarini razi qilish üçün adettiki turmush ishlirini özige helek qiliwalmasliql kérek. **5** Musabiqige qatnashqan tenheriketchimu musabiqe qaidilirige riaye qilmisa, ghelibe tajigha érishelmeydu. **6** Ejir singdürgen déhqan hosulidin birinchi bolup behrimen bolushi tégishliktur. **7** Bu sözlirim üstide yaxshi oyla, shuning bilen Reb sanga hemme ishta yorutidu. **8** Sen Dawutning nesli bolghan, ölümدين tirilgen Eysa Mesihni men yetküzüwatqan xush xewer boyiche ésingde ching tut. **9** Bu xush xewerni dep köp xarliq-musheqqet chékip, hetta jinayetchi hésablinip kishenlinip yatimen. Halbuki, Xudaning söz-kalami héch kishenlenmeydu! **10** Emdi men del shu

sewebtin, [Xuda] tallighan bendilarning Mesih Eysada bolghan nijatqa menggülik shan-sherep bilen érishishi üçün hemme ishqa berdashliq bérimen. (aiōnios g166) **11** Töwendiki bu sözler ishenchlikdur: — «Uning bilen bille ölgenikenmiz, Uning bilen hayatta bille yashaymiz. **12** Qiyinchiliqlargha berdashliq bersek, Uning bilen bille höküm sürimiz. Biz uningdin tansaq, Umu bizdin tanidu. **13** Biz Uninggha sadaqetsizlik qilsaqmu, U yenila sadaqetlikdur; Chünki U Özidin héch tanalmaydu». **14** Bu ishlarni dawamlıq [qérindashlarning] semige sélip, ularni Reb aldida bimene sözler üstide talash-tartish qilmasliqni estaydillıq bilen agahlandurghin. Bundaq talash-tartishlarning héchqandaq paydisi bolmayla qalmay, belki anglighuchilarni nabut qilidu. **15** Usta tikimchi rextni toghra pichqandek heqiqet sözini durus chüshendürüp, özüngni Xuda aldida testiqlan'ghudek, yerge qarap qalmaydighan mahir bir xizmetkar qilip körsitishke intilip köngül qoyghin; **16** lékin iplas, quruq geplerdin néri tur. Chünki bundaq geplerni qilghuchilar beribir téximu iklassizliqqa chömüp kétidu. **17** Mushundaqlarning gepliri xuddi merezdek tézla yamrap kétidu. Ximénéys we Filétoslar mana shundaqlarning ichidiki ikkisidur; **18** ular heqiqettin chetnep, ölgenlarning tirilishi dégen bu ish allıqachan yüz bérıp boldi, deydu, shundaqla bezilerning étiqadını ghulitidu. **19** Halbuki, Xudaning mezmüt uli ching turmaqta. Uning üstige möhür bilen: «Reb Özige tewe bolghanlarni tonuydu» we «Rebning mubarek namini lewzige alidighanlarning hemmisi rezilliktin qol úzsun» dep möhürlen'gendur. **20** Bay-bayashat ademning öyide peqet altun we kümüş qacha-quchilarla emes, yaghach, sapal qachilarmu bolidu. Qacha-quchilarning beziliri etiwarlinidu, beziliri pes körülidu. **21** Eger bir kishi özini undaqlarning kiridin tazilap xaliy qilsa, u muqeddes qilin'ghan, xojayinimizgha yaraydighan qachidek, herqandaq güzel ishlargha teyyar bolidu. **22** Shunglashqa, yashliqning arzu-hewesliridin özüngni qachurghin, pak qelb

bilen Rebge nida qilghuchi bilen bille heqqaniylik, ishench-étiqad, méhir-muhebbet we tinch-xatirjemlikni qoghlıship izde. **23** Lékin exmiqane, bilimsizliktin chiqqan talash-tartishlargha arilishishni ret qil, chünki bundaq ishlarning jédel tériydighanliqini bilisen. **24** Emdilikte Rebning quli jédelleshmesliki, belki hemme kishilerge mulayim-méhriban, telim bérishke mahir, sewr-taqetlik bolushi kérek; **25** shuning bilen öz-özige qarshi bolghanlargha u Xuda belkim ulargha heqiqetni tonup yétishige towa qilidighan qelbni bérer dep, mömin-mulayimlik bilen nesihet qilsun; **26** bundaq bolghanda ular uyqusini échip, özlirini öz muddiasigha emel qilishqa tutqun qilghan Iblisning tuziqidin qutulalaydu.

3 Emma shunimu bilginki, axir zamanlarda éghir künler bolidu. **2** U chaghdiki insanlar özınila oylaydighan, pulperes, menmenchi, hakawur, kupurluq qilidighan, ata-anisining sözini tingshimaydighan, tuzkor, iplas, **3** köyümsiz, kechürümsiz, töhmetxor, özini tutalmaydighan, wehshiy, xeyr-saxawetlikke düshmen, **4** satqun, telwe, shöhretperes, huzur-halawetni Xudadin yaxshi köridighan, **5** sirtqi qiyapette ixlasmen boluwélip, emeliyette ixlasmenlikning qudrisini inkar qilidighan bolidu. Bundaqlardin yiraq tur. **6** Chünki ularning arisidiki beziler öymü-öy soqunup kirip, gunahlar bilen bésilghan, herxil shehwet-heweslarning quli bolup qalghan nadan ayallarni azdurup özige esir qilidu. **7** Bundaq ayallar daim telim alsimu, hergiz heqiqetni tonup yételmeydu. **8** Emdi Yannis bilen Yambris Musa peyghemberge qandaq qarshi chiqqan bolsa, bu [azdurghuchilarmu] heqiqetke shundaq qarshi chiqidu. Ular zéhin-köngülliri chirigen, étiqad jehette dashqal dep ispatlan'ghan kishilerdur. **9** Lékin emdi ular bu yolda algha ilgiriliyelmeydu; chünki [Yannis bilen Yambris]ning hamaqetliki ochuq körün'gendek, bularningmu hemmige körünidu. **10** Lékin sen bolsang méning telimim, yürüş-turushum, meqset-iradilirim, ishench-étiqadim, sewr-taqitim, méhir-muhebbitim, chidamlıqim, men uchrighan

ziyankeshlikler we azab-oqubetlerge, jümlidin Antakya, Koniya we Listra sheherliride yüz bergenlerge tolimu köngül bölüp kelding, shundaqla men berdashliq bergen shunche ziyankeshliklerdin toluq xewiring bar; Reb ularning hemmisidin méni qutquzdi. **12** Derweqe, Mesih Eysada ixlasmén hayat kechürüşke irade tikligenlarning hemmisi ziyankeshlikke uchraydu. **13** Lékin rezil ademler we ézitqu-kazzaplar beribir bashqilarnimu aldap, özimu aldinip, barghanséri esebiylishidu. **14** Lékin sen bolsang, ögen'gen we toluq ishendürülgen heqiqetlerde ching tur; chünki bularni kimdin ögen'genlikingni bilisen, **15** hemde baliliq chaghliringdin tartipla muqeddes yazmilarni bilip kelding; bularning sanga Mesih Eysagha baghlan'ghan étiqad arqiliq bolghan nijat toghruluq séni dana qilalaydighanliqini bilisen. **16** Pütkül muqeddes yazmilarning hemmisi Xudaning Rohining yolyoruq-ilhami bilen yézilghan bolup, u telim bérish, tenbih bérish, xataliqlarni tüzitish we kishilerni heqqaniyet yoligha bashlashqa paydiliqtur. **17** Bular arqiliq Xudaning adimi toluq qorallinip, barliq yaxshi emellerni qilishqa teyyar bolalaydu.

4 Men Xuda hemde tirikler bilen ölüklerni soraq qilishqa teyyar turidighan Mesih Eysaning aldida, shundaqla Uning qayta ayan bolushi we Uning Öz padishahliqi bilen sanga shundaq agah qilip tapilaymenki, **2** [Xudaning] söz-kalamini jakarla; waqit-purset yar bersun-bermisun, uninggha jiddiy qara. Toluq sewr-taqet we telim-eqide bilen nesihet qilghin, tenbih bergin, righbetlendürgin. **3** Chünki shundaq bir zaman kéliduki, insanlar saghlam telimni anglashqa chidimay, belki qulaqlirigha xush yaqidighan sözlerni anglash üçün etrapigha öz shehwet-heweslirige uyghun telim bergüchilerni toplaydu. **4** Ular heqiqetke qulaq salmay, epsanilerni tingshashqa burmilinip kétidu. **5** Lékin sen herqandaq ehwalda oyghaqtur, xarliq-musheqqetlerge berdashliq ber, xush xewerchining wezipisini orunda, tapshurulghan xizmitingni her tereptin toluq ada qilghin. **6** Chünki özümge kelsem, jénim qurbanliqning

«sharab hediye»sidek tökülidighan waqti yétip keldi, méning bu dunyadin kétish waqtimmu yéqinlashti. **7** Güzel küreshni men qilip boldum, yügürüş musabiqisining menzilini bésip boldum, birdinbir étiqadni ching saqlap keldim. **8** Hazir heqqaniyliqning [ghelibe] taji men üçün saqlinip turmaqta. Uni, heqqaniy soraqchi bolghan Reb shu künide manga, shundaqla yalghuz mangila emes, Uning kélip ayan bolushigha telpünüp turghanlarning hemmisige in'am qilip kiygüzidu. **9** Imkaniyetning bariche yénimgha tézdin yétip kel. **10** Chünki Démas bu hazirqi dunyani tama qilghanliqi üçün méni tashlap Tésalonika shehirige ketti. Kriskis Galatiya ölkisige, Titus Dalmatiya ölkisige ketti. (aiōn g165) **11** Yénimda yalghuz Luqa qaldi. Markusni özüng bilen birge élip kel, chünki u xizmetlirimde manga köp esqatidu. **12** Tikikusni bolsa Efesus shehirige ewetiwettim. **13** Kélishingde Troas shehiride Karpusning yénigha qaldurup qoyghan yépincham bilen kitablarni, bolupmu oram tére yazmilarni bille alghach kelgin. **14** Misker Iskender manga tola eskilik qildi. Reb uninggha qilmishlirigha layiq yandurmay qalmaydu. **15** Sen hem uningdin hoshiyar bol; chünki u biz yetküzgen sözlirimizge qattiq qarshiliq körsetti. **16** Tunji qétimliq soraqta méning aqlinishimgha yadrem qilidighan héchkim chiqmide, hemmisi méni tashlap ketti. Bu ish ulargha hésablanmighay! **17** Lékin Reb méning bilen bille turup, men arqiliq Injil jakari toluq qilinip, bu yerdiki barliq yat elliklerdin bolghanlarning anglishi üçün méni küchlendürdi; shuning bilen men shirning aghzidin qutquziwélindim. **18** Reb méni barliq rezil ishtin qutquzup, ershtiki padishahliqigha saq yetküzidu! Shan-sherep Uninggha ebedil'ebedgiche mensup bolghay! Amin! (aiōn g165) **19** Priska bilen Akwilagha we Onésiforning ailisidikilerge mendin salam éyt. **20** Érastus Korint shehiride qaldi. Lékin Trofimus késel bolup qalghanliqtin, uni Milétus shehiride qaldurup qoydum. **21** Qish chüshüp ketküche imkaniyetning bariche bu yerge kelgin. Yubulus, Pudis, Linos, Klawdiya we barliq qérindashlardan sanga salam. **22** Reb Eysa Mesih rohing bilen

bille bolghay! Méhir-shepget siler bilen bille
bolghay!

Titusqa

1 Xudaning tallighanlirigha amanet bolghan étiqad we ixlasménlikke élip baridighan heqiqetning bildürülüşü üçün, Eysa Mesihning rosuli qilip teyinlen'gen, Xudaning quli bolghan menki Pawlustin sanga salam — **2** (bu étiqad we heqiqet menggülik hayatqa baghlan'ghan ümidni élip kélidu; bu menggülik hayatni mutleq yalghan éytmaydighan Xuda hemme dewr-zamanlardin ilgirila wede qilghanidi; (aiōnios g166) **3** lékin [hazir] wedisining waqti kélip Qutquzghuchimiz Xuda buning kalam-xewirini Öz emri bilen manga tapshurghan jakar arqiliq ashkarilidi) **4** — ortaqlar étiqadimizda öz oghlum bolghan Titusqa salam! Xuda'Atimiz we nijatkarimiz Mesih Eysadin sanga méhir-shepquwe we xatirjemlik bolghay! **5** Séni Krét arilida qaldurushitki seweb, orundilip bolmighan ishlarni bir terep qilishing üçün we her sheherde sanga tapilighinimdek jamaetke aqsqaqallarni teyinlishing üçün idi. **6** Aqsqaqalliqqa teyinlinidighan kishi eyibsiz bolushi, bir ayalliq, perzentliri bolsa étiqad qilghuchi bolushi we ishlirida shallaqliq qilidighan yaki [ata-anisigha] boysunmaydighan eyibli bolmighan bolushi kérek. **7** Chünki jamaetning yétekchisi Xudaning [ailisige] ghoidar bolush süpitide, eyibsiz bolushi kérek; bashbashtaqlar emes, térikkek emes, haraq-sharabqa bérilgen emes, zorawan emes, nepsaniyetchi emes, **8** belki méhmandost, saxawetlik, yaxshiliqni söyidighan, salmaq, adil, ixlasmén we özini tutuwalghan bolushi lazim. **9** U yene saghlamlar telim bilen righbet-teselli bérish üçün we qarshi chiqquchilargha reddiye bérish üçün, tapshurulghan telimdiki ishenchlik kalam-sözde ching turushi kérek. **10** Chünki hazir bimeñe söz qilidighan, kishilerning könglini owlap ézitquluq qilidighan, öz béshimchilik qilidighan köpligen kishiler bar, bolupmu xetniliklerdin chiqqanlar bar. **11** Ularning aghzini étish kérek; chünki ular haram dunyani dep ögitishke tégishlik bolmighan telimlerni ögitip, hetta pütün aililerni nabut qilmaqta.

12 Shulardin biri, yeni [Krét arilidikilerning] özining bir peyghembiri: «Krétlar hemishe yalghan sözleydighanlar, wehshiy haywanlar we hurun toymaslardur» dégen. **13** Bu guwahliq heqiqettur; shunga ularning étiqadta saghlamlar turushi üçün, shundaqla Yehudiy epsanilerge we heqiqettin chetnigenler toquwalghan insaniy qaide-belgilimilerge qulaq salmasliqi üçün ularni qattiq eyiblep agahlandurghin. **15** Pak kishiler üçün hemme nerse pak; lékin bulghan'ghan napaklar we étiqadsizlar üçün héchqandaqlar nerse pak emestur. Chünki ularning oy-pikrlirimu, wijdanimu bulghinip ketken. **16** Ular Xudani tonuymiz dep dawrang qilsimu, lékin emelliride Uningdin tanidu; chünki ular yirginchilikler, héchgep anglamaydighanlar, héchqandaqlar yaxshi ishlarni qilishqa yarimaydighanlardur.

2 Lékin sen bolsang saghlamlar telimge qandaqlar uyghun yashashni ögitishing kérek. **2** Yashan'ghan erlerge, hoshiyar, salmaq, temkin, étiqadta, méhir-muhebbette we sewr-taqette saghlamlar bolushni tapilighin. **3** Shuningdek, yashan'ghan ayallargha yürüş-turushta ixlasmuqeddeslikke layiq bolushni, chéqimchilik qilmasliqni, haraq-sharabqa bérilmeydighan bolushni, güzel ishlarni ögetküchiler bolushni tapilighin. **4** Buning bilen ular yash ayallargha erlirige köyünüş, balilirigha köyünüş, salmaq bolush, pak bolush, öy ishlirini puxta qilish, méhriban bolush we öz erlirige boysunushni ögiteleydu. Shundaqlar bolghanda Xudaning sözi qarilanmaydu. **6** Shuningdek yash erlernimu salmaq bolushqa jékiligin. **7** Özüñgmu hemme ishta güzel emelliring bilen ulargha ülgé bolghin; telim berginingde pak-diyaretlik, éghir-bésiq bolup, **8** héchkim qusur tapalmaydighan, saghlamlar sözlerni yetküzgin; buning bilen, qarshi chiqquchilar biz toghruluq yaman gep qilidighan yerni tapalmay xijil bolidu. **9** Qullargha öz xojayinlirini hemme ishta qanaatlendürüp ulargha boysunushni ögetkin. Ular gep yandurmay, **10** oghriliqlar qilmay, özlirining her jehette ishenchlik ikenlikini körsetsun. Ular buning bilen Qutquzghuchimiz Xudaning telimatigha her jehettin zinnet

bolidu. **11** Chünki Xudaning nijatni barliq insanlarga élip kélidighan méhir-shepqiti ayan boldi; **12** u bizge ixlasiqliq we bu dunyaning arzu-heweslirini ret qilip, hazirqi zamanda salmaq, heqqaniy, ixlasmén hayatni ötküzüshimiz bilen, (aiōn g165) **13** ulugh Xuda, nijatkarimiz Eysa Mesihning shan-sherep bilen kélidighanliqigha bolghan mubarek ümidimizning emelge éshishini intizarliq bilen kütüshni ögitidu. **14** U bedel tölep bizni hemme itaetsizliklerdin azad qilish hemde bizni özi üçün pak qilip, Özige mensup bolghan, yaxshi emellerge qizghin intilidighan xelq qilishqa biz üçün qurban boldi. **15** Barliq hoququngni ishlitip bu ishlarni jakarlap éytqin, nesihet béríp jékiligin we agahlandurghin. Héchkim séni kemsitmisun.

3 [Jamaetkilerge] shuni eslitip turghinki, ular hökümránlarga we hoquqdarlarga boysunup, shularning sözini anglisun, herqandaq yaxshi emellerni qilishqa teyyar tursun, **2** héchkimning yaman gépini qilmisun, jédelxor bolmisun, mulayim bolsun, hemme ademge her jehette möminlik körsetsun. **3** Chünki biz özimizmu eslide nadan bolup, itaetsiz, azdurulghan, herxil shehwet-heweslerning hem lezzetlerning quli bolghan, rezillik we hesetxorluq ichide yashighan, nepretlik bolghan hem bir-birimizdin nepretlinidighanlardin iduq. **4** Biraq Qutquzghuchimiz Xudaning insanlarga bolghan méhribanliqi we méhir-muhebbiti ayan bolushi bilen, **5** (özimizning qandaqtur heqqaniy emellirimiz bilen emes, belki Uning rehim-shepqiti bilen) yéngidin tughulushta yuyushliri we Muqeddes Rohta yéngilishi arqiliq U bizni qutquzdi; **6** bu Rohni Xuda Nijatkarimiz Eysa Mesih arqiliq wujudimizgha mol quydi. **7** Bu arqiliq, Xudaning méhir-shepqiti bilen heqqaniy qilinip, menggülük hayatqa érishish ümidini tutqan mirasxorlar bolduq. (aiōnios g166) **8** Bu sözler ishenchliktur we bu heqiqetlerni alahide tekitlishingni telep qilimen. Shundaq qilghiningda, Xudagha étiaq qilghanlar özlirini yaxshi emellerni qilishqa bérilishke köngül bölidu. Bu ishlar insanlar

üchün güzel we paydiliq. **9** Biraq exmiqane munaziriler, nesebnamilerdiki [quruq gepler], jédel-majralar, Tewrat qanunigha munasiwetlik talash-tartishlardin özüngni néri tutqin; chünki bular paydisiz we bimeniliktur. **10** Arigha bölgünchilik qilghuchi ademni bolsa bir-ikki qétim agahlandurghandin kéyin uning bilen bolghan bardi-keldini üziwet; **11** chünki bundaq ademni heqiqettin chetnidi, gunah sadir qiliwatidu, shundaqla özini özi jazagha mehkum qilghan dep bilisen. **12** Artémasni yaki Tikikusni sanga mangdurghanda, mumkin qeder tézrek Nikopolis shehirige méning yénimgha kelgin, chünki u yerde qishlimaqchi boluwatimen. **13** Adwokat Zénas bilen Apollosning sepirige köngül bölüp himmitingning bariche uzatqin; kem-kütüli bolsa, ularning hajitidin chiqqin. **14** Bizning qowmimiz méwisiz qalmasliqi üçün hajatmenlerge yardem qilip, özlirini güzel emellerni qilishqa béghishlashni ögensun. **15** Yénimdikilerning hemmisidin sanga salam. Étiaqda bizni söyidighalarga salam éyt. Méhir-shepqet hemminglarga yar bolghay!

Filémongha

1 Mesih Eysaning mehbusi menki Pawlus we qérindishimiz Timotiydin söyümlükimiz we xizmetdishimiz Filémon'gha **2** we singlimiz Afiyagha, sepdishimiz Arkippusqa we öyüngde yighilidighan jamaetke salam! **3** Xuda'Atimiz we Rebbimiz Eysa Mesihdin silerge méhir-shepquet we xatirjemlik bolghay! **4** Rebbimiz Eysagha we barliq muqeddes bendilerge bolghan méhir-muhebbiting we ishench-étiqadingni anglap, men dualirimda hemishe séni yad étip turuwatimen, sen üçün teshekkür éytimen; **6** Bizge nésip bolghan, Mesihni ulughlaydighan barliq yaxshi iltipatni toluq tonup yétishing bilen, séning étiqadning emelliride merdlerche ortaqlashishing kücheytilsun dep dua qilimen. **7** Chünki séning méhir-muhebbiting manga zor xushalliq we righbet élip keldi; chünki i qérindishim, muqeddes bendilerning ich-baghirliri séning arqliq köp söyündürüldi. **8** Shunga, gerche séni layiq ishni qilishqa buyrushqa Mesihde jür'etlik bolalisammu, **9** lékin yenila muhebbetning türtkisi bilen menki qéri Pawlus hemde hazirmu Eysa Mesihning mehbusi bolush süpitide sanga iltimas qilip ötünüşni layiq kördüm — **10** kishenlerde turup tughqan balam, yeni Onésimus toghruluq iltimasim bar. **11** U burun sanga paydisiz bolghan bolsimu, emma hazir sangimu, mangimu paydiliqtur. **12** Men hazir uni — janjigirimni séning yéninggha qayturup ewetimen. **13** Xush xewerni dep kishenlerde turghinimda uni séning ornungda méning xizmitimde bolushqa yénimda qaldurup qalghum bar idi; **14** biraq séning raziliqingni almay héchnémini qilghum yoq; shundaq qilghanda séning manga qilghan yaxshiliqing mejburiy emes, belki razimenlik bilen bolidu. **15** Chünki séning Onésimustin waqitliq mehrum bolghiningning sewebi, belkim del séning uninggha ebedil'ebedgiche nésiwe bolushung üçün idi. (aiōnios g166) **16** Méning shundaq déginim, uninggha qul qatarida emes, belki quldin köp üstün — manga neqeder söyümlük, shundaqla sanga téximu shundaq bolidighan

(insaniy munasiwetler bilen hem Rebde bolghan munasiwet bilen), söyümlük qérindash qatarida ige bolisen; **17** shuning üçün, eger sen méni hemdash qatarida körseng, uni méni qobul qilghandek qobul qilghin. **18** Eger burun u sanga birer yolsizliq qilghan bolsa yaki sanga qerzdar bolghan bolsa, buni méning hésabimgha yazghin. **19** Mana menki Pawlus bu sözlerni öz qolum bilen yéziwatimen: qerzi bolsa özüm qayturimen; lékin men sanga özüngning jéning bilen manga qerzdar bolghiningni tilgha almaymen. **20** Shunga, ey qérindishim, men Rebde sendin menpeetke érishmekchimen; ich-baghirlirimni Mesihde söyündürgin. **21** Ishenchim sözümnü anglaydighanliqinggha kamil bolup we sorighanlirimdin artuq orunlaydighanliqingni bilip, sanga mushundaq yazdim. **22** Bulardin bashqa, manga turalghu jay teyyarlap qoyghin. Chünki dualiringlar arqliq méning silerge qayturup bérilishimni ümid qilimen. **23** Eysa Mesihke xizmet qilghanliqi üçün zindandishim bolghan Epafras, **24** xizmetdashlirim Markus, Aristarxus, Démas we Luqalardin sanga salam. **25** Rebbimiz Eysa Mesihning méhir-shepqiti rohinglarga yar bolghay!

Ibraniylargha

1 Xuda burunqi zamanlarda ata-bowilargha peyghemberler arqiliq türküm-türküm boyiche we nurghun yollar bilen söz qilghan bolup, **2** mushu axirqi künlerde bolsa bizge Oghli arqiliq sözlidi. U Oghlini pütkül mewjudatning mirasxori qilip béketken, Uning arqiliq kainatlarni yaratqan. (aiñ g165) **3** U Xudaning shan-sheripidin parlighan nur, Uning eyniyitining ipadisidur, U qudretlik söz-kalami bilen pütkül kainattiki mewjudatni öz ornida turghuzuwatqan bolup, U gunahlarni tazilash xizmitini ada qilghandin kéyin, ershtiki shanu-shewket igisining ong yénida olturdi. **4** Shuningdek, U perishtilerdin köp üstün nam-mertiwiğe miras bolup, ulardin shunche yüksek turdi. **5** Chünki Xuda [muqeddes yazmilarda] perishtilerning qaysisigha: «Sen Méning Oghlumdursen, бүгүн Men Séni tughdurdum», we yene: «Men Uninggha Ata bolimen, Umu Manga Oghul bolidu» dégenidi? **6** Uning üstige, U Özining tunjisini yer yüzige ewetkende, «Barliq perishtiler Uninggha sejde qilsun» dégen. **7** U perishtiler toghruluq: — «U perishtilirini shamallar, Xizmetkarlirini ot yalquni qilidu», dégenidi; **8** lékin Oghli heqqide bolsa Uninggha mundaq dégen: — «Séning texting, i Xuda, ebedil'ebedliktur; Séning padishahliqingdiki shahane hasang adaletning hasisidur. (aiñ g165) **9** Sen heqqaniyetni söyüp, rezillikke nepretlinip kelgensen; Shunga Xuda, yeni Séning Xudaying Séni hemrahlingdin üstün qilip shadliq méyi bilen mesih qildi». **10** Xuda Oghligha yene mundaq dégen: — «Sen, i Reb, hemmidin burun zéminning ulini saldinq, Asmanlarni bolsa qolliring yasighandur; **11** Ular yoq bolup kétidu, Lékin Sen menggü turisen; Ularning hemmisi kiyimdek konirap kétidu; **12** Sen ularni ton kebi yögép qoyisen, Shunda ular kiyim-kéçek yenggüshlen'gendek yenggüshlinidu. Biraq Sen menggü özgermigüchidursen, Yilliringning tamami yoqtur». **13** Yene, U qaysibir perishtige: — «Men Séning düşmenliringni textipering qilmighuche, Méning ong yénimda olturisen»

— dégenidi? **14** Shundaq iken, perishtilerning hemmisi peqet nijatqa mirasliq qilidighanlar üçün xizmet qilishqa [Xuda teripidin] ewetilgen xizmetchi rohlar emesmu?

2 Bu sewebtin, alliqandaq yol bilen [heqiqiy yoldin] téyilip ketmeslikimiz üçün, anglighan heqiqetlerge téximu étibar qilishimiz lazim. **2** Chünki perishtiler arqiliq yetküzülgén söz-kalamning turaqliq ikenliki ispatlan'ghan hemde uninggha herbir boysunmasliq we itaetsizlik qilish tégishlik jazagha tartilidighan yerde, **3** shunche ulugh qutquzush-nijatqa étibar bermisek, biz qandaqmu [jazadin] qéchip qutulalaymiz?! Chünki bu nijatning xewiri deslepte Reb arqiliq uqturulghan, hem uning heqliqini biwasite anglighanlarmu bizge testiqlighan; **4** uning üstige Xuda bésharetlik alametler, karametler we herxil qudretlik möjiziler arqiliq, shundaqla Öz iradisi boyiche Muqeddes Rohning ata qilghan iltipatliri bilen teng buninggha guwahliq bergén. **5** Biz dewatqan kelgüsi dunyani Xuda perishtilerning bashqurushigha ötküzüp bergini yoq; **6** belki bu heqte [muqeddes yazmilarning] bir yéride bireylen mundaq guwahliq bergendur: — «[I Xuda], insan dégen némidi, Sen uni séghinidikensen? Adem balisi némidi, Sen uning yénigha kélip yoqlaydikensen? **7** Chünki Sen uning ornini perishtilerningkidin azghine töwen békitkensen, Sen uninggha shan-sherep we shöhretlerni taj qilip kiydürdüngsen; Uni qolung yasighanlarni idare qilishqa tikliding; **8** Sen barliq mewjudatlarni uning puti astida boysundurghansen». Emdi «barliq mewjudatlarni uning puti astida boysundurghansen» dégin, héchqandaq nerse uninggha boysunmasliqqa qaldurulmighan, dégenliktur. Biraq, hazirche mewjudatlarning hemmisiningla uninggha boysun'ghanliqini téxi körmeywatimiz. **9** Lékin biz üçün perishtilerdin «azghine waqit töwen qilin'ghan», ölüm azablrini tartqanliqi üçün hazir shan-sherep we hörmét taji kiydürülgen Eysani körgüchi bolduq; chünki U Xudaning méhir-shepqiti bilen hemmeylen üçün ölümning temini tétidi. **10** Chünki pütkül mewjudatlar Özï üçünmu

hem Özi arqiliqmu mewjut bolup turuwatqan Xudagha nisbeten, nurghun oghullarni shan-sherepke bashlighanda, ularning nijatining yol bashlighuchisini azab-oqubetler arqiliq kamaletke yetküzüshke layiq keldi. **11** Chünki pak-muqeddes Qilghuchi bilen pak-muqeddes qilin'ghanlarning hemmisi derweqe oxshash Birsidin kelgundur; shuning bilen U ularni «qérindash» déyishtin nomus qilmaydu. **12** Xuddi U [Xudagha (muqeddes yazmilarda yézilghandek)]: «Namingni qérindashlirimgha jakarlaymen, Jamaet ichide Séni naxshilarda küyleymen» dégen. **13** U yene: «Men sanga tayinimen» we «Qaranglar, mana Men bu yerde Xuda Manga ata qilghan perzentler bilen bille» dégen. **14** Perzentler bolsa et bilen qandin tenlik bolghachqa, Oghulmu [shu perzentlerningkiye] oxshashla et we qandin tenlik boldi. Bundaq qilishtiki meqset, U ölüm arqiliq ölüm hoquqini tutqan Iblisning küchini bikar qilip, **15** ömür boyi ölüm qorqunchidin qulluqqa tutulghanlarning hemmisini azadliqqa chiqirish üçün idi. **16** Chünki U derweqe perishtilerge emes, belki Ibrahimning ewladlirigha tutishidu; **17** Shuning üçün, U Xudagha ait ishlarda rehimdil we sadiq bash kahin bolushi üçün, xelqning gunahlririning kechürüm qurbanliqini bérelishi üçün, U her jehettin qérindashlirigha oxshash qilinishi kérek idi. **18** Chünki Özi sinaqlarni Öz béshidin kechürüp, azab-oqubet chekken bolghachqa, U sinaqlargha duch kelgenlergimu yadrem béreleydu.

3 Shundaq iken, ey muqeddes qérindashlar, ershtin bolghan chaqiriqqa orta q nésip bolghanlar, özimiz étirap qilghan Rosul we Bash Qahin, yeni Eysagha köngül qoyup qaranglar. **2** Xuddi Musa [peyghember] Xudaning pütün ailiside xizmet qilghanda Xudagha sadiq bolghandek, umu özini teyinlep xizmetke Qoyghuchigha sadiq boldi. **3** Lékin öyni berpa qilghuchi özi berpa qilghan öydimu artuq shöhretke sazawer bolghinidek, Umu Musadin artuq shan-sherepke layiqtur. **4** Chünki hemme öyning berpa qilghuchisi bardur; lékin pütün mewjudatning berpa qilghuchisi bolsa

Xudadur. **5** Musa bolsa xizmetkar salahiyiti bilen Xudaning pütün ailiside sadiqliq bilen keyinki ashkarilidinidighan ishlargha guwahliq berish xizmitini qilghan. **6** Lékin Mesih bolsa Xudaning ailisige Oghul salahiyiti bilen höküm süridu; we eger biz jasaritimiz we ümidimizdin bolghan iptixarliqni axirghiche ching tutsaq, derweqe Xudaning ashu ailisige tewe bolghan bolimiz. **7** Shunga, [muqeddes yazmilarda] Muqeddes Rohning déginidek, Bügün, eger siler [Xudaning] awazini anglisanglar, **8** Eyni chaghlarda Uni ghezeplendürüp, chöl-bayawanda Uni sinighan künidikidek, Yürikinglarni qattiq qilmanglar! **9** Mana shu yerde ata-bowiliringlar Méni sinidi, ispatlidi hem Méning qilghanlirimni qiriq yil körüp kelgenidi. **10** Men shu dewrdin bizar bolup: — «Bular könglide daim adashqanlar, Méning yollirimni héch bilip yetmigen. **11** Shunga Men ghezeplinip qesem ichip: — «Ular Méning aramliqimgha qet'iy kirmeydu» dédim». **12** Emdi qérindashlar, héchqaysinglarda yaman niyetlik we étiqadsiz qelb bolmisun, shundaqla uning menggü hayat Xudadin yüz örümeslikige köngül bölünglar; **13** peqet «bügün»la bolidiken, héchqaysinglar gunahning azdurushliri bilen könglünglarning qattiqlashmasliqi üçün her küni bir-biringlarni jékilenglar. **14** Desleptiki xatirjemlikimizni axirghiche ching tutsaqla, derweqe Mesih bilen shérik bolghan bolimiz. **15** Yuqirida éytilghinidek: — «Bügün, eger siler [Xudaning] awazini anglisanglar, Eyni chaghlarda [Uni] ghezeplendürgen künidikidek, Yürikinglarni qattiq qilmanglar!» **16** (Emdi Uning awazini anglap turup, Uni ghezeplendürgenler kimler idi? Musa peyghemberning yétekchilikide Misirdin [qutulup] chiqqan ashu [Israillarning] hemmisi emesmu? **17** U qiriq yil kimlerge ghezeplendi? Yenila shu gunah ötküzüp, yiqilip jesetliri chölde qalghanlarga emesmu? **18** Shundaqla U kimlerge Öz aramliqimgha qet'iy kirmeydiler dep qesem qildi? Özige itaet qilmighanlarni emesmu? **19** Shunga bulardin köriwalaalaymizki, ularning [aramliqqa] kirmesliki étiqadsizliqi tüpeylidin idi).

4 Emdi Uning aramliqigha kirip behrimen bolush toghrisidiki wedisi [bizge] qaldurulghandin kéyin, aranglardiki birersiningmu uning nésiwisidin chüshüp qélishidin qorqunchta éhtiyat qilayli. **2** Chünki xush xewer xuddi [chöldiki Israillargha] anglitilghandek bizlergimu anglitildi. Lékin ularning anglihanliri étiqad bilen yughurulmighanliqtin, söz-kalamning ulargha héchqandaq paydisi bolmighanidi. **3** Chünki bu aramliqqa kirgenler bolsa — étiqad qilghan bizlermiz. Xuddi Xudaning éytqinidek: «Shunga men ghezeplinip qesem ichip: — «Ular Méning aramliqimgha qet'iy kirmeydu — dégen». Xudaning emelliri bolsa dunya apiride bolghandila hemmisi tamamlan'ghanidi; **4** chünki yaritilishning yettinchi küni heqqide muqeddes yazmilarning bir yéride mundaq déyilgen: «Yettinchi küni kelgende, Xuda hemme emelliridin aram aldi». **5** Yene kélip yuqirida éytilghandek Xuda: «Ular Méning aramliqimgha qet'iy kirmeydu» dégenidi. **6** Buningdin körünerlikki, Xudaning aramliqigha kireleydighanlar bar, emma uning toghrisidiki xush xewerni awwal anglihanlar itaetsizlik qilghanliqi üçün, uninggha kirelmedi. **7** Shuning üçün, Xuda ene shu [aramliq toghrisida] uzaq waqittin kéyinki melum bir künni «bügün» dep békitip, Dawut [peyghember] arqiliq yene shundaq éytqan: — «Bügün uning awazini anglisanglar, Yürikinglarni qattiq qilmanglar!» **8** Eger Yeshua [peyghember] [Israillarni] aramliqqa kirgüzgen bolsa idi, Xuda kéyin yene bir [aramliq] küni toghruluq démigen bolatti. **9** Qisqisi, shabat künidiki bir aramliq Xudaning xelqini kütmekte. **10** Chünki Xudaning aramliqigha kirgüchiler xuddi Xuda «Öz emel-ishliridin aram alghan»dek, özlirining ishliridin aram alidu. **11** Shunga héchqaysimizning ene shu [Israillardek] itaetsizlik qilghan halitide yiqilip chüshmesliki üçün, herbirimiz bu aramliqqa kirishke intileyli. **12** Chünki Xudaning söz-kalami janliqtur we küchke igidur, hetta jan bilen rohni, yilik bilen boghumlarni bir-biridin ayriwételigüdek derijide, herqandaq qosh bisliq

qilichtin ittiktur, qelbdiki oy-pikir we arzu-niyetlerning üstidin höküm chiqarghuchidur. **13** Uning aldida héchqandaq mewjudat ghayip emestur; belki bizdin hésab Alghuchining közliri aldida hemme ish ochuq-ashkaridur. **14** Shundaq bolghaniken, shundaqla ersh-asmanlardin ötüp chiqqan ulugh Bash Qahinimiz, yeni Xudaning Oghli Eysa bolghaniken, biz étirap qilghan étiqadimizda ching turayli. **15** Chünki bizge teyinlen'gen bash kahinimiz ajizliqlirimizgha hésdashliq qilmighuchi emes, belki bizge oxshash herxil azdurush-sinaqlargha duch kelgen, lékin gunah sadir qilip baqmighuchidur. **16** Shunga yürikimiz toq halda rehim-shepqetke érishish we yardemge éhtiyajliq waqtimizda shapaet tépish üçün méhir-shepqet [ayan qilin'ghuchi] textke yéqinlashayli.

5 Her qétimliq bash kahin insanlar arisidin tallinip, xelqke wakaliten Xudagha xizmet qilishqa, yeni xelqning atighan hediyeirini we gunahlar üçün qilghan qurbanliqlirini Xudagha sunushqa teyinlinidu. **2** Uning hertereplep ajizliqliri bolghachqa, bilimsizler we yoldin chetnigenlerge mulayimliq bilen muamile qilalaydu. **3** Shu ajizliqi üçün u xelqning gunahliri hésabigha qurbanliq sun'ghandek, öz gunahliri üçünmu qurbanliq sunushqa toghra kélidu. **4** Héchbir kishi bu shereplik mertiwini özlükidin almaydu, peqet Harun'gha oxshash, Xuda teripidin chaqirilghandila uni alidu. **5** Xuddi shuningdek Mesihmu bash kahin mertiwisige Özini ulughlap özlükidin érishken emes, belki Uni [ulughlighuchi Xuda] Özi idi; U Uninggha: — «Sen Méning Oghlumdursen, бүгүн Men Sény tughdurdum» dégen. **6** U [muqeddes yazmilarning] yene bir yéride Uninggha: — «Sen ebedil'ebedgiche Melkizedekning tipidiki bir kahindursen» dégen. (aiōn g165) **7** [Mesih] yer yüzidiki künlerde, Özini ölümدين qutquzuwélissha qadir Bolghuchigha qattiq nidalar we köz yashliri bilen dua-tilawetler we yilinishlarni kötürdi. Uning ixlasmenlikidin dualiri ijabet qilindi. **8** Gerche U [Xudaning] Oghli bolsimu, azab chékishliri arqiliq itaetmen bolushni ögendi. **9** U mana mushundaq

mukemmel qilin'ghan bolghachqa, barliq Özige itaet qilghuchilargha menggülik nijatni barliqqa keltürgüchi bolup, (aiōnios g166) 10 Xuda teripidin «Melkizedekning kahinliq tüzümi tertipide bash kahin» dep jakarlandi. 11 Bu ish toghruluq éytidighan nurghun sözlirimiz bar, lékin qulaqliringlar pang bolup ketkechke, bularni silerge éniq chüshendürüş tes. 12 Chünki siler alliburun telim bergüchi bolushqa tégishlik bolghan chaghdimu, emeliyette siler yenila Xudaning söz-kalamining asasiy heqiqetlirining néme ikenlikini bashqilarning yéngiwashtin ögitishige mohtajsiler; silerge yirik yémeklik emes, belki yenila süt kérektur. 13 Chünki peqet süt bilenla ozuqlinidighanlarning bowaqtin perqi yoqtur, ular heqqaniyet kalamigha pishshiq bolmighan ghoridur, xalas. 14 Biraq yémeklik bolsa yétilgenler, yeni öz ang-zéhinlirini yaxshi-yamanni perq étişke yétildurgenler üçündür.

6 2 Shuning üçün, Mesih toghrisidiki deslepki asasiy telimde toxtap qalmay, — yeni qaytidin «ölük ishlar»din towa qilish we Xudagha étiqad baghlash, chömüldürülüşler, «qol tegküzüsh», ölgenlarning tirildürülüşhi we menggülik höküm-soraq toghrisidiki telimlerdin ul salayli dep olturmay, mukemmellikke qarap mangayli. (aiōnios g166) 3 Xuda xalighaniken, biz shundaq qilimiz. 5 Chünki eslide yorutulup, ershtiki iltipattin tétighan, Muqeddes Rohtin nésip bolghan, Xudaning söz-kalamining yaxshiliqini hem kelgüsi zamanda ayan qilinidighan qudretlerni hés qilip baqqanlar eger yoldin chetnigen bolsa, ularni qaytidin towa qildurush hergiz mumkin emes. Chünki ular öz-özige qilip Xudaning Ogħlini qaytidin kréstlep reswa qilmaqta. (aiōn g165) 7 Chünki köp qétimlap öz üstige yaghqan yamghur süyini ichken, özide térighuchilargha menpeetlik ziraetlerni östürüp bergen yer bolsa Xudadin beriket almaqta. 8 Biraq tiken we qamghaq östürgen bolsa, u erzimes bolup, lenetke yéqin bolup, aqiwiti köydürülüştin ibaret bolidu. 9 Lékin ey söyümlüklirim, gerche yuqiriqi ishlarni tilgha alghan bolsaqmu, silerde buningdinmu ewzel ishlar, shundaqla nijatliqning élip

baridighan ishliri bar dep qayil bolduq. 10 Chünki Xuda qilghan emelliringlarni we Uning muqeddes bendilirige qilghan we hazirmu qiliwatqan xizmitinglar arqiliq Uning nami üçün körsetken méhir-muhebbitinglarni untup qalidighan adaletsizlerdin emes. 11 Emma silerning ümidinglarning toluq jezm-xatirjemlik bilen bolushi üçün, herbiringlarning axirghiche shundaq gheyret qilishinglarga intizarmiz; 12 shundaqla sörelmilerdin bolmay, belki étiqad we sewrchanliq arqiliq Xudaning wedilirige warisliq qilghanlarni ülgé qilidighanlardan bolghaysiler. 13 Chünki Xuda Ibrahimgha wede qilghanda, Özidin üstün turidighan héchkim bolmighachqa, Özi bilen qesem qilip: 14 «Sanga choqum bext ata qilimen, séni choqum köpeytip bérimen» — dédi. 15 Shuning bilen, [Ibrahim] uzun waqit sewr-taqet bilen kütüp, Xudaning wedisige érishti. 16 Chünki insanlar özliridin üstün turidighan birini tilgha élip qesem qilidu; ularning arisida qesem ispat-testiq hésablinip, her xil talash-tartishlarga xatime béridu. 17 Shuningdek Xuda, Öz wedisige warisliq qilghanlarga Öz nishan-meqsitining özgermeydighanliqini téximu ochuqraq bildürüş üçün, qesem qilip wede berdi. 18 Shuning bilen qet'iy özgermes ikki ish arqiliq, köz aldimizda qoyulghan ümidni ching tutush üçün [halakettin] özimizni qachurup uni bashpanah qilghan bizler küchlük righbet-ilhamgha érisheleymiz (bu ikki ishta Xudaning yalghan éytishi qet'iy mumkin emes, elwette). 19 Bu ümid jénimizgha ching baghlan'ghan kéme lenggiridek shübhisiz hem mustehkem bolup, [ershtiki] ibadetxanining [ichki] perdisidin ötüp bizni shu yerge tutashturidu. 20 U yerge biz üçün yol échip mangghuchi Eysa bizdin awwal kirgen bolup, Melkizedekning kahinliq tüzümi tertipide menggülik teyinlen'gen Bash Kahin boldi. (aiōn g165)

7 Chünki bu Melkizedek Salém shehirining padishahi, shundaqla Eng Aliy Bolghuchi Xudaning kahini bolup, Ibrahim padishahlarni yéngip jengdin qaytqanda, uning aldigha chiqqan we uninggha bext tiligenidi. 2 Ibrahim

bolsa érishken barliq [oljisining] ondin bir ülüshini uninggha atighanidi. [Melkizedek dégen isimning] birinchi menisi «heqqaniyet padishahi» dégenliktur; uning yene bir nami «Salémning padishahi» bolup, buning menisi «amanliq padishahi» dégenliktur; 3 uning atisi yoq, anisi yoq, nesebnamisi yoq, künlirining bashlinishi we hayatining axirlishishi yoqtur, belki u Xudaning Oghligha oxshash qilinip, menggülik kahin bolup turidu. 4 Emdi qaranglar, bu Melkizedek némidégen ulugh adem-he! Hetta ata-bowilirimizning chongi Ibrahimmu oljisining ondin birini uninggha atighan. 5 Derweqe Lawiyning ewladliridin kahinliqni zimmisige alghanlar Tewrat qanuni boyiche xelqtin, yeni öz qérindashliridin Ibrahimning pushtidin bolghinigha qarimay tapqinining ondin bir ülüshini yighishi emr qilin'ghan. 6 Lékin bularning qebile-uruqidin bolmighan Melkizedek bolsa Ibrahimdin «ondin bir ülüshi»ni qobul qilghan andin Xudaning wedilirige ige bolghuchi Ibrahimgha bext tiligen. 7 Shübhisizki, bext tiligüchi bextke érishküchidin üstündür. 8 Bu yerdiki «ondin bir ülüsh»ni qobul qilghuchilar ölidighan ademlerdindur; u yerdiki «ondin bir ülüsh»ni qobul qilghuchi toghrisida [muqeddes yazmilar]da «U hayat yashighuchi» dep guwahliq bérilgendur. 9 Hetta mundaq déyishke boliduki, ondin bir ülüshni alidighan Lawiyu [ejdadi] Ibrahim arqiliq [Melkizedekke] ondin bir ülüshni bergen. 10 Chünki Melkizedek Ibrahimni qarshi alghanda, Lawiyni [kelgüsidiki pushti bolush süpitide] yenila Ibrahimning ténide idi, dep hésablashqa bolidu. 11 Emdi Lawiy qebilisining kahinliq tüzümi arqiliq mukemmel heqqaniyliq kéleleydighan bolsa (chünki shu tüzümge asasinip Tewrat qanuni Israil xelqige chüshürülgenidi), kéyinki waqitlarda Harunning kahinliq tüzümi boyiche emes, belki Melkizedekning kahinliq tüzümi boyiche bashqa bir kahinning chiqishining néme hajiti bolatti? 12 Emdi kahinliq tüzümi özgertilgen bolsa, uninggha [munasiwetlik] qanun-tüzümmu özgertilishke toghra kélidu. 13 Chünki bu éytiliwatqan sözler qaritilghan

zat bolsa bashqa bir qebilidin bolup, bu qebilidin héchkim qurban'gahta xizmette bolup baqmighan. 14 Chünki Rebbimizning Yehuda qebilisidin chiqqanliq éniq; Musa bu qebile toghrisida kahinliqqa munasiwetlik héchbir nerse démigenidi. 15 Emdi Melkizedektek bashqa bir kahin chiqqan bolup, bu özgirish munulardin téximu roshen bolidu; 16 uning [kahinliqqa] teyinlinishi et igilirige baghliq emr bilen emes, belki pütmes-tügimes hayatning qudrigidin bolghandur. 17 Chünki bu heqte [muqeddes yazmilar]da: «Sen ebedil'ebedgiche Melkizedekning tipidiki bir kahindursen» dep guwahliq bérilgen. (aiön g165) 18 Chünki aldinqi emr-tüzüm ajizliq we ünümsizlik tüpeylidin küchidin qaldurulghan 19 (— chünki Tewrat qanuni héch ishni kamaletke yetküzelmedi). Uning ornigha bizni Xudagha yéqinlashturidighan, uningdin ewzel ümid élip kélindi. 20 Uning üstige, bu ish [Xudaning] qesimi bilen kapaletke ige bolmay qalmidi (ilgiri ötkén kahinlar [Xudaning] qesimisiz kahin bolghanidi; lékin, Eysa bolsa Özi: — «Perwerdigar shundaq qesem ichti, hem hergiz buningdin yanmaydu: — «Sen ebedil'ebedgiche kahindursen»» Dégüchining qesimi bilen kahin boldi). (aiön g165) 22 Emdi Eysa shundaq ulugh ish bilen ewzel bir ehdining képili qilindi. 23 Yene kélip, ilgiri ötkén kahinlar köp bolushi kérek idi; chünki ularning [herbiri] ölüm tüpeylidin wezipisini dawamlashturalmay qalghan. 24 Lékin [Eysa] menggüge turghachqa, Uning kahinliq hergiz özgertilmestur. (aiön g165) 25 Shu sewebtin, U Özi arqiliq Xudaning aldigha kelgenlerni üzüil-késil qutquzushqa qadir; chünki U ular üçhün Xudagha murajiet qilishqa menggü hayattur. 26 Mushundaq bir bash kahin del bizning hajitimizdin chiqidighan — muqeddes, eyibsiz, ghubarsiz, gunahkarlardin néri qilin'ghan, ershlerdin yuqiri élip kötürülgen kahindur. 27 U ashu bash kahinlardek her küni aldi bilen öz gunahliri üçhün, andin xelqning gunahliri üçhün qurbanliq sunushqa mohtaj emes. Chünki U Özini qurbanliq süpitide sun'ghanda, hemmeylen üçhün buni bir yolila

ada qildi. **28** Chünki Tewrat qanuni ajiz bende bolghan insanlarni bash kahin qilib teyinleydu, lékin Tewrat qanunidin kéyin kelgen Xudaning qesem-kalami menggüge kamaletke yetküzilgen Oghulni bash kahin qilib teyinlidi.

(aiōn g165)

8 Éytqanlirimizning bash nuqtisi shuki:

Ershtiki ulugh Bolghuchining textining ong teripide olturghan shundaq bir Bash Kahinimiz bar. **2** U muqeddes jaylarda, shundaqla insan emes, belki Perwerdigar tikken heqiqiy ibadet chédirining hemmiside kahinliq xizmitini qilghuchidur. **3** Herbir bash kahin hediye hem qurbanliqlar sunush üçün teyinlinidu. Shuning üçün, [bizning bu bash kahinimizningmu] birer sunidighini bolush kérek idi. **4** Derweqe eger U yer yüzide bolsidi, hergiz kahin bolmaytti; chünki bu yerde Tewrat qanun-tüzümi boyiche hediye sunidighan kahinlar alliburunla bardur **5** (bu [kahinlar] xizmet qilidighan [ibadet chédiri] peqetla ershtiki ishlarning köchürülmisi we kölenggisidur. Musa del bu ibadet chédirini qurushqa bashlighanda, Xudaning wehiysi uninggha kélip: «Éhtiyat qilghinki, bularning hemmisini sanga taghda körsitilgen örneq boyiche yasighin» dep agahlandurghan). **6** Lékin hazir U ([kona ehdige ait] wedilerdin ewzel wediler üstige békitilgech) téximu yaxshi bir ehdining wasitichisi bolghachqa, Uninggha bérilgen kahinliq xizmiti bashqa kahinlarningkidin shunche ewzel turidu. **7** Eger shu deslepki ehde kem-kütsiz bolsa idi, kéyinkisi üçün orun izdeshning héchqandaq hajiti bolmighan bolatti. **8** Lékin, Xuda kona ehdini yétersiz dep qarap, [Israillargha] mundaq dégen: — «Mana, shu künler kéliduki, — deydu Perwerdigar, — Men Israil jemeti we Yehuda jemeti üçün yéngi bir ehdini emelge ashurimen. **9** Bu ehde ularning ata-bowiliri bilen tüzgen ehdige oxshimaydu; shu ehdini Men ata-bowilirini qolidin tutup Misirdin qutquzup yétekliginimde ular bilen tüzgenidim; chünki ular Men bilen tüzüshken ehedemde turmidi, men ulardin nezirimni yötkidim, — deydu Perwerdigar. **10** Chünki shu künlerdin kéyin, Méning Israil jemeti bilen tüzidighan ehedem

mana shuki: — «Men Öz tewrat-qanunlirimni ularning zéhin-eqlige salimen, hemde ularning qelbigimu pütimen; Men ularning Xudasi bolimen, ularmu Méning xelqim bolidu. **11** Shundin bashlap héchkim öz yurtdishigha, yaki öz qérindishigha: — «Perwerdigarni tonughin» dep ögitishining hajiti qalmaydu; chünki ularning hemmisi, eng kichikidin chongighiche Méni bilip bolghan bolidu; **12** chünki men ularning qebihliklirige rehim qilimen hemde ularning gunahliri we itaetsizlikirini menggüge ésimdin chiqiriwétimen». **13** Emdi Xudaning bu ehdini «yéngi» déyishi burunqisini «kona» dégenlikidur; emdi waqti ötkén, konirighan ish bolsa uzun ötmey yoqilidu.

9 Birinchi ehdide munasiwetlik ibadet belgilimiliri we yer yüzige tewe bolghan bir muqeddes ibadet jayi bar idi. **2** Buninggha bir ibadet chédiri tikilgenidi; uning muqeddes jay dep atalghan birinchi bölümide chiraghdan, shire hem shire üstide retlen'gen nanlar bolatti. **3** Uning ikkinchi, [yeni ichki] perdisining keynide eng muqeddes jay dep atalghan yene bir chédir bölümi bar idi. **4** Shu yerge tewe bolghan altun xushbuygah we pütünley altun bilen qaplan'ghan ehde sanduqi bar idi. Sanduqning ichide altundin yasalgan, manna sélin'ghan komzek, Harunning bix sürgen hasisi we ikki ehde [tash] taxtisi bar idi. **5** [Sanduq] üstidiki «kafaret texti»ning üstige shan-shereplik «kérub»lar ornitilghan bolup, qanatliiri bilen uni yéyip turatti. Emdi bular toghruluq tepsiliy toxtilishning hazir waqti emes. **6** Bu nersiler mana shundaq orunlashturulghandin kéyinla, kahinlar chédirning birinchi bölümige [(yeni «muqeddes jay»gha)] herdaim kirip, ibadet xizmitini qilidu. **7** Biraq, [(«eng muqeddes jay» dep atalghan)] ikkinchi bölümge peqet bash kahin yilda bir qétimla kiridu. Kahin u yerge öz gunahliri we xelqning nadanliqtin ötküzgen gunahliri üçün atalghan [qurbanliq] qénini almay kirmeydu. **8** Bu ishlar arqiliq Muqeddes Roh shuni körsitip bermektiki, bu birinchi ibadet chédiridiki tüzüm inawetlik bolup tursila, eng muqeddes jaygha baridighan yol yenila échilmaydu. **9** Mana bular resimdek

hazirqi zamanni roshenleshtüridighan bir xil obraz, xalas. Buningdin shuni körüwélishqa boliduki, bu chédirda sunulidighan hediye we qurbanliqlar ibadet qilghuchini wijdanida pak-kamil qilamaydu. **10** Ular peqet yémek-ichmekler we boyini sugha sélishning türlük resmiyetlirige baghliq bolup, [qanun-tüzüm] tüzütülüş waqti kelgüchilik küchke ige qilin'ghan, insanlarning etlirigila baghliq bolghan belgilime-nizamlardur. **11** Lékin Mesih bolsa kelgüsidi karamet yaxshi ishlarni élip barghuchi bash kahin bolup, adem qoli bilen yasalmighan, bu dunyagha mensup bolmighan, téximu ulugh we téximu mukemmel ibadet chédirigha kirdi; **12** öchke yaki mozaylarning [qurbanliq] qénini emes, belki Özining [qurbanliq] qéni arqiliq U (Özila menggülük hörlük-nijatni igiligen bolup) bir yolila menggüge eng muqeddes jaygha kirdi. **(aiōnios g166)** **13** [Kona ehde dewride] öchke we buqilarning qéni hem inekning külliri napak bolghanlarning üstige sépilsé, ularni et jehetidin tazilap pak qilghan yerde, **14** undaqta, menggülük Roh arqiliq özi ghubarsiz qurbanliq süpitide Xudagha atighan Mesihning qéni wijdanlarni ölü kishlardin pak qilip, bizni menggü hayat Xudagha ibadet qilishqa téximu yéteklimeydu?! **(aiōnios g166)** **15** Shuning üçün u yéngi ehdining wasitichisidir. Buning bilen (insanlarning awwalqi ehde astida sadir qilghan itaetsizlikliri üçün azadliq bedili süpitide shundaq bir ölüm bolghaniken) Xuda teripidin chaqirilghanlar wede qilin'ghan menggülük mirasqa érisheleydu. **(aiōnios g166)** **16** Eger wesiyet qaldurulsa, wesiyet qaldurghuchining ölüshi testiqlan'ghuche, wesiyet küchke ige bolmaydu. **17** Chünki wesiyet peqet ölümdin kéyin küchke ige bolidu. Wesiyet qaldurghuchi hayatla bolsa, wesiyetining héchqandaq küchi bolmaydu. **18** Shuninggha oxshash, deslepki ehdimu qan éqitilghandila, andin küchke ige bolghan. **19** Chünki Musa Tewrat qanuni boyiche herbir emrini pütün xelqge uqturghandin kéyin, mozay we öchkilarning sugha arilashturulghan qénini qizil yung yipta baghlan'ghan zofa

bilen qanun desturigha we pütün xelqge sépip, ulargha: **20** «Mana, bu Xuda silerning emel qilishlarga emr qilghan ehdining qénidur» — dédi. **21** U yene oxshash yolda ibadet chédirigha we chédiridiki ibadetke munasiwetlik pütkül saymanlarning üstige qan septi. **22** Derweqe, Tewrat qanuni boyiche hemme nerse dégüdek qan bilen paklinidu; [qurbanliq] qéni tökülmigüche, gunahlar kechürüm qilinmaydu. **23** Xosh, ershtikige teqlid qilip yasalghan bu buyumlar mushundaq [qurbanliqlar] bilen paklinishi kérek idi. Biraq ershtiki nersilerning özi bulardin ésil qurbanliqlar bilen paklinishi kérek. **24** Chünki Mesih ershtiki heqiqiy ibadet jayigha teqlid qilin'ghan, adem qoli bilen yasalghan muqeddes jaygha emes, belki Xudaning huzurida bizge wekillik qilip hazir bolush üçün ershning özi qirip boldi. **25** [Yer yüzidiki] bash kahinning yilmuyil öz qénini emes, belki [qurbanliqlarning] qénini élip, eng muqeddes jaygha qayta-qayta kirip turghinidek, u qurbanliq süpitide özi qayta-qayta atash üçün kirgini yoq. **26** Eger shundaq qilishning zörüiyiti bolghan bolsa, dunya apiride bolghandin béri Uning qayta-qayta azab chékishige toghra kéletti. Lékin U mana zamanlarning axirida gunahni yoq qilish üçün, bir yolila Özini qurban qilishqa otturigha chiqti. **(aiōn g165)** **27** Hemme ademning bir qétim ölüshi we ölgendin kéyin soraqqa tartilishi békitilgen'ge oxshash, **28** Mesihmu nurghun kishilarning gunahlirini Öz üstige élish üçün birla qétim qurbanliq süpitide sunulghandin kéyin, Özini telpünüp kütkenlerge gunahni yoq qilghan halda nijat keltürüshke ikkinchi qétim ashkare bolidu.

10 Tewrat qanuni kelgüsidi élip kelinidighan güzel ishlarning öz eynini emes, belki ularning kölenggisinila süretlep bergechke, u telep qilin'ghan, yilmuyil sunulup kéliwatqan oxshash qurbanliqlar arqiliq [Xudagha] yéqinlashmaqchi bolghanlarni hergizmu mukemmel qilamaydu. **2** Bolmisa, mushu qurbanliqlarning sunulushi axirlishatti, chünki ibadet qilghuchilar pak qilinip, wijdani yene öz gunahliri tüpeylidin azablanmaytti. **3** Halbuki,

mushu qurbanliqlar yilmuyil öz gunahlarini qilin'ghaniken, gunahlar üçhün qurbanliq
özlirige eslitip turidu. 4 Chünki buqa we qilishning hajitimu qalmaydu. 19 Shuning
öchkilerning qéni gunahlarni hergiz élip üçhün, ey qérindashlar, Eysaning qéni arqiliq
tashliyalmaydu. 5 Shuning üçhün, U dunyagha eng muqeddes jaygha kirishke jür'atlik bolup,
kelgende mundaq dégen: — «Ne qurbanliq, ne 20 (U bizge échip bergen, ibadetxanining
atighan ashliq hediyeieri bolsa Séning telep- perdisidin (yeni, Uning et-ténidin) ötidighan
arzuyung emes, Biraq Sen Men üçhün bir ten shu yipyéngi, hayatliq yoli bilen) 21 shundaqla
teyyarlap berding; 6 Ne köydürme qurbanliqlar, Xudaning ailisini bashquridighan bizning
ne gunah qurbanliqidinmu söyünmiding; ulugh kahinimiz bolghanliqi bilen, 22 dillirimiz
7 Shunga jawab berdimki — «Mana Men wijdandiki bulghunushlardin sépilish bilen
keldim! — Qanun desturungda Men toghruluq paklan'ghan we bedinimiz sap su bilen
pütülgendek — I Xuda, iradengni emelge yuyulghandek tazilan'ghan halda étiqadning
ashurush üçhün keldim». 8 U yuqirida: «Ne toluq jezm-xatirjemliki we semimiy qelb bilen
qurbanliq, ne ashliq hediyeieri, ne köydürme Xudagha yéqinlashayli! 23 Emdi étirap qilghan
qurbanliqlar ne gunahni tiligüchi qurbanliqlar ümidimizde tewrenmey ching turayli (chünki
Séning telep-arzuyung emes, Sen ulardinmu wede Bergüchi bolsa sözide turghuchidur)
söyünmiding» (bu qurbanliqlar Tewrat 24 we méhir-muhebbet körsitish we güzel
qanunining telipi boyiche sunulushi kérek idi) ish qilishqa bir-birimizni qandaq qozghash
déginidin kéyin 9 yene: «Séning iradengni we righbetlendürishni oylayli. 25 Beziler
emelge ashurush üçhün keldim» dégen. Démek, adet qiliwalghandek, jamaette jem bolushtin
[Xuda] kéyinkisini küchke ige qilish üçhün, bash tartmayli, belki bir-birimizni jékilep-
aldinqisini emeldin qalduridu. 10 Xudaning ilhamlandurayli; bolupmu shu künining
bu iradisi boyiche Eysa Mesihning téning yéqinlashqanliqini bayqighininglarda, téximu
bir yolila qurban qilinishi arqiliq biz gunahtin shundaq qilayli. 26 Heqiqetni tonushqa
paklinip, [Xudagha] atalduq. 11 Her kahin nésip bolghandin kéyin, yenila qesten gunah
her küni ibadet xizmitide turidu, shundaqla ötküzüwersek, u chaghda gunahlar üçhün
gunahlarni hergiz saqit qilamaydighan oxshash sunulidighan bashqa bir qurbanliq bolmas, 27
xildiki qurbanliqlarni [Xudagha] qayta-qayta belki bizge qalidighini peqet soraq, shundaqla
sunidu. 12 Biraq, bu [kahin] bolsa gunahlar Xuda bilen qarshilishidighanlarni yep tütitishke
üchün birla qétimlik menggü inawetlik bir teyyar turidighan yalqunluq otni qorqunch
qurbanliqni sun'ghandin kéyin, Xudaning ong ichide kütüşla, xalas. 28 Emdi Musagha
yénida olturdi; 13 U shu yerde «düshmenliri chüshürülgen Tewrat qanunini közge ilmighan
Öz ayighi astida textiper qilin'ghuche» kütidu. herqandaq kishi ikki yaki üç guwahchining
14 U mushu birla qurbanliq bilen Xudagha ispati bolsa, kengchilik qilinmayla öltürületti.
atap pak-muqeddes qilin'ghanlarni menggüge 29 Undaqta, bir kishi Xudaning Oghlini
mukemmel qildi. 15 [Muqeddes yazmilarda] depsende qilsa, Xudaning ehdisining qénigha,
[pütülgendek], Muqeddes Rohmu bu heqte yeni özini pak qilghan qan'gha napak dep
bizge guwahliq béridu. Chünki U awwal: qarisa, shepqet qilghuchi Rohni haqaret
— 16 «U künlerdin kéyin, Méning ular qilsa, buningdin téximu éghir jazagha layiq
bilen tüzidighan ehdem mana shuki, deydu hésablinidu, dep oylimamsiler? 30 Chünki
Perwerdigar; Men Öz tewrat-qanunlirimni [Tewratta] «Intiqam Méningkidur, kishining
ularning zéhin-eqligimu salimen, Hemde qilmishlirini öz bëshigha özüm yandurimen,
ularning qelbigimu pütimen» dégendin kéyin, U deydu Perwerdigar» we «Perwerdigar Öz
yene: — 17 «Ularning gunahliri we itaetsizlikirini xelqini soraqqa tartidu» dégüchini bilimiz. 31
menggüge ésimdin chiqiriwétimen» — dégen. Menggü hayat Xudaning qollirigha chüshüp
18 Emdi shu yolda gunahlar kechürüm jazalinish neqeder dehshetlik ish-he! 32 Emdi

siler yorutulushtin kéyin, azab-oqubetlik, qattiq küreshlerge berdashliq bergen ashu burunqi künlarni ésinglarda tutunglar. **33** Bezi waqitlarda reswa qiliniq haqaretlesh we xarlinishlarga uchridinglar we bezi waqitlarda mushundaq muamililerga uchrichanlarga derddash boldunglar. **34** Chünki siler hem mebuslarning derdige ortaql boldunglar hem mal-mülkünglar bulan'ghandimu, kelgüsida téximu ésil hem yoqap ketmeydighan baqiy teelluqatqa ige bolidighanliqlinglarni bilgechke, xushalliq bilen bu ishni qobul qildinglar. **35** Shuning üçün, jasaritinglarni yoqatmanglar, uningdin intayin zor in'am bolidu. **36** Chünki Xudaning iradisige emel qilip, Uning wede qilghinigha muyesser bolush üçün, sewr-chidam qilishlarga toghra kélidu. **37** Chünki [muqeddes yazmilarda] [Xuda] mundaq dégen: — «Peqet azghine waqittin kéyinla», «Kelgüchi derweqe yétip kélidu, U kéchikmeydu. **38** Biraq heqqaniy bolghuchi étiqad bilen yashaydu; Lékin u keynige chékinse, Jénim uningdin söyünmeydu». **39** Halbuki, biz bolsaq keynige chékinip halak bolidighanlardin emes, belki étiqad bilen öz jénimizni igiligenlerdindurmiz.

11 Étiqad bolsa ümid qilghan ishlarning réallıqtiki ipadisi we körünmeydighan shey'ılerning delilidir. **2** Chünki burunqi mötiwerlirimiz qedimde mana shu étiqad bilen [Xudadin kelgen] yaxshi guwahliqni alghan. **3** Biz étiqad arqiliql kainatning Xudaning söz-kalami bilen ornitilghanliqlini, shundaqla biz körüwatqan mewjudatlarning körgili bolidighan shey'ilerdin chiqqan emeslikini chüshineleymiz. (aïön g165) **4** Étiqadi bolghachqa Habil Qabilningkidinmu ewzel bir qurbanliqlni Xudagha atighan; étiqadi bolghachqa Xuda uning atighanlirini teriplep, uninggha heqqaniy dep guwahliql berdi. Gerche ölgen bolsimu, étiqadi bilen u yenila bizge gep qilmaqta. **5** Étiqadi bolghachqa, Hanox ölümni körmeyle [ershke] kötürüldi; Xuda uni kötürüp élip ketkechke, u yer yüzide héch tépilmidi. Sewebi u élip kétilishtin ilgiri, Xudani xursen qilghan adem dep teriplen'genidi. **6** Emdilikte étiqad bolmay turup, Xudani xursen qilish mumkin

emes; chünki Xudaning aldigha baridighan kishi Uning barliqligha, shundaqla Uning Özini izdigenlerge ejrini qayturghuchi ikenlikige ishinishi kérek. **7** Étiqadi bolghachqa, Nuh téxi körülüp baqmighan weqeler heqqide Xuda teripidin agahlandurulghanda, ixlasmenlik qorqunchi bilen ailisidikilerni qutquzush üçün yoghan bir kéme yasidi; hemde étiqadi arqiliql shundaql qilip pütkül dunyadikilerning gunahliri üstidin höküm chiqardi, shundaqla étiqadtin bolghan heqqaniyliqla mirasxor boldi. **8** Étiqadi bolghachqa, Xuda Ibrahimni uninggha miras süpitide bermekchi bolghan zém'in'gha bérishqa chaqirghanda, u itaet qildi; u qeyerge baridighanliqlini bilmey turup yolgha chiqti. **9** Étiqadi bolghachqa u wede qilin'ghan zéminda, xuddi yaqa yurtta turghandek musapir bolup chédirlarni makan qilip yashidi. Xudaning uninggha qilghan wedisining ortaql mirasxorliri bolghan Ishaql we Yaquplarmu uning bilen birge shuninggha oxshash yashidi. **10** Ibrahimning shundaql qilishidiki seweb, u ulliri mustehkem bolghan sheherni kütkenidi; sheherning layihiligüchi hem qurghuchisi Xuda Özidir. **11** Étiqadi bolghachqa Sarah gerche yashinip qalghan, tughut yéshidin ötkén bolsimu, hamilidar bolush iqtidarigha ige boldi; chünki u wede qilghan Xudani ishenchlik dep qaraytti. **12** Buning bilen birla ademdin, yeni ölgen ademdek bolup qalghan bir ademdin asmandiki yultuzlardek köp, déngiz sahilidiki qumdek sansiz ewladlar barliqla keldi. **13** Bu kishilerning hemmisi Xudaning wede qilghanlirigha muyesser bolmay turupla étiqadi bolghan halda alemdin ötti. Biraq ular hayat waqtida bularning kelgüsida emelge ashurulidighanliqlini yiraqtin körüp, quchaql échip xursenlik bilen kütken we özlirini yer yüzide musapir we yoluchi dep ashkare éytqanidi. **14** Bu bundaql sözlerni qilghan kishilerning bir wetenni teshna bolup izdewatqanliqlini éniql ipadileydu. **15** Derweqe, ular öz yurtini séghin'ghan bolsa, qaytip kétish pursiti chiqqan bolatti. **16** Lékin ular uningdinmu ewzel, yeni ershtiki bir makanni telpünüp izdimekte. Shuning üçün,

Xudaning özlrining Xudasi dep atilishidin nomus qilmaydu; chünki mana, U ular üçün bir sheher hazirlighan. 17 Ibrahim Xuda teripidin sinalghinida, étiqadi bolghachqa oghli Ishaqni qurbanliq süpitide Xudagha atidi; gerche u Xudaning wedilirini, jümlidin «Séning namingni dawamlashturidighan nesling bolsa Ishaqtin dawamlashturidighan nesling bolsa Ishaqtin kelip chiqidu» déginini tapshuruwalghan bolsimu, u yenila birdinbir oghlini qurban qilishqa teyyar turdi. 19 Chünki u hetta Ishaq ölgen teqdirdimu, Xudaning uni tirildürüşke qadir ikenlikige ishendi. Mundaqche éytqanda, Ishaqni ölümün tirildürülgendek qaytidin tapshuruwalidi. 20 Étiqadi bolghachqa, Ishaq oghullari Yaqup bilen Esawning kelgüsi ishlarigha xeyrlik tilep dua qildi. 21 Étiqadi bolghachqa, Yaqup alemdin ötüş aldida Yüsüpning ikki oghlining herbiri üçün xeyrlik dua qilip, hasisigha tayinip turup Xudagha sejde qildi. 22 Étiqadi bolghachqa, Yüsüp sekretarqa chüshüp qalghanda, beni Israilning Misirdin chiqip kétidighanliqini tilgha aldi hemde özining ustixanlari toghruluqmu emr qildi. 23 Étiqadi bolghachqa, Musa tugulghanda, uning ata-anisi uni üç ay yoshurdi; chünki ular Musaning yéqimliq bir bala ikenlikini kördi, padishahning permanidinmu qorqmidi. 24 Étiqadi bolghachqa, Musa chong bolup ulugh zat bolghandin kéyin, «Pirewning qizining oghli» dégen ataqta turiwérishni ret qilip, 25 gunah ichidiki lezzetlerdin waqitliq behrimen bolushning ornigha, Xudaning xelqi bilen bille azab chékishni ewzel kördi. 26 U Mesihke qaritilghan haqaretke uchrashni Misirning xezinisidiki bayliqlargha ige bolushtinmu ewzel bildi. Chünki közilirini [ershtiki] in'amgha tikiwatatti. 27 Étiqadi bolghachqa, u padishahning ghezipidinmu qorqmay Misirdin chiqip ketti. [Japa-musheqqetke] chididi, chünki Közge Körünmügüchi uning közige körünüp turghandek idi. 28 Étiqadi bolghachqa, u «tunji oghlining jénini alghuchi» [perishtining] [Israillargha] tegmesliki üçün [tunji] «ötüp kétish» héytini ötküzüp, shuninggha munasiwetlik qanni [buyrulghini boyiche] sépip-sürkidi. 29 Étiqadi bolghachqa,

[Israillar] Qizil déngizdin xuddi quruqluqta mangghandek méngip ötti. Biraq [ularni qoghlap kelgen] Misirliqlar ötmekchi bolghanda sugha gherq boldi. 30 Étiqadi bolghachqa, xelq yette kün Yérixo shehiring sépilini aylan'ghandin kéyin sépil örüldi. 31 Étiqadi bolghachqa, pahishe ayal Rahab Israil charlighuchilirini dostlarche kütüwalghachqa, itaetsizler [bolghan öz shehiridikiler] bilen birlikte halak bolmide. 32 Men yene némishqa sözlep olturay? Gidéon, Baraq, Shimshon, Yeftah, Dawut, Samuil we qalghan bashqa peyghemberler toghrisida éytip kelsem waqit yetmeydu. 33 Ular étiqadi bilen ellerning üstidin ghalib keldi, adalet yürüzdi, [Xuda] wede qilghanlarga érishti, shirlarning aghzilirini étip qoydi, 34 dehshehtlik otning yalqunini öchürdi, qilichning tighidin qéchip qutuldi, ajizliqtin kücheydi, jenglerde baturluq körsetti, yat ellerning qoshunlirini téri-pireng qildi. 35 [Étiqadi bolghachqa], ayallar ölgen uruq-tughqanlirini ölümün tirildürgüzüp qayturuwalidi; biraq bashqilar kelgüside téximu yaxshi halda ölümün tirileyli dep, qutulush yolini ret qilip qiyinilishqa berdashliq berdi. 36 Yene beziler sinilip xar-mesxirilerge uchrap qamchilandi, beziler hetta kishenlinip zindan'gha tashlandi; 37 ular chalma-késeke qilip öltürüldi, here bilen herilini parchilandi, sinaqlarni béshidin ötküzdi, qilichlinip öltürüldi; ular qoy-öchke térilirini yépincha qilghan halda sersan bolup yürdi, namratliqta yashidi, qiyin-qistaqqa uchridi, xorlandi 38 (ular bu dunyagha zaye ketkenidi), chöllerde, taghlarda, öngkürlerde we gemilerde sergerdan bolup yürdi. 39 Bularning hemmisi étiqadi bilen Xudaning Öz guwahi bilen teriplen'gen bolsimu, Xudaning wede qilghinigha eyni boyiche érishkini yoq. 40 Emdilikte Xuda bizler üçün téximu ewzel bir nishan-meqsetni békitken bolup, ular bizsiz kamaletke yetküzülmeydu.

12 Emdi etirapimizda guwahchilar shunche chong buluttek bizni oruwalghachqa, herxil éghir yük hem bizge asanla chirmishiwalidighan gunahni chörüp tashlap,

aldimizga qoyulgan yügürüş yolini chidamliq bilen bésip yügüreyli; buningda közimizni étiqadimizning Yol Bashlighuchisi we Takamullashturghuchisi bolghan Eysagha tikeyli. U Özini kütken xushalliq üçün krésttiki azabqa berdashliq berdi hem uningda bolghan haqaretke pisent qilmidi. Shuning bilen U Xudaning textining ong teripide olturghuzildi. 3 Könglünglarning hérip sowup ketmesliki üçün, gunahkarlarning shunche qattiq xorlashlirigha berdashliq Bergüchini köngül qoyup oylanglar. 4 Gunahqa qarshi küreshlerde téxi qan aqquzush derjisige béríp yetmidinglar. 5 Xudaning silerge Öz perzentlirim dep jékileydighan [muqeddes yazmildiki] munu sözlirini untudunglar: — «I oghlum, Perwerdigarning terbiyisige sel qarima, Eyiblen'giningde könglüng sowup ketmisun, 6 Chünki Perwerdigar söyginige terbiye béridu, Méning oghlum dep qobul qilghanlarning hemmisini derrileydu». 7 Azab chekkiniglarini Xudaning terbiyisi dep bilip, uninggha berdashliq béringlar. Chünki silerning terbiye élishinglarning özi Xudaning silerni oghlum dep muamile qilghanliqini körsitidu. Qaysi perzent atisi teripidin terbiyilenmeydu? 8 Emdi [Xudaning] terbiyilishide herbir perzentining öz ülüshi bar; lékin bu ish silerde kem bolsa heqiqiy oghulliridin emes, belki haramdin bolghan perzenti bolup chiqisiler. 9 Uning üstige hemmimizning özimizge terbiye bergen et jehettiki atilirimiz bar, biz ularnimu hörmetlep kelduq. Shundaq iken, rohlarning atisigha téximu itaet qilmamduq? Shundaqta hayatimiz yashnimamdu? 10 Et jehettiki atilirimiz berheq peqet özi muwapiq körgen yol boyiche azghine waqit bizni terbiyiligen. Lékin U bolsa bizge paydiliq bolsun dep, pak-muqeddeslikidin muyesser bolushimiz üçün terbiyileydu. 11 Emdi qattiq terbiye bérilgen waqtida ademni xush qilmaydu, eksiche ademni qayghugha chömdüridu; bu biraq buning bilen tüzelgenlerge u kéyin heqqaniyliqtin chiqqan tinch-xatirjemlikning méwisini béridu. 12 Shuning üçün, «Télip sanggilighan qolunglarni, zeipliship ketken tizinglarni ruslanglar» 13 we «aqsaq»larning pükülüp qalmay, belki shipa tépishi üçün pütlinglarni tüz yollarda mangdurunglar. 14 Barliq kishiler bilen inaq ötüshke we pak-muqeddes yashashqa intilinglar; muqeddes bolmighan kishi hergiz Rebni körelmeydu. 15 Oyghaq turunglarki, héchkim Xudaning méhir-shepqitidin mehrum qalmisun; aranglarda silerge ish tapquzup silerni köydüridighan, shundaqla köp ademlerni bulghap napak bolushqa seweb bolidighan birer öch-adawet yiltizi ünmisun. 16 Aranglarda héchbir buzuqluq qilghuchi yaki özining tunji oghulluq hoquqini bir wax tamaqqa sétiwetken Esawdek ixlassiz kishi bolmisun. 17 Chünki silerge melumki, Esaw kéyin [atisining] xeyrlik duasini élishni oyilghan bolsimu, shundaqla uninggha intilip köz yashlirini éqitip yalwurgan bolsimu, u [bu ishlarni ornigha] [keltüridighan] towa qilish yolini tapalmay, ret qilindi. 18 Chünki siler qol bilen tutqili bolidighan, yalqunlap ot yénip turuwatqan hemde sürlük bulut, qarangghuluq we qara qyun qaplighan ashu taghqa kelmidinglar — 19 (u jayda kanay sadasi bilen sözligen awaz yetküzülgende, bularni anglighanlar: «Bizge yene söz qilinmisun!» dep [Xudagha] yalwurushti; 20 chünki ular qilin'ghan emrni kötürelmidi. «Éger bu taghqa hetta birer haywanning ayighi tegsimu, chalmakéseq qilip öltürölsun» [dep tapilan'ghanidi]; 21 u körünüsh shundaq qorqunchluq idiki, Musamu: «Bek qattiq qorqup ghal-ghal titrep kettim» dégenidi). 22 — Siler belki Zion téghigha, yeni menggü hayat Xudaning shehiri — ershtiki Yérusalémgha, tümenligen perishtilerge, 23 isimliri ershte pütülgen tunji tughulghanlarning héyt-merike xushalliqida jem qilin'ghan jamaitige, hemmeylenning soraqchisi Xudagha, takamullashturulghan heqqaniy kishilerning rohlirigha 24 we yéngi ehdining wasitichisi Eysagha, shundaqla hem Uning sépilgen qénigha keldinglar. Bu qan Habilningkidin ewzel söz qilidu. 25 Bu sözni qilghuchini ret qilmasliqinglar üçün diqqet qilinglar. Chünki yer yüzide özlirige wehiy yetküzüp agahlandurghuchini ret

qilghanlar jazadin qéchip qutulalmighan yerde, ershte bizni agahlandurghuchidin yüz örüse, halimiz téximu shundaq bolmamdu? **26** Emdi shu chaghda Xudaning awazi zéminni tewritiwetkenidi; lékin emdi U: «Özüim yene bir qétim zéminnila emes, asmannimu tewritimen» dep wede qildi. **27** «Yene bir qétim» dégen bu söz tewritilidighanlarning, yeni yaritilghan nersilerning tewritilishi bilen yoqitilidighanliqini, tewretkili bolmaydighan nersilerning menggü muqim bolidighanliqidin ibaret menini bildüridu. **28** Shuning üçün, tewretkili bolmaydighan bir padishahliqqa muyesser bolup, méhir-shepquetni ching tutup bu arqiliq ixlasmelik we eyminish-qorqunch bilen Xudani xursen qilidighan ibadetlerni qilayli. **29** Chünki Xudayimiz hemmini yewetküchi bir ottur.

13 Aranglarda qérindashliq méhir-muhebbet toxtimisun. **2** Natonush kishilerge méhmandost bolushni untumanglar. Chünki beziler shu yol bilen bilmestin perishtilerni méhman qilghan. **3** Zindan'gha tashlan'ghanlarni ular bilen bille [zindanda] zenjirlen'gendek yad étinglar. Xorlan'ghanlarni özünglarmu tende turuwatqan bende süpitide yad étip turunglar. **4** Hemme adem nikahqa hörmet qilsun, er-xotunlarning yatidighan yéri daghsiz bolsun; chünki Xuda buzuqchiliq qilghuchilar we zina qilghuchilardin hésab alidu. **5** Méngish-turushunglar pulpereslikтин xaliy bolsun, barigha qanaet qilinglar. Chünki Xuda mundaq dégen: «Sendin esla ayrilmaymen, Séni esla tashlimaymen». **6** Shunga, yürekliq bilen éytalaymizki, «Perwerdigar méning Yardemchimdur, héch qorqmaymen, Kishiler méni néme qilalisun?» **7** Silerge Xudaning söz-kalamini yetküzgen, silerning yétekchilirlarni ésinglarda tutunglar. Ularning méngish-turushining méwe-netijisige köngül qoyup qarap, ularning étiqadini ülgé qilinglar: — **8** Eysa Mesih tünügün, bugün we ebedil'ebedgiche özgermeydu! (aiōn g165) **9** Shuning üçün, herxil gheyriy telimler bilen éziqturulup ketmenglar; chünki insanning qelbi [qurbanliqqa xas] yémeklikler

bilen emes, belki Xudaning méhir-shepquiti bilen quwwetlendürülgini ewzel. Chünki bundaq yémekliklerge bérilip kéliwatqanlar ulardin héchqandaq payda körgen emes. **10** Bizlerning shundaq bir qurban'gahimiz barki, ibadet chédirida xizmette bolghanlarning uningdin yéyish hoquqi yoqtur. **11** Chünki gunah tilesht süpitide soyulghan, qéni bash kahin teripidin eng muqeddes jaygha élip kirilgen qurbanliq haywanlarning téni bolsa qarargahning sirtigha élip chiqilip köydürülett. **12** Shunga Eysamu Öz qéni bilen xelqni paklap Xudagha atash üçün, sheher derwazisining sirtida azab chékip öldi. **13** Shundaq iken, bizmu qarargahning sirtigha chiqip, Uning yénigha bérilip, Uninggha qaritilghan haqaretke ortaq berdashliq béreyli. **14** Chünki yer yüzide menggü mewjut turidighan shehirimiz yoq, belki kelgüsidi sheherge intilmektimiz. **15** Shunga, Mesih arqiliq Xudagha qurbanliq süpitide medhiyilirimizni toxtawsiz atayli, yeni öz lewirimizning méwisi süpitide Uning namini étirap qilayli. **16** Emdi xeyr-saxawet qilishni we baringlardin ortaq teqsimleshni untumanglar. Chünki Xuda bundaq qurbanliqlardin xursen bolidu. **17** Yétekchilirlargha itaet qilip, ulargha boysununglar. Chünki ular öz xizmitidin Xudagha hésab bérighanlar bolup, hemishe jéniglardin xewer élishqa oyghaq turidu. Ularning bu ishi qayghu-elem bilen emes (chünki undaq bolsa silerge héch payda yetküzülmeydu) belki xushal-xuramliq bilen élip bérilsun. **18** Biz üçün dua qilip turunglar; chünki wijdanimizning pak ikenlikige, herbir ishlarda toghra yolda méngishni xalaydighanliqimizgha qayil qilinduq. **19** Yéniglargha patraq qaytip bérishim üçün, dua qilishinglarni alahide ötüminen. **20** Emdi menggülik ehdining qéni bilen qoy padisining katta padichisi bolghan Rebbimiz Eysani ölümdin tirildürgüchi, xatirjemlikning Igisi bolghan Xuda (aiōnios g166) **21** Eysa Mesih arqiliq silerge Özini xursen qilidighan ishlarni qildurup, silerni herbir yaxshi emelde takamullashurup iradisining ijrachiliri qilghay! Mesihke ebedil'ebedgiche

shan-sherep bolghay! Amin! (aiōn g165) **22** Silerdin
ötünimenki, i qérindashlirim, bu nesihet
sözümge éghir körmey qulaq salghaysiler;
silerge mushunchilikla sözlerni yazdim, xalas.
23 Qérindishimiz Timotiyning zindandin qoyup
bérilgenlikidin xewerdar bolghaysiler. Yéqinda
yéningha kélip qalsa, men silerni yoqlap
barghinimda u men bilen bille baridu. **24**
Barliq yétekchiliringlar we barliq muqeddes
bendilerge salam éytqaysiler. Italiyedin
kelgenler silerge salam yollidi. **25** Méhir-
shepquet hemminglarga yar bolghay! Amin!

Yaqup

1 Xudaning we Rebbimiz Eysa Mesihning quli bolghan menki Yaquptin tarqaq turuwatqan muhajir on ikki qebilige salam! **2** I qérindashlirim, herqandaq sinaqlargha duch kelsenglar, buni zor xushalliq dep bilinglar. **3** Chünki silerge melumki, bundaq étiqadlarning sinilishi silerde sewr-chidamliq shekillendüridu; **4** sewr-chidamliqning xisliti qelbinglarda turup shundaq piship yétisunki, shuning bilen siler pishqan, mukemmel we kem-kutisiz bolisiler. **5** Biraq eger aranglardiki birsi danaliqqa mohtaj bolsa, hemmige séxiyliq bilen béridighan shundaqla eyiblimeydighan Xudadin tilisun. Shuning bilen uninggha choqum ata qilinidu. **6** Biraq u héch délighul bolmay ishench bilen tilisun; chünki délighul kishi xuddi shamalda urulup uyan-buyan yelpün'gen déngiz dolqunigha oxshaydu. **7** Undaq kishi Rebdin birer nersige érishimen, dep héch xiyal qilmisun; **8** undaqlar üjme köngül bolup, barliq yollarida tutami yoq ademdur. **9** Namrat bolghan qérindash özining yuqirigha kötürülgenlikige tentene qilsun; bay bolghan qérindash bolsa, özining töwen qilin'ghanliqigha tentene qilsun, chünki u ot-chöplerning chéchekläridek tozup kétidu. **11** Quyash chiqip qizighanda, ot-chöplerni qurutidu, gülliri tozup kétidu-de, uning güzelliki yoqilidu; bay ademler xuddi shuninggha oxshash, öz helekchilikide yoqilidu. **12** Sinaqlargha [sewrchanliq bilen] berdashliq bergen kishi neqeder bextlik-he! Chünki u sinaqtin ötkendin kéyin, [Xuda] Özini söygenlerge wede qilghan hayat tajigha muyesser bolidu. **13** Adem azdurulushqa duch kelgende «Xuda méni azduruwatidu» démisun. Chünki Xuda yaman ishlar bilen azdurulushi mumkin emes hem bashqilarni azdurmaydu. **14** Belki birsi azdurulghanda, öz hewes-nepsi qozghilip, ularning keynige kirgen bolidu; **15** andin hewes-neps hamildar bolup gunahni tughidu; gunah ösüp yétilip, ölümge élip baridu. **16** Shunga söyümlük qérindashlirim, aldinip qalmanglar! **17** Barliq yüksek séxiyliq

we herbir mukemmel iltipat yuqiridin, yeni [asmandiki] [barliq] yoruqluqlarning Atisidin chüshüp kélidu; Uningda héchqandaq özgirish bolmaydu yaki Uningda «aylinish» bilen hasil bolidighan kölenggilermu bolmaydu. **18** U bizni [Özi yaratqan barliq] mewjudatlarning ichide Özige deslep pishqan méwidek bolsun dep, Öz iradisi boyiche bizni heqiqetning söz-kalami arqiliq tughdurdi. **19** Shuning bilen, i söyümlük qérindashlirim, her adem anglashqa téz teyyar tursun, sözleshke aldirmisun, ghezeplinishke aldirmisun. **20** Chünki insanning ghezipi Xudaning heqqaniyliqini élip kelmeydu. **21** Shuning üçün, barliq iplasliqlarni we qininglarga patmaywatqan rezillikni tashlanglar, [qelbinglarda] yiltiz tartquzulghan, silerni qutquzalaydighan söz-kalamni kemterlik-möminlik bilen qobul qilinglar. **22** Emma öz-özünglarni aldap peqet söz-kalamni anglighuchilardin bolmanglar, belki uni ijra qilghuchilardin bolunglar. **23** Chünki birsi söz-kalamni anglap qoyupla, uni ijra qilmisa, u xuddi eynekte özining eyni qiyapitige qarap qoyup, kétip qalghan kishige oxshaydu; chünki u öz turqigha qarap bolup, chiqipla, shu haman özining qandaq ikenlikini untuydu. **25** Lékin ashu kishilerni erkinlikke érishtüridighan mukemmel qanun'gha estayidilliq bilen dawamliq qarap, untughaq anglighuchi bolmay, belki uning ichide yashap ijra qilghuchi bolghan kishi ishlerida bextlik qilinidu. **26** Birsi özini ixlasmén ademmen dep hésablighan, lékin tilini tizginlimigen bolsa, özini özi aldaydu; bundaq kishining ixlasménlik bihudiliktur. **27** Xuda'Atimizning neziridiki pak we daghsiz ixlasménlik shuki, qiyinchiliqta qalghan yétim-yésir, tul xotunlarni yoqlap, ulargha ghemxorluq qilish we özini bu dunyaning bulghishidin daghsiz saqlashtur.

2 Qérindashlirim, shan-sherep Igisi bolghan Rebbimiz Eysa Mesihning étiqad yolini tutqanikensiler, ademning tashqi qiyapitige qarap muamile qilidighanlardin bolmanglar. **2** Chünki sinagoginglarga altun üzük taqighan, ésil kiyin'gen bir bay bilen teng jul-jul

kiyin'gen bir kembeghel kirse, 3 siler ésil paydisi? 17 Shuninggha oxshash yalghuz kiyin'genni etiwatlap «Törge chiqip oltursila!» étiqadla bolup, [uninggha] [munasip] emelliri désenglar, kembeghelge, «U yerde tur!» bolmisa, [bundaq étiqad] ölük étiqadtur. 18 yaki «Ayagh teripimde oltur!» désenglar, Lékin bezibir ademler: «Sende étiqad bar, 4 özara ayrimichilik qilghan we insanlar mende bolsa emel bar» dep [talishidu]. Lékin üstidin yaman niyet höküm chiqarghuchilardin men: «Emelsiz bolghan étiqadingni manga bolghan bolmamsiler?! 5 Qulaq sélinglar, i körsite qéni?!», «Men étiqadimni emeller bilen söyümlük qérindashlirim — Xuda bu dunyadiki körsitimen» deymen. 19 — Sen «Xuda bir» kembeghellerni étiqadta bay bolush hemde dep ishinisen — Barikalla! Lékin hetta jinlarmu ularni Özini söygenlerge bérishke wede qilghan shuninggha ishinidu, shundaqla qorqup dir padishahliqigha mirasxor bolushqa tallighan dir titreydughu! 20 Ey, quruq xiyal adem! emesmu? 6 Biraq siler kembeghellerni közge Emelliri yoq étiqadning ölük étiqad ikenlikini ilmidinglar! Baylar silerni ezgen we sot- qachanmu bilersen? 21 Atimiz Ibrahim öz oggli soraqlargha sörgen emesmu? 7 Üstüinglerge Ishaqni qurban'gah üstige sun'ghanda öz emili qoyulghan ashu mubarek namgha kupurluq arqiliq heqqaniy dep jakarlan'ghan emesmu? 22 Emdi shuni körüwélishe boliduki, uning étiqadi munasip emellerni qildi we étiqadi emeller arqiliq mukemmel qilindi. 23 Mana bu ish [Tewrattiki]: «Ibrahim Xudagha étiqad qildi. Bu uning heqqaniyliqi hésablandi» dégen yazmini ispatlaydu, shundaqla u «Xudaning xilapliq qilghuchilar dep békitalisiler. 24 Buningdin shuni Chünki bir kishi pütün Tewrat qanunigha köreleysilerki, insanlar étiqadi bilenla emes, emel qildim dep turup, [hetta] uningdiki belki emelliri bilen heqqaniy dep jakarlinidu. birla emrge xilapliq qilsa, u pütün qanun'gha 25 Mushuninggha oxshash, pahishe ayal Rahab xilapliq qilghuchi hésablinidu. 11 Chünki: «zina [Israil] charlighuchilirini öz öyide küttüp, ularni qilma» Dégüchi hem «qatilliq qilma»mu dégen. bashqa yol bilen qachuruwetkenliki üçün, Shunga, zina qilmisanglarmu, lékin qatilliq u oxshashla ish-emili bilen heqqaniy dep qilghan bolsanglar, yenila [pütün] Tewrat jakarlan'ghan bolmamdu? 26 Ten roh bolmisa qanunigha xilapliq qilghan bilen barawer ölük bolghandek, emelliri yoq étiqadmu ölüktur. bolisiler. 12 Shunga söz-emelliringlar ademni 3 Qérindashlirim, aranglardin köp kishi telim erkinlikke érishtüridighan qanun aldida soraq bergüchi boliwalmanglar! Chünki silerge qilinidighanlarning salahiyitige uyghun bolsun. melumki, biz [telim bergüchiler] bashqilardin 13 Chünki bashqilargha rehim qilmighanlarning téximu qattiq soraqqa tartilimiz. 2 Chünki üstidin chiqiridighan höküm rehimsiz bolidu. hemmimiz köp ishlarda xataliship putlishimiz. Emdi «rehim qilish» «höküm chiqirish»ning [Halbuki], eger birsi tilda xatalashmisa, u üstidin ghelibe qilip tentene qilidu. 14 I kamaletke yetken, pütkül ténini tizginliyeligen qérindashlirim! Birs aghzida, «Mende étiqad adem bolidu. 3 Mana, biz atlarni özimizge bar» dep turup, emma [uningda] [munasip] béqindurush üçün aghzigha yügen salimiz; emelliri bolmisa, uning néme paydisi? [Bundaq] buning bilen pütkül tenlirini [xalighan étiqad uni qutquzalamdu? 15 Emdi eger aka- terepke] buriyalaymiz. 4 Mana, kémilergimu uka yaki acha-singillardin biri yalingach qalsa qaranglar; shunchilik yoghan bolsimu, yene yaki kündilik yémekliki kem bolsa, silerdin biri kélip dehshetlik shamallar teripidin urulup ulargha: «[Xudagha] amanet, kiyiminglar pütün, heydiledighan bolsimu, lékin rolchi qeyerge qorsiqinglar toq qilin'ghay!» dep qoyupla, ularni heydey dése, u kichikkine bir rol arqiliq ténining hajitidin chiqmisa, buning néme uni xalighan terepke buraydu. 5 Shuninggha

oxshash, gerche til [ténimizning] kichik bir ezasi bolsimu, lékin tolimu yoghan sözleydu. Kichikkine bir ot uchqunining chong orman'gha ot tutashturalaydighanliqini oylap béqinglar!

6 Til — derweqe bir ottur; u ezalirimiz arisidin orun élip qebihlikke tolghan bir alem bolidu. U pütkül tenni bulghighuchidur; u dozax otidin tutashturulup, pütkül tebietning chaqigha ot tutashturidu! (Geenna g1067)

Chünki hertürlük haywanlar hem uchar-qanatlar, ömiligüchi haywanlar hem déngizdiki mexluqlar insaniyet teripidin köndürülmekte hemde köndürülgenidi. **8** Emma tilni héchkim köndürelmeydu; u tinimsiz rezil bir nerse bolup, jan'gha zamin bolidighan zeherge tolghandur. **9** Biz tilimiz bilen Perwerdigar Atimizgha shanu-teshekkür qayturimiz, we yene uning bilen Xudaning obrazida yaritilghan insanlarni qarghaymiz. **10** Démek, oxshash bir éghizdin hem teshekkür-mubarek hem lenet-qarghash chiqidu. I qérindashlirim, bundaq bolmasliqi kérek! **11** Bir bulaq oxshash bir közdin birla waqitta tatliq hem qirtaq su chiqiramdu? **12** I qérindashlirim, enjür derixi zeytunning méwisini bermeydu, yaki üzüm téli enjürning méwisini bérelemdü? Hem tuzluq [bulaq] tatliq sunimu chiqiralmaydu. **13** Aranglarda kim dana we pemlik? Peziletlik yürüş-turushidin u danaliqqa xas bolghan mömin-kemterlik bilen emellirini körsetsun! **14** Lékin eger qelbinglarda achchiq hesetxorluq we jédel-majira bolsa, emdi yalghan sözler bilen heqiqetni yoqqa chiqarmanglar, maxtanmanglar. **15** Bundaq «danaliq» ershtin emes, belki dunyagha, insan tebiyyitige xas bolup, jin-sheyntandin kelgendur. **16** Chünki hesetxorluq we jédel-majira bolghanla yerde qalaymiqanchiliq we herxil rezillikler bolidu. **17** Lékin ershtin kelgen danaliq bolsa, u aldi bilen paktur, u yene tinchliqperwer, xush péil, bashqilarning pikrige quliqu ochuq, rehimdil bolup, yaxshi méwiler bilen tolghan, uningda terepbazliq yaki saxtipezlik yoqtur. **18** Heqqaniyliq uruqliri tinchliqperwerler arisida chéchilip, tinchliq ichide méwe béridu.

4 Aranglardiki urush we majiralar nedin kélip chiqidu? Bu del ten ezaliringlar

ichide jeng qiliwatqan arzu-hewesliringlardin emesmu? **2** Siler arzu-hewes qilisiler, lékin arzu-hewesliringlarga érishmeysiler; adem olturisiler, heset qilisiler, lékin érishelmeysiler; jédel-majira chiqirip jeng qilisiler. Érishmeysiler, chünki tilimeysiler. **3** Tilisenglarmu érishelmeysiler, chünki öz arzu-hewesliringlarni qandurush üçün rezil niyetler bilen tileysiler. **4** Ey zinaxorlar! Bu dunya bilen dostlishishning emeliyette Xuda bilen dushmanlishish ikenlikini bilmemtinglar? Kimdikim bu dunyani dost tutmaqchi bolsa, özini Xudaning dushmani qilidu. **5** Muqeddes yazmilarda: «[Xuda] qelbimizge makan qildurghan Roh nachar arzu-heweslerni qilamdu?» dégen söz silerche bikar déyilgenmu? **6** Lékin [Xuda] bergen méhir-shep-qet buningdin üstün turidu. Shuning tüpeylidin muqeddes yazmilarda: «Xuda tekebburlargha qarshidur, lékin mömin-kemterlerge shep-qet qilidu» dep yézilghandur. **7** Shuning üçün, Xudagha boysununglar. Sheytan'gha qarshi turunglar; [shundaq qilsanglar] u silerdin qachidu. **8** Xudagha yéqinlishinglar, Xudamu silerge yéqinlishidu. Ey üjme köngüller, qelbinglarni pak qilinglar. **9** [Gunahliringlarga] qayghu-hesret chékinglar, haza tutup yighlanglar, külkenglarni matemge, xushalliqinglarni qayghugha aylandurunglar. **10** Rebning aldida özünglarni töwen tutunglar we shundaq qilghanda U silerni üstün qilidu. **11** I qérindashlar, bir-biringlarni sökmenglar. Kimdikim qérindishini sökse yaki uning üstidin höküm qilsa, Tewrat qanuninimu sökken we uning üstidin höküm qilghan bolidu. Shundaq qilip qanun üstidin [toghra-natoghra dep] höküm qilsang, qanun'gha emel qilghuchi emes, belki özüngni [uning üstidin] höküm qilghuchi qiliwalghan bolisen. **12** Qutquzushqa we halak qilishqa qadir bolghan, qanun Tüzgüchi we höküm Qilghuchi peqet birdur! Shundaq iken, sen bashqilar üstidin höküm qilghudek zadi kimsen? **13** Hey, «Bügün yaki ete palani-püküni sheherge barimiz, u yerde bir yil turup, tijaret qilip payda tapimiz»

dégüchiler buninggha qulaq sélinglar! **14** Ey ete néme bolidighanliqini bilmeydighanlar, hayatinglar némige oxshaydu? U xuddi ghilpal peyda bolup yoqap kétidighan bir parche tuman, xalas. **15** Buning ornigha, «Reb buyrusa, hayat bolsaq, uni qilimiz, buni qilimiz» déyishinglar kérek. **16** Lékin emdi siler hazir undaq yoghan gepliringlar bilen maxtinisiler. Bundaq maxtinislarning hemmisi rezil ishtur. **17** Shuningdek kimdikim melum yaxshi ishni qilishqa tégishlik dep bilip turup qilmighan bolsa, gunah qilghan bolidu.

5 Ey baylar, qulaq sélinglar! Béshinglarcha chüshidighan külpetler üçün dadperyad kötürüp yighlanglar. **2** Bayliqlinglar chirip ketti, kiyim-kéchikiglarni küye yep ketti, **3** altun-kümüshliringlarni bolsa dat basti, bu dat [qiyamette] özünglarcha qarshi guwahliq bérip, göshünglarni otta köydürülgende yewétidu. Silerning bayliqlarni toplishinglar axirqi künlerde boldi! **4** Mana, étizliqlinglarda ishlep hosul yighqanlarcha xiyaret qilip ish heqlirini bermey kedinglar. Bu tutuwélin'ghan heq üstünglardin peryad kötürmekte, shuningdek ormichilarning naleperyadliri samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigarning quliqigha yetti. **5** Siler bu dunyada heshemetchilik we eyshishret ichide yashap kéliwatisiler. [Qoylar] boghuzlash künige teyyarlan'ghandek, silermu boghuzlinish künige özünglarni bordap kéliwatisiler. **6** Siler heqqaniy bolghuchini gunahqa mehkum qilip, óltürüp kedinglar; u silerge qarshiliq körsetmeydu. **7** Shunga, qérindashlar, Rebning qayta kélidighan künigiche sewr-taqet qilip turunglar. Mana, déhqan kishi yerning ésil méwisini kütidu; yer deslepki we kéyinki yamghurlarcha muyesser bolghuche uni intizarliq bilen sewr-taqet ichide kütidu. Silermu sewr-taqet qilip qelbinglarni mustehkem qilinglar. Chünki Rebning qayta kélishi yéqinlap qaldi. **9** Qérindashlar, özünglar soraqqa tartilmasliqlinglar üçün bir-biringlardin aghrinmanglar; mana, Soraq Qilghuchi ishik aldida turidu. **10** Perwerdigarning namida

sözligen burunqi peyghemberlarning qandaq azab-oqubet tartqanliqi, shundaqla sewr-taqet qilghanliqini ülgé qilinglar. **11** Biz mana mushundaq [sewr-taqet bilen] berdashliq bergenlerni bextlik dep hésablaymiz. Ayupning azab-oqubetke qandaq sewr-taqet bilen berdashliq bergenlikini anglighansiler we Perwerdigarning uninggha axirqi qilghinini, shundaqla «Perwerdigarning ich-baghri shepket we rehimdilliq bilen tolghan»liqini körgensiler. **12** Emdi i qérindashlirim, eng muhimi, qesem qilmanglar — ne asman ne zémin ne héchqandaq bashqa nersilerning nami bilen qesem qilghuchi bolmanglar, belki «bolidu» désenglar heqiqiy «bolidu» bolsun, «yaq» désenglar heqiqiy «yaq» bolsun. Shundaq qilghanda, [Xudaning] jazasigha chüshmeysiler. **13** Aranglarda azab tartquchi kishi barmu? U dua qilsun. Xushal yürüwatqanlar barmu? U küy-medhiye naxshilirini éytsun. **14** Aranglarda aghriq-silaqlar barmu? Ular jamaetning aqsqaqallirini chaqirtip kelsun; ular Rebning namida uning [béshigha] may sürüp mesih qilip dua qilsun. **15** Shundaq qilip iman-ishench bilen qilin'ghan dua bimarni saqaytidu, Reb uni ornidin turghuzidu. Eger bimar gunahlarni qilghan bolsa, bular kechürüm qilinidu. **16** Shuning üçün ötküzgen gunahliringlarni bir-biringlarcha iqrar qilinglar we shipaliq tépishinglar üçün bir-biringlarcha dua qilinglar. Heqqaniy ademning duasi zor küch we chong ünümge igidur. **17** Ilyas peyghembermu bizge oxshashla insaniy tebietlik idi. U yamghur yaghmisun dep ixlas bilen dua qildi; netijide, zémin'gha üç yil alte ay héch yamghur yaghmidi. **18** Andin u yene dua qildi we yamghur qayta yaghdı, yermu hosul-méwisini yene berdi. **19** Qérindashlirim, aranglarda birsi heqiqettin chetnigen bolsa, we yene birsi uni [heqiqetke] qaytursa, **20** Mushundaq kishi shuni bilsunki, gunahkar kishini azghan yolidin qayturup ekelgüchi shu kishining jénining ölümدين qutulushigha we nurghun gunahlarning yépip qoyulushigha sewebchi bolidu.

Pétrus 1

1 Eysa Mesihning rosuli bolghan menki Pétrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya we Bitiniye ölkiliride tarqaq yashawatqan musapir bendilerge salam. **2** Siler Xuda'Atining aldin bilgini boyiche tallinip, Roh teripidin pak-muqeddes qilindinglar. Buningdin meqset, silerning Eysa Mesihning itaitide bolushunglar we qénining üstünlargha sépilishi üçündür. Méhir-shepquet we xatirjemlik silerge hessilep ata qilin'ghay! **3** Özining zor rehimdilliki bilen, Eysa Mesihning ölüm din tirilishi arqiliq bizni yéngidin tughdurup, ölmes ümidke nésiwe qilghan Rebbimiz Eysa Mesihning Xuda'Atisigha mubarek-medhiyiler oqulghay! **4** Démek, siler üçün chirimes, daghsiz we solmas miras ershlerde saqlanmaqta. **5** Axir zamanda ashkarilinishqa teyyarlan'ghan nijat üçün, siler étiqadinglar bilen Xudaning qudriti arqiliq qoghdalmaqtisiler. **6** Siler bu [nijattin] zor shadlinisiler — gerche hazir zörür tépilghanda silerning herxil sinaqlar tüpeylidin qisqa waqit azab-oqubet chékishinglarga toghra kelsimu. **7** Altun haman yoqilip kétidighan nerse bolsimu, sapliqi ot bilen sinilidu. Shuninggha oxshash altundin tolimu qimmetlik bolghan étiqadinglar sinilip ispatlinidu. Buning bilen u Eysa Mesih [qayta] ashkarilan'ghan waqtida medhiye, shan-sherep we izzet-hörmet keltüridu. **8** Eysa Mesihni ilgiri körüp baqmighan bolsanglarmu, Uni söyüp keldinglar; we hazirmu Uni körmeyisiler, lékin Uninggha yenila étiqat qilip qelbinglar ipadiligüsiz shan-sherepke tolghan xushalliq bilen yayraydu. **9** Shuning bilen siler étiqadinglarning nishani, yeni jéninglarning nijatigha muyesser boluwatisiler. **10** Silerge ata qilin'ghan bu méhir-shepquetni aldin éytqan [ilgiriki] peyghemberler bu nijat-qutquzulush toghrisida tepsiliy izden'gen, uni chüshinishke tirishqanidi. **11** Ularda bolghan Mesihning Rohi ulargha Mesih kelgüsida tartidighan azab-oqubetler we bulardin kéyinki kélidighan shan-sherepler toghrisida aldin'ala melumat béríp bésharet keltüriginide, ular bu ishlarning qandaq yol bilen we qaysi zamanda yüz

béridighanliqi üstide izden'gen. **12** Shuning bilen ulargha bu ishlarni aldin éytishi ular özliri üçün emes, belki silerning xizmitinglarda bolghan, dep ayan qilin'ghan. Emdi бүгүнкү күнде bu ishlar ershtin ewetilgen Muqeddes Rohning küchi bilen silerge xush xewerni yetküzgüchiler arqiliq silerge jakarlandi. Hetta perishtilermu bu ishlarning tégi-tektini sepsélip chüshiniwélishqa telpünmekte. **13** Shunga, zéhinliringlarning belini baghlap, özünglarni segek-salmaq tutunglar, ümidinglarni Eysa Mesih qayta körün'gen künide silerge élip kélidighan bext-shapaetke pütünley baghlanglar. **14** [Xudaning] itaetmen perzentliri süpitide, ilgiriki ghapilliq chaghlinglardikidek hawayi-heweslerge bérilmenglar. **15** Eksiche, silerni chaqirghuchi pak-muqeddes bolghan'gha oxshash barliq yürüş-turushinglarda özünglarni pak-muqeddes tutunglar. **16** Chünki [muqeddes yazmilarda]: «Pak-muqeddes bolunglar, chünki Men pak-muqeddesturmen» dep xatirilen'gen. **17** Siler dua qilghininglarda kishilerning herbirining ish-herikitige qarap yüz-xatire qilmay Soraq Qilghuchini «Ata» dep chaqiridikensiler, undaqta bu dunyada musapir bolup yashawatqan waqtinglarni [Uning] qorqunchida ötküzünglar. **18** Chünki silerge melumki, siler ata-bowiliringlar teripidin silerge qaldurulghan ehmiyetsiz turmushning [qulluqidin] azad boldunglar. Bu, qimmitini haman yoqitidighan altun yaki kümüshtek nersilerning tölimi bilen bolghan emes, **19** belki qimmetlik qéni bilen, yeni kem-kütisiz we daghsiz qoza kebi Mesihning qimmetlik qénining bedilige keldi. **20** U derweqe dunya apiride qilinishtin ilgirila [Xuda teripidin] shu süpitide tonulghan, hazir U zamanlarning mushu axirqi waqitlirida siler üçün [bu dunyagha ewetilip] ashkara qilindi. **21** Siler Uning arqiliq Uni ölüm din tirildürüp, Uninggha shan-sherep bergen Xudagha étiqad qiliwatisiler. Xudaning [shuni qilghini] étiqadinglar we ümidinglar Özige baghlansun üçündür. **22** Siler heqiqetke itaet qilghanliqinglardin qelbinglarni paklap, qérindashlarni söyidighan saxtisiz méhir-

muhebbetke kirishtinglar; shunga, bir-biringlarni chin qelbinglardin qizghin söyünglar. **23** Chünki siler yéngiwashtin tughuldunglar — bu chirip kétidighan uruq arqiliq emes, belki chirimas uruq, yeni Xudaning hayatiy küchke ige we menggü turidighan söz-kalami arqiliq boldi. (aiōn g165) **24** Chünki [xuddi muqeddes yazmilarda yézilghinidek]: «Barliq et igiliri ot-chöptur, xalas, Ularning barliq shan-sheripi daladiki gülge oxshash; Ot-chöp solishidu, gül xazan bolidu, **25** Biraq Rebning söz-kalami menggüge turidu!» Silerge yetküzilgen xush xewerde jakarlan'ghan söz-kalam del shudur. (aiōn g165)

2 Shuning üçün siler barliq rezillik, barliq mekkarliq, saxtipezlik, hesetxorluq we hemme töhmetxorluqlarni tashlap, **2** Rebning méhribanliqini tétip bilgenikensiler, xuddi yéngi tughulghan bowaqlardek bolup [Xudaning] söz-kalamidiki sap sütke teshna bolunglar. Buning bilen, siler nijatning [kamalitige] yétip ösisiler. **4** Emdi siler Uninggha, yeni ademler teripidin erzimes dep tashlinip, lékin Xuda teripidin tallan'ghan we qedirilen'gen tirik tash Bolghuchining yénigha kélip **5** siler özünglarmu tirik tashlar süpitide bir rohiy ibadetxana qilinishqa, Eysa Mesih arqiliq Xudani xursen qilidighan rohiy qurbanliqlarni sunidighan muqeddes kahin qataridikiler bolushqa quruluwatisiler; **6** Chünki muqeddes yazmilarda mundaq déyilgen: — «Mana, tallan'ghan, qedirilen'gen bürjek ul téshini Zion'gha qoydum. Uninggha étiqad qilghuchi herkim hergiz yerge qarap qalmaydu». **7** Emdi étiqad qilghuchi bolghan silerge nisbeten [tashning] qediri bolidu. Lékin [Uninggha] étiqad qilmaydighanlarga nisbeten U [muqeddes yazmilarda déyilginidek] boldi: — «Tamchilar erzimes dep tashliwetken bu tash, Burjek [ul] téshi bolup tiklendi!», We: — «[Bu tash] kishilerge putlikashang tash, Ademni yiqitidighan qoram tash bolidu». Chünki [mushundaq kishiler] [Xudaning] söz-kalamigha itaet qilmasliqi tüpeylidin putliship yiqilidu; ularning bundaq bolushi aldin békitilgendur. **9** Lékin siler bolsanglar

[Xuda] tallighan bir jemet, shahane bir kahinliq, pak-muqeddes bir el, shundaqla Özige alahide xas bolghan bir xelqsiler; buning meqsiti, silerni qaranghluqtin Özining tilsimat yoruqluqigha chaqirghuchining peziletlerini namayan qilishinglardin ibaret. **10** Burun siler bir xelq hésablanmayttinglar, lékin hazir Xudaning xelqsiler; burun [Xudaning] rehim-shepquitige érishmigenidinglar, lékin hazir érishtinglar. **11** I söyümlüklirim, siler bu dunyagha musapir we méhmandursiler, silerdin ötüneni, roh-qelbinglar bilen qarshilishidighan etliringlardiki neps-shehwetlerdin özünglarni yiraq tutunglar. **12** Yürüş-turushunglar étiqadsizlar arisida ésil-peziletlik bolsun. Mushundaq qilghanda, gerche ular silerge yamanliq qilghuchilar dep töhmet qilsimu, del töhmet qilghan ishlarda silerning yaxshi emelliringlarga qarap, [Xudaning] ularni [oyghitip] yoqlaydighan künide uni ulughlishi mumkin. **13** Shunga Rebning hörmitide insanlar arisidiki herbir hakimiyetning tüzümige, meyli eng yuqiri menseptiki padishahqa bolsun yaki u teyinligen hoquqdarlarga bolsun boysununglar. Chünki bu hoquqdarlar [padishah] teripidin yaman ish qilghuchilarni jazagha tartish, yaxshi ish qilghuchilarni hörmetke sazawer qilish üçün teyinlen'gendur. **15** Chünki Xudaning iradisi shundaqki, yaxshi emelliringlar bilen nadan ademlerning orunsiz shikayetlerini tuwaqlashtur. **16** Siler erkin-azad bolghininglar bilen, bu erkinlikinglarni yamanliq qilishning bahanisi qiliwalmanglar, belki Xudaning quli süpitide bolup, **17** Barliq insanlarni hörmetlenglar, [étiqadchi] qérindashliringlarga méhir-muhebbet körsitinglar, Xudadin qorqunglar, padishahni hörmetlenglar. **18** Qullar, xojayinliringlarga toluq qorqunch bilen boysununglar — yalghuz méhriban we xush péil xojayinlarchila emes, belki térikkek xojayinlarchimu boysununglar. **19** Chünki eger birsi Xuda aldida pak wijdanliq bolush üçün naheq azab-oqubet chekse hemde bulargha sewr-taqet qilsa, bu Xudani xursen qilidu. **20** Chünki eger siler gunah ötküzüp, tégishlik urulghininglarda, uninggha berdashliq

bersenglar, buning maxtan'ghudek némisi bar! Lékin yaxshi ishlarni qilib azab-oqubet cheksenglar hemde uninggha berdashliq bersenglar, u Xudani xursen qilidu. **21** Chünki siler del shuninggha chaqirildinglar. Chünki Mesihmu siler üçün azab-oqubet chékip, silerni Özining izidin mangsun dep, silerge ülgé qaldurdi; **22** «U gunah sadir qilib baqmighan, Uning aghzidin héchqandaq aldanchilik-yalghanchiliqmu tépilmaz». **23** U haqaretlen'ginide, til qayturmaytti. Azab-oqubet chekkende, U héch tehdit salmaytti; eksiche, Özini adil höküm chiqarghuchining qollirigha tapshuratti. **24** U Özi bizning gunahqa nisbeten ölüp, heqqaniylıqqa nisbeten yashishimiz üçün yaghach tüwrükte gunahlırimizni zimmisige aldi; siler Uning yariliri bilen shipa taptinglar. **25** Chünki burun siler qoylardek yoldin ézip ketkensiler, lékin hazir jéninglarning padichisi hem yétekchisining yénigha qaytip keldinglar.

3 Shuninggha oxshash, i ayallar, siler erliringlarga boysununglar. Shundaq qilsanglar, hetta söz-kalamgha itaet qilmaydighan erler bolsa, öz ayalining bu pezilididin tesirlinip, ixlasmelik bilen ötküzgen pak yürüş-turushinglarga qarap, gep-sözsizla qayıl qilinidu. **3** Güzellikinglar sirtqi körünüştin, yeni alahide örüwalghan chéchinglar we taqighan altun zibu-zinnetlerdin yaki ésil kiyimlerden bolmisun, **4** belki «qelbinglardiki özünglar», yeni mömin we tinch rohtin bolghan chirimas güzelliktin bolsun; bundaq [güzellik] Xudaning aldida intayin qimmetliktur. **5** Chünki burunqi chaghlarda, Xudagha ümidini baghlıghan ixlasmen ayallar del mushundaq [güzellik bilen] özlirini zinnetlep, erlirige itaet qilatti. **6** Del mushundaq yolda Sarah Ibrahimni «ghojam» dep atap, uning sözlirige boysunatti. Silér héchqandaq weswesilerdin qorqmay ishlarni durus qilsanglar, silermu [Sarahning] perzentliri bolghan bolisiler. **7** Shuninggha oxshash, ey erler, silermu ayalliringlar bilen turushta, ularni ayal kishiler bizdin ajiz bendiler dep bilip ularni chüshinip yétinglar; siler ular bilen [Xuda]

shapaet qilghan hayatqa orta q mirasxor bolup, ularni hörmét qilinglar. Shundaq qilsanglar, dualiringlar tosalghugha uchrımaydu. **8** Axirida, hemminglar bir niyet bir meqsette, bir-biringlarga hemderd bolup, bir-biringlarni qérindashlarche söyünglar, ich-baghri yumshaq we kemter bolunglar. **9** Yamanlıqqa yamanlıq, ahanetke ahanet bilen emes, eksiche, bext tileshe bilen jawab qayturunglar. Chünki siler del bu ishqa chaqirilghansiler; shuning bilen özünglar bextke mirasxor bolisiler. **10** Chünki [muqeddes yazmilarda yézilghinidek]: — «Kimki hayatni söyüp, yaxshi kün körgüchi bolay dése, Tilini yamanlıqtin tartsun, Lewliri mekharlıqtin néri bolsun; **11** Yamanlıqtin özini tartip, Güzel emellerni qilib yürsun; Aman-xatirjemlikni izdep, uni qoghap yürsun. **12** Chünki Perwerdigarning közi heqqaniylarning üstide turidu, Uning qulıqi ularning iltıjalirigha ochuq turidu; Lékin Perwerdigarning yüzi rezillik yürügüzgüchilerge qarshi turidu». **13** Eger siler daim yaxshi ishlarni qilishqa intilsenglar, kim silerge yamanlıq qılar? **14** Lékin hetta heqqaniylıq yolida azab-oqubet cheksenglarmu, oxshashla bextliksiler! Lékin ularning wehimisidin qorqmanglar we alaqqade bolmanglar; **15** belki qelbinglarda Reb Mesihni hemmidin üstün dep bilinglar; silerde bolghan ümidning sewebini sorighanlarga mömin-mulayimlıq we ixlalıq bilen jawab bérishke hemishe teyyar turunglar. **16** Herdaim wijdaninglarni pak tutunglar; shuning bilen silerge «yamanlıq qilghuchilar» dep töhmet qilghanlar silerning Mesihde bolghan peziletlik yürüş-turushunglarni körüp, özliri qilghan töhmetlerden xijil bolsun. **17** Chünki Xudaning iradisi shundaq bolsa, yaxshılıq qilghininglar üçün azab-oqubet cheksenglar, bu yaman ish qilghininglar tüpeylidin azab-oqubet chekkininglardin ewzel, [elwette]. **18** Chünki Mesih bizni Xuda bilen yarashıturush üçün, yeni Heqqaniy Bolghuchi heqqaniy emeslerni dep, birla qétimliq azab-oqubet chekti; gerche U ten jehette öltürülgen bolsimu, lékin rohta janlanduruldi; **19** shuning bilen U solap qoyulghan rohlarning yénigha mushu rohiy

hayatliqi bilan béríp, [Özining bu ghelebisini] jakarlidi. **20** [solap qoyulghan] bu rohlar burunqi zamanda, yeni Nuh [peyghember]ning künliride, kéme yasiliwatqan mezigilde Xuda sewrchanliq bilen [kishilerning towa qilishini] kütkinide, Uninggha itaetsizlik qildi. Peqet shu kémige kirgen birqanchisi, yeni jemiý sekkiz jan su arqiliq qutquzuldi. **21** Mana bu «sugha chömüldürüş»ning béshariti bolghan. Emdi chömüldürüş — bedenning kirdin tazilinishi emes, belki ademning pak wijdan bilen Eysa Mesihning tirildürülüşini arqiliq Xudadin tiligen telipi — bizni hazir qutquzuwatidu. **22** (Mesih [tirilip] ershke chiqip, perishtiler, barliq rohiy hoquqdarlar we küchlükler Uninggha bosunduruldi we u Xudaning ong yénida turmaqta).

4 Emdi Mesih ténide azab-oqubet chekkeniken, silermu shundaq irade bilen özünglarni qorallandurunglar. (chünki [Xuda yolida] öz ténide azab-oqubet chekken kishi gunahtin qol üzgen bolidu; **2** undaq kishi ténide qalghan hayatini yene insaniy neps-heweslerge bérilish bilen emes, belki Xudaning iradisige muwapiq ötküzidu). **3** Chünki künlirimizni yat ellik étiqadsizlarning iradisige emel qilish bilen, yeni hertürlük buzuqchiliq-shehwaniylik, neps-hewesler, haraqkeshlik, eysh-ishret, meyxorluq we yirginchlik butpereslikler ichide ötküzginimiz emdi kupaye qilar! **4** Bu ishlarda ular silerning ulargha hemrah bolup shundaq iplasliqqa yügürmigenliklirlargha ejebninip, silerni haqaretlimekte. **5** Ular hamam hem tiriklerni we ölgenlerni soraq qilishqa teyyar Turghuchigha hésab bermey qalmaydu. **6** Shunga del shu sewebtin, ölgenler ette yashawatqan insanlar [soraq qilindighan]dek soraq qilinip, Xudagha nisbeten rohta yashisun dep, ularghimu xush xewer yetküzilgen. **7** Emdi barliq ishlarning axirlashidighan küni yéqinlashmaqta; shunga, salmaq bolunglar we dua qilishqa segek turunglar. **8** Lékin hemmidin muhimi, bir-biringlarga qizghin méhir-muhebbette turuwéringlar. Chünki «méhir-muhebbet nurghunlighan gunahlarni yapar». **9** Bir-biringlardin aghrinmay özara

méhmandost bolunglar. **10** Xuda teripidin herbiringlarga ata qilin'ghan iltipatqa binaen, uning hertereplik méhri-shepqitini kishilerge yetküzidighan yaxshi ghojidarlar süpitide, bu iltipat bilen bir-biringlarga xizmet qilinglar. **11** Kim söz qilsa, u Xudaning kalam-bésharetliniri yetküzgüchi süpitide sözlisun. Kim bashqilargha xizmet qilsa, u Xuda ata qilghan küch-qudriti bilen xizmet qilsun. Shundaq bolghanda, Xuda hemme ishta Eysa Mesih arqiliq ulughlinidu. Barliq shan-sherep we küch-qudret Uninggha ebedil'ebedgiche mensuptur, amin! (aiñon q165) **12** Söyümlüklirim, otluq sinaqning béshinglarga chüshkenlikige qarap, ajayib ishqa yoluqup qalдим, dep heyran qalmanglar. **13** Belki, Mesihning azab-oqubetlirige qandaq ortaqlar bolghan bolsanglar, siler shundaq shadlininglar. Shuning bilen Uning shan-sheripi ayan qilin'ghinida, silermu yayrap shadlinisiler. **14** Siler Mesihning nami tüpeylidin haqaretke uchrisinglar, bextlik bolisiler! Chünki shan-sherepning Rohi, yeni Xudaning Rohi wujudunglarga chüshken bolidu. **15** Aranglardin birining azab-oqubet chékishi hergizmu qatil, oghri, rezil yaki chépilghaq bolush sewebidin bolmisun. **16** Biraq chekken azab-oqubiti «Mesihiy» dep atalghanliqi sewebidin bolsa, u buningdin nomus qilmisun; eksiche, mushu nam [bilen] [atalghanliqi] üçün Xudagha medhiye oqusun. **17** Chünki soraqning bashlinidighan waqti-saiti keldi; soraq aldi bilen Xudaning öyidikiliridin bashlinidu; we eger biz bilen bashlansa, u halda Xudaning xush xewirige qulaq salmighanlarning aqiwiiti néme bolar? **18** [Del] [muqeddes yazmilarda yézilghinidek]: — «Eger heqqaniylarning qutquzulushi tes bolsa, Ixlassizlar hem gunahkarlarning aqiwiiti qandaq bolar?» **19** Shuning üçün, Xudaning iradisi bilen azab-oqubet chekkenler yaxshi emellerni dawam qilip, jénini wediside turidighan Yaratquchigha amanet qilip tapshursun.

5 Emdi men aranglardiki aqsqaqallardin (Mesihning azab-oqubetlirining guwahchisi, namayan qilindighan shan-sherepke nésip bolghuchi we silerge oxshash bir aqsqaqal

süpitide) shuni ötüinimenki, **2** — Xudaning bilen bille tallan'ghan Babilda turuwatqan silerning aranglardiki padisini obdan béqinglar; jamaet we oghlum Markustin silerge salam. **14** ulargha yétekchilik xizmitide bolup, uni Bir-biringlar bilen méhribanlarche söyüshüp mejburen emes, belki ixtiyaren zimminglarga salamlishinglar. Silerge, yeni Mesihde bolghan élinglar; pul-dunya üçhün emes, belki hemminglarga amanliq-xatirjemlik yar xushalliq bilen qilinglar. **3** Xudaning padisigha bolghay!

ghojining öz teelluqatlrigha bolghinidek bolmay, belki ulargha ülgé bolunglar. **4** Shundaq qilsanglar, Bash Padichi ashkare bolghanda, menggü tozumas shan-sherep tajigha érishisiler. **5** Ey yashlar, chonglarga boysununglar. Shuningdek, hemminglar bir-biringlarga nisbeten kichik péilliqlari üstünlargha oriwélinglar. Chünki: «Xuda tekebburlarga qarshidur, lékin mömin-kemterlerge shepset qilidu». **6** Özünglarni Xudaning qudretlik qoli astida töwen tutunglar. Shundaq qilsanglar, waqti-saiti kelgende Xuda silerni yuqiri kötüridu; **7** Barliq ghem-qayghuliringlarni Uning üstige tashlap qoyunglar. Chünki U silerning ghéminglarni qilidu. **8** Özünglarni hoshyar we segek tutunglar. Chünki düshmininglar bolghan Iblis xuddi hörkirewatqan shirdek, yutqudek birsini izdep qatrap yürmekte; **9** siler étiqadlinglarda ching turup uninggha qarshi turunglar. Chünki bilisilerki, pütün dunyadiki qérindashliringlarmu oxshash azab-oqubetlarning tügishigüche chidawatidu. **10** Emma silerni Mesih Eysa arqiliq Özining menggülük shan-sheripige chaqirghan, pütkül méhir-shepsetning Igisi bolghan Xuda azraqqine waqit azab-oqubet chekkininglardin kéyin, Özi silerni eslige keltürüp, des turghuzup, mustehkem we ulgha békitilgende tewrenmes qilidu. (aiōnios g166) **11** Uninggha [barliq] shan-sherep we küch-qudret ebedil'ebed mensup bolghay, amin! (aiōn g165) **12** Men bu qisqighina xetni yézip, özüim sadıq qérindishim dep bilidighan Silwanusning wasitisi bilen silerge yollidim. Ushbu xetni yézishimning meqsiti, silerge jékileshe we silerni righbetlendürüsh, shundaqla Xudaning heqiqiy méhir-shepsetining ene shundaq ikenlikige guwahliq bérishtin ibarettur. Bu méhir-shepsette ching turunglar. **13** Siler

Pétrus 2

1 Eysa Mesihning quli we rosuli bolghan menki Siméon Pétrustin Xudayimiz we Qutquzghuchimiz Eysa Mesihning heqqaniyliqi arqiliq biz bilen oxshash qimmatlik bir étiqadqa muyesser qilin'ghanlarga salam! **2** Siler Xudani we Rebbimiz Eysani chongqur tonughanséri, méhir-shepget we xatirjemlik silerge hessilep ashqay! **3** Bu [duayimning] asasi — biz bizni Özining shan-sheripi we ésil peziliting tesiri arqiliq Chaqirghuchini chongqur tonughanliqimiz üçün, Uning ilahiy küch-qudriti hayatimizgha we ixlasmelikte méngishimizgha kéreklik bolghan hemmini ata qildi. **4** U mushu peziletleri arqiliq bizge qimmatlik, eng ulugh wedilerni berdi, bular bilen siler bu dunyadiki hawayi-heweslerdin bolghan iplasliqtin qutulup, Xudaliq tebietke ortaq nésip bolalaysiler. **5** Del mushu sewebtin, siler pütün küchünglar bilen étiqadlarningha ésil peziletini, ésil pezilitinglarga bilimni, **6** bilimlarningha temkinlikni, temkinliklarningha chidamliqni, chidamliqlarningha ixlasmelikni, **7** ixlasmeliklarningha qérindashliq méhribanliqni, qérindashliq méhribanliqlarningha méhir-muhabbetni körsitishni qoshushqa intilinglar. **8** Chünki bu xususiyetler silerde bar bolsa, shundaqla éship bériwatqan bolsa, bular silerni Rebbimiz Eysa Mesihni chongqur tonushqa [intilishte] ish-emelsiz we méwisiz qaldurmaydu. **9** Emme eger birside bular kem bolsa, u kor ademdur — u burnining uchinila körelydighan, ilgiriki gunahliridin pak qilin'ghinini untugan bolidu. **10** Shuning üçün, i qérindashlar, siler [Xuda teripidin] chaqirilghanliqlarni, shundaqla tallan'ghanliqlarni jezmleshtürüshke intilinglar. Shundaq qilsanglar, héchqachan téyilip ketmeysiler. **11** Shundaq bolghanda Rebbimiz we Qutquzghuchimiz Eysa Mesihning menggülük padishahliqidimu qizghin qarshi élinisiler. (aiōnios g166) **12** Shunga, gerche siler bu ishlarni bilgen bolsanglarmu, shundaqla bizge ige qilin'ghan heqiqette musthekmen'gen bolsanglarmu, men

yenila herdaim bu ishlarni ésinglarga salmaqchimen. **13** Derweqe, men mushu chédirimda bolsamla, bularni seminglarga sélip, silerni oyghitip turushni layiq körimen. **14** Chünki Rebbimiz Eysa Mesihning burun manga ayan qilghinidek, méning bu chédirim pat arida uchamdin séliwétiledighanliqini bilip turuptimen. **15** Berheq, men silerning bu ishlarni men bu dunyadin ketkinimdin kéyinmu herwaqit ésinglarga keltürüshünglar üçün küchümning bariche intilimen. **16** Chünki biz silerge Rebbimiz Eysa Mesihning küch-qudriti we hazir bolushini uqturghinimizda hergizmu hiyligerliktin oydurup chiqilghan riwayetlerge egeshmiduq, belki biz Uning heywetlik shan-shöhritige öz közimiz bilen guwahchimiz. **17** Chünki U muqeddes taghda Xuda'Atidin shan-shöhret we ulughluqqa érishkende, ashu ulugh shan-shereplik yerdin: «Bu Méning söyümlük Oghlum, Men Uningdin xursenmen» dégen shundaq zor bir awaz Uninggha yetküzülüp anglandi. **18** Muqeddes taghda biz Uninggha hemrah bolup bille turghan bolghachqa, ershtin bu awaz anglan'ghinida bizmu öz quliqimiz bilen uni angliduq. **19** Uning üstige hemmimizde peyghemberler yetküzgen tolimu ishenchlik bésharetlik söz-kalam bardur; siler tang süzülgüche, tang yultuzi qelbinglarni toluq yorutquche bu söz-kalamgha qulaq salsanglar, yaxshi qilghan bolisiler (bu söz-kalam xuddi qarangghuda chaqnap turidighan chiraghqa oxshashtur). **20** Shuni hemmidin muhim dep bilishinglar kérekki, muqeddes yazmildiki héchqaysi wehiy peyghemberlerning öz chüshenchisi boyiche yetküzülgen emes. **21** Chünki héchqandaq wehiy-bésharet insanlarning iradisidin kelgen emes, u belki Xudaning muqeddes ademliiri Muqeddes Roh teripidin yétekinip, Uning türkisi bilen éytqan söz-kalamdur.

2 Lékin burun xelq ichide saxta peyghemberler chiqqan, shuningdek aranglardimu saxta telim bergüchiler meydan'gha chiqidu. Ular soqunup kirip, halaketke élip baridighan bid'et telimlarni aranglarga astirtin kirgüzüp, hetta özlirini hör qilishqa sétiwalghan igisidinmu

ténip, buning bilan öz bëshigha tézla halaket chüshüridu. 2 Nurghun kishiler ularning shermendilikige egiship kétidu, shuningdek ularning sewebidin heqiqet yoli haqaretke uchraydu. 3 Ular achközlükidin oydurma sözler bilan silerni satidighan méli qilidu. Emdi ularning bëshigha xéli burunla békitilgen jaza bikar olturmaydu, ularning halakiti bolsa uxlap yatmaydu. 4 Chünki Xuda gunah sadir qilghan perishtilerni ayap olturmay, belki ularni tehtisaraning hangigha tashlap, soraqqa tartquche zulmetlik qarangghuluqtiki zenjirler bilen solap qoyghan yerde, (Tartaroõ 5020) 5 shundaqla qedimki dunyadikilernimu ayap qoymay, xudasizliqqa bérilgen dunyani topan bilen gherq qilib, peqet heqqaniyliqqa dewet qilghuchi Nuhni bashqa yettisi bilan saqlap qalghan yerde — 6 hemde kéyin Sodom we Gomorra sheherlerini kéyinki dewrlerdiki xudasizliqqa bérilgenlerge ibret bolsun dep békitip, bëshigha külpelik jazani chüshürüp kül qilghan, 7 shuning bilen birge mushu exlaqsizlarning buzuqchiliqliridin yirginip azablan'ghan, heqqaniy bolghan Lutni ular arisidin qutuldurghan yerde — 8 (ene shundaq kishilerning ichide yashighan heqqaniy Lutning heqqaniy qelbi her küni anglighan we körgen itaetsizlikler tüpeylidin azablinatti) 9 emdi shuni körüwalalaymizki, Reb ixlasmenlerni duch kelgen sinaqlardin qandaq qutquzushni we shuningdek heqqaniysizlarni soraq küinigiche jazalinishqa saqlap qoyushni bilidu. 10 Bularning arisidiki öz etlirige egiship pasiq heweslerge bérilgen, shundaqla hoquq igilirige sel qarighanlarning jazasi téximu shundaq bolidu. Mushundaq kishiler hali chong, menmenchilerdur, ular «[rohiy] ulughlar»gha haqaret qilishtin héch qorqmaydighanlardur. 11 Hetta ulardin küch-qudrette üstün turidighan perishtilermu Perwerdigarning aldida bu «[ulughlar]»[ni] haqaret bilen erz qilmaydu. 12 Emma bular xuddi owlinip boghuzlinish üçün tughulghan yawayi eqilsiz haywanlardek kélip, özliri chüshenmeydighan ishlar üstide haqaretlik söz qilidu we shundaqla özlirining halaket ishliri bilen toluq halak bolidu, 13 shundaqla öz heqqaniysizliqigha tushluq jazaning méwisini yeydu. Ular hetta künüzi ochuq-ashkara eysh-ishret qilishnimu lezzet dep hésablaydu; ular [silerge] nomus we dagh keltürüp siler bilen bir dastixanda olturup, öz mekkarliqliridin zoqlinidu. 14 Ularning zinaxorluq bilen tolghan közliri gunah sadir qilishtin üzülmeydu; ular tutami yoq kishilerni éziqturidu; ular qelbini achközlükke köndürgen, lenetke yéqin balilardur! 15 Ular toghra yoldin chetnep, Bosorning oghli Balaamning yoligha egiship ketti. U kishi haram yolda tapqan heqni yaxshi körgüchi idi, 16 lékin u qilghan qebihlikli tüpeylidin tenbihini yédi (zuwansiz éshek insanning awazi bilen sözlep peyghemberning exmiqane ishini tosti). 17 Mana mushundaq kishiler qurup ketken bulaqlar, borandin heydilip yürgen tumanlarga oxshaydu; ulargha menggülük zulmetning qapqarangghuluqida jay hazirlap qoyulghan. (questioned) 18 Chünki ular yalghan-yawidaq yoghan sözler bilen maxtinip, ademning etlik heweslerini qozghitip eysh-ishret ishliri bilen ézitquluq yolida méngiwatqanlardin özlirini yéngila qachurghanlarni azduridu. 19 Ular mushu kishilerge «Silerni erkinlikke érishtürimiz» dep wede qilidu, lékin özliri emeliyette buzuqluqning qulliridur. Chünki adem néme teripidin boysundurulghan bolsa, shuning quli bolidu. 20 Chünki eger ular Rebbimiz we Qutquzghuchimiz Eysa Mesihni tonush arqiliq bu dunyaning pasiqliqliridin qutulup, kéyin shulargha yene baghlinip, boysundurulghan bolsa, ularning kéyinki hali deslep kisidimmu better bolidu. 21 Chünki heqqaniyliq yolini bilip turup, öziye yetküzülgen muqeddes emrdin yüz örügendin köre, bu yolni eslidinla bilmigini ewzel bolatti. 22 Mushu ishenchlik hékmetlik sözler ularda emelge ashurulidu: — «It aylinip öz qusuqini yer» we yene «Choshqa yuyunup chiqipla qaytidin patqaqta éghinar».

3 I söyümlüklirim, hazir silerge bu yéziwatqinim ikkinchi xétimdur. Her ikki xétimde silerning sap könglünglarni oyghitip, shu ishlarni eslitishke intildimki, 2 muqeddes

peyghemberler burun éytqan sözlerge we Rebbimiz hem Qutquzghuchimizning rosulliringlar arqiliq yetküzgen emrige köngül bölüşüglarni ötünimen. **3** Eng muhimi shuni bilishinglar kérekki, künlarning axirida özining hawayi-heweslirining keynige kiridighan, mesxire qilidighan mazaqchilar chiqip: **4** «Qéni, Uning qaytip kélimen dégen wedisi?! Ata-bowilirimiz [ölümde] uxlap qalghandin taki hazirghiche hemme ishlar dunya apiride bolghan waqittiki bilen oxshash halette kétiwatidu» dep mesxire qilishidu. **5** Halbuki, ular eng qedimki zamanda Xudaning sözi bilen asmanlarning yaritilghanliqini we shuningdek yerning sudin chiqqan hem suning wasitisi bilen barliqqa kelgenlikini etey untuydu; **6** shu amillarning wasitiliri bilen shu zamandiki dunya kelkündin gherq bolup yoqaldi. **7** Emma hazirqi asmanlar bilen zémin oxshashla shu söz bilen ixlassiz ademler soraqqa tartilip halak qilindighan ashu künde otta köydürülüşke saqlinip, ta shu künigiche halidin xewer élinip turidu. **8** Emdi i söyümlüklirim, shu ish neziringlardin qachmisunki, Rebge nisbeten bir kün ming yildek we ming yil bir kündeaktur. **9** Reb Öz wedisini [orundashni] (bezilerning «kéchiktürdi» dep oyilghinidek) kéchiktürgini yoq, belki héchkimning halak bolushini xalimay, hemme insanning towa qilishigha kirishini arzulap, silerge kengchilik qilip [waqitni sozmaqta]. **10** Lékin Rebning küni xuddi oghrining kélishidek [kütülmigen waqitta] bolidu. U küni asmanlar shiddetlik güldürligen awaz bilen ghayib bolup, kainatning barliq qurulmiliri shiddetlik otta érip tügeydu; zémin we uningdiki pütkül nersilermu köyüp kétidu. **11** Hemme nerse mana shundaq érip yoqilidighan yerde, siler qandaq ademlerdin bolushunglar kérek? — hayatinglarni pak-muqeddeslikte we ixlasmenlikte ötküzüp, **12** Xudaning künini telmürüp kütüp, u künnig tézrek kélishi üçün intilishinglar kérek emesmu? U künnig kélishi bilen pütün asmanlar otta yoqap tügeydu we kainatning barliq qurulmiliri shiddetlik otta érip tügeydu. **13** Lékin biz bolsaq Uning wedisi boyiche, yéngi asman-zéminni intizarliq bilen kütmektimiz. U yer heqqaniyliqning makanidur. **14** Shuning üçün, ey söyümlüklirim, bu ishlarni kütüwatqanikensiler, [shu tapta] Xudaning aldida nuqsansiz we daghsiz, inaqliq-xatirjemlik ichide hazir bolup chiqishinglar üçün intilinglar. **15** we Rebbimizning sewr-taqitini nijat dep bilinglar, del söyümlük qérindishimiz Pawlusmu özige ata qilin'ghan danaliq bilen bu ishlar toghruluq silerge yazghan; **16** barliq xetliridimu u bu ishlar heqqide toxtilidu. Uning xetliride chüshinish tes bolghan bezi ishlar bar; bu ishlarni telim almighan we tutami yoq kishiler muqeddes yazmilarning bashqa qisimlirini burmilighandek, burmilap chüshendüridu we shuning bilen öz bëshigha halaket élip kélidu. **17** Shuning bilen, i söyümlüklirim, [men éytqan] bu ishlarni aldin'ala bilgenikensiler, bu exlaqsizlarning sepsetliri bilen azdurulup, mustehkem turushunglarni yoqitip qoyushtin hoshyar bolunglar. **18** Eksiche, [Xudaning] méhir-shepqitide hem Rebbimiz we Qutquzghuchimiz Eysa Mesihge bolghan bilishte dawamliq ösünglar. Uninggha hem hazir hem ashu ebed künigiche barliq shan-sherep mensup bolghay! Amin! (aiōn g165)

Yuhanna 1

1 Ezeldin bar bolghüchi, özimiz anglighan, öz közlerimiz tikilip qarighan we qollirimiz bilen tutup silighan hayatliq Kalami toghrisida [silerge bayan qilimiz] **2** (bu hayatliq bizge ayan bolup, biz uni kórdüq. Shuning bilen bu heqte guwahliq bérimiz hemde Ata bilen bille bolup, kéyin bizge ayan bolghan shu menggülik hayatni silerge bayan qilimiz) (aionios q166) **3** — silernimu biz bilen sirdash-hemdemlikte bolsun dep biz körgerlimimizni we anglighanlimimizni silerge bayan qilimiz. Bizning sirdash-hemdemlikimiz Ata we Uning Oghli Eysa Mesih bilendur. **4** Silerning xushalliqinglar tolup tashsun dep, bularni silerge yéziwatimiz. **5** We biz Uningdin anglighan hem silerge bayan qilidighan xewirimiz mana shudurki, Xuda nurdur we Uningda héchqandaq qarangghuluq bolmaydu. **6** Eger biz Uning bilen sirdash-hemdemlikimiz bar dep turup, yenila qarangghuluqta yürsek, yalghan éytqan we heqiqetke emel qilmighan bolimiz. **7** Lékin U Özi nurda bolghinidek bizmu nurda mangsaq, undaqta bizning bir-birimiz bilen sirdash-hemdemlikimiz bolup, Uning Oghli Eysa Mesihning qéni bizni barliq gunahtin paklaydu. **8** Eger gunahimiz yoq dések, öz özimizni aldighan bolimiz hemde bizde heqiqet turmaydu. **9** Gunahlimizni iqrar qilsaq, U bizning gunahlimizni kechürüm qilip, bizni barliq heqqaniysizliqtin pak qilishqa ishenchlik hem adildur. **10** Eger gunah qilmiduq dések, Uni yalghanchi qilip qoyghan bolimiz we Uning söz-kalami bizdin orun almighan bolidu.

2 I eziz balilirim, men silerni gunah sadir qilmisun dep, bu sözlerni yéziwatimen. Mubada birsi gunah sadir qilsa, Atining yénida bir yadremchi wekilimiz, yeni Heqqaniy Bolghuchi Eysa Mesih bardur. **2** U Özi gunahlimiz üçün [jazani kötürgüchi] kafarettur; mushu kafaret peqet bizning gunahlimiz üçünla emes, belki pütkül dunyadikilerning gunahliri üçündür. **3** Bizning uni tonughanliqimizni bilelishimiz — Uning emrlirige emel qilishimizdindir. **4**

«Uni tonuymen» dep turup, Uning emrlirige emel qilmighuchi kishi yalghanchidur, uningda heqiqet yoqtur. **5** Lékin kimki Uning sözige emel qilsa, emdi uningda Xudaning méhir-muhebbiti heqiqeten kamaletke yetken bolidu. Biz özimizning Uningda bolghanliqimizni ene shuningdin bilimiz. **6** «Xudada turup yashaymen» dégüchi bolsa [Eysaning] mangghinidek oxshash méngishi kérek. **7** I söyümlüklirim, silerge [burun anglap baqmighan] yéngi bir emrni emes, belki desleptin tartip siler tapshuruwalghan kona emrni yéziwatimen. Ushbu emr siler burundinla anglap kéliwatqan söz-kalamdur. **8** Lékin yene kélip men silerge yéziwatqinimni yéngi emr [désekmu bolidu]; bu emr Mesihde hem silerdimu emel qilinmaqta, chünki qarangghuluq ötüp ketmekte, we heqiqiy nur alliqachan chéchilishqa bashlidi. **9** Kimdekim özi «nurda yashawatimen» dep turup, qérindishini öch körse, u бүгүн'giche qarangghuluqta turuwatqan bolidu. **10** Qérindishigha méhir-muhebbet körsetken kishi yoruqluqta turmaqta, uningda gunahqa putlashturidighan héchnéme qalmaydu. **11** Lékin qérindishini öch körgen kishi qarangghuluqtidur; u qarangghuluqta mangidu we qeyerge kétiwatqanliqini bilmeydu, chünki qarangghuluq uning közlerini qarighu qiliwetken. **12** Men bularni silerge yéziwatimen, i eziz balilirim, chünki gunahliringlar Uning nami üçün kechürüm qilindi. **13** Men buni silerge yéziwatimen, i atilar, chünki siler Ezeldin Bar Bolghuchini tonudunglar. Men buni silerge yéziwatimen, i yigitler, chünki siler u rezil üstidin ghelibe qildinglar. **14** Men buni silerge yéziwatimen, i eziz balilirim, chünki siler Atini tonudunglar. Men buni silerge yéziwatimen, i atilar, chünki siler Ezeldin Bar Bolghuchini tonudunglar. Men buni silerge yéziwatimen, i yigitler, chünki siler küchlüksiler, Xudaning söz-kalami silerde turidu we siler u rezil üstidinmu ghelibe qildinglar. **15** Bu dunyani we bu dunyadiki ishlarni söymenglar. Herkim bu dunyani söyse, Atining söygüsi uningda yoqtur. **16** Chünki bu dunyadiki barliq ishlar, yeni ettiki

hewes, közlerdiki hewes we hayatigha bolghan meghrurluqning hemmisi Atidin kelgen emes, belki bu dunyadin bolghandur, xalas; **17** we bu dunya we uningdiki heweslarning hemmisi ötüp kétidu. Lékin Xudaning iradisige emel qilghuchi kishi menggü yashaydu. (aïñ g165) **18** Eziz balilirim, zamanning axirqi saiti yétip keldi; we siler dejjalning [axir zamanda] kélidighanliqini anglighininglardek, emeliyette bolsa hazirning özdila nurghun dejjallar meydan'gha chiqti; buningdin zamanning axirqi saiti bolup qalghanliqi bizge melum. **19** Ular arimizdin chiqti, lékin ular eslide bizlerdin emes idi. Chünki eger bizlerdin bolghan bolsa, arimizda turiwergen bolatti. Lékin ularning héchqaysisining eslide bizdikilerdin bolmighanliqi pash qilin'ghanliqi üçün ular arimizdin chiqip ketti. **20** Halbuki, siler bolsanglar Muqeddes Bolghuchidin kelgen mesihligüchi Rohtin nésip boldunglar we shuning üçün siler hemme ishni bilisiler. **21** Silerge bu xetni yizishimdiki seweb, silerning heqiqetni bilmigenlikinglar üçün emes, belki heqiqetni bilip, yalghanchiliqning heqiqettin kélip chiqmaydighanliqini bilgenlikinglar üçündür. **22** Emise, kim yalghanchi? Eysaning Mesih ikenlikini inkar qilghuchi kishi bulsa, u yalghanchidur. Ata we Oghulni inkar qilghuchi kishi özi bir dejjaldur. **23** Kimdekim Oghulni ret qilsa uningda Ata bolmaydu. Lékin Oghulni étirap qilsa, uningda Ata bolidu. **24** Siler bolsanglar, burundin anglap kéliwatqininglarni özünglarda dawamliq turghuziwéringlar. Burundin anglap kéliwatqininglar silerde dawamliq turiwerse, silermu dawamliq Oghul we Atida yashawatqan bolisiler; **25** we Uning bizge qilghan wedisi bolsa del shu — menggü hayatliqtur. (aïñios g166) **26** Silerni azdurmaqchi bolghanlarni nezerde tutup, bularni silerge yazdim; **27** Siler bolsanglar, siler Uningdin qobul qilghan mesihligüchi Roh silerde turiwéridu, siler héchkimning ögitishige mohtaj emessiler; belki ene shu mesihligüchi Roh silerge barliq ishlar toghruluq ögitiwatqandek (U heqtur, héch yalghan emestur!) — hem ögetkendek, siler dawamliq Uningda

yashaydighan bolisiler. **28** Emise, i eziz balilirim, dawamliq Uningda turup yashawéringlar. Shundaq qilsanglar, U herqachan qaytidin ayan bolghanda qorqmas bolimiz hem U kelginide Uning aldida héch xijalet bolup qalmaymiz. **29** [Xudaning] heqqaniy ikenlikini bilgenikensiler, heqqaniyliqqa emel qilghuchilarning herbirining uning teripidin tughulghuchi ikenlikinimu bilsenglar kérek.

3 Qaranglar, Ata bizge shundaq chongqur méhir-muhebbet körsetkenki, biz «Xudaning eziz baliliri» dep atalduq — we biz heqiqetenmu shundaq. Bu dunya shu sewebtin bizni tonup yetmeyduki, chünki bu dunya Uni tonumidi. **2** Söyümlüklirim, biz hazir Xudaning eziz baliliridurmiz; kelgüside qandaq bolidighanliqimiz téxi ochuq ayan qilinmighan. Biraq U [qaytidin] ayan qilin'ghanda, Uninggha oxshash bolidighanliqimizni bilimiz; chünki shu chaghda biz Uning eynen Özini körimiz. **3** We [Mesihge] ümid baghlighan herbir kishi U pak bolghandek özini paklimaqtu. **4** Gunah sadir qilghan kishi [Xudaning] qanunigha xilapliq qilghan bolidu. Chünki gunah sadir qilghanliq [Xudaning] qanunigha xilapliq qilghanliqtur. **5** Halbuki, siler Uni gunahlarni élip tashlash üçün dunyagha kélip ayan qilin'ghan we shundaqla Uningda héchqandaq gunah yoqtur, dep bilisiler. **6** Uningda yashawatqan herbir kishi gunah sadir qilmaydu; kimdekim gunah sadir qilsa, Uni körmigen we Uni tonumighan bolidu. **7** Eziz balilirim, héchkimning silerni aldishigha yol qoymanglar. Heqqaniyliqqa emel qilghuchi kishi U heqqaniy bolghinidek heqqaniydur. **8** Lékin gunah sadir qilghuchi Iblistindur. Chünki Iblis elmisaqtin tartip gunah sadir qilip kelmekte. Xudaning Oghlining dunyada ayan qilinishidiki meqset Iblisning emellirini yoqitishtur. **9** Xudadin tughulghuchi gunah sadir qilmaydu; Xudaning uruqi uningda orun alghachqa, u gunah sadir qilishi mumkin emes, chünki u Xudadin tughulghandur. **10** Xudaning baliliri bilen Iblisning baliliri shuning bilen perqliniduki, kimdekim heqqaniyliqqa emel qilmisa we yaki öz qérindishigha méhir-muhebbet körsetmise Xudadin emestur. **11**

Chünki siler desleptin anglap kéliwatqan xewer mana del shuki, bir-birimizge méhir-muhabbet körsitishimiz kérektur. **12** U u rezildin bolghan, inisini öltürgen Qabilgha oxshash bolmasliqimiz kérek; u némishqa inisini qetl qildi? Uning özining qilghanliri rezil, inisining qilghanliri heqqaniy bolghanliqi üçün shundaq qilghan. **13** Shunga, i qérindashlar, bu dunya silerni öch körse, buninggha heyran qalmanglar. **14** Biz qérindashlarni söygenlikimizdin, ölümün hayatligha ötkenlikimizni bilimiz. Öz qérindishini söymigüchi téxi ölümde turuwatidu. **15** Qérindishigha öchmenlik qilghan kishi qatildur we héchqandaq qatilda menggülik hayatning bolmaydighanliqini bilisiler. (aiōnios q166) **16** Biz shuning bilen méhir-muhabbetning néme ikenlikini bilimizki, u biz üçün Öz jénini pida qildi; shuningdek bizmu qérindashlirimiz üçün öz jénimizni pida qilishqa qerzdardurmiz. **17** Emma kimki bu dunyada mal-mülki turup, qérindishining mohtajliqini körüp turup, uninggha köksi-qarnini achmisa, bunda qishide nedimu Xudaning méhir-muhabbiti bolsun? **18** Eziz balilirim, söz bilen we til bilen emes, belki emelde we heqiqette méhir-muhabbet körsiteyli. **19** Biz shundaq ishlar bilen özimizning heqiqettin bolghanliqimizni bileleyimiz we [Xudaning] aldida qelbimizni xatirjem qilalaymiz. **20** Shundaqtimu, mubada qelbimiz bizni yenila eyblise, Xuda yenila qelbimizdin üstün we hemmini bilgüchidur. **21** Söyümlüklirim, eger qelbimiz bizni eyiblimise, Xudaning aldida yüreklik turimiz **22** we shundaqla Uningdin némini tilisek shuninggha érisheleymiz; chünki biz Uning emrlirige emel qilip, Uni xursen qilidighan ishlarni qilimiz. **23** We Uning emri shuki, uning Oghli Eysa Mesihning namigha étiqad qilishimiz hemde Uning bizge tapilighinidek bir-birimizge méhir-muhabbet körsitishimizdin ibarettur. **24** Uning emrlirige emel qilidighan kishi [Xudada] yashaydighan we [Xudamu] uningda yashaydighan bolidu. Emdi Xudaning bizde yashaydighanliqini bilginimiz bolsa, U bizge ata qilghan Rohtindur.

4 Söyümlüklirim, herbir [«wehiy qilghuchi»] rohlarning hemmisigila ishiniwermenglar, belki bu rohlarning Xudadin kelgen-kelmigenlikini perqlendürüş üçün ularni sinanglar. Chünki nurghun saxta peyghemberler dunyadiki jay-jaylarga peyda boldi. **2** Xudaning Rohini mundaq perqlendüreleysiler: Eysani, yeni dunyagha insaniy tende kelgen Mesihni étirap qilghuchi herbir roh Xudadin bolidu; **3** we dunyagha insaniy tende kelgen Eysa Mesihni étirap qilmaydighan roh Xudadin kelgen emes. Bundaqlarda eksiche dejjalning rohi ishleydu; siler bu rohning kélidighanliqi toghruluq anglighanidinglar we derweqe u hazir dunyada peyda boldi. **4** Ey eziz balilirim, siler bolsanglar Xudadin bolghansiler we ularning üstidin ghalib keldinglar; chünki silerde Turghuchi bu dunyada turghuchidin üstündür. **5** Ular bolsa bu dunyagha mensup; shunga ular bu dunyaning sözlirini qilidu we bu dunyadikiler ulargha qulaq salidu. **6** Biz bolsaq Xudadin bolghanmiz; Xudani tonughan kishi bizning sözlirimizni anglaydu. **7** Xudadin bolmighan kishi bolsa bizning sözlirimizni anglamaydu. Mana buningdin Heqiqetning Rohi bilen ézitquluqning rohini perq ételeymiz. **7** I söyümlüklirim, bir-birimizge méhir-muhabbet körsiteyli; chünki méhir-muhabbetning özi Xudadindur we méhir-muhabbet körsatküchining herbiri Xudadin tughulghan bolidu we Xudani tonuydu. **8** Méhir-muhabbet körsetmigüchi kishi Xudani tonumighan bolidu; chünki Xuda Özi méhir-muhabbettur. **9** Xudaning méhir-muhabbiti bizde shuning bilen ashkara boldiki, Xuda bizni Uning arqiliq hayatqa érishsun dep birdinbir yégane Oghlini dunyagha ewetti. **10** Méhir-muhabbet del shuningdin ayanki, bizlarning Xudani söyginimiz bilen emes, belki U Özi bizni söyüp gunahlirimizning jazasini kötürgüchi kafaret bolushqa Öz Oghlini ewetkini bilen ayandur. **11** I söyümlüklirim, Xuda bizge shu qeder méhir-muhabbet körsetken yerde, bizmu bir-birimizge méhir-muhabbet körsitishke qerzdardurmiz. **12** Héchkim héchqachan Xudani körgen emes;

lékin bir-birimizge méhir-muhabbet körsetsek, Xuda bizde yashaydu we uning méhir-muhabbiti bizde kamaletke yetken bolidu. **13** Biz bizning Uningda yashawatqanliqimizni we Uning bizde yashawatqanliqini shuningdin bilimizki, U Öz Rohini bizge ata qilgan. **14** Biz shuni körgen we shundaqla shuninggha guwahliq bérimizki, Ata Oghulni dunyagha qutquzghuchi bolushqa ewetti. **15** Eger kimdekim Eysani Xudaning Oghli dep étirap qilsa, Xuda uningda, umu Xudada yashaydu. **16** Biz bolsaq Xudaning bizge bolghan méhir-muhabbitini tonup yettuq, shundaqla uninggha tolimu ishenduq. Xuda Öz méhir-muhabbettur we méhir-muhabbette yashighuchi kishi Xudada yashaydu, Xudamu uningda yashaydu. **17** Mushundaq bolghanda, méhir-muhabbet bizde mukemmellishidu; shuning bilen biz soraq künide xatirjem-qorqmas bolalaymiz. Chünki Eysa qandaq boluwatqan bolsa bizmu hazir bu dunyada shundaq boluwatimiz. **18** Méhir-muhabbette qorqunch yoqtur; kamil méhir-muhabbet qorqunchni heydep yoqqa chiqiridu. Chünki qorqunch Xudaning jazasi bilen baghlinishliqtur; qorqunchi bar kishi méhir-muhabbette kamaletke yetküzülgén emestur. **19** Biz méhir-muhabbet körsitimiz, chünki Xuda aldi bilen bizge méhir-muhabbet körsetti. **20** Eger birsi «Xudani söyimen» dep turup, qérindishigha öchmenlik qilsa, u yalghanchidur. Chünki köz aldidiki qérindishini söymigen yerde, körtüp baqmighan Xudani qandaqmu söysun? **21** Shunga bizde Uningdin: «Xudani söygen kishi qérindishinimu söysun» dégen emr bardur.

5 Eysaning Mesih ikenlikige ishen'gen herbir kishi Xudadin tughulghan bolidu; we tughdurghuchi [Atini] söyidighan herbir kishi Uningdin tughulghuchinimu söyidu. **2** Biz özimizning Xudaning balilirini söyidighanliqimizni shuningdin bilimizki, Xudani söyüp, Uning emrlirige emel qilishimizdindur. **3** Xudani söyüş Uning emrlirige emel qilish démeqtur; we Uning emrliride turmaq éghir ish emestur. **4** Chünki Xudadin tughulghanlarning hemmisi bu

dunya üstidin ghelibe qilidu; we dunyaning üstidin ghelibe qilghuchi küch — del bizning étiqadimizdur. **5** Bu dunyaning üstidin ghelibe qilghuchi zadi kimler? Peqet Eysani Xudaning Oghli dep étiqad qilghuchilar emesmu? **6** U bolsa su we qan arqiliq kelgen zat, yeni Eysa Mesihdur; Uning kélishi peqet su bilenla emes, belki qan bilenmu idi. We bu ishlargha guwahliq bergüchi bolsa Rohtur, chünki Roh Öz étiqad qiltur. **7** Chünki Uning toghruluq üç guwahliq bergüchi bar: — **8** bular Roh, su we qandin ibarettur. Bu üçining [guwahliqi] birdur. **9** Eger biz insanlarning guwahliqini qobul qilsaq, Xudaning guwahliqi bularningkidin üstündür. Xuda Öz Oghli toghrisida shundaq guwahliq bergen — **10** (Xudaning Oghligha étiqad qilghan kishining ichide shu guwahliq bardur; biraq Xudagha ishenmigen kishi Uni yalghanchi qilghan bolidu, chünki U Xudaning Öz Oghlini test qilghan guwahliqigha ishenmigen) **11** guwahliq del shudurki, Xuda bizge menggülük hayatni ata qildi we bu hayatliq Uning Oghlidur. (aiñios g166) **12** Shunga Oghulgha ige bolghan kishi hayatliqqa ige bolghan bolidu; Xudaning Oghligha ige bolmighan kishi hayatliqqa ige bolmighan bolidu. **13** Men bularni Xudaning Oghlining namigha étiqad qilghan silerge silerning menggülük hayatqa ige bolghanliqlarni bilishinglar üçün yazdim. (aiñios g166) **14** We bizning Uninggha bolghan toluq ishench-xatirjemlikimiz shundaqki, Uning iradisige muwapiq herqandaq bir ishni tilisek, U bizni anglaydu. **15** Uni hernéme tiliginimizni anglaydu dep bilgenikenmiz, duayimizda Uningdin tiliginimizge érishtuq, dep bilimiz. **16** Birsi qérindishining ölümge mehkum qilmaydighan bir gunah sadir qilghanliqini körse, uning üçün dua qilsun; we Xuda ölümge mehkum qilmaydighan gunah sadir qilghanlar üçün uninggha hayatliq ata qilidu. Ölümge mehkum gunahmu bardur. Uning toghrisidin tilisun, démeymen. **17** Hemme heqqaniyetsizlik gunahtur; we ölümge mehkum qilmaydighan gunahmu bar. **18** Xudadin tughulghuchining gunah sadir qilmaydighanliqini bilimiz; chünki eslide Xudadin tughulghan Zat bundaq kishini

qoghdap qalidu we ashu rezil uninggha tégelmeydu. **19** Emdi özimizning Xudadin bolghanliqimiz özimizge melum; emma pütkül dunya bolsa u rezilning ilkididur. **20** Yene bizge melumki, Xudaning Oghli dunyagha keldi we Heqiqiy Bolghuchini tonushimiz üçün könglimizni yorutti; we biz Heqiqiy Bolghuchining Özide, yeni Uning Oghli Eysa Mesihde yashawatimiz. U bolsa heqiqiy Xuda we menggülük hayatliqtur! (aiōnios g166) **21** Eziz balilirim, özünlarni herqandaq butlardin saqlanglar.

Yuhanna 2

1 ² Menki aqsaqaldin [Xuda teripidin] tallan'ghan xanimgha we uning eziz balilirigha salam! Men silerni heqiqette söyimen we yalghuz menla emes, yene heqiqetni tonughanlarning hemmisi bizde yashawatqan we shundaqla ebedgiche bizge yar bolidighan heqiqetni dep silerni söyidu. (aïñ g165) **3** Xuda'Atidin we Atining Oghli Reb Eysa Mesihdin shapaet, rehim-shepget we xatirjemlik silerge heqiqet we méhir-muhebbet ichide bolghay! **4** Baliliringning arisida biz Atidin emr tapshuruwalghandek heqiqette mangghanlarni körginim üçün intayin xursen boldum. **5** Emdi, hörmetlik xanim, men sendin bir-birimizge méhir-muhebbet körsiteyli, dep ötünimen. Méning sanga yézip ötün'ginim yéngi bir emr emes, belki desleptin tartip bizde bar emrdur **6** (méhir-muhebbet shuki, uning emrlirige emel qilip méngishtur). Mana bu emr siler burundin tartip anglap kéliwatqandek, uningda méngishinglar üçün silerge tapilan'ghandur. **7** Chünki nurghun aldamchilar dunyaning jay-jaylirida chiqti. Ular Eysaning dunyagha insaniy tende kelgen Mesih ikenlikini étirap qilmaydu. Bundaqlar del aldamchi we dejjaldur. **8** Biz we özünglar singdürgen ejirni yoqitip qoymay, belki toluq in'amgha ige bolushunglar üçün, özünglarcha agah bolunglar. **9** Kimki Mesihning telimidin halqip chiqip, uningda ching turmisa, Xuda uninggha ige bolmaydu. Lékin Uning telimide ching turghuchi bolsa, Ata hem Oghul uninggha ige bolidu. **10** Eger birsi Uning telimini élip kelmey silerning yéninglarcha kelse, uni öyünglarcha bashlimanglar hem uninggha salammu bermenglar. **11** Chünki undaq ademme salam bergen kishi uning rezil emellirige shérik bolghuchidur. **12** Silerge pütidighan yene köp sözlirim bar idi; lékin qeghez bilen siyahni ishletkendin köre, xushalliqimizning tolup téshishi üçün yéninglarcha béríp didar körüshüp sözlishishni arzu qilimen. **13** Xuda teripidin tallan'ghan hedengning baliliridin sanga salam!

Yuhanna 3

1 Menki aqsaqal özüm heqiqette söygen söyümlük Gayusqa salam! **2** I söyümkük [dostum], jéning güllen'gendek, hemme ishiringning güllinishige we téningning salamet bolushigha tilekdashmen. **3** Qérindashlar kélip, sende bolghan heqiqet toghruluq guwahliq bergende, men intayin bek xushallandim; chünki sen heqiqette dawamliq méngiwatisen. **4** Manga nisbeten, eziz balilirimning heqiqette méngiwatqanliqini anglashtinmu chong xushalliq yoqtur. **5** Söyümlük [dostum], yéninggha barghan qérindashlarga (gerche ular sanga natonush bolsimu) qilghanliringning hemmiside ixlasmenliking ispatlinidu. **6** Ular jamaet aldida séning bu méhir-muhebbiting toghrisida guwahliq berdi. Ularni yene Xudaning yoligha layiq sepirige uzitip qoysang, yaxshi qilghan bolisen. **7** Chünki ular [seperde] yat ellik [étiqadsizlardin] héch néme almay, shu mubarek nam üçün yolgha chiqti. **8** Shunga, heqiqet bilen xizmetdash bolup teng ishligüchi bolush üçün biz shundaqlarni qollap-quwwetlishimizge toghra kélidu. **9** Bu toghruluq jamaetke mektüp yazdim. Lékin ularning arisida özini chong tutup, jamaetke bash bolush temeside bolghan Diotrepes bizni qobul qilmaydu. **10** Shuning üçün men barghanda, uning qilghan eskiliklirini, yeni uning bizning üstimizdin qilghan rezil sözliri bilen gheywitini yüzige salimen; u uningliq bilenla toxtap qalmaydu, yene [seperdiki] qérindashlarni qobul qilmayla qalmay, qobul qilmaqchi bolghanlarnimu tosidu we hetta ularni jamaettin qoghlap chiqiriwatidu. **11** I söyümlük [dostum], yamanliqtin emes, yaxshiliqtin ülge alghin. Yaxshiliq qilghuchi Xudadindur. Yamanliq qilghuchi Xudani héch körmigendur. **12** Démitriusni bolsa hemmeylen, hetta Heqiqetning özi yaxshi guwahliq bérrip teriplaydu. Bizmu uninggha guwahliq bérimiz we guwahliqimizning heqiqet ikenlikini senmu bilisen. **13** Sanga yazidighan yene köp sözlirim bar idi; lékin qelem bilen

siyahni ishletkendin köre, **14** Sen bilen pat arida didar körüşhüshni arzu qilimen; shu chaghda derqemde sözlishimiz. Sanga xatirjemlik yar bolghay! Dostlardin sanga salam. Senmu [u yerdiki] dostlarga isim-famililiri boyiche mendin salam éytqaysen.

Yehuda

1 Eysa Mesihning quli, Yaqupning inisi menki Yehudadin chaqirilganlarga, yeni Xuda'Atimiz teripidin söyülgen, Eysa Mesih teripidin qoghdilip kelgenlerge salam. **2** Silerge rehimdillik, amonliq-xatirjemlik we méhir-muhebbet hessilep ata qilin'ghay! **3** I söyümlüklirim, men esli silerge ortaq behrimen boluwatqan nijatimiz toghrisida xet yézishqa zor ishtiyaqim bolsimu, lékin hazir buning ornigha silerni muqeddes bendilerge bir yolila amanet qilin'ghan étiqadni qolunglardin bermeslikke jiddiy küresh qilishqa jékilep ushbu xetni yazmisam bolmidi. **4** Chünki melum kishiler — iklassiz ademler, xéli burunla munu soraqqa tartilishqa pütülgenler aranglarga suqunup kiriwalghan. Ular Xudaning méhir-shepquitini buzuqluq qilishning bahanisigha aylanduruwalghan, birdinbir Igimiz we Rebbimiz Eysa Mesihdin tan'ghan ademlerdur. **5** Shuning üçün men silerge shuni ésinglarga qaytidin sélishni xalaymenki (gerche siler burun hemme ishlardin xewerlendürülgen bolsanglarmu), burun Reb [Özi üçün] bir xelqni Misirdin qutquzghan bolsimu, ularning ichidiki [Özige] ishenmigenlerni kéyin halak qildi. **6** [We siler shunimu bilisilerki], eslidiki ornida turmay, öz makanini tashlap ketken perishtilerni Reb ulugh [qiyamet] küning soriqighiche menggü kishenlep mudhish qarangghuluqta solap saqlimaqta. (aiōnios g126) **7** Sodom we Gomorra we ularning etrapidiki sheherlerdikilermu shu oxshash yolda, yeni shu [perishtilerge] oxshash uchigha chiqqan buzuqchiliqqa we gheyriy shehwetlerge bérilip ketken, [kéyinki dewrlar] ularning aqiwitidin ibret alsun üçün menggülik ot jazasigha örnek qilinip köydürülgen. (aiōnios g166) **8** Lékin mushu «chüsh körgüchiler» shu oxshash yol bilen ademlerning tenlirininu bulghimaqta, ular hoquq igilirige sel qarighuchilardin bolup, [ershtiki] ulughlarchimu haqaret qilishmaqta. **9** Lékin hetta bash perishte Mikailmu Musaning jesiti toghrisida Iblis bilen muzakire qilip talash-tartish qilghanda, uni haqaretlik

sözler bilen eyibleshke pétinalmighan, peqet «Sanga Perwerdigarning Özi tenbih bersun» depla qoyghan. **10** Lékin bu kishiler özliri chüshenmeydighan ishlar üstide kupurluq qilidu. Biraq ular hetta eqilsiz haywanlardek öz tebiitining inkasliiri boyiche chüshen'giniche yashap, shu arqiliq özlirini halak qilidu. **11** Bularning haligha way! Chünki ular Qabilning yoli bilen mangdi, mal-mülkün dep Balaamning azghan yoligha özi attı we ular Korahning asiqliq qilghinigha [oxshash] axir halak bolidu. **12** Ular méhir-muhebbetni tebriklesh ziyapatlirlinglarga héch tartinmay siler bilen bille daxil bolidighan, özlirinila baqidighan xeterlik xada tashlardur. Ular shamallardin heydilip kelgen yamghursiz bulut, yiltizidin qomurup tashlan'ghan, kech küzdiki méwisiz derekler, ikki qétim ölgenler! **13** Ular déngizning dawalghuwatqan, buzghunluq dolqunliri, ular öz shermendichilikini qusmaqta; ular ézip ketken yultuzlar bolup, ulargha menggülik qapqarangghuluqning zulmiti hazirlap qoyulghandur. (aiōn g165) **14** Adem'atining yettinchi ewladi bolghan Hanox bu kishiler toghrisida mundaq bésharet bergen: — «Mana, Reb tümenminglighan muqeddesliri bilen kélidu, **15** U pütkül insanlarni soraq qilip, barliq iklassizlarning iklassizlarচে yürüzgen barliq iklassizqlirigha asasen, shundaqla iklassiz gunahkarlarning Özini haqaretligen barliq esebiy sözlirige asasen ularni eyibke buyruydu». **16** Bu kishiler haman ghotuldap, aghrinip yüridu, öz heweslirining keynige kiridu; aghzida yoghanchiliq qilidu, öz menpeitini közlep bashqilargha xushametchilik qilidu. **17** Lékin, i söyümlüklirim, Rebbimiz Eysa Mesihning rosullirining aldın éytqan sözlirini ésinglarda tutunglarki, **18** ular silerge: «Axir zamanda, özining iklassiz heweslirining keynige kirip, mazaq qilghuchilar meydan'gha chiqidu» dégenidi. **19** Mushundaq kishiler bölgünchilik peyda qilidighan, öz tebiitige egeshken, Rohqa ige bolmighan ademlerdur. **20** Lékin siler, i söyümlüklirim, eng muqeddes bolghan étiqadlarni ul qilip, özünglarni qurup chiqinglar, Muqeddes Rohta dua qilip, **21** ademni

menggülük hayatqa élip baridighan Rebbimiz Eysa Mesihning rehimdillikini telmürüp kütüp, özünglarni Xudaning méhir-muhebbiti ichide tutunglar. (aiōnios g166) 22 Ikkilinip qalghanlarga rehim qilinglar; 23 bezilerni ot ichidin yuluwélip qutulduwélinglar; bezilerge hetta etliridin nijaset chüshüp bulghan'ghan kiyim-kéchikigimu nepretlen'gen halda qorqunch ichide rehim qilinglar. 24 Emma silerni yolda téyilip kétishtin saqlap, échilip-yéyilip Özining shereplik huzurida eyibsiz turghuzushqa Qadir Bolghuchigha, yeni Qutquzghuchimiz birdinbir Xudagha Rebbimiz Eysa Mesih arqiliq shan-sherep, 25 heywet-ulughluq, qudret we hoquq ezeldin burun, hazirmu ta barliq zamanlarchiche bolghay! Amin! (aiōn g165)

Wehiy

1 Bu kitab Eysa Mesihning wehiysi, yeni Xuda Uninggha Öz qul-xizmetkarlirigha yéqin kelgüside yüz bérishi muqerrer bolghan ishlarni körsitishi üçün tapshurghan wehiydur. Mesih buni Öz perishtisini ewetip quli Yuhannagha alametler bilen ayan qildi. **2** Yuhanna bolsa Xudaning söz-kalami hemde Eysa Mesih toghrisidiki guwahliqqa körgenlirining hemmisige guwahliq berdi. **3** Bu bésharetni oqup bergüchi we uning sözlirini anglap, uningda yézilghanlarga itaet qilghuchi bextlikdur! Chünki wehiyning waqti yéqindur. **4** Menki Yuhannadin Asiya [ölkisidiki] yette jamaetke salam! Hazir bar bolghan, ötkendimu bolghan hem kelgüside Kelgüchidin, Uning textining aldidiki yette Rohtin **5** we sadıq Guwahchi, ölümün tunji Tirilgüchi, jahandiki padishahlarıning Hökümrani bolghan Eysa Mesihün silerge méhir-shepquet we xatirjemlik bolghay. Emdi bizni söygüchi, yeni Öz qéni bilen bizni gunahlırimızdin yughan **6** we bizni bir padishahliqqa uyushturup, Öz Atisi Xudagha kahinlar qilghan'gha barlıq shan-sherep we küch-qudret ebedil'ebedgiche bolghay, amin! (aiön g165) **7** Mana, U bulutlar bilen kélidu, shundaqla her bir köz, hetta Uni sanjighanlarmu Uni köridu. Yer yüzidiki pütkül qebile-xelq U seweblik ah-zar kötüridu. Shundaq bolidu, amin! **8** Men «Alfa» we «Oméga», Muqeddime we Xatime Özümürmen, hazir bar bolghan, burunmu bar bolghan hem kelgüsdimu bar Bolghuchidürmen, shundaqla Hemmige Qadirdürmen, deydu Perwerdigar Xuda. **9** Silerning qérindishlar hem siler bilen birge Eysada bolghan azab-oqubet, padishahliq we sewr-taqettin ortaqlar néspdishlar bolghan menki Yuhanna Xudaning söz-kalami we Eysaning guwahliqi wejedin Patmos dégen aralda [mehbus] bolup turup qalghandim. **10** «Rebning küni»de men Rohning ilkige élinishim bilen, keynimdin kanay awazidek küchlük bir awazni anglidim. **11** Bu awaz: «Körighanliringni kitab qilip yaz we uni yette jamaetke, yeni Efesus, Smirna, Pergamum,

Tiyatira, Sardis, Filadélfiye we Laodikiyadiki jamaetlerge ewet» dédi. **12** Manga söz qilghan awazning kimning ikenlikini körmüş üçün keynimge buruldum. Burulghinimda, közüme yette altun chiraghdan **13** we ularning otturisida uchisigha putlirighiche chüshüp turidighan ton kiygen, köksige altun kemer baghlıghan İnsan'oghlıgha oxshaydighan biri köründi. **14** Uning bash-chéchi aq yungdek, hetta qardek ap'aq idi we közliri goya yalqunlap turghan ottek idi. **15** Putliri xumdanda tawlinip parqirighan tuchqa oxshaytti, awazi sharqirap éqiwatqan nurghun sularning awazidek idi. **16** U ong qolida yette yultuz tutqan bolup, aghzidin ikki bisliq ötkür qilich chiqip turatti. Chirayi xuddi quyashning toluqlar küchide parlıghandek yariq idi. **17** Uni körginimde, ayighigha ölüktek yiqildim. U ong qolini üstümge tegküzüp mundaqlar dédi: — Qorqma, Awwalqisi we Axirqisi **18** hemde hayat Bolghuchi Özümürmen. Men ölgenidim, emma mana, Men ebedil'ebedgiche hayattürmen, ölüm we tehtisaraning achquchliri qolumdudur! (aiön g165, Hadës g86) **19** Shuning üçün, körgen ishlarni, hazir boluwatqan ishlarni we bulardin kéyin bolidighan ishlarni yézip qaldur. **20** Sen ong qolunda körgen yette yultuzning we yette altun chiraghdanning siri mana mundaqlar — yette yultuz yette jamaetning elchiliri we yette chiraghdan bolsa yette jamaettur.

2 — Efesustiki jamaetning elchisige mundaqlar yazghin: «Ong qolida yette yultuzni tutup, yette altun chiraghdanning otturisida Mangghuchi mundaqlar deydu: **2** — Séning ejir-emelliringni, tartqan japaliringni hem sewr-taqitingni, rezil ademlerning qilmishlirigha chidap turalmaydighanliqingni, shundaqla rosul bolmisimu özlirini rosul dep atıwalghanlarni sinap, ularning yalghanchi bolghanliqini tonughanliqingnimu bilimen. **3** Shundaqlar, séning sewr-taqet qiliwatqanliqingni, Méning namim wejedin japa-musheqqetke berdashliqlar bergenlikingni emma érinmigenlikingni bilimen. **4** Lékin sanga shu bir étirazim barki, sen özüngdiki deslepki méhir-muhebbettin waz kechting. **5** Shunga qaysi halettin

yiqilip chüshkenlikini ésingge élip towa Rohning jamaetlerge dégenlirini anglisun!
 qilghin, awwalqi emellerni qayta qilghin. Ghelibe qilghuchilar bolsa yoshurup qoyghan
 Bolmisa yéninggha kélimen we towa qilmisang mannadin bérimen we herbirige birdin aq
 chiraghdéningni jayidin yötkiwétimen. 6 Biraq, tash bérimen. Tash üstide yéngi bir isim
 séning shu artuqchiliqning barki, Men Özüm pütüklük bolidu, shu isimni uni qobul qilghan
 nepretlinidighan Nikolas terepdarlirining kishidin bashqa héchkim bilmeydu». 18 —
 qilmishliridin senmu nepretlinisen. 7 Quliqu Tiyyatiradiki jamaetning elchisige mundaq
 barlar Rohning jamaetlerge dégenlirini yazghin: — «Közliri yalqunlighan otqa we
 anglisun! Ghelibe qilghuchilarni Xudaning putliri parqiray tuchqa oxshaydighan Xudaning
 jennitining otturisdiki hayatliq derixining Oghli mundaq deydu: 19 — Séning emellirini,
 méwirliridin yéyishke muyesser qilimen». 8 méhir-muhebbitingni, étiqadigini, ejir-
 — Izmirdiki jamaetning elchisige mundaq xizmitingni we sewr-taqitingni, shundaqla
 yazghin: — «Awwalqisi we Axirqisi, ölgen we hazirqi emellirining awwalqidin éship
 Tirilgüchi mundaq deydu: 9 — Séning azab- chüshüwatqanliqinimu bilimen. 20 Lékin, sanga
 oqubetlirini we namratliqningni bilimen shu bir étirazim barki, özini peyghember
 (lékin sen bay!), Yehudiy emes turup özlirini dep atiwalghan ashu xotun Yizebelge yol
 Yehudiy dewalghan, Sheytanning bir sinagogi qoyuwatisen. U xotun qul-xizmetkarlirimgha
 bolghanlarning töhmetlirininimu bilimen. 10 telim béríp, ularni jinsiy buzuqluq qilishqa
 Aldingda chékidighan azab-oqubetlerdin we butqa atap nezir qilin'ghan göshni
 qorqma. Mana, Iblis aranglardin bezilirlirni yéyishke azdurmaqta. 21 Men uninggha
 sinilishinglar üçün yéqinda zindan'gha towa qilghudek waqit bergenidim, lékin u öz
 tashlitidu. Siler on kün qiynilisiler. Taki buzuqluqigha towa qilishni xalimaydu. 22
 ölgüche sadiq bolghin, Men sanga hayatliq Emdi mana, Men uni [éghir késel] ornigha
 tajini kiydürimen. 11 Quliqu barlar Rohning tashlap yatquzimen we uning bilen zina
 jamaetlerge dégenlirini anglisun! Ghelibe qilghanlar qilmishlirigha towa qilmisa,
 qilghuchilar ikkinchi ölümning ziyinigha hergiz ularnimu éghir azabqa chömdürimen. 23 Uning
 uchrimaydu!». 12 — Pergamumdiki jamaetning perzentlirininimu ejellik késel bilen urimen. Shu
 elchisige mundaq yazghin: — «Ikki bisliq ötkür chaghda, barliq jamaetler niyet-nishanlarni
 qilichi bar Bolghuchi mundaq deydu: 13 — we qelblerni közitip tekshürgüchining
 Men sen olturghan yerni, yeni Sheytanning Özüm ikenlikimni, shundaqla Méning
 texti bolghan jayni bilimen. Shundaqtimu, herbiringlarga qilghan emeliyitinglarga
 sen Méning namimni ching tutup, hetta sadiq yarisha yanduridighanliqimni bilidu. 24 Lékin,
 guwahchim Antipas makaningda, yeni Sheytan Tiyyatiradiki qalghanlarga, yeni bu telimni
 turghan jayda qetl qilin'ghan künlerdimu, qobul qilmighanlar (ularning pikri boyiche,
 Manga qilghan étiqadingdin ténip ketmidig. Sheytanning atalmish «chongqur sirliri»ni
 14 Lékin sanga shu birnechche étirazim barki, ögenmigenler), yeni silerge shuni éytimenki:
 aranglarda Balaamning telimige egeshenlerdin Özünglarda bar bolghanni Men kelgüche ching
 beziler bolmaqta — Balaam bolsa Balaqqa tutunglar. Üstünglarga buningdin bashqa
 Israillarni butqa atap qurbanliq qilin'ghan yükni artmaymen. 26 Ghelibe qilghuchilarga,
 göshni yéyish we jinsiy buzuqluq qilishqa yeni emellirimni axirghiche ching tutqan
 azdurushni ögetkenidi. 15 Shuninggha oxshash, kishilerge bolsa, ulargha pütkül ellerge
 silerning aranglarda Nikolas terepdarlirining hakim bolush hoquqini bérimen. 27 Mana
 telimini tutqanlarmu bar. 16 Shuning üçün, bu Atam Manga bergen hoquqqa oxshash
 towa qil! Undaq qilmisang, yéninggha hoquqtur: — «U ularni tömür kaltek bilen
 téz arida béríp, aghzimdiki qilichim bilen padichidek bashqurup, sapal qachilarni urup
 shulargha hujum qilimen. 17 Quliqu barlar chaqqandek tarmar qilidu». 28 Men uninggha

tang yultuzinimu ata qilimen. **29** Quliqi barlar Rohning jamaetlerge dégenlirini anglisun!»

3 — Sardistiki jamaetning elchisige mundaq yazghin: — «Xudaning yette Rohi we yette yultuzining Igisi Bolghuchi mundaq deydu: — Séning emelliringni we shundaqla «hayat» dégen nam-abruyungning barliqini, lékin emeliyette ölük ikenlikingni bilimen. **2** Shunga, oyghan, séningde bar bolghan, emma öley dep qalghan [xisletliringni] kücheyt; chünki Xudayim aldida emelliringning tügel emeslikini bildim. **3** Uning üçhün [söz-kalamni] qandaq qobul qilip anglighiningni yadinggha keltürüp, uni ching tutup towa qilghin. Lékin oyghanmisang Men oghridek üstüngke kélimen we sen qaysi saette üstüngge kélidighinimni hergiz bilmeysen. **4** Lékin Sardista öz kiyimlirige dagh tegküzmigen birnechche shexs bar. Ular aq kiyim kiyip Men bilen bille mangidu, chünki ular buninggha layiqtur. **5** Ghelibe qilghuchilar mana shundaq aq kiyimlerni kiyidu. Men ularning namini hayatliq deptiridin hergiz öchürmeymen, belki ularning namini Atam Xudaning we Uning perishtilirining aldida ochuq étirap qilimen. **6** Quliqi barlar Rohning jamaetlerge dégenlirini anglisun!» **7** — Filadélfyediki jamaetning elchisige mundaq yazghin: — «Muqeddes we Heqiqiy Bolghuchi, shundaqla Dawutning achquchigha ige Bolghuchi, achsam héchkim yapalmaydu, yapsam héchkim achalmaydu dégüchi munu ishlarni deydu: **8** — Séning emelliringni bilimen. Séning bir'az küchüng bolghach söz-kalamimgha itaet qilghining we namimdin ténip ketmigining üçhün, aldingda héchkim yapalmaydighan bir ishikni échip qoydum. **9** Mana, Sheytanning sinagogidikilerdin, Yehudiy emes turup özlirini Yehudiy dep ativalghan yalghanchilarni bolsa shundaq aqiwetke qaldurimenki, ularni kélip séning ayighinggha bash uridighan we Méning séni söygenlikimni bilidighan qilimen. **10** Sen Méning sewr-taqet yolumdiki söz-kalamimni saqlap emel qilishing üçhün bu dunyadiki insanlarni sinashqa pütkül yer yüzige chüshidighan wabaliq sinaqning waqit-saiti kelgende séni uningdin

saqlap qoghdap qalimen. **11** Men pat arida kélimen. Tajingni héchkimning tartiwalmasliqi üçhün, özüngde bar bolghanni ching tutqin. **12** Ghelibe qilghuchini bolsa, Xudayimning ibadetxanisigha tüwrük qilimenki, u u yerdin esla chiqmaydu. Men uning üstige Xudayimning namini, Xudayimning shehirining namini, yeni ershtin — Xudaning yénidin chüshidighan yéngi Yérusalémning namini we Méning yéngi namimni yazimen. **13** Quliqi barlar Rohning jamaetlerge dégenlirini anglisun!» **14** — Laodikiyadiki jamaetning elchisige mundaq yazghin: — «Amin Atalghuchi, yeni Sadiq we Heqiqiy Guwahchi, Xudaning kainitining kélip chiqishining Sewebchisi mundaq deydu: **15** Séning emelliringni bilimenki, sen soghuqmu emes, qiziqmu emes. Men séning ya soghuq, ya qiziq bolushungni xalayttim! **16** Sen ya soghuq ya qiziq emes, belki ilman bolghanliqning üçhün, séni aghzimdin hö qilimen. **17** Sen bay ademmen, döletmen boldum, héch nersige hajetmen emesmen dégingning bilen özüngning ghérib, bichare, yoqsul, kor we yalingach ikenlikingni bilmigechke, **18** bay bolushung üçhün otta tawlan'ghan altun, yalingachliq nomusluqungning yépilishi üçhün kiygüzülüshüngge aq kiyim-kéчек, körüshüng üçhün közliringge sürtüshke tutiyani mendin sétiwélishingni nesihat qilimen. **19** Men kimni söysem, shuning eyibini körsitip terbiyileymen; shuning üçhün qizghin köyüp-piship towa qil. **20** Mana, Men hazir ishik aldida turup, ishikni qéqiwatimen. Eger biri awazimni anglap ishikni achsa, uning yénigha kirimen. Men uning bilen, umu Men bilen bille ghizalinidu. **21** Ghelibe qilghuchini bolsa, Menmu ghelibe qilip, Atamning textide uning bilen birge olturghinimdek, unimu textimde Men bilen birge olturushqa muyesser qilimen. **22** Quliqi barlar Rohning jamaetlerge dégenlirini anglisun!»

4 Andin men qariwidim, mana, asmanda bir ishik échiqliq turatti. Men tunji qétim anglighan kanay awazigha oxshap kétidighan awaz manga: «Bu yaqqa chiq, sanga bulardin kéyin yüz bérishi muqerrer bolghan ishlarni

körsitey» dédi 2 we derhal men Rohning ilkide boldum; mana, ershte bir text, textte bir zat olturatti. 3 Textte olturghuchining qiyapiti yéshil qashtash we qizil kwartsqa oxshaytti. Textning chörisini zumrettek bir hesen-hüsen orap turatti. 4 Textning etrapida yene yigirme töt text bar idi. Textlerde aq kiyimlar bilen kiyin'gen, bashlirigha altun taj taqalghan yigirme töt aqsaqal olturatti. 5 Texttin chaqmaqlar chéqip, türlük awazlar we güldürmamilar anglinip turatti. Textning aldida yalqunlap turghan yette mesh'el köyüp turatti; bular Xudaning yette Rohi idi. 6 Textning aldi xuddi xrustaldek parqirap turidighan, süzüek eynek déngizdek idi. Textning otturisida we textning chöriside, aldi we keyni közler bilen tolghan töt hayat mexluq turatti. 7 Birinchi mexluq shirgha, ikkinchi mexluq buqigha oxshaytti. Üchinchi mexluqning yüzi ademning chirayigha oxshaytti. Tötinchi mexluq perwaz qiliwatqan bürkütke oxshaytti. 8 Töt hayat mexluqning herbirining altidin qaniti bar idi; ularning pütün bedinining chörisi hetta ich teripimu közler bilen tolghanidi; ular kéche-kündüz toxtimay: — «Muqeddes, muqeddes, muqeddestur, Bar bolghan, hazirmu bar hem kelgüsidi Bolghuchi, Hemmige Qadir Perwerdigar Xuda!» — déyishetti. 9 Hayat mexluqlar textte olturghan ebedil'ebed hayat Bolghuchini ulughlap, Uninggha hörmet-shewket we teshekkür izhar qilghinida, (aiōn g165) 10 yigirme töt aqsaqal textte olturghuchining ayighigha yiqilip ebedil'ebed hayat Bolghuchigha bash qoyup sejde qilatti, tajlirini textning aldigha tashlap qoyup, mundaq déyishetti: — (aiōn g165) 11 «Sen, i Perwerdigarimiz we Xudayimiz, Shan-sherep, hörmet-shöhret we qudretke layiqturesen. Chünki Özüng hemmini yarattıng, Ularning hemmisi iradeng bilen mewjut idi we yaritildi!»

5 Andin textte olturghuchining ong qolida ich we tash teripige xet pütülgen we yette möhür bilen péchetlen'gen bir oram yazmini kördüm. 2 Yuqiri awaz bilen: «Oram yazmini échip, péchetlerni yéshishke kim layiqtur?» dep towlihan qawul bir perishtinimu kördüm.

3 Lékin ne ershte ne yer yüzide ne yer astida oram yazmini achalaydighan yaki ichige qariyalaydighan héchkim chiqmide. 4 Oram yazmini échishqa yaki ichige qarashqa layiq birersi tépilmighachqa, qattiq yighliwettim. 5 Andin aqsaqallardin biri manga: — Yighlima! Qara, Yehuda qebilisidin bolghan shir — Dawutning yiltizi Bolghuchi ghelibe qildi; shunga oram yazmini we uning yette péchitini échishqa U qadir, — dédi. 6 Andin qarisam, text bilen töt hayat mexluqning ariliqida, aqsaqallar otturisida bir Qoza öre turatti. U yéngila boghuzlan'ghandek qilatti; Uning yette münggüzi we yette közi bolup, bu közler Xudaning pütkül yer yüzige ewetken yette Rohi idi. 7 Qoza bérıp, textte olturghuchining ong qolidin oram yazmini aldi. 8 Yazmini alghanda, töt hayat mexluq we yigirme töt aqsaqal qozining ayighigha yiqildi; ularning herbirining chiltari we xushbuy bilen tolghan altun chiniliri bar idi (bu xushbuy muqeddes bendilerning dualiri idi). 9 Ular yéngi bir küy éytishtı: — «Oram yazmini élishqa, We péchetlerni échishqa layiqsen; Chünki boghuzlanding We her qebilidin, her tildin, Her millettin, her eldin bolghan insanlarni Öz qéning bedili bilen sétiwélip, Xudagha mensup qilding. 10 Ular ni Xudayimiz üçün bir padishahliqqa uyushturup, Kahinlar qilding. Ular yer yüzide höküm süridu». 11 Andin kördüm we mana, textning, hayat mexluqlarning we aqsaqallarning etrapida nurghunlihan perishtilerning awazini anglidim. Ularning sani tümen ming-tümen ming, milyon-milyon idi. 12 Ular yuqiri awaz bilen: — «Boghuzlan'ghan qoza qudret, dölet, danaliq, küch-quwwet, hörmet, shan-sherep We medhiyige layiqtur» déyishetti. 13 Andin men ersh, yer yüzi, yer asti we déngizdiki herbir mexluq we ularning ichide bar bolghanlarning hemmisining: — «Textte Olturghuchigha we Qozigha Medhiye, hörmet, shan-sherep we hoquq-qudret Ebedil'ebedigiche mensup bolghay!» déginini anglidim. (aiōn g165) 14 Töt hayat mexluq «Amin!» dep jawab qayturatti, aqsaqallar yerge yiqilip sejde qilatti.

6 Andin Qoza yette péchetning birini achqanda, men qarap turdum. Töt hayat mexluqtin birining güldürmamidek awaz bilen: «Kel!» déginini anglidim. **2** Kördümki, mana bir aq at keldi! Atqa min'güchining qolida bir oq-ya bar idi; uninggha bir taj bérildi. U ghelibe qilghuchi süpitide zeper quchush üçün jengge atlandi. **3** Qoza ikkinchi péchetni achqanda, ikkinchi hayat mexluqning: «Kel!» déginini anglidim. **4** Yene bir at otturigha chiqti, uning renggi qipqizil idi. Atqa min'güchige yer yüzidiki tinchliqni élip kétish we insanlarni özara qirghinchiliqqa sélish hoquqi bérildi. Uninggha yene chong bir qilich bérildi. **5** Qoza üçinchi péchetni achqanda, üçinchi hayat mexluqning: «Kel!» déginini anglidim. Men kördümki, mana bir qara at keldi. Atqa min'güchining qolida bir taraza bar idi. **6** Töt hayat mexluqning arisidin: — «Bir tawaq bughday bir dinarius pulgha, Üch tawaq arpa bir dinarius pulgha sétilidu. Emma zeytun yéghigha we sharabqa zerer yetküzmigin!» — dégendek bir awazni anglidim. **7** Qoza tötinchi péchetni achqanda, tötinchi hayat mexluqning: «Kel!» dégen awazini anglidim. **8** Kördümki, mana bir tatirang atni kördüm. Atqa min'güchining ismi «Ölüm» idi. Uning keynidin tehtisara egiship kéliwatatti. Ulargha yer yüzining töttin birige hökümraniq qilip, qilich, acharchiliq, waba we yer yüzidiki yirtquch haywanlar arqiliq ademni öltürüsh hoquqi bérildi. (Hadës g86) **9** Qoza beshinchi péchetni achqanda, Xudaning söz-kalami üçün we izchil guwahliq bergenliki wejedin öltürülgenlarning janlirini qurban'gahning tégide kördüm. **10** Ular qattiq awaz bilen nida séliship: — Ey hakimmutleq Igimiz, muqeddes we heqiqiy Bolghuchi! Sen qachan'ghiche yer yüzide turuwatqanlarni soraq qilmay, ulardin qénimizning intiqamini almaysen? — déyishetti. **11** Ularning herbirige birdin aq ton bérildi. Ulargha, özünlargha oxshash öltürüldighan qul-buraderliringlar hem qérindashliringlarning sani toshquche azghine waqit aram élishinglar kérek, dep éytildi. **12** Andin men Qoza altinchi péchetni achqinida kördümki, mana dehshetlik bir yer tewresh yüz berdi, quyash beeyni qara yungdin toqulghan bözdek qapqara rengge, tolun ay bolsa qanning renggige kirdi. **13** Enjür derixining qattiq boranda silkinishidin enjür ghoriliri yerge tökülgendek, asmandiki yultuzlarmu yer yüzige töküldi. **14** Asman xuddi oram yazmining türülginidek ghayib boldi, herbir tagh we aral ornidin yötkeldi; **15** hemde dunyadiki padishahlar, mötiwerler, serdarlar, baylar, küchlükler, qullar we hörlarning hemmisi öngkürlerge we taghlarning kamarlirigha yoshurundi. **16** Ular taghlargha we qoram tashlargha mundaq dep jar saldi: — «Üstimizge chüshünglar! Bizni textte Olturghuchining siymasidin hem Qozining ghezipidin yoshurunglar we saqlanglar! **17** Chünki Ularning dehshetlik ghezep küni keldi, emdi kim put tirep turalisun?!»

7 Uningdin kéyin men kördümki, töt perishte yer yüzining töt bulungida turatti. Ular herqandaq shamalning quruqluq, déngiz hem del-dereklerge urulmasliq üçün yer yüzining töt teripidin chiqidighan shamalni tizginlep turatti. **2** Men hayat Xudaning möhürini alghan, kün chiqishtin kötürüliwatqan bashqa bir perishtini kördüm. U qattiq awaz bilen quruqluq we déngizlarni weyran qilish hoquqi bérilgen ashu töt perishtige: **3** «Biz Xudaning qul-xizmetkarlirining péshanisige möhür basquche, quruqluq, déngiz we del-dereklerni weyran qilmanglar!» dep towlidi. **4** Men möhürülen'genlarning sanini anglidim — Israillarning herqaysi qebililiridin bir yüz qiriq töt ming kishi, yeni: — **5** Yehuda qebilisidin on ikki ming kishi, Ruben qebilisidin on ikki ming kishi, Gad qebilisidin on ikki ming kishi, **6** Ashir qebilisidin on ikki ming kishi, Naftali qebilisidin on ikki ming kishi, Manasseh qebilisidin on ikki ming kishi, **7** Shiméon qebilisidin on ikki ming kishi, Lawiy qebilisidin on ikki ming kishi, Issakar qebilisidin on ikki ming kishi, **8** Zebulun qebilisidin on ikki ming kishi, Yüsüp qebilisidin on ikki ming kishi, Binyamin qebilisidin on ikki ming kishi möhürülen'genidi. **9** Bu ishlardin kéyin kördümki, mana her el, her qebile, her millettin bolghan, herxil tillarda sözlshidighan san-sanaqsiz zor bir top xalayıq textning we

Qozining aldida turatti; ularning hemmisige aq ton kiydürülgen bolup, qollirida xorma shaxliri tutqanidi. **10** Ular yuqiri awaz bilen: — «Nijat textte olturghuchi Xudayimizgha we Qozigha mensup bolghay!» dep warqirishatti. **11** Barliq perishtiler textning, aqsaqallarning we töt hayat mexluqning etrapigha olashqanidi. Ular textning aldida yiqilip, Xudagha sejde qilip mundaq déyishetti: — **12** «Amin! Hemd-medhiye, shan-sherep, Danaliq we teshekkür, Hörmet we küch-qudret Xudayimizgha ebedil'ebedgiche mensup bolghay, amin!» (aiōn g165) **13** Emdi aqsaqallardin biri mendin: — Bu aq ton kiydürülgen kishiler kim bolidu, qeyerdin keldi? — dep soridi. **14** — Teqsir, bu özlirige melumdur, — dédim. U manga: — Bular dehshetlik azab-oqubetni béshidin ötküzüp kelgenler. Ular tonlirini Qozining qénida yuyup ap'aq qilghan. **15** Shunga ular Xudaning textining aldida turup, ibadetxanasida kéche-kündüz Uning xizmitide bolidu; textte Olturghuchi bolsa ularning üstige chédirini sayiwen qilidu. **16** Ular yene héch ach qalmaydu, héch ussimaydu, ulargha ne aptap, ne pizhighirim issiq héch urmaydu. **17** Chünki ularni textning otturisdiki Qoza baqidu we hayatliq süyi bulaqlirigha élip baridu; we Xuda ularning herbir köz yéshini sürtidu, — dédi.

8 Qoza yettinchi péchetni achqanda, ershte yérim saetche jimjitliq höküm sürdi. **2** Andin Xudaning aldida turidighan yette perishtini kördüm. Ulargha yette kanay bérildi. **3** Altun xushbuydan tutqan yene bir perishte kélip, xushbuygahning aldida turdi. Barliq muqeddes bendilerning dualiri bilen birlikte textning aldidiki altun xushbuygah üstide [Xudagha] atap sunushqa uninggha köp xushbuy bérildi. **4** We xushbuyning tütünliri muqeddes bendilerning dualiri bilen bille perishtining qolidin Xudaning aldigha kötürüldi. **5** Andin perishte xushbuydanni qoligha élip, uni qurban'gahdiki ot bilen toldurup, yer yüzige atti; shuning bilen türlük awazlar, güldürmamilar anglandi, chaqmaqlar chéqildi we bir yer tewresh boldi. **6** Andin qollirigha birdin kanay tutqan yette perishte kanaylirini chélishqa hazirlandi. **7** Birinchi

perishte kaniyini chaldi; shuning bilen möldür we ot qan arilash peyda bolup yer yüzige tashlandi, zéminning üchtin biri köydürüldi, del-derexlarning üchtin biri köydürüldi we pütkül yéshil ot-chöpler köydürüldi. **8** Ikkinchi perishte kaniyini chaldi; shuning bilen goyaki lawuldap köyüwatqan yoghan bir taghdek ghayet zor [bir jisim] déngizgha tashlandi. Déngizning üchtin biri qan'gha aylandi **9** we déngizdiki janiwarlarning üchtin biri öldi; kémilerning üchtin biri weyran boldi. **10** Üchinchi perishte kaniyini chaldi; shuning bilen asmandin mesh'eldek yalqunlap yan'ghan chong bir yultuz chüshti; u deryalarning üchtin birining we bulaqlarning suliri üstige chüshti. **11** Yultuzning ismi «Kekre» idi. Sularning üchtin biri kekridek bolup ketti, sular achchiq bolup ketkechke nurghun adem sudin öldi. **12** Tötinchi perishte kaniyini chaldi; shuning bilen quyashning üchtin biri, ayning üchtin biri we yultuzlarning üchtin biri uruldi. Netijide, quyash, ay we yultuzlarning yoruqluqining üchtin biri qarangghulashti, kündüzning üchtin biride yoruqluq yoqaldi, kéchining üchtin biridimu shundaq boldi. **13** Yene kördümki, asmaning otturida uchup kétiwatqan bir bürkütning qattiq awaz bilen: — «Kanayni chélishqa temshelgen qalghan üç perishtining kanay awazliri anglansa yer yüzide turuwatqanlarning haligha way, way, way!» déginini anglidim.

9 Beshinchi perishte kaniyini chaldi; men asmandin yerge chüshüp ketken bir yultuzni kördüm. Tégi yoq hanggha baridighan quduqning achquchi uninggha bérildi, (Abyssos g12) **2** U tégi yoq hangning quduqini achi. Quduqtin yoghan xumdanning isidek tütün örlep chiqti. Hangning quduqining tütünidin quyash we kökni qarangghuluq basti. (Abyssos g12) **3** Tütünning ichidin yer yüzige chéketke yaghti. Ulargha yer yüzidiki chayanlardek chéqish küchi bérilgenidi. **4** Ulargha yer yüzidiki ot-chöplerge we herqandaq ösümlük yaki del-derexlerge zerer yetküzmenglar, peqet péshaniside Xudaning möhüri bolmighan ademlergila zerer qilinglar, dep éytildi. **5** Ulargha ademlerni

öltürüşke emes, belki besh ayghiche qiynashqa yol qoyuldi; ular yetküzidighan azab ademni chayan chaqqandikidek azab idi. **6** Shu künlerde, insanlar ölümni izdeydi, lékin tapalmaydu; ölümni séghinidu, lékin ölüm ulardin qachidu. **7** Chéketkilerning qiyapiti xuddi jengge hazirlan'ghan atlarga oxshaytti. Bashlirida bolsa altun tajqa oxshaydighan bir nerse bolup, chirayi ademningkige oxshaytti. **8** Chachliri ayallarning chéchigha, chishliri shirning chishigha oxshaytti. **9** Ularning kökrikidiki sawuti tömür sawutlarga oxshaytti; qanatlirining awazi jengge atlan'ghan nurghun at-harwilarning awazigha oxshaytti. **10** Chayanlarningkige oxshash quyuqliri we neshterliri bar idi. Ademni besh ay azabqa salidighan küch bolsa quyuqlirida idi. **11** Ularni idare qilidighan padishahi, yeni tégi yoq hangning perishtisi bar idi. Uning ibraniyché ismi Awaddon; grékche ismi Apoliyon idi. (Abysso g12) **12** Birinchi «way» ötüp ketti. Mana, buningdin kéyin yene ikki «way» kélidu. **13** Altinchi perishte kaniyini chaldi; men Xudaning aldidiki altun qurban'gahning töt münggüzidin chiqqan bir awazni anglidim, bu awaz kanayni tutqan altinchi perishtige: — Chong Efrat deryasining yénida baghlaqliq töt perishtini boshat, dédi. **15** Del shu saet, shu kün, shu ay, shu yil üçün hazirlap qoyulghan bu töt perishte insanlarning üçtin birini halak qilish üçün baghlaqtin boshitildi. **16** Bularning atliq leshkerler qoshunining sani ikki yüz milyon idi. Ularning sanining jakarlan'ghanliqini anglidim. **17** Ghayibane körünüşte közümgé körün'gen at we üstige min'genler mana mundaq idi: atliqlarning kökrikidiki sawuti choghdek qizil, kök yaquttek kök we günggürttek sériq idi. Atlarning bashliri shirning béshidek idi; ularning éghizliridin ot, tütün we günggürt chiqip turatti. **18** Bu üç baladin, yeni atlarning aghzidin chiqqan ot we tütün we gün'gürttin insanlarning üçtin biri öltürüldi. **19** Chünki atlarning küchi éghizlirida we quyuqlirida idi; ularning quyuqlirining yılanlarga oxshash béshi bolup, bular bilen ademni zeximlendüretti. **20** Qalghan

insanlar, yeni bu balayi'apetlerdin öltürülmey qalghanlar öz qollirining emellirige towa qilmidi, yeni jinlarga, körelmes, angliyalmas we mangalmas altun, kümüş, tuch we yaghach butlarga choqunushtin waz kechmidi. **21** Ular qatilliq, séhirgerlik, jinsiy buzuqluq we oghriliqlirighimu towa qilmidi.

10 Andin kéyin, ershtin chüshüwatqan yene bir küchlük perishtini kördüm. U bir parche bulut bilen yépin'ghan bolup, béshining üstide bir hesen-hüsen bar idi. Chirayi quyashqa, putliri ot tüwrükke oxshaytti; **2** qolida bir kichik échiqliq oram yazma bar idi. U ong putini déngiz üstige, sol putini quruqluqqa qoyup turup, **3** shirning hörkirishige oxshash qattiq awaz bilen warqiridi. U warqirighanda, yette güldürmama öz awazlirini anglitip söz qildi. **4** Yette güldürmama söz qilghanda, dégenlirini xatiriliwalmaqchi bolup turattim. Biraq asmandin: — «Yette güldürmaming éytqanlirini möhürlep, ularni xatirilime» dégen awazni anglidim. **5** Déngiz hem quruqluqning üstide turghan, men körgen u perishte ong qolini asman'gha kötürüp, **6** asmanlar hem ularda bolghanlarning hemmisini, yer-zémin hem uningda bolghanlarning hemmisini, déngiz hem uningda bolghan hemmisini Yaratquchi, yeni ebedil'ebedgiche hayat Yashighuchi bilen qesem qilip: — Waqit yene keynige sürülmeydu; (aiōn g165) **7** belki yettinchi perishte kanay chélish aldida, yeni awazi anglinish aldidiki künlerde, Xudaning Öz qul-xizmetkarliri bolghan peyghemberlerge xush xewirini yetküzginidek Uning siri tügellinip, emelge ashidu, — dédi. **8** Men asmandin anglihan awaz manga yene sözlep: — Bérip, déngiz hem quruqluqning üstide turghan perishtining qolidiki échiqliq oram yazmini alghin, dédi. **9** Men bérip, perishtining kichik oram yazmini manga bérishini soridim. U manga: — Buni élip ye! Ashqaziningni zerdab qilidu, biraq aghzing heseldeki tatliq bolidu, dédi. **10** Men shuning bilen kichik oram yazmini perishtining qolidin élip yédim; derweqe aghzimgha heseldeki tatliq tétidi, lékin yégendin kéyin ashqazinim zördab boldi. **11**

Shuning bilan manga: — Sen köp milletler, eller we her xil tillarda sözlshidighanlar we padishahlar toghrisidiki wehiy-bésharetlerni yene jakarlishing lazim, déyildi.

11 Manga ölchigüch hasidek bir qomush bérilip, mundaq déyildi: «Barghin, Xudaning ibadetxanisi, qurban'gahi we u yerde ibadet qiliwatqanlarni ölchigin. **2** Lékin ibadetxanining tashqiriqi hoylisini ölchimey qoy, chünki u yer yat taipilerge béridi, shuning bilen muqeddes sheher qiriq ikki ay depsende qilinidu. **3** Men ikki guwahchimgha qudret bérimen, shuning bilen ular böz kiyim kiyip, wehiy-bésharetlerni bir ming ikki yüz atmish kün yetküzidu» **4** (bular yer-zéminning Rebbi aldida turghan ikki tüp zeytun derixi we ikki chiraghdandur). **5** Birersi ularni zeximlendürmekchi bolsa, éghizliridin ot pürkülüp chiqip, düshmenlirini yep tügitidu. Ular ni zeximlendürmekchi bolghanlar mana shundaq öltürüldi. **6** Ular bésharet-wehiyni yetküzgen künlerde yamghur yaghdurmasliqqa asmanni étiwétish qudrutige ige; sularni qan'gha aylandurush we herxil bala-waba bilen yer-zéminni xalighan waqitta urush qudrutigimu ige. **7** Ularning guwahliq wezipisi ayaghlisishi bilen, tégi yoq hangdin chiqidighan diwe ular bilen élishidu we ularni yéngip öltüridu.

(Abyssos g12) **8** Jesetliri rohiy jehettin Sodom we Misir dep atilidighan shu katta sheherning ghol kochisida yatidu; shu yerde ularning Rebbimu kréstlen'genidi. **9** Her millettin, her qebilidin we her xil tilda sözlshidighanlardin, her eldin bolghan ademler ularning jesetlirige üch yérin kün tikilip qaraydu we jesetlerning yerlikke qoyulushigha yol qoymaydu. **10** Yer yüzide turuwatqanlar ularning bu halidin xushallinip, tebrikliship, bir-birige hediyele wetishidu; chünki bu ikki peyghember yer yüzidikilerni qiynaytti. **11** Lékin üch yérin künden kéyin, Xudadin kelgen hayatliq nepisi ikkiylen'ge kirdi, ular ornidin put tirep turdi; ulargha qaratwqanlarning üstige chong bir qorqunch chüshti. **12** Andin ular ikkeylen'ge ershtin kelgen: — «Bu yaqqa chiq!» dégen yuqiri bir awazni anglidi; shuning

bilen ular düshmenlirining köz aldida bir bulut ichide asman'gha kötürüldi. **13** Del shu saet ichide shiddetlik yer tewresh yüz berdi, sheherning ondin biri gumran bolup, yette ming kishi halak boldi. Qalghanliri dekke-dükkige chömüp, ershtiki Xudani ulughlashti. **14** Ikkinchi «way» ötüp ketti; mana, üçinchi «way» kélishe az qaldi.

15 Andin yettinchi perishte kaniyini chaldi; ershte yuqiri awazlar anglinip mundaq déyildi: — «Dunyaning padishahliqi Perwerdigarimiz We uning Mesihining padishahliqi boldi, U ebedil'ebedgiche höküm süridu». (aiōn g165)

16 Xudaning aldida öz textliride olturghan yigirme töt aqsaqal yerge yiqilip bash qoyup, Xudagha sejde qilip mundaq déyishti: — **17** «Shükürler éytimiz sanga, I bar Bolghuchi we bar bolghan Hemmige Qadir Perwerdigar Xuda, Chünki ulugh qudrutingni qolunggha élip, Hökümüngni yürgüzüşke bashliding. **18** Eller ghezeplen'genidi, Emdi Séning ghezipping yétip keldi! Ölgenlerni soraq qilish, Qul-xizmetkarliring bolghan peyghemberlerni, Muqeddes bendilerni, Töwen yaki katta bolsun namingdin qorqqanlarni in'amigha ige qilish, Yer yüzini halak qilghanlarni halak qilish waqti keldi». **19** Andin Xudaning ershtiki ibadetxanisi échildi we uning ehde sanduqi ibadetxanida köründi; chaqmaqlar, türlük awazlar, güldürmamilar, yer tewresh we dehshetlik möldür boldi.

12 U chaghda, ershte ajayip bir karamet peyda boldi — u quyashni yépinchaqlighan, putlirining astida ay, béshida on ikki yultuzluq taj bar bir ayal idi. **2** U hamilidar bolup, tolghaq yep tughush azabida dad-peryad kötürdi. **3** Andin ershte yene bir alamet köründi — mana, yette bashliq, on münggüzlük, yette béshida yette taj bar bolghan chong bir qizil ejdiha turatti. **4** U quyruqi bilen asmandiki yultuzlarning üçtin birini süpürüp, ularni yer yüzige chörüwetti. Ejdiha tughay dep qalghan ayal yenggigen haman uning balisini yalmap yutuwetmekchi bolup uning aldida turdi. **5** Ayal bir bala, yeni pütün ellerni tömür hasisi bilen padichidek baqidighan bir oghul tughdi. Bala

bolsa Xudaning we Uning textining aldigha ghachchide élip chiqildi. **6** Ayal chölge qachti; u yerde uning 1260 kün béqilishi üçün uninggha Xuda teripidin hazirlap qoyulghan bir jay bar idi. **7** Andin ershte jeng boldi. [Bash perishte] Mikail we uning perishtiliri ejdiha bilen jeng qilghili turdi; ejdihamu öz perishtiliri bilen ulargha étildi. **8** Lékin u üstünlük qazinalmidi, uninggha we perishtilirige ershte turushqa orun qalmidi. **9** Shuning bilen zor ejdiha, yeni Iblis we Sheytan dep atalghan, pütün jahanni azdurghuchi héliqi qedimiy yilan yer yüzige tashlandi. Uning perishtilirimu uning bilen teng tashlandi. **10** Andin men ershte yuqiri bir awazning mundaq dégenlikini anglidim: — «Keldi Xudayimizning nijatliqi, qudriti, padishahliqi we Uning Mesihining hoquqi! Chünki qérindashlirimizning üstidin Xudayimizning aldida kéche-kündüz shikayet qilip turghan shikayet qilghuchi ershtin tashliwétildi; **11** qérindashlar uning üstidin Qozining qéni we ularning guwahliq sözi bilen ghalib keldi; Ular hetta ölümnü közige ilmay öz jénini eziz körmidi. **12** Shuning üçün, shadlininglar, ey ershler we ularda turuwatqalar! Lékin halinglarga way, ey yer we déngizlar! Chünki Iblis üstünlargha chüshti; Waqtining az qalghanliqini bilgech, Ghezep-qehri bilen keldi!». **13** Ejdiha özining yer yüzige tashlan'ghanliqini körüp, oghul balini tughqan ayalni qoghlashqa bashlidi. **14** Ayalning yilanning yüzidin daldilinishi, chölde özi [üchün hazirlan'ghan] makanigha béripbir mezigil, ikki mezigil we yérim mezigil béqilsun dep shu yerge uchup kétishi üçün, uninggha yoghan bir bürkütning ikki qaniti bérildi. **15** Andin yilan ayalning arqisidin aghzi bilen deryadek su pürküp, uni sel bilen éqitip yoqatmaqchi boldi. **16** Lékin zémin ayalgha yadem qilip, aghzini échip, ejdiha aghzidin pürküp chiqarghan deryani yutuwettti. **17** Buning bilen ejdihaning ayalgha qattiq ghezipi kélip, uning qalghan nesli, yeni Xudaning emrlirige emel qilip, Eysaning guwahliqini tutqan perzentliri bilen jeng qilghili ketti; u déngiz sahili üstide turatti.

13 Andin, déngizdin on münggüzlük, yette bashliq bir diwining chiqiwatqanliqini kördüm. Uning herbir münggüzide birdin taj bar idi, herbir béshida kupurluq namliri yéziqliq idi. **2** Men körgen bu diwe yilpizgha oxshaytti, putliri éyiqning putlirigha, aghzi bolsa shirning aghzigha oxshaytti. Ejdiha uninggha öz qudriti, texti we zor hoquqini berdi. **3** Diwining bashliridin biri ejellik yarilan'ghandek turatti. Lékin, bu ejellik yara saqayghanidi. Pütkül dunya diwige heyranuhes bolup uninggha [egeshti]. **4** Ejdiha diwige [seldenetlik] hoquq bergechke ular ejdihagha choqunushti. Ular yene diwigimu choqunup: — Diwining tengdishi barmu? Uning bilen kimmu élishalisun? — dédi. **5** Diwige tekebburluq we kupurluq qilidighan éghiz bérildi; uninggha qiriq ikki ay ish körüşke hoquq bérildi. **6** U Xudagha kupurluq qilghili — Uning namigha we Uning dergahigha, shundaqla ershni makan qilghanlarga kupurluq qilghili aghzini achi. **7** Uning muqeddes bendilerge qarshi jeng qilip, ularning üstidin ghalib kélishige yol qoyuldi; her qebile, her millet, her xil tilda sözlshidighan ellerge hökümranlıq qilish hoquqi uninggha bérildi. **8** Yer yüzidikilerning hemmisi — alem apiride bolghandin buyan boghuzlinip bolghan Qozining hayatliq deptirige nami yézilmighanlar bolsa, uninggha sejde qilidu. **9** Quliqi barlar, buni anglisun! **10** ««Tutqun bolidu» dep békitilgenler choqum tutqun bolidu, «qilichlinidu» dep békitilgenler choqum qilichlinip ölidu». Muqeddes bendilirining sewri-taqiti we étiqadi mana shu ishlarda melum bolidu. **11** Men yerdin chiqiwatqan yene bir diwini kördüm. Uning qoziningkidek kichik ikki münggüzi bar idi, lékin awazi ejdihaningkidek chiqatti. **12** U awwalqi diwige wakaliten uning pütün hoquqini yürgüzüp, yer yüzini we uningda turuwatqanlarni ejellik yarisi saqayghan awwalqi diwige choqunduridu. **13** U zor möjizilik alametlerni körsitetti, hetta kishilerning köz aldida asmandin yer yüzige ot yaghduratti. **14** U awwalqi diwige wakaliten körsitishke hoquqlandurulghan alametler bilen yer yüzide turuwatqanlarni azdurup, ulargha

«qilich bilen yarilan'ghan, lékin tirik qalghan» dégen awwalqi diwige atap bir but-heykel yasap tikleshni tapilidi. **15** Diwining but-heykilige nepes kirgüzüp, uninggha uni sözliyeleydighan qilish we uninggha choqunmighanlarning hemmisini öltürgüzüsh qudriti bérildi. **16** U töwen we katta, bay we kembeghel, hör we qullarning hemmisini ong qoli yaki péshanisige tamgha basturushqa mejburlidi. **17** U yene bu tamgha, yeni diwining nami yaki uning namidiki reqem bésilghanlardin bashqa héchkim bir nerse sétiwalalmaydu yaki satalmaydu, dep békitti. **18** Mana bu yerde hékmet bar. Eqil-parasiti barliki kishiler diwining reqimini hésablap baqsun; chünki bu reqem bir ademning reqimi bolidu. Uning reqimi 666dur.

14 Andin men kördümki, mana, Qoza Zion téghi üstide turatti. Uning yénida péshanisige Öz nami we Atisining nami yézilghan bir yüz qiriq töt ming kishi bar idi. **2** Asmandin xuddi [sharqirap éqiwatqan] nurghun sularning awazidek we qattiq güldürmamining awazidek bir awazni anglidim. Men anglighan awaz yene chiltarchilar chiltarlarni chalghan awazgha oxshaytti; **3** héliqi kishiler textning, töt hayat mexluqning we aqsaqallarning aldida yéngi bir küyni éytishti. Bu küyni [gunahlrining] bedili tölinip bu dunyadin azad qilin'ghan kishilerdin bir yüz qiriq töt mingdin bashqa héchkim öginelmeytti. **4** Ular ayallar teripidin gunahta bulghanmighan, chünki ular pak ademlerdur. Qoza nege barsa, ularmu Uninggha egiship shu yerge baridu. Ular bedel bilen insanlar arisidin Xudagha we Qozigha hosulning tunji méwisidek bolush üçün sétiwélin'ghan. **5** Ular eyibsiz bolup, aghzidin héch yalghan söz chiqmaydu. **6** Andin men asmanning otturida uchup yürgen bashqa bir perishtini kördüm. Uninggha yer yüzide turuwatqanlarga, yeni her bir el, qebile, her xil tilda sözlshidighanlar, her milletlerge élip yetküziishi üçün menggülik xush xewer tapshuruldi. (aiōnios g166) **7** U yuqiri awaz bilen: — Xudadin qorqunglar, Uni ulughlanglar! Chünki Uning sot qilish saiti yétip keldi; asmanni, zéminni, déngizni we su bulaqlirini

Yaratquchigha sejde qilinglar! — deytti. **8** Uning keynidin ikkinchi perishte kélip mundaq dédi: «Ghulidi! Katta sheher Babil ghulidi, u öz zina-buzuqluqning sewdaliq sharabini pütkül ellerge ichküzgen». **9** Aldinqi ikki perishtining keynidin yene bir perishte, yeni üçinchi perishte yuqiri awaz bilen mundaq dédi: — «Kimdikim diwige we uning but-heykilige choqunsa, uning tamghisini péshanisige yaki qoligha qobul qilsa, **10** Xudaning qehrining ebjesh qilinmighan sap sharabini Uning ghezipi bilen tolghan qedehte ichidu. U muqeddes perishtilerning we Qozining aldida ot we günggürtte qiynilidu. **11** Ularning qiynilishliridin chiqqan is-tütekler ebedil'ebed purqirap turidu; diwige we uning but-heykilige choqun'ghanlar yaki uning namining tamghisini qobul qilghanlarga kéche-kündüz aramliq bolmaydu». (aiōn g165) **12** Muqeddes bendilirining sewri-taqiti we étiqadi mana shu ishlarda melum bolidu. **13** Men yene asmanda mundaq bir awazni anglidim: — «Bu sözni yaz: «Buningdin kéyin Rebde wapat bolup ölgenler bextliktur! — Durus, deydu Roh, — ular hazir öz ishliridin toxtap aram alalaydu. Chünki qilghan emelliri ulargha egiship kélidu»». **14** Men kördümki, mana bir parche aq bulut, bulutning üstide béshigha altun taj kiygen, qolida ötkür bir orghaq tutqan Insan'oghligha oxshaydighan birsı olтурatti. **15** Ibadetxanidin bashqa bir perishte chiqip, bulutning üstide Olturghuchigha yuqiri awaz bilen: — Orghiqingni sal we orushqa bashla! Chünki orma waqti keldi, yer yüzidiki ziraetler piship yétildi, dédi. **16** Bulut üstide Olturghuchi orghiqini yer yüzige saldi we yer yüzidiki ziraetler oruldi. **17** Ershte bolghan ibadetxanidin yene bir perishte chiqti. Uningmu ötkür bir orghiqi bar idi. **18** Arqidinla, otni bashquridighan yene bir perishte qurban'gahdin chiqip, ötkür orghaq tutqan perishtige yuqiri awaz bilen: — Ötkür orghiqingni sélip, yer yüzidiki üzümlérining sapaqlirini yighiwal, chünki üzümliri piship yétildi, — dédi. **19** Buning bilen perishte orghiqini yer yüzige saldi we yerdiki üzümlérining méwilirini yighip, Xudaning qehrining chong sharab kólchikige tashlıdi.

20 Sheharning sirtidiki sharab kölchikidiki üzümler dessilip, sherbetliri qan bolup, atning tizginige chiqqidighan évizlikte üç yüz chaqirim yiraqliqqa aqti.

15 Asmanda zor hem karametlik yene bir alametni, yeni axirqi yette balayi'apetni tutup turghan yette perishtini kördüm (axirqi balayi'apet déyilishtiki seweb, Xudaning ghezipi bular bilen axirlishidu). 2 Men yene ot arilash eynek déngizidek bir körünüşni hem eynek déngizning üstide turghan, diwe we uning but-heykili we namining reqimi üstidin ghalib kelgenlerni kördüm. Ularning qollirida Xuda bergen chiltarlar bolup, 3 ular Xudaning qul-xizmetkari bolghan Musaning küyini hem Qozining küyini éytishatti: — «Ulugh we karamet Séning qilghanliring, 1 Hemmige Qadir Perwerdigar Xuda, Yolliring adil we heqtur, 1 pütkül ellerning Padishahi! 4 1 Perwerdigar, kim Sendin qorqmaydighan, Namingni ulughlimaydighan bolalisun? Chünki birdinbir muqeddes Özüngdursen; Barliq eller aldinggha kélidu, Sanga sejde qilidu; Chünki heqqaniy qilghanliring ashkare boldi». 5 Bu ishlardin kéyin, men kördümki, mana ershtiki ibadetxana, yeni höküm-guwahliq chédiri échildi! 6 Yette balayi'apetni öz ilkide tutqan yette perishte pakiz, parqirap turidighan libas kiygen, köksige altun kemer baghligghan halda ibadetxanidin chiqti. 7 Töt hayat mexluqning biri yette perishtige ebedil'ebed yashaydighan Xudaning qehri bilen tolghan yette altun chinini berdi. (aiōn g165) 8 Ibadetxana Xudaning shan-sheripi we qudritidin tütün bilen liq toldi. Yette perishtining yette balayi'apiti ayaghlashmighuche, héchkim ibadetxanigha kirelmidi.

16 Shuningdin kéyin, ibadetxanidin kötürülgen yuqiri bir awazning yette perishtige: «Béringlar, Xudaning qehri tolghan yette chinini yer yüzige tökünglar!» dégenlikini anglidim. 2 Birinchisi bérip chénidikini yer-zémin'gha tökti. Buning bilen diwining tamghisi bésilghan we uning but-heykilige choqun'ghanlarda birxil yirginchlik hem azabliq chaqa-jaharet peyda boldi. 3

Ikkinchisi chinidikini déngizgha tökti; déngiz süyi ölükning qénigha oxshash qan'gha aylandi we ichidiki pütün janliqlar öldi. 4 Üchinchisi chinidikini derya we bulaqlarning sulirigha tökti; ularning süyimu qan'gha aylandi. 5 Andin men sularning perishtisining mundaq dégenlikini anglidim: — «Mushundaq hökümlerni chiqirishinda adil bolghansen, 1 hazir bar Bolghuchi, bar bolghan Muqeddes Bolghuchi! 6 Mushu ademler muqeddes bendiler we peyghemberlarning qénini tökkenlikli wejidin, Sen ulargha ichkili qan berding. Ular shuninggha layiqtur». 7 Andin qurban'gahning jawaben: — «Shundaq, 1 Hemmige Qadir Perwerdigar Xuda, Hökümliring heq we adildur» — dégenlikini anglidim. 8 Tötinchisi chinidikini quyashning üstige tökti; buning bilen quyashqa insanlarni ot bilen örtigili qudret bérildi. 9 Shuning bilen insanlar dehshetlik qiziqta örteldi; biraq ular héch towa qilmidi we bu balayi'apetlarning Igisi bolghan Xudani ulughlashning ornigha Uning namini qarghashti. 10 Beshinchisi chinidikini diwining textige tökti; diwining padishahliqini qarangghuluq basti, kishiler azabtin tillirini chishleshti 11 we aghriq-azabi we chaqa-jarahetlirining destidin ershtiki Xudani kupurluq qilip qarghiship, qilmishlirigha héch towa qilishmidi. 12 Altinchisi chinidikini ulugh Efrat deryasigha tökti; shu haman küंचीqishtin kélidighan padishahlarning yolini hazirlashqa deryaning süyi quridi. 13 Andin men ejdihaning, diwining we saxta peyghemberning éghizliridin chiqqan paqigha oxshaydighan üç napak rohni kördüm. 14 Bular möjizilik alametlerni körsitidighan jinlarning rohliri bolup, pütkül yer yüzidiki padishahlarni Hemmige Qadir Xudaning dehshetlik künidiki jengge jem qilishqa ularning yénigha chiqip kétiwatatti 15 («mana, Men oghridek kélimen! Yalingach mangmasliq, nomusi körünmesliki üçün, kiyimlirini ching saqlap, segek turghanlar bextliktur!»). 16 Emdi [napak rohlar] [padishahlarni] ibraniyché «Harmagéddon» déyilidighan yerge jem qildi. 17 Yettinchisi chinidikini hawagha tökti;

ershtiki ibadetxanidin, texttin yuqiri bir awaz kötürölüp: «Ish tamam boldi!» déyildi. **18** Shuan chaqmaqlar chéqildi, türlük awazlar we güldürmamilar anglandi we dehshetlik bir yer tewresh yüz berdi; insanlar yer yüzide apiride bolghandin béri bunchilik dehshetlik yer tewresh héch bolup baqmighanidi. **19** Katta sheher üçke bölündi; herqaysi ellerdiki sheherlermu ghulitildi. Shuning bilen katta sheher Babil Xudaning yadigha kéchip uning esheddiy qehrlik sharabi bilen tolghan qedeh uninggha bérildi. **20** Barliq arallar özini qachurup ghayib boldi, taghlarmu yoq boldi; **21** Insanlarning üstige herbir danisi bir talant éghirliqta kélidighan möldür asmandin yaghdı. Möldür apiti shundaq dehshetlik boldiki, ademler apetning destidin Xudani kupurluq qilip qarghashti.

17 Yette chinisi bar yette perishtining biri kélip, manga sözlep: — Bu yerge kel, nurghun sular üstide olturghan chong pahishe ayalning tartidighan jazasini sanga körsitip qoyay. **2** Yer yüzidiki padishahlar uning bilen buzuqluq ötküzdi, yer yüzidikiler uning buzuqluqining sharabidin mest bolushti, — dédi. **3** Shuning bilen u perishte méni Rohning ilkidiki halette bir chölge élip bardi. U yerde yette bashliq, on münggüzlük, pütün ezayini kupurluq namliri qaplighan bir toq qizil diwining üstide olturghan bir ayalni kördüm. **4** Ayal sösün we toq qizil kiyim kiygen bolup, altun, qimmetlik yaqut we merwayitlar bilen perdzalan'ghanidi. Qolida yirginchlik nomussizliqlar we öz buzuqluqining nijasetliri bilen tolghan bir altun qedeh bar idi. **5** Péshanisige bir sir — «Katta Babil, pahishilerning we dunyadiki pütkül yirginchlik nomussizliqlarning anisi» dégen nam pütüklük idi. **6** Men ayalning muqeddes bendilerning qéni we Eysagha guwahliq bergüchilerning qéni bilen mest bolghanliqini kördüm. Uni körüp tolimu teejjüp qilip intayin heyran qaldim. **7** Perishte manga mundaq dédi: — «Némige heyran qalding? Ayalning we uni kötürüp turghan yette bashliq, on münggüzlük diwining sirini sanga éytıp bérey. **8** Sen körgen diwe bir zamanlarda bar idi, hazir yoq; uzun ötmey tégi

yoq hangdin chiqip, halaketke qarap mangidu. Yer yüzide turuwatqanlar — dunya apiride bolghandin buyan isimliri hayatliq deptirige pütülmigen kishiler diwini körüp intayin heyran qalidu. Chünki u bir zamanlarda bar idi, hazir yoq, lékin yene peyda bolidu. (Abyssos g12) **9** Mana buni chüshinishke lazim bolghan hékmet: — yette bash bolsa u ayal olturghan yette taghqa, shundaqla yette padishahqa wekillik qilidu. **10** Bularning beshi yiqilghan, birsi bar, yene biri téxi kelmidi. U kelgende peqet azla waqit turalaydu. **11** Burun bar bolghan, emdi hazir yoq bolghan diwining özi sekkizinchi padishahdur, shundaqla u hem yettisidin biri bolup halaketke qarap mangidu. **12** Sen körgen on münggüz on padishahdur. Ularning padishahliqliri téxi yoq, emdi ulargha diwe bilen bille bir saetlik padishahliq hoquqi bérilidu. **13** Bu padishahlar bir oy, bir niyette bolup öz qudriti we hoquqlirini diwige bérishidu. **14** Diwe we padishahlar birliship Qozigha qarshi jeng qilidu. Qoza ularning üstidin ghalib kélidu, chünki U reblerning Rebbi, padishahlarning Padishahidur. Uning bilen birge turghanlar bolsa chaqirilghan, tallan'ghan we Uninggha sadiq bolghanlardur». **15** Perishte manga yene: — Pahishe ayal üstide olturghan, sen körgen sular bolsa milletler, özara toplashqan nurghun kishiler, eller we her xil tillarda sözlshidighan kishilerdur. **16** Sen körgen on münggüz we diwe bu pahishe ayaldin nepretlinidu, uni talan-taraj qilip yalingachlap qoyidu, uning göshini yep, özini otta köydüridu. **17** Chünki Xuda Öz söz-kamliri emelge ashquche, ashu [on padishahning] könglige Öz iradisini ijra qilip, bir qararda toxtiship padishahliq hoquqini diwige bérish niyitini saldi. **18** Sen körgen ayal yer yüzidiki padishahlar üstidin hökümraniq qilidighan katta sheherdur, — dédi.

18 U ishlardin kéyin men chong hoquqluq yene bir perishtining asmandin chüshüwatqanliqini kördüm. Yer yüzi uning julaliliqidin yorup ketti. **2** Perishte yuqiri awaz bilen mundaq warqiridi: — «Ghulidi! Katta sheher Babil ghulidi! Emdı u jinlarning makani, herbir napak rohlarning solaqxanisi,

Herbir mekruh we yirginchlik qushlarning solaq-changgisi boldi! 3 Chünki barliq eller uning zina-buzuqluqining sewdaliq sharabidin ichishti; Yer yüzidiki barliq padishahlar uning bilen buzuqluq ötküzüshti, Yer yüzidiki sodigerler uning eysh-ishritining elwekchilikidin béyishti». 4 Asmandin yene bir awazni anglidim: — «I Méning xelqim, uning gunahlrigha shérík bolmasliqinglar üçün, Hem uning béshigha chüshidighan balayi'apetlerge uchrimasliqinglar üçün, uning ichidin chiqinglar! 5 Chünki uning gunahliri pelekke yetküdek dōwilinip ketken, Xuda uning heqqaniyetsizliklerini ésige aldi. 6 U bashqilargha yandurghinidek uning qilghinini özige yandurunglar; Uning qilmishlrigha muwapiq ikki hesse qoshlap qayturunglar; U [bashqilargha] ebjesh qilip bergen qedehte uninggha ikki hesse qoyuq ebjesh qilinglar. 7 U özini qanchilik ulughlighan bolsa, Qanchilik eysh-ishrette yashighan bolsa, Uninggha shunchilik qiynilish we derd béringlar; U könglide: «Men tul emes, belki texte olturghan xanishmen; Men derd-elemni esla körmeymen» déginu tüpeylidin, 8 Bu wejedin bir kün ichidila uninggha chüshidighan balayi'apetler, Yeni ölüm, derd-elem we acharchiliq kélidu, U ot bilen köydürüldü; Chünki uni soraq qilghuchi Perwerdigar Xuda qudretliktur!». 9 Uning bilen buzuqluq qilghan we uning bilen eysh-ishrette yashighan yer yüzidiki padishahlar uni örtigen otning is-tüteklerini körgende, uning haligha qarap yigha-zar kötürüshidu. 10 Ular uning tartiwatqan azabidin qorqup, yiraqta turup deyduki: — «Way isit, way isit, i katta sheher! Ah Babil, küchlük sheher! Chünki bir saet ichidila jazaying béshinggha chüshti!» 11 Yer yüzidiki sodigerlermu uning üstide yigha-zar qilishidu. Chünki emdi ularning kémidiki yük-mallirini, 12 yeni altun-kümüş, qimmetlik yaqutlar, ünche-merwayit, nepis libas rext, sösün rext, yipek, toq qizil renglik gezmäl, herxil xushbuy turunj yaghachlar, pil chishi buyumliri, eng ésil yaghach, tuch, tömür we mermerlerdin ishlen'gen xilmuxil buyumlar, 13 shuningdek qowzaqdarchin, tétitqular, xushbuy, murmekki, mestiki, sharab, zeytun méyi, aq un, bughday, kala, qoy, at, harwa we insanlarning tenliri we janliri dégen mallirini sétiwalidighan kishi yoqtur. 14 ([I Babil], jéning mestane bolghan ésil méwiler sendin ketti, Barliq heshemetlik we heywetlik mal-dunyaliring sendin yoqaldi. Ular bularni emdi hergiz tapalmaydu!) 15 Bu mallarni sétip béyighan sodigerler bolsa sheherning tartiwatqan azabidin qorqup, yiraqta turup uning üstide yigha-zar qiliship déyishiduki: — 16 «Way isit, way isit, i katta sheher! Nepis libas rextlerge, sösün we toq qizil renglik gezmallargha orilip, Altun, qimmetlik yaqutlar we ünche-merwayitlar bilen bézelgensen! 17 Bir saet ichidila shunche katta bayliqlar weyran boldi!» Barliq kéme xojayinliri, kémidiki barliq yoluchilar, kémichiler we déngizgha tayinip jan baqidighanlarning hemmisi yiraqta turup, 18 Uni örtigen otning is-tüteklerini körüp: — Bu katta sheherge qaysi sheher teng kélelisun? — dep peryad kötürüshti. 19 Ular bashlrigha topa chéchip, peryad kötürüshüp, yigha-zar qiliship: — Way isit, way isit, u katta sheher! U arqiliq, uning dōlitidin, déngizda kémisi barlar béyighanidi! Bir saet ichidila weyran boldi bu sheher! — déyishidu. 20 — «Uning béshigha kelgenlerdin shadlininglar, Ey ersh, ey muqeddes bendiler, rosullar we peyghemberler! Chünki Xuda silerning dewayinglardiki hökümni uning üstidin chiqarghan!». 21 Andin, küchlük bir perishte tügmen téshigha oxshash yoghan bir tashni kötürüp, déngizgha tashlap mundaq dédi: — «Mana shundaq shiddet bilen, Katta sheher Babil ghulitilidu, U qaytidin körünmeydu! 22 Chiltarchilarning, sazchilarning, Neychiler we sunaychilarning awazi séningde qaytidin hergiz anglanmaydu, Herxil hünerni qilidighan hünernerwen séningde qaytidin hergiz tépilmaydu, Tügmenningmu awazi séningde qaytidin hergiz anglanmaydu, 23 Hetta chiraghning yoruqi séningde qaytidin hergiz yorunmaydu, Toy boluwatqan yigit-qizning awazi séningde qaytidin hergiz anglanmaydu; Chünki séning sodigerliring yer yüzidiki erbablar bolup

chiqti, Barliq eller séning séhir-epsunliringgha aldandi; **24** Peyghemberlarning, muqeddes bendilarning [tökülgen qanliri], Shundaqla yer yüzide barliq qirghin bolghanlarning qanlirimu uningda tépildi».

19 Bu ishlardin kéyin, ershte zor bir top ademlarning warqirashliridek bir awazni anglidim. Ular: — Hemdusana! Nijat, shan-sherep we qudret Xudayimizgha mensuptur! **2** Chünki Uning hökümliri heq we adildur; U yer yüzini öz buzuqluqi bilen buzghan chong pahishining üstidin höküm chiqirip, Öz qul-xizmetkarlirining qénining intiqamini uningdin aldi, — déyishetti. **3** Ular ikkinchi qétim: — «Hemdusana!» déyishti. Uningdin chiqqan istütöklek ebedil'ebedgiche purqiraydu! (aïön g165) **4** Yigirme töt aqsaaql we töt hayat mexluq yerge yiqilip: — «Amin! Hemdusana!» dep, textte olturghan Xudagha sejde qilishti. **5** Andin texttin kötürülgen bir awaz mundaq dédi: — «Ey uning barliq qul-xizmetkarliri, Uningdin qorqidighan kattilar bolsun, töwenler bolsun, Hemminglar Xudayimizni medhiyilenglar!» **6** Andin zor bir top ademlarning awazigha, nurghun sularning sharqirishigha, qattiq güldürmamlarning güldürlishige oxshash bir awazning mundaq dégenlikini anglidim: — «Hemdusana! Hemmige Qadir Perwerdigar Xudayimiz seltenet qildi! **7** Shadlinayli, tentene qilayli we uni medhiyilep ulughlayli! Chünki Qozining toy-merike küni yétip keldi, Qiz özini teyyar qildi!» **8** Qizgha kiyish üçün pakiz, parqirap turidighan nepis libas bérildi (nepis libas bolsa muqeddes bendilarning heqqaniy emelliridur). **9** Andin, [perishte] manga: — Munu sözlerni xatiriliwal: — «Qozining toy ziyapitige chaqirilghanlar bextlikur!» — dédi. U manga yene: — Bular Xudaning heqiqiy sözliridur, — dédi. **10** Men uninggha sejde qilghili ayighigha yiqildim. Lékin u: — Hergiz undaq qilma! Menmu Xudaning sen we Eysagha guwahliq bergüchi qérindashliring bilen oxshash qul-xizmetkarmen. Xudaghila ibadet qil! Chünki wehiy-bésharetning roh-mahiyiti bolsa Eysa heqqide guwahliq bérishstur, — dédi. **11** Andin kördümki, asman échildi we mana, bir aq

at turatti; üstige min'güchining bolsa nami «Sadiq» we «Heqiqiy» bolup, U heqqaniyliq bilen höküm chiqiridu we jeng qilidu. **12** Uning közliri ot yalqunigha oxshaytti, béshida nurghun taji bolup, ténide Özidin bashqa héchkim bilmeydighan bir nam pütüklük idi. **13** U uchisigha qan'gha milen'gen bir ton kiygenidi, Uning nami «Xudaning Kalami» dep atilidu. **14** Uning keynidin egiship kéliwatqan ershtiki qoshunlar bolsa, aq atlargha min'gen, ap'aq, pak nepis kanap libas bilen kiydürülgenidi. **15** Uning aghzidin ötkür bir qilich chiqip turatti; U buning bilen barliq ellerni uridu; U ularni tömür kaltek bilen padichidek baqidu; U Hemmige Qadir Xudaning dehshetlik ghezipping «sharab kölchiki»ning cheyligüchisidur. **16** Uning toni we yotisi üstige «Padishahlarning Padishahi we reblarning Rebbi» dégen nam yézilghanidi. **17** Andin men quyashning ichide turghan bir perishtini kördüm. U asmanning otturisida uchuwatqan barliq qushlargha yuqiri awaz bilen: — Kélinglar, Xudaning katta ziyapitige yighilinglar! **18** Padishahlarning, serdarlarning we palwanlarning, atlarning we ulargha min'genlarning, shundaqla barliq et igilirining, qullarning hem hörlarning, kattilarning hem töwenlarning göshlirini yenglar! — dédi. **19** Shuning bilen men diwe, yer yüzidiki padishahlar we ularning qoshunlirining atqa Min'güchi hem Uning qoshuni bilen jeng qilish üçün toplan'ghanliqini kördüm. **20** Emdi diwe we uninggha wakaliten möjizilik alametlerni körsetken saxta peyghemberning her ikkisi tutuwélindi (saxta peyghember shu alametler bilen diwining tamghisini qobul qilghan hemde uning but-heykilige choqun'ghanlarni azdurup yürgenidi). Ular ikkisi günggürt yéniwatqan ot kölige tirik tashlandi. (Limmē Pyr g3041 g4442) **21** Qalghini bolsa atqa Min'güchining aghzidin chiqqan qilich bilen qirildi. Barliq pütün uchar-qanatlar bularning göshi bilen yep toyundi.

20 Uningdin kéyin, qolida tégi yoq hangning achquchi we yoghan zenjir tutqan bir perishtining asmandin chüshüwatqanliqini kördüm. (Abyssos g12) **2** Perishte ejdihani, yeni Iblis yaki Sheytan déyilidighan héliqi

qedimiy yilanni tutup, ming yilliq zenjirlep qoydi. **3** Uning ming yil toshquche ellerni azdurmasliqi üçhün, uni tégi yoq hanggha tashlap hangning aghzini étip péchetliwetti. Bu waqitlardin kéyin, u waqtinche qoyup bérilishi muqerrir. (Abyssos g12) **4** Andin men textlerni we ulara olturghanlarni kördüm. Ulargha höküm qilish hoquqi bérilgenidi. Men yene, Eysagha bergen guwahliqi wejidin we Xudaning söz-kalami wejidin kallisi élin'ghanlarning janlirinu kördüm. Ular diwige we uning but-heykilige choqunmighan, uning tamghisi péshanisige we qoligha urulmighanlar idi. Ular tirilip, Mesih bilen birlikte ming yil höküm sürdi **5** (ölgenlarning qalghanlari ming yil toshmighuche tirilmeydu). Bu deslepki tirilish idi. **6** Deslepki tirilishtin nésiwe bolghanlar bextlik we muqeddestur; ikkinchi ölümning bularni ilkiye élish hoquqi yoqtur. Ular Xudaning we Mesihning kahinlari bolidu we Uning bilen birlikte ming yil höküm süridu. **7** Ming yil toshqanda, Sheytan zindandin boshitilip, **8** yer yüzining töt bulungidiki ellerni, yeni Gog we Magogni azdurush we ularni jeng qilishqa bir yerge toplashqa chiqidu. Toplan'ghanlarning sani déngiz sahilidiki qumdek sanaqsiz bolidu. **9** Ular yer yüzidiki keng tüzlenlikke chiqip, muqeddes bendilarning bargahini, yeni Xuda söyidighan sheherni muhasirige alidu. Lékin asmandin ot yéghip, ularni yutuwétidu. **10** Ular azdurghan Iblis bolsa diwe bilen saxta peyghember köyüwatqan ot we günggürt kölige tashlinip, u yerde kéche-kündüz ebedil' ebedigiche qiynilidu. (aiön g165, Limnē Pyr g3041 g4442) **11** Uningdin kéyin, chong bir aq text we uningda Olturghuchini kördüm. Asman bilen zémin Uning yüzidin özini qachurup, ular turghan jay hergiz tépilmaydu. **12** Men yene katta bolsun, yaki töwen bolsun, ölgenlarning hemmisining textning aldida turghanliqini kördüm. Kitablar échildi; andin yene bir kitab — «Hayatliq deptiri» dep atalghan kitab échildi. Ölgenlerge kitablarda xatirilen'gini boyiche öz emeliyitige qarap höküm qilindi. **13** Déngiz özide ölgenlerni tapshurup berdi, ölüm we tehtisaramu özliridiki ölgenlerni tapshurup

bérishiti. Herkimning üstige öz emeliyitige qarap höküm qilindi. (Hadēs g86) **14** Andin ölüm we tehtisara ot kölige tashlandi. Mana ikkinchi ölüm — ot kölidur. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) **15** Kimning ismining «Hayatliq deptiri»de yézilmighanliqi bayqalsa, ot kölige tashlandi. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Andin, yéngi asman we yéngi zéminni kördüm; chünki burunqi asman we zémin ötüp ketkenidi, déngizmu mewjut bolmide. **2** Muqeddes sheherning, yeni Xudadin chiqqan, xuddi öz yigitige toy perdazlirini qilip hazirlan'ghan qizdek yéngi Yérusalémning ershtin chüshüwatqanliqini kördüm. **3** Ershtin yuqiri kötürülgen bir awazning mundaq dégenlikini anglidim: «Mana, Xudaning makani insanlarning arisididur; U ular bilen bille makanliship turidu, ular Uning xelqi bolidu. Xuda Özimu ular bilen bille turup, ularning Xudasi bolidu. **4** U ularning közliridiki her tamche yashni sürtidu; emdi ölüm esla bolmaydu, ne matem, ne yigha-zar, ne qayghu-elem bolmaydu, chünki burunqi ishlar ötüp ketti». **5** Textte Olturghuchi: — Mana, hemmini yéngi qilimen! — dédi. U manga yene: Bularni xatiriliwal! Chünki bu sözler heqiqiy we ishenchlikdur, — dédi. **6** U yene manga mundaq dédi: — «Ish tamam boldi! Men «Alfa» we «Oméga»durmen, Muqeddime we Xatime Özümdurmen. Ussighan herkinge hayatliq süyining buliqidin heqsiz bérimen. **7** Ghelibe qilghuchi herkim bulargha mirasxorluq qilidu; Men uning Xudasi bolimen, umu Méning oghlum bolidu. **8** Lékin qorqunchaqlar, étiqadsizlar, yirginchlikler, qatillar, buzuqluq qilghuchilar, séhirgerler, butperesler we barliq yalghanchilargha bolsa, ularning qismiti ot bilen günggürt yénip turuwatqan köldür — bu bolsa ikkinchi ölümdür». (Limnē Pyr g3041 g4442) **9** Axirqi yette balayi'apet bilen tolghan yette chinini tutqan yette perishtidin biri kélip, manga sözlep: — Kell! Sanga Qozining jorisi bolidighan qizni körsitip qoyay, — dédi. **10** Andin u méni Rohning ilkide bolghan halda yoghan we égiz bir taghqa élip qoydi. U yerdin manga Xudadin chiqqan muqeddes sheher Yérusalémning

ershtin chüshüwatqanliqini körsetti. **11** Uningda Xudaning shan-sheripi bar idi, uning julasi intayin qimmatlik göherning, yéshil yaquttek yaltirighan xrustalning julasigha oxshaytti. **12** Uning chong hem égiz sépili bar idi; sépilning on ikki derwazisi bolup, derwazilarda on ikki perishte turatti. Herbir derwazining üstige Israillarning on ikki qebilisidin birining ismi yézilghanidi. **13** Meshriq teripide üç derwaza, shimal teripide üç derwaza, jenub teripide üç derwaza we meghip teripide üç derwaza bar idi. **14** Sheherning sépilining on ikki ul téshi bolup, ularning üstige on ikki isim, yeni Qozining rosulining isimliri pütüklüktur. **15** Manga söz qilghan perishtining qolida sheherni, uning derwaziliri we uning sépilini ölcheydighan altun qomush ölchigüch hasa bar idi. **16** Sheher töt chasa bolup, uzunluqi bilen kenglikli oxshash idi. Perishte sheherni hasa bilen ölchidi — on ikki ming stadiyon keldi (uzunluqi, kenglikli we égzlikli tengdur). **17** U sépilnimu ölchidi. Sépilning [qélinliqi] insanlarning ölchem birlikli boyiche, yeni shu perishtining ölchimi boyiche bir yüz qiriq töt jeynek keldi. **18** Sépilning qurulusi bolsa yéshil yaquttin, sheher eynektek süzük sap altundin bina qilin'ghanidi. **19** Sheher sépilining ulliri herxil qimmatlik yaqutlar bilen bézelgenidi. Birinchi ul tash yéshil yaqut, ikkinchisi kök yaqut, üçinchisi héqiq, tötinchisi zumret, **20** beshinchisi qizil héqiq, altinchisi qizil qashtash, yettinchisi sériq kwarts, sekkizinchisi sus yéshil yaqut, toqquzinchisi topaz, oninchisi yéshil kwarts, on birinchisi sösün yaqut we on ikkinchisi piroza idi. **21** On ikki derwaza on ikki merwayit idi, démek derwazilarning herbiri birdin merwayittin yasalghanidi. Sheherning ghol yoli eynektek süzük sap altundin idi. **22** Sheherde héchqandaq ibadetxana körmidim, chünki Hemmige Qadir Perwerdigar Xuda we Qoza uning ibadetxanisidir. **23** Sheherning yorutulushi üçün quyashqa yaki aygha mohtaj emes, chünki Xudaning shan-sheripi uni yorutqanidi, uning chirighi bolsa Qozidir. **24** Eller sheherdiki yoruqluqta yüridu; yer yüzidiki padishahlar shanushewkitini uning ichige élip

kélidu. **25** Uning derwaziliri kündüzde hergiz taqalmaydu (emeliyette u yerde kéche zadi bolmaydu). **26** Herqaysi ellerning shanushewkiti we hörmét-izziti uning ichige élip kelinidu. **27** Herqandaq haram nerse we herqandaq yirginchlik ishlarni qilghuchi yaki yalghanchiliq qilghuchi uninggha kirelmeydu; peqet nami Qozining hayatliq deptiride yézilghanlarla kireleydu.

22 Andin [perishte] manga xrustaldek parqiray hayatliq süyi éqiwatqan deryani körsetti. Derya Xudaning we Qozining textidin chiqqan bolup, **2** sheherning ghol yolining otturida éqiwatqanidi. Deryaning bu teripide we u teripidimu on ikki xil méwe bérighan, her ayda méwileydighan hayatliq derixi bar idi; derexning yopurmaqliri ellerning shipasi üçün idi. **3** Lenet dégen emdi bolmaydu; Xudaning we Qozining texti sheherning ichide bolup, Uning qul-xizmetkarliri Uning xizmet-ibaditide bolidu. **4** Ular Uning jamalini köridu; Uning nami ularning péshanilirige pütüklük bolidu. **5** U yerde esla kéche bolmaydu, ne chiragh nurigha, ne quyash nurigha mohtaj bolmaydu. Chünki Perwerdigar Xuda ularning üstide yoridu, ular ebedil'ebedgiche höküm süridu. (aïön q165) **6** Perishte manga: — Bu sözler heqiqiy we ishenchlikdur; peyghemberlerning rohlirining Reb Xudasi yéqin kelgüsida yüz bérishi muqerrer bolghan ishlarni Öz qul-xizmetkarlirigha körsitish üçün, perishtisini ewetti, — dédi. **7** («Mana, pat yéqinda kélimen! Bu kitabtiki bésharetning sözlirini tutquchi kishi bextlikdur!») **8** Bularni anglighuchi we körgüchi men Yuhannamen. Bu ishlarni anglighinimda we körginimde, bularni manga körsetken perishtige sejde qilghili ayighi aldigha yiqildim. **9** Lékin u manga: — Hergiz undaq qilma! Menmu Xudaning sen we qérindashliring bolghan peyghemberler bilen oxshash qul-xizmetkarimen. Xudaghila ibadet qill! — dédi. **10** U manga yene: — Bu kitabtiki bésharetning sözlirini péchetlime; chünki bularning waqti yéqin keldi. **11** Qebihlik qilghuchi kishi qebihlikni qiliwersun; peskesh kishi bolsa peskeshlikte turiwersun; heqqaniy kishi bolsa

heqqaniylikini yürgüziwersun; pak-muqeddes kishi bolsa pak-muqeddeslikte turiwersun, — dédi. **12** «Mana, pat yéqinda kélimen! Herkimning emeliyitige qarap béridighinimni Özüm bilen bille élip kélimen. **13** Men «Alfa» we «Oméga», Birinchi we Axirqi, Muqeddime we Xatime Özümdurmen». **14** Hayatliq derixining méwisidin nésip bolush we derwaziliridin sheherge kirishke muyesser bolush üçün tonlirini yughanlar bextliktur! **15** Sheherning sirtidikiler — itlar, séhirgerler, buzuqluq qilghuchilar, qatillar, butperesler, yalghanchiliqqa xushtar bolghanlar we emel qilghuchilardur. **16** «Menki Eysa jamaetlerni dep silerge bu ishlarning guwahliqini yetküzüsh üçün perisstemni ewettim. Dawutning Yiltizi hem Nesli, Parlaq Tang Yultuzidurmen!» **17** Roh we toyi bolidighan qiz: «Kel!» deydu. Anglighuchi: «Kel!» désun. Ussighuchi herkim kelsun, xalighan herkim hayatliq süyidin heqsiz ichsun. **18** Menki bu kitabtiki bésharetning sözlirini anglighanlarga guwahliq béríp agahlandurimenki: kimdikim bu sözlerge birnémini qoshsa, Xuda uninggha bu kitabta yézilghan balayi'apetlerni qoshidu. **19** Kimdikim bu bésharetnik kitabning sözliridin birer sözni élip tashlisa, Xudamu uningdin bu kitabta yézilghan hayatliq derixidin we muqeddes sheherdin bolidighan nésiwisini élip tashlaydu. **20** — Mana, bulargha agah-guwah Bergüchi bolsa mundaq deydu: — «Shundaq, pat yéqinda kélimen!» — «Amin! Kel, ya Reb Eysa!» **21** Reb Eysa Mesihning méhir-shepqiti barliq muqeddes bendiler bilen bille bolghay, amin!

Muqaddes sheharning, yeni Xudadin chiqqan, xuddi öz yigitige toy perdazlirini qilip hazirlan'ghan qizdek yéngi Yérusalémning ershtin chüshüwatqanliqni kördüm. Ershtin yuqiri kötürülgen bir awazning mundaq dégenlikini anglidim: «Mana, Xudaning makani insanlarning arisididur; U ular bilen bille makanliship turidu, ular Uning xelqi bolidu. Xuda Özimu ular bilen bille turup, ularning Xudasi bolidu.»

Wehiy 21:2-3

Reader's Guide

Uyghur tili at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Uyghur tili at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Uyghur---Uyghur-Bible-Latin/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luqa 8:31
Rimliqlargha 10:7
Wehiy 9:1
Wehiy 9:2
Wehiy 9:11
Wehiy 11:7
Wehiy 17:8
Wehiy 20:1
Wehiy 20:3

äïdios

Rimliqlargha 1:20
Yehuda 1:6

aiōn

Matta 12:32
Matta 13:22
Matta 13:39
Matta 13:40
Matta 13:49
Matta 21:19
Matta 24:3
Matta 28:20
Markus 3:29
Markus 4:19
Markus 10:30
Markus 11:14
Luqa 1:33
Luqa 1:55
Luqa 1:70
Luqa 16:8
Luqa 18:30
Luqa 20:34
Luqa 20:35
Yuhanna 4:14
Yuhanna 6:51
Yuhanna 6:58
Yuhanna 8:35
Yuhanna 8:51
Yuhanna 8:52
Yuhanna 9:32
Yuhanna 10:28
Yuhanna 11:26
Yuhanna 12:34
Yuhanna 13:8
Yuhanna 14:16

Rosullarning paaliyetliri 3:21
Rosullarning paaliyetliri 15:18
Rimliqlargha 1:25
Rimliqlargha 9:5
Rimliqlargha 11:36
Rimliqlargha 12:2
Rimliqlargha 16:27
Korintliqlargha 1 1:20
Korintliqlargha 1 2:6
Korintliqlargha 1 2:7
Korintliqlargha 1 2:8
Korintliqlargha 1 3:18
Korintliqlargha 1 8:13
Korintliqlargha 1 10:11
Korintliqlargha 2 4:4
Korintliqlargha 2 9:9
Korintliqlargha 2 11:31
Galatiyalargha 1:4
Galatiyalargha 1:5
Efesusluqlargha 1:21
Efesusluqlargha 2:2
Efesusluqlargha 2:7
Efesusluqlargha 3:9
Efesusluqlargha 3:11
Efesusluqlargha 3:21
Efesusluqlargha 6:12
Filippiliqlargha 4:20
Kolossiliklerge 1:26
Timotiygha 1 1:17
Timotiygha 1 6:17
Timotiygha 2 4:10
Timotiygha 2 4:18
Titusqa 2:12
Ibraniylargha 1:2
Ibraniylargha 1:8
Ibraniylargha 5:6
Ibraniylargha 6:5
Ibraniylargha 6:20
Ibraniylargha 7:17
Ibraniylargha 7:21
Ibraniylargha 7:24
Ibraniylargha 7:28
Ibraniylargha 9:26
Ibraniylargha 11:3
Ibraniylargha 13:8
Ibraniylargha 13:21
Pétrus 1 1:23

Pétrus 1 1:25
Pétrus 1 4:11
Pétrus 1 5:11
Pétrus 2 3:18
Yuhanna 1 2:17
Yuhanna 2 1:2
Yehuda 1:13
Yehuda 1:25
Wehiy 1:6
Wehiy 1:18
Wehiy 4:9
Wehiy 4:10
Wehiy 5:13
Wehiy 7:12
Wehiy 10:6
Wehiy 11:15
Wehiy 14:11
Wehiy 15:7
Wehiy 19:3
Wehiy 20:10
Wehiy 22:5

aiōnios

Matta 18:8
Matta 19:16
Matta 19:29
Matta 25:41
Matta 25:46
Markus 3:29
Markus 10:17
Markus 10:30
Luqa 10:25
Luqa 16:9
Luqa 18:18
Luqa 18:30
Yuhanna 3:15
Yuhanna 3:16
Yuhanna 3:36
Yuhanna 4:14
Yuhanna 4:36
Yuhanna 5:24
Yuhanna 5:39
Yuhanna 6:27
Yuhanna 6:40
Yuhanna 6:47
Yuhanna 6:54
Yuhanna 6:68

Yuhanna 10:28
Yuhanna 12:25
Yuhanna 12:50
Yuhanna 17:2
Yuhanna 17:3
Rosullarning paaliyetliri 13:46
Rosullarning paaliyetliri 13:48
Rimliqlargha 2:7
Rimliqlargha 5:21
Rimliqlargha 6:22
Rimliqlargha 6:23
Rimliqlargha 16:25
Rimliqlargha 16:26
Korintliqlargha 2 4:17
Korintliqlargha 2 4:18
Korintliqlargha 2 5:1
Galatiyaliglar 6:8
Tésalonikaliqlargha 2 1:9
Tésalonikaliqlargha 2 2:16
Timotiygħa 1 1:16
Timotiygħa 1 6:12
Timotiygħa 1 6:16
Timotiygħa 2 1:9
Timotiygħa 2 2:10
Titusqa 1:2
Titusqa 3:7
Filémongħa 1:15
Ibraniylargħa 5:9
Ibraniylargħa 6:2
Ibraniylargħa 9:12
Ibraniylargħa 9:14
Ibraniylargħa 9:15
Ibraniylargħa 13:20
Pétrus 1 5:10
Pétrus 2 1:11
Yuhanna 1 1:2
Yuhanna 1 2:25
Yuhanna 1 3:15
Yuhanna 1 5:11
Yuhanna 1 5:13
Yuhanna 1 5:20
Yehuda 1:7
Yehuda 1:21
Wehiy 14:6

eleēṣē

Rimliqlargħa 11:32

Geenna

Matta 5:22
Matta 5:29
Matta 5:30
Matta 10:28
Matta 18:9
Matta 23:15
Matta 23:33
Markus 9:43

Markus 9:45
Markus 9:47
Luqa 12:5
Yaqup 3:6

Hadēs

Matta 11:23
Matta 16:18
Luqa 10:15
Luqa 16:23
Rosullarning paaliyetliri 2:27
Rosullarning paaliyetliri 2:31
Korintliqlargħa 1 15:55
Wehiy 1:18
Wehiy 6:8
Wehiy 20:13
Wehiy 20:14

Limnē Pyr

Wehiy 19:20
Wehiy 20:10
Wehiy 20:14
Wehiy 20:15
Wehiy 21:8

Sheol

Yaritilish 37:35
Yaritilish 42:38
Yaritilish 44:29
Yaritilish 44:31
Chöl-bayawandiki seper 16:30
Chöl-bayawandiki seper 16:33
Qanun sherhi 32:22
Samuil 1 2:6
Samuil 2 22:6
Padishahlar 1 2:6
Padishahlar 1 2:9
Ayup 7:9
Ayup 11:8
Ayup 14:13
Ayup 17:13
Ayup 17:16
Ayup 21:13
Ayup 24:19
Ayup 26:6
Zebur 6:5
Zebur 9:17
Zebur 16:10
Zebur 18:5
Zebur 30:3
Zebur 31:17
Zebur 49:14
Zebur 49:15
Zebur 55:15
Zebur 86:13
Zebur 88:3
Zebur 89:48

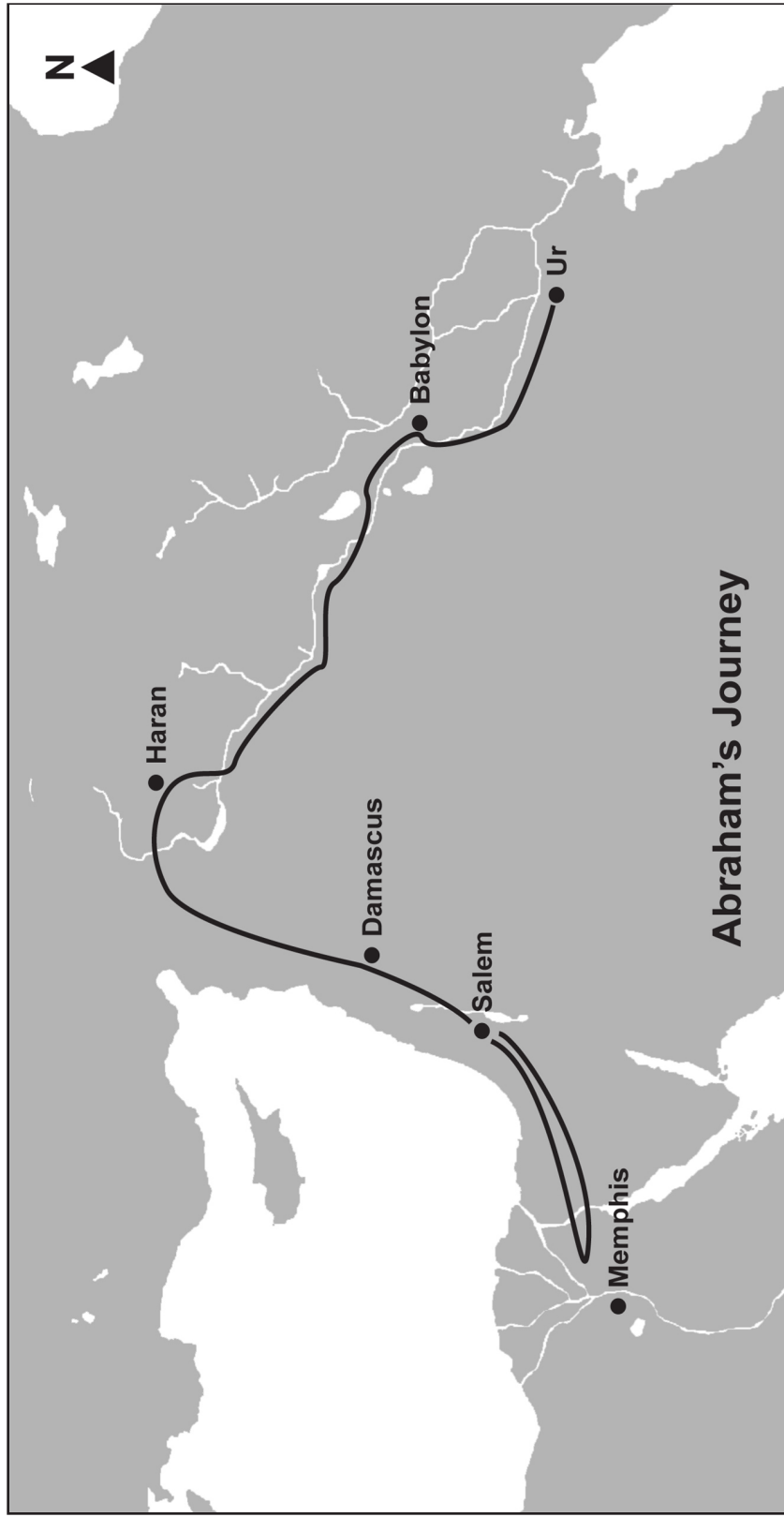
Zebur 116:3
Zebur 139:8
Zebur 141:7
Pend-nesihetler 1:12
Pend-nesihetler 5:5
Pend-nesihetler 7:27
Pend-nesihetler 9:18
Pend-nesihetler 15:11
Pend-nesihetler 15:24
Pend-nesihetler 23:14
Pend-nesihetler 27:20
Pend-nesihetler 30:16
Hékmet toplighuchi 9:10
Küylerning küyi 8:6
Yeshaya 5:14
Yeshaya 7:11
Yeshaya 14:9
Yeshaya 14:11
Yeshaya 14:15
Yeshaya 28:15
Yeshaya 28:18
Yeshaya 38:10
Yeshaya 38:18
Yeshaya 57:9
Ezakiyal 31:15
Ezakiyal 31:16
Ezakiyal 31:17
Ezakiyal 32:21
Ezakiyal 32:27
Hoshiya 13:14
Amos 9:2
Yunus 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

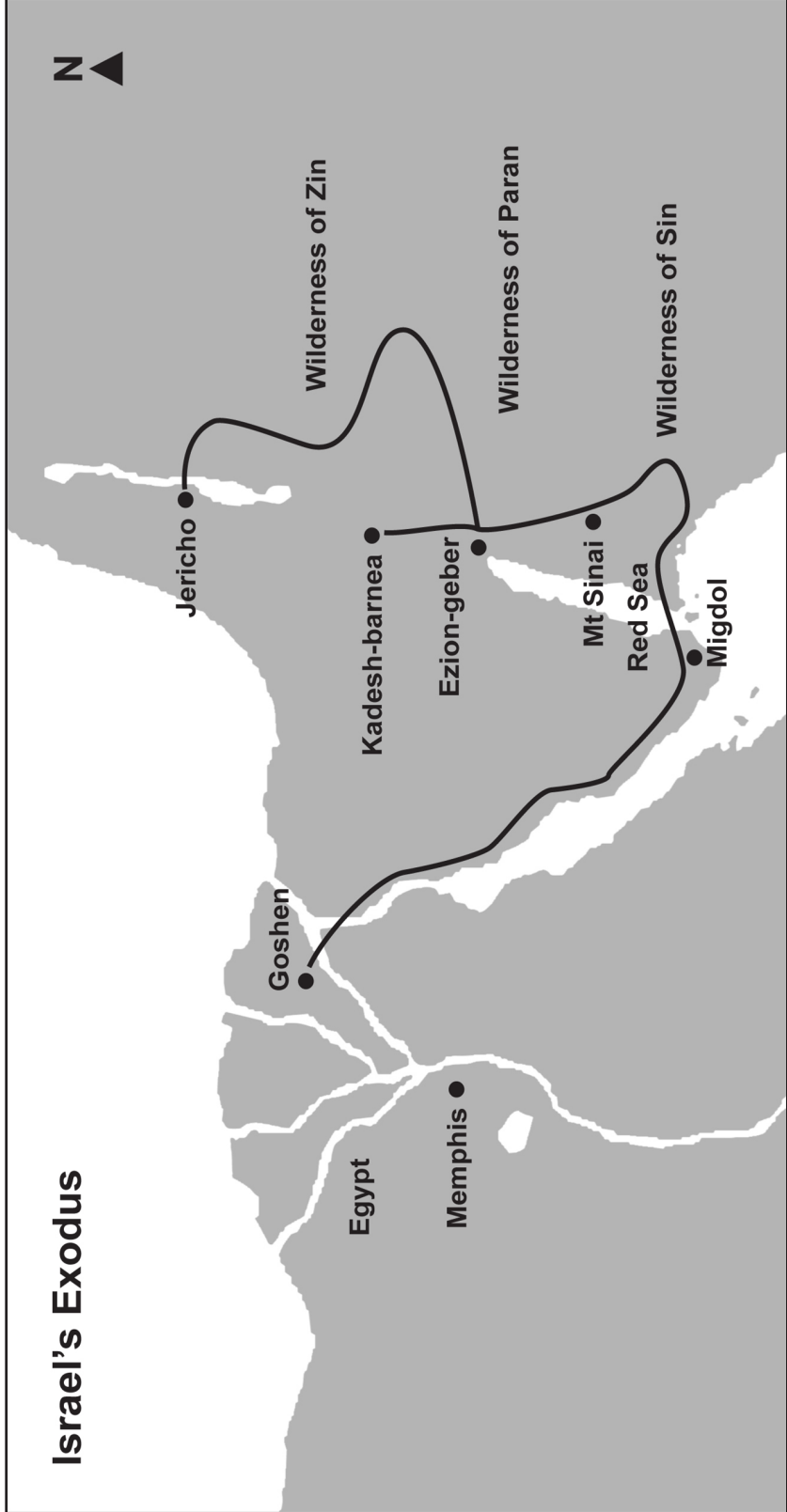
Pétrus 2 2:4

Questioned

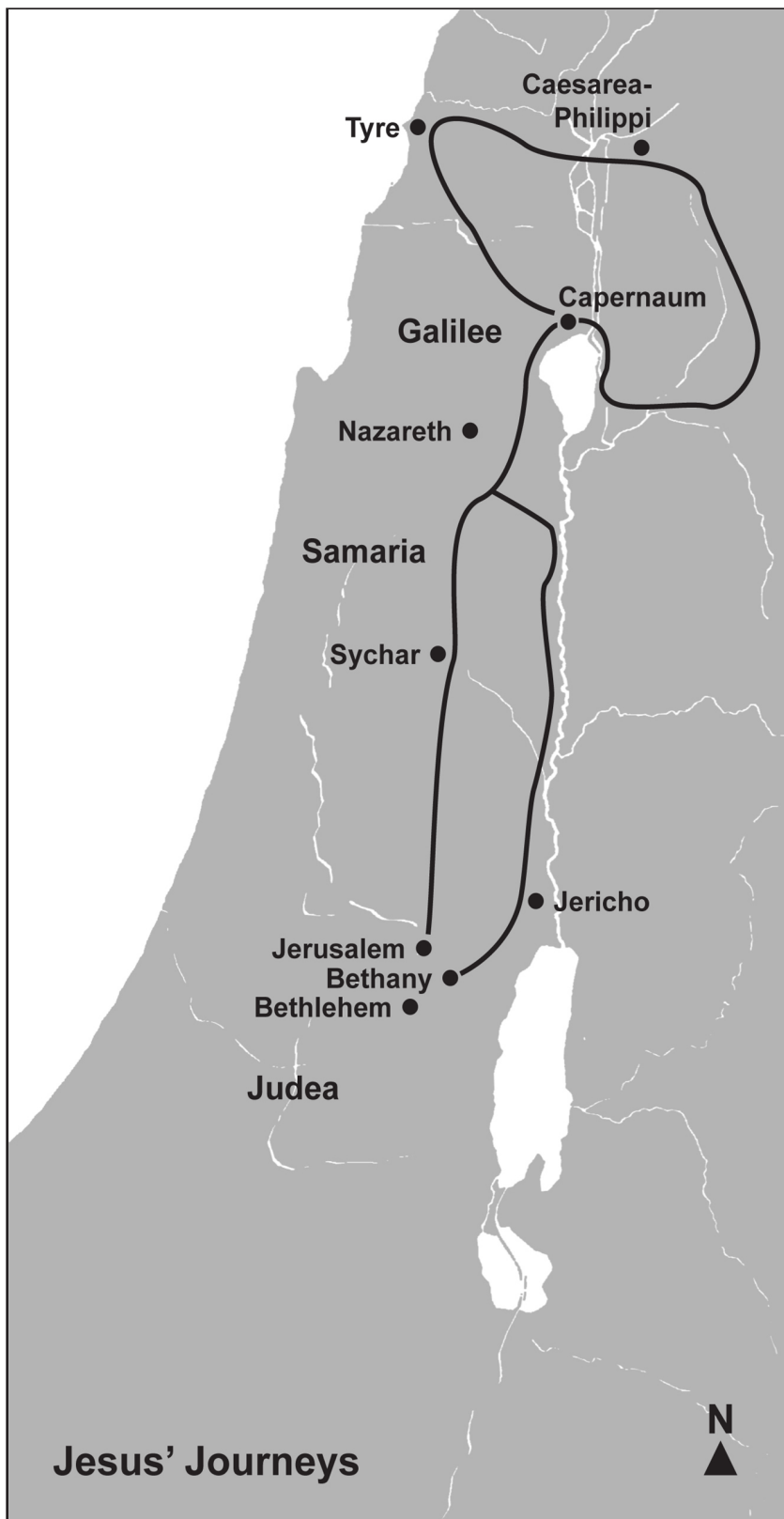
Pétrus 2 2:17

Étiqadi bolghachqa, Xuda Ibrahimi uninggha miras süpitide bermekchi bolghan zémin'gha bérishqa chaqirghanda, u itaet qildi;
u qeyerge baridighanliqini bilmei turup yolgha chiqti. - Ibraniylargha 11:8

Emma Pirewn xelqni kétishke qoyghandin k y n, Filistiyerning z minidki yol y qin bolsimu, Xuda ularni shu yol bilan boshlimidi; chünki u:
«xelqim jengge uchrap qalsa, qorqup pushayman qilib, Misirgha y n p k tishi mumkin» dep oylighanidi. - Misirdin chiqish 13:17

Chünki Insan'oghlimu derweqe shu yolda köpchilik méning xizmitinde bolsun démey, belki köpchilikning xizmitide bolay we jénimni pida qilish bedlige nurghun adamlarni hörütükke chiqiray dep keldi. - Markus 10:45

Rosulluqqa tallap chaqirilghan, Xudaning xush xewirini jakarlashqa ayrip teyinlen'gen, Mesih Eysaning quli bolghan menki Pawlustin salam! - Rimliqlargha 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

	Christ returns for his people
1956	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1830	John Williams reaches Polynesia
1731	Zinzendorf leads Moravian mission
1614	Japanese kill 40,000 Christians
1572	Jesuits reach Mexico
1517	Martin Luther leads Reformation
1455	Gutenberg prints first Bible
1323	Franciscans reach Sumatra
1276	Ramon Llull trains missionaries
1100	Crusades tarnish the church
1054	The Great Schism
997	Adalbert martyrd in Prussia
864	Bulgarian Prince Boris converts
716	Boniface reaches Germany
635	Alopen reaches China
569	Longinus reaches Alodia / Sudan
432	Saint Patrick reaches Ireland
397	Carthage ratifies Bible Canon
341	Ulfilas reaches Goth / Romania
325	Niceae proclaims God is Trinity
250	Denis reaches Paris, France
197	Tertullian writes Christian literature
70	Titus destroys the Jewish Temple
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we?			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful?			Romans 5:12-19	
Where are we?				
			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we?	God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son	God's perfect fellowship	
		Holy Spirit		
	Mankind	Living		
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we?			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God’s image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?					
Fallen				Glory	
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth	
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City	
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise		
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers			
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth					
Luke 16:22 Blessed in Paradise					
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment					
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command					
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels	
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			Revelation 20:13 Thalaasa		
			Revelation 19:20 Lake of Fire		
			Revelation 20:2 Abyss		

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Uyghur tili at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you,"* John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

World Nations

Shuning uchun, bérp pútkúl ellerni [özümge] muxlis qílíp yétishtürünglar, shundaqla ularni Ata, Oghul ve Muqeddes Rohning namigha tewé qílíp chómüldürüp, - Matta 28:19

